

STUDII ȘI DOCUMENTE
PRIVITOARE LA
ISTORIA ROMÎNILOR
XVI.

I.

DOCUMENTE și REGESTE DIN COLECȚII DE FAMILIE.

PREFATĂ.

Acest volum cuprinde materiale strînse ori pregătite în timp de doi ani de zile.

În el se vor găsi acte din categoriile următoare:

1) *Documente de moșie*, din culegerile familiilor Cănanău, Cantacuzino-Pășcani, Paladi, Olănescu, Simionescu-Rîmniceanu și Leca și din a răzășilor tecuceni de la Țepu. Acestea din urmă, copiate într'o condică, au o valoare deosebită, pentru că înfățișează viața, foarte puțin cunoscută, în vremea moldovenească, a unui Ținut de răzășii din Basarabia, la Nistru. Tot așa se dau acte din cele expuse la Iași în anul 1908. Acte din culegerea d-lui avocat Fote din Iași, despre satele Dolniceni, Hilișău, etc., și mai ales cea mai bogată culegere de acte ce s'a tipărit până acum laolaltă cu privire la Țiganii e materialul pentru o lucrare viitoare despre acest popor de robii; în ele e amestecat și un document privitor la familia Doamnei lui Ion-Vodă cel Cumplit.

2) *Unele acte interne de o însemnătate neobișnuită.*

Astfel a) proclamația pe care Constantin Mavrocordat o îndreaptă către locuitorii din a dreapta Oltului pentru a-i chema de la reaua libertate nemțească la buna robie a Turcilor; b) două acte din corespondența în vremea Unirii a episcopului de Buzău Filofteiu; c) un document de la Matei Basarab privitor la moșia Bîrca, luată de Mihai Viteazul de la moșnenii de acolo, recăpătată și, la urmă, pierdută pentru totdeauna. Apoi: d) singura ple-

doarie de avocat care ni s'a păstrat de la M. Kogălniceanu; *e*) o sumă de documente privitoare la oștirea românească în veacurile al XVII-lea și XVIII-lea (v. și pp. 286-8). *f*) Corespondența unora din pribegii cari trecură în Rusia, după luptă de la Stăniilești, cu Dimitrie Cantemir; *g*) o plângere pentru prădăciunile făcute pe vremea lui Sobieski, de bună seamă, de o ceată de tâlhari într'un sat bucovinean; *h*) o învoială de moșie a marelui Mitropolit moldovean Varlaam cu boierul Dimitrie Buhuș; *i*) o listă de juvaieruri din vremea lui Duca-Vodă, pentru „cocoanele“ căruia se toarnă linguri; *j*) Două scrisori ale lui Gavrilița Costachi; *k*) o a treia a lui Toader, fratele acestuia, despre rosturi tătărești; *l*) o scrisoare a lui Ioan Cantacuzino Deleanu către Ilie Zmucilă; *m*) un răvaș al lui Manolachi Conachi despre un dascăl grec; *n*) o însemnare a dăjdiilor armașilor. Urmează: *o*) o corespondența din vremea Unirii, cu iscăliturile lui Grigore Ghica-Vodă, lui J. A. Vaillant, lui Mihaï Kogălniceanu; *p*) o scrisoare a lui Andrassy către acesta; *r*) o admirabilă telegramă a lui Cuza-Vodă adresată aceleiași; *s*) un catastif de dajde de prin 1683 a orașului Galați; *t*) o poruncă a lui Vasile Lupu către un pîrcălab de Neamț și un alt act de la același Domn; *o* scrisoare a lui Gheorghe Izlozeanu, pîrcălab de Hotin, către fiul său, urednicul de Botoșani; *u*) un act al tîrgului Piatra; *v*) scrisori ale lui Ienachi Kogălniceanu cronicarul și ale contemporanilor săi Iordachi Cananò și altul; *x*) acte privitoare la marele Vistier Nicolae Bașotă (foi de zestre, izvoade, testamente); *y*) acte privitoare la împărțirea averii Doniceștilor; *z*) privilegiile Slănicului Moldovei; *α*) o scrisoare a Alexandrei Buhuș; *β*) o carte de scutire pentru preoți a episcopului Leon de Roman.

3) *Inscriptii*: *a*) din Huși; *b*) din Tîrgu-Neamțului; *c*) din mănăstirea Vorona, cu lista cărților și manuscrisurilor din această ctitorie paisiană; *d*) din mănăstirea Coșula; *e*) din biserica de la Păpăuți, din marginea Boto-

șanilor: *f*) din mănăstirea Sinaia și muzeul adaus ei; *g*) din Rîmnicu-Sărat; *h*) din Pașcani (Suceava); *i*) din Olteni (Vilcea); *j*) din Rîmnicu-Vilciți.

4) O singură *descriere de manuscript*, cu însemnătate pentru medicina populară și vocabulariul în legătură cu dînsa; un fragment din cea mai veche Retică românească, tradusă din grecește înainte de 1700; cea mai mare parte din pomelnicul românesc al Bisericanilor; o prefață a lui Chesarie Daponte, închinată către omonimul său, marele episcop de Rîmnic.

5) *Mărturisiri istorice*: despre dr. Cihac bătrînul, versuri bisericesti de pe o icoană de la Căldărușani, două scrisori franceze ale lui Alecsandri, din 1861; însemnările celui din urmă Bașotă despre desvoltarea neamului său; cîteva antimise necunoscute; două probe de grai prahovean de pe valea Teleajenului.

6) *Acte străine*: astfel o corespondență privitoare la petrecerea în Ardeal a poetului Ienăchiță Văcărescu, trimis acolo pentru a încerca să aducă înapoi pe beizadelele fugare ale lui Alexandru-Vodă Ipsilanti; rapoarte florentine din vremea lui Ștefan-cel-Mare și relative la luptele lui.

Astfel alcătuit, volumul n'are o unitate care nu i se poate cere și nici o împărțire ca aceia pe care aș fi dorit-o, dacă tot materialul l-aș fi avut în mină de la început.

Așa cum este, el va adăugi în multe privinți cunoștința trecutului nostru, și oamenii de înțelegere și bună credință nu vor lăsa fără mulțămire ostenele mele.

N. Iorga.

I.

CHEMAREA LUÍ CONSTANTIN-VODĂ MAYROCORDAT CĂTRE OLTENÍ.

D. N. Dobrescu citează, în cartea sa despre Biserica Olteană supt Austriaci (p. 134), actul prin care Constantin Mavrocordat, întimplindu-se a fi Domn, la întoarcerea celor cincî județe către Domnia din București, îndeamnă la supunere către Turci, la patriotism, am zice azi, pe locuitorii, înainte de a se încheia războiul.

E de mirare că un act de această însemnătate n'a văzut încă lumina. Îl dăm aici după originalul din Arhivele Statului.

M[i][o]stiiū b[o]jiiū Io Costandinū Nicolae Voevod, gospodarū zemli vlahiscoe, pisah g[o]sp[o]dstvami [= Domn al Țerii-Românești, am scris Domnia Mea] cinstitū și de Dumnezeū iubitoriule, Sfinția Ta, părinte episcoape alū Rîmniculū și Sfințiilor Voastre părinți egumeni dupre la mănăstirile dupeste Oltū, dinū județulū Romanașilorū, alū Vălcii, alū Jiiulū-de-josū, alū Jiiulū-de-susū și alū Mehedințilorū, si Molitvelor Voastre, preoți, diaconilorū, și dumneavoastră boiarī mai mari și boerănașilor, căpitanilorū de țară și slujitorilorū și voao, parcălabilor dupen sate și tuturorū săteanilorū, căți santeți lăcuiitori într'aceaste mai susū numite județe, alū Romanașilorū, alū Vălcii, alū Jiiulū-de-josū, alū Jiiulū-de-susū și alū Mehedințilorū.

Vă facemū Domnia Mea în știre că, de vremea că, dinū tãmplarea vremilorū, întãmplãndu-sã și acumū nãpãdire de Neamți și catane în pãmãntulū acesta, nu puține jafuri și prãzi aū cursū ticãloșilorū pãmãnteani de cãtre acei vrãjmași ai putearneciū Împãrãții, adecã de cãtre Neamți și catane, a cãrora nãpãdire prea-puternica Împãrãție nesuferindu-o și neobicnindu-o (*sic*), trimis-aū oști împãrãtești, olomãnești și tãtãrãști, spre izgonirea vrãjmașilor, ca sã-i dãzrãdãcineze și sã-i izgoneascã din pãmãntulū țãrii, și, vãzãndū Domnia Mea atãta gloatã de ostași, cariī putea sã facã multã stricãcune și pradã țãrii și pãmãnteanilorū,

cu toată vârtutea și nevoința noastră amă stătut și ne-amă jărtvită pe sinene, ajungăndă cu multă rugăcune la prea-putearnica Înpărăție, de amă scosă fermă-nurî Înpărătești, cu mare tărie și cu înfricoșate porunci, ca să nu să atingă cinevași dină ostași asupra săracilor și a pământeanilor, măcară de ună capă de ață, luindă asupra noastră pre totă norodulă, de la mică până la mare, că săntă dreapte raiale ale prea-putearnicii Înpărății. Și așa, cu mila și ajutorul lui Dumnezeu s'aă păzită săracii și s'aă apărată de ostașii Înpărătești, iară, de aă și îndrăznită cinevași dină ostași a supăra pe câte ună săracă, și i-aă luată ceva, cu totă adinsulă ne-amă silită și fieștecăruiă i s'aă scosă paguba. Aseamenea dară și pentru aceale cinci judeate de peste Oltă, adecă Romanații, Vălca, Doljă, Gorjă și Mehedinți, partea de peste Oltă, viindă hotărâtă poruncă de la prea-putearnica Înpărăție ca să să rădica Măria Sa seraschiarî Murtază-Pașă cu oștile Înpărătești, cu 55 de steaguri de serdenghecti, și cu 40 de steaguri de levent, și cu 30 de steaguri de aghialeturi¹, și cu ună Seraschiarî Sultană și cu alți doi Sultanî, cu 6.000 de oaste tătărăscă, și să între peste Oltă într'aceale cinci judeate, ca să izgonească pe vrăjmașii putearnicii Înpărății, și, fiindă și voi, lăcuitarii acei țări dinceput și dintăiași dată, mai denainte vreamă raiale supuse ale prea-putearnicii Înpărății, creștineaste, tocma ca ună moșteană ală patriei aceștia, cu dureare de inimă asupra creștinesculă norodă, umilindu-ne, nu ne-amă îndurată, nici amă putută răbda saă a suferi să auzimă stricăcunea lăcuitariloră acei părți, care s'ară putea întâmpla să să facă, de către ostașii Înpărătești, ci, precumă. pentru norodulă părții cestii dincoace, ne-amă silită și ne-amă nevoită de i-amă luată asupra noastră, așa și dară aseamenea și pentru voi, luindă-vă asupra noastră de la prea-putearnica Înpărăție, că veți fi dreapte raiale ale Puternicii Sale, și cumă vă veți pleca și vă veți supune suptă stăpănirea prea-putear-

¹ Ostași regulați, ostași aleși și ostași din provincii.

nicii Înpă[rății], precumă ați fostă dincepută și mai de nainte, și suptă oblăduirea noastră, bine aū voită preaputearniculă Înpărată, după rugăcunea noastră, și aū dată fermană cu mare tărie ca, căți dină lăcuiitorī voră alerga și voră năzui de voră veni către Măria Sa Seraschiari-Pașa și cătră boiariul nostru ce l-amă trimisă împreună pentru așazarea și tocmirea acei părți de țară, toți să fie păziți, apărați și feriți de verice fealī supărare și rău care s'arū putea întâmpla de cătră otomăneștiī ostași: atăta accia, cătă și casele lorū și bucatele lorū, niminī să nu să atingă măcarū de unū capū de ață.

Deci darū, văzândū cartea Domnii Meale, și înțelegândū de mila ce preaputearnica Înpărăție prin mijlocul nostru aū arătatū cătră voi toți, numai de cătă, cu inimă neindoită și cu toată voia, să alergați și să năzuiți să veniți către Măria Sa Seraschiari-Pașă, spre închinăcunea și supunerea suptă ascultarea și stăpânirea otomăneștiī Mărirī și suptă oblăduirea noastră. Și nu numai voi, cei mari și mai de frunte, ci, pentru binele și folosul de obște, să îndemnați pre toți, celalaltū obștescū norodū, să să supue și să fie precumă aū fostū mai nainte, alergândū și ei cu toți împreună spre căștigarea că de folosū. Și să-și iă fieștecarele buiuruliū de la Măria Sa Pașa și carte domneaască din mână boiarului nostru.

Drept aceaia darū, urmândū poruncii și învățaturii noastre, să știți că cu toți veți fi păziți și apărați de totū răulū, și veți avea de la Domnia Mea milă, căutare, dreptate și ușurință la toate dăjdile voastre. Și veți ști și ačasta, că, pentru zahereo ce să cade a să da oștilor împărătești, s'au trimisă banī gata, ca să să plătească zahereo cu banī, să nu să facă supărare, nici să să iă de la niminī măcarū unū grăunțū fără banī; și, de să va întâmpla a să face cuivași de cătră ostași vre o pagubă și supărare, numai de cătă acelu păgubașū să alearge și să meargă la Măria Sa Pașa, să dea jalbă, și i să va înlini toată paguba până la una, și ostașul acela să va pedepsi cu mare și grea pedeapsă, dupe fermanurile putearnicii Înpărății.

Iarū, de carea cumva să va amăgi cu gândulū a rămănea totū dejbinați suptū stăpănirea streinilorū Neamți, vrăjmașilorū prea-putearnicii Împărății, să știți că, nu numai vă veți jăfui și vă veți prăda de bucatele și averile voastre, ci și robii vă veți da, și veți treace și prinū ascuțitulū sabiei, și păcatulū acela va fi în grumazii voștri.

Și oricarele, verī dinū egumeni, verī dinū boiarī saū boierănași, saū verice feali de omū pământeanū arū fi avandū aici, în țară, moșii, vii, Țigani, case, să vă triimiteți acumū mai nainte oameni voștri, să le iā intru stăpănire-vă, că de cătră Domnia Mea toate vă le dām ca să vă le stăpăniți fără de nicio zāticnire.

Tolico psiah g[ospodst]v[a]mi. [Aceasta poruncim Domnia Mea.] Oct[omvrie] 29, 7246 [1737].

[Monogramă. Pecete. — Și turcește¹].

Io Costandin Voevoda.

¹ *Hurez*, doc. XI I/6. Cf. și n¹ 7.

II.

TREI SCRISORI PRIVITORE LA IENĂCHIȚĂ VĂCĂRESCU.

D. profesor I. Lupaș, din Sibiiu, îmi trimete aceste trei scrisori copiate la Sibiiu, în Museul Bruckenthal, și privitoare la boierul cu știință de latinește, franțuzește și italienește, la potrivitul emisar în străinătate care a fost Ienăchiță Văcărescu, gramaticul și poetul.

Se știe că, fugind de-acasă, pentru a vedea Europa, despre care li vorbise perceptorul lor apusean, beizadelele lui Alexandru-Vodă Ipsilanti, Văcărescu primi de la părintele deznădăjduit, care se temea pentru situația sa domnească, sarcina de a-î aduce înapoi din Ardeal.

Bruckenthal, puternicul magnat ardelean, avu plăcerea de a cunoaște și el pe acest boier interesant și el îl recomanda la Viena, ministrului Cobenzl prin scrisoarea ce urmează¹:

I.

Hochgeborner Graf,

Der wallachische Bojar Vakareszku, nach ihrer Landessprache Szeptar oder Landesgeneral, der die Ehre haben wird, Euer Excellenz dieses Schreiben zu überreichen, geht in den Angelegenheiten seines Herrn, des Hospodars von der Wallachey, nach Wien, und hat mich um meine Empfehlung an Euer Excellenz ersucht. Ich habe mich der Entrichtung dieser an mich verlangten Gefälligkeit um so weniger entziehen zu können geglaubt, da ich einerseits durch nachbarliche Pflichten, anderseits durch die Betrachtung, dass er, wenn er will, den siebenbürgischen Sachsen eben so sehr nützen, als im entgegengesetzten Fall schaden

¹ Ea nu se află în culegerea scrisorilor lui Bruckenthal, care s'a tipărit în „Archiv des Vereines für siebenbürgische Landeskunde“, 1904-5. — Cf. pentru călătorie *Istoria literaturii romine în veacul al XVIII-lea*, II, p. 136 și urm.

kann, mich einigermassen dazu vor verpflichtet gehalten. Indem ich aus diesen Rücksichten hiemit sein Verlangen erfülle, und im Vertrauen auf die alte, mir von Euer Excellenz gütigst geschenkte Gnade und Gewogenheit, Euer Excellenz zu bitten mir die Ehre gebe, in vorkommenden thunlichen Fällen, ihm Gewogenheit und geneigten Willen zu erweisen, — rechne ich es mir übrigens zu vorzüglichen Vergnügen, bey dieser Gelegenheit, Euer Excellenz das Bekännniss meiner alten Hochachtung erneuern und um die Fortsetzung Ihrer Gnade bitten zu können. Ich aber habe die Ehre, mit besonderer Verehrung zu seyn

Euer Excellenz

Hermannstadt, den 28-ten Jenner 782,
ganz gehorsamster Diener

Baron Bruckenthal.

An des tit. Staats-Vice-Canzlers Grafen v. Cobenzel
Excellenz.

II.

Domrul fu mazilit, fără zăbavă, pentru fuga fiilor săi, și, trebuind să plece la Constantinopol, el cere, prin plîngerea ce urmează, innapoierea fiilor săi:

Eccellenza,

Poichè dal primo momento della mia afflizione V. E. si è degnata interessarsi tanto in mio favore, senza omettere di ringraziarla per quanto fin ora si è adoperato, vengo con questa a parteciparli il colmo della mia disgrazia, supplicandola a radopiare premure, poichè il bisogno estremo lo richiede in favore d'un angustiato Padre.

Eccomi finalmente, in cotesto giorno, deposto dal Principato, ecco li tristi frutti della inconsiderata fuga e del ritardato ritorno dei miei figli. Al caso atroce non rimane ciglio asciuto, anche delle persone più indifferenti; solo il cuore di miei figli si mantiene indurito. La Sublime Porta à creduto a proposito dismetermi dell' impiego, e,

benchè ciò sia stato con tutte quelle marche d'onore, in atenzione dei miei servigi, niente di meno vi è da temere le più funeste conseguenze se la solecita venuta dei miei figli non le arresta. Ecco dunque un padre e tutta una famiglia vittima d'un sconsigliato capriccio, d'una inconsiderazione giovanile. Eccomi ridotto al duro passo di tornare a Costantinopoli in breve. Ma come ritornare senza li figli? No, non tanto agisce in me il timore delle inevitabili conseguenze, come l'amore paterno, per solecitare il loro ritorno. Se le mie circostanze fano breccia nel cuore più insensibile, come non potrò sperare che oprino in quello di V. E., il di cui carattere distintivo è la bontà e la umanità? Se le preghiere dunque d'un padre smarritto, se le lagrime e singhiozi d'una angustiata madre, se le suppliche più umili di tutta una desolata famiglia meritano qualche cosa appresso V. E., la supplico, e, per quanto vi è di più sacro in cielo ed hà più caro sulla terra, la scongiuro a porgermi dita e vedere la maniera nella quale possa riavere gli fuggitivi figli.

Egli è vero, Signore, che loro m'hano causato questo funesto colpo con la loro fuga; ma mi son figli, e solo chi è padre, sà di qual peso sia cotesto titolo nel cuore d'un genitore. Che non li tratenga il timore che io mai li rin-facci il loro fallo, nè le tristi resulte. Lo giuro: scorderò tutto, e li riceverò con viscere paternali. Ma che voglian jasciare il povero genitore la afflitta [madre] in circostanze sì critiche, in così evidente pericolo, eccede li limiti della tirania. E più atroce se mi rende il colpo quando considero che viene dalle mani di miei figli. Che non li arresti il timore dei risentimenti della Sublime Porta, poiché questa, se il loro ritorno è solecito, fingerà di tutto ignorare, e non li pregiudicherà il loro mancamento in nulla, anzi rispetterà in loro l'augusta imperiale mano dela quale gli hò ricceuto; ciò che, al contrario, se si mostrassero ostinati, potrebbe quella atribuire il fallo a superiore impulso e vindicare il mancamento dei figli sopra il padre innocente. Queste riflessioni, ed altre che lascio alla consi-

derazione di V. E., la supplico a fargliela capire e mettere tutto in opera a fine che io possa consolarmi in un tempo nel quale si bisogna conforto. Spero questa gratia di V. E., e, pregandola compatirve al mio dolore, che mi rende molesto, con tutta considerazione e vera stima mi dico
Di Vostra Eccellenza

Umillimo ed obligatissimo servitore:
Alessandro Principe, m. p.

Bucoreste, $\frac{1}{2}$ gennajo, 1782.

[Adresa pe copertă:] À Son Excellence Monseigneur le baron de Bruckenthal, conseiller intime d'État, comendeur de l'Ordre de St. Étienne et gouverneur de Sa Majesté Imperiale et Royale Apostolique dans la grande Principauté de Transilvanie.

III.

Bruckenthal refusă însă pe beizadele, răspunzînd astfel:

Celsissime Domine Princeps!

Iustitiae administratio et praesidium quod Celsitudo Vestra, qua bonus vicinus, Transilvanis nostris, ab eo tempore, quo illius provinciae gubernaculum tenuit, non modo non denegare, sed singulari benevolentia et aequanimitate praestare dignata fuit, ad quaevis mutua vicinitatis officia me obstrinxerant.

A quo autem nuperi tristes Domus suae casus et vicissitudines, quibus paternae teneritudini acerbiores contingere haud potuerunt, moerorem et luctum super eandem diffundere coepissent, studium quaevis officia humanitatis exhibendi, compassione consincera iunctum, excrevit tantopere, ut omnes partes mihi cessas explere omnino annisus fuerim. Inter has animi sollicitudines, redditae mihi sunt pretiosissimae Celsitudinis Vestrae sub 24^a elapsi ad me exaratae litterae, raram humanitatem vicemque amararam, miseranda afflictione adpersam, undiquaque spirantes.

Patiatur Celsitudo Vestra sibi persuaderi, nihil me omnium eorum quae ad meas partes quodammodo pertinere et ad animi sui aegritudinem depellendam moeroremque leniendum facere poterunt, derelicturum.

De reliquo precor et opto cordicitus ut animi magnitudo, qua Celsitudo Vestra hucusque varias, ut natura humana fert, vitae fortunaeque vicissitudines constanter supportavit, hancce etiam tristem sortem viriliter vincere et perferre, Deo auxiliante, iuvet; indesinenti veneratione persistens

Celsitudinis Vestrae

Obligatissimus servus

Baron Bruckenthal, m. p.

Cibinii, die 2da februarii 1782.

III.

UN MANUSCRIPT DE LEACURÎ.

De curînd am căpătat un volumaş miscelaneu, care oferă un deosebit interes prin cuprinsul său.

Iată din ce se alcătuieşte :

1. Calendar ce cuprinde într'ansul întâmplările şi vremile trecuţilor şi viitorilor anî, ce iaste pe o sută doisprăzăci anî, cari s'aũ scris di pe altu prin sălinţa şi chieltuiala dum[nea]lui Cluč[erul] Barbu Viş[oreanu], în zilele prèluminatului Domnũ Io Alexandru Moruz V[oe]vod, şi Mitropolit fiind Preasfinţie Sa Dosithei, şi le-am scris eũ, Venedict arhidiacon, fiind dascal la numitu boer de sus, la Copăcenî; 1800, Ap[rilie] 25.

[Pe V°:]

Pentru cite vîrste are omul, şi care sînt, şi cum sã chiamã.

Cocon iaste omul dacã sã naşte pãnã la patru anî; copil sã chiamã de la patru anî pãnã la cincisprezece. Cătãrigã este de la cincisprezece anî pãnã la doaozãci şi doi. Voinicũ, adecã june, este de la doaozãci şi trei de anî pãnã la patruzãci şi doi. Bãrbat este dela patruzãci şi doi de anî pãnã la cincizãci şi şasã. Iarã bãtrîn este de la cincizãci şi şasã pãnã la şaizãci şi noao. Mator este de la şapte-zãci de anî pãnã la optzãci. De aciaa mai multã neputinţã, şi dureri, şi boale.

2. Însãmnare pentru dohtorii, cum sã sã urmeze (fol. 17).

S'ar cădea la fieştecarî domnũ sã aibã în casa lui puşine învăţatur[î] ale dohtorilor la vreme de nevoe, la cari lesne sã pot gãsã în casãle lor, cãc cei politnič sã îndestuleazã de la spiţãrie pentru fieştecarî boalã, la întâmplare sa.

Capitole:

Unsoare pentru neputințele omenești: unsoare din pelin.

Unso[a]r[e] într'acest chip să să facă; unsoare din bobru.

Unsoare de presadè.

Unsoare din răme, cu care prinde pește.

Unsoare de crin sau serabrin.

Unsoare din scorpiu sau din șarpă.

Unsoare pentru rănză și stomah.

Unsoare de terpentin sau de spiganare.

Alte unsoări de Eghiptet pentru focul lui Anton.

Unsoare de zgărcitura vinelor.

Unsoare la pieptu.

Unsoare foarte minunată pentru păr.

Unsoare ce iaste de obște bună la toate.

Unsoare care omoară limbricii.

Pentru purgații unsoare.

Cândă are frigur[î].

Altă felă pentru chinisisu.

Altele iarăș pentru fricur[î].

Prafur[î] ca să nu rămăe cuiburile frigurilor în om.

Pentru oprirea să nu verse cineva mult.

Pentru fierbințală la om.

Pentru fierbințală cu băntuială.

Cândă varsă multă copii cei mici și aū fierbințală.

Alta pentru fierbințală.

De dureri de capu.

Altă chip, cu chiminū.

Alta, cu crastaveți.

Matca femeii când cade de la locul ei.

Durerea după cea naște muiarea.

Muiare cari nu poate naște.

Cândă să umflă b...ile.

Mușchii când vor cădè.

Boală din cūpercî.

Cândă va mușca căini turbat.

Când pute gura omului.

Când va frânge mâna sau picorul.

Altü fel.

De mușcături de șarpe sau de năpărcă.

Bolnavul cândü are săte mare.

Cândü să roșesc albețile ochilor.

La muiare când îi merge rânduiala mult d'innainte. —

Altü chipü, cu răvent și cu tămăe albă.

Altü felü, cu răvent.

Când să oprește facere muereï. —

Cândü să face albeața la ochii omului.

De dureri de ochi.

Pentru curgere omului d'innainte.

Pentru tusă și dureri de piept.

Pentru pecingine.

Altü chipü.

Într' altü feali.

De mușcatură de șarpe.

Și într' alt chip.

Cândü negresc dinții la om.

Când crapă buzăle.

Când face buba în gură.

Când are omul ochii curaț și nu poate vedè.

Ce zgaibe dulci.

De cei răi.

De dureri de capü.

Cândü iaste omul încuiat la stomah sau la șazut.

Altü chipü.

Pentru încuiare ce nu poate omul chinic (*sic*) sau dobitoculü.

Pentru limbrici.

Altü fel.

Prăvușor când să face-va pă piçor sau de să va umfla.

De celü peritü.

Pentru trănji.

Altü felü.

Pentru orce boală va avea înlăuntru.

Omul ce să va înțepa și va rămănea lemnul înlăuntru.

Pentru ca s[ă] doarmă omul.

Pentru rastü.

Altû chipû.
Altû fel.
De guturaî.
Cine are carne rea la rană.
Altû chipû.
Altû chipû.
Şi altû felî.
De tusă viechi.
Pentru gălbinare.
Pentru gălbinare când iaste pe faţa omului eşită.
Într'altû fel.
Altû fel.
Când te dor ochi şi sănt roşi.
De vătămătura bărbaţilor şi a muerilor.
De umflătura ţiţelor.
Când să opreşte ţiţa muerii, după ce naşte copilu.
Într'altû chip.
Şi altû chip.
Muiare ce n'are ţiţă.
Altû felî.
Când iasă maţul la om.
Asămine la copii mici.
Când nu aude omul.
Şi altû chipû.
Când dor urechile şi curgû.
Când va înghiţi omul lipitoare.
Pentru măsăle.
Păr, de să va face undevaş.
Doftorie pentru cai şi pentru alte dobitoace.
Pentru răe.
Pentru umflătură supt grumaz.
Pentru umflătură la piçoare şi la alte locur[i].
De sagnă.
De cei răi.
Calul de va fi muşcat de şarpe.
De multe creşter[i] pe piçoari.
La cal, de să va umfla pântecele său inchieturile.

De limbrică la cal.
 Dacă iaste răpçugos.
 Pentru albeață pe ochi calului.
 Când iaste aprins calul.
 Prafur[î] pentru multe boale din lăuntru calului,
 De nu va mânca calul bună.
 De alte durer[î] la cal.
 De să va bolnăvi calul și pîricina lui nu poate să o cunoască.
 Țânțar și tăuni să nu mușce pe cal,
 Doftorie de obște la tot dobitocul.
 Clistari, ca să creiască sticla.
 Altă chipă.
 Clei de brănză și din var cum să s[ă] facă.
 Metani, mănunche la bastoane și imamelî cum să s[ă] facă.
 Osul ca să s[ă] moe la lucru.
 Cîară să s[ă] facă albă.
 Cîară să să facă verde.
 Pentru puriç, să-î stringî la unŭ locŭ: iaste curiosŭ lucru.
 Și într' altŭ.
 Stupî de primăvară, când năpădesc cei strein[î] pe aceaia.
 Pentru șoareç, să fugă.
 Comedie păsărilor.
 Alt fel.
 Altă chip, cu rachiŭ.
 Pentru urși ce vinŭ la prisacă.
 Cum să face padvid de vișin[e].
 La urmă se dau și alte rețete și prognosticuri cu privire la viața omului.

Pe V^o foi d'innaintea calendarului și tratatului de medicină populară¹, vine această notă de nuntă a proprietarului:

Leat 819, Martie 9. Să să știe că în zioa de patruzeci de mucenici am sosit eu, cel ce i să va vedea ıscălitura la vale, în Copăcenî, într'o Duminecă, pă la patru ceasuri

¹ Cf. Grigoriu-Rigo, „Analele Academiei Romîne” pe 1907.

din zi, și venirea mea a fost ca să văz pă dum[n]ei cononița Tița, fiica dum[nea]lui biv Vel Stol[n]c Barbul Viișoreanul, a-m fi mie spre petrecere, de soție, și, a dooă zi, Lună, cu ajut[o]ru lui Dumnezeu, dupre a noastră vedere în ființă, am făcut urmare de vorbă, și am și priimit foae de zestre, trimițându-o și la București, ca să ne vie și părinteștile blagoslovenii de la a mea dorită maică, dum[nea]ei cocoana Sultana Drac[a]ch[i], fiind solă din parte-mă un Petrache Manovică, dăn neamul său Sărbul. Eă am scris aici, și dupre a mea petrecanie să-m rămăie numele nemuritor, zicând fiecare dăn ce vor citi: Dum[n]ezeu să-l erte, proci.

Cost[andin] Dracachi.

Cu acest prilej am văzut și alt manuscript cuprinzînd cunoscutul roman „*Filerot și Antusa*“, tradus din grecește

Ca probă a versurilor ce-l împodobesc, pe alocurea, dăm acestea citeva:

Cînd de dimineață soarele răsare,
 Roa, slăbindu-se, pierde cu mirare,
 Și čara, de fața focului cea mare,
 De tot să topeaște, slăbind foarte tare:
 Așa se topeaște imina cea prinsă
 Și de a dragosti săgată întinsă.

În privința soartei acestui solid volum de 885 de pagini nume-rotate lămurește această interesantă notiță finală:

„La leat 826, Ghen[a]r[ie], 15, în Domniia Mării Sale Domn Io Grigorie Dimitrie Ghica Voevod, într'o Miercuri, în 13 ale lunei Ghen[a]r[ie], am mers la d[u]m[nea]lui Costache Clinceanu, fiul du[m]ișale biv Vel Stol[n]c Răducanu Clinceanu¹, unde am găsit această istorie a lui Filerot și a Anthusi, și, rugîndu-l foarte, mi-aă dat-o, și am cetit-o; din care îndulcindu-mă de ale lor patimi și răbdare îndelungată, am scris și eă, și m'am iscălit; aceasta.

C[osta]nd[in] Rac[o]v[îț]ă.

De la același pare să fie ediția în 12, din veacul al XVIII-lea, la *Pildelor filosofești*, pe care se înseamnă: „Aceste Pilde Filosofești je-am cumpărat de aici, din Craiova, în t^l unul, în vremea cînd mă judecam cu Sinescu pentru moșia Piatr[a]; la leat 1810, Sept. 1“.

¹ Tipograful.

IV.

DOUĂ ACTE PRIVITOARE LA UNIRE.

S'a vorbit mult în ultimul timp de Cuza-Vodă. Să ni fie iertat a împărtăși cetitorilor noștri, dintre cari cei bătrini le vor ceti cu duioasă amintire, cele două scrisori ce urmează, privitoare amin-două la împrejurările ce precedară alegerea lui Cuza.

Originalele se află în Muzeul din Sinaia. Episcopul către care sînt adresate, e cel de Buzău, un unionist mărturisit.

I.

Prea Sfinte Părinte,

Mă iertați, mă rog, pentru întărirea ce s'a făcut pînă să răspunzū la plăcuta scrisoare a Eminenței Voastre. Pricina a fost că mă găteam de plecare pentru o treabă ce o amū la moșie. Acum lasū această scrisoare acasă, ca să se ecspeduiască îndată după pornirea mea.

Ași fi doritū, Prea Sfinte Părinte, să vă pociū spune multe interesante despre cauza țării, dar nu e nimica noū pentru noi în lumea politică. Cuvintul Împăratului Napoleon, care s'a interpretat în mai multe feluri, nu adaogă, după părerea mea, nici nu scade nimic din speranțele noastre. Comisarii se află încă, după toată probabilitatea, în aceeași neputință de a se înțelege între ei. Și nu știū de avemū să fimū desevărșit mulțumiți de raportul lor, în cazul cînd se vor putea uni toți la un raportū comun.

Ai noștrii urmează a incurca trebile noastrd, în loc de a le descurca și a le înlesni căile spinoase. Aū sositu aici mulți deputați dupren județe, și era vorba să se facă o protestație în contra firmanului de închidere. Mi se pare însă că nu s'au alesū mai mult de vre-o doozeci cu stăruință pentru pasul acesta. Ecsagerații totū nu se astimpără și

umblă să facă adunării ca să câştige mai mulți partizani pentru ideea de protestație. Guvernul are să le dea mai întiiu părinteștele sale poveți, și apoi, de nu s'or astîmpăra, o să fie nevoiți să o apuce cu răul, ca să nu rămîie sub bănuială că încuragiază pe supt mîna niște asemenea urmări.

Pentru jurnalul de care ne a fostu vorba, mi se pare că n'are să se aleagă nimic bun. Crezū că și domnul Ioan Văcărescul se căiește că a apucatū să dea banii. Dar în privința aceasta ar fi multe de vorbitū. Și mă rog ca să mai aveți răbdarea, Prea Sfinte Părinte, pînă voiū veni eu insumi la Buzeu, unde am de gînd să vă vizitezū peste vre o trei săptămăni.

Pînă atunci, etc.

București, 15/27 Ianuarie 1858.

A. G. Golesco.

II.

Prea Sfinte Părinte,

Comitetulū centralū alū Unirii, deși tirziū, socotește de datoria sa cea mai netăgăduită a felicita în Prea Sfinția Voastră pe păstorulū celū mai bunū alū Eparhiei Buzăū, care, în această epocă mare de regenerația Romînilorū, a datū frumosulū esemplu că știe a prețui cu sanctitate înalta misiune ce Dumnezeuū i-a încredințatū.

Turma, Prea Sfinte Părinte, cunoaște glasulū păstorulū, și Prea Sfinția Voastră ați electricatū inimele tuturorū prin îmbrățișarea cu entusiasmū a programei de dorințele Romînilor, subscrierea ei și indemnul de a se imprăștia în toată eparhia.

Biserica este coloana și sprijinulū adevărulū, și, cîndū păstorii ei sîntū zeloși și devotați, ca Prea Sfinția Voastră, pentru binele și fericirea Patriei, atunci adevărulū revarsă lumina sa dumnezeiască peste toți fii ei și aduce la cunoștință și pe oile cele rătăcite din turma lui Hristosū.

Păstorulū, Prea Sfinte, este făculū pentru Biserică, și nu Biserica pentru păstorū; de aceea păstorulū celū bunū cată să-și pue sufletulū pentru turma ce păstorește și să nu

lese să treacă nici o ocazie fără să dea probe că știe prețui sacra miluire cu care Dumnezeu l-a însărcinat și că nu pierde niciun minut din vedere totu binele ce poate face pentru oile turmei sale.

Țara noastră se află în ajunul unui viitor mare; este dar de datorie fiecăruia Român adevărat să contribuie din toate puterile sale spre a o face să se ridice la demnitatea ei, înfruntându cu bărbăție orice fel de ispită, cu care inamicii binelui comun să silească a răci inimile cetățenilor.

Dumnezeu este mare și a totu puternic, Prea Sfinte Părinte. El nu va părăsi acest popor binecuvântat; îl va înarma cu neînvinsa armă care a fost scutul și apărarea sa în toate împrejurările cele grele; va înmulți numărul aleșilor săi și va însufla aceleași sentimente părintești tuturilor copiilor Bisericii lui Hristos, ca să imiteze frumosul exemplu al Prea Sfinției Voastre și să conlucreze cu aceeași căldură și devotamentu pentru binele și fericirea țării.

1857, Maiu 18.

Constandin A. Crezzulescu, Alecu Golescu (latine ambele), P. I. Cernătescu, Nicolae Hristu (cirilice), I. I. Philippesco, D. Kariagdi, E. Predescu, Hr. Polihroniade, Grigorie Gr. Ghica, W. Paclian, Jorano, I. Pencicoff (idem), Al. Oresku, N. Nennovič (latine), G. Costaforu, I. I. Philippesco.

O MOSIE A LUÎ MIHAI VITEAZUL: BÎRCA DIN DOLJ.

Întimplarea mă face să cunosc rosturile unei moșii doljene care a fost o clipă a lui Mihaï Viteazul: Bîrca, din marginea Dunării. Moșnenii se răscumpărară cînd noul lor stăpîn se afla în părțile Rîmnicului, la Ocne, înainte de 1599, și din actele lor, păstrate astăzi de urmași, aflăm de o petrecere a lui Mihaï în Vilcea, unde orașul de episcopie avea o biserică în mijlocul „tîrgului“, întemeiată de Pătrașcu-Vodă, tatăl cuceritorului¹.

Se știe că singurul fiu al lui Mihaï, Petrașcu, zis în scurta lui Domnie munteană: Nicolae-Vodă, s'a însurat în pribegie cu Ancuța fiica lui Radu-Vodă Șerban, alt fugar în Apus și oaspete cu pensie al împăratului, pentru care jertfise toate.

Din această căsătorie se născu un fiu, Mihaï, care dori, și era chiar, să fie Domn², și o fiică, Ilinca, măritată apoi cu Istrate Vistierul³. Aceasta și mamă-sa neavînd bogăția celeilalte fete a lui Radu Șerban, Elena, măritată cu Constantin Cantacuzino Postelnicul, luptară să stringă, la 1640, fărîmile bogăției lui Mihaï-Vodă. Moșnenii, *oneji* din Bîrca, doi iuzbași din noua oștire de țară și doi boierinași, fură trași la judecată pentru a li se lua pămînturile în puterea vechii cumpărături. Ei scăpară însă la judecata lui Matei Basarab.

Avem încă actul slavon al hotărîrii, și, pe lingă el, o traducere făcută la Vidin, la Diiu, de un preot, care capătă și întărirea episcopului de acolo, Meletie, care, cum se vede, știa foarte bine românește.

Reproducem traducerea, care e exactă, adăugînd în slavonește părți caracteristice sau îndoielnice.

M|i]l]o]stiiu b[o]jiiu Ion Matei Voivod, fiçorul marelui și alu prea-bunului răposatului Ionu Basarabü Voivodü, dat-amü Domniia Mea açastă poruncă a Domnii Meale pentru

¹ V. *Inscripții din bisericile României*, II, Rîmnic: biserica Sf. Paraschiva.

² V. *Studii și doc.*, IV, tabla.

³ Cu privire la dînsa v. Elie Nicolescu în *Noua Revistă romînă*, pe 1-iü Novembre 1931 și Stoica Nicolaescu, în *România Nouă*, n° 1: *Studii și doc.*, IV, p. 245, n° LXXI.

satu Bârca din județul Jăului de-jos slug[i] Domnii Meale moștenitoră (наследница) satului, anume Giurca Iuzbașai i Hrana Spatar [i] lui Pătru Logofătu i lui Stanu Iuzbașai i cu frații lor i cu fișorii [ci]și Dumnezău le va da, ca să fie alu loru acestu satu Bârca ce scrie mai susu, peste totu hotarulă moșii Bărcăi, ca să ia venitulă moșii, dinu câmpu, dinu apă i dinu vie și din șăzutulu satulu și din toate căte să voru stränge peste totu hotarulă, dinu hotarū până inu hotarū pân[ă] in sea[ma] hotar[ă]loru prea bătrâne, hotarū dinu apa Dăsnățuiulu dreptu pe măgura Spătăroaei (спѣтъроае) in chitușu (ѡ китиш) i pe Deșratele (sic) (Dășiratele) la Buțoca, din Buțoca in Căprariulu (кѡприарю) i peste drumulu Mălici (= Mălaiulu; мѡлаилок) i pe drumu Diulu (диюловк) i la fântăna domnească i pe măgura Carăvanulu (карѡваншловк) i pe ulmi Ploșci, la Popici (sic: топица), i pe lacul Glavei (лакѡ главе), la Bejănară (беженари) i din Bejănară in Geamină (геѡмене) i pe măgura Ciutei și in grinudulu cu piatra i pe măgura Cioari, la Cel[ă]șue, in Cuibulu Corbulu (кѡюѡл корѡловк),— pentru [că] acestu satu Bârca, ce scrie mai susu fost-au toți oameni (și cu) moșneană (люде кнеши) mai nainte vreamе, inu zilele altorū Domni, apoi, d[upă] aces]tea, cându au fostu in zilele răposatulu Domnu Mihailu Voivodu, și viindu satulu Bârca, ei toți au vândutu moșia Domnulu Mihailu Voivodu. După aceaia satulu Bârca iară au răscumpăratu moșia inapoă de la răposatulu Mihailu Voivodu, și au datu bani in mâna Domnulu Mihailu Voivodu aici, in pământulu Domnii Meale, inu orașu, in Râmnicu, in Ocna cea Mare¹. Apoi in acea vreamе Domnulu răposatulu Mihailu Voivodu au făcutu cartea a Domnii Lui pentru răscumpărarea moșii Bărcăi, pentru că s'au întâmplatu de au trecut Domnulu Mihailu Voivodu inu Țara Ungurească² atuncea, intr'acea vreamе, și s'au mutatu dinu lumea acăsta; după răposatulu Mihailu Voivodu, cându au fostu inu zi-

¹ вде въ землѣ, ѡ варош гедролин ѡ Рѡмник, шт код Бѣанка ѡкн... (sters).

² спрез планен въ ѡгрѡска землѣ, и провѡднѣ шт мира сего.

lele Domnului Radului Voivodă, cându a venit în Scaunul tătân[i-său] Voivod, și a stătuț stăpănu și Domnă Țării-Rumânești și în Scaunul moșu-său răposatului Domnului Alicusandru Voivodă și alu tătani-său Minei Voivodă, după ačasta Radulă Voivodă [aū trimesū] oameni domnești la satul Bârca de aū cerutū banī de la moșneanī ca să-șū rāscumpere moș[ia], sāteani moșneanī aū venitū la Radulă Voivodă, și aū arātātū cartea de la Domnu Mihailū Voivodă cā aū rāscumpāratū moșiia innapoī, cu banī, și aū de la Mihailū Voivodă hristovū (*sic*) la mână, de [rās]-cumpārare cu mari mārături pentru Bârca cea Mare. După ačasta, vāzāndū Radulă Voivodă hristovulū Domnului Mihailū Voivodă, încă le-aū fācutū hristovū la mână sāteanilorū din Bârca, ca să aibā bunā pace de la Domniia Sa. După Radulă Voivodă aū vinitū Alixandru Voivodă Iliiașū în Scaunul Țării-Rumânești. După ačasta, vāzāndū Alixandru Voivodă Iliiașū cumū cā aū datū Radulū Voivodă hristovū la mână moșneanilorū, Berceanilorū, încă s'aū milostivitū. și le-aū fācutū hristovū la mână Berceanilorū, și aū innoitū și aū întāritū moșiia Bârca cu hristovulū Domnii Lui, fiindū și pārcālabi acolo Apoi, după ačasta, cândū aū fostū inū zilele Domnii Meale, s'aū rādicatū Domna (Генжда) Ancuța, fata lui Șarbanū Voivodă, Domna (Генжда) lui Pătrașco Voivodă și cu fie-sa Ilinca, nepota lui Mihailū Voivodă, fata lui Pătrașco Voivodă, care aū trecutū dinū Țara Nemțască aici, inū pāmāntulū Domnii Meale. După ačasta, cocoana Ilinca (Елинка), fata Domnii Ancuțāi, n'aū cāutatū pentru sate și pentru moșiile rāposatului Mihailū Voivodă, care arū fi zicāndū, și s'aū apucatū și de Bârca cea Mare, ca să-i fie moșie, pecumū cā arū fi zicāndū cā arū fi cumpārat-o moșiī sāi cu banī, și aū cerutū de la moșneanī banī ca să-și rāscumpere moșiia, și aū venitū naintea Domnii Meale Giurca *iuzbașa i Hrana Spātariu i Pātru Logofātu i Stan iuzbașa, și aū stātutū în Divanul mare cu Doamna Ancuța, Doamna lui Pătrașco Voivod; iață aū fct și cocoana Ilinca . . . aruncat innaintea Domniei Meale*

trei hrisoave de la trei Domni, și am celit... moșii Bârca, cu veliți boiarii ai Domniei Meale, și am judecată... dreptate și pre lege, dinpreună cu toți veliții boiarii ai Domniei Meale... adevărat că s'aū dat tof bani de pe moșia Bârca în mână¹ răposatului Mihailū Voivodū pentru această moșie, care i-aū luatū sângurū Mihailū Voivodū [cu] mână lui; văzindū Domniia Mia și cu boiari Domniei Meale și cetindū hristovulū Radulū Voivodū și hristovulū lui Alixandrulū Voivodū, pentru ačasta, văzandū hristoavele acestorū Domni, amū făcutū și eū cartea a Domniei Meale pentru moșia Bârca, și amū datū la mână moșūneanilorū Berceanilorū precumū că s'aū mărturisitū cnezī... ului că aū fostū a lorū mai dinainte vreamē. Iarū Domna Ancuța și *вѣроковница* (*sic*) Ilinūca, *дѣцѣра* Domniei Ancuțai, treabā cu moșia Bârca sā nu aibā, și toatā ruda răposatului Mihailū Voivodū sā sā pue josū. Și această poruncā a Domniei Meale sā nu sā clāteascā de niminea, sā fie neclātitā. Și amū făcutū ačastā poruncā pentru innoirea cārților și intārirea, și, viindū alți Domni, i verice judecātorī care sā va intā[m]pla a fi stāpānitorī Țării-Rumānești i pāmāntului rumānescū, aū din striinī saū di[n] rudenii nostrā, saū din altū neamū, pentru ačasta i pentru innoirea i pentru intārirea, vorū ști cartea Domniei Meale: care va căuta cartea Domniei Meale, pre acela Domnul sā-lū cinsteascā și sā-lū păzascā intru Domniia lui și în odihna sufletului lui. Iarū care sā va intāmpla a nu țānea și a nu intāri ačastā carte a Domniei Meale, ci o va călca și o va strica și o va lāsa la uitare, acela sā fie proclētū și anatima și afurisitū de trei sute 18 sfinți pārinūțai care aū fostū în Necheia, și sā aibā... cu Iuda și cu Ariia. Și dupā ačasta iatā amū pusū credinčosā mărturii veliții boiarii Domniei Meale: jupan Dragomirū Velū Banū, jupanū Dumitru Dudescu Velū Vornicū, jupanū Preda Velū Spātari, jupanū Stroe Velū Vistiiarū. jupanū Socolū Velū Cruceari, Radulū Mihalcea Velū Comisū, i

¹ Partea aceasta nu se mai poate ceti în traducere; o ieaū dupā o copie nouā.

Marco Velu Păharnic i jupanu Costandinu Velu Pitaru [=Postelnic], și ispravnicu Radu Velu Logofatu. Și amu scrisu eu, Lăpădatu Logofatu, acasta porunca inu orașulu Tărgoviștei, cu porunca Domnului Matei Voivodu. Acasta.

Leatu de la Adamu Septemviri 18 [=April 28] 7150 [1642]. [Monogramă; reproducă și în traducere.]

Matei Voivodu.

Acasta copie amu tal[mă]cit-o eu, popa Mușatu, în zilele lui Iosifu Împăratu.

Eu Melentie Vlădica, alu orașulu Diiulu, martoru.

Cu vremea, moșnenii dau o parte din moșie „nu știu, cu vânzare saă, precum am înțeles, cu zălogire“, mănăstirii Sadova; altă parte, spre Bărcuța, către „neamul Bălăcioulu“. Ajungînd proprietar pe locul Sadovei negustorul Hagi Ienuș din Craiova, încep certele pentru hotărnicie, la 1816.

Soarta moșnenilor îi făcu să ajungă, mulțămîtă unuî întreg și de încălcări și samavolnicii, clăcașii lui Alexandru-Vodă Ghica. Ei îndreptau la 1851 către dînsul această plîngere:

Mult milostive Doamne,

Pentru nedreptatea ce s'au întrebuițat asupra pricini de judecată ce am avut cu Costandin Brătășanu, Nicolae Mosh și cu casa răposatulu Hagı Enuș, pentru dreapta noastră moșie din hotaru Birca, ce ni s'au hrăpit, și mai la urmă, s'au fost cumpărat de Măriia Ta.

Numai temătorii de Dumnezeu să vor pătrunde și se vor uimi, căci noi, judecîndu-ne cu numiții în Domniia Măriei Sale Grigorie Ghica, s'au dat luminată hotărîre din anul 1825, ca să ne luăm hotarnic și inginer cu a noastră cheltuială; care, împreună cu fostul hotarnic al lor, d. Sărdar Iordache Otetelișanu, cel care ne năpăstuișe, i cu numiții, să tragă tot hotarul, și alegînd toată suma ce s'au fost vindut de neamul nostru, ce va mai prisosi [să fie pămîntul] nostru. Pe acel temeiū am fost și luat hotarnic pe răposatul Medelnicer Portărescu, și inginer cu plată, care, mergînd în multe rînduri la fața loculu, puțință nu a stătut ca să-î aducă pe protivnicii noștri și pe hotarnic. Murind Portărescu, am luat pe fiul dumisale, Pitarul Dimitrie, pe care l-au priimit și Sărdarul Iordache de bun; apoi, ce au fost pricina, nu știm; că nici cu acesta n'au venit în fața loculu. Noi, neîncetînd cu jelibî a-î supune ca să vie asupra hotărniciei, ne-am pomenit cu un Serdarul Iordache Măcescu viind în fața loculu împreună cu un inginer: ni-au zis că

ar fi vechilul Măriei Tale asupra hotărniciei, și, mergînd cu noi ca să-i arătăm semnele moșiei, ni-au arătat că este hotarnic luat de noi, și, pentru Pitarul Portărescu, ni-au spus că n'au fost priimit Stăpînirii de hotarnic, fiind nevîrsnic (om peste 40 de ani ai vîrstei). Pentru a căruia miralnică și silnică urmare răspunzîndu-î ce ni s'au convenit, ne-am și întors acasă, și au plecat și numiții, și, aflînd că ar fi dat hotărnicie prin care ne-au stins de pe fața pămîntului, ne-au și chemat c. innalt Divan spre înfățișare, și, trimetînd pe doi din parte-ni, nu i-au mai înfățișat, ci au dat în lipsă-ni hotărîrea cu n-1 21 din anul 1841, prin care au judecat mai mult luminata hotărîre de mai sus,— urmare și aceasta în potriva legiuirilor, prin care ne retează din fața pămîntului, și, apelarisînd în sorocul de opt zile, pînă astăzi nu ne-am mai văzut chemați . . . de atîta ne-am pomenit cu d-l supt-cîrmuitorul, din poruncă că ne-au supus de am plătit clăci arendașului moșiei Bărca, a Măriei Tale, și toc-mai acum ne pomenirăm că ne apucă să plătim și lei optsprezece miî.

Măria Ta! Această pricină au hotărît-o fratele Măriei Tale! Noi pe Măcescu nu știm să-l fi luat hotarnic, ci numai pe cei numiți; noi nici hotărnicia Măcescului pînă astăzi nu am văzut-o. La innaltul Divan am trimis vechilî din parte-ni, și, neînfațișîndu-î, s'au dat hotărîre în lipsă-ni, prin care ne năpăstuieste, osîndește și hotărăște în potriva luminatei hotărîri. Apelație în sorocul legiuit am dat, s'au priimit, și pînă astăzi n'am mai fost chemați. Noi cu moșie și noi astăzi fără moșie, noi moșeni și astăzi clăcași, noi cu sume de tot felul de dobitoace, și, vinzîndu-le silnicește, de am plătit clăcile arendașilor, ne aflăm cei mai săraci, și, pe lingă acestea, ne mai apucă și de simțitoarea sumă de bani, să o mai răspundem. Credem că mai mare năpăstuire nu se va fi urmat în țara aceasta, precum și ca Măria Ta nu este mai milostiv altul.

Ni-ai fost și ni ești stăpîn creștin, și, pentru că nădăjdum că nu te vei bucura ca să privești atîtea suflete mugînd, alergăm mai întîiu la Măria Ta, ca să te milostivești a nu ni se hrăpi multul sau pușinul pămînt ce vom avea, care ne scapă de banii ce ni se cere și de a fi clăcași (cu toate că Serdarul Măcescu ni zicea că avem dreptî stînjenî de pămînt numai șaptezeci și cincî; dar noi n'am voit a î priimi).

De voești a face biserică, fă-o —, adică privește cu denadînsut dreptatea noastră, și nu cerem mai mult decît a ni se da voie ca să luăm hotarnic și inginer, și, dacă și acesta se va uni cu hotarnicul prigonitorilor, atunci cu a noastră mulțumire ne vom vinde și copilașii, și vom plăti orice ni se va cere.

Luminata Doamnel Iea-ni din picere îndelungatele drumuri ce o să mai călcăm ca siliți; privește, milostive Doamne, și la nenumăratele suflete ce se roagă lui Dumnezeu pentru Măria Ta; arată ți

mărinimea cu niște sărmani, să cum Duhul Sfint vă va lumina pentru îndulcirea soartei noastre.

Fiind ai Înnălțimii Tale cei mai supuși și plecați sclavi:

Noi, toți moșnenii Dobrești și Mărculești, la Bărca, sud Dolj.

1851, Octombrie 30.

[Decisie:] Acastă moșie nemaî fiind supt stăpînirea M. Sale prințului Ghica, prin urmare iscăliții aici se vor arăta cu jalbă la locul competent pentru drepturile lor.

VI.

UN MEMORIU DE ADVOCAT AL LUÎ MIHAI KOGĂLNICEANU (1847).

Între niște hîrtii de familie aflu un memoriu redactat de Mihai Kogălniceanu ca represintant, ca „vechil“ al unei „cocoane“, femeie harnică și de ispravă, pe care fiul ei, ajuns major, o dăduse în judecată supt cuvînt că i-ar fi risipit o parte din moștenirea, pe care mama o smulsese, după moartea unui soț ușuratec și chel-tuitor, din mîna unor creditorî grecî, sprijiniți de consulatul rusesc.

Memoriul e o bucată de elocvență vrednică de reputația genia-lului scriitor și om politic moldovean.

Se știe că, întors din Berlin, unde făcuse studii de drept, fără a da însă examene și a căpăta vre-un titlu, Kogălniceanu se ocupă mai mult timp cu literatura și știința istorică, publicînd „Dacia literară“ și „Archiva românească“, editînd „Foaia sătească“, dînd la lumină cronicile Moldovei și susținînd, prin tipografia „modernă“ ce înființase, dezvoltarea generației celei nouă de scriitori, pe care tot el o sfătua și îndrepta. Ca situație socială, el era proprietar de moșie — al lui erau moșiile Hilița și Mătienii -- și maior, ofițer de ordonanță sau „aghiotant“ al lui Mihai Sturza.

În 1843, Kogălniceanu fu unul din redactorii nouăi reviste „Pro-pășirea“, după ce fusese silit a întrerupe cursul de istorie națio-nală început la Academia Mihăileană, curs din care a rămas o admirabilă introducere. Publicarea acestei lecții preliminare, și încă împreună cu o notă de plîngere pentru oprirea lecțiilor sale, ne-mulțămî Cirmuirea. Peste cîteva luni, Kogălniceanu, care știa aceasta, plecă la Viena, cu bani de împrumut, hotărît să meargă până la Paris. Domnul însă făcu ca supusul său și ofițerul fără congediu să fie silit a se întoarce.

După o ispășire la mănăstire, care ținu cîteva săptămîni (1844), Kogălniceanu era liber, și el călători în Apus la 1846. Dar gustul de a mai luptă prin vorbă sau prin scris pentru un nou ideal politic îi perise. Nicî tipografia lui nu-și putu începe iarăși folositoarea operă de editură aleasă. Din oștire fusese scos fugarul. Pentru a trăi, strălucitul scriitor și om al cuvîntului trebui să facă advocătură. El îndeplini decî sarcina de apărător în procese mai însemnate până în 1848, cînd împrjurările-l siliră iarăși la părăsirea țerii.

În memoriile lui însă, el coborî, cum se vede, toată bogăția lui de idei, fineța lui de cultură, logica lui în legătură cu sentimentele fundamentale ale sufletului omenesc, concepția-i înaltă despre viață.

Cine va ceti paginile ce urmează, se va încredința de aceasta.

Cinstitei judecătoriai a Ținutului Iași, secția I.

Spre a se da sfatului familiei a casei răposatului Postelnic I. C.

Vechilul cocoanei Postelnicesei M. C.

Trist lucru este pururea de a vedea un fiu prigonind pe maică-sa în fața judecății. Dar mai trist lucru este cind această mamă prigonită samănă încredințatoarei mele. Cine nu știe în pământul nostru trudele, suferințele și lacrimile ce aū fost viața Postelnicesei C. în vadea de zece ani ? Cine n'a văzut pe această duioasă maică încunjurată de nouă copii mici răpiți de întreaga avere strămoșească, puind de o parte slăbiciunea femeii și rușinea soției de boier mare și aducîndu-și aminte numai că este mamă și că trebuic să-și hrănească pruncii; cine n'a văzut-o, ziua, alergînd pe la străinii și pe la inimile făcătoare de bine și cu talgerul, pot zice, cerînd pine pentru fiii săi? Cine nu-și aduce aminte de dumnei trăind în niște ticăloase bordeie, suferind chinurile ploii și a' gerului, lipsită de cele întâiu trebuințe ale viețuirii și, cu toate aceste, aflînd încă în curajul și iubirea sa cătră fii destule mijloace spre a dădăci singură pre cei mai mici prunci și a plăti, pe de altă parte, grele lefi pe la pensioane și dascăli pentru cei mai mari? Nimene n'a uitat încă activitatea cu care această cocoană, în o îndelungată curgere de vreme, s'aū strădnuit rugîndu-se, jăluindu-se, plîngînd pe la ușile celor mari și puternici, suind și scoborînd scările judecătorilor și Divanurilor cu nenorociții săi orfanî — dintre cari d. Ș. C. aducă-și aminte că și d-lui era unul —, numai ca să li poată scoate și păstra averea părințească, răpită de minî străine. Chiar însăși îmbrăcămintea, șalurile și giuvaierurile sale le-a vîndut spre ținerea copiilor săi, și nici damblaua, urma măhnicionilor sale, n'a oprit-o de a stăruî pentru dreptățile Casei sale.

Cu toate aceste, și în vreme ce Moldova întreagă este martură a îndelungatelor strădăni a acestei cocoane, tocmai un fiu, înșelat, nădăjduiesc, numai vremelnicește, s'a găsit, care, neuitându-se nici la datoria firească, nici la grelele împrejurări în care se afla familia sa, se scoală împotriva maică-sa, îi amărește din nou zilele atât de amărâte și cu ocară și hulă îi amerință bătrînețele. Așa d-lui Ș. nu s'a oțerit a o învinovăți că ar fi rășluit 12.000 galbeni din averea părințască a dumneei, care singură le-a redobândit întreaga avere. A învinovățit-o că dă socotele mincinoase, ea care nu li cere nici o pară pe atîția ani ce i-a ținut cu mijloacele sale, în vreme ce averea li era luată de cătră Ț. A pîrit-o că s'a unit cu străinii ca să sărăcească copiii, ea care s'a lepădat de chiar folosul său, neprimind a-și trage zestrea sa chiar îndoită, precum i se făgăduia în vremea procesului cu pomenitul Ț. Neplăcut lucru ar fi de a spune și de a auzi toate clevetirile aruncate asupra încredințatoarei mele! Ca o maică duioasă, iertînd chiar cînd fiul său era greșit, nedăjduind că poate încă ar veni la simțiri mai vrednice de un fiu și de un tînar ce intră în lume, dumneaei cocoana pururea și-a înghițit lacrimile și a ascuns în fundul inimii taina durerilor sale. Însă acum, cînd vede că d-lui Ș. privește numai la interesul său în parte, țintește de a jigni folosul și averea mai micilor săi frați, și, nemărginindu-se în aceste, apoi pune vîrfurile la nerecunoștința fiască atingîndu-se chiar de zestrea maică-sa și întrebunțînd toate chipurile spre a o imputîna și, dacă s'ar putea, și a o desființa, cînd, zic, se vede un fiu avînd o asemenea purtare cătră maică-sa, cine poate să o învinovățească pe aceasta dacă se hotărăște și ea a nu răbda, a nu tăcea mai mult, și, pentru cinstea și considerația sa de maică, a se apăra și ea de spre nedreptele învinovățiri ale fiului său Ș. ?

Înainte dar ca Sfatul familiei să-și deie desăvirșita sa socotință, atât asupra semilor, cît și asupra zestrii, fie iertat și încredințatoarei mele să însemne cîteva puncte:

1. D-lui Ș. învinovățește pe maică-sa că a rășluit 12.000

galbeni din averea părințească. Această imputare cade de la sine: întâi că o asemenea sumă însemnată niciodată n'a intrat în minile sale și, al doile, că o maică, care atîția ani ai vieții sale, a trăit numai pentru copiii săi, hrănindu-i cu ce Dumnezeu o a ajutat, și în toată această vreme nu le-a pus în socoteală o singură pară, o maică care a desrobot sineturi ale răposatului soț de mai mult de o mie de galbeni, fără a pretinde ceva, care s'a lepădat de zestrea sa, chiar îndată, pentru că i se făgăduia spre paguba procesului, — cu greu s'ar putea dovedi vinovată de rășuire. O asemenea învinovățire mai lesne se poate face d-sale Ș. Aducă-și d-lui aminte de pagubele ce a pricinuit fraților săi prin impoșuirea moșiilor Casei fără preț și în neființa, atit a maicii sale, cit și a epitropului, stăruind în contra intereselor Casei ca moșia Cornii să se deie în posesie pe an cu cîte 1.550 de galbeni, cînd alți mușterii erau de daŭ până la 2.000 de galbeni, luînd asupra-și posesia acestei moșii numai cu zece galbeni peste prețul anilor trecuți și nerăspunzînd până acum nimică din ciștiuri. Chiar pasurile întrebuițate de d-lui Ș. spre a cumpăra părțile de moștenire de la unii din frați și surori a' sale innainte ca datoriile Casei să fie plătite și moștenirea împărțită, dovedesc tainicul său scop de a strîmbătăți pe nevrîstnicii săi frați, împingîndu-i într'un colț al moșiei Cornii și așteptînd numai un prilej spre a-i izgoni și de acolo. Căci, dacă d-lui ar fi însuflat de un adevărat sentiment frățesc, n'ar trebui ca singur să lase și fraților săi neajunși în vristă dritul de a se putea învoi cu surorile lor de la mănăstire, și așa toată averea părințească să nu ajungă în minile unui singur fiu, cînd ceilalți ar rămînea aproape de sărăcie? Și, pentru ca maică-sa îi stă împotriva la un asemenea proiect puțin frățesc, se scoală și o numește rășuitoare! Iată adevărata pricină a întregii nemulțămiri și a prigonirii d-sale Ș.

2-lea. D-lui Ș. învinovățeste pe maică-sa că un *Wechsel* de 300 de galbeni, cu dobînda sa, suindu-se încă la 2.000 de galbeni, și pentru care erau amanetarisite hîrtiile Budeștilor,

s'a scos cu alt sinet de 1.400 de galbeni, luindu-se înapoi și actele sus-pomenitei moșii. Eū fac întrebare d-sale: măi bine ar fi fost ca Casa să plătească 4.000 de galbeni și ca, din pricina amanetarisirii hîrtilor, să se piardă 500 de fălci din moșia Budeștii în procesul cu răzășii din Birsănești?

3-lea. Asemene d-lui Ș. nu voiește a primi de bun un sinet de 1.000 de galbeni, cu care maica d-sale a fost împrumutat de la Vornicul Neculai Milu pentru cheltuielile procesului celui mare cu Ț. Fără a intra în măi mare cercetare, fie-mi iertat a întreba pe d-lui Ș. dacă știe vre o țară în lume unde procesele nu cer neapărate cheltuieli? Cît pentru mine, eū mărturisesc că nu cunosc o asemenea țară, și, privind la greutatea procesului de care atirna toată averea, nu găsesc că 1.000 de galbeni să fie prea mult pentru neprevăzute cheltuieli.

4-la. D-lui Ș. C. este singur încredințat că această mie de galbeni s'a întrebuințat pentru proces; tot asemenea este încredințat că și răscumpărarea *Wechselului* de 2.000 de galbeni, cu alți 2.000 dobînda, făcută prin un sinet de 1.400 de galbeni, este o adevărată facere de bine pentru Casă, din partea maicii. Dacă nu o mărturisește și fălș, apoi prin aceasta mă îndrituiește de a mă uni și eū cu socotința acelor ce pretind că d-lui caută numai chipuri ca să împuțineze cît se poate măi mult zestrea încredințatoarei mele, cît și dobînda ce i se cuvine din ziua morții soțului d-sale, adecă de la 23 Iulie 1837.

5-lea. Cît pentru ce se atinge de izvodul de zestre, asemenea și dacă este ca să se răspundă încredințatoarei mele această zestre în rodirile *ipovulului* până la săvîrșirea sa din viață, precum și legiuitele *teoritre*, eū încă tot cred că d-lui Ș. are destulă dragoste și recunoștință fiască spre a încuviința și d-lui niște cereri atit de drepte și atit de lămurite, chiar și prin pravilă. Din potrivă, nădăjduiesc că d-lui, nedorind de a-și da de nume rău acum la intrarea sa în adevărata viață, se va grăbi a da o satisfacție opiniei publice și datoriei fiești, mărturisind titlurile de recunoștință ce și-a ciștigat maică-sa prin creșterea a nouă

copii la vremi cumplite și prin strădaniile sale spre redobândirea averii, strădaniî întovărășite de multe lipsuri și suferinți, de multe părăie de lacrimi și fără care d-luî Ș. nici n'ar avea poate astăzi pentru ce a mai cere venituri și socoteli.

6-lea. Tot d-luî Ș., socotind că a face o nouă neplăcere maică-sa, a cerut de epitrop pe d-luî Marele-Logofăt Costachi Sturza, supt cuvînt că averea orfanilor s'ar răslui. Dacă această de pe urmă împulare ar putea să se adevereze, ar fi numai din partea aceluia ce vroiește să închege în minile sale toată averea părințască, iar nu din partea unei mame ce a trăit și trăiește pentru copiii săi și care astăzi se amenință de a fi trasă în judecată numai pentru că se împotrivește la niște planuri puțin frățești? Iar, în cit pentru numirea de epitrop a d-sale Logofătului Costachi Sturza, încredințatoarea mea nu poate decit a se bucura de o asemenea numire, care îi este o închizeșluire mai mult că copiii săi cei nevrismici vor avea un nou și puternic ocrotitor, căci d-luî, numindu-se de epitrop, s'a numit negreșit pentru acei ce aū trebuință de a fi epitropisiți, adecă pentru acei nevrismici copii, pentru ale căroră drituri și încredințatoarea mea se luptă. Decî, nu numai că este mulțămîtă cu alegerea acestui boier, dar încă, ca pe un părinte, ca pe o persoană însemnată și puternică, ca pe acela ce a publicat legile civile apărătoare văduvelor și orfanilor, îl roagă ca să urmeze în epitropie, să ocrotească pe fiii săi și averea lor, nedăjduind că aceia ce ea, femeie slabă și obosită, n'a putut face, d-luî, ca bărbat și ca boier puternic, va binevoi a isprăvi. Acestea sint întimpinările încredințatoarei mele. Numai nevoia și dritul legiuitei apărări aū silit-o ca să le facă. Mult, mult i-a costisit până cînd s'a hotărit de a piri pe un fiu al său. Dovadă la aceasta îndelungata tăcere ce a păzit, terin u-se de a se jălui, atăt Prea-Înnălțatului Domn, cît și noului epitrop. Chiar și în această întimpinare de față, a căutat a fi cit se poate mai măsurată, căci, chiar cînd fiul său o ovește, tot își aduce aminte că este maică. Ca maică ascunec ne-

dăjduiește că tot sentimentul fiesc nu este stîns în inima fiului său, aceluî pe care cu lacrimi l-a crescut, căruia îi da aceia ce d-sale adese îi lipsia, hrana de toate zilele, căruia, cu sume însemnate, strînse cu multe necazurî, a căutat a îi da o educație potrivită cu nașterea sa și pre care, cu toate greșelile sale, nu-l poate urî și nu-î dorește mai mult decît că, văzînd că se căiește și că are milă de mai micîi săî frați, să-î deschidă iar brațele părintești.

Fie mi iertat și mie, de și străin, dar ca un vechil al unei mame, să rog și pe Slatul familiei ca acela, ca un înfătoșător al părintelui mort, și ca un păstrător al moralului familiei, din care derează și moralul public, să binevoiască prin sfătuirî părintești a mă ajuta la îndemnul pașnic ce fac d-sale Ș. C. Nădăjduiesc că d-luî nu va rămînea surd la glasul maică-sa, la chemarea opiniei publice, și chiar la baterile inimii sale. Încă odată, adaog că am mare încredere în sentimentele sale fiești. Iar, dacă, nebăgînd în samă, atît datoria fiască, cit și sfaturile rudeniilor și prietenilor săî, ar rămînea statornic întru (de) a da o pildă, ce, pentru cinstea neamului și a țării noastre, n'ar trebui să se mai reinnoiască, adecă procesul unui fiu împotriva maică sa, apoi, în puterea pravilelor și a moralului, cer ca judecătoria și Slatul familiei, pătrunzîndu-se de moraliceasca lor datorie, ca niște dreptî și aspri judecători, să judece între maica duiosă, a căreia viață întregă n'a fost decit o lungă jărtvire pentru copiii săî, și între fiul ingrât.

28 Iunie 1847.

M. Kogălniceanu.

De la Kogălniceanu se păstrează în aceeași culegere și această chitanță, dată în Maiu din anul critic 1848:

„Șapte sute galbenî blanc am primit de la d. Aga Iorgu C., din una sută galbinî, partea vechiliculuî mieu ce are a-mî răspunde cocoana d-sale, potrivit alcătuirî încheiate spre căutarea procesuluî Caseî Banuluî Neculaî Sini cu fraț î Senești (*sic*), și spre credință am iscălit.

M. Kogălniceanu.

3 Maiu 1848.“

Avem, în sfârșit, *vechilimeaua* pe care, la 3 Septembrie 1847, o daă „dumnealui maiorului Mihail Kogălniceanu“ Băneasa Maria Sion și fiica ei, Așoaia Nastasia Cananò. Procesul era între „Casa răposatului Ban Neculai Sion cu dumnealor boeriă frați Sionești, pentru împărțirea de avere“. El făgăduiește „a întrebuița toată răvna și mijloacele iertate de legi în căutarea acestui proțes și a-l apăra ca cînd ar fi chiar al săă însuși“. Va primi 300 de galbeni, pe jumătate înainte. Va apăra gratis pe cele două doamne în procesul cu Postelnicul Veisa.

VII.

MĂRUNȚIȘURI ISTORICE.

I. Fragment dintr'un tratat de retorică din veacul al XVII-lea sau al XVIII-lea.

Pe dosul legăturii unei cărți bisericești din părțile oltene se află lipită o foaie în 4° pe care se desfac cele mai frumoase slove cirilice, făcute să atragă luarea aminte. Dezlipindu-le cu cea mai mare îngrijire, am putut avea o pagină completă dintr'o Retorică tradusă cel mai târziu pe la jumătatea veacului al XVIII-lea, dar foarte probabil încă la sfârșitul celui de-al XVII-lea, după un original grecesc, care ar putea fi compilația lui Alexandru Mavrocordat Exaporitul, tatăl lui Nicolae-Vodă. Îi reproducem aici cuprinsul.

. . . . piarde cindva liniștea cea firească a obrazului... și fapte atît vreadnice de minune, bărbății atît iroicești aŭ nu fac pre Athanasie nemuritoriŭ pre pămîntŭ, după cum l-aŭ făcut și în ceriŭ? Adevărat, nemuritoare îți iaste pomenirea, nemuritoare îți iaste slava, Athanasie! Și cu atîtea limbî te propoveduiaște toată lumea nemuritoriŭ, cu cite te numeaște cu însuș numele tăŭ: ἀθανάσιον¹.

Capŭ 10. Care sînt sistiha.

Zicem sistihe acealea care dintr'un nume în multe fealiuri să alcătuescŭ, și, măcarŭ deosebite, aŭ însă una cu alta mare asemănare, după cumŭ: *frumosŭ, frumsește, îndrăzneșŭ, îndrăznire, împăratulŭ, împărăție*, și altele. Apucătura ritoricăscă așa să face din sistiha: „Dumnezeŭ iubeaște milostenia, decî și pre milostivŭ“; „fečoria iaste dar îngerescŭ, decî păzitoriulŭ de fečorie iaste îngerŭ pămîn-

¹ Scris tot cu cirilice.

tescū“; „păcatulū iaste otrava sufletului, [decī] păcătosulū să otrăveaște cîndū păcătuiaște“. Decī iată și adăogirea ritoricăscă pentru lauda limbii grecești, slovele căria, ca să le propoveduiască, [în deșert]t ar osteni aceale o sută de limbī ale sale. Și, după atitea veacurī, precum pînă acum n'au găsit, așa nu poate să găsească niciodată sfirșitulū laude-lor ei.

„Ce rizi, o zavistnice alū slavei grecești? Așa și iaste adevărat. Că și vestirea și mintea oamenilorū [în deșert] să ostenesc: aceaia a povesti, și ačasta a să mira de măririle ceale slăvite ale Țării Grecești. Spune, de nu-ți inneacă zavistia în gitlejū glasulū și cuvintulū, de unde au răsăritū atitea sorī ai înțelepčunii, cu razele cărorā înpodobindu-se alții, să arată steale, care poate ar fi fostū întunearcū și cărbuni? N'au strălucitū de la răsăritulū Țării Grecești atitea filosofī ca niște sorī? Și, între ceialalți, și atitea Aristotelī și Platonī, ale cărorā cuvinte prūimeaste și cinsteaste adunarea celor înțelepți ca pre niște proroci, atita dascălii, cīt și ucenicii ai acestor fealiū ἑρως. Acestea și alții nenumărați nu sīnt Greci? Ce neamū ca cel grecescū poate a arāta la meșteșugū poeticescū unū Omir, care, orbū fiindū la ochi, au fost luminā Muselorū? Unū Pindarū, care, vārsīnd din gurā, cite stihurī, atitea trandafirī și florī, īi alerga la limbā albinī ca să sugā miiare și dulčată? Unū Aristofanū, unū Euripid, un Isiod? Și atitea alți poetici, pre carii ca să-i încununeaze au zmultū Apollonū toate dafnele Eliconului? Dimosthen, care la ritorică iaste începătoriu și podoabă ritorilor; Euclid, care la mathematică au înpletitū capului său atitea cununi cīte și rotocoale au făcutū și au innălțat spre nemurirea num[elui său], atitea piramide, cīte și chipurī de trigone¹ și tretragone (*sic*)² au găsitū; Ippocrat și Galinos³, dumnezei ai meșteșugului doftoriei, carii, fără a nu fura, ca Promithevs, foculū de la crugulū soareluī, însuflețīia pre cei morți, și, cu adăpări mai minunate decīt doftoria Eleniī, le adăpa viața; Ale[xandru-cel-Mare]

¹ Triunghiuri. — ² Pătrate. — ³ Galien.

II. Originea doctorului Cihac.

Se știe că doctorul Cihac a fost cel d'întăiu care a introdus în Moldova studiul științelor naturale, că a publicat un manual foarte bogat și îngrijit, pentru această materie, că el a încercat a scoate revista de științe *Osiris*, că, în sfârșit, a format societatea de medici și naturaliști care a întemeiat un Museu, astăzi însă, din nenorocire, aproape părăsit.

E interesant să se cunoască de unde venia acest om de merit, harnic scriitor și bun „patriot moldovean“. Acum cițiva ani, cercetind arhivele bisericii catolice din Iași, am găsit cu privire la familia Cihac aceste note:

După mărturia preotului garnisoniei din Olmütz, a fost botezat la 24 April 1764 Franz-Johann Georg Czihak, fiu al caporalului de artilerie Simon Czihak și al soției lui, Barbara. La 19 August 1800 se făcea la Aschaffenburg botezul lui Iacob, fiul lui Franz. Acesta a fost naturalistul. Doctorul în medicină Anton Cihac, filologul, era fiul lui Iacob și al Iosefei Künzer: fusese, la început, consilier aulic al principelui de Loewenstein-Wertheim.

III. Versuri religioase de pe o icoană zugrăvită pe mușamă, la mănăstirea Căldărușani.

[c. 1800].

D[u]mnezeu părintele celū cu milă mare
 Aū trimis noroadelor sale zălogū tare,
 Că pentru dragostea sa pre noi ne-aū miluit,
 Și pre H[risto]s fiul darū noaoă ne-aū dăruitu:
 Pre cruce fiul singuru marī chinurī aū răbdat
 Și pre norodulū său de năpăști aū ușurat.

Iis[us] fiu lui pre pămîntū pate micșorare,
 Căci, D[u]mnezeu fiindū, aū luatū întrupare:
 În dragostea lui, omulū află mîntuire
 Și credinciosulū la ceriū cu slavă suire.
 H[risto]s raiulū celū închisū l-aū deșchisū cu dreapta:
 Să intrămū dară cu dînsul, că elū iaste treapta.

De pe cruce cunună, crescînd, să împletească,
 Și celor ce pătinesc muncă, să dăruiaște,
 Și celui ce pîndește ceale dupe cruce
 Chinuri, cunună dină ceriū i să va aduce.

Moartea păcatul nostru aū aflatū: dureare,
 Înnălțîndu-să crucea cu mare puteare ;
 Bunătăți dară să faci cu mare 'ndrăzneală,
 De vreme ce de moarte nu avemū sminteală.

Glăsuiaște Bisearica cîntări împreună,
 Că singele din H[risto]s vărsatū o adună;
 Prea multe noroade într'insa mîntuire
 Aū luatū și dină muncă cu totul slobozire.

Crucea aū crescutū lumii pomū de mîntuire,
 Pe capulū strămoșului luînd întărire:
 H[risto]s, murîndū pe dînsa, aū băutū și fiare,
 Luī Adamū dulceața ei dînd, și înviare.

De cruce diiavolul s'aū legat cu lanțuri:
 Peste el credinčoșii facū sufletești danțuri ;
 Lemnulū diiavolului friū în fălci să deade:
 Omulū slobodū din nevoi cu totulū să veade.

Cinstitele patimi ale lui Iis[us] Dumnezeū spre mîntuirea tuturor
 oamenilorū cu milostivire aū înfloritū.

Din H[risto]s pîrăū de sînge incheigate (*sic*) să varsă
 Și pre omū îl spală de păcate:
 Mîinile sale H[risto]s ș'aū întînsū pre cruce,
 Norodulū credinčos la sine aduce.

IV. Două scrisori ale lui Alecsandri

— odată în posesiunea mea —.

I.

Mircesti, 15 mars 1861.

Mon cher Branisteano,

Ayant pris toutes les dispositions nécessaires pour la
 confection de brique sur la terre de Mircesti, tu me feras

le plaisir de remettre à P.¹ la somme de cent ducats destinés à couvrir les premiers frais. Cet argent tu l'avanceras sur quittance au 23 avril prochain, sur le fermage de Mircești.

D-lui maior I. Brănișteanu.

II.

Paris, 18 mai 1861.

Mon cher Jean,

Je t'écris à la hâte ces quelques lignes pour te donner de mes nouvelles. Je suis bien portant, malgré, ou peut-être à cause des courses continuelles que j'ai faites depuis mon départ de Jassi. En arrivant à Paris, j'y ai fait un court séjour, puis je suis parti pour Turin afin de porter au roi Victor-Emanuel une lettre du Prince. Ceci fait, j'ai été revisiter les champs de bataille de Bufalora et de Magenta, en me dirigeant sur Milan. Le lac de Côme étant dans les environs de la capitale de la Lombardie, j'y ai été faire une promenade en barque, après quoi je me suis rendu à Gênes, à Nice, à Toulon et enfin à Paris. Cette excursion a duré vingt jours, au milieu d'une nature toute en fleurs et sous le plus beau ciel du monde. Ici je ne m'arrêterai qu'une semaine tout au plus, car je dois me rendre en Angleterre², et je veux profiter de cette courte halte pour te parler un peu d'affaires.

Je suppose que mes fermiers sont déjà venus t'apporter leur dû. En ce cas, tu auras la bonté de remettre à P. cent ducats en plus des 150 qui lui reviennent pour les six mois prochains. Cet argent est destiné à couvrir les frais de la fabrication de la tuile à Mircești.

Tu sais que j'ai prêté 300 ducats à Mr. Démètre Couza, à la condition que cet argent me soit rendu au 23 avril.

Mr. Couza a sans [doute] oublié cette condition. Fais-moi le plaisir de la lui rappeler, car j'ai grandement besoin d'argent.

¹ Doamna Paulina Alecsandri, soția poetului.

² Cf. Amintirile de misiune ale lui Alecsandri, în *Convorbirile literare* XI-XII.

J'ai le pressentiment que le fermier de Patrașcani, Mr. l'Aga Jean Botez, ne sera jamais très exact dans ses paiements. Il faudra l'y obliger par tous les moyens, car je ne veux pas le laisser contracter de mauvaises habitudes. As-tu fait quelque chose au sujet du cautionnement qu'il s'est engagé par contrat de déposer entre mes mains pour le fermage de la terre?

Adieu; mes amitiés à ta femme. Dis à ma tante que je lui enverrai bientôt l'objet qu'elle m'a confié.... Tout à toi

V. Alecsandri.

Monsieur le major Branisteano.

Jassi.

V. Însemnări genealogice ale familiei Bașotă.

Pe foaia liberă a unei cărți bisericești am aflat aceste însemnări:

O scurtă perigrafie spre știința urmașilor.

Sevărșitul din viață bunul mieu Sulgeriul Ioan Bașotă, fiul Stolnicului Pătrașco Bașotă, nepot Hatmanului Zosima Bașotă, strănepot Log[o]f[ătului] Patrașco Bașotă, din pricina adesălor turburări și răzmiriți ce urmă în vremea de atuncea în patriia noastră Moldovva, sălit aũ fost a-ș strămuta cu totul a sa părintiască așzare ce din invecime era statornicită pe trupul moșii Băloșani, de ceia parte de apa Sătnei, din gios de iazul cel mare, și chiar pe locul numit astăzi Săliștea, de la vale de ratoșul făcut de mine, fiind chiar în șliahul cel mare, pe unde și era treciria oștirilor, și a să trage la codri, și așa, la anul 1745, s'aũ și statornicitũ a sa din nou făcută așzare pe altũ trupũ de moșie a sa numită Jolcujani, ce este totũ într'unũ hotarũ și capũ în capũ cu moșia Băloșani, rămăindũ pără astăzi numile așzării sali tot Băloșani.

Când atuncia, la acelașũ anũ, și luna Iuni în 20, pe lângă celelante trebuincioase acareturi, aũ făcutũ și biserica ce astăzi să și aflã, durată de lemnu, dinũ lemnile locului ace-luiașũ unde să și aflã făcutã, fiindũ codri mari pe atuncia. La care bisericã să aflã îngropate atâtũ trupurile a in-

sușu făcătorilor ctitori ai ei, Sulgeriului Ioanū Bașolă, cari, în urmă, priimindū cinulū călugării, s'aū numitū Iorestu, și a soții sali, Marii, cătū și a urmașilorū săi fi și clironomi, Antohi Bașotă, ce aū fostū stărbu, și Mariia ce s'aū săvârșitū neînsoțită: a căroră săvârșare nu s'aū putut afla la ce anū și vreme s'arū fi întâmplatū. Iarū, pentru cei mai în urmă stăpănitōri și clironomi a pomenitului Sul[gerū], știindu-să vremea săvârșării lorū, să însămniază mai gios, de cătră mini însușu, acelū mai de pe urmă clironomū a aceștii strămoșăști averi și săvârșătoriulū a toată familia niamului mieū Bașotescū, pentru că așa bunavoința lui Dumnezeu aū fost ca întru mini al mieū niamū să să săvârșască, neavāndū nice unū legiuitū și fiescū cliromū, — fiie numele Domnului mieū binecuvāntatū.

1837, Mai 15; Băloșani.

La anulū 1800, în 27 zile a lunii lui Sept[emvrie] s'aū săvârșatū părintele mieū și fiulū pomenitului Sulgeri Ioanū Bașotă, Șatrariul Theodorū Bașotă, și s'aū îngropatū la biserica din Băloșani.

La anulū 1806, în 28 zile a lunii lui Iulie, s'aū săvârșitū moșulū mieū și fratele maicii meli, Svinția Sa părintele Dosithei Calmușchi, shimnicū, și s'aū îngropatū la mănăstiria Niamțului, unde i-aū fostū și metaniia sa.

La anulū 1806, în 9 zile a lunii Dech[em]v[rie], s'aū săvârșat mātūșă-mia, sora tātāni-mieū, Med[elnicereasa] Anastasiia Aslanū, în Botoșani, și s'aū îngropatū totū la biserica din Băloșani; cari aū fostū starpă de fi.

La anulū 1808, în 13 zile a lunii Ghenuari, s'aū săvârșitū mai mariia mē soră, de pruncu, Iilina, soția Cluc[erului] Nicolai Cariomfilū, ce-i zăcū și Crăstesculū, și s'aū îngropatū la biserica din Crăstești.

La anulū 1812, în — zăle a lunii lui Octomvrie, s'aū săvârșatū moșulū mieū Neculai Bașotă, fratele tatāni-mieū, stărbu fiindū, și s'aū îngropatū totū la biserica din Băloșani.

La anulū 1815, în 23 zile a lunii lui Avg[ust], s'aū săvârșatū maică-mia Zoița, cari, priimindū cinulū shim-

nicii, s'aũ numitũ Asinetha, ŝi s'aũ îngropatũ la biserica din Bãloșani.

La anulũ 1816, în 23 zãle a luniĩ lui Aprilie, s'aũ sãvãrșatũ cumnatulũ mieũ Cluceriul Nicolai Crãstescul, ŝi s'aũ îngropatũ la biserica sa dinũ Crãstești.

La anulũ 1827, înũ 25 zãle a luniĩ lui Martie, s'aũ sãvãrșatũ înũ Botoșani socrulũ mieũ Postelnicu Grigori Ventura, ŝi s'aũ îngropatũ la monastiria Popouțãi.

La anulũ 1837, înũ 14 zãle a luniĩ lui Ienuarie, s'aũ sãvãrșatũ mai mica mẽ sorã Maria Mavromati, care aũ fostũ starpã de fiĩ, ŝi s'aũ îngropatũ la biserica S. Dimitrie dinũ Botoșani, alãtura cu soțulũ sãũ Com[isulũ] Ioanũ Mavromati, care ŝi el sãvãrșãndu-se mai innainte de iã, la anulũ 1834, la 16 zãle a lui Martie, s'aũ îngropatũ totũ acolo ca unũ ctitorũ ŝi intãiul începãtorĩ a aceĩ biserici.

La anulũ 1838, în 8 zãle a luniĩ lui Noe[m]vr[ie], s'aũ sãvãrșatũ soacrã-mia Postelnič[asa] Marica Ventura, ŝi s'aũ îngropatũ la biserica Vovidenii, în Botoșani, unde s'aũ adusũ ŝi oasãle sãvãrșãtului sãũ mai innainte soțũ, Postelniculũ Grigori Ventura.

La anulũ 1839, Iunii în 5 zãle, s'aũ sãvãrșitũ cumnatulũ mieũ Stolnicũ Ioanũ Bantășũ, care, dinũ s. botezũ, s'aũ numitũ Ieremiia, ŝi nu Ioanũ, ŝi s'aũ îngropatũ la biserica moșii sali Izvoarãle, de a stãnga Prutului, în Basarabiia, ca unũ trãitorĩ de acolò.

La anulũ 1846, la zã'ntãi a luniĩ lui Martie, s'aũ sãvãrșatũ mai mica mẽ sorã Ecaterina Bantășũ, ŝi s'aũ îngropatũ la biserica moșii sali Izvoarãle, de a stãnga Prutului, unde ŝi soțulũ sãũ Bantășũ este îngropatũ.

VIII.

DOCUMENTE AMESTECATE.

I.

Cîteva documente moldoveneşti.

Din colecţia d-lui Al. Cantacuzino-Păşcanu şi archiva răzăşilor din Țepu (judetul Tecuciū).

1. 17 Ianuarie 7051 (*sic*). Ioan-Vodă, pentru urmaşii lui Petre Zlătariul de supt „Petru Voevod“.

2. † Eū Condre Şărbăscă ot Găneşti scriiū şi mărturescu cu ceastă scrisoare mea precum să ştei, neşte săpăturī în costeşa Chicere den ġus — una iaste fărşită, alta nefărşită — am plătit unor Munteanī¹, anume Oprea Dobra, cu oamenie săi, o uleaei de brândzi, 2 mirţă; le-am dat şi o ġumătati de slănenă, şi 6 mirţi de păne doiată, 'şa ne-aū fostu tocmala, să le facă de iznoavă, cându a vinit Munteanī in dzilel[e] lui Mihaiū-Vod[ă]. Şi in tocmala noastră aū fostu Sava Ciuhul ot Ştubeiane şi Marcu fratel[e] Savei ot Ştubeian[ī]. Şi nu le-aū isprăvit deplān, că le-aū vinet veaste bună de s'aū dus innapoī. Şi, că[n]du i-am ertat, s'aū prelejit Ion Drăġailă ot Găneşt[ī] şi Ion Căputiĉ ot tam, şi mai mar[e] (mari) credinţi aū pus degetele peceate.

Trei semne de degete.

3. C. 1600. † Adecă iaū Iliiaş feĉor loī Cehan scrieū şă mărtoresăsko co acesto adevărat zapis al meū precom aū loato neni neşte pānī şi neşte bere, şi i-am dat dumisale loī Obrăġăi un zapis de la totmā (*sic*) de dani[e] de moşăi de la Botoī, şi noi să no mai avem trebă, saū dentre noi,

¹ E vorba de Muntenī din oastea lui Mihai Viteazul.

feçorei lui Cehan, sau deresele . . . să n'abă trebă, șă, cădo am făcot această scrăsore, s'au prilejit Postolache preuto otam și Sasco. Șă pe[n]tru credența am șă' scălet, ca s[ă] ștei.

Az Iliiaș.

4. C. 1600. ...ulcea ot tam i Focea biv... tutovschi¹ i Macsin ot Voine[ști]... hea ot Tuleșt[i] i Blaga tij i Bratul tij... șea mărturisirim noi într' acestu zapis... lea feçorul lui Lazor ot Popeșt[i]... șapte pământurî, a sa ocină ...ie č-au avut el în satu în Botoi... [Tut]ovei, de nemene înbiiatu... i-au vândut lui Ilie Vrabie... șapte taler[i], deç și... [b]ună voe vãn....

5. 1600 — 20. „Vasilia și Gligorcea, feçorii Pietrei, nepoții lu Albotă“, vînd la Crăstești „partea mini noastră Peetrei, ce o au ținut Copotič..., fără niște săpături ce-s în pădure“, lui „Ștefan de Tulești“. Între marturî, Blaga, Focea Uriariul.

6. † **†** **†** **†** [=adecă eū] Drăghilă ot Găneștei, Ionașcu Dublea ot tam [șters: și Măgârdea] și Vasilea Pălaga ot Voineștii, Știfan ot Toleșt[i], screim și mărtorisim co sufletele noastre ca s[ă] no ne înpresurămū sofletel[e] noa[s]tre pentru ră[n]dol Condre ot Gănește, pentru să nu-î înpresoare Nestor Cupcea ceva pen[tru] nește boi, ci dzeci că i-au perito pen[tru] Candrea, căci au plătit po... boū, i l-au scos d... varî, iară 1 vol. (*sic*) i l-au plătit cu patru mascore grași, iară noi așeaș (*sic*) uamenî (**УЧАМЕНИ**) screim și mărtorisim co sufletele noastre că au plătit Condrea Copci boi; și s'au în-păcat ca s[ă] nu ma[i] aibă a ceare inol de la alto datorii în veaci de veaci; și pe (*sic*) mari mărtorei și pecețele noastre.

Пис въ дн. Штефана Воевода, мес. сип. в, влѣт 7307² [= scris în zilele lui Ștefan Voevod — Tomșa —; luna lui Septemvrie în 2, anul 7113 [1604] (*sic*)]. Peceți cu degetul.

7. 25 Februar 7126 [1618]. „Ghianghe Vel Log[o]f[ăt] și Arsenie al doile Log[o]f[ăt] și Tăutul Logof[ăt] și Drăguțul

¹ De Tutova.

² De altă mină.

Dvornic și Marmure uricar și Dumitri uricar“ daū o mărturie. — Traducere din 1752.

8. F. d. Vasile Vede, săn[ă]tate. Mării, Sămbătă sara negreșit să te afli a[i]ce la Țăpu, ca să facem ce[r]cetare pentru moșie Ipotești, fiindcă eū am să mergu mai pe urmă la altă porăncă; negreșit să vă aflaț cu toți răzeșii. Fii săn[ă]tos.“

9. Supt Vasile Lupu. „Nastasiia Vrăbioae Postelničasa“ pentru că „ș'aū întorsu chișla de Popeș[tî] din sat din Botoiū, partea Ileī, fečorul lui Lazor, nepotul lui Ciobăneasă, care parte aū fostū cumpărată de soțul mii Ilii Vrabii... a patra parte, să hī lui mușie și rāscunpărătură in veaci.“

10. 8 Novembre 7148 [1639]. Vasile-Vodă. Pentru judecata între „Anița fata i Vrăbioae Postelničas[a] cu veriī ei, cu Costantin și cu soru-sa, Safta, fečorii lui Ionașco Vrabie, pentru a patra parte de sat de Rădeanī, č-aū fost vāndutū acea parte de inma (АИМА) Aniței, de Nastasiia Vrăbioae, lui Ionașco Vrabie... De niște cai... și de un cez-mān (*sic*) și niște hamuri de bulgariū.“ — Pecete cu chinovar. — Scrie Focea.

11. 18 Iunie 1648. „Și nime den răzeășii noștri saū alți frați ai nuștre să nu mai [aibă] a-i întoarci in veaci de veaci.“

12. „U Bărlad, vleatu 7158 [1650], dnăi Iul[ie] 6.“ „Vasilie snă popa Gligorie ot Rădianī“ vinde moșia sa din Borcești „dumisale Ghicăi Vornicul-cel-Mare de Țara-de-ğos dreptu optu-dzăci de lei“. „Denaintea dumisale lui Scărlat și a dumisale a lui Gavril Păladie și a dumisale a lui Toader Păladie și a lui Tudosie č-aū fostu Vornic și a lui Vasilie Cămānariul și a Lucăi și a lui Dumitru Uricariul și a lui Drăgan și a lui Ionașco Dinga din Bărlad și a Ursului Vântul de acole și a lui Toader șoltuzul și a doisprădzeace pārgari din tārgu din Bărlad, și a mulți oameni bunī orășeani.“ Iscălituri: Σκαρλάτος, az Gavril Păl[a]di iscal. [pecete cu literele prinse într'o cruce], Tudosie [pecete cu Θεοδόσιος τοῦ Ἰωάννου], az Toader Păladie iscal,

az Dumitru iscal, Vântul, Dinga [peceți neînțelese]. Pecete cu trei pești în jurul unui centru cu soarele, iar în regis trul marginal: † ПЕЧАТЬ ТРЬМА БРЬЛАД.

13. 1664. Afacere de moșie. „Pământul din 24 paș și pasul din 6 palmi.“

14. C. 1670. † Adecă eū Obrej[a] și Costantin fečoriul lui Isacu și Bărsan și alți omen[i] bun[i], căți ș'aū prilejitu la ača carte domnescă pentru ocină ce s'aū părătū de față la Divan Sărbușcă cu Iona, și e'ū trimis aci la omen[i] bunī, preacum vor afla cu sufletele lor..., s'aū aflat și mărturie preacumū aū [cum]părat Sărbușcă ača ocin[ă]... c'a datu ban[i] sorori-sa... Dič i-amu tocmīt... și nime să nu să m... ta nici dănăor[ă] în... Az Vas[ilie] iscal....

15. 28 April 7176 [1668]. „Pentru un boū de șiapte lei.“

16. Septembre 7182 [1673]. Zapis. „Un cal bun, prețuit drept 20 de le[i] bătuți și trei coți de șiftu... Și sântu aceste patrusprecī pământurī ales[e] și stălpite tot de alătore.“ Vînzare „dumisale Ușerului-celui-Mare, lui Cehan, și giupănesei dumisal[e] Opreniei“. Martur: „Ilieș izbașe de Iaș... și Ștefan Vrabie izbaș[e].“

17. Iași, 10 Decembre 7183 [1674]. Anița și Anghelița și Gligori, fečoriī Focēi, Uricariul“, daū partea lor din Spinianī lui „Vasili Gheuca tretii log[o]f[ă]t“. Marturī: Nicolaī Racoviț[ă] Vel Logofăt, Miron Costin Vel Dvornic nij., Apostol Vel Spătar, Ion Răcoviț[ă] biv Vel Comis, Scărlat Șerbu Vel Comis, Ion Bantăș, Abaza, Vorniciī de Poartă. — Dăruitorī pun degetul.

18. 17 Mart 7184 [1676]. Antonie Ruset-Vodă poruncește lui Stritulat Uricariul să hotărnicescă pe „Vasilie Gheuca č-aū fostu Logofăt, de la fičoriī Focīi Uricariul“. — Pecete cu chinovar. — „Ilie Sturdzea Vel Vornic, netămplāndu-s[ă] Vel Logofăt, uč[il].“ — Scrie Corlat.

19. Secolul al XVIII-lea: Vînzare la Cărstești: „cu vatră de sat și cu vad de moar[ă] și cu loc de prisac[ă], și 'n că[m]pu și în săpăturī, și în tot venitul ce să va aleage.“

20. Pentru „Catrina, femeia lui Angheluța Agărăci, mazil la Fălciū, care aū j[ă]luit la luminatul Mării Tale D[ivan]

[asupra] dumisale Sulgeriului Solomon Sturzii și asupra [lui Aftanasie] ermonahul ce să află la mănăstire Floreștilor..., atăta pentru zestrile unii surori a ei, anume Ioana, soția [lui] Gavriliță Gheuca, al doile bărbat, cărora întânplându-li-să mo[arte] și nerămăindu-le copii, toate rămășițurile iaî aū rămas supt stăpănia lui Antonie Mogâldei, părintelui său, fiind la acē vrem[e] egumân la mai sus numita mănăstire, atât toată zestre, cât și[i] o moșie, anume [P]opeștii, cu biserică veche strămoșască, de 200 de an[i]; care aceste toate rămăind supt stăpănire egumenului Mogâldei, peste puțină vrem[e] i s'aū tāmplat și[i] lui moarte, făcând răposatul pan Vasil[e] Sturzi (*sic*), ctitorul mănăstirii, epitrop în locul răposatului Mogăldii egumenului pe Aftanasie ermonah, și la acē vrem[e] jălui Catrina Agărițoia la Măria Sa Scarlat-Vod[ă] ca să i s[ă] dē toate dzăstrile.“ Pomenit Gheorghe protopopul de Birlad și diaconul Pălaga.

21. 20 Mart 7209 [1701]. Zapis. Iscălește: „Neculae egumen de la măn[ă]stire lui Andronic“. Scrie „[Chi]ril, copilul, de la Căm[a]rașul Andronachi“.

22. 29 Decembre 7248 [1739]. Grigorie Ghica-Vodă. Să cerceteze Vasil[e] Sturdzea biv Vel Stolnic în pîra dintre Aftanasie egumenul de Florești și veriî său primari, „Vas[i]lachi și Dumitrașco, Curtenî de Cămară“, cari „s'aū dus la Nistru de aū trăitu acolo, și ș'aū lăsat acel[e] 2 locuri a lor de prisacă, de s'aū pustiitu și li-aū inplut pădure, și aū săcatu pomiî, și acum, la vremil[e] răscoalei, neputându ei trăi la Nistru, aū venitu acolo la moșii, și nu vor să margă la locuri[e] lor de prisacă, să le curață și să l[e] grijască, și vor să s[ă] ispitiască la locuri[e] cel[e] din prisacă a egumenului, văzindu-l[e] grijite, și[i] ar fi dijmuitu și pe un pris[ă]cariu a egumenului, din tiutiunu.“ Pecete cu chinovar (cu ambele steme). Proč. vt. Logofăt.

23. † Milostive și luminate Doamne, să fiî Mărie Ta s[ă]n[ă]tos.

† Jăluesc Mării Tal[e] ca unui Domnu milostiv că, astă vară, pe la Sfete Petră, am cumpărat un cal în 40 lei,

și l-am dus acasă, și l-am închedicat d'innainte casii, să pască, ș'aū venitu un armăsariū a unor verī al (*sic*) mei, și mi-aū luat calul îngonatu, și l-aū trecutu piste un dial, și, mănecând armăsariul pe cal, i-aū frântu un pičor, și, cānd am prinsu eū de veste, am trimis un Țigan dupā cal, și l-aū gāsīt cu pičorul frāntu, și, dacā l-aū adus, l-am trimis di l-aū lepādat la casa lor, ș'aū trāit trei luni, ș'aū murit calul. Iar ei s'aū sculat, și, vāzindu cā mi-aū fācut pagubā, ș'aū vāndut armāsariul, și eū am rāmas sāracu. Ce mă rog milei Mării Tal[e], să aibu dreptate de la [Māria Ta]. Și, os[e]bit, im mai sintu datorī acei oameni cu nește ispași, cu zapis de un an, și nu-m mai plātescu. Iarăș mă rog milii Mării Tal[e] să aibu dreptate dela mila Mării Tale, să mi s[ă] facā luminatā carte Mării Tal[e] la un boieriū, ca să-m[ī] pliniascā, să nu rămāiū pāgubaș. Cum va fi mila Mării Tal[e].

† Smerit rugātorul Mării Tal[e]:

Aftānasie egumen ot Florești.

[Pe dosul paginei a doua:]

† Io C. N. Voivod, boj. mlt. z. z. moldascoi.

† Dum[neata] Vel Stol[nic] Ioan Bogdan, sā-i sorocești, și[i], aducāndu-i fașā, sā le ei sama, și, cum s'a cādē cu dreptate, sā le hotārāșt[ī], cu carte de gudecatā, trecānd-o la prot[o]col. L[eat] 7250 [1741], S[e]p[temvrie] 11.

Proč. 3 Logofāt.

[Pecete octogonală, cu chinovar.]

24. Bārlad, 9 Maiū 7250 [1742]. „Mihālache sin lui Gli-gorie Burghealia ot tārgu ot Bārlad, fičorul Iliuții, nepotul Arminiī, fata Felii de Gānești dupā apa Tutovii“, face o danie în acest sat. Marturī: Ștefan Popāscul biv treti Armaș, Dodan Bujeniț[ă], eū popa Panhil, Gavril Vārnan (?), rāzeș.

25. 13 Iulie 7253 [1745]. Poruncā domneascā de cercetare către „Dum[i]trașco Pāl[a]d[ie] biv Vel Pāharnic, ispravnicul Ținutului Tutovii“.

26. C. 1750. Inventariū. „Un poloboc grāu plinū, 5 mier[țe] mālaiū, un sāiac de păpușoi . . . , 1 heresteū, 1 grij. mare.“

27. 28 Iulie /271 [1763]. „Iar pentru trii săpătur[i]: una a lui Dăniilă, cu loc de casă și cu livadă, și doao a Stratuluî, alătore cu a lui Dăniilă, una, iar una suptu prigrorie“.

28. 24 Maiü 1768. Carte domnească pentru „Angheluța Agărici, mazil din Țin[u]ț[ul] Tutovii“, ginere lui „Athanasie Mogâldea, egumen de Florești“. Pomenită „hotărâre ponturilor Domnii Mele ce s'au făcut cătră toț de obște“.

29. 12 Maiü 1778. „Athanasie ce am fost epitrop la mănăstiria Florești“ dă zapis „Iincăi, nepoatei Voinescului“.

30. 19 Maiü 1781. Socoteli de proces, „2 lei pe o carte de blăstăm..., 2 lei pe 5 p[o]l ocă rachiü, când au mers să hotărască moșile, 2 lei scrisul unui hotarnice; 10 lei au dat mazililor č'au fost rânduiț hotarnici“.

31. 1794, opuse „ezătura“ și „innecătura“.

32. 15 Ianuar 1797. „Eü Angheluța ot Țipul, om di noi-zăce di an[i], așa am apucat din gura tătâne-mieü,— care s'au întâmplat și innainte ochilor mei di am văzut pi Aftiniia, fata Ursului, dijmuind moșia parte Zavollui pe din sus, ci să hotărăște cu a mè, cu fičorii ei Gavrilă și Ion, brat lui, nepoți Ursului Smarandiș; și, când s'au hotărât ačastă moșii în urma cutremurului celui mare, la anul umbla let 7247 [1739], și eü, Angheluța, am fost față când s'au hotărât ačastă moșie; și eü, Tănasă Ferțul am fost față la hotărătul moșii. și țin minte că m'au luat de păr Angheluța și Ursul Zmarandiș ca să țiiü minte hotărâre acești moșii di mai sus numite, și așa știm, și așa mărturisăm în frica lui D[u]mnezăü și inn[ain]te gudecății.“

33. 22 April 1800. Răzăși de la Țepu vind moșia lui Gheorghii Șarban biv Vel Sărdar „câte un leü stănjănu.“ Iscălesc: Ion Čocărlă, Tacul Patriche, Isac Portasă, Ion Gafton, Costandin Goga.

34. 24 Maiü 1800. Raport al unui trimes al isprăvniciei „ca să oprescu huiumul de la mora lui Romașcu până ci să va gudeca cu Dorobețăștii.“ Iea făină din „huium“. „Și, [a]pucându pe morariü ca să arăti în frica lui Dumnezăü cât huium putē să esă într'aceli zili cât au fostü chee la dănsi, și me au arătat că eșă 4 demerlii pe ză.“

35. 29 Octombrie 1800. Gheorghii Bogdan Cămi[na]r vinde 11 pogoane, „noi filerî vîi“, cu ogradă și cramă, „în podgoriia Necoreștilor“, ce le avea, se pare, de la „mama Mariia Post[elni]č[asa]“.

Se adauge vinzarea asămănătoare, de Ioniță Gavrilaş către Păharnicul Matei Negel.

Și un al treilea act pe aceeași hirtie: „o firtă și un filer“.— Și alte vinzări către Negel.

36. 17 Iulie 1804. „Răzășii de moșia Ipoteștii de la Ținutul Tecucului“ vind moșia lor, care „să hotărăște cu moșia Cernica, răzășască“, și cu „Fundeni, a dumis[ale] Banului Ștefan Rusăt“, lingă „Berheciul cu apă“ și „Tecucelul cu apă“. Are ca bătrîni: al lui Ivan Iapotă, Duma, Zavul, Romănescul „și unul stărp“. Pomenită hotarnica din 4 Octombrie 7203 [1694] a lui Anghel vtori Armaș. Citat un act de la Ștefan-Vodă, 15 Octombrie 6999 [1491]. Pomenit „hotarul Itovăeștilor“. Se înseamnă „viile și așăzările noastre“. Învoială „de înbe părțile“ cu un boier vecin.

37. 1805. Hotarnică la Ipotești (Țepu). Chemați răzășii: Hariton, Țuchel, Chinchiul, Chiscop, Miron Modruz, Ferțu, Zavul. „Troianu, tot.“ „Drumul ce vine dăn Băbalaica... Gura Marinci... Fântăna Țofului... O beșicuți de movilă... Gura vadului Mitrii-de-șos... Moșia rusătească... Drumul Tecuciului... Făcând și săliște satului, baștină, stălpindu-să cu piate hotară, ca să nu să dejmuiască unul pre altul.“

38. 1-iu August 1806. „Niamul Miculeștilor“ dă un zapis „la mână niamului păvăluțascu“.

39. 12 Februar 1819. Vinzare din partea lui „Antohi Bejan, aprod, din satul Avrămeștii, Țin[u]l Tutovii“.

40. 28 Octombrie 1820. Declarație a răzășilor din Țepu față de Banul Dumitrache Iamandi. „Fiind de a purure înpotrivitori d-lui la stăpănire și neînțelegători la cuprinderea domneștilor poronci, pentru care am fost certați și cu bătăi la porta Curții g[o]spod, la fața locului, prin boerii dregători, pedepsindu-ne și cu închisorile grosului în multe rânduri... Stălpirea ce s'aū făcut de cătră dum[nea]l[ui] Aga Petrache Negre.“ Cine va călca învoiala, „din ășul

acela să fii lipsit de toată parte de moșae ce va avè în numitul hotar, fără a mai pute vreodată a să numi de răzăș, și prin știrea giudecătorie să fii scos din sat și surgunit ca un rău ce de apururea caută chipuri spre a tulbura liniștirea celoralanți răzăși.“

41. 23 Iulie 1824. „Manoli Avram, copil din casă, din împreună cu soțul meu Mariia“, fac o vinzare de moșie.

42. „Răp[o]s[atul] boeriü Vist[ie]r[iul] Petrachi Sturza la anul 825 prin sultan-mezat aü cumpărat de veci giumătate de sat moșia Ipoteștii de la Țin[u]t[ul] Tecuciului, în sumă de 800 stănj[eni], de la d[u]m[nea][u]i Aga Dimitrachi Iaman-dii, pi cari o și faci schimb cu mine, dîndu-î moșia Vălenii, iarăș de la acest Ținut, și, pentru ceialaltă giumătate de sat, ci era al altor răzăș, m'aü făcut vechil să o cumpăr, cari tot în acelaș anu cu schimburi și cu cumpărături am și luat-o, mai rămăind răzășilor numai 129 stănj[eni] nevănduți.“ Se face cercetare la 1826, de Costachi Conachi.

„Ilie Stupul Căm[ă]r[ăș].“

43. 3 Iulie 1832. „Izvod de stănj[en][ii] de moșii ce aü mai rămas răzășilor nevănduț în hotarul moșii Ipoteștii saü Țăpul, la alegere și hotărătura ci s'aü făcut din poronca cinst[itului] giudecătoresc Divan.“

44. „Pasnicii satului Rădenii. Batalamaoa ačasta, precum în acest glăsuești, făcîndu-să innainte noastră, amu dat-o sus-iscălitul priimitorului saü, incredințatu și... cu iscăliturile noastre, puindu-să și pecete pi formă. 1850, Dechemvrie 14.

Gheorghii Buganu pasnicu.

Iorga Hulube pasnicu.

45. Tulești, 27 April 1852. P. Dorobeț către Gheorghii Romașcu.

„Iar, pentru venit, rămăni mai întăi a vă arăta adivărata socoteală, și apoi a he inpăca în căsușile noastre, iar nu în palatele administrative, nici decanicești, pierzind vremia, banii, sănătatea și căștigănd, odată cu folosul la dobândă, mustrarea cugetului. Deșărtăciunea deșărtăciunilor, toate sănt deșărtăciuni! Frate, cum vei voi.“

Onomastic:

Botoiü (1664), Obreje (1664), Moiseiü Buorian, Dărdără căp[i]t[anul] (secolul al XVII-lea), Ionașco Sarsailă (idem), Toader Țovichi (1648), Ezereanul (secolul al XVI-lea), Iona (1668), Vasilachi Verga (1792), Gheorghii Talpeș (idem), Lazie, Anghelița (secolul al XVII-lea), Chiliaanca (idem), Țuțur Vătav-Mare (idem), Carpu Dorobăț (idem), Bălae (secolul al XVI-lea), Nega („Neghi“), Trifan Brehențe (idem), Todor Bogatul (1794), Lupul Doroș, Miron Hărănace (secolul al XVIII-lea), Vasilachi Pricochi (idem), Drăguțul (secolul al XVIII-lea), Ion Huluba (1800), Ion Căras (1801), Săftița (secolul al XIX-lea), Buculea, Berizanul (secolul al XVI-lea), Cumpănă (secolul al XVIII-lea), Chicuș, Țuțurman (secolul al XVII-lea), Foilă (1618), Băisan Panhil (1742), Siva (idem), Gligorie Ochiü (secolul al XVIII-lea), Tutela (1731), Gorghiş (1742), Guroaia (secolul al XVIII-lea), Lohan (secolul al XVI-lea), Căzănel (1694), Safta Curoiü (1749), Piatra (1666), Mihul Starpă (idem), Spănasie (secolul al XVIII-lea).

II.

Documente muntene.

Odată în posesia lui Gr. Olănescu.

1. 24 Octombrie 7123 [1615]. Radu Mihnea, „pentru satulü Șopărliga Țiganului denü județulu Săcuianilorü și moștenii satulü“, între cari Sim Nicoară și Țiganü, Ursu, Albulü, Milea, Stănilavü, Cernatü, Țolea. „Denü hotarulü Găgeanilorü până în hotarulü Mogoșăștilorü.“ Moșie încă „den descălicătoarea țării“. „Iarü, după aceea, cândü aü fostu în zilele răposatului Mihaiü Voevodü, atunce însușu dumne-lü aü înpresuratü acelü satu ce ia[ste] mai susü scrisü, cu multe năpăști de biruri, ci aü fostu pusü în spatele lorü, de leü luatü moșie lorü toată, și i-aü rumănitü fără

de voia lorū, și le'ū lepădatū numai 'aspri 12.000 cu sila, și de atunci până acuma totū aū fostu ei Rumăni, acelu satu, care mai susū zice, la toți Domnii. Iarū, cându aū fostu acuma, prinū zilele Domnii Meale, deca s'aū milostivitū Domnulū Dumnezeū și cinstitulū Împăratū pre Domniia Mea, de m'aū dăruițū cu Domniia și cu stegul, a stăpăni Țara-Rumănească, iarū acei moștenii car[i] sântu mai susū ziși, ei aū venitū toți înaintea Domnii Meale, în marele Divanū, de s'aū plānsu de mare strămbătate și de mare înpresurare care aū fostu avutū ei de cătră răposatulū Mihaiū Voevodū, cumū i-aū înpresuratū și i-aū rumănitū fără de voia lorū, numai pentru niște năpăști de biruri, și le'ū lepădatū lorū numai acești aspri care sântu mai susū ziși. Deci într'aceia Domniia Mea, deca amū văzutū așa, atăta plāncire și lacrămea de cătră acei moștenii care sântu mai susū ziși, iarū Domniia Mea m'amū milostivitū de i-aamū slobozitū, și se-aū răscumpăratū ei toți de cătră Domniia Mea de rumănie dreptū 12.000 de aspri turcești, ca să fie ei iarū judeci pre moșie lorū, cumū aū fostū și mai denainte vremea, și s'aū răscumpăratū ei de rumănie d'innainte a totū Divanulū Domnii Meale.“ Cu blestem. — Traducere de pe la 1700.

2. Tirgoviște, 27 Maiū 7150 [1642]. Matei Bas[a]rab poruncește „moșteanilorū satulū de la Șopărliga, denū județulū Săcuianilorū..., ca să fie în paace și slobozi și ei și moșiile lorū și feçorii lorū de rumănie de cătră cocoana Elinca, fata lui Petrașco Voevodū, nepoata răposatulū Mihailū Voevodū, și d[e] c[ăt]ră feçorii ei și d[e] cătră toată rudeniia ei..., pentru că acelu satū Șopărliga fost-aū satū domnescu, cumpăratū de răposatulū Mihailū Voevodū, moșulū Elincăi; deç, cândū fu acuma în zilele Domnii Meale, dupre ce aū adusū Domnulū Dumnezeū pre această cocoană Elinca aicea, în țara Domnii Meale, denpreună cu toți cinstiții dregătorii Domnii Meale și cu totū sfatulū Domnii Meale, i-amū alesū partea ei cu Divanulū și cu judecata, o seamă de sate ale răposatulū moșu-său Mihailū Voevodū; deci se-aū căzut să fie pre seama ei și acelu satu ce mai susū scrie, Șopărliga. Într'aceia moș-

teanii satului de la Șopărliga aū venitū la ačastă cocoană Elinca de aū căzutū cu multă rugăciune pentru ca să-ī lasă să se răscumpere de rumănie.“ Izbutesc, cu „ughī 32, facū aspri 6.400 gata“, să fie iar „slobozī și megiași“. Ea dă și zapis iscălit — Traducere de pe la 1700.

3. București, 16 Septembrie 7153 [1645]. „**SEA**, bolearii judecătōri și tocmealnici ai mănăstirii Aninoas[a], hram[ulū] Uspenie b[ogorodī]țe și ai Dragului iuz[bașa], cu unchiū-săū Stroe, denū Cislăū, **ПОИМ** [= anume] jupanū Radulū Velū Log[ofătū] i jupanū Stroe Velū Vist[jeriū] i jupanū Socolū Velū Cliuč[eriū] i jupanū Dumitrașco Velū Stolnicu i jupanū Drăgușinū Velū Peh[arnicū] i jupanū Dumitru Filiīșan[ulū] bivū Velū Sluj[erū], ca să cate înaintea č[in]stitului și prea-luminatului părintelui nostru chirū Teofilū Mitropolitū cărțile ceale bătrāne și ceale tinere ale mănăstirii Aninoas[a], carele sântū de la moșii și de la stremoșii a lui Neagoe Peh[arnicū], denū Tăt[ă]rani, și să caute și cărțile Dragului iuz[bașa] cu unchiu-s[ăū] Stroe, de la moșii lorū și de la părinții lorū, și tinere și bătrāne, ce aū datū mănăstirii Aninoasei, denū moșiile lorū de la Cislăū și denū Țigănești și denū Miroși, ce-aū datū și ce n'aū datū, și moșii Dragului iuz[bașa], ce-aū fostū de rudă cu moșii lu Neagoe Peh[arnicū], — decī să le caute toate cărțile pre dreptate, să-ī judece și să-ī tocmească cumū vorū afla cu ale lorū suflete, — că i-amū datū singurā Domnia Mea pre acești boiarī denū Divanū, și zio la S[fe]ti Dimitrie.“

4. Trăgoviște, 18 Novembre 7154 [1645]. Boierii aleși de ' „Stroe Roș[ulū] de Cislăū“, și anume: „otū Budeanī Barbulū Capit[anū], i otū Buzăianī Calotă Post[elnicū], i otū Sărata Dragomirū iuzbașa, i otū Crāngu Dumbravă, i otū Dobroteanī Păcală, i otū Cătunū Bobe, i otū Chiuojdo (κιοωζΔδ) Drăgoi, i otū Chiuojdulū-de-Bășcă Stanciulū i Voicilă, i otū Hențești Dobrotă snă Călinū, i otū Bășinești Stanciulū vaț[ahū], i otū Călugăreanī Preda, ca să jure Stroe Roșulū cu aceșt[ī] 12 boiarī ce scriū mai susū de cătră Dragulū iuzbașa de Cislăū, pentru ocina de la Mușcelū, cumū o aū fostū pusū Stroe Roș[ulū] zălogū la cum-

nații lui, la Stoica și la Gherghina, Bășceani, nu o au fostă vândută stătătoare; și iară să jure acești 12 boiari, iară pentru această ocină ce scrie mai sus, de la Mușcelu, cumă o au fostă pusă Stroe Roș[ul] zalogu la mănăstirea de la Cărnulă, nu o au vândută stătătoare, și cumă au dată banii la cumnații lui, la Stoica și la Gherghina; de, de voru jura acești 12 boiari, să spargă cartea Dragului iuzbaș[a] de pre acea ocină, căți scriu în carte, ug. 15, și zioa la *роднство хко*, să jure naintea părintelui episcopulă Stefanu de la Buzău; isprav[nicu] Manole vtori Port[ariu].“

5. 19 Maiu 7158 [1649]. „Eu Voico snă Spenii otă Bășceanii-de-josu“ dă zapis lui „jupanu Dragului iuzbaș[ă] za Roșii otă Cislău și a jupăneasii dumnealui și a coconiloru dumnealui căți Dumnezeu-i va da“, pentru vinzare „dentru vadu de dărstă în apa Bășcii, ci să cheamă Vadulă Miculeștiloră“. Marturi: „Vlasie văru-mieă, și denă sată frații noștri, anume uncheașulă Oprea cu fecorii lui, i Marinu i bratū egū Neagulū, snă Rădanū, i Stanū Mătăsarū i bratū egū Vlasie, i Radulū snă Stanū Mănzoiulū, i Andrei snă Peșoiulū otă Dolbăasca, i Răpa otă Gorbăasca, otă Starū Chiojdu Bărsenanu văt[afu], i uncheașulă Radulū Răzbeu otă tamū, i Stoica Mogă otă tamū, i Călinulū Fregii otă tamū.“

6. „† Io Costandinū Voevodū i g[o]s[po]d[i]nū. Adus-au la Domnia Mea Ianachi Văt[afu] za copii denū banii dijmăriilor ce au strānsu pre seama lui, t[a]l[er]i 7.937 p[o]l[ă], și răvașulă Domniei Meale va fi de seaamă. Avgustu 20 d[ni], l[ea]t 7197 [1689].“ — Pecete octogonală, cu chinovar.

7. 20 Iulie 7201 [1693]. „12 boeri hotarnici“, aleși de egumenul Athanasie de la Mihaï-Vodă și de „Macariie călugărulū dinū Roșieni, și dă jupăneasă Coanda, care au fostū jupăneasă Mihulū Ceașulū, ot Fălcoi, și de Cos[tan]d[i]nū snă Paipei Vist[ieriu] ot Brătășani“, pentru a hotărnicii la Roșieni și Jugăstreani. Partea mănăstirii era dată de „jupăneasă Iliina Părdeasca și de fiii-e-sa, Alecsandra“. Era față la hotărnicie și „părintele egumenu Ananiia otă sf. măn[ăst]ire Brăncoveani, având poruncă de la Măriia Sa

Vodă ca să fie între noi“. Iscălesc: Manea Căp[i]t[a]n[ulū], în locu lui Cos[tan]d[i]n Zepruenulū (*sic*), Danū (?) Log[o]f[ăt] Apelevianu (*sic*). — Copie de un logofăt al Mitropoliei.

8. 22 Iunie 7217 [1709]. Constantin-Vodă Brîncoveanu, „slugii Domnii Meale Vladului Logofătulū“, pentru moșie în Dobrun (Romanați), „toată partea Stanciului și a frăține-său Radului, feçorii lui Tudorū Sasū“, aleasă „cu 6 boiari hotarnici“. Ei vinduseră lui Barbul Vistiariul Brătășanul. „Și, fiindu acești oameni ce scriū mai susū părtași pe moșie și într'unū hotarū cu sluga Domnii Meale Vladulū Log[ofăt]t[ulū], n'aū fostū mersu la Vladū Log[ofăt]t[ulū] ca să-lū întreabe: cumpăra-va elū, aū nu va cumpăra, ci cu meșteșugū și pre ascunsu aū fostū mersu la Barbulū Vistiariulū de aū vândutū“. *Se întorc înapoi* banii.

9. 3 Iulie 1733. „4 boieri care amū fostū luați de dumnealorū boiari Brătășani dinū porunca cinstitei chesariceștii Administrații“ pentru împărțirea momoșiiilor, la Dobrunul și la Roșiiianī. Între Brătășani, „feçori dumnealūi Șătrariulū Șarbanū Brăt[ășanulū], dum. Costandinū i Preda i Diculū, Radulū sănū Drăghici Brătășanulū, Costandinū sănū Barbulū Vistiariulū Brăt[ășanulū], Fota Brăt[ășanulū], Radulū Brăt[ășanulū]; parte a fost vindută lui Costandinū Sadoveanulū. — Iscălesc: Toderășco Frc., Dumitrașco Bărh., Costandinū Rusănesculū, Dumitrașco Pleșoianulū.

10. 24 Iunie 7258 [1750]. „Eū Filaretū monahū Brătășan[ulū], fiu răpoosatulū Drăghici Pah[arnic] Brăt[ășanu“, dă zapis „Sfinții Sale părintelūi Ghenadie arh[imandritulū], eg[u]m[enulū] sfintei și dumnezeeștii măn[ă]stiri Brâncovean[i]“, pentru că mănăstirea dă partea din Brăt[ășanii]-de-jos pe care n'a vindut-o lui biv Vel Stolnic Costandin Strâmbeanul. Moșia avea și Șopărliga, ca *danie veche*. Face danie pentru a i se pomeni părinții, „Drăghici Pah[arnic] Brătășan[ulū] și Eftimiia monahiia Brătășanca“, cari sint îngropați în mănăstire. Iscălește: „Filaret munah Brătășan“ (foarte răū), iar, ca martori: Costandinū Rusănesculū și C[os]t[an]dinū Racoviceanu.

11. 24 Iunie 1752. „Barbulū Văcăresculū Velū Banū alū

Craiovei“ dă carte mănăstirii Brâncoveanii „și cuviosului igumenū chirū Inochentie“ și soborului, pentru moșia Obârșia din Romanați, disputată de „Staico i Stanculū i cetaș[i] lorū“. Moșia e dăruită de Brâncoveanu, la 5 Iulie 7194 [1686]. Hotare: „din heleșteu la dealū, până în Beșicuța Călugărului, pre dealū până înū mägura Stoinii..., mägura cu stălpu..., mägura Strezii..., Valea Bucinișului..., hotarulū episcopescu..., mägura Turcului, de acolo pre calea judecilorū până înū mägura lui Sfeaste..., țealina cea mare..., valea satului..., mägura furciturilorū..., valea Vădăstrii..., hotarulū Urzicii, ... spre praporū..., în răscuri în piază..., marginea braniștei obârșii..., mägura cu tufele..., mägura vacilorū..., mägura ascuțită.“ Moșia o avuse Vodă „de la răposatulū moșulū Mării Sale Preda Vorneculū Brâncoveanulū, [și] după aceeaia, aū fostū dat-o Mării Sa... danie mănăstirii, încă mai de nainte vream, cândū aū fostū Mării Sa în boerie, înū zilele Ducăi-Vodă, pentru pomenirea sufletului Mării Sale și a totū neamulū, îngropându-să și osăle fratelui Mării Sale, Barbulū Post[elniculū] Brâncoveanulū acolo, în mănăstire“. Moșnenii din Urzica se ridică, „dinū stăpânirea Neamților“. „Și unū Barbulū, socrulū lui Stancu și Stanū, fiindū ispravnicū vechi alū mănăstirii peste moșia Obârșia, une ori le lua dijmă, alte ori nu le lua, și mai multū dinū pricina aceluī ispravnicelū s’au întinsu cu stăpânirea în moșia mănăstirii.“ Pretind moșia, dar n’au acte. Nici egumenul și „Mihailū eclisearhulū“ însă nu află cartea lorū de hotărnicie. Se hotărește carte de blestem. Dar mănăstirea e asigurată și fără acest mijloc. — Iscălitură.

12. 21 Maiū 1757. „Filaretū monahū, pe călugărie, iar, mireanū, Radu sin Drăghici Pah[a]r[nicū] Brătășanu“, prin in-voială cu „Sanda Brătășanca, soția dumn[ea]lui răp[osa]t[ul]ui Preda Brătășanu“, arată că, făcându-se călugăr[ta] la mănăstirea Brâncoveanii, i-a dat partea-ī din Leontești (Romanați). Fiind certe între mănăstire și verii ei, schimbă acum cu o parte din moșia Dobrunul. Întăia danie o trece Sandei, fiind „săracă, cu patru copii mărunțai, nevărsnici, să-ī fie moșie ohamnică, stătătoare“. Mărturie fac și Cost[an]-

d i]nŭ Brătășanu, Tudorache, bratŭ egŭ, sinŭ Barbu Vist[ieriulŭ], Cost[an]d[inŭ] Brătășanu sin Barbulŭ Văt[afŭ]-Mare.

13. 17 Decembre 1763. „Ștefan Greceanu Păh[arnicŭ]“ dă zăpis lui „Matei Crețulesculŭ bivŭ Velŭ Stolnicŭ“, pentru schimb: „casele mele de aici, denŭ București, cu locul lorŭ cu totŭ, otŭ mah[alaua] mănăstirii Crețuleștilorŭ, ce sântŭ pe Pod[ulŭ] Mogoșoi, alătura cu loculŭ dumisale răposatului Costandinŭ Notara Sărd[ariulŭ], unchiulŭ dumisale Stol[ni]cŭ, pe dănŭ susŭ; care case și locŭ îm iaste și mie de zestre de la soția mea, Catrina, și dumnealŭ mi aŭ datŭ, pentru aceste case și locŭ ce s'aŭ zisŭ mai susŭ, casele dumnealŭ, iarŭ de aici dinŭ București, cu loculŭ lorŭ cu totŭ, otŭ mah[alaua] Steali, și mi aŭ datŭ și banŭ gata, t[a][er]i trei sute doazeci, cu care banŭ amŭ plătitŭ datoriile soții mele, ce le făcuse dinŭ văduvie.“ Iscălitura: Șt[efanŭ] Pah[a]r[nicul] adăverezŭ [pecete păstrată, cu coroană, ștearsă]. Arghira a răposatului Ianach[i] Mardagiu, martură, Costandinŭ Crețulesculŭ bivŭ Velŭ Banŭ. M[ate]i Crețulesculŭ Velŭ Banŭ. R. Văc[ă]resculŭ Velŭ Dvor[ni]cŭ. Nic[olae] Brănc[oveanu] Stol[nicŭ] (?), mart[ur]ŭ... C. Velŭ Ag[ă] mart[ur]ŭ. Νικόλαος πρώην Παχ. μάρτυς [= Nicolae fost Păharnic, marturŭ]. Se mai dă 30 de taleri.

14. 10 Mart 1767. «Mariia Călineasca, fiica răposatului Dimitrie doftorulŭ Notară, împreună cu soțulŭ mieŭ Mihai Călinescu, bivŭ 3-ti Vist[ieriŭ], și dinpreună cu dumnealŭ cumnată-mieŭ Barbulŭ Ciorogărlan[u] bivŭ Velŭ Clu[ș]e[ri]ŭ z[a] Arie, carele aŭ ținutŭ pre răposata soru-mea, Marica“, dă zăpis către „dumnealŭ Dumitrache Ghica Velŭ Spath[ariŭ]“ că, „înŭ zilele Mării Sale Ștefanŭ-Vodă Răcoviță, prinŭ gudecată amŭ luatŭ unŭ locŭ de casă cu becurile de zidŭ și cu alte namestii, precumŭ să vădŭ, alŭ unchiului nostru Costandinŭ Notara, fratele tătăne-mieŭ, de la măn[a] Sfinții Sale părintelui Climentŭ Dudesculŭ, care locŭ iaste pe Podulŭ Mogoșoi, dinŭ curtea dumnealŭ Velŭ Spath[ariŭ] până în curtea dumnealŭ cumnatului Mateiŭ Crețulesculŭ Vel Pah[a]r[nicŭ], și de la ulița cea mare până înŭ ulița de spre biserica dintr'o zi, și cu totŭ îngrădișulŭ, precumŭ să vede,

și, după ce amă luată acestă locă suptă stăpânirea noastră, amu învoită și amă așăzată pe dumn[ea]ei soru-mea cea mare, Zmaragda Crețuleasca Velă Păharniță[asa], de i-amă dată loculă, fiindă casele dumnealui pe lângă acestă locă, și așa ne-amă hotărătă de către dumnealoră. Decă, fiindcă avea și dumneaei soru-mea Zoia, care ține pe dumn[ea]lui cumnatu Toma Arionă bivă 3-ti Vist[jeriă], a treia parte dintr'acestă locă ce ne-aă rămasă, aă venită dumnealui cumnatulă Toma de ș'aă tocmită partea dumnealui ca să o vânză dreptu bană t[a][eri] 600, totă cu dumnealui Velă Spath[ariă].“ Vinde și ea. Iscălesc: „Maria Călinesca vânzătoare, Bar. Ciorogârlean[u] bivă Velă Cluc[eriu] za Arrie vânzătoru, M. Creț[ulescu] Velă Pah[arnic], mărturie, Zmaragda Cretz[uleasca] marturie [cu litere grecești]. T[o]m[a] Arionă bivă 3. Vistă, vânz[ătoriă], Mih[ailă] Căl[inescu] bivă 3-ti Vist[jeriă] vânz[ătoriă], B.Văcărescu (?) Velă Dvor[nic], mart[ură],... Velă Dvor[nic] mart[ură], Părvu Cantac[u]z[i]n[o] Velă Log[o]f[ă]tă.“

15. „Grigorie ală Ug[rovlahiei] adevereză.

Adicăte noi, căte trele suroră, care mai josă ne vomă iscăli, Samariia monahia, pe mireni Zmăragda, Mariia și Ilinca, fiicile răposatului Ionă Bălăceanulă, dat-amă această adevărată noastră carte de danie ca să fie de mare credință sfintei și dumnezeiești mănăstiri dintr'ună Lemnu, unde să cinstește și să prăznuiește hramulă Nașteri preasfintei stăpâni noastre, de Dumnezeu născătoare și pur[u]rea feçoară Mariia, pentru moșia noastră Gărcuvulă, sudă Romanați, care ne-aă rămasă și noăă această moșie de la părinți noștri, ca să-i fie sfintei mănăstiri danie pentru sufletele noastre și ale părinților și ale moșiloră i strămoșiloră noștri, fiindcă să află la această sfântă mănăstire și dină neamulă nostru îngropați, și însuși și moașa noastră, Magdalena monahia, de mirenie Mariia, fiica răposatului Mării Sale Șerbană Cantacozină Voevodă, Care această moșie iaste de cumpărătoare de strămoșulă nostru Badea Bălăceanulă Velă Dvor[nic]. Și, dupe moartea noastră, să aibă mai susă numita sfântă mănăstire a o

stăpâni, cu bună pace și fără de nicio pricină, dinu hotarū până în hotarū. Însă și hotarile dupe cumū arată zapisile, până în moșiia Betejanilorū, cu Geraculū, și cu Balta, și, de ceialtă parte, până în moșiia Siliștiori, dupe cum hrisovulū moșii Siliștiori, alū Mării Sale Alexandru Voevodū, fiu Mării Sale Mircii Voevodū, de la leatū 7081 [1573], Maiū 13, arată; care hrisovulū celū dreptū să află la sfânta mănăstire Bistrița, ce iaste pe slovenie, și s'aū scosū copie pe rumănie de dumnealū Costandinū dascălulū slovenescū, de aici, dinu București, de la Sfete Gheorghe celū Vechiū; care copie iaste întărită și cu iscălitura Sfinții Sale chir[i]o]chirū Filaretū episcopulū Râmniculū; care copie să dă la această sfântă mănăstire pentru îndreptarea hotarilorū moșii Gărcuvulū, împreună și cu zapisile moșii Gărcuvulū. Ci să aibă a o stăpâni sfânta mănăstire cu bună pace, să fie de ajutorulū maicilorū și alū sfinteî biserici. Iarū, de arū veni oricine, parte bisericească sau mirenească, măcarū din neamulū nostru, a căuta ca să facă schimbu cu altă moșie, orī cu banī de arū da, câtū de multū, sau moșiie mai bună, să nu fie volnică starița sau epitropi sau altū cinevașū a da această moșiie ce o dămū noi sfinteî mănăstiri pentru sufletele noastre și ale neamulū nostru, ca să fie în veci la această sfântă casă a Maicăi Precistii. Iarū cine arū îndrăzni ca să o dea schimbū pe orice, să fie suptū blestemulū a toateî sfinteî legi pravoslavnică și groasnică afurisanie a totū sfântū soborulū, și Maica Precista să-i fie înpotrivă, înū sufletū și înū trupū; și cei ce orū vrea să o iă de la această sfântă casă, să-i fie spre pagubă și spre stingerea casilorū lorū și a copiilorū lorū; și să aibă sfânta mănăstire a o stăpâni cu bună pace, înū veci, această moșiie. Și, pentru mai adevărată credință, ne-amū iscălitū mai josū, întărindū și cu pecețile, iscălindu-se și alte obraze de cinste, mart[o]rī. 1786, Octomvrie 24.

Samara mo[na]h[ia] adev[er]ezū [pecete mică, cu coroana cu trei ramuri].

Maria Bălăceanca adeverezū [pecete mică].

Elena Bălăcenca [pecete mare, cu arme nedeslușite].

‘Ο Ῥιμνίκου Φιλάρετος ὑποβεβαιοῖ [= al Rimnicului Filaret întărește].

B[arbu?] Văc[ărescu], mart[urū].

Costandin Cocorăsculū bivū Velū Pah[arnicū], mărturie.

16. „Adecă eū Neaga, ce am fost soția răposatului Ionașcu neguțătorul de la Slatina, sud Olt, dat-am zapisul mieū la cinstita mână d[umnealū] Vel Vornic al Obștirilor Radul Golescu, al d[umnealū] Vel Logofăt de Țarade-sus Costandin Filipescu, precum să se știe că d[umnealor], fiind orinduīți epistați și purtători de grije de către Măria Sa Vodă asupra spitalului ce s’au început a se face de răposatul soțul [mieū] la Slatina, spre a se săvirși acest spital cu toată orinduiala lui, și, fiind eū făgăduită, atit mai înainte, cit și acum, innaintea Mării Sale lui Vodă, ca și dintr’ al mieū să fac ajutor acestui spital, care ajutorință cerindu-mi-să de către d-lor a o da în scris, de aceia printr’acest zapis al mieū în arăt cugetul și ajutorul ce fac spitalului; adecă eū, ca una ce am hotărit ajutor biserici și spitalului, atit acum în viața mea, cit și după moartea mea, danie, mult puțin, avutu meū, mă leg ca, din cărămidă i var și șindrilă ce să află în fața locului, să fac doă odăi i o cuhnie și un cuptor de piine tot lingă acele odăi, toate de zid, — însă arcalele într’o cărămidă și jumătate, iar despărțiturile într’o cărămidă; la care odăi ce cheltuială va trebui, afară din cele ce se află, să o puī din venitul moșiilor spitalului, ce l-am luat în anul trecut, iar, ce nu să va ajunge, să fie de la mine. Care odăi și cuhnie să am acum, de primăvară, a începe la lucru, și, pină în toamnă, la sfirșitul lui Avgust, să fie gata. Pe un loc de prăvălie ce am în tîrg, mă făgăduesc ca, cind voiū putea, să fac prăvălie, și să se stăpînească tot de spital o vișoară ce am, cu cramă și cu pivniță de zid, cu un beciū i o cășcoară de zid, d’asupra becului, — să mă hrănesc cu dinsa cit voiū avea viață, iar, după moartea mea, să rămie iarăș spitalului. Iar la trei moși și un loc de lingă spital, fiind ale spitalului, eū nu am niciun amestec. Drept aceia

spre încredințare m'am iscălit mai jos, ca să se crează. 1797, Fevruarie 17.

Eû, Neaga, soția răposatului Ionașco de la Slatina, adeverez. — Copie.

17. „Findcă răposatul Ionașcu, soțul mieû, din răvnă dumnezească cugetînd, în viața fiind, cu osteneala sa a făcut o sfîntă biserică ce să cinstește și prăznuște marele ierarh Nicolae și marele mucenic Dumitrie izvoritorul de mir și sfîntul mucenic Gheorghie, — care sfîntă biserică a și înzestrat-o răposatul cu doă moșii ce le-aû avut cumpărate, nerămîindu-ne clironomî, și să află școală pentru învățatura copiilor, spre pomenirea răposatului, --- decî și eû, soția răposatului, care mai jos mă voiû iscăli, de vreme ce Dumnezeu așa bine a voit cu noi a nu ne rămînea clironomî, măcar că toată partea mea de loc am închinat-o sfînteî biserici, dînd și înscris dum[nea]lor boerilor epitropî, ce sînt orînduiți de către Stăpînire, dar și acum, printr'această carte, arăt, după moartea mea, ce las sfînteî biserici unde am muncit din copilărie, dinpreună cu răposatul soțul mieû, și o avem clironomie după sfîrșitul vieții noastre, spre pomenire, atît a sufletului nostru. În unsprezece rãzoare de vie din dealul Sopotului, pe moșie domnească, cu pivnița de zid, cu o chilie d'asupra și șopronul cu linul, și cu toate celelalte trebuincoase ale viei, cum și livadie și țelina ce se află înprejurul viei, de merge cu capul pînă în drumul Clocočovului de spre Răsărit, după cum să stăpînește. Pentru bani ce am luat de la nepotul mieû Gavrilă, pă jumătatea partea mea din casă, care și acea parte era să o dau biserici, — cu acei bani am făcut doă chilii în curtea biserici, după cum se vād. Tot sfînteî biserici mai las o prāvălie, cea mică de lingă hanișor, cu locul ei, pînă în ulița din dos. Tot sfînteî biserici mai las și alta, de piatră, cu pivnița ei, și cu case din dos, și locul curții, după cum să vād. Dar, fiindcă am doi nepoți, Gheorghie și Toma, crescuți de mine, și neavînd alt cu ce să-î miluesc și pă dinși, îndatoresc sfînta biserică, ca din prețul bolții să li se dea și lor t^l 600, adică șase sute, — care banî

să li se dea cînd se va socoti că este trebuință, și bolta cu tot coprinsul ei să rămie acaret tot sfintei biserici, după cum mai sus arăt. Iar, pentru un loc ce este afară din curtea biserici, tot cugetul mieu este a face niște chilioare, iar, cînd nu voiu putea a face, atunci voiu avea ertăcune și de la milostivul Dumnezeu, și de la oameni, rămîind îndatorați epitropi a face din venitul biserici. Și orice alt va mai rămînea după moartea mea, pînă la cel mai puțin lucru, sfînta biserică să clironomisească. Dar și eu, cît voiu trăi, să fiu ajutată a mă hrăni și a mă chivernisi sfînta biserică, cum și, după moartea mea, să mi se facă toate acele trebuinçoase pomeniri din venitul sfintei biserici, după cîntea casii noastre. Drept aceia, spre încredințare iscă-lindu-mă, mi-am pus și pecetea, fiind obraze multe față, care mai jos se vor iscăli.

1808, Martie 7. *Neaga, soția răposatului Ionașcu*, adeverez. [Urmează iscăliturile martorilor.] Sud Olt.

Acest zapis aducîndu-l numita la noi, cu toate că ne-au arătat prin însuși graiul său că este făcut cu toată voea și rivna sa, dar, după orîndueală, făcînd cercetare cu amăruntul, ne-am încredințat că este cu adevărat toate cele ce se cuprind date de bună voe, și nu are a mai pricinui nimic; deci, pentru mai bună încredințare, adevărim și noi, cu iscăliturile, aceasta.

1808, Martie 7.

[Ispravnicii. — Și întărire a Divanului.]

[Copie.]

18. Io Alecsandru N. Suțu Voevod i gospodar zeml[i] vlah[i]scoe.

Citindu-să înaintea Domnii Mele această anaforă, și priimind vrednica de laudă rîvnă a d[umnea]lor boerilor îngrijitori la acest obștesc folos, o întărim Domnia Mea, și poruncim d[umita]le, cinstit și credinços boerule al Domnii Mele, Vel Logofăt de Țara-de-sus, să faci hrisovul Domnii Mele cu copriinderea ce mai jos se arată. 1819, Noem[vrie] 21.

[Pecetea domnească.]

Vel Logofăt.

Prea Înnălțate Doamne!

Cu plecată anaforă arătăm Mării Tale, că un Ionașcu neguțătorul, spre pomenirea sa, a sistisit un spital în orașul Slatiniî, sud Olt, la care aș și închinat trei moșioare ce a avut, și, fiindcă acest spital nu se putea căuta, din pricina marilor cheltueli, s'aș schimbat spitalul în școală grecească, care de atunci și pînă acum se caută cu bună orînduială, mai adăogîndu-să și de la nevasta aceluî Ionașcu, și de la alte obraze, cite puțină zestre; la care școală aș și fost epitropi orînduiți de Domn răposatiî părinți noștri, iar în urma răposatiilor, am rămas noi purtători de grije, și, chibzuind cele spre folosul acestuî bine obștesc, am socotit că de trebuință este a se face un hrisov al Mării Tale, în care să se treacă toată zestrea aceștiî școale, după sineturile ce avem, ca nu după vremi să îndrăznească cinevaș a face cea mai mică supărare saș vre o schimbare la orînduiala cu care se caută și pînă acum.

Gheorghe Filipescu, Ior[dachi] Goleșcu.

1819, Noem[vrie] 19.

[Copie.]

18. 1826. Privilegiu pentru un „Căpitan otu Găești, sudu Vlașca“.

IX.

**ACTE BOTUȘANENE ȘI DOROHOIENE PRIVITOARE MAI MULT
LA FAMILIA CANANĂU.**

1. *4 August 7256 [1748]. Ionașco Ivtimiia cu „soțul“ Mărica și fiii, Vasilachea și Ursachi, și fetele, Catrina, Mariuța și Anița, vind un loc în hotar cu „cărare ce merge la Trotuș și cu Vărlană Niagul“ și cu Panțea, „ca să moștiniască dumnilui în veci“. „Iară cinea s'arū ispiti să să soale ca să întorcă, să fie suptă blăstămū și să fie închinat gloabă 12 lei, și să petreacă și rușinea, ori la carea gudecată s'arū tămpla.“ Marturī: oameni buni, și bătrāni și tineri... S'au pusū și pecetea satului.“ „Ion birău Harapū amū pusū pecete satului... Eū Toaderū Bōrd marturū, eū Vărlanū Niagulū marturū, eū Ștefanū Cucuiū marturū, eū Ionū Paiulū marturū, eū Neculai Mogoșū marturū, eū Nistorū Gaida marturū.“

Pecete cu un șalgău, cu ciocane în fiecare mână, cu altul ce ține o scară, și un al treilea ce taie. În jur:

„† Pecete satului Ocnī, vlto 7217 1709]“¹.

Această pecete înlocuia una veche; v. vol. XI, p. 281.

2. *1-iū August 1764. Vînzare făcută „dumnealui Dumitrachi Gîanooglu bivū Velū Pahū.“: „un vadū de moară ce iaste în hotarul Arcani, care vadū aū fostū cumpăratū de la Drăghici pārcālabū otū Arcanī“.

3. *4 Iunie 1765. „Costandinū Arapulū și Vasile Arapulū, și Gheorghie Arapulū, frați, feçori lui Mihalache Arapulū“, daū zapisū „vărului nostru Costandinū Arapulū otū Vist[er]ie“ că s'a alesū partea „unchiului nostru Ionița Arapulū bivū Staroste“. Sint moșii „la Prutū otū Dorohoiū, dinū

¹ Cu * se înseamnă documentele ce nu privesc familia Cananău. — Pentru această familie v. prefața la vol. II din „Documentele Callimachi“, tipărite de mine.

Zahoreni, Dum[u]șeni și Târșcurenii“. Al doilea Costandinu era „dinu Gheorghie Arapulü“. N'au „părți nedezbătute dintre alți răzăși“. Martur și „Mihalache C: bivü Velü Jic[niceriü]“.

4. *22 Ianuar 1772. Diata lui „Ștefanü Arapu bivü Post[elnic]ü, sin Gheorghie Arapu bivelü Șat[r]ari“. Lasă „clironomü și epitropü“ pe fratele Costandinü și soția acestuia, Mariia. Mama lui era „Sanda, fiica răposatului Gheorghia Frătița, bivelü (*sic*) vt[ori] Comisü și a Saffhi, ce au fostü fata lui Damiianü bivü Velü Logofätü“. — Martur Costandinü Värnavü bivelü Med[elniceriü]“. Scrie „Costandinü Cosmița bivü Velü Căpitanü“. — Copie.

5. Facemü știre prin această a noastră arhieriască mărturie pentru dugheanele dinu târgulü Botoșanii, a lui Dimitrie Osmachi, care li-au cumpăratü răpoosatulü întru fericire Mitropolitulü Gavriilü pe numele dumisale Stolniculü Șerbanü Cananăü, nepotulü Preaos[fin]ției Sale]. Pentru cari amü știința că pentru dum[nealu]i li-au cumpăratü, și, la boală, între altele ce mi-au mărturisitü, la duhovnicie, Preas[fin]titulü, mi-au arătatü și pentru dugheanile acestea, ca numai decât să i să dea la stăpănire, puindü și blăstämü, atăta cui îi va fi înpotrivitoriu, câtü și mie, de nu voiü mărturisi adeväurulü, după cum știü, pentru această pricină. Pentru cari amü zisü se-ı dei scrisorile și carte de danie, și-au răspunsü că scrisorile nu-ı sântü la îndămănă, și nici carte de danie, dinu pricina slăbiciunii boalei, nu poate să dea. Ni-au mai arătatü și această că prea iaste îndatoritü de mulți, și pe acestü nepotü, că nimică în viață nu i-au datü după cumü altorü nepoți. Pe urmă, în vreme răpoosatului Mitropolit Leonü, n'au fostü poprite de a i să da la stăpănire aceale dughiani și de Preas[fin]ția Sa], știindü și însuși hotărărea răposatului Gavriilü, însă, dinu întâmplările vreamilorü, și totü dinu zi în zi s'au lungitü, până ce i s'au întâmplatü moarte, care au rămasü de nu li-au luatü în stăpănire. Dreptü aceaia acumü dum[nealu]i Stolniculü, cerändü de la noi adeverița după cumü știü și după cumü mi-au arătatü răpoosații Mitropoliți, amü datü

aastă a mea mărturie la mâna dum[isa]li, ca se-î fie de crezare și tărie, și, pentru această adevărată mărturie, ori cu ce chipă potū încredința unde a fi trebuința.

178 (*sic*). . . . ὑποβεβαιῶ [=întăresc].

6. 9 August 7301 [1793]. „Ethimie Canano ieromonahū, proeg[u]m[en], facū înștiințare la această scrisoare a mē că, venindū eū aice la schitulū Vorona, care estea în Ținutulū Botășenilorū, unde să prăznuește hramulū Nașterea Maicii Precista, și m'amū așezatū cu șidere la acestū schitū, și răpăosatulū tată-meū ctitorū, și, neavândū schitulū Vorona nici un Țiganū ca să hie pentru slujba schitulū, eū m'amū socotitū, și cu toată voe mē amū datū schitulū Voronii 2 sălașe de Țiganī [între cari un „Topală, Țiganū părințescū“ ; altul] este datū de zestre răpăosatulū nepotulū meū de frate, Costantinū Canano Sulgerū, de la socru-seū Toaderū Cantacuzino bivū Velū Vor[nic], și Țiganca Zanhira întâi aū fostū măritată după unū Țiganū Toaderū, a răpăosatulū Sandulū Ilie bivū Velū Stol[nic], ctitorū acestui schitū Voronii.“ Iscălește și: Vasăle Crup[ensch]i Pah[arnic] și un călugăr Antonie de la Vatoped. — La 6 Maiū 1794, schimbare în danie. „Fiindū noru-sa Țiganca Zamfira, a nepoati Marii, cu polū [=jumătate] copilū a iaī și polū copilū a dumisale Stolnices[ei] Catrinii.“ Iscălesc și: „ieromonahū Elpidiforū duhovnicū [rusește], ieromonahū Antonii, ieromonahū Ștefanū Obditelū (?)“.

Un al doilea adaus pomenește pe un Țigan dat de „boerulū Iordăcuțe de la schitulū Budeștii moșulū nostru Dumitrache bivū Velū Armașū, de la Ținutulū Neamțulū, de la satu Săliște.“

7. [Pecete mare, cu Maica Domnului și inscripție ștearsă.]

Agathon ieroshimonahū, starițu de la monăstire Vorona, otū Ținutulū Botoșanilorū, și cu totū săborulū, încredințezū cu această adevărată scrisoare a noastră la cinst[ita] mână dumisale Pah[arnicul] Șerbanū Canano, precumū să se știe că, avindū noi, monăstire Vorona, doao sălașe de Țiganī danie de la părintele Iftimie Canano, frate a dumisale Șerbanū Canano Pah[arnicul], anume pe Leontii Țiganū,

cu Țiganca și cu fișorii lui, și pe Gheorghiuța Țiganu, ve-
z[e]tău, cu Țiganca și cu copiii lui, după cum arată danie
a părintelui Iftimie proin[un] egum[en], și, fiindcă monastire
Vorona Țiganii mai mulți n'are, și avându mai mare tre-
buița de via și de oaie (*sic*), ni-am socotit, și, cu voia
a părintelui Iftimie Canano, proeg[un]m[en], mai sus pome-
nit, am făcut schimbu cu dum[nea]lui Șerbanu Canano
biv[un] Velu Pah[arnic], și i-am dat acele doo sălaşe de
Țiganii ce s'au pomenit mai sus, toată danie, cu scri-
soare a părintelui Iftimie Canano, și dumnealui ni-au dat
împotriva schimbului drept schimbu patru pogoni de via
otă Nicorești, de la Ținutul Tecuciului, și cincizeci de oaie
cu miei lor, și, pântru mai adevarată cre[dință], ni-am
dat scrisoare unii la alții, și am iscălit, puind și pe-
cete a monastirii, și am dat și acă danie de la părintele
Iftimie Canano proeg[un]m[en]. Care schimbătură să fie bună,
neschimbată și nestremutată nici odenioră în veci.

1795, Ghenarie 25.

Agathonu ieroshimonahu, starețu.

Ieromonahu Elpidiforu, duhovnicu [scrisoare rusească].

Ieromonahu Stefanu.

Ieromonahu Cononu.

Antonii ieromonahu, duhovnicu.

Theofilatu monahu Danovicu (?).

Și cu totu săbor[ulu].

Acestu schimb ce au făcutu părintele starețulu Agaf-
tonu și cu totu săborulu de la schitul Vorona cu Pah[ar-
nicu] Șerbanu frate-meu este și cu știre me, și, fiindcă
s'au mulțemitu starețulu și cu totu săborulu de acestu
schimbu, este și cu voe me, și am iscălit.

Iftimie Can. proegm.,

adecă Iftimie Canano, proeg[un]m[en].

8. 1796. *Plingere a lui Ionița Arapulă împotriva „dum-
nealui Sul[geriului] Iordachi Găoană“ care ține pe fata „ră-
posatului Sul[geriu] Manoli“. „Și pentru puțină iarbă ce
mi-au călcatu cu bucatele dumisali.“

9. 25 Februar 1797. Izvod de zestre pentru fiica lui

Șerban Canano, măritată cu Andreiū Milo. 12.500 lei „banî gata“, „2.500 ȝuvaerurî“. — Copie parțială.

10. 4 August 1799. Poruncă domnească lui Șarban Cananò bivū Velū Spat[ariū] în ceartă cu ginerele, Stol[nicul] Andreiū Mil[o], care cerea zestrea.

11. C. 1800. Scrisoare către Șarban Cananò. „De cându am întrat în Iași și până acmu sânt purtat ca unū calu de menzălu.“

12. Cu plecăcuni și cu frățească dragoste mă închinū dumitali, bade Costan[tine] Pah[harnic]. Mă rogū, bade Costan[dine], pentru răvaș[ulū] ȇ-au venitū de la frate-meū, să mi-lū trimeți, fiindcă mănî diminiață vroiu să mă ducū la Botoșanî; cumū și disprea parte dumnealui să scrii unū răvașū cătră Stol[ni]c[ulū] Mănalachi și cătră Stol[ni]c[ulū] Mihălachi, fiindcă a să să facă acolo mare dispotanții la Botoșanî. Bade Costand[ine], bunătate dumitali amū cunoscutū, și mă rogū să fii desăvârșitū a-mi da o vreadnică marturie de la dum[neata], și sântū Julî 24.

Al dum[ital]i mai micū fratele dum[ital]i:

Șerbanū Canano Stolnicū.

[Răspuns:]

Iarășū co frățască dragoste și co bună diminață mă 'nchinū dum[itale], frate Stol[nice] Șarbanū.

† Cele ce-mi scrii pintr'acestū răvașū amū văzutū, și dum[itale] altū ce să-ți trebuiască mai multū, căci zice acelu omū fără de crierū că ț'a lua moșie inū ȝumătate? Las să facă aȇa hotărăre, să vezi, cine a merge pe urma lui, ȇ-a zice, că nu-ți rămăne ȝumătate moșie, și acii boerî ci sântū rânduîți, eū îi știū oameanî ce aū toată cunoștința. Să vezi dum[neata] cându omū fi cu toții, or zice și acie așe? Căci și dum[neata], apoi, dându aȇasta moșie Domnești, să-ți dai și dum[neata] Bărsănești, să-ți facă moșie intriagă, și are aȇa putere, să hotărască cumū a socoti elū. Omū fi de față cu toții, și, atuncî, s'orū socoti și alți, vomū mai vorbi și noi. Darū eū, totū ce-i de la d[u]m[neata], — colțulū dinū spre Budești a moșii mele, unde aū arătatū Bani-louschi Vor[niculū] Iordachi că era piatră hotarū, și să in-

chie și cerere acelora; fiindu colțul acela acolo, unde s'a socotit și cu dum[neata]. Rămăind a dum[itale] frate

C. Balș Pah[arnic].

13. Plingere a lui Șerban Cananău împotriva lui Iordachi Balș, care stăpînește în Ținutul Botoșenilor moșiile Vlădeni și Berivoești, încalcându-l la Corni și Costești. Șerban a cheltuit „9 pungă de bani“, cu morile, iazul și „gârla“. „Căndu vini Săretul mari, iasă di la capul moriloru dumisali și vini apa pisti totu fănațulu moșiilor dumisale, și îmi înneacă și totu fănaț[ul] de pe moșie mē, fiindu moșiile mele din ȝos de a dumisale.“

14. 1800. Jalba lui „Mihălache Stroescu dinu Cordonulū Nemțescū“ pentru moștenirea „cumnatului său, anumi Nicolai sin Panaite capichiaia“ din Botoșeni. Cere a fi judecat de Vorniciei de Botoșeni.

15. *10 Mart 1801. „Ioniță Drăghici Căpitanū, zătū Antimiți Tăutules[i], fiica lui Gavrilašū Dedulū“, dă zapis lui Ioniță Arapulū pentru o împărțire de moșie la Zahorenii (Dorohoiu). Pomeniți nepoții lui Dedulū, „fičorii lui Isacū Dedulū“. Avea drepturi și „dumneii Sulgereasa Anghelușa Manoles[a]“ și „Toaderu a Bălași“.

16. *27 Ianuar 1805. Alexandru Moruzi poruncește Vornicilor de Botoșani și lui Ioniță Murgulețū biv vtori Paharnic a face o cercetare cu privire la plingerea lui „Andrei Moșanu, mazălū“, în gilceavă cu Gheorghii Sorocanu.

17. 11 Octombore 1805. „Împărțala Țăganilorū pe trii boeri frați Cananoești, anumi răpousat[ulū] proigumenu Efthimie, răpousat[ulū] Pah[arnic] Constantinū și răpousat[ulū] Banu Iordachi.

Țăganii ci aū arătatū dum[nealu] Pah[a]r[nic] Enăcachi Milu că-i ari în stăpînire cu dani de la răpousatulū proigumenu, soții dumisale, Săftii, fiica răpousatului Slugerului Constantinū, fiul răpousatului Paharnicului Constandinū... Țăganii ci aū arătatū că-i ari în stăpînire dum[nealu] Pit[a]r[iulū] Iordachi Cananō, fiul răpousatului Paharnicului Constandinū, cu cei dați de zăstre

surorii dumnealui... Țiganiî ci s'aû aflatû dinû cei de zăstre Sluğ[e]r[e]s[iî] Catrinii, a răpousat[uluî] Slugeruluî Toma Balșu... Țiganiî ci s'aû aflatû dinû cei daî de zăstre răpousatii Spătăresii Ilincăi, a dum[i]s[ale] Spat[ariuluî] Costandinû Crupenschi... Țiganiî ci s'aû aflatû dinû cei daî de zăstre dumis[ale] Spătăresii Marii, cari o țani dum[nealuî] Spat[ar[iul] Mihălachi Costachi... Negustoriul Ghiorghii, Ionû Pănte, Parte (*sic*) Chiorulû..., Manea sãn Mincună... Țiganiî ci aû 'rătat că-i ari în stăpănire dum[nealuî] Stol[ni]cu Constantinû Cananò, fiulû răpousatuluî Banu Iordachi Cananò... Grigori Cărăimanu, Ionû Căpița, Balea Cărlăniasa, Vasili Ungureanu, Constantinû Hapău, Alicsandra fata Pântii, ci aû dat-o dum[isal]i Spat[ar[iuluî] Lășsculuî."

18. Cu plecăčuni închinându-mă, sărutû cinstită mâna dum[ita]le, tată. Cinstit[a] scrisoare dumitale, dinpreună și cu una miia lei, adică 1000 lei, din socotiala ce amû avutû cu ia pentru zăstre Năstasiicăi, amû priimitû cu Pintelei Cibotarû, astăz, Iuli 21, și acestû răvașû să va opri din poroncă dumitali înû locû de sinetû. Pentru fănu dumitale, Gioi aû venitû vătav de la Bărlești, și m'eû spusû că patru stoguri s'aû rădicatû, și astăzi, Sămbătă, toate s'a rădica și totû, și falča iaste câte 4 lei, 20 de pãrale dă cositû, și s'aû făcutû 20 de fãlci. Copii cu multă plecăčune sărută cinstită mâna dumitale, și să află din mila lui Dumnezău sănătoși cu toți. Și, cu ačasta, sânt

a dumitale plecată fiică
Mariora [Sturdza].

[V°:] Întru cinstită mâna dumisale iubituluî mieû părinte Șarbanû Cananò bivû Velû Spăt[arû], cu multă plecăčune.

19. 12 Ianuar 1811. Foaie de zestre a Mărioarei fiica lui Vasile Holban Păharnic. „4.167 galbinî în 50.000 lei, în locul moșiei... 12 șăraguri mărgăritari hurmuz, 3.200 lei, 1 fluture de diamant, 32 galbinî..., 4 șfeșnice argint..., 24 pãrechî cuțite, cu lingurile și furculițele lor, argintăriia mesăi, în doai topuri de Lipțca, 1 lingură mare pentru

supi, 200 dramuri de argint, poliiti; 4 solniți poliite . . ., 12 păhăruți de vutcă poliite, 1 zăhărniță argint 120 lei, 1 șal 3.000 lei, 1 ăubê cu samurû bunû 2.400 lei, 1 scatușcă cu cește poliite și alte lucruri într'ansa 30 galbini, 1 covorû bunû 400 lei, 12 rânduri de strae 4.000 lei, între cari sintû doai rochiî blondă și celelalte cu horbătă, 600 lei; 2 așternuturi, adici doai oghialuri, 2 saltele adămască, 2 prostiri batistă cu horboti, 4 prostiri olandă buni, optû perini cu fețale lorû, unû rândû de batisti cu horbote, doai de olandă, — cu aceste s'aũ cheltuitû 2.000 lei; 6 bocialăcuri și 18 batiste cusute, bezû bocialăcuri, 2.300 lei toate; 1 săpetû 8 galbini; 24 tingiri cu căpacile lorû și tigăi, tavale și lingură de aramă; 1 lighianû galbănû cu ibricû; tacămurile mesăi, pânzături de casi, colțuni de mătasi și de bumbacû, cu alte mărunțușuri, 1.000 lei. Alte pânzuri trebuincoasă, bărbătești și fimeești, și lucruri a gospodăriei, cari nu s'aũ mai însămnat anume . . .“

Soțul a fost [Iancu] Cananău.

20. Noi Scarlatû Alexandru, etc. Cătră mazăli, ruptaș, Vorniceî și cătră toți lăcuiorii de la Țănutulû Botoșaniî. Vi se dă în știre că, socotindû Domniia Mè, la Țănutulû acela de la 15 Mart s'aũ rânduitû Vornicu pe dumnealû Spat[ariul] Iancul Cananoũ, în loculû dum[isale] Spat[ariului] Theodor Edinzaadè, ca să fie dinpreună cu dumnealû Comisulû Alecu Raletu, — care, după poronca și povățuire Domnii Mele, și după legătura hrisovului și alcătuire prinû ponturi ce sântû pentru urmare ispravnicilor, sântû îndadatorați a avè cè mai întâi îngrijire pentru bună statornicia voastră, ascultândû în toată vreme jălobile și cere-rile voastre și inlesnindu-vă pe fiștecare cu căzutile dreptăți, fără să vi să pricinuiască cè mai puțină asuprire sau strămbătate. Să mergeți darû cu slobozanie, să le faciți arătare pentru pricinile voastre, și dumnealor, după datorie, nu vor lipsi de a vă faci întru toati punire la cale.

Să vă arătați însă și voi cu toată supunire și ascultare cătră dumnealorû la cele ci, dinû poronca Domnii Mele, vorû avè a săvârși în Țănutulû acela, spre a nu să da

vre unŭ cusurŭ, știutŭ fiindu-vă că pe acei ci să vorŭ arăta cu nesupunire și înpotrivă următorii, aŭ voe dumnealorŭ, de vorŭ fi din rânduiala mazălilorŭ, să-î pue în butuci și să-î triimată aici cu înștiințare dumiilorŭ sali, spre a-și lua căzuta certare, iarŭ pe ruptași și alțai să-î certe acolò după vina lorŭ, spre pilda și altora. Și, dacă veți cunoaște despre dumnealorŭ dregătorii sau despre oaminiî dumnealorŭ vre o strămbătate sau asuprire, să veniți îndată aici, să dați jalobă Domnii Mele, și veți dobândi toată indestulare dreptății.

1817, Martie 6.

Vel Vistfieriŭ].

[Pecete cu chinovar.]

21. 16 Maiŭ 1821. Mărturie hotarnică a lui „Ilie iconom[ul] otŭ Botoșani“. Mersese „cu carte de blăstămŭ la stare locului“. „Să invoia cu săvârșitulŭ dinŭ viața Spat[ariulŭ] Șerbanŭ Cananò lăcuiitorii dinŭ Bărsănești de-î lucra zăle de boerescŭ pentru ca să-î lasă să pășuneză vitele lorŭ pe Budești și prinŭ cărpinișŭ“. Merge cu „Gheorghe Cherescu și Gheorghe Cuza, stăpăniî moșii Băbicenii“. „N'aŭ vrut nimine a mergi, amŭ îndatoritŭ pe un dascalŭ niamțu a dum[i]s[ale] Spat[ariului] Cananò de aŭ mersŭ cu răvașulŭ la Bănică, să i-l dei. Iarŭ elŭ, îndată ce aŭ văzutŭ răvașulŭ că esti înŭ pricina moșii, aŭ începutŭ a sudui pe celŭ ce l-aŭ scrisŭ și pe celŭ ce l-aŭ adusŭ, și, deodată, străgându la oameniî lui, s'aŭ adunată cu pariî, și, călare fiindŭ dascalulŭ încă, aŭ începutŭ a ucide calulŭ cu pariî, până cândŭ, căzându calulŭ ȝosŭ cu dascalulŭ, abe aŭ pututŭ scăpa, sculându-să calulŭ rănitŭ de aŭ fugitŭ la herghelii. Iarŭ, apoi, pe dascalulŭ acela prinzându-lu și oprindu-lŭ acolò, ce i-aŭ făcutŭ, nu știŭ, căci eŭ, după ce mi-aŭ adusŭ răspunsŭ unŭ omŭ ce mai era cu dascalu (carele, măcarŭ că și impușcasă Bănică după dănsulŭ, darŭ tot aŭ scăpatŭ), cumŭ că, nu numai nu vine Bănică, darŭ și pe dascalŭ l-aŭ bătutŭ și l-aŭ legatŭ, aducându de pildă calulŭ rănitŭ, amŭ urmatŭ cercetare-mè prinŭ oameniî de susŭ însămații, după cumŭ amŭ arătatŭ pre largŭ, cunoscându dintru ačasta că Bănică, sau că nu esti în întregime minței lui,

saŭ că să află diznădăjdutî de a-și căștiga cerere lui cē acolisitoare, și, găsindŭ prilejŭ vreme ačasta de tulburare, stăpănești moșiia cu armî, înpotriva a toată dreptate. Dreptŭ aceia amŭ datŭ ačastă mărturii de cele ce amŭ cercetatŭ și amŭ văzutŭ.“

22. Iunie 1821. Β. Θεολόγου, ταγματάρχης, către Gheorghe Cantacuzino (ἐκλαμπρότατε πρίγγιψ). A cercetat procesul lui Iancu Cananò cu Manoli iuzbașa.

[Rezoluție:] Κατὰ τὴν διαλαμβανομένην ᾤδε ἐξέτασιν τῆς ὑποδήσεως καὶ γνώμην τοῦ παρ' ἐμοῦ διορισθέντος πρὸς διώρισιν τῶν δικαίων τοῦ ἐνάγοντος ἄρχοντος Σπαθάρη Κανανοῦ, παραγγέλω τοῖς τε ἄρχουσι βορνίκιοις τοῦ Ποτοσανίου καὶ τοῦ ἐκεῖσε εὕρισκομένου καπιτάνου Σπύρου Ἀρβανιτάκη, νὰ φέρουν εἰς ἐκτέλειαν ὅλα τὰ πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ Σπαθάρη ἀποφασισθέντα. Ἐκ τοῦ ἐν Στίγκα ἑλληνικοῦ στρατοπέδου, τῇ 9τῇ Ἰουνίου 1821.

Ὁ στρατηγὸς σωματάρχης Π. Γ. Καντακοῦζηνο (*sic*). [= După cercetarea astfel făcută a afacerii și părerea celui orînduit de mine pentru alegerea drepturilor dumisale Spătarului Cananò, vestesc dumnealor Vornicilor de Botoșani și căpitanului Spiru Arvanitachi, care se află acolo, să ducă la săvîrșire toate cele hotărîte pentru îndestularea Spătariului. Din lagărul grecesc de la Stîncă, la 9 Iunie 1821. — Generalul de corp, prinț Gheorghe Cantacuzino.]

Pecete cu vulturul bizantin și patru decorații.

23. Sărutŭ cinstită mina dumitale,

Și jalba dumitale și cartea cea prinŭ preasfințitulŭ Mitropolitŭ s'aŭ arătatŭ Măriei Sale lui Vodă, și foarte s'aŭ supăratŭ și s'aŭ mîhnitŭ pentru necazurile dumitale: aŭ îngrozitŭ că va pedepsi pe aprozi, de vorŭ îndrăzni a să mai arăta în casa dumitale și a mai face obrăznicie.

Secvestruirea să să cuprinză în veniturile moșiilorŭ, de la Sfântul Gheorghie înainte, în producturile moșiilorŭ, în vite și în oprirea pădurilorŭ; iarŭ lucrurile cele dinŭ casă și dinŭ ogradă, grajdulŭ, trăsurile și oriŭce altŭ lucru de metahirisitŭ spre odihna dumitale, de s'aŭ și scrisŭ de rînduiți, nu sintŭ secvestruite, ci numai însemnate în lipsa dumitale, ca să nu să rășluiască. Toate aŭ să să facă cu

lămurire în scrisă de la Departamentul; s'au poruncit de către Măriia Sa Vodă. Și apoi, afară de acestea, acum are a să hotări și summa în bani și în lucruri ce trebuie a să lăsa spre petreacerea viețuirii dumatiale. Când acestea era să să isprăvească, Măriia Sa aștitu la țară. Trimisul dumatiale să întoarce, ca să nu-și piarză vremea pînă să va întoarce Măriia Sa. Amă rămasă eă vechilul dumatiale; îndată ce va veni Măriia Sa, le voi gati, și voi stărui a să sfirși, și, pe Joi sau Vineri, trimete-mi omă ca să-i dau scrisorile poruncitoare, spre odihna și mulțămirea dumatiale.

Stăpina mea! Nu te mihni! Dumnezeu iaste puternic și milostiv: poate sfirșitul să fie bun și mîntuitor. Eă, ce felu mă sîrguesc după datorie pentru dum[neata], va spune trimesul; că-mi iaste jale de supărările ce trageți, fiind

Alu dumatiale plecată slugă *Ionică Stolnică.*

1827, Mai 2; Jașil.

[Adresa:] Întru cinstită mina dumisale cucoanii Marioarii Cananò Postelniceasii, cu toată plecaciunea, la satul Cornii.

24. 9 August 1828. Înștiințare rusească a generalului Palin către Postelnicul I. Canano. *En-tête* tipărit cu: *управленіе полномочнаго предсѣдателя двановъ княжества Молдавіи и Булахиі; отдѣленіе — дна 1828, No. —, Букарестъ.*

25. 11 Februar 1328. Chiriac Triantaphyllos iea în sama sa pe fiul Mărioarei *Καναβοίας*, făgăduind a-i afla și un dascăl de franțuzește. Va primi 500 de lei pe an și 7 merțe de făină, 10 de popușoi (*παπουσοῦτικον*).

26. Pe la 1830 traduce un act de la Vasile Lupu „ieromonah Ioannichii načalnicu monastiri Vorona“.

27. Vorniciia Botoșani, No. 1240. 1830, Ghenari 12; Botoșani. Cătră cinst[it]u dumn[ealui] Post[elnicu] Ianculu Cananău.

În cuprinderia poroncei cinstitului Divană dină 31 Dechemvrie anulă 1829, ce amă priimită la 8 alu curgătoarei lună, cu alăturată însămnare pentru cherăstiaoa de stejără trebuitoare la corăbi, de pe care însămnare sco-

țindu-să copii întocmai, să alăturiază dum[ital]i, asăminia, și de pe poronca cinstitului Divanū, iară scoțindu-să copii întocmai, să alăturiază dum[itali], și să face poftitoare cere-re ca, pliroforisindu-te de cuprinderea, dacă dumneata vei fi ohotnicū a lua asupra dum[ital]i facirea și coboritulū de asăminia cheresteli, vei binevoi a răspunde Vornicieī pe aciaastă otnășanii, ca să să reportuiască cinstitului Divan.

[Două iscăliturī.]

28. Se vind in Rusia 100.000 de stejari de la Corni, cu 3 carboave de argint fiecare.

29. 10 Septembrie 1833. „Savva Holbanū egumenulū“ își cedează moșiile la nepoți, afară de Căminarul Mihalachi Holban. Savva avea un frate, Banul Theodor. — Copie.

30. Iași, 22 April 1840. [Maria Canano] către C. de Besack, procuror-general. Pentru procesul cu Tzigara. Kotzebue vrea să dea numai șfertul. A ciștigat însă ea la Divan, în ziua de 5 Septembrie 1838. De doi ani nu întărește Domnul. În zădar a intervenit Adunarea obștească. Kotzebue lucrează „à ma ruine et à celle de mes neuf enfans.“ „J'avais formé le projet d'aller me jeter aux pieds de l'Empereur, mais le moyen, quand tout me manque, quand, souffrante, on me laisse sans secours, mes enfans sans éducation et mes filles au couvent, le moyen de dire à Sa Majesté: „Celui que vous avez envoyé ici pour nous protéger, pour faire exécuter les institutions que nous devons à Votre sollicitude, celui-là consomme notre ruine!“ . . . Ne souffrez pas plus longtemps que l'on se serve du nom de votre Auguste Maître pour commettre le crime, et c'en est un que celui de dépouiller la veuve et l'orphelin.“

31. 16 Maiū 1840. Mihalachi Holban către soră, Maria Canană, pentru moștenirea de la Sava Holban.

32. 7 Mart 1844. [Pe o copertă:]

Hirtiile lăcătușului de la Sučavă, care aū luatū ferū să facă balconū la casă [la Corni].

Scrisoarea e în nemțește.

X.

ALTE MĂRUNȚISURI ISTORICE.

I.

Trei acte privitoare la vechea noastră oștire.

Între documentele cumpărate la 19 Iunie 1907 de Academia Română de la anticvarul Kupermann din Iași, se află trei care privesc istoria militară a Moldovei.

1. Unul are o însemnătate cu totul deosebită. E un ordin dat de Dimitrie Cantemir, la 4 Iunie, în ajunul răscoalei sale, pentru a se împărți hrană oștii ce strânsese; Dimitrie, Dumitrașco-Vodă, pune în josul acestei porunci, scrise frumos pe un petec de hirtie, pecetea sa cea nouă, latinească, ce poartă cu mindrie pe *Dei gratia*:

Clușarū Năstasăe. Din vitele ce ți s'au datū în samă, să dai trei sute berbeci cu oi și o sută cindzăci vaci la V[e]l Sulgarū pentru împărțitulū oboroacelorū de oaste, și peč[etea] g[o]s[po]d ța fi de samă. L^t 7219 [1711], Iuni 4.

Pecete octogonală roșie, cu bourul, supt coroană, topuzul și: „Ioan. Demetrius Cant. D. g. pr. Mol.“.

Cf. și mărturia lui N. Costin, p. 101, despre leafa ostașilor: 5 ruble („care fac 50 lei proști și un tult“) pe lună.

2. Cel de-al doilea document arată că leafă primiaū ofițerii, *bulibașii*, pe la jumătatea veacului al XVIII-Jea:

Med[elnicere] Costantine Ciudinū otū Sučavă, dinū dăjdile lui Mai ce ti-au datū rămășiț[ă] Tuduri, slugă dumisale V[e]l Vist[ieriū], otū sama lui Vasile Tănaș[e], să dai 7 lei, 84 bani noi în lefile bulibașilorū, de șes[e] luni, din ză întâi a lui Martie până la sfărșitulū lui Avgostū, și peč. g[o]sp[o]d bud sam [=să fie de samă]. L^t 7259 [1751], Av[gust] 31. Pecete octogonală cu chinovar.

Pe dos: „S'au datū cu mâna Sandului Berechetū de la steagul drăgani[lorū]; l^t 7260 [1751], No[em]v[rie] 7“.

3. Iar cel de-al treilea, pe care nu-l reproducem întreg, pome-nește, la 1-iū August 1733, pe un Κονσταντίνος πρόην καπτανός λου-φερζιδών, — al lefegiilor decī.

4. Următorul act privește vechiul așezămīnt al călărașilor din Moldova:

Adecă eū Ursulū de Bohotinū și Pătrașco de acolo scriemū și mărturisimū înșine pre noi cu cestū zapisū alū nostru cumū aū grăitū oarecine cătră dumnealū, cătră Spătariulū Buhușū, că ni s'aū dusū fičorii noștri să sã scrie călărașī. Iarū noi ne-amū prinsū denaintea dumisale, și denaintea popei de satū, și denaintea lui Costantinū, și denaintea Cărstei, croitorii de Romanū, și denaintea Coșteanulū și denaintea Savei Vorniculū, de să va afla că aū inblatū fičorii cu acealea inblete, să fimū de mare rușine, și, de să vorū duce fičorii noștri de la noi, să avemū a da noi samă de dănși și de bucatele lorū, și să fie și bucatele nostre pieitore. Și, pre mai mare credință, ne-amū pusū și pecețile cătră aestū adevăratū zapisū alū nostru. Oγ Crivești, Iunie 8.

Și intr'aastă tocmală s'aū prilejitū și Vasilie Pahomie.

Pătrașco, Ursulū, Dumitru snă Ursulū, Necula snă Pătrașco, Costantinū, Cărstea, Sava, Vasilie Pahomie, Coșteianulū.

Bibl. Ac. Rom. 32/LXXXII.

În acestălalt se vād lefile *ofiterilor* din veacul al XVIII-lea în Țara-Românească:

C. 1760. Rămășița ce aū arătatū ăaușulū că aū rămasū pe la căpitani i la ăauși i la stegari, cumū arată.

Taleri, bani

16	Iane căpitanū.
25	Cozma căpitanū.
2	Barbulū căpitanū.
80	Stoica căpitanū.
27	Jăpa căpitanū.
6	Ioniță căpitanū Paharnicū.

156

Taleri, bani

156

- 50 Cârstea căpitanu.
 60 Barbulu căpitanu boerescu.
 30 Gheorghie căpitanu polcamu [= de polc,
 regiment].
 10 Iordache căpitanu.
 120 Ștefanu căpitanu Bagdatliu.
 20 Costandinu căpitan otu Cămpina].

 446

Căușii și stegarii.

Taleri, bani

- 5 Radu stegariu otu Arghirie căpitanu.
 7 Mușatu ceaușu otu Fi[li]p căpitanu.
 13 Stegariulu lui.
 4 Toma căușu otu Stanu căpitanu.
 13 Stegariulu lui.
 2 Iane căușu otu Iane căpitanu.
 13 Dima stegariulu otu Iane căpitanu.
 7 Simionu stegariulu otu Păunu căpitanu.
 13 Dumitru stegariulu otu Păunu căpitanu.
 7 Preda căușu otu Cos[tan]d[inu] căpitanu Cămpina].
 13 Stegariulu lui. [pina].
 1 Păunu căușu otu căpitanu de čocli.
 13 Stegariulu lui.
 3 Iorga căușu otu Gheorghe căpitanu.
 13 Barbulu stegariulu.
 6 Toma stegariulu otu Liica căpitanu.
 4 Piița căușu otu Gheorghe Poenaru.
 13 Stegariulu lui.
 13 Stegariulu otu Tudoru căpitanu.
 13 Nicolae căușu otu Ionița căpitanu Păharnicu.
 13 Stegariulu lui.
 5 Negoitța căuș otu Iordache căpitanu.
 13 Stegariulu lui.
 13 Ilie căușu otu Șarbanu căpitanu.

 220

Taleri bani

220

- 13 Pană stegariulū lui
 13 Stanū ȃauşū otū Dumitru căpitanū.
 13 Stegariulū lui.
 13 Tudorū ȃauşū otū Ştefanū căpitanū.
 13 Stegariulū lui.
 13 ȃiauşū otū Cărstea căpitanū.
 13 Stegariulū lui.
 13 ȃiauşū lui Vasile căpitanū.
 13 Stegariulū lui.

337 30

cin. cup. taleri: 791,30.

Ştefanū ȃauşū agescū.

— Bibl. Ac. Rom., 139/1.

D. Al. Lăpădatu imi comunică acest act, aflător la Academie, cu privire la o înjghebare de oaste supt Constantin Ipsilanti:

Noi Costandin Alexandru Ipsilant Voevod, cu mila lui
 Dumnezeu Domn Țării Moldovii.

Credincios boerul Domnii Mele dum[nea]ta Ioniță Bașotă biv Vel Căminar, sănătate. Fiindcă ni-au venit innalt înpărătesc ferman poruncitoriū ca, din streinii ci să află aice în țară, să strângim o sumă di ascherlii, în cât să va putè mai mulți, să-i trimitim în Țara-Romăniască asupra zurbaliilor ȃi s'aū răscolat la Vidin¹ și cu inpotrivire și ni-supunire aū trecut și în hotarale Țării-Romănești, asupra Craiovii, unde cu osăbite oști rânduite de cătră prè-puternica Înparăție să află asupra acelor zorbagii și sângur Domnul Țării-Romănești², și, fiind aciasta o poruncă care niapărat trebue a [să] pune în lucrare, spre a-ș arăta și țara datorie supunerii, cătră prè-puternica Înparăție, iată, după punire la cale ce s'aū făcut spre strângire acestor

¹ Ai lui Pazvantoglu.

² Cf. vol. XII, p. 132 și urm.

ascherlii, te rugăm pe dum[nea]ta, la Țănutu Dorohoiului, unde, după carte Domnii Mele ce s'au scris și cătră dum[nealo]r ispravnicii de Ținut, vei fi împreună următorii și lucrătorii spre săvârșire aceștii poronci, însă toată triaba aciasta este asupra dum[i]l[ale]. Ci dar îndată vei merge la Țănut și, întâlnindu-te cu dum[nealo]r ispravnicii, vei pune poronca în lucrare, sălindu-te cu toată vârtute a afla și a strânge din oamini străini, cu bună învoire, încât să va putē mai mulți ascherlii, și călări, și pedestri, și, cât mai mulți nu să vor putē, dar 60 (!) mi[i] de ascherlii să să strângă fără smințială, așazăndu ca la 20 de ascherlii să fie și o căpitenie, care să să numiască bulucbaș, cum și un stegar, având fieșticarile acei călări cai și arme după trebuință, și acei pe jos, armile trebuincioasă. Și, pentru gătire lor, s'au hotărât că, afară de liafă, să li să dē câte 50 lei la un fieșticare bulucbaș, 35 lei la un bairactariu călare, 30 lei la un nefer călare, 25 lei la un bairactariu pe jos și 25 lei la un nefer pe jos. Precum și pentru liafa lor, după hotărâre ce s'au făcut, care s'au socotit a fi cu îndestulă mulțumire, este a li să da într' aceștaș chip: adică pe fieștecare lună 30 lei bulucbaș, 20 lei stegariu călare, 15 lei stegariu pe jos, 15 lei neferiu călare, 10 lei neferiu pe jos. Asămine și pentru ismicicul lor, din vreme ce s[ă] vor scrie la stiag și până când să vor porni, s'au hotărât să s[ă] dē câte 30 parale pe zi la un bulucbaș, 15 parale pe zi la un stegariu sau neferiu călare și câte 8 parale pe zi la un stegariu sau neferiu pe jos. Iar, după ce să vor porni, atât la drum, cât și în locul unde aū să miargă, își vor lua tainul cuviincios, cele după trebuință, și pentru dănsii, și pentru caii lor.

Și așa, cu chipul acesta, sălindu-te a strânge în cât să va putē mai multă somă, vei căuta ca bulucbașii stiagurilor să fie oameni de credință și cu chizășie. Și, cerând trebuința, afară de banii hotărâți pentru gătire lor, le vei da și leafa câte pe trii luni sau și pe patru luni înainte, dând banii în mânele bulucbașilor de pe la stiaguri, și îndatorind pe fieșticare bul[u]baș a răspunde și pentru banii

ce vor lua, și pentru neferii stiașului său, ca să fie nelipsiți. Și, tâmplându-s[ă] a lipsi din neferi, să răspundă bulucbaș[a] banii ce i să vor da. Și, fiindcă aciasta este o poruncă delicantă (*sic*), Domnie Mea ti-am ales și te rânduim pe dumneata la această triabă, nu numai ca poronca să ei săvârșit după trebuință, ce și ca să fii cu neadormită privighere pentru ca nu cumva, lățându-să niscaiva scornitură de vorbi neadivărite, să dei pricină de vre-o tulburare lăcuiților. Pentru care, neadormit priveghind, vei face lăcuiților în tot chipul încredințării că Domnia Mă mai întâi decât toate altele părintește privighem odihna și liniște lor, și, îi cu totul rămăind în liniștire, nice de cum să nu cuteze sau să aibă acă mai mică îngrijire de vre-o căt de puțână supărare pentru strângire acestor ascherlii. Căci și ascherlii aceștie, precum în faptă să vede lucrare, aū a să stränge din streini, și numai acei cari de bună voe să vor mulțami. Și, iarăș, în Țara-Romăniască fiind a s[ă] trimite, aice nu rămăne cel mai mic prepus de vre-o îngrijire. Silești-te dar ca, cu chipul arătat, privighind și liniștire lăcuiților, să poț stränge încăt să va putē mai multă somă de ascherlii și, cu căt, în urmare cuviincioasă, vei putē stränge mai multă somă, cu atăta și slujba dum[i]t[ale] mai mult va fi cunoscută, și după slujbă vei cășliga și cuprindere din mila Domniei Mele. Și, fiindcă asupra aceștii s'aū rânduit aice pe cinstit și credincios boerii Domnii Mele, dum[nealui] Iordache Balș biv Vel Vist[ieriu] i dum[nealui] Iordache Mavrocordat Hat[man] și dum[nealui] Sandu Sturza Hat[man], dum[nea]ta, atăt pentru banii trebuincioș, căt și pentru toată triaba săvârșirii aceștii poronci de la dum[nealo]r, vei lua cuviinciosa povățuire, înștiințându-i totodiauna pentru orice va cere trebuința. Și, după cum te vor povățui, vei fi întocma următoriu. 1801, Fev[ruar] 1.

Credincios boeriu Domniei Mele dum[nealui] Ioniț[ă] Bășotă biv Vel Căm[inar], să s[ă] dei cu sănătate. Dorohoiu.

(Din documentele cumpărate de la Șaraga, la 3 Iulie 1907.)

II.

Scrisorile unui pribeg în Rusia din ai lui Dimitrie Cantemir.

Avem dosarul citorva pribegî cari și-au petrecut, în dor și părerî de rău, în dorinți zădarnice de a vedea iarăși țara lor, cei din urmă ani ai vieții. Astfel putem vedea în sufletul năcăjit al lui Petru Șchiopul, răzbatem în viața zbuciumată pe care o duc Movileștii în Polonia și ne înduioșăm de sărăcia și umilința în care se mîntuie Gheorghe Ștefan-Vodă.

De la fugari adăpostiți în Rusia n'avem decît știri privitoare la Dimitrie Cantemir, care în multe privinți era așa de puțin Român și Moldovean și a căruî fire numai simplă nu era.

O întîmplare pune Academia în posesiunea scrisorilor pe care le trimete din pribegia sa în Rusia polcovnicul Abază, unul din tovarășii de fugă ai lui Cantemir. Vedem pe bietul om silindu-se a-și împăca un creditor, arătînd calda lui dorință de a se întoarce și isprăvind, după stingerea oricărei nădejdi, ca monahul Ilarion din marea lavră a Peșterii, „Pecersca“, Vel Pecersca din Chiev.

Abăzeștii, cu tot numele lor, asemenea cu al vestitului Pașă dunărean Abaza, care a dat Domnia lui Matei Basarab, nu erau de obîrșie turcească. Ai noștri adoptaseră numai acest nume musulman, precum făcură și cu altele, Hamza, de pildă, prefăcut și în Amza.

Ilie polcovnicul e pomenit în lista de la Neculce a pribegilor (p. 332), al șaptelea, ca „Vornic de spre Doamna“.

I.

Dumneata vere Sandule [Adam]¹, te închină de la noi de sănătate, dumisali cumnatiî Saftei și dumisale vărului Vasilie, împreună cu gupănesii dumisali.

Iarū, pentru bani dumitali ce ți-sū datorî, să n'aibi de grije, că păgubași nu vei hi, ce, ori eū de voi trăi cu dzile, în ce chipū oi putē, cu mulțămită iți voi plăti, ori, înū urma mē, fîcorîi mieî; numai căstă datā n'amū înū puțințe.

¹ Negustor în Iași.

II.

Iubite frate, vere Sandule, dumitale și cumnatii cu sănătate mă închină. Pentru noi, vei înțalege c'amă înblatū în deșertu și la mare pagubă, că numai č-amū rămasū călări, iarū, č-amū avutū mai bună, ca la 400 lei, s'au prăpăditū totū, și, denū 2 căruță căte cu doi cai, acum nu mi-au rămasū niciuna: cu cai cu totū s'au prăpăditū. Aliagă Dumnedzău celue ce ni-au adusū la atăta! Iată că și la datorie amū rămasū cu nedejde lui siniorū Sava¹, care, cu cătū amū luatū de la dumneata și de la alții, 500 de ruble săntū datorī, fără č-amū datū de la mine; și totū m'au purtatū den dzi în dzi, și până acmu nece unū banū nu mi s'au mai datū. Decī te poftescū să-ī scrii dumneata unū răvașū, și să te jeluești pe mine cumū că m'ai îndatoritū cu 500 de ruble, di-amū datū jolnirilorū, și nu voi să-ți daū bani, ca doarū, vădzându jaloba dumitale, ș'arū aduce aminte de Dumnedzău, că l-ai sălășluitu; și, căn[dū], darū, mi-arū da banii, aceste cincī sute de ruble, ce m'amū îndatoritū pe cuvântulū lui! Și, cândū îi scrie, să-mī faci știre și mie, să-lū cercu. Frate, mă rogū, frate, pentru acestū lucru, că amū rămasū și eū cumū Dumnedzău crede; și să fii cu H[risto]s.

A dumitali frate: *Ilie Abăzà, polcovicū.*

Iubitulū mieū frate, dumisale Sandulū Adamū, neguțtorulū, cu sănătate să să dea.

III.

AI mieī inū cinste și iubite frate, dumneata vere Sandule Adamū, și dumneata, vere Vasilie Adamū, sănătate și totū binele poftescū de la H[risto]s dumilorū voastre, depreună cu toți ai dumilorū voastre.

Pentru noi vrândū a osteni, veți ști că alții toți de casa noastră până acum ne aflăm sănătoși, numai soșulū mieū

¹ Sava Ragusanul. V. Neculce, pp. 219, 328, 334.

Safta gumătate de anū iaste acmu la Octovri de cândū s'au săvârșitū.

Pentru căstă carte ȕ-am scrisū la Toaderū Tomița și la Toaderū Zosimū, vă poftescū, care s'a întâmpla denū dumneavoastră dentr' amādoī inū Iași, să o dați; care amū lāsāt-o despeceluită, să o și vedeți ce scriū, și, așea cumū săntū, să le dați în māna lorū. Vă rogū, măcarū că una scrie la [Ștefan] Luca Vist[ieriul]¹, darū le dați amādoī totū inū māna Tomii și a lui Zosimū, și ei vorū da la Luca Vist[ieriul]. Foarte vă poftescū, fraților.

Frate Sandule, pentru bani ce-ți săntū datori, nu bănuī că ti-amū lāsātū de smintială, că nu-ī denū pricina mea smintiala. Ce, orī eū de oī mai hi viū, ȕ'oī plăti, orī fečorii miei; numai mai rabdā până doarū oī putē să-mī facū vr'o pace de cătrā Māriia Sa Vodă, să vinū și eū inū țarā, și, venindū, precumū a hi, ne-omū așadza frățeste, cu mulțamitā. Și să fiți dumneavoastră sănātoși.

A dumilorū voastre denū streinătate frate:

1721, Oct[ombrie] 14.

Ilie Abază.

IV.

Alū mieū cinstitū frate, dumneata vere Sandule Adamū, și la Sfintele Paști cu bună sănătate. Frățască scrisoarea dumitale denū luna lui Fevruari 10 [1722] amū luatū, și de a dumitale bună sănătate m'amū bucuratū.

Îmī scrii că pentru căci mi-cī scrisū mai în trecutele zili, mi-amū bănuitū; ce, frate, de mi-amū bănuitū, de nu mi-amū bănuitū, Dumnedzāū să te iarte, iar pe mine să nu mă iarte de amū avutū gândū saū de amū ca să nu-ți plătescū, orī eū, până oī hi viū, orī, inū urma mea, fečorii miei. Numai totū amū nedejduitū, încă pñā trāia Dimitrașco-Vodă, c'oī eși in țarā, că dumneata nu știī ce felī

¹ Cumnat al lui Neculce. Ca și Sava Ragusanul, negociator între Cantemir și Ruși; v. Neculcea, pp. 297, 306, 319, 333-4; *Ist. lit. rom. în veacul al XVIII-lea*, I, pp. 122-3, 126-7, 240, 242, 399-400; N. Costin, pp. 75, 85. — I se zicea și Luculenco, fiind Rutean. El se întorsese din pribegie, după ce fusese închis, un timp, la Chiev.

de traiu amü avutu aice; care să dea Dumnedzäu așea să inbogățască dușmani dumitali cumü amü inbogățitü eü aice.

Ce te rogü, frate, mai îndelungă-ți mănîe, doarü omü putë eși și noi în țară, și m'oi nivoi, că amü și eü datorii la unii și la alții și inü ce felii pe 'ncetü oi să li [ieü,] să-ți plătescü, măcarü că eü denü banii ce mi-ei datü n'amü măncatü nu mai multü ce o capică.

Nici cândü m'ai înprumutatü, amü avutü gândü să te amăgescü, ce așea ni s'aü tãmplatü furtuna cu Muscalii, de va gudeca Dumnedzäu pe cela ce m'aü adusü și pe mine până la atãta.

Ce mă rogü, frate, iartã-mã, — că păgubași nu vei hi oricum și cum, numai de'ice n'amü nici-o putere!

Îmi scrii că nu ț'amü datü măcarü vr'o moșie pentru bani; darã, de unde ț'așü hi datü și moșie, că vãdzu că li-aü precupitü Luca Visterniculü și cu Suleimanü, de mi-aü rămasü copii izbeliște fără moșii, în Moldova, și eü nevinovatü cu nemicã.

Ce cu scrisorii nu ni omü înțãlege; numai rogü pe Dumnedzäu să iesü în çastã varã în țară, și atunce m'oi inchina dum[ni]tale ca unui frate, și vei înțãlege pricina mea și mai pe largu. Și fii dumneata sãnãtosü. Vel Percersc[a], Martie 30 [1722].

Smeritulü starețü și dumitali rugãtorii:

Monahü Ilarionü Abazã.

La cinstitü frate dumnealui vãrulü Sandulü Adamü cu bunã sãnãtate să să dea.

V.

↯ Iubite frate vere Sandule, dumitale cu sãnãtate mã inchinü. Aflãndu-mã și eü acmu în Moscu, imi dede Panaioti neguțitorii o carte de la dumneata, scrisã denü anulü 7229 [1721]. Sept[emvrie] 10.

Pentru banii ce ți-sü datorii, care mi-aü plãnsu inema dacã amü înțãlesü de scãpãciune dumitale, și sãntü bucurosü să-ți plătescü, numai n'amü nice o putere acmu, că

m'au pedepsit Dumnedzău: întâi cu focu mi-au arsu casa, nefiind eu acasă, și mare pagubă am avut; acmu de unu an, mi s'au săvârșit și soșul, Dumnedzău să-lu erte; și n'am nicî o facere.

Am cerșut voe de la Împărăție să-mi vândă moșie ce am aice și să-ți plătescu, și nu m'au pozvolit; ce, frate, mă rog nu-ți bănui, că, cu vreme, păgubași nu te voi lăsa, măcar că eu, ă-am pierdut, n'oî mai întoarce, iar dumneata păgubași nu vei hi dispre mine. Vărului Vasilie încă mă închin de sănătate, și-lu poftesc să-mi trimiț[ă] răspunsu; de parte ce mi s'au făcut mie de a uncheșului Ciocărlan¹, să nu tacă dumnealui mălcom, că mi să pare că eu sântu cela ce i-am făcut de l-au priimit uncheșul Ciocărlan, nu altul, — care am carte fraține-mie, a lu Ionu, de-mi scrie că carte me au dat-o în mâna dumisale vărului Vasilie.

Bunu-i Dumnedzău, doar n'om muri toți aice, și cu vreme nedejudim pe Măriia Sa Mihaï-Vodă², să ne facem o aședzare și să venim în țară; și să fi dumneata sănătos.

Den Moscū, leatū 7230 [1722], Ap[rilie] 23.

Fratele dumitali *Ilie Abază*, mă închin cu sănătate tuturor.

VI.

Ai miei cinstiți și bunî frați, dumnealui vărul Sandul Adam și dumnealui vărul Vasilie Adam Visternicul. Dumilor voastre de la totu puternicul Dumnedzău bună și fericită sănătate și totu binele trupesc și sufletesc de pururea rog și vă poftesc, de preună cu toți ai dumiilor voastre.

De veți îndura și pentru mine a întreba, până acmu totu ne aflăm cu vii aice la mănăstire la Pecersca, în cata călugărilor, cu slăbinea (*sic*) bătrâneț[e]lor trăind.

¹ Asupra Vornicului Ciocărlan, v. Mustea, în *Letopisiți*, III, p. 29.

² Racoviță.

Tămplându-să și dumisali Lupului Năstasii cale la Iași, n'amă răbdatū ca să nu vă cercu de bună sănătatea, măcar că dumneata, vere Sandule, vei avè pe mine și bănatū pentru datorie, dară č-oī să facū, că nevoia te duce unde nu ți-ī voea. Ce, miluindū Dumnedzăū să ne mai vedemū, cu vii, frățește ni om așe adza între noi, cumū a vrè Dumnedzăū mai bine.

Că eū dragoste frății dumitali nu pocī să o uitū, și, de cândū m'amū călugăritū, nu santeți uitați de la molitfa mea nici într'o dzi.

Și cu atăta acmū; mila lui H[risto]s de pururea cu dumnavoastră. Vel Pecersca, Av[gust] 29 [1722].

A dumilorū voastre smcritū rugătoriū

monah Ilarionū Abază.

Cinstiți ai miei bunī frați și veri, dumnealui Sandulū Adamū și dumnealui Vasilie Adamū Vist[ierniculū], cu bună sănătate să să dea.

VII.

Cinstite dumneata Sandule Adam, sănătate îți poftescū de la Dumnedzăū.

O scrisoare denū 24 a lui Sept[emvri] [1722], ce mi-ei trimis, amū luat-o, și, câte imī scrii, și mă blăstămī, și mă măscărești ca pe sluga ta, bogdaproste, — mulțămăscu-ți.

Adevăratū datoriū îți sântū, ce ți-ī voe volnicū ești să-mī dzici; ce mai multū nu însămnedzu, fără cātū, cândū s'a mai întâmpla să vie dumnealui Lupulū încoace, dă-ī carte ača de blăstămū să o aducă aice, să o arătū arhimandritulū mieū, ca doarū m'așū putè scoate mai lesne, să vinu în țară, și, venindu acolo, neputândū dobândi cu lanțuhulū milostenie pe la creștinī, să-ți plătescū, vei face ce ț'a fi voia cu mine, — că altă putere n'amū, măcarū de trei lei, necumū mai multū. Că-mī scrii că amū și nu-ți plătescū; dè-mī Dumnedzăū atăta răū cātū că amū și nu voi să-ți plătescū! Că altă credință vădzu că nu mai amū! Nici știi ce năpaste amū trasū în cești ani pentru po-

*jelii danghi*¹, di-amă plătită mai multă de optă sute de taleri la Bilagorodă, — cătă m'aă istovită și pe mine și pe copii miei. Acesta bine amă avută eă aice, — că dzică că amă și nu plătesc. Noe[m]v[rie] 21.

Smeritulă Ilarionă Abază.

III.

Acte din Florența privitoare la epoca lui Ștefan-cel-Mare.

I.

„*Marcho Strozzi in Chio*“, către „*Filippo Strozzi in Firenze*“.

Al nome di Dio, adì XIIJ di Marzo 1474 [=1475].

... Quivi si fà pocho fatto et mancho far[a]si, se questo chane del Signor turcho non termina le chose sue, chepure stiamo chon non pichola gielosia, rispetto alla grande armata mette in ordine, chessaranno più di 600 vele; esse non fussi che a questi giorni à avuto gran rotta dal Valacho, di più di XL^m uomini, a quest'ora sarebbe fuori, — stimasi per Vinegia. [Se plinge că „brichata“ din Chio nu cugetă la pericol.]

[Din Pera, vestea unui atentat săvârșit împotriva Sultanolui, de un trimes al lui Uzun-Hasan.]

(*Strozziene, prima serie, 324, f° 65-6 V^o.*)

II.

Același către același; 16 Maiă 1475.

[De patru luni, nicio afacere. Tot gindul la apărare, „rispetto alla intrapresa di questo Signor turcho“.]

Quello vi si diciessi circha a fatti dell' armata del Turcho, dove o in che banda s'abbi andare, sarebbe acchaxo e per immaginazione, massiamo in sullochoro, et di già

¹ Rusește. Dare pentru vite.

si sono partite la maggior parte delle challee et ffuste alla volta del Mar Maggiore; ma per anchora non sono sbocchate, et tutta volta da Chostantinopoli se ne spaccia assai, chessaranno, sechondo che di Pera scrivono, più di 550 vele, ella persona del Signore sino alli 2 di questo parti di Chostantinopoli, et cercha a VIIIJ^o miglia dischosto se ffermò, et à chomandato più chapitani, chon giente assai. Ella choxa stà choxi; chi dicie: aspetta per intendere la r[ott]ja di Viniziani, chi dicie: andrà alla volta di Monchastro et di Chaffa; chi dicie che affacto ad arte di far passare l'armata alle chastelle di sopra, perchè di quà non si faccia provvedimento; e a questo modo s'è detto et immaginato in varii opinioni. La choxa giamai è cchondotta allochoro, et presto saremo fuori di questo dubbio. Et del seguito per ogni pasaggio sarete avisato . . .

(*Ibid.*, fol. 27.)

III.

Același către același; 8 Iunie 1475.

[Măsurî luate în Chios pentru apărare.] Malla sorte addato che per questo anno non tocchi annoj et che sino alli XX del passato l'armata parti di Chostantinopoli per il Mar Maggiore, vele CCCC^o, cchi dice Chaffa, et cchi Monchastro, et del Signor si diceva era chon grande esercito chavalchato per terra alla volta di Valacchia. Ma par che era in Andrinopoli, et anchor non si sà bene il cierto della persona sua. D'altra parte, scrivono di Pera che'l Valaccho chon grand' oste l'attende, eppotrebbe essere per aventura la sua destruzione, volendo i christiani chom' anno principiato, seguitare, che questo sarebbe l'anno che choll' aiuto dell'Altissimo si potrebbe aquistare vittorie assai . . .

(Fol. 66 V^o.)

IV.

Da Rodi, adi 13 di giungno...

*Chopia d'uno capitolo d'una lettera avuta da Rodi
questo di VJ di giugno, de di 8 di Maggio.*

[Se vorbește de marile pregătiri navale ale Turcilor. Și pe uscat gătește Sultanul 4.000 de cai și 7.000 de Ieniceri.]

(Fol. 58 ter; pe V^o: 1475.)

V.

*Copia d'una lettera scripta per l'ambasciador
di Scio adi 18 luglio in Andrenopoli, 1475; mandata
a quelli di Scio.*

Yhesus (noū: *Nuove di Turchia del' anno 1475*; altă scrisoare tot nouă: *Turco*.)

Di nuovo avemo pocho: el Signore stà al luogho usato; el Bascia, capitano dell' armata, hà avuto grandissimo danno da Vallachi, così di ghalie, come di axappi, secondo si dicie; el proprio intenderete per lettere di Pera e Chaffa; poi non abiamo avuto altro di nuovo; afermo quanto per altro v'ò schripto. El qual capitano à dato hordine delle ghalie, cioè l'armada, vada e che si riducha in Gonstantinopoli; del qual luogho alchuni dicono, detta armata navicherà per le parte inferiori, e alcuni dicono di no; el cierto non si può intendere.

VI.

Scrisoare din Pera, 19 Iulie 1475.

[Turcii aū luat Caffa, Soldaia, Cambalo] e Chalamita e la Tana de Gienovesi e de Viniziani, e Coppa, per forma che di tutto el Mar Maggiore, si può dire, è fatto signore. Chredo al di d'oggi la detta armata sia in Moncastro, el qual luogho vā chiedere; emtiendo cierto hotterrà a hogni modo; che Idio non voglia. Da Chaffa, che ci è capitato qui navili 115 in circha, tutti charichi di garzone e ghar-

zone per el Signore, delli quali si dicie n'erano presi da 5.000 ho più: tutti, e loro beni, così mobili, come immobili, à fatto scrivere diligentemente, e hà preso la metà di tutto, secondo abbiamo sentito fin questo di dalli mandanti a bocha. Dalli ciptadini della terra ancora non anno condotto qui alchuno; diciesi, li lascieranno in Caffa per questo inverno; la qual cosa io non chredo, ma son piuttosto d'opinione che infra pochi giorni tutti sarenno condotti di quà, con le loro famiglie.

VII.

Copia di nuove avute da Andrenopoli per un Gienovese, Francesco Chavalorto, partito d'Andrenopoli adì XX di luglio a Scio, adì VIIJ d'agosto [1475].

El quale dicie a bocha, li Ungheri essere uniti con li Vallachi con grande exercito, redutti al fiume de Danubio, dove aspettano l'exercito del Turcho; el quale Turcho aveva dato licienza al suo exercito, per qualche giorno, si dovesse allarghare per el paese, per rispetto della peste, con commandamento expresso che, passato sarà un mese, si debiano ridurre allui come prima, cioè in Andrenopoli — che li Ungheri con li Vallachi doveano passare el fiume per venire a trovare el Turcho, ma, perrispettito de' gran caldi, per li mosconi stavano per lasciar passare qualche giorni, poi passare el fiume. Ancora dicie avere inteso che el Signor turcho aveva mandato commandamento a Ghalipoli che li biscoti che erano fatti in quel logo debbano tenere così in ordine fino che manda altro commandamento. E questa medesima nuova avemo per lettere di Ghalipoli, di di XX detto, da merchanti gienovesi stanno in quel luogo.

¹ Inceputul scrisorii e: *Copia d'una lettera di Pera, schritta adì XVIII di luglio, da persona degnia di fede: Avisovi come el capitano dell' armata, dapoi prese Chaffa, hà hottenuto Soldaia Zimbalo, etc.*

VIII.

Copia di nuove avute di Bursia, per lettera de di XXXVIII J di luglio, da persona degna di fede [1475].

E si dicie qui che el signiore Uxon-Chassan, con lo suo exercito, sie in assedio di Charrassari¹, el quale fù suo, e hò che debba venire avanti, avisandovi che el figlio di questo Signore turcho hogni giorno manda corrieri al padre, dandoli notizia di questo. Dall' altra parte, si dicie l'Ungheri essere in aiutorio de Vallachi, per modo che el Signor turcho non hosa passare la fiumara del Danubio. Questo Signor turco hà tenuto continuamente el suo exercito in quelle circhunstanzie d'Andrenopoli, nè hè mai andato avanti, come si giudicava. Io stimo abia dubitato passare el Danubio, e potrebbe essere che li Vallachi con li Ungheri passeranno el fiume contra di questo Turco. Perhò che in Bursia si dicie come el Signjor turco hà mandato comandamento, qui e in tutti suoi luoghi si debba fare axappi e, holtre, hà fatto fare strida che chi vuole andare in campo a cavallo, abia aspri 10 el giorno, e a piè aspri 6. Le qual cose mi danno a intende e lui abia qualche dubbio; l'armata, per quello sentiamo sin qui, hà ottenuto Chaffa, con tutte le circhunstanzie, exciepto el castello di Todoro, in Gotia. La quale armata si dicie essere ancora in quelle parti di Chaffa, nè ancora andata in Moncastro. Ma stimiamo, andrà, perchè si dicie che la debba venire in Pera con le famiglie di Chaffa; et stimo voi a Scio non possiate dubitare per questo anno.

IX.

Copia di nuove avute de Folia, adì 9 d'Agosto, ricevute adì XI J detto [1475], a Scio.

Per quanto posso giudichare, questo anno non si può dubitare dell' armata del Turcho, perciò che, secondo avemo inteso da cierti Giudei, ieri qui giunti, partiti di Constan-

¹ Cara-Hisar.

tinopoli adì primo detto, l'armatta, secondo si diceva in Constantinopoli, era andata in Moncastro, el qual luogho haveva hottenuto. Tamen eziam giunto quì ieri el bombardere di questo luogho, partito della Porta adì primo detto, la qual Porta hà lasciato appresso Adrenopoli una giornata, al luogho usato. El quale dicie, non aveva sentito di tal nuove. Dela qual cosa dubito le dette nuove non essere vere, eziam perhò che [a] Constantinopoli non havevano fatto festa di tal presa, comme si suole fare. Dal qual bombardiere, secondo hò posutto comprendere per el suo parlare scuro, però ch'è stato instrutto da questo subasci, el quale Signor turcho tiene lo exercito suo con grande incomodo, perchò che è tal provixionelle parte di Valachia; che, se non fusse che io vegho la fortuna esserli tanto prospera, spererei d'avere qualche consolazione. Alla giornata, di Bursia e di Pera arete nuove più freschie. E a Scio si à cierto, el Signor turcho fà nuovamente axappi per el paese, e quali vanno suso alla via di Ghalipoli, nel quale luogho, eziam Andrenopoli, Constantinopoli, Bursia e altri luoghi, regnia di peste con gran prociesso.

[V^o:] *Carta di nuove di ver Levante.*

(*Ibid.*, fol. 73-3 V^o.)

X.

Adì 15 d'aghosto 1475 in Chanal di Constantinopoli.

[Luarea Caffei.]

... Adì 7 e 8 del mese [di giugno] tutti Valacchi, Poliani, Rossi, Gorgiani. Zicchi e ogni altra nazione christiana, fuora che Latini, furono presi e levate le lor robe, e parte venduti per schiavi, parte messi in chatena. . .

... El Ssignore si truova nelle chontrade d'Andrinopoli. . . El Ssignore fà oste per chontra l'Unghero e Valaccho, i quali sono venuti a suoi chonfini per trovarsi alle mani con lui, e l'armata non è anchora tornata dal Mar Maggiore; era a campo a uno chastello fortissimo della Ghottia, che si chiama Todaro, dove si truova el signore

dela Ghottia, chon 300 Valacchi, e gli à dato 5 battaglie hordinate, e non à poxuto ottenere, perchè è fortissimo, chome t'ò detto, e no vi si può entrare se non da uno luogho. El Signore turcho à mandato a domandare l'armata che se ne torni e lasci stare ogni chosa, perchè à chariche come t'à detto¹ . . .

(*Ibid.*, 302, fol. 1 bis — Vo.)

XI.

[Noù:] *Copia di lettera di Domenico Giugni da Buda, 1475. Nuove dell' armata del Ungheria.*

Copia di nuove avute da Buda [adaus de altă mină: „per lettera di Domenico Giugni de di 23 di settembre a Giovanni d'Orsano, in Vinegia“.]

Adì già el rè a hordine pocho manche tt^o, e, trà soldati sua propri e baroni e prelati e nobili, co Trasilvani e Siculi e Trasalpini, dichono faranno chavali 60^m eletti, fanti a piè 20^m, el forte balestrieri e schoppiettieri, bombardieri 1.500, che in tutto sono 80^m. Qui n'è già il forte de fanti, e io li ò visti bene disposti; tutti li a chavallo sono per le ville attorno quelli di Trasilvania, Trasalpini e Sichuli, e aspettano el Rè. Là dove anche dè venire Stefano Vainoda, chon huomini 40 m^a, e così sono qui suoi horatori. Le machine di chostui, chosa infinita: bombarde C^oXX da spuniare mura, e più che charrete 60, che traghono bombarde, spingharde, scoppietti, qual 4 et quale 6, alla volta, e tale trae XXIIIJ^o; scoppietti, buchole, manghani, trabocchi, ghatti, grilli, ponti, schale grandissima quantità e varie maniere di strumenti da trarre fuocho, e lancia per li huomini a piè, chon cierto fuocho in cima; amunizioni di scoppietti, cierbottane, passato le vanghe, zappe, pali, bechastrini e altro; chara C^oXXXIJ. Holtre à questo hà fatto XIII° ghaléoni per vettuvaglie, polvere et portare hu-

¹ Altă copie, pe fol. 35-6 Vo. Titlul e: „Presa e ruberia di Chaffa“ pe cind al celeilalte este: „Copia della perdita di Chaffa“.

mini e molte barche, e a Smedro si dice andrà. È hoppione del rè venire a battaglia. Chredo quello richuserà, stimando farlo consumare, perchè sà, questo non potere sopportare tanta spesa. Io sò qualche cosa, per quello che hò visto, e stimo chostui vincierà e piglierà il forte di quello el Turcho tiene in Europa, quando qualche tempo fusse per mantenere el campo; ma l'entrate sue non bastano, e di chosti non chredo sia molto provisto. Di che m'avisate. Io seguirò avisarvi di che intenderò e vedrò, tutto, — piaciendo a Dio.

[Pe V^o:] *Nuove avute d'Ungheria.*

(*Ibid*, fol. 73 bis.)

XII.

Ordine per terra del Serenissimo rè d'Ungheria contra il Turcho [1475-6].

Inprimis hà la Maestà del Rè 3.000 charri di che si fanno i campi, et chon essi principi, prelati, baroni e subditi suoi. — Item hà XXX bombarde che gittano pietre di libre 50 ungharesche, che al peso taliano sono più che 100, le quali delle ruote de charri senza che si ponghino in terra gettano, et in oltra altrettante cerbottane, dette pixide, grandi et lunghe. — Oltra questo, hà mezi charri per numero XXIIIJ, cioè di dua ruote, che di ciaschuno XXIJ per lato excono XLIIJ priete di magnitudine chome usa la cerbottana. — Item hà XIJ charri, che di ciaschuno gettano 6 bombarde priete di libre 50, latine. — Item huomini d'arme boemi, moravi e slesite. Hà 6.000 homini d'arme, fanti 10.000. Item del regno d'Ungheria hà 10.000 homini d'arme armati, et fanti chon schudi et balestri 4.000. — Item di Transilvana hà XVJ^m huomini d'arme, chiamati Siculi, che di loro ciaschuno hà lancia et schudo et archi manuali, e quali si reputano migliori sagictarii che sieno in Levante. Ciaschuno di questi hà uno chavallo velocissimo. — Item questi Siculi hanno fanti XVJ^m, et ciaschuno

uno archo manuale, scudo et dardo, che sono optimi sagictarii. — Item nel prefato ordine sono bombarde octo per guastare muri, et similmente machine octo et X bombarde grande, che gettano priete chon fuocho, et anchora vi sono altri istrumenti che gettono fuocho, et spingharde 4.000, et schoppiettieri, ch'egli dicono pixidarii 2.000, ciaschuno el suo schioppietto, et maestri 80 di bombarde. — Item di Transilvania sono Valachi 2.000, e' quali sono lodati inanzi a tutti chontra e Turcchi, che sono della heredità di detto Serenissimo Rè et che sempre hanno pugnato di compagnia et chol suo genitore et chon la Maiestà propria. — Item nobili transilvani di chavallo et piè hanno 10.000, e quali sono consueti pugnare contra Turchi. — Item Vaivoda moldaviense hà in questo exercito a chavallo XIJ^m et appiè XX^m, et certe assai in buona copia bombarde. — Item Vaivoda della Valachia Maggiore hà VIIJ^m a chavallo et a piè XXX^m, e' quali sempre stettono et stanno al presente ne' confini de' Turchi, et già sono cento anni che Turchi hanno pugnato contra quella patria, nè per anchora hanno loro vinciuto, nè altro gli divide che solo el Danubio.

XIII.

*Ordine navale del perfato Serenissimo rè d'Ungharia
contra el Turcho [1475-6].*

Nell' armata sono in tutto navi 330, nelle quali sono huomini, fuor de marinari, 10.000, trà quali sono armigeri chon lance 1.700, chon larghi schudi 1.200, el resto balestrieri et sagictarii. — Item, trà queste sono XVJ navi maxime, al chostume de ghalee, che ciaschuna hà XLIIJ remi et 300 huomini armati, et in ciaschuna nave sono 4 bombarde grandi, che gettano peso di cento libre, et in ciaschuna 100 pisside, cioè 100 cerbottane et 200 pisside manuali, cioè scoppietti, et circa ciaschuna bombardata deputati 3 maestri. — Item, oltra queste 330 nave, sono in Nandoralba, cioè Belgrado, XXXIIJ nave, che nella lingua loro si chia-

mano *nazade*, cioè in lingua latina *celoses* et *actuarie*, che ciaschuna hà XVIIJ remi, et in queste navi, oltra quegli che tirono el remo, sono XVIIJ chon pixide manueli et duo maestri di bombarde, et hanno quelle navi le prore longhe, cioè le prua lunghe (*sic*), che in ciaschuna stà una cerbotana, che in loro lingua si dice *sffinize*, che getta peso di libre XL. — Item, in decta armata sono octo magne bombarde et balestri maggiori, cioè trabuchi, overo machine, similmente octo, et bombarde grandi e che gettano in alto: queste vulgo si dicono mortani. — Item in decta armata sono bombarde XX magne et di misura d'una tina, che gettano priete di libre 150, che portano seco fuocho et altri instrumenti da fuocho. — Item, se per aventura tocassi terra, l'armata dassi modo che in dua hore si riza un chastello chom pali, catene et asse et fossati di tanta magnitudine, che da terra chuopra tutta l'armata, dove anchor possono entrare 7 in 8^m huomine combattenti; nel qual castello sono, oltra quelle che sono locate, bombarde 40, *sffinize* et *drazk* et serpentine. Et dalla parte dell' aqua con chatene et altri instrumenti. Chon queste sedici navi tutta l'armata si chiude, per modo che queste XVJ navi sono per palvese a tutte l'altre navi. — Item in questa armata sono che tirono il remo 2.600. — Item sono pixide, spingharde 2.000 et pixidarii chon pisside manuali 11.000. — Item seguono la Maiestà del Rè nella ripa di Danubio huomini d'arme del regno di Rascia et di Servia 5.000, sopra chavalli vèlocissimi et electissimi, e quelli, quando fussi bisogno, possino fare preda et incendio, et che in uno giorno possino avere X miglia unghere, et, la nocte seguente, ritornare, che, trà di et nocte, sono 100 miglia taliane.

Ordine dello esserticito (sic) terrestre e navale della Maiestà del Rè d'Ungaria contro al Turcho, anno 1475, d'ottobre e novembre.

(*Ibid.*, 302, fol. 37-8 V^o.)

XIV.

Alamanno Rinuccino. Rome.

Sono stati qui quelli due ambasciatori di Stephano Vaidoda, di che scrivesti essere a Vinegia, et habiamo facto loro careçe et honore secondo la consuetudine della città nostra. Hannoci richiesto di favore costì, perchè dicono quello signore dubitare delle forçe di Turchi, se non è aiutato.

Habiamo risposto loro che giusta nostro posse gli favoriremo et faremo loro ogni honore. Et che scriveremo a te, secondo la loro richiesta. Dunche, quando saranno costì e harai questa lettera, la quale loro arrecheranno, gli vedrai volentieri et farai loro ogni amorevole acogliença et offerirai il favore che in nome nostro potessi dare loro in ogni cosa che tentassino; et così in facto farai in tucte le cose che sieno in loro honore et favore¹, dove la città non si habbi a obligare a spesa. Vale, die X martii 1475.

(*Signoria, Leg. e commiss.*, 18, fol. 164 V^o; Makuscev, *Monumenta historica Slavorum meridionalium*, Varșovia, 1874, p. 534.)

XV.

„Matteo Federighi“ către „Actoviano de Cieseri Pettrucci in Firenze“; „23 di giunio 1476, in Rodi“.

... Di Ghostantinopoli abiano chome li Ungheri e Velachi fano dano al Turcho e parte l'è chagione lui non è esito per mare; che Dio lo schonfonda lo chane....

(*Stroziane, prima serie*, 3⁵⁹, fol. 53 V^o.)

¹ Cf. *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 146.

XVI.

*Lettera di Francesco di Carlo Carducci
a Lorenzo Strozzi, di negozio della Scandia, nomina
Agnolo Serraglio, Lorenzo Carducci; nel 1478. Turco.*

Al nome di Dio, adì IIJ d'ottobre 1478.

Avisandovi, Lorenzo, che questo Piero [di Stefano] aveva mandato robbe più tempo fà, preso a due anni, in Pera per Unsino Annatenpo, e quello giovame baratò a pepi, e, pepi quivi volendogli per terra chondure, non potte, per lla legie che fece allora il Turcho, e, chome disperase, se ne andò a Mochastro cho detto peppe, per modo è stato asai tenpo, ed à fato due viaggi a Mochastro, et avanzato più di duamilya ducati, ed è tre di che quivi si è chondotto, chon pezzi 3.000 di cuoio di Monchastro e chon una navetta tutto sua, per modo che questo Piero è tutto allegro; e frà 15 di viene lui a Trani cholle dette cuoia, e dice farà, voi arette vostro debito... Quanto mi dite di Charlo, io inttesso, e chosi io di quà gli ò scritto, e da lui non ò mai avuto lettere, se bene ò d'altri chome egli à mandato el Chavaccio a Mochastro, più fà, e un altro giovane; di poi che usirà, vi soddire, vi farà mala fine....

*Francesco di Bartolomeo Barducci
di Raugia.*

[Pe V^o.:] Spettabili viro Lorenzo Strozzi. In Napoli; proprio. † 1478. — Da Raugia. Adì 13 d'ottobre, de di 3 detto, per R[augia].

(*Ibid.*, fol. 54.)

XVII.

*Advisi ne dà Antonio de Corsellis de Trano alla
Maiestà del Rè, delle chose di Turchia, da Leccio,
adì XXIIIJ di maggio 1485.*

Dice essersi conferito personalmente in Andrinopoli, dove il Gran-Turcho faceva residentia, et che per questo anno non armava. Item referisce come il Tartaro Picciolo raco-

mandato del Gran-Turcho et che finalmente il Tartaro Grande lo hà rocto et che è ito alle volte di Capha et quello tiene assediato, et il Turcho si prepara di levare ditta obsidione, et in questo nuovo aparato del Turcho si sinta (*sic*) per molti che lui si volterà a Scio et per il castel di Sanpiero in Rodi.

Item che lo inbasciadore del Turcho, che era dal rè d'Ungheria per fare la pace col detto rè, se ne è partito, rc infata, per la presa che hà facto detto Gran-Turcho di Moncastro, terra di detto rè.

Item che lo Tartaro Grande si è unito col rè di Rossia et lo Carabodan; quod valde displicet Turcho.

Item che il rè di Granata, essendo assediato dal rè di Castilia, dubitando di perdere quello regno, hà mandato due imbasciatori al Gran-Turcho a offerirgli quello regno et essere soi vaxalli, se vuole levare detta obsidione aut molestare il rè di Napoli, cognato di detto rè di Castiglia, et che propter distantiam locorum il Turcho non hà acceptato il partito.

Item che il Gran-Turcho dava 200 aspri il mese per cavallo a chi voleva chavalchare in Albania contra al Tartaro (*sic!*).

[Pe V°:] *Li advisi di Turchia.*

(*Ibid.*, fol. 72)

IV.

Nouă antimise din bisericile romănești.

Într'un alt volum din această culegere (XIII) am dat antimisele din Țara-Românească, din Moldova și Ardeal pe care le aflasem până atunci.

Am adaus apoi în vol. II al „Inscripțiilor din bisericile României“, care e și vol. XV din aceste „Studii și documente“, la capitolul ce privește Mitropolia din Iași, unele antimise moldovenești mai nouă.

Aici comunic altele din principatul muntean și din Ardeal, unele din ele foarte vechi.

I.

În n° 13 din anul V al revistei bisericești „Cuvîntul Adevărului“ de la Rîmnic, ca și, mai pe urmă, în „Istoricul eparhiei Rîmnicului“, p. 221, P. S. S. părintele episcop Atanasie a publicat facsimilele unei bucăți de mătăsa veche, pe care e cusută cu fir o cruce sprijinită pe două picioare, cu cite două trepte, și avînd ea însăși două ramuri drepte și una pusă pieziș. De o parte și de alta a crucii se citesc, în frumoase caractere, aceste rînduri slavone:

ѡт прѣкосценаго митрополит кирѣ Григоріе.

Іѡ Матею Воевода и гжда его Елена.

Сію андимис сътвори жбан Драгомир и Нѣкша.

Еѣ лѣт 7144.

Adecă:

De la preaosfințitul Mitropolit chir Grigorie.

[Fiind Domni] Io Mateiŭ Voevod și Doamna lui, Elena,

Acest antimis l-a făcut dumnealui Dragomir și [soția sa] Neacșa, în anul 7144 [1635—6].

Acest Dragomir nu poate fi¹ Dragomir Vornicul, care joacă un așa de mare rol în Domnia lui Matei Basarab; soția aceluia, — care soție trăi mai mult decit el, măritîndu-se în a doua căsătorie cu Stroe Leurdeanu² —, se chema, nu Neacșa, ci Ilinca. S'ar putea însă ca Neacșa să fi fost soția d'întîiŭ a Vornicului, care s'ar identifica atunci cu „făcătorul“ antimisului.

II.

Forma antimisului de la 1635—6 nu e de sigur cea obișnuită. Aceasta din urmă însă, cu înfățișarea coboririi în mormînt și cu chipurile evangheliștilor în cele patru colțuri, nu era ușoară de făcut într'un timp cînd lipsiau meșteri pentru zugrăveală pe pînză saŭ pe mătăsa.

¹ V. *Istoricul eparhiei Rîmnicului*, l. c.

² Vol. V, pp. 548—50.

Alcătuitorul antimisului analizat mai sus a înlocuit toate chipurile printr'o cruce; un altul, mai nou cu vre-o cinzeci de ani decît dînsul, a făcut, pe o bucată de pînză obișnuită, o cruce împodobită cu patru raze, scriind, de-asupra și de amîndouă părțile ei, literele иици [= Isus Nazarineanul Împăratul — царь — [al Iudeilor] исхс, ника [вхѣ = învinge], мр., лб, га.

În locul evangheliștilor se scriu numai numele lor; мд., мр., лск, ииц, în cele patru unghiiuri ale inscripției slavone ce urmează:

† рѢСНОЛОЖИСЬ ПОП КЪНДА УТ ПРѢОШНАГО АРИПСКОП ВАРЛААМ РИМНИЧСКИИ ВЪ ДНИ ІОН АНТОНІЕ БОИВОД, ЗЕМЛИ УГРО-ВЛАХСКОИ, КЛѢ[Т]ЪЗРП. НИС ЕРИ МАНО.

Adecă:

„S'a hirotonisit popa Cînda, de către preaosfințitul arhiepiscop Varlaam de Rîmnic, în zilele lui Ion Antonie Voevod, al Țerii-Romănești, la anul 7180 [1671-2]. — A scris preutul Manu.“

Cînda era din Ardeal, de unde a și fost adus antimisul și expus la Expoziția jubilară din București.

Antimisul represintă, cum se vede, un tip special. După cel hărăzit unei biserici din partea unui boier, care înseamnă pe el numele arhiereului, dar și al Domnului, al Doamnei, al său și al jupănesei sale, fără a mai adăuga alt ceva decît anul, iată altul care cuprinde în sine actul de hirotonie însuși. Se știe că odată cu hirotonia și numirea la o parohie nouă se capăta și antimisul.

Varlaam, egumenul de la Glavacioc, a fost numit episcop de Rîmnic tocmai pe această vreme¹.

III.

La aceeași Expoziție jubilară s'a expus un antimis al Mitropoliei bucureștene, de pe vremea Mitropolitului Ștefan, 1724².

¹ V. *Istoricul eparhiei Rîmnicului*, p. 53.

² V. *Ist. literaturii romine in secolul al XVIII-lea*, I, p. 513

Se știe că cel d'întăiū Mitropolit care și-a tipărit antimisul, cu înfățișarea Înzmormintării Domnului, a fost Teodosie¹. Am văzut că Varlaam întrebuița ca episcop de Rîmnice un antimis manuscript.

A doua formă de antimis cunoscută e a lui Mitrofan, care nu schimbă nimic din tipicul fixat de înaintașul său².

Antimisul lui Ștefan, care vine acum, ca al treilea, are această inscripție:

„Acestū d[u]mn[e]zeescū jertvennic, pre carele se săvîrșaste d[u]mn[e]zeiasca cea făr de sînge și sf[i]nțita slujbă, s'au blagoslovitū și s'au sfințitū cu mina preaosfințitului Mitropolitū alū Ungrovlahiei chirū Ștefanū; let 1721“.

IV.

Al patrulea antimis metropolitan din București se deosebește de cel d'întiū numai printr'aceia că numele Mitropolitului e „chirū Neofitū“³. L-am reprodus în vol. XII, p. 299, n° XI.

V.

Al cincilea e de la Mitropolitul Grigorie din 1773.

„S'au blagoslovitū și s'au sfințitū cu mina preaosfințitului Mitropolitū alū Ungrovlahiei chirū Grigorie, leat 1773“.

Și acestea fac parte din aceiași colecție expusă în București la 1906.

VI.

Cel d'întăiū antimis tipărit de la Rîmnice, trebuie să fie al lui Antim. El s'a pierdut însă ca și al marelui cărturar Damaschin. Așa încît n'avem niciun alt antimis până la al lui Inochentie, pe care P. S. S. episcopul de Rîmnice l-a reprodus în facsimile, în lucrarea sa citată.

¹ V. vol. XII, p. 298, n° 4.

² V. *Inscripții din bisericile României*, I, p. 288, la n° 702. Unul de la Antim, 1692, în Bîrlea, *Inscripții maramurășene* (face parte din această colecție).

³ V. *Ist. lit. rom. în sec. al XVII-lea*, I, pp. 514—5.

Reprodusă cu ortografia timpului, însemnarea de pe dînsul are acest cuprins:

„Acestu dumnezeescu antimisū, pre carele sã sãvîrșaste dumnezãiasca cea fãrã de sînge sfințita tainã s'au sfințitū cu darulū de viațã făcãtoriulū Duhū și s'au blagoslovitū prin mîna iubitoriulū de Dumnezeū episcopulū Rãmniculū chir Inochentie; 723 [cu cifre]¹.”

VII.

Antimisul lui Climent, urmașul lui Inochentie, e dat în facsimile de P. S. S. episcopul de Rîmnic, după un exemplar din 7254 [1755—6]. Eu dădusem lectura inscripției de pe dînsul după un alt exemplar anterior, de la 7253 (1744—5). Trebuie să se observe că în amîndouă se înlătură formularul rimnicean deosebit, așa cum l-am întilnit supt Inochentie, și s'a pus acela al Mitropoliei. El e și cu mult mai împodobit decît cel de pînă atunci.

VIII.

P. S. S. episcopul de Rîmnic dă și facsimilele unui antimis de la Chesarie, 72 — (de fapt, 1773—80).

De la urmașul acestuia, în sfîrșit, Filaret, avem, pe lîngă antimisul din 1781², și altul din 1786³.

Un exemplar a figurat în Exponiția jubilară de la 1906. După „cu bl[a]goslovenia Preaosfințitului părintelui chiriu chiru Filaretu episcopulū Rîmniculū“, anul 1786 e adaus cu mîna. O formă din 1785, în vol. XII, p. 391, n° XXI.

În același „Istoric al episcopiei de Rîmnic“ se dau și antimisele episcopilor Nectarie și Galaction.

¹ V. *Istoricul eparhiei Rîmniculū*, p. 241.

² V. *ibid.*,² p. 216.

³ *Ibid*

V.

Unele scrisori, particulare și de altă natură, cu conținut istoric.

— Din Biblioteca Academiei Române. —

I.

Prădăciuni săvârșite în dauna mănăstirilor moldovenești din Bucovina nu erau rare în veacul al XVII-lea. Dovadă scrisorile pe care le-am tipărit în „Documentele Bistriței“. Și după anexarea Ținuturilor bucovinene la Austria se întâlnesc unele cazuri de năvălire a hoților de peste hotar în lăcașurile de ctitorie ale vechilor Domni: astfel în archiva metropolitană din Cernăuți se păstrează foarte plastica descriere a unui asemenea atac îndreptat asupra Putnei.

De obicei elementele prădalnice veniau din Ardeal sau Maramurăș. Se întâmpla însă, mai ales după deschiderea luptelor turco-polone, ca năvălitori să sosească și din Pocuția altui Crai. De un astfel de profanator, împotriva căruia se plîngeau „Vlădici și egumeni“, vorbește următorul document, din a doua jumătate a veacului al XVII-lea, păstrat, din nenorocire, numai într'o stare foarte rea, lipit fiind împreună cu un alt act, fără însemnătate.

Eū Tra . . . ilavețchi dau știre cu această scrisoare a mea de rindul lui Lazorū Popovi[cî] de Jalova a Prin. . . de čata Pohribeanilorū ce au . . . și ce de țara leșască de. . . pre mine tălhuitū numai. . . la mine vlădici și egumeni cu rugămintē . . . se vor. . . oprî . . . decî Lozor deacî . . . vlădici la mine, el au și . . . ilorū leșește . . . [tă]lhuiască că Lazor, îmbla cu nuși la . . . călugărești, că erū știmū calea și cari oameni bogați sintu acolo; decî pentr' aceeaia au venitū elū și cu acē oprîș leșești; decî au arătatū unde-sū eū, iară elū cu čata sa au întu (*sic*) la vāru-sāū, la Nechiforū, că-ī era casa aproape de casa mea; decî miautū (*sic*) grumodzi pînă la giltanū, și m'au gnghiatū înū peptu, dară vinătū pre totū trupulū; și pre unū omu l-au ucisū . . . i-au . . . trupulū, au luatū 30 cai și vi . . . leșăști. Decî Golinschi boiarī . . . mi-au scosū 4 cai și zi . . . patru cai și treī vi[te] . . . pīru, dară de altă, č-au . . . au peritū. De această dau știre ce pagubă mi au făcutū acelū vrājmașu Lazorū Popovič. — 51/viii.

II.

Marele Mitropolit al Moldovei Varlaam, talmăcitor și tipăritor de cărți românești, avea moșii părintești în părțile Putnei. Voia să capete însă și o moară, pentru nevoile sale și ale călugărilor săi, nu departe de reședința metropolitană, și pentru aceasta el face următoarea învoială cu boierul Dimitrie Buhuș, soțul acelei Dafine, care a fost apoi Doamna lui Istratie-Vodă Dabija:

Smearenii Varlaamă, arhiepiscop[p]u i Mitropolitu Sučavschi, scriu și mărturisescu cu acestu zapisu alu meu cumă m'amă rugatū dumisale lui Dumitrașco Buhușu č-aū fostū Vistearnicū, să-mi afle unū locū de moară aicea la Iași pre loculū celū domnescū, căci că ne-aū fostū nevoe, că n'amū avutu ničī arătură, ničī moară, ce totū ne-aū fostū a căra cu saculū de la Sučav[a], cândū amū fostū la dvorbă, și, cândū ne-aū și măč[i]natū câte ceva, încă amū datū naimū ca țaranii. Dumnealui aū cercatū, după rugămentea noastră, și aiurea n'aū pututū afla, fără de unū locū în gârla Jijiei, în gura Covasnei, unde aū fostū ezitū dumnealui mainte să-și facă șie mori. Dup' ač[eia] dumnealui aū lăsatū acela locū ș'aū făcutū mori mai ȝosū de-acela locū, iară iazulū totū aū fostū stāndu bine, acela č-aū fostū ezitū dumnealui. Înșā mi-aū spusū dumnealui că mai multū de doai mori nu vorū putea înbla, că vine înnečături dinū ȝosū, de la morile dumisale, ș'aū spusū și Mărie Sale lui Vasilie Voevodū așea, și Măriia Sa mi-aū datū și loculū. Pentr' ač[eia] eū amū făcutū dumisale Vistearniculū Buhușu acestū zapisu, ca, de voiū vrea eū în viața mea, până voiū hi în Scaunū, să facū și altă moară, fără de ciale doai ce s'aū socotitū că vorū înbla, saū, să aibă dumnealui vr'o gālčavă pentr' ač[eia], orī dumnealui orī fiū dumisale, orī hie-cine va hi diinū ruda dumisale, de va ținea aceale mori a dumisale, cade să n'aibu voe ničī leage. Pentr' ač[eia] ničī altū Mitropolitū ce va hi pre urma noastră, și va vrea să mai adaogă acolea, să mai facă vr'o moară, fără de-aciale doai, așijdere să n'aibă voe, ničī leage, ničī la unū ȝudețū. Și într' ačasta tocmală aū fostū frații noștri episc[o]pii de țară, anume Dositheī ep[i]sc[o]pulū de Romanū și Anasta-

sie ep[i]sc[o]pul de Radouți și Gheorghie ep[i]sc[o]pul de Huși și dumnealui Savinū č-au fostū Vornicū-Mare și Gligorașco Marele-Spătarū și Toma Marele-Stolnicū și Ghiorghie Roșca č-au fostū Vistearnicū. Acela iazū ce mai susū scrie, l-au datū dumnealui Buhușū Vist[earnicū], cu iazū gata, și cu mori gata, sventei Mitropolii, că s'aibă dumnealui pamente la anulū, și să să pomenească dumnealui și gupăneasa dumisale și părinții dumisale la svântulū jrătăvnicū cu ctitorii cei mai denainte. Pentr'ač[ieia], cine să va ispiti să strice ačasta tocmală č-amū tocmitū eū cu dumneasa, verī diin Mitropolii, verī diin dechii, acela să hie procleatū și anaftema; aminū. Și, mai spre mare credință, ne-amū pusū și pecețile și iscăliturile, să să știe.—145/LXXXI.

III.

Următoarea foaie de zestre boierească e în legătură cu juvaie-rele Anastasiei, fiica Dafinei și soția lui Duca-Vodă:

Mărgăritare și dintr'altele ce s'aū datu pre mână Grăbini.

1 gherdanū de mărgăritari, mare, cu 7 ughi de aurū.

1 gherdanū de mărgăritari mai mănuntu, cu curelea.

8 șiraguri de mărgăritari mare.

1 gherdanū de mărgăritari cu 10 mărgelea de aurū, înū trei ațe sucite.

14 șarăguri de mărgăritari, č-au fostu luatu mai de multu, cându s'aū dusū la Iași.

1 inelū de aurū bătutū micșorū, tijū.

1 lanțuhu de aurū dinū 60 ughi, tijū.

Argintu ș' altea lucruri ce s'aū datu la treaba cucoani Grăbini.

222 dramu, 11 linguri, ce s'aū datū totū întru locū, la linguri să facă.

224 dramū, 2 coboace și o părechie de brățari înbletitea s'aū datū la lingurari.

1 băharū cu codiță tijū, 1 talerū tijū.

Acestia s'aū datu toate la Măriia Sa Doamna, de aū

făcutu 24 linguri, amândurorū cucoanelorū, câte 12 linguri unie, șă cătea o teacă de argintu. — 263/LXXXIX.

IV.

De la Gavrilișă Costachi, unul dintre cei mai puternici boierii din a doua jumătate a veacului al XVII-lea, sprijinitor de Domni și uneltitor împotriva lor, avem aceste rînduri, către fiul său Vasile, cu privire la o nuntă:

Iubite fiulū meū Vasilache, sănătate poftescu de la milostivulū Dumnedzăū. Și acea bucurie a lui Pavălū să trimiț[ă] milostivulū Dumnedzăū, să fie de bine și de sănătate. Noi, de aicea, a veni n'avemū cumū, că nu ne lasă vremea, și Vasulcăi încă i-î canū răū la obrazū; ce n'a putea veni să fie la cununie. Ce să-lū cununī tu, cu Catrina, amādoī, și iatā că amū trimisū doi postave, și-ī daū și partea lui de la Cozmeștī, carea-ī la mine zălogū de atāta vreme, și i-oī da și unū copilū de Țiganū și o copilā de Țiganū. Acestea să-ī dai la cununie, și să fiți toți sănătoși.

Gavrilū Costachi Vornicū.

La iubitū fiulū meū Vasilache, cu sănătate să să dea. Pecete mică, roșie. — 57/x.

V.

Întîmplarea scoate înaintea și o scrisoare a altui Gavril Costachi, nepotul de fiū, tocmai prin Vasile din răvașul precedent, cu același nume, al marelui boier „josean“, din părțile Tutovei. Ea se îndreaptă, ca o mărturie cerută, către Domn, și tonul de familiaritate ce domnește într'însa nu e lipsit de interes. Cu atît mai mult, cu cît Domnul nu e Mihaī Racovișă, fost și el unul din fruntașii Țerii-de-jos, ci mîndrul Țarigrădean Grigore Ghica, în cea d'întăiū a lui Domnie moldovenească.

Gavril Costachi fusese unul dintre aceia, cari, înțelegi cu Iordachi al lui Lupu Costachi Stolnicul, voiaū să fugă la Țatarī, primejduind Domnia lui Ghica¹. Uneltitorul de căpetenie a și fost tăiat, iar compliciti lui scăpară numai cu „ferecarea“ și ținerea în temniță².

¹ V. Neculce, p. 369: „Iară boierii la cari scria, erau anume: Constantin Costachi Hatman și frate-săū, Gavril Vel Păbarnic“.

² *Ibid.*

Gavril scăpase însă de orice urgie domnească, opoșindu-se la Tatarî, căroră li se făgăduise Basarabia întreagă, „țara din Prut încolo“. Hanul, bine plătit, se învoi însă a-l da lui Vodă. „Ce Grigorie-Vodă l-au iertat“, spune, moralisind bătrînește, Neculce, „și nu i-au făcut niciun rău, nici s’au uitat la ocările ce-î făcuse și la ponturile ce-î scrisese Gavril“¹.

Mustafă-Pașa, de care se vorbește aici, nu pare să fie acela care în 1729 comandă încă la Hotin².

Milostive și luminate Doamne, să fii Măria Ta sănătosă.

Luminata carte Măriei Tale c’unu călărașu denu Coțimanî mi-au venită, întru care imî scrii Măria Ta pentru calulă care l-amă fostă dată noi Agăi, și dumniului l-au fostă dată unui copilă dină casă, și de la acelu copilă dină casă s’au apucată acestă călărașu, dzicândă că săntă bucatele lui. Care acumă Măria Ta l-au trimisă la mine cu calulă ca să să încredințedză acestă lucru. Ce vei ști, Măriia Ta, că, după č-au venită aci, și copii l-au cunoscută cumă că calulă acelu de la mine, și eă, Măria Ta, l-amă cunoscută, și-lă eă asupra sufletului mieă că este acela, și, osebită de ačasta, i-amă dzisă, Măria Ta, și ačasta, de nu să încredințază cu noi saă cu oaminiî noștri, să margă și până la cășlă musaipului, unde este omulă acelu cu calulă, și de acolo s’a încredința și mai bine. Care elă, Măria Ta, n’au vrută să mai margă pe acolo, cunoscândă și elă că ș’au prepusă rău. Și iaste, precumă amă și mai scrisă Mării Tale, acestă cală este la mine dină dzilelea Mării Sale lui Neculaiă-Vodă, este la mine, și elă dzice, Măria Ta, că i-au perită calulă la mazilie lui Mustafa-Pașii; ce aci este cunoscută, Măriia Ta, că să apucă rău. Ce dzică dzăă, Măria Ta, de l-așă fi știută cătă de puțină cu pricină, nu pentru acesta, care nu face 10 lei, ce pentru altă lucru mai mare nu m’ășă fi apucată la Măriia Ta. Ačasta facă știre Măriei Tale; se fie Măriia Ta sănătosă. Mai 24.

Robulă Mării Tale

Gavrilă Costachi Velă StoI[nică].

¹ *Ibid.* Cf. și *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 249.

² *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 248.

La prea-înnălțatū și luminatū Domnulū nostru Io Grigorii Ghica-Vodă, cu multă sănătate și bucurii să să de Mării Sale. Dum.

[Sus:] Carte de la dum[nealū] Banulū Gavrilū la prea-luminatū și înnălțatū Domnulū nostru Io Mihaï Racovița Voevodū.

[Jos:] Carte de la cumnatulū Gavrilū pen[tru] calu de la Cernăuți.

[Pecete brună ; ruptă.]

VI.

Cel ce scrie răvașul următor, bogat în știri istorice, e fratele lui Constantin și al lui Gavril Costachi, Toader, care era Stolnicul lui Grigore Ghica în Domnia d'întăiu a acestuia¹.

E vorba, în rîndurile ce urmează, de răscoala din 1729 a Sultanului-Calga, Aadil-Ghiraï, care voiă să capete din nou situația de Han fratelui său, mazilul Caplan. Vel Ușerul care se vede amestecat în aceste afaceri tătărăști, nu e altul decît cronicarul Amira².

Cinstite frate cumnate Comis[e], cu bună dimineața mă închinū dumitali: č[i]n[stita] frățască scrisoare dumitali amū luatū pentru aastă spaimă de Tătari, și pre aici aū fostū și este, ci, pentru Sultanulū, vei ști dumniata că pricina într'acesta chipū aū fostū: acestū Sultanū aū fostū Calga, și, ne-învoindu-să cu Hanulū precumū aū scrisū Hanulū la Poartă și aū venitū să-lū maziliască. Darū elū n'aū înblatū după acie, ci s'aū rădicatū denū Crămū cu 7 șirinī și cu 12 mărzacī, cu oardele lorū, și aū venitū la Buğacu, și aū trimisū la mărzacī; ce mai mulți aū mersu de s'aū închinatū lui, iarū 2, 3 mărzacī aū trecutū peste Dunăre, pre cariī bucatele lorū li-aū datū înū pradă, muerile, copii în robie și de aici dinū Buğacu, aū trimisū harzu la Poartă de la toți mărzagii precumū ilū pohtescu pre dănsulū, să li fie Hanū, și cu acelū harzu aū mărșu 2 mărzacī și 2 șirinī, iarū elū s'aū pornitū asupra lui Giămanū Sahaidacu cu vr'o 12.000 de oaste, de nu s'a închina, să-ī prade, și de

¹ Neculce, p. 369. Cf. și vol. VI, pp. 646-7.

² *Chilia și Cetatea-Albă*, 247 și urm.

acolo să margă asupra Hanului; ci de l-orū da Hanū pe acesta, poate s'orū potoli toate, iarū de nu, este cu grijă. Aceste mi li-au spusū unū copilū dinū casă, care l-au trimisū Vodă la Ilagasi cu cărți, și Ilagasi este acesta a Sultanului, iarū pe celū vechiū, care era pusū de Hanulū, l-au datū afară. Mărie Sa Vodă încă aū triimisū pe Velū Ușerū de este lângă Sultanulū și acumū s'aū mai potolitū și spaima; darū s'aū fostū speriet și margine prè rău, câtū aū fostū stândū cu toți încărcăți. Eū încă amū trimisū unū fičorū până la frate-mieū Vasili, c'aū trecutū și elū acasă, ci ast[ă]dzī poate a nins; č'a mai fi, oi scrie dum[itale]. Grecenii și alte sate de peste Prutū s'aū închinatū toate la Sultanulū. Dumneata, câtū poți, totū îi mai înblăndeazăte pe oamenii, precumū și eū aici, până omū mai vedē cumū este cu acestū... (*rupt*).

Rămăiū plecatū fratele dumitali

Toader Cst.

Paraschivei mă închinū cu multă sănătate; Marii sărutū mânăli dumilorūvoastre; de la Gălați dacă ț'a veni, mă rogū să-mi scrii.

Cinstitū fratelui mieū dumnialui Costantinū bivū Velū Comisū, cu multă s[ă]nătate să să dea.

Pecete neagră cu leū și barză; de-asupra: Todor Costachi. — 160/Lxxxv.

VII.

Scrisoarea următoare, care pomenește pe Dinu Balș, Vistier al doilea saū al treilea supt Ioan-Vodă Callimachi, la 1759¹, poartă iscălitura lui Ioan Cantacuzino Deleanu, care a fost, în aceeași Domnie, Vistierul-cel-Mare².

De oare ce Cantacuzino poartă însă numai titlul de Păharnic, ea trebuie așezată cu cîtva timp înainte.

De fapt, Ioniță Cantacuzino, zis Canta, capătă caftanul de Mare-Păharnic la începutul Domniei lui Scarlat-Vodă Ghica, în Mart 1757³.

¹ V. *Doc. Callimachi*, I, p. 569, n° 6.

² Cf. *ibid.*, II, pp. 673-4.

³ Ienachi Kogălniceanu, p. 232.

Cinstite dum[itale] badiu Ilie Zmăncilă, să fii dum[neata] sănătosu cu fericită sănătate, și cu H[risto]s văscrisu mă închinu dum[itale]. Pentru plugu, iată că s'aũ tremesu de aici cu 6 boi de aice și cu 4 boi de acolo, să scoată plugul, și de alta, de nimică să nu are, numai, cumu a scoate plugul, totu să oturască până în toamnă, și, de n'a fi țelină acole, să triacă peste Moldova la Tupilați, pe moșie Ancuței, că pentru voe mē mi-a da țelină câtu a trebui.

Pentru stupi, imi scrii dum[neata] c'ai luatũ čara dinũ ceĩ morți, darũ rău ai făcutu dum[neata] de ai luanu până n'arũ hi venitũ omulũ meũ acolo, că-i de miratũ lucru, dinũ 50 de stupi să moarã 20; inriabã dumneata și pe alții înpreğurași de pe acolò, de vezi, murit-aũ: așe să știĩ dumneata că eũ de la presăcariũ oi plini stupi. Ačasta; să fii dumneata sănătosũ.

A dumitale ca unũ frate.

I. Cant. Pah.

April 22.

Pentru Dinulũ Bașe, că-mi scrii că aũ grăitũ cu dumneata pentru o moșie a Trisocii pe Miletan, să-i spuĩ dumneata că dumnealũ Spătarul Iordachi aũ cercatu 30 de anĩ și n'aũ găsit-o, și o čarcă și dumnealũ Păharnicul Costandinũ, și nu să aflã acẽ moșie.

[Autograf:] Baniĩ pe plugurĩ s'aũ datũ de' ice.

[Pe V°:] Cinstite și alũ mieũ ca unũ frate, dum[nealũ] badelũ Ilie Zmăncilă, să să dẽ cu sănătate.

VIII.

Apucăturile multor dascăli greci se pot vedea din această scrioare trimeasã de la țarã, de fratele sãũ, Manolachi, lui Gavril Conachi, unchiul poetului, care și el va fi suferit de pe urma unei creșterĩ ca aceasta:

Cu frășascã dragoste,

Pentru cele ce-mi scrii dumneata, pe largulũ va scrii și va inștiința prea dumnealũ Ștefanũ. Frate, dascalulũ greculũ iarũ umblã porcește de cãndu ai purcesũ, niști (*sic*) copii invață, nici purtare de grijã n'are. I-amũ zisũ, i-amũ poroncitu, i-amũ infričoșatũ; elũ totũ cie (*sic*) ce știe: pe babã

aū bătut-o, pe copii vra să-î scoată din odae cē așternută, să șază elū cu muere lui, și copiii să șază în odae cē deșternută; în scurtū, îi unū mișălū. Copila cu mila lui Dumnezău îi bini, cumū și cielalți copii. Sântū fratele a dumitale.

Fratele dum:

April 17.

[Manolachi Conachi.]

V°: Cinstitulūi dumnealui Gavril Conachi bivū Velū Banū cu frățască dragosti.

Pecete roșie cu M. K. și o maximă grecească. — 177/LXXXV.

IX.

Are interes, în sfîrșit, pentru istoria dăjdilor această însemnare, singura care privește darea armașilor:

Armași carei nu ș'au istovitu banii de dajde lorū č-au ișătū la Ghenarie; Martie 5.

2 ughī, 5 p[o]t[ronici] Vasile Hortolomei otū Țănutulū Niamțului.

3 ughī poli Vasile Cracalie otū Cernăuți.

3 ughī poli Vasile Cracalie, dajde č-au eșitū la Martie, cheltuiala Visterii.

Pecete mică octogonală, cu chinovar. — 222/VIII.

XI.

DOCUMENTE COMUNICATE DE D. SIMIONESCU-RÎMNICEANU.

1. București, 31 August 7099 [1591]. „Ștefan Voevod și Domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul marelui și prea-bunului Ion Voevod“, lui Radoslav logofăt și lui Dobrin logofăt, pentru moșia lor de la Nucet, „partea lui Vlăsan fiul lui Dobrin“, „cumpărată de la Vlăsan și de la mama lui Dobra și de la Baștu pas Turcu (башт пас турк), al lui Vlăsan, anume Dumitru, drept 10.000 de aspri gata.“

Boierî: Danciul Vel Vornic, Dumitru Vel Logofăt, Franța Spătar, Andronie Vistier, Radul Comis, Dima Stolnic, Iliș Păharnic, Mihaïu Vel Postelnic, Danciul Vel Dvornic.

Scrie Mihaï grămătic Mazah.

Monogramă cu chinovar; pecete ruptă; admirabilă caligrafie.

2. București, 12 Mart 7102 (1594). Mihaï-Vodă, pentru Radoslav și Dobrin, cărora li dă ocină la Nucet, cumpărată de la Dobra, soția Cerbului „drept 10.000 de aspri, încă din zilele lui Mihnea Voevod“.

Cuvinte: Dobrei. Boierî: Mitrea, Vel Dvornic, Andrei Vel Logofăt, Pancratie Vistier, Dumitrachi Spătar, Srăbul Stolnic, Pana Comis, Manta Păharnic, Cuci Vel Postelnic.

Monogramă cu chinovar; pecete ruptă.

3. 28 Maiu 7103 (1595). Mihaï-Vodă, pentru Dobrin, Florea și fiit lor, dându-li ocină în satul Nucet. Moșia a fost cumpărată de Dobrin și Florea de la Dobra „drept 4.000 de aspri gata“.

Boierî: Mitrea Vel Vornic, Andrei Vel Logofăt, Pancratie Vel Vistier, Dumitru Vel Spătar, Manta Păharnic, Srăbul Stolnic, Pana Comis, Coci Vel Postelnic, Mitrea Vel Dvor-

nic, „și eă Dragomir star [= bătrînul] taha logofăt din Balaci“.

Pecete peste hîrtie, monogramă cu chinovar.

4. Resumat de traducere românească fără început.

Pomeniți: Dobrin logofătul, Vadislav, Dobrea, Radoslav, Drăgoiaș, Isar Grecul. E privitoare la moșia Nucet.

5. Tirgoviște, 24 Maiü — Radu Mihnea Voevod, pentru Vișan Logofăt, cu fiii Drăghici și Luca, întărindu-î moșie: „și laculü cu peștiü... și din Crängulü Ursului până la hotarulü Preajbei... și până la hotarulü Brebinarilorü... și până la hotarulü Crämpoiü... , cumpăratoare de la Manea fečorul Oancei croitoriuü.“

Fragment de traducere de pe la 1750.

6. Stan postelnic ot Dälga și cu fečorii miü scriü și mărturisescü cu acestü al nostru zapisü cum sä știe că am vändutü lu Dobrinü logofätü și fiu-săü lu Gherghe postelnicul unü țiganü, Răpa, cu țiganca și cu sălașulü, și cu toți fečorii și featele lui căte va avea, dereptü 23.000 de bani gata. Însă acestü țiganü cu sălașulü lui fostu-l-amü cumpăratü noi în zilele lu Alexandru Voevoda, sna pocoinag [= fiul răposatului] Radulü Voevoda, și l-amü ținutü totü cu bună pace până în zilele Domn[nului] nostru lu Leon-Vodă, fečorul răposatului Ștefanü Voevoda; însă fostu-l-amü cumpăratü noi de la Simionü Postelniculü, fečorulü lui Gheorghie Vorniculü otü Săcărești, și cu știrea a toată rudenii lorü, iarü, cândü aü fostü acumü, în zilele Domnu nostru, lu Leonü Voevoda, noi amü vändutü acestü țiganü cu totü sălașulü, acestorü boiari cei mai susü scriși, și l-amü vändutü de a nostru bună voe și cu știrea a toată rudenii lor, și... (*rapt*) lorü noștri, ca să le fie lorü moșie neclătită în veci, lorü și... (*rapt*) fečurilorü și nepoțilorü și mărturii: otü Tîrn... Radulü Velü Vornicü și Päturu Slu-jer snä Aslanü Vorniculü¹ i Gherghe Postelniculü otü Ne-goești i Stanciulü Postelnicü otü Zătreni i Crăstea Logofätü

¹ Rudă a lui Petru Șchiopul și pretendent innainte de Matei Basarab. V. Prefața vol. IV.

otă Coțiani. Și amă scrisă eă, Pătrașco Postelnică snă Stanciulă Postelnică otă Dălga. Și pentru credința pusune-amă pecețile. Pisă u București, mesița Ghenarie 23, leatū 7138 (1630).

7. Tirgoviște, 29 April 71... Matei Basarab pentru „Dobrin logofătul, feciorul lui Gheorghe postelnicul, nepotul lui Dobrin logofătul ot Ungurei“, dindu-i satul Bărbătești din Olt, cu rumini cumpărați supt Mihaï-Vodă „de la Mitrea fečorulă lui Ionașcu părcălabulă din Știrbeți, drept 20.000 de aspri turcești“, și de la „Mușă fata lui Voico și de la bărbatul ei Rădoslav logofăt ot Știrbeți, drept 15.000 aspri, iar satul Ungurei l-a luat de la nepotu-său Stoica postelnicul ot Ungurei, fečorulă lui Drăghică Vistierul, drept aspri gata 60.600 și drept un cal bun, prețul lui aspri 4.000“.

Actele sint de la Mihaï-Vodă, 7105 (1596-7), de la „Neculae Voevod, feciorul lui Mihaï Voevod, de la leat 7108“ (1599-1600), de la Radu Șerban, 7111 (1602-3) și de la Gavril Movilă, 7127 (1618-9); supt Radu Mihnea în a doua Domnie-i adaugă stăpînire „Pavel fečorulă Muși și a lui Rădoslav logofăt ot Știrbeți“. Se constată acum că el poartă pîră în deșert.

Traducere de la inceputul veacului al XVIII-lea.

8. Tirgoviște, 25 April 7154 (1646). Matei Basarab pentru „Gheorghie iuzbașa fiul lui Dobrin Logofăt ot Ungurei“, întărindu-i un Țigan, Bizea, cu frații, Căciulă și Baia.

Slavon. Pergament.

9. Tirgoviște, 8 Maiū 7162 (1654). Constantin Șerban Voevod, pentru Dobrin fiul lui Ghiorghie iuzbașa din Ungurei.

Pecete peste hirtie; monogramă cu chinovar. Iscălitura Domnului. Slavon.

10. Dobrină Căpitanulă scris-amă acesta alū mieū zapisă ca să fie de bună credință la mână dumnelui tatei Marină, socru-mieū, cumă să se știe că aū fostū chezașū pe noi la Ală Celebi Balgiul pântru taleri 320, care bani am fostū și eă chezașū pe Lazărū iuzbașū otă Tătăreni

de sănt... (*rupt*) de elū; decī pāntru acești banī āpucatu-m'āū Alā Celebi dā banī; decī m'emū pusū zālogū la dumneluī moșāi dā la Ungurei și 2 sālașe dā Țiganī, carele săntū pusā și la socru-mieū Dumenicā, anume Neagoe Țiganulū, cu sālașul, și Ivanū Țiganulū, cu sālașulū, pān la Sfeti Gheorghie, dā vomū putea să dāmū baniī, iar, să nu vomū putea, domnelorū să inpartā, să iā amāndoī, și moșāi și... (*rupt*) dea inpreună, și mărturie: Nica ceaușū, Gligorie, Ivanū (*rupt*)... Bucā... și cei... (*sters*) iscālī māi josū; și pāntru credința amū iscālītū și eū, în Septembrie 2, leat 7171 (1663).

Dobrinū Cāpitanulū... logofātū, mărturie; Ivanū; Petru (?) Cāpitanū otū Putrosa, mărturaia.

Și mie aū māi datū lu Dobrinū talerī 200, cāndū mie aū datū pe fie-sa Stanca: de va da Dumnezeū să facā coconī, să fie aī coconilor, partea lor, iarū, de nu va face, să aibā a-ī dare iarū indārātū (o iscālītūrā grecească).

11. Costandinū Logofātū Brāncoveanulū dat-amū zapi-sulū mieū la mână lu Dobrinū Cāpitanulū cum să să știe cā, luāndū unū Țiganū alū luī o Țigancā de ale meale, anume Mira, fata luī Stanū Țiganulū, decī pentru ācāstā Țigancā m'amu tocmitū cu Dobrinū Cāpitanul de mi-aū datū schimbū pre Chiva Țigancā, fata Stanciuluī Țiganulū, schinbu pentru schinbu; dreptū aceae i-amū datū scri-soarea noastră ca să aibā a-și ținearea ācāstā Țigancā cu bună pace, luī și cuconilor luī, pentru cā ne-amū tocmitū și ne-amū āșezatū de aceste Țigance ce scie māi susū; și pentru credința amū iscālītū māi josū ca să să crezā. Pis Ghin[arie] 20 dni, leat 7187 [1679].

Iscālītura: Constantin Brāncoveanul.

Pecete octogonalā cu negru, avīnd arme nelāmurite, trei flori de crin de-asupra și inițialele: C. D. Br.

12. Milostiiū bojiū Io Șerban Voevodū i gospodinū pișām gospodstvami ție, Badio, fečorul luī Dobrin cāpitan ot Ungurei. Cātre ācāsta-ți facū în știre Domnia Mea pentru cā aici naintea Domnii Meale la divan jāluirā frații tăi, anume Gheorghie i Dančul, zicānd cum aū fostū tatā vostru

datorŭ socru-său, lui Duminică Căpitan talerŭ 320 și, nepu-
tândŭ da baniŭ, fost-au datŭ niște Țigani pentru bani, și, ră-
măindŭ Țiganiŭ stătătorŭ pentru bani, iar voi v'ați rugatŭ la
moșu vostru Duminică Căpitan pentru acea datorie, și el v'au
mai ertatŭ baniŭ pre jumătate, iar jumătate să-i dați voi cu
toți, să vă scoatiți Țiganiŭ, precum văzuŭ Domnia Mea și
zapisăle la mâna lorŭ. Apoi ei au făcutŭ cumŭ au pututŭ și-au
dat numai ei amândoi baniŭ de ș'au scumpăratŭ Țiganiŭ cu
talerŭ 160, precumŭ văzuŭ de samă și zapisulŭ unchilorŭ
voștri la mâna lui Gheorghie și a Dančului; și tu la acești
bani n'ai datŭ niciunŭ banŭ, și apoi dintr'acești Țigani ții
și tu ca și ei. Pentru care lucru iată că-ți poruncescŭ
Domniia Mea să cau[ți], în vreme ce vei vedea această carte
a Domnii Meale, iar tu să le întorci lorŭ ce-ți face partea
ta de bani, și, dându-le baniŭ, să vă faceți și scrisori, și să-ți
stăpânești Țiganiŭ împreună cu ei; iar, nedându-le baniŭ, să
fii lipsit de acei Țigani. Iar tu, de ai vr'o socoteală sau
datorii la unchiŭ tăi, îi cauți la ei cu judecata. Pentru că
așa iaste porunca Domnii Meale.

I sam reč gospodstvami.

Martie 18 dni, 7188 (1680).

Monogramă cu chinovar; pecete mare rotundă, cu vulturul cu
două capete, avînd de-asupra coroana, jos coroana de Domn, peste
altă stemă cu vulturul Țerii-Românești. De o parte și de alta, chi-
purŭ domnești; inscripție: Io Șerban Voevod gospodin zeme ugro-
vlafiscoe (*sic!*), leat 7187 (1678-9).

Procit vtori logofăt.

13. Fără dată. Mărturia boierilor hotarnici, rînduiți de
Constantin Brîncoveanu pentru a hotări moșia Vălenii a lui
Șerban Cantacuzino Vel Păharnic; află zapise drepte de
cumpărătoare de la moșneni.

Pomenite: „Apa Vezii, Colnicul Bătrân, vâlceaoa Paștei,
câmpulŭ Boianului, Trei Perișori, vâlceaou Chiçorei, Piscul
Dumbrăvei, Gărnița Văruiță, Ulmulejiŭ, Pisculŭ lui Dră-
ganŭ, drumulŭ cel mare“.

14. Ghenadie ermonahŭ, igumenŭ de la sfânta mănăstire
Argeșŭ, împreună cu Preda Căpitanŭ Uesculŭ, cu Lică Căpi-

tanu za Loviște, cari au fostu rânduiți dinu luminată poruncă a Măriei Sale Domnului nostru Ioanū Constandinū Voevodū, ca să socotimū și să împărțimū pe Ionū diiaconū, nepotulū lui Marinū neguțătorū otū Argeșū, cu frații lui, Papa și Dobrinū de la Ungurei, de toate ce arū fi rămasū de la moșulū lorū Marinū, dat-amū cartea noastră de judecată la mâna Papei și a lui Dobrinū pentru că, viind Papa și Dobrinū cu fratele lor Ionū diiaconulū de față naintea noastră, i-amū judecatū și i-amū socotitū de toate ce au avutū între dānșii bănuiale unulū pe altulū, și i-amū și împărțitū de toate, și așa i-amū judecatū ca să ție Ionū diiaconū moșiia de aici, din partea muntelui, și viia de la Călimănești cu casele din Argeșū, iară Papa și Dobrinū, frații lui Ionū Diaconū, să-și ție moșiia de la Ungurei jumătate, ce au fostu pusă zalogū la Marin, moș[ulū] lorū de tatălū lorū Dobrinū Căpitanū dreptū talerī 220, și s'au mai socotitū și talerī 2000 care au fostu datū moșulū lorū Marinū zestre fie-sa Stancă, ce au fostu mumă lui Ionū diiaconū și Papei și lui Dobrinū snă Dobrinū Căpitanū, și pentru alte scule și dichise, pentru partea ce au făcutū Papei și lui Dobrinū, le-au dat Ion diiaconū banī gata, talerī 50, și zapisele ce s'au aflatū de datorie de la moșulū lorū Marinū, încă s'au împărțitū în 3 părți, de s'au datū lui Ionū diiaconū zapisū za ughī 263 și lui Papii și lui Dobrinū za ughī 567. Dereptū aceaia am datū cartea noastră de judecată Papei și lui Dobrinū ca de acumū innainte să aibă bună pace de cătră Ionū diiaconū și să-și stăpânească moșiia cu pace de cătră Ionū diiaconū, încă și de cătră ceialaltī frați ai lorū ce sântū făcuți cu altă mumă, neavāndū ei trebă într'acea moșie. Așisderea să aibă și Ionū diiaconū pace de cătră Papa și Dobrinū, frații lui, mai multă gālăcavă și împărțeaală să n'aibă între dīnșii, pentru că așa i-au ajunsū judecata; și rumānii încă să-i împarță în trei părți: căți să vorū afla, să iā Papa și Dobrinū 2 părți și Ionū diiaconū o parte. Ačasta amū scrisū.

Pecete mare apăsată cu fum, infățīșīnd īngroparea Maicii Dom-

nului. De jur împrejur legenda: „Aastă peciate iaste a sfintei mănăstiri Argișului; 1666.

15. Milostiū bojiū Io Nicolae Alixandru Voevod i gospodinū pisahū gospodstvami slugii Domnie Meale (*alb*) căpitanū za slujitorii visternicei otū sudū Teleormanū, și ție iuzbașă Ioane, i ție ceaușū Radule, și voao tuturorū slujitorilorū visternicei dintr'acestū județū, de la steagulū de josū i de la steagulū de susū. Cătră ačasta facū Domniia Mea în știre să căutați să vă străngeți cu toții la unū locū, să vă cisluiți înpreună, după putința fiștecăruia, la čvertulū acesta al patrulea, pentru baniū haraciului, și să vă dați baniū în mână zapciului, să-i ducă la vreme la Vistierie. Într'altū chipū să nu fie. Că așa iaste porunca Domnii Meale.

Tolico pisahū gospodstvami. Noemvrie 7 dni, leat 7232 [1723].

Frumoasă monogramă cu chinovar; pecete ovală cu chinovar, cu totul ștearsă Jos: procițū Velū Vistiernicū.

16. Notiță pe un caietel de traducere din vechi documente slavone privitoare la Nucet:

Septemvrie 3 dni, 7239 [1730], aū răposat Măria Sa Nicolae Alexandru Voivod, într' alū 12-a anū denū Domnie; la Septemvrie 23 dni, 7239 [1731] aū venitū caftanulū, cu vtori Imbriorū alū puternicei Înpărății, Măriei Sale Io Constandinū Voivodū sinū Niculae Voevod, șă la Octomvrie 7 dni, 7239 [1730], aū venitū lui Constantinū-Vodă mazilie, și aū pusū Domnu Măria Sa Io Mihaī Racovița.

17. Lăsat-amū eū, jupăneasa Costantina, ce amū fostū soție Papei Căpitanulū otū Ungurei, la sfârșitulū vieții meale, copiilorū miei, lui Matei i lui Ghiorghie i lui Costandinū, pentru toate pricinile, cumū că nu sântū datoare nimănuī nimicū, că, câte pricinī aū fostū, s'aū alesū cândū aū trăitū soțul mieū Papa Căpitanul. Așișderea mărturisescū eū la sfârșitulū mieū pentru 2 răzoare de vie de la Nucetū, care aū fostū ale cumnatu-mieū Constandinū, ce zice dumnealū Clucerulū Matei cumū că sântū în viia copiilorū miei,—de ačasta așa lasū cu sufletulū mieū că nu sântū aceale 2 răzoare în

viia copiilorū mieī, ci sântū în viia dumnealūī, date de cumnată-mieū Costandinū pentru o partea de moșie ce aū fostū a cumnatu-mieū Bădicăī, și o aū vândutū cumnată-mia Elina, soșiiia Bădicăī, la dumnealūī Vornecul Ghiorghe Fălcoianu, stânjeni 300, în talerī 1000, și acești banī i-aū datū cumnată-meū Dančulū talerī 50, și aū datū soșulū mieū Papa Căpitanū talerī 50, de i-aū răscumpăratū de la dumnealūī Mihaī Fălcoianulū biv Velū Sărdarū, și dintr' acești banī, talerī 50, numai talerī 10 aū fostū de la soșulū mieū Papa Căpitanū, iar talerī 40 aū fost ai mieī, fiindū fostū rămasū și mie de la soșulū cel d'intăī. Așijderea și pentru unū zapisū ce l-aū făcutū cumnatu-mieū Costandinū la mână soșulū mieū pentru partea lūī de moșie ce o aū răscumpăratū soșulū mieū Papa Căpitanū cu talerī 160, și, neavândū banī să dea, aū datū acestū zapisū bunū iscălitū de mână cumnatu-mieū Costandinū în mână soșulū mieū, și scriindū în zapisū, cătū va fi Costandinū, cumnată-mieū, cu vīiață, să dea baniī rândurī rândurī, până să va plăti; iarū, întâmplându-să moarte și neplătindū, să n'aibă treabă copii lūī cu moșiiia, după cum scrie și în zapisū. Și pentru copii mieī așa lasū: ce s'arū afla, să împărțească frățește, cum va fi cu dreptate din toată: întâī făcându-se parte copileī și dāndu-să la casa ei; așijderea și pentru nepotulū mieū Vladulū, alū fii-mieū Barbulūī, să-și ție partea lūī de moșie pecum i-aū împărțitū soșulū meū Papa Căpitanū, să ție a cincea parte de moșie, pentru că așa i-aū ajunsū pe frați, și două răzoare de vie dinū Nucetū, cari sântū pe din sus de viia Cluč[eriuluī] Mateī. Pentru partea de moșie a dumneaeī jupăneaeī Maricăī, sora dumnealūī Cluceriuluī Mateī, așa știū că s'aū hotărētū să i să dea din partea copiilorū mieī stânjeni 100, însă moșie dinū hotarulū Ungureī, și din partea dum[isale] Cluceriuluī stânjeni 1000, după cumū scrie și în zapisū cumnatu-mieū Dančul. Așa știū și mărturisescū cu sufletulū mieū la sfărșitul vieții meale, iar, cine s'arū scula în urma mea ca să spargă aū a strica ačastă scrisoare, să fie afurisitū și blestematū de Vlădica Hristosū și trei sute optsprăzeace sfinți părinți

de la Necheia. Și, cându s'au făcutu aastă diiată, au fost mulți oameni mari, cari mai jos să vor iscăli. Dechemvrie 25, 7254 [1746]. Și amū scrisū eū, popa Matei de la Ungurei, care o am cominecat-o, cu zisa dumneaei. Eū, jupăneasa Costandina, care m'au ținutū Papa Căpitanulū, eū. . . ., diiaconū, martorū, otū Ungurei; Ion Căpitanulū ot Crețești, martorū.

18. Traducere de la mijlocul veacului al XVIII-lea și alte fragmente de hotărnicie pentru aceiași moșie.

Locuri: Colnicul Secei, între gemănarī („s'au pus și cărbunii la rădăcina gîrniței“) Aria Mărunțelul, Coadele Bălților, capul moșiei Obrejie.

Pomenit și boierul Chirca Rudeanul.

19. 10 August 7259 [1751]. „Hrizea moșteanulū din Berești sin Tudorū părălabulū otū tamū“; cu veriī, Gheorghe și Nedelea, vinde moșie luī Matei Ungurel biv vtori Clucer și verilor luī, Matei și fratele său, „în potriva puțului alū dum. răposatū Stolniculū Fălcoianu“. Se mai zice: „în potriva lacului cu trestia spre drumulū Văleanilorū“.

20. Dinū luminata porunca Domnului nostru Io Costandinū Mihailū Gehanū Racovița Voevodū, au trasū la judecată dumnealū Matei Ungureu bivū vtori Vistierū pe Costachi Cluč[eriu], ginerele dumneaei Saftēi Stolnicesei Fălcoianu], vechil fiindū în partea dumneaei, zicandū Mateiū Ungureu că mai înainte, cândū trăia răposatulū Mihaī Stolniculū, au avutū multă pricină pentru o moșie ce-i zice Ungurei, care acea moșie eșise cu vânzarea de la mâna neamului Ungureului și căuta să o răscumpere, însă o fusese căutatū să o răscumpere cândū trăia Mihaī Stolniculū, și n'o putuse răscumpăra; dar, cândū era bolnavū Mihaī Stolniculū, mergandū Matei Ungureu într'acea vreme la dumnealū, i s'au fostū rugatū de i-a datū voe, lăsandū cuvântū la jupăneasa dumisale ca să-și răscumpere moșia, și (*rupt*) dumneaei jupăneasa Logofătului Fălcoianu], că l-au totū purtatū cu vorbe denū zi în zi, până cândū i-au zisū că acea moșie au dat-o de zestre ginere-său Costache Clučeriu[lū]. Întrebandū și pe Costache Clučeriu, și pe Costache Clučeriu, și pe Costache Clučeriu,

vechilū fiindū, ce are sǎ rǎspunzǎ la aceste zise ale lui Matei Ungureu, Costache Cluĉ[eriu]lū) ǎu tǎgǎduitū cǎ nici cumū Mihai Fălcoianu la moartea sa rǎspunsu cu cuvîntū ca acela n'ǎu lǎsatū ca sǎ-și rǎscumpere moșiia. Amū cerutū lui Mateiū Ungureu sǎ ne aducǎ mǎrturii, și ǎu zisū cǎ n'are pe cine sǎ aducǎ, fiindcǎ, într'acea vreme, cǎndū i s'ǎu rugatū, n'ǎu fostū nimeni în casǎ, fǎrǎ numai jupǎneasa Safta Făl[coianu], soșiia dumisale, și altǎ jupǎneasǎ Comǎneascǎ, Despa Pah. Decī, nefiindū mǎrturii la mijlocū și tǎgǎduindū dumneaei Safta Fălcoianca, hotǎrǎmū cǎ, de va putea priimi dumneaei carte de blestemū precumū cǎ n'ǎu lǎsatū la moartea sa Mihai Făl[coianu] cuvǎntū ca acela, și sǎ aibǎ pace, iarū, cǎndū nu va putea priimi dumneaei carte de blestemū, atunci sǎ rǎmǎe hotǎrǎrea dupǎ cuvǎntulū mortului ce ǎu lǎsatū ca sǎ-și rǎscumpere Mateiū Ungureu moșiia sa, pentru cǎ ǎșa iaste cu cale și cu dreptate. Aĉasta scriemū. Noem[vrie] 10, 1753.

C. Nǎsturelū Velū Banū. Costandinū Velū Spat., Ștef[anū] Vǎcǎrescu Velū Logofătū, R[a]d[u] C[antacuzino] Velū Cluĉ[eriu], D. Greĉ[anu] Velū Stol[nicu], R[a]d[u] F[ăl]-[coianu] Velū Sǎrd[ariū].

21. 8 Novembre 1754. Raport al lui Barbu Vǎcǎrescu Vel Vornic și al lui Ștefan Vǎcǎrescu Vel Logofăt. „ǎu adusū dumnealui vǎt[afulu] de aprozi fațǎ la Divanū înaintea noastrǎ pe Mateiū Ungureulū bivū vtori Vistieriū cu dumnealui Costache Condoratū bivū Velū Cluĉer[iū] za arie i cu Catacalū postelniculū, ginerii dumneaei Stolnicesei Saftai Fălcoancei, vechili fiindū amǎndoi dinū partea dumneaei, de amū luatū seama jǎlbei lui Mateiū Vistieriulū Ungureulū“, pentru 400 de stǎnjeni la Ungurei.“ Acum, întrebǎndū pe numiși gineri ai dumneaei, ǎu datū seama cumū cǎ însǎși dumneaei mǎrturisește cǎ i-ǎu poruncitū rǎposatulū Stolniculū, însǎ nu ca sǎ-ī dea voe sǎ rǎscumpere cu bani, ci sǎ facǎ schimbū cu moșie de potrivǎ. Decī și într'acestū chipu Mateiū Ungureulū ǎu priimitū, și, fiindcǎ pentre moșiia Vǎlenii, unde sǎnt casele dumnealorū, și, pentru acei 400 de stǎnjeni, mai iaste altǎ moșie

megieșească, aș zisă că o va cumpăra pe aceia și o va da Stolnicesei, să o facă totă una cu hotariu Vălenii; și aș priimită și ginerii Stolnicesei a lua moșia cea schimbu, numai zicea că iaste mai scurtă decât acei 400 stânjeni. Și, fiindcă penă capătăiulă acelei moșii megieșăști și penă căpătăiu moșiei Văleniloră are Mateiū Ungurelū altū hotariū, ce să numește Bărbătești, aș cerutū ca să-i dea moșia megieșască în lungū, cu dinū Bărbătești, pân o va face potrivă cu acei 400 de stă[n]j[enī]“. Se refușă, „ci, ca și pricinile să lipsească de la mijlocū și să să implinească și cuvântulū mortului, și Mateiū Vistierniculū să-și aibă odihna la bătrânețele sale, fiindcă iaste și mai vechiū boerinașū de pământū de acolo, noi așa am găsitū că iaste cu cale și cu dreptate, ca schimbulū într'acestași chip să să facă, adecă dumneaiei Stolniceasa să dea lui Mateiū Ungurelū acei 400 de stănj[enī] dinū Ungurei, și elū încă să-i dea dumneaiei moșia megieșască, care, trăgându-se și în lat și în lungū, căți stănj[enī] vorū lipsi până a să potrive cu acei 400 stănj[enī] dinū Ungurei, să-i dea lipsa aceia pe de cea parte, pe lângă moșia Novacii, pentru că și acolo să lungeaște moșia Vălenii, de să face potrivă cu Novacii, și așa, despărțindu-se penū mijlocū cu hotariu moșiile lui Mateiū Vistieriū de către ale dumneaiei Stolnicesei, va fi pace; iarū, de va bănui dumneaiei precum că moșia dinū Bărbătești ce-i va da pe lângă Novaci, iaste mai proastă decât lungulū acelorū 400 stănj[enī], Mateiū Ungurelū aș priimit ca să-i dea pentru lipsa aceia la unū stănj[enū] doi, numai pe despre Novaci“.

22. Milostiiū bojiū Io Scarlatū Grigorie Ghica Voevodū i gospodinū davatū gospostvami sie povelenie gospodstvami boiarului Domnii Meale Matei Paharniculū denū Ungurei, i Costandinū (*șters*) căpitanū (*șters*), ca să fie volnicū cu această carte a Domnii Meale să meargă la sudū Teleormanū, și, fiindcă acumū s'aū scosū dajdea pogonăritulū de viile Giurguvenilorū și ale Scheilorū și ale tuturorū streinilorū, ce le aș aici în pământulū țării într'acelū județū alū (*șters*), totū după vechiul obicei, adecă de

pogonū câte lei doi vechi, volnicimū Domniia Mea pe mai susū numitulū boiarulū Domnii Meale să apuce pe fieşte-carele ca să-şi plătiască toţi banii după suma pogoanelor sale ce vorū avea. Iar cei ce aū fostū oameni dă țară și s'aū înstreinatū de șadū printr'alte țări și vinū numai de-și lucrează și-și culegū viile, de la aceia să ia pogonăritulū indoitū, adecă de pogonū câte talerī patru vechi, și să facă catastifū de numele lorū, și de câte pogoane are fieşte-care, să-l aducă la Vistierie. Pentru care vă porāncim Domniia Mea și voao, Giurguvenilor și tuturorū streinilorū ce aveți vii în pământulū țării, văzandū cartea Domnii Meale cu mai susū numitulū slujbașū, să căutați să vă plătiți toți bani pogonăritulū fără de niciun felū de zăbavă saū întârziere. Căci care dinū voi nu vă veți plăti (*rupt*) pogonăritulū, bine să știți că, nu numai vinulū câtū să va face în viile voastre să va opri totū pă seama domneaască, ci (*rupt*) de totū veți fi opriți a nu mai călca nici cu piciorulū vostru în pământulū țării; într'altū chipū să nu fie. Că așa iaste porunca Domnii Meale.

Sam rece gospodstvami.

Avgustū 2 dni, 1759.

Monogramă: Io Scarlat Ghica Voevod, etc. Pecete octogonală cu coroană, bourul la stînga și vulturul la dreapta; inițiale și data 1759 (?).

Jos: Procit Vel Vist.

23. Sănătate dumetale, nașule Nițo: iată că veni Rîzea aici la noi și ne spuse pecumū că ne-ați vândutū moșia noastră ... lui de la colnicu Bătrāne în josū; de știți că ai mai stăpānit-o dumneata totdeauna denū colnicu Bătrāne în josū fr'odată, să o stăpānești ș'acuși, că și noi am fostū la București, la dumneaei Fălcoianca, și amū adevăratū acastă treabă că acei patru sute de stānjenī aū fostū din colnicu Bătrānei în susū și sântū răscumpărați, etc.; 1778.

24. 23 Maiū 1783. Prea-innālțate Doamne. Cu prea-plecată scrisoare înștiințāmū Măriei Tale că, după jalba ce aū jăluitū Innālțimiī Tale Barbulū i Stanū, moștenī otū Be-rești, dintr'acestū județū, pentru Neculae i Gheorghe Un-

gurelă și Ivană ce au fost bulucbașă, totu de aici, că, avându ei moșie alătura cu acești numiți, hotărâtă și înpietrită de la leat 7209 [1701], zică că au stăpănit cu pace, cum și după ce au luat Matei Ungurel și fiisă Răducană cu răscumpărarea s[ătî]j[eni] 400, pe din sus, alătura cu hotarul Bereștii, iarăși cu pace au stăpănit unii de către alții, până la leat 1780, și, după moartea acelor boeri Ungurei, rămăind stăpănitori numiți Neculae și Gheorghe, și, măritându pe o soră a lor după Ivan bulucbașă, carele fiindu strein și foarte rău, s'ar fi sculat cu ai săi și, puindu-i în fiară, le-au luat totu venitul moșii, și i-au și bătut, scoțându-i alți oameni din mânele lui; pentru care pricină m'au (*sic*) jăluind ei Înălțime Tale, și, făcându-să porunci către dumnealor ispravnicii acestui județ, zică că nicio îndreptare nu li s'au făcut, nesupuindu-să a merge la judecată, și ne poruncești Măria Ta cu mumbașir Vasile, aprodă ceaușăscă, ca să-i punem de față, cercetându-le pricina cu amăruntul, și, avându jăluitori dreptate, să și-o afle, făcându hotărare în scris, iară, neodihnindu-să, de aici să-i aducă mumbașirul de amândoo părțile la luminat Divanul Mării Tale.

Așijderea ni să mai poruncește să cercetăm și pentru cei ce au mai jăluit că i-au băgat părății în fiare, și, de va fi așa, să înștiințăm în ce vreme au făcut una ca acesta și pentru ce. Aducându numitu mumbașir pe amândoo părțile față, și cetindu-să, atât jalba părăților, cât și luminată porunca Înălțimii Tale, răspunse Neculae și Ivană bulucbașă, cu ai lor, că, acești numiți Barbul și Stană stăpănind cu hrăpire câtăva vreme, atât hotarul moșii Bereștii, ce este al altor moșteni, cât și s[ătî]j[eni] 400 din moșia lor Ungurei, după moartea boerilor Ungurei, i câtăva moșie din hotarul Văleni, ce o stăpânește acum dumneal vameș Neculae, nu s'au fost suferit dumneal Neculae vameșul, ci, luându poruncă domnească a Mării Sale Alecsandru Ipsilant Voevodă către dumnealor ispravnici acestui județ i către dumneal judecător[iul], ca, puind de față pe vechil[ul] dumneal

cu moșteni otū Bereștii, să cerceteze și să facă alegere, de va fi trebuință și cu boerănași, orându-iți în fața locului. Căreia porunci urmindū, arū fi făcutū dumnealor alegere și izbrănire... Amū cercetatū și pentru bătaia lor, și de i-au băgatū în fiară, care părății de totū tăgăduiră, și li s'au cerutū mărturii să aducă la judecată pe însuși acei oameni ce jăluescū ei că i-au scos denū mănele lorū, și răspunsără că n'au mărturii, dovedindu-să că i-au băgatū în fiară un bulucbașa Hristea, pentru pricină de fugă....

25. Milostiiū bojiū Io Costandinū Alexandru Ipsilantū Voevodū i gospodinū davatū gospodstvami, fiindcă, la așezământulū ce s'au făcutū acumū, la luna lui Iulie, leatū 1804, făcândū cercetare și breslelorū pentru acestū Diculū sinū Niță căpitanulū, otū Merța să sudū Teleormanū, arătândū boieri așazămăntări că este fečorulū (*alb*) mazălu, și, după orânduială, cu cuviință fiindū a să așaza și elū la aceeași orânduială, ne-amū milostivitū Domniia Mea asupra-i, și l-amū așazatū la breasla boierinașilorū mazilī, ca, purtându-șū dajdiia cea orânduită de la Visteriie, să fiee împărtășitū de milile ce dinū vechime are această breaslă, a scuti drepte bucatele lui de dijmăritū i vinărici. Dreptū aceia i s'au datū privileghiu acesta alū Domnii Mele la mână mai susū numitului, ca să-i fiee spre adeverință.

Tolico pisah gospodstvami; 1804, Avgust 1.

Monogramă cu chinovar; pecete rotundă, coroană, armele aminduror țerilor, inițiale și data: 1802. — Însemnări de cancelarie.

26. Milostiiū bojiū Io Grigorie Dimitrie Ghica Voevodū gospodarū zemle vlahiscoe. Fiindcă Dinulū Burculache otū Ruși-de-Vede, sudū Teleormanū, prin sineturi domnești ce are la mâini, să află în orânduiala postelniceilorū, precumū s'au văzutū trecutū în condica Divanului, de aceia milostivindu-ne și Domniia Mea, i-amū datū acestū domnescū al nostru sinetū spre a i să păzi și a i să urmă milele domnești ce sântū coprinse în vechile lui seneturi; pentru care poruncimū la toți căți să cuvine, să cunoașteți pe mai susū numitulū boerulū Domnii Mele de postelniceilū. I saamū recehū gospodstvami. 824, Aprilie 4.

Mare pecete rotundă, cu steaguri, tuiuri, tunuri, ghiulele și data: 1822. — Monogramă cu chinovar, semnături de cancelarie.

27. Frățească dragoste,

Frate arhonū logofete Grigorașce, îmi sosi acumū întru acestū ceasū porunca isprăvnicatului ca să mă ducū la dumnealorū cu toate catanele, și, luândū și pă căl[ărașii (?) de la Podul Doamnei, plecaiū la dumnealorū după poruncă; dumneata să știi pricina, și, până a mă întoarce la dumneata, iară îți trimiseiū aceste 4 catane care ese de rândū, și, mergândū cu dănși la căpitănie, vei lua alții, să fie nelipsiți de lângă dumneata; și mă rog cercetează de hoți, doarū să vor dovedi cine sântū. Și rămăiū al dumitale frate: Tudor port. Vlășcii; 813, Martie 4.

Să eī pe căpitanul de la Filișoanca, cu toate catanele, să fie lângă dumneata la toate trebile.

XII.

DIN ACTELE EXPUSE LA EXPOZIȚIA ISTORICĂ DIN IAȘI.

1. 14 Septembrie 6956 (1448). Petru-Vodă, pentru Marcu, căruia-i „dă unū sat anume Păncești la Obârșie — și una prisacă la gura Racovii, anume a Ferștinii prisacă, dinū hotar[ulū] târgulū Vasluiulū, și locū de moară pe Racova . . . , pe hotar[ulū] târgulū“.

Traducere resumată din 1804.

2. Hrălău, 4 Iulie 7030 (1522). Ștefan-Vodă, pentru Maxin starostea și fetele, Draghiță și Mărie și Marta, și rudele, Anușca, Văsiu, Cozma, Dodă, Lazor, Floare, Gherghina, Crăstina, Neagulū, Ilie, Trifoilă, Neagșă (нѣгша), Fântăreanulū¹ fiul Staniū, Toader fiul lui Bobinū, Triponū, Luică, Ivanco, Onica, Dančulū, Oaneș, Sară, Cernă, Parasca, Centină, Bura, Nastea.

Pergament. Pecete atirnată.

3. 7 Mart 7036 (1528). Petru-Vodă, pentru „Tațea fiica lui Albul Farcovici și nepoata ei, Sofiica, fata lui Ivanco Știrbeș, pentru Branești, *вѣа кѣта* (= amîndouă *cuturile*, părțile). Pomenită soția (кнѣгинѣ) lui Coste posadnic, fata lui Păntecele (пѣнтѣчѣла), nepoata lui Iiaș Ceășnicul.

Pergament.

4. Pe un desemn german de pe la 1550 (originalul la München):

Also reitten die Walachen und Muldauer so an des turckischen Kaisers Hoff seinn, neben den Turcken.

Originalul în „Kön. Kupferstich-Kabinett“.

5. Iași, 17 Maiū 7103 (1595). Ștefan-Vodă, pentru mănăstirea Moldovița, dindu-i două mori în tîrgul Baia, una la miazănoaptea (срѣдѣ) tîrgulū, cealaltă la capul tîrgulū,

¹ Fintineanul, cu rotacism.

și cu poverne, și cu sladniță și cu patru poslușnici“, întărite și de Petru, de Iancul Voevod. Vor fi scutiți poslușnicii de cai de olac (коним за влак), de *podvoade*, de *joldure*, etc.

Slavon. Pecete mică, ruptă.

Cocoranul diac.

Resumat german în Wickenhauser, *Moldawitza*, Viena 1862, p. 95, No. 80. Întreg, cu deosebiri, în *Uricariul*, XXIII, pp. 35-6.

6. 6 Iulie 7110 (1602). „Adecă eū, Iurașco Dracea, staroste de Cernăuți (черновскій)“, mărturisește că „Mariica, fata răposatului Pătrea Moişescul“, a vîndut ocina ei în satul Lențeștiu lui Cracale (кракалѣк) starostelui și soției sale (съжителници) Elena, drept 25 de taleri bătuți (целних). Marturi: „Bahrinū vatagū, Bobricū vatagū, Filcea diiacū, Eremiia șoltuzū черновскіи и съ вѣ пѣргар“ (= de Cernăuți și cu 12 pîrgari).

Iscălește starostele.

Cu oarecare deosebiri, în *Uricariul*, XXIII, pp. 39-40.

7. „Vasilie Șoldanū, č-amū fostū Jitniciarū“, dă marturie pentru o vînzare de vie, „care iaste în țarină la Vacota, care ne-aū fostū noao dreapti cumpărituri de părintele mieū, de Șoldanū Vorniculū, de la fata lui Giodzu, dumisale Ducăi Vistiarnicului“, pe 220 „lei bătuți“. Marturi: Ionū Prăjăsculū Vorniculū celū Mare și Neculaiū Răcoviță Spătariulū celū Mare și Neculaiū Buhușū Medelnicerulū celū Mare și Toderașco Prăjăsculū č-aū fostū Clucearū“.

8. 30 Iulie 7136 (1628). Miron Barnovschi Moghila-Vodă, cu rugăciunile Sf. Gheorghe și binecuvîntarea lui Anastasie Mitropolitul, lui Athanasie episcop de Roman, lui Dionisie episcop de Rădăuți, lui Mitrofan, episcop de Huși. „Amū miluitū și amū închinatū o bisărică din târgulū Vasluiulū, ci aceia biserică aū fostū schivirnisită și o aū făcutū pre ia mănăstire niște oameni din Vasluiū, anume Ciobanulū sănū Păntei și Oniulū și Mihăilă, unde iaste hramulū Adormirii pre-sfintei Născătoarei de Dumnezeū, cu mori pe pârăulū Vasluiulū și cu grădină la fântăna Răulei și cu locuri de prisăci în obârșie Burtii și la Timothei, cu poeni,—

acestia amă dată și amă închinată Domnie Mea la sfânta mănăstire Zugrafū, unde iaste hramulū sfântului și slăvitului marelui mucenicū și purtătoriulū de biruință Gheorghiiie, cari iaste înū sfântulū munte alū Afthonului.“ Să pomenească familia lui „și pre cari Dumnezeu me-aū dăruitū fiī ai Domniei Meale“.

Pecete mare. Iscălitura Borăleanului (uricariū). Original. Traducere din 23 Mart 7287 (1779).

9. Iași, 2 April 7138 (1630). Alexandru-Vodă, fiul lui Radul, pentru стаа молебъ монастырѣ въ трѣхъ Касасію, еже ест храмъ стаа успеніа приснодѣви Маріа, еж ест метохъ до стаа гора лонскаг, монастыр глуміа Зѣграва, гдѣ ест храмъ стго великомъччинника и побѣдоносца Георгіе (= sfânta mănăstire din târgul Vasluiului, unde este hram sfânta Adormire a Pururea-Fecioarei Mariei, care este mitoc la Sf. Muntele Atos, la mănăstirea ce se zice Zugraful, unde este hram sfântul mucenic și purtător de biruință Gheorghe], o vie în fața (къ протик) târgului Vasluiū (Касасію), cu садокѣ și loc de crama (краме), иж видши праакаа гелдрска за вкол трѣга Касасію [= care a fost dreaptă domnească, de ocolul târgului Vasluiū].

Iscălitura Domnului. Pecete ruptă. Pătrașco (uricariū).

10. 22 August — „Eū, Dinga feçorul i Șirbăneas[e], nipotul Trănoschi și a Băltiscului din satu dinū Bălțești“, arată că a vîndut ocină acolo, „deriptu 7 capre cu idzi și deriptu 7 stopi și deriptu 9 chite de cănep[ă] și deriptu 2 cămeși, denainte lui Toaderū Pitarū și denaintia popei Simionū dinū Moscuțeani și dintri Sava păcurariū tijū, și dintri frate-său Ursa și dintri Bruștăg (*sic*) tijū, și dintri Drăcșanū tijū, și dintri Ciută tijū, și dintri Vasiliū Băltiscu, și dintri Toaderū Neagoe din Ploscuțeani, și dintri Știfanū vătamanū, și dintri Gligorii Curdășu de Bădești, și dintri Zavolū tijū, și dintri Ionū Cionsu tijū, și dintri Dumitrașco dinū Boșeani, și dintri Dămiiianū dinū Topliceani, și dintri Burçu dinū Ploscuțeani, și dintru totū poporulū dinū satu dinū Ploscuțeani, ca să-i hii lui ucină și feçurilorū săi și nepoșilorū săi și strenepoșilorū săi în veace“.

11. Cum aū vinitū cu cinstită carte Măriei Sale lui Vodă popa Mirăuță la noi, nepotulū lui Calotă, să alegemū o partea de ocină dinū satū dinū Săcoianī; dicī noi amū mārșu și amū strānsu oameni bunī dinū satū și dinū megiiășī, anume Irimia Varnavū și Ionașco și Codzea și Gheațiu și Vasilie Homă și Gligorie a Sorici și Tānasie Friendzea și Domitrașco Varnavū și Tofanū Rānbasū și Cozma, și duprenū prenū gorū migiiășī s'aū tāmplatū Sava dinū Oncești și Miftodie dinū Romāneșști, și acea parte aū alesū, și pāmānturile anome: doi ploșștecī la vaale pre lāngā olaltā și unū pāmāntu prinū picuroi gropiei, pre lāngā unū pāmāntu a Beșealiei, și unū pāmāntu dinū Mintitealele, pre lāngā hotariū, și unū pāmāntu de suptu Dzerneșști pre lāngā alui Rānbasū, și unū pāmāntu dinū lungile ceale maare, alū triele de la hotarū, și unū pāmāntu dinū ogoreale, și unū pāmāntu dreptu caasa Oatului, ca să să știe.

Vă leatū 7160 [1651], Noemv[rie] 13 dni.

Erimi Var: am scālītū.

Maī micī robie Mărie Sale lui Vodă: Enachi și Vitolū.

Peceți cu fum (aceiași servește de trei ori).

Cu deosebiri, în *Uricariul*, XXIII, p. 233.

12. Iași, 20 Iunie 7170 (1662). Istratie Dabija-Vodă, pentru „Luca ce aū fostū pārcālabū“, cu zapise și de la David de Cālmāțuiāni, Panhilie, Vlasie de Huși, Ștefanū Papucū, și un act iscālīt, între alții, de „Panhilie Iarali, Gavriiliță ce aū fostū Cāpitanū și Goga ce aū fostū Comisū și Gavrilcea Cāpitanū de Orheiū și cu Ursulū hotnogū și Ștefanū fratele Armașului celui mare“, pentru „Hartenie și cu femeaie sa Ioana, fata Haritonei, nepoata lui Ghiorgi Țampău“. Alt act, „de la preuții cei domnești de trāg de Lāpușna, anume popa Tironū și diiaconulū Trischii și popa Ionașco de Cucuiaț și Ziharca țircovnicū și Ștefanū Pagulū iuzbașia și Vasilie Cogilničanulū diiacū și Cārāmanū dinū... și Davidū de acoloa și Toaderū de acoloa“, pentru vīnzare de pāmīnt de către „Nazariia fata Caza-cului, nepoata Frāei de Șopārliāni“, „dereptū unū calū pre-tuitū dereptū treidzeci de lei“. Alt act „de la Friteiū hot-

nogulă și Melentie stegară și Todorașcu de Șopârleani și Costantină Cerchezulă ce au fostă Stolnică și Vasilie Călmățuiianulă și Davidă și Ștefană Papucă și Panhilie și Toaderă fecorulă Iorgăi și Vasilie Cogilnicănu, diiacă, scrisă cu mina lui.“

Pecete mare. ruptă. Corlată (uricariu).

Pe V^o: Pătrașco Danoviță treti Logofătă.

13. Iași, 25 Decembre 7178 (1669). „Toderașco Iordachi bivă Spăt[ariu] și Dumitrașco Mălai fișorulă lui Simionă Mălai ce'ă fostă Visternică, nepoți lui Cost[e] Bușocă ce'ă fostă Vornică“, vînd pămînt la „Găodzeni, ce-î în Țănutulă Sorocii, cu vecini și cu totă vinitulă“, lui „Ilie Sturdzea Marele Stolnică“, pentru 200 de lei bătută. Fusese a „dumisale lui Moșocă ce ne 'ă fostă noaă vără premare, iară, după moarte lui Moșocă, neavăndă cuconă, luat-amă noi ocinele carele au fostu de pre Bușocă și le 'mă împărțită cu vară noastră, cu Doamna Rocsanda“. Marturi: Ursachie Vel Vist[ieriă], Lupașco Vel Jicniceră, Roșca, Irimica, Romană, Vornici de Poartă.

Iscălituri. — Cu greșeli mari, în *Uricariul*, XXIII, pp. 260-1.

14. Antioh Costantin-Vodă dă lui Mihălahi Răcoviță Spătar[iu] „o bucată de locă dină hotarulă țărgului Vasluiului“, delimitată de Vornicul de Poartă Ștefan Pilat. „Hotarulă să începe dină hotarulă Mărișeaniloră în șos, pre muchia dialului, pe de supra Bărladului, păn la un drumșoră dreptă în muchia di-asupra rădiului lui Vodă: s'au pusă stălpă de piază, și di-acolo la valia, pe răpi, pen riad, peste vale dialii și la dial pe o vâlcia, pe din șosă de ulmă, și cană șosă, spre Răsărită, dreptă desupra, în dială, lângă drumulă ce mergie pe la movilă, s'au pus stălpă de piază; de la movilă în susă, ună rândă de pământuri, și de acolo la vale spre răsărită și cană șosă, în malulă Vasluiului, la niștea spini într'o răpi, și de acolo peste șis și cană șosă peste Vaslui, pe din șosă de ună colacă, și di-acolo cană șosă în muchia dialului stălpă de piază di-asupra vizuniloră, și di-acolea spre răsărită la vale, peste vale Băstii, dreptă la dială, penă capulă poiană ce-î în vie dom-

niască din ȝosū, și di-acolo dreptū la groapa nebunului, în rāspāntie drumului, desupra viișoarelorū: lāngā groapā s'aū fācut și buorū într'unū stejarū; și di-acolia pe muchia dialului în ȝosū pānā inū drumulū odāilorū, și di-acolia dreptū la vale spre rāsāritū, penū pāduria, peste fundulū vāii lui Bātнарū, la poiana lui Mihaī Ungurulū, în capulū poiani dinū ȝosū, stālpū de pīatrā și buorū într'unū stejarū; și di-acolo dreptū la vale, spre Rāsāritū, în costișā de spre Apusū, într'un piscu stālpū de pīatrā, și dreptū la vale, peste vale Dodeștilorū, și di-acolo dreptū la dialū pe la niște ulmī, în multe diialului, stālpū de pīatrā lāngi drumu, di-asupra prisāci Burghialeștilorū, unde sā inpreună hotarulū tārĝului Vasluiului și cu a Burghialeștilorū... U Ias, 7205 [1696], Sept[emvrie] 28."

Pecete octogonală.

15. Pe o carte bisericească:

Τὸ παρὸν ἀφιέρωται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἱεζεκιὴλ ἡγουμένου ἐν τῷ Κοπῶ παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ εὐσεβεστάτου αὐθέντου πάσης Μολδοβλαχίας, κυρίου κυρίου Ἰωάννου Νικολάου Ἀλεξανδρου Βοεβόδα, δια συνδρομῆς ἐμοῦ, Κωνσταντίνου, τοῦ γραμματικοῦ τῆς Ὑψηλότητος Του [= Cartea de față se dăruiește în minile lui Ezechiil egumenul de la Copoū de către prea-înnălțatul și prea-nobilul Domn a toată Moldovlachia, domnul domn Io Nicolae Alexandru Voevod, cu cheltuiala mea, Constantin grāmăticul Ἰnnălțimiī Sale.]

Pentru biserica Sf. Atanasie de la Copoū, v. vol. XV.

16. Pe un portret al protopopului Lazăr Asachi:

Lazar Asachi, întziulū prot[opop] Hotinului și a toată raeoa; 1790.

În mînă ține o diplomă de la Împăratul Iosif, care-l numise, pe vremea ocupației austriace.

17. C. 1800. Pe o icoană:

Pomenește, Domne, pre roaba ta, Zmaranda Cogălniceni.

Măritată la 22 Februar 1780 cu Ioan fiul Stolnicului Constantin Kogălniceanu; e mama lui Ilie și bunica lui Mihail Kogălniceanu. V. vol. III, p. 66. Altă Smaranda, p. 66.

18. 21 Decembre 1805. Alexandru Moruzi-Vodă. Costache

Ghica biv Vel Logofăt al Țerii-de-Jos arată un hrisov din 9 April 1795, de la Mihaï Suțu, „de danie dumisale târgulū Vasluiulū, cu totū loculū de prinū prejurū, ce să va dovedi că iaste nedatū altora mai de înnainte, pentru a dumisale credinçoase slujbe č-au făcutū țării și Domnilorū, cumū pre largu arată hrisovulū acesta“; altul, din 9 August 1796, de la egumenul Sërafim de Dobrovăț, „prinū care scrisoare așa să cuprinde că, avându mănăstirea unū vadū de moară pe apa Vasluiulū, la târgulū Vasluiulū, și cu alte locuri acolò prinū prejurū, care prinū ispisoacele luminațilorū Domni să arată, adică grădinele de la Fântăna Răulii și locurile de prisăci ce sintū la obărșia Bustii, și, acestea nefiindu cu vre unū folosū mănăstirii, de la o vremi, de cându nici moara nu să află, aū făcutū schimbu cu dumnealū Logofătulū, spre folosulū sfintei mănăstiri, adică dat-aū dumisale Logofătulū acestū vadū de moară pe apa Vasluiulū... iar dumnealū Logofătulū aū datū la sfânta mănăstire în loculū acestora una dugheană în Târgulū-de-ġosū, în Eși, cu loculū ei și patru pogoane de vie la Huși, ce simtū totū într'o ogradă cu alte vii a mănăstirii“. Arată și act din 1805, de la epitropiī Sf. Spiridon: Nictarie de Sarde, Iordachi Cantacuzino biv Vel Logofăt, Sandu Vlădică Sturza Hatman, Grigore Sturza Vistier: „ăcastă mănăstire a Sfântulū Spiridonū aū dat dumisale Logofătulū totū loculū înpreġurulū târgulū dumisale Vasluiulū, cătū l-aū avutū danie, cu hrisoave domnești, mănăstirea Precista dinū Romanū, ci iaste mitohū și închinată mănăstirii aceștiia, afară de locurile ce sintū ale altora, cu osăbite hrisoave, și dumnealū Logofătulū aū datū sfintei mănăstiri pentru moșiia arătată o moșie și ġumătate la Țanutulū Orheiulū... din moșiia Pohribeniī... din moșiia Suleniī... care părți și dumnealū le-aū avutū luate iarăși cu schimbu de la fiulū dumisale Alexandru Ghica bivū Velū Spat[ariū], iarū dumnealū Spatariulū le-aū avutū zăstri de la socrulū său, dumnealū Grigorie Sturza Velū Visternicū“. — Întărire.

Iscălitură domnească. Pergament.

19. Ἰωάννης Σκαρλάτος Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχη Βοεθόδας, ἐλέφ Θεοῦ ἀθθέντης καὶ ἡγεμῶν πάσης Μολδαβίας.

Δι' ὅσον ἐξ ἀπαλῶν ὀνόχων ἐξυπηρετεῖς τῇ ἀθθεντικῇ ἡμῶν Βεστιαρίᾳ, κοσμ[ίως] ζιωτέσων ἄλλως, ἄξιον ἐκρίναμεν εαθοῦν π. . ., ἐπεὶ δ' ἐν βίᾳ ἀπέρχῃ ὅπου διωρίσασθην, διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἀθθεντικοῦ ἐγγράφου τιμῶντες σε, Ἰωάννη Σιών, ἐπιτρέπομεν τὸν βαθμὸν τῆς Παχαρντιζίας. Τῇ ἡ' Ἰουνίου 1819.

S'aũ trecut la condica Visterie.

Acest act, scris de însăși mina lui Scarlat-Vodă Callimachi, anunță lui Ioan Sion, care a fost „din tinereță în Vistieria noastră domnească” și are purtări bune, numirea ca Păharnic.

20. Proclamația generalului Wittgenstein.

Locuitorilorū Moldaviei și Valahiei. După prea-înnalta a Împărăteștii Sale Măririi poruncă, eũ întru în țara voastră cu armia încredințată ocirmuirii meale, etc. 1828, 25 Aprilie. Vadul lui Isac. — Tipărit.

21. 28 Septembrie 1828. „Vistieria cnejiei Moldaviei. S'aũ dat cartea Vistieriei slujbașilor vădrari de la Ținutul Iași, podgoria Tomeștii, ca, după cuprinderea ponturilor în jos înșămnate, să aibă a strînge banii slujbei vădrăritului de la toți acei supuși aceștii plăți.“

1. Boierii veliți, clerul înnalt, „gũpinesăle văduve ce li vor fi fost boerii până la această rînduală, asăminea și carii nu s'aũ întîmplat a să cinsti cu nume de boerie și sânt din neamurile ceale „știute și alesă“, sînt scutiți, „după hotărîrea obștescului hrisov ce iaste“.

2. Mănăstirile și schiturile supuse Mitropoliei și episcopiiilor și „pămîntenii“ cu „hrisoave leguite de miluire“ vor fi scutiți ori pe toată suma, sau pe sumă hotărîtă. Mănăstirile închinete nu dau „de la roada dată în vînzare“, dacã aũ hrisoave, dar vor da „cumpărătorii drepti banii vadrăritului pe suma ce vor avea“, ramiind scutit vinul „pentru trebuința monastirilor“. Astfel și cei cu „cărți gospod de miluire. . ., cu nume de căpitanî, polcovnicî, postelniceî, de neamuri și ertați“. „Precum și vinul de dijmă de pe moșiile s[i]ntei Mitropolii și a episcopiei Hușăi, a monastirii Socolii, unde iaste școala clericilor și șaptesprezece po-

goane vie ce va avea dreapta a sale monastirea Socola... Asăminea și monastirea Neamțul i Secul, monastirea Agăpiia și Văraticul, unde lăcuesc călugărițile“ nu dau nici de la „vinul ce vor stringe de milostenie“. „Precum și monastirea Sf[ă]ntului Spiridon din Iași, unde iaste spitalul, i Precista din Roman, și Prorocul Samuil din Focșani, cu celealte mitoace ale aceștiia monastiri, după cum și monastirea Doljăștiu de la Ținutul Romanului... , iar monastirea Rișca să scutească numai vinul ce va eși din optsprezăce pogoane vie, drepte a sale.

3. Logofeții i diecii de Vistierie, atit cei ce să află în slujbă și s'au aflat, dar și casile lor“, nu dau nimic. „Asăminea și diecii de Divan, căpitanii de dărăbanii și Vel Căpitan hătmănesc, și fiind, și nefiind în slujbă.

4. Vornicii de Poartă, porușnicul hătmănesc, polcovnic agiesc și condicariul temniței numai în cită vreme vor fi în slujbă.

5. Rădicăturile obișnuite de a să face în toți anii de cătră Visterie la locurile cuvîncoasă, să fie numai până la treizăci și șasă mii vedre, precum s'au obișnuit, dîndu-să răvașile Vistieriei la cei cu rădecăturile, care le vor ținea vadrării în samă, afară de suma cumpărăturii, iară pe ce vor avea mai mult, să plătească vadrării... Și, de vor avea mai puțin sumă de cit să va face rădecătura, să nu poată a cere de la vadrării plată pe acé lipsă, ce să scutească numai pe ce va avea.

6. Bani vadrării să vor lua cât zăci bani noi de vadră de la toți pămînteanii ce sint supuși a plăti vadrării, adecă: opt bani vechi leguiți a Vistieriei și bănuțul cutiei, care fac noao bani, și un ban a milii, după vechea obișnuință, care iaste a Casăi răsurilor, unde alcătuesc acei hotărîți zăce bani noi de vadră.

7. Toții acei ce au vii aicea în țară, orî de ce stare vor fi, pentru cit vin vor vinde orî la cine, vor plăti vadrării vinzătorii, precum plătesc toți acei ce sint supuși a plăti vadrării; asăminea și pe vinul ce vor trece preste hotar, din a stînga Prutului și în Bucovina, vor lua vadrării

drepti bani vâdrăritului, ori de ce stare va fi stăpînul vinului, socotindu-să ca acel vîndut.“

8. Străinii cu vii „vor plăti vâdrărit după vechea obișnuință „câte doisprezece bani vechi de toată vadră, nesupărindu-să cu luarea a doi lei de pogon“. Vinul importat „va plăti tot cite doisprezece bani vechi pe vadră, după urmarea de mai nainte; care vin, fiindcă vine rînduri, întărzăindu-să și după stringerea vâdrăritului, aŭ voe vâdrării pînă la șasă a lunii lui Dechemvrie a vâdrării pe acel vin, iară vinul ce să va aduce de la Niculiță, i Nicolopol, i Șăstov, va plăti vâdrărit numai câte patru bani vechi de vadră, după vechiul obicei, care obișnuesc a trece pe la Galați, — cuvîndu-să vadrării de Covurluiă acel vâdrărit și urmînd a-l stringe pînă la sfîrșitul lui Fevruarie, după cum s'aŭ obișnuit, afară numai de sudeții rusăști și austriecești, cari, și de vor aduce acest feliu de vînață, n'aŭ să să supere cu plata vâdrăritului. Gălățanii însă ce aduc cite un poloboc de vin de piste Dunărea, pentru casile lor, pe acel vin vor plăti iarăși câte patru bani vechi de vadră, iară, aducînd mai mult, pentru neguțătoria lor, vor plăti câte doisprezece bani vechi de vadră.

9. Vâdrării aŭ să măsoare vinul fieștecăruia cu cotul ce s'aŭ dat din Vistierie, înfierat cu bourul țării, ferindu-să de tot felul de asuprire ce să obișnuisă a să urmă de cătră vâdrării în măsurătoarea vasilor, precum și în priimirea banilor; în răvașele de drum ce vor slobozi vâdrării la cei ce plătesc vâdrărit, datorii să fie a trece, pe lîngă suma vedrilor, și suma banilor ce vor lua de la fieștecare, și pe aceale răvașe de drum vor lua câte zăce parale, iară pe țidulile ce urmează a să lipi la fundul vasilor, cite cinci parale de fieștecare țidulă, și mai mult niciun ban, — ačasta hotărîndu-să numai ca să lipsască cu totul jafurile ce aŭ urmat din vreme în vreme, supt nume de plata răvașilor de drum și a țidulilor, precum și luarea vinului ce să obișnuisă a să trage cu țidva din casă, — știînd hotărît slujbașii că, după hotărîrea dată, tot acel vâdrării, ori de ce stare va fi, care va îndrăzni a trece piste cuprinderea

ponturilor, întru cit de puțin, și să va pleca a urmă catahrisis de mai nainte, va cădea în urgie, fără a să putea îndrepta. Asăminea și pe poama ce-ș vor aduce acei cu viile în Iași prin cofe pentru casile lor, să nu să ia nicio plată, nici să să oprească de cătră vădrării de Iași.

10. Din cei ce nu plătesc vădrărit, nimine să nu cuteză a numi vinul celor ce plătesc pe numele său, spre păgubirea Vistieriei, căci, nu numai pe drept vinul lui să va lua vădrărit, ca și de la acei ce sînt supuși vădrăritului, dar și vinul acela iconomisit pe numele său să va lua pe socoteala fiscului. Asăminea să nu fie volnic nimine dintru acei ce plătesc vădrărit a-și rădica vinul de pe loc, până nu va plăti banii vădrăritului.

11. Afară de suma cumpărăturii, să aibă a da vădrării de la sine, pentru Casa rásurilor, analoghion la zăce unul, și cite un ban nou de toată vadra, banul miliî, ce iaste pomenit în cuprinderea pontului al șasile, după vechea obiĉnuiță și hotărîrea hrisovului ce iaste.

12. Asăminea aŭ să mai dea vădrării de la sine, afară de suma cumpărăturii, și la cutia mililor câte doaozăci bani noi de suta de vedre, întru urmarea de mai înainte, precum și la pontul al șasilea să cuprindă.

13. Avaeturile din vechi sînt leĝuite prin ponturile slujbei vădrăritului, adecă avaetul dumisale Vel Logofăt de Țara-de-jos, cite zăce lei la cincî sute lei, și a Casii doftorilor, cite cincî lei la cincî sute lei, cum și toate celealte obiĉnuite avaeturi, a să da din slujba aĉasta, la locurile însămunate mai jos, sînt îndatoriți cumpărătorii a le da de la sine, afară de suma cumpărăturii.

Adecă:

Lei dum. Vel Vist.

- „ dum. Logofătul de Vistierie.
- „ dum. Samișul de Vistierie.
- „ dum. Samișul Casii rásurilor.
- „ dum. Ecstractieriul Vistieriei.
- „ 2 Vist.
- „ 3 Vist.

Lei Cutiia mililor.

„ Diecilor de Vistierie.

Diacul strîngătoriu.

Casa cișmelilor.

Adecă zeci mii patru sute lei.

Asăminea și avaeul posturilor care acum nu să află în lucrare, vor da vădrării de la sine, afară de suma cumpărăturii, ca să să alătoreze cătră suma banilor Vistieriei.

Adecă:

Dum. Vel Post[elnic].

„ Vel Camaraș.

„ Vel Gramatic.

„ Lucrătoriul de condică turcesc.

„ 2 Camaraș.

„ 2 Gramatic.

Adecă cincî mii șasă sute lei.

14. Bani Vistieriei, împreună cu analogon la zăci unul, i banul milii, ce iaste a Casii răsurilor, și bănuțul cutiei mililor să îndatoresc cumpărătorii slujbei anului următoriu a-i răspunde întru acest chip; adecă: o a treia parte din toată suma, ce va alcătui banii Vistieriei, cu celealte analoghii, să-i răspundă împreună cu toate avaeurile înainte, la vînzarea slujbei, cînd vor lua ponturile, fără nici-o pricinuire. Iară celealte doao părți de bani, în doao vadeale, adecă o parte la 30 zile de la vînzarea slujbei, și ceiaaltă parte, tot istovul banilor, după cinzăci zile de la vînzarea slujbei la cochii vechi, istovind toți bani, atit a Vistieriei, cum și celealte analoghii, în vadele, și rînduiala mai sus arătată. Pentru care datorî sint dumnealor cumpărătorii a siguripsi Vistieria cu chezeș sigur platnic, pentru toți banii, la vadelile însemnate, și negreșit, la strigarea al treilea, să înfătoșazi pe chezeș, ca să fie știut cînd să va face harecul, căci în alt chip nu să poate sfirși mezatul.

15. Orice rămășițuri vor arăta vădrării, să nu li să ție în samă, ce toți banii să-i plătească la Vistierie, pe suma cumpărăturii. Iară ajutoriu și zapcii trebuinčoși să li să

dea spre împlinirea rămășițurilor ce vor avea, precum și, orice pricină de scădere sau altă înapotrivire să va întâmpla, urmează pe sama cumpărătorilor, nefiind slobozi a cere vre o scădere pentru aceasta, fără a să putea îndrepta, la plata căștiurilor, că au rămășițuri la cumpărătorii de Ținuturi sau de podgorii.⁴

Tipărit.

22. *Grigore Ghica-Vodă către sora sa, d-na Elena Șubin.*

Répondre ce 28 juin (10 juil.), 57.

Chat. du Mé, 20 juin 1857.

Ma bien-aimée sœur,

Il y a peu de jours que je suis de retour de Vichy. A peine arrivé, j'ai écrit à Constantin¹ de faire un emprunt à la Banque Nationale et de te payer intégralement la somme que je te dois. Je commence enfin à m'apercevoir que tu me bernas et que tu n'as jamais eu l'intention sérieuse de venir me voir au Mée. C'est cruel de ta part d'agir ainsi envers moi, qui t'aime tant. Quitte donc ton Vasslouï pour quelques mois, viens un peu te retremper en France, voir Paris et ses beaux environs. Si tu attends que tes affaires finissent, tu te trompes fort: jamais elles ne finissent en Moldavie, où l'esprit de chicane est à l'ordre du jour; elles y augmentent, au contraire, et se perpétuent à l'infini. Qui terre a, guerre a en Moldavie. C'est connu.

Nous nous portons tous bien, et t'aimons d'âme et de cœur. Écris-nous souvent, puisque tu fais la méchante et ne veux pas venir nous voir.

Nous t'embrassons, ainsi que tes enfants chéris.

Je suis

ton dévoué frère

Gr. Ghyka.

¹ Fiul fostului Domn, ce se afla în Iași.

23. *Profesorul și scriitorul J. A. Vaillant către doamna Elena Șubin.*

Madame,

C'est dans le plus profond désespoir que je vous apprend la mort de votre excellent frère et de mon excellent ami, le prince Grégoire A. Ghyka; malgré toutes les consolations et tous les encouragements que lui ont prodigués son épouse et moi, il s'est brûlé la cervelle à 8 h. du jour, il y a un instant. Nous pleurons tous.

Adieu, et qu'il vous soutienne dans votre affliction.

Je vous salue:

[Mardi, 24 août 1857¹.]

Vaillant.

Din hîrțile lui Mihaï Kogălniceanu.

I.

Grigore Alexandru Ghica, viitorul Domn, către Mihaï Kogălniceanu.

Marginéni, 26 juillet [1848].

Mon cher ami. Par votre lettre du 22 juillet vous m'annoncez que l'opinion de quelques-uns serait que les boyards n'ont rien fait que soutenir les 35 articles qui sont conformes aux principes règlementaires et par conséquent éminamment (*sic*) aristocratiques, tandis que les Valaques ont abordés (*sic*) franchement la question des réformes radicales dont ils voulaient doter leur pays; plus que dans toutes nos pétitions, mémoires, etc., nous nous sommes bornés à attaquer rien que les abus de Michel Stourdza, sans faire aucune mention des institutions libérales qui sont indispensables au pays. Je commencerai d'abord par vous rappeler que, lorsque les boyards firent la demande des 35 articles au prince, personne en Valachie ne songeait

¹ Vezi D. A. și D. C. Sturdza, *Acte și documente relative la istoria renașterii României*, V, p. 499 și urm.

à une constitution, qui fût basée sur des principes radicaux, et que ce sont encore les Moldaves, qui, par cette manifestation, donnèrent l'éveil aux Valaques. Si les Moldaves avaient réussi alors en adaptant des mesures mieux combinées et plus énergiques, évidemment que ce serait nous qui aurions proclamés (*sic*) plus tard ces principes libéraux, sans nous laisser devancer par les Valaques. Après avoir échoué dans leur combinaison, les Moldaves, ignorant ce qui se passait en Valachie, ne pouvaient, ni ne devaient suivre d'autre voie que celle que nous appelons (*sic*) légale, en attaquant l'administration vicieuse de M. Stourdza, qui seule pouvait après coup justifier la manifestation du 29 mars. Lorsque plus tard les événements de la Valachie éclatèrent, nous étions déjà lancés dans cette ornière, les commissaires impériaux étaient sur les lieux, et la nouvelle nous était parvenue le jour même de la présentation chez Talat-Effendi. Vous conviendriez donc qu'il était déjà trop tard pour agir en sens inverse. Ensuite le choléra vint fondre sur nous, tout le monde se dispersa, et, bien peu de jours après, les troupes russes envahirent le territoire. Voyons si depuis lors nous étions à même d'agir. La ville étant déserte, la majeure partie des boyards étant confinés sur leurs terres, le petit nombre de ceux qui étaient libres ne pouvaient pas agir comme vous l'entendez, faute d'éléments nécessaires, faute de l'unité d'idées et d'action. Ils se sont hâtés de faire ce qu'ils ont pu faire dans cette circonstance en se référant à Soliman-Pacha. Mais, pour mieux juger de la situation de notre cause, qui, toute juste et légale qu'elle est, n'en est pas moins compromise, l'oyez (*sic*) comment M. Stourdza vient de traiter Bogdan pour avoir osé être le porteur de notre supplique à Soliman-Pacha. Il le fit déporter à Matzin, à la barbe des Turcs. Évidemment que nous jouons de malheur; tous les pouvoirs sont entendus pour nous persécuter; rien ne nous réussit, tout nous est refusé. Ajoutez à tout cela que les Turcs ont déclarés (*sic*) vouloir rétablir le Règlement en Valachie et en supprimer le chap. I.

Par conséquent, on veut même attaquer le principe électif, ce qui amènera, n'en doutez pas, aussi l'abolition de la Chambre des députés. Adieu donc au suffrage universel, voir même le suffrage indirect à deux degrés; adieu à toutes les illusions des Valaques, qui tombent dans le royaume des chimères. En présence de pareils faits, qui sont en cours d'exécution, vous me dites d'user de notre droit d'*indépendance* pour faire une déclaration solennelle, afin de montrer le bien que nous avons voulu faire au pays, etc. Mais permettez-moi de vous observer que, vu l'état actuel de choses, vous ne trouverez pas cinq signatures pour apposer à cet acte, qui, selon moi, est fort inutile et préjudiciable même à la cause; car une déclaration pareille ne débarrasserait pas le pays des troupes russo-turques, mais contribuerait, au contraire, à y prolonger leur séjour.

J'approuve votre profession de foi en matière politique; je désire comme vous que les progrès du siècle s'introduisent dans notre pays, mais, pour qu'ils arrivent un jour, il faudrait que nous ne fussions pas sous tutelle, il faudrait que nous ayons la liberté d'action, qui malheureusement nous est refusée. Ces quelques personnes qui blaguent aujourd'hui contre nous, sont des gens qui ont tourné toute leur vie dans un cercle vicieux et qui, écrasés par les difficultés qui se présentent, et n'ayant pas la force normale pour les combattre, s'en prennent aux soit (*sic*) disant aristocrates du pays pour leur imputer à tort les malheurs qui nous menacent. Ne faites pas d'attention à leurs clameurs et persuadez-vous bien que, si aujourd'hui ils censurent nos actes, c'est qu'ils projettent déjà une défection, qu'ils voudraient colorer des quelques motifs spéciaux. J'accepte ces barbotteurs de la masse (comme vous l'appellez), car, la masse étant guidée par son bon sens, qui est tout instinct, et, pas du tout passionné, juge les difficultés qui nous entourent, et nous sera toujours attachée.

Personne ne s'est réuni à Krivesty, à cause de ces dernières nouvelles; il ne nous reste plus rien à faire que d'attendre que les événements se dessinent mieux. Je vous avoue

que j'ai perdu mon latin et que je ne puis rien comprendre à tout ce qui se passe chez vous. Donnez-m'en la solution si vous pouvez.

Tout à vous:

Ghyka.

Dans peu de jours, j'irai vous voir.

II.

Mihai Kogălniceanu către Grigore Alexandru Ghica.

Ce 1 août [1848].

A peine étiez-vous parti, mon cher Monsieur Ghyka, que le courrier de Jassi est arrivé. On écrit à Giers que la note-manifeste adressée aux Puissances de la part de la Russie est dans ce sens. L'empereur ne désire nullement un agrandissement de territoire, mais il désire à ce que l'ordre et la tranquillité soient rétablies dans les Principautés; il explique les raisons et les droits de l'occupation armée, qui, du reste, ne durera que trois mois. Le prince est très content, comptant sur la réconciliation des biaux (?). Votre père a été voir Duhamel au moment où il écrivait le courrier. Duhamel a adressé au prince une note très-forte au sujet des terres de Neamtzo, affermées par le beyzadé Grégoire [Stourdza], menaçant qu'en cas de refus, il s'adresserait à l'empereur, qui ne voit pas déjà de bon œil le beyzadé, et d'autres pareils compliments. Copie de la note a été adressée à l'abbé. Quant aux nouvelles que j'ai reçues directement, je vous les envoie toutes en original, avec prière de me les renvoyer. Remarquez, je vous prie, les bons conseils de mon père. Demain ou après-demain je passerai la frontière. S'il m'est permis de vous donner un conseil, permettez-moi de vous engager à aller à Jassi. Tout le monde s'y débande. Il faut ranimer l'esprit public. Je vous envoie aussi quelques extraits du „Constitutionnel“, que je vous prie de me renvoyer quand vous les aurez lus.

2 août matin.

J'avais fini hier soir de vous écrire et je me proposais de vous envoyer ce matin le paquet, lorsque cette nuit je fus réveillé par deux moines de Neamtzo qui venaient m'apporter la lettre adressée à l'abbé par l'a (*sic*). Elle est faite deux jours après la note du général Duhamel, et appuyée par Cosmitza et le directeur de la Cour, Skeletti. Je vous envoie une copie. L'abbé est décidé à brûler les voiles. Il répond tout le contraire de ce qu'on lui demande, et le remercie pour son nouveau *vekil*. Giers va aujourd'hui à Neamtzo pour donner une bonne lavade aux envoyés de S. A. Ce sera très drôle la scène qui aura lieu entre Mr Cosmitza, chargé d'une mission du Prince, et Mr Giers, chargé d'une mission du délégué de l'empereur. Vous pouvez garder copie de la lettre de l'empereur, pour la montrer aux amis et connaissances. Voilà tout ce que je sais. En attendant, je suis comme toujours

Votre tout-dévoué
Kogalniceano.

Rosetti n'a pas envoyé des lettres en question; tâchez de mettre la main dessus.

Giers est chargé d'annoncer officiellement au couvent de Neamtzo que *quand même* la protection russe ne manquera pas à cette communauté. Pour le moment, la scène de Neamtzo fera une assez bonne impression dans le pays, et Stourdza en crèvera de dépit.

III.

Grigore Alexandru Ghica către Mihai Kogălniceanu.

Yassi, le 13 octobre 1848.

Mon cher ami. Je ne vous ai pas écrit depuis quelque temps, n'ayant rien de saillant à vous communiquer. Silence complet de Constantinople, rien de nouveau de Bucarest. Avant quinze jours on annonçait l'arrivée de Fouate (*sic*)-Effendi, actuellement on n'en parle plus; il

paraît qu'on vous traite en vrais parias. Les Valaques, qui ont fait une révolution et ont combattu contre les Turcs, sont cent fois mieux traités que vous autres. Ils ont été amnistiés pour la plupart; les plus coupables, envoyés de leur pays; quant à nous, qui avons demandé le maintien du Règlement, on nous abandonne à la vindicte du prince, qui nous confine à nos terres et nous traque comme des bettes (*sic*) infâmes. Que penser de tout ceci? Je vous le demande à vous.

Donnez-moi des détails sur les événements de Vienne, qui nous intéressent beaucoup et ne soyez pas laconique en fait de détails qui se rapportent à cette question vitale pour l'Allemagne, et peut-être même pour les pays limitrophes.

Tout à vous:

Ghyka.

Négri m'a oublié entièrement: faites-lui mes amitiés. La feuille de la Bucovine va bien jusqu'à présent, et nous intéresse beaucoup.

À monsieur Michel Kogalnitziانو, Czernovitz.

IV.

Vodă-Cuza către Mihai Kogălniceanu.

Stația Jassy.

Depeșă telegrafică. Presentată la Bucarest în 11 Iuli 1860, oara 1 m. 5 amiazăzi, sosită la Jassy în 1860, oare 4 m. 50, amiazăzi.

Mr Cogalnitichano, ministre-président, Jassy.

Déchiffré.

Je connais par d'autres personnes encore la conduite déplorable de Yepoureano, et l'explication en est très facile; vous lui portez ombrage, il jalouse vos succès; c'est triste qu'un homme de son mérite et de son intégrité donne dans ces misères, mais telle est l'humanité. Ceci posé, je ne vois pas en quoi cela peut vous décourager et vous faire voir votre retraite. Car moi, ne pouvant plus jalouser personne,

vouz m'avez élevé tous trop haut qu'à mon tour je ne sache pas vous distinguer et vous mettre en position de rendre des services au pays et vous tenir compte de tout le concours que vous me donnez pour le grand bien de notre cause.

Du courage, Cogalnitchano, continuez ; personne, je vous le répète encore, ne saurait mieux faire que vous. Je suis là pour vous rendre justice, confondre la malveillance et la calomnie ; ils seront bien obligés de vous rendre un jour tous justice, et ce jour-là ils seront tous revenus au point de nous entourer pour servir nos efforts communs et finir bien plus facilement encore en ce que nous construisons avec peine, surtout à cause des obstacles que nos propres amis nous créent.

Je vous réitère mon entière satisfaction pour votre conduite, tant comme ministre, que comme mon représentant dans la Chambre, où vous sauvegardez tout le monde et tous les intérêts publics.

Prince Régnant.

V.

Cancelariul Andrássy către Mihai Kogălniceanu.

Privée.

Bude, le 8 septembre 1869.

Monsieur le Ministre. La note que vous avez bien voulu m'adresser le 7 août, m'a été remise par Mr Steege. Je vous remercie de vous être adressé directement à moi, laissant de côté la voie officielle, qui souvent rallenti (*sic*) la marche des affaires et rend plus difficile leur solution (*sic*).

Je n'ai pas besoin de vous affirmer, Monsieur le Ministre, que, connaissant les difficultés du Gouvernement Princier, placé vis-à-vis d'une population susceptible et ombrageuse, je voudrais bien que, de notre côté du moins, tout fût évité qui pourrait rendre cette position plus difficile encore.

La réponse donnée par le baron Orczy à la délégation, pendant mon absence, m'était parfaitement inconnue, et je vous avoue franchement qu'elle n'entraît aucunement dans mes vues.

Depuis, le Gouvernement Royal a pri (*sic*) des mesures que, j'espère, vous saurez apprécier. Mr de Kalnoky vient d'être avisé de se mettre en rapport avec M^r le Préfet de Buseo pour faire, en commun avec lui, des enquerres (*sic*) sur lieu. En même temps, j'ai donné l'instruction à Mr de Bélydy, chef de la commission internationale, de pousser activement les travaux préparatoires de délimitation; l'esprit conciliant lui étant fortement recommandé (*sic*), pour qu'enfin ces malheureux conflits de frontière arrivassent à leur terme.

Mr Steege, du reste, a bien voulu se charger de vous transmettre les détails de notre conversation relativement à ces questions.

Permettez-moi, Monsieur le Ministre, de profiter de cette occasion pour réitérer l'expression de la considération la plus distinguée, et des meilleurs sentiments, avec lesquelles (*sic*) j'ai l'honneur d'être

De Votre Excellence le très-humble et très-obéissant serviteur

Andrássy.

Son Excellence Monsieur de Kogolniceano (*sic*), président du Conseil des Ministres de la Principauté de Roumanie, etc., etc.

XIII.

DOCUMENTE ALE FAMILIEI PALADI.

1. 19 April 7054 (1546). Petru-Vodă. Pentru „Lazarū sin Iuga și nepotu-său Mogâldea, feçorulū lui Iștocū, și Grozavū, fiçorulū Soficāi“, cari vînd moșia de la strămoși, dată de Alexandru-Vodă, „ğum[ă]tate de satū de Rumāni“, lui Efremū Hura Vornicul, drept 400 de zloři tătărești Apoi „Andrieșanū și fratele său Dragosinū și nepoți lorū, Iurașco, și surorile lui, Anna și Ileana și Mărina, feçori lui Arpașū, și nepoții lorū, Vărvara și Mărica și Iliasta, feçorii lui Vreamiașū“, vind altă jumătate, cu 350 de zloři tătărești. „Ilinca preaotiasa“ vinde „a patra parte de satū de Zmeiani“, cu 200 de zloři tătărești, cu cari a plătit pe „Iane Griacul de la Bărladū“. Satul Rumāni era „prea Smila“. „U Iasū, l[eat] 7217 [1708], Dech[emvrie] 15, amū scrisū eū, Axintie Uricarū, pe cātū amū pututū dezlega, să să știe.“

2. Suceava, 10 Septembrie 7107 (1598). Eremia Moghila-Vodă, către Haragrijū (*sic*) bivū Velū Vătahū, pentru cercetare la „hălăștău“ la Zmiiani. „Dvornicū ucilū.—Vasilie.“

Format mic în lat. Pecete de ceară, ruptă.

3. Iași, 2 Iunie 7109 (1601). Eremia Moghila, către „Isacū Vist[jieriū] otū Hlăpești“, că s'aū jăluit „sluga noastră Draganū Ciolpanū i Ionașco vat[ahū] za Vist[jerie]“ împotriva unei „Ileaina“ (*sic*), ruda lor, din Negoești; a întărit $\kappa. \kappa\tau\rho\epsilon$ za $ce\lambda o\kappa$ [două vetre de sat] din Mărești și Negoești. Fără boieri.

Pecete mică, rotundă. — „Stroič Velū Log[o]f[ăt] ucilū. Drăgușanū.“ Slavon. — Și traducere de „Gheorghie Euloghi, dascalū.“

4. 30 Mart 7114 (1606). Eremia Moghila, pentru „Anisie fata lui Isaiū, nepoata lui Ghermanū Post[elnicū]“, care vinde moșie de la „bătrānul Ștefan-Vodă“, a patra parte din „Mastaticī și dinū Pișiganī, în gura Banciū, cu loc de moară

în apa Bărladului“, lui „Toaderu Chiriacu Căm[î]naru“, pentru 400 „taleri argintu“. „Costănu și sora lui, Sofica“, vind moșie, de la „bătrănu Alexandru-Vodă“, a patra parte din „Borăști, unde au fostu Bora ġud[e]“, cu preț de 60 de taleri de argint. „Tetiulu, fečorul Ștefului, și Anghelina, fata Mălaniei, și Dragoșu, fičoru lui Echimă, nepoți lui Fărăma, strănepoți lui Oana Julici“, vind moșia lui Oana Julici, „de la Ilie-Vodă, a patra parte dintr’o săliște ce să chiamă Iapa, pre di-asupra fântăni, și cu locu de moară în Bărlad“, în Ținutul Tutovei, cu 60 de taleri de argint. Marturi, fii: Constantin, Alixandru, Bogdan și boierii. Stroici Logofăt.

„La școala sloveniască în Sf. Sava s’au talmăcitu.“

Și original pe pergament, slavon; șnur roșu, pecete căzută.

5. 30 Maiu 7114 (1606). Eremie Moghila, pentru „Magda și surorile, Tudora și Tudosca și Dumitra“, urmași ai lui Coste Clopătă, cari vind moșia lui Clopot, de la vechiul Petru Voevod, din „Clopotești, unde se zice Tuleștii“, lui „Toaderu Chiriacu Velu Camănariu“. Ionașco nepotul *κσ-λσρερσ* vinde și el partea sa. Mai vind părți „Anisiia fata lui Isaiu, nepoata lui Ghermanu Postelnicu“, cu acte de la „Ștefan-Vodă cel bătrîn“; Costi nu și sora lui Sofica, fii lui Borce Ceașnic, nepoții lui „Oana Julici cel bătrîn“, „Teatiulu fiulu lui Ștefulu“ și Anghelina, fata Melaniei și Dragoș fiul lui Iachimă, nepoții lui Fărăma, strănepoții lui Oana Julici. Mărturia boierilor. Iscălitura lui Stroici.

Pergament fără pecete, dar cu șnurul roșu păstrat. Și traducere nouă.

6. C. 1620. „Eu, Stanca, ġupăniasa lui Murgoc č-au fostu Dvornicu“, arată că „amă datu și amă dăruitu pre nepotumeu pre Ifrimă și pre fiulu său Neculaiu“ cu partea lui de moșie „din Bălăceani, din Zmiiani. . .“, pentru sufletulu meu și a părinților mei, pentru căci eu n’amă alți fečori, să hie lui. . . și moșie cu totu venitulă“. Marturi: „dinaintea surori-sa Anița și popa Ionu de Zmeani și popa Gavrilu de Tărzii și Drăganu de Zmeani și Rugină diaculu și Lazaru Gătinu și Gligorie nepotu-său

și Ionașco Lazea și Dumitrașco Teleagă și Tiștibanu și nepoată-sa Angheniia“.

Peceți: a lui Murgoci și alte patru, ciudate, cu fum.

7. „Ilisafra fata lui Preabici Logofăt și cu fiii miei Ioniș și Dabi[ja], și cu featele meale, anume Ervasiia și Aftemia, nepoții lui Preabici Logofăt“, vînd „o seliște de sat, anume Negoești, ce sînt în Ținutul Brăladului, de spre răsărit, ce să 'npreună cu hotarul Bojoranilor“, lui Scherlet și frăține-său, Jopului, de Zorilean“, pe lei bătuți. „Și derease domnești ce avem pre ceale moșii sîntu pre mîna semenției noastre, șupăneasei Focci Uricarului.“ Marturi: Păparea . . . de Ținutul Orheiului, Ureache de Ivești, Nuor de Telinești, popa Vasilie de Telinești, Ionașco fratele lui Nuor, Simion diiac de Stoinești, Todorin otu Măcinești. Și eu Ștefan Rang m'am prilejit acoala, și s'a rugat de am scrisu“.

Iscălituri și peceți cu fum. „Pop[a] Vasile Nuor“ (*sic*).

8. [C. 1623.] F. d. „Tule Tutul i să 12 prăgar. Ionașcul i Toaderu Beldimanu, nemesnichii bărladschii, Ionașcul Dinga cupețu i Plust (*sic*) Goianu i Hăre tijă, Grigori Căpățină de Sirbi и многѣи люди добрих, orașeni dănu Bărladu“, pentru „Irina, fimiia Ghinei ce au fostu părălabu“, care vinde moșie la „Țigani, în gura Bănciei“, la Mastatic, lui „Scrătloe [=Scărlot] și lui Tudurache—, cum i-au arătat și zapisu de cumpăratură din zilile lui Ureche Vornicu¹“. — Vinde și „Anăsie fata lui Isaiu, nepoata lui Ghermanu Post[elnic]“. Se dau galbeni „și unu cal bun și o iapă cu mînzulu“.

Copie din 5 Iunie 1784.

9. 1-iu Ianuar 7131 (1623). „Ionu Carapoto[n]u șoltuz și 12 prăgar și preoții domnești [поп черскіи] și toți oamenii bătrini locuitori [мъшчани] din tîrgul [тръг] Bărladu [până aici slavonește]. Scriem și dăm știre cu [a]astă scrisoare a noastră cum au venit înaintea noastră gu-

¹ Nistor. Actul e decî după 1610, cînd Nistor Ureche nu mai era Vornic (*Uricariul*, XVIII, p. 476). Cf. și n° 7: Ghinea era, încă în viață la 1623.

păneasa Sanfira, cneaghinea Dumitrașco Chiriac [de aici, slavonește] și fiii ei, Toaderu și Mariia“: vînd moșia lor de la Anasiia fata lui Isaiu „панш Гинѣи părcălabu“, pentru 100 de taleri de argint; plătesc Ghinea și soția, Irina. A patra parte din siliștea Iapa e vîndută aceluiași pentru 60 de taleri de argintu. Întărire. Se pune și ПЕЧАТ УРАИ ПЕЧАТ ТРЪГЪ БРЪАДЪ.

Slavonește; și traducere din 4 Novembre 1820, de Ionu Stamate bivu Velu Pitariu, in Iasi.

10. 17 Decembre 7133 (1624). Radul Voevod, pentru Simionu Vel Spatar, care aduce zapisul de vînzare al lui „Ignatu și soția lui Draga, nepoata lui Stanculu din Băcani“, pentru loc „cu moară pe Tutova, cu камин de vatră„.

Pecete ruptă. — „Dumitrașco Ștefan Velu Logofatu uc[il]. Marmure.“ — Slavon.

11. 3 Ianuar 7136 (1628). Miron Barnoschie Moghila-Voda, pentru „Drăganu și Efrimu și Albulu“, cari au zapisul lor de la „Simionu Gheuca Velu Medelničaru și de la Petriulu părcălabu și de la Lupulu hotnogu și [P]așco chihaiia, și de la jupăneasa Murcoae, și popa Dragoșu otu Greci, și Toma, etc., din Hulpășeani“, pentru cumpărare de moșie, de la „Grigorie, Sofroniia, fiil Grozavei, nepoții lui Ghermanu din Zmiani“, in satul acesta și in Bălăceani din Ținutul Tutovei. Același Logofat. — Slavon.

12. 30 April 7136 (1628). Același Domn, pentru Efrimu și fiul, Neculaiu, cu zapisul de la „Ionu de Zmiani și popa Gavrilu otu Trădzii și Drăganu din Zmiani, Rugina diac și Lazaru Gătinu și Gligorie, Ionașco Lazia și Dumitrașco Teleagă și Tiștibanu și Anița și Angheniia“, cari mărturisesc cum că „Stanca, jupăneasa răposatului Murgoci bivu Dvornicu“, dă averea, la Zmiani, de pomană. — Același Logofat. — Scrie Sava. — Slavon.

13. Iasi, 28 April 7136 (1628). Același Domn, pentru „Efremu Stolnicelu din satul Zmiani și cu Ghianghea bivu Velu Vornicu și fiul său Niculaiu“ (v. n^l 12), pentru moșiile cunoscute. — Scrie Sava.

14. Iasi, 10 Decembre 7137 (1629). Același Domn, pentru

„Vârvara fata lui Telea Stolnică și ginerii ei, Buciumașu Pitărelu și Zahariia diiacă“, în proces cu „Ionașco Marmure și cu fratele lui, Mierea Uricarū, și cu cumnatul lor, Toaderū, și așijderea cu Albulū și cu Efrimū și cu unii răzași ai lor“, pentru o moară pe Smila. Se aduce și act de la „sfânt răposatul unchiul [шукл] Domniei Mele, Eremiia Moghila Voevodū“. Proces cu Toflea Murgoci și cu Nechita apodū și cu Molodețu șetrărelū și cu popa Gavrilū ginerele lui Ghermanū“, și alți răzeși, pentru satul Rumăni. Telea Stolnic luase o parte din Rumăni de la „Efrimū Huru bivū Velū Dvornicū“. — Același Logofăt. — Bor[i]leanulū. — Slavon.

15. Hărlău, 30 August 7138 (1630). „Dumitrașco Ștefanū Velū Log[o]fătū și Lupulū V[e]lū Vornicū de Ț[a]ra-de-șosū și Lupulū Velū Vornicū denū Țara-de-susū și Gavrilašū bivū Velū Vornicū și Petrașco Boulū Velū Spătarū și Grama bivū Stolnicū și Furtuna bivū Comisū și Pavălū ftori Logofătū și Istratie treti Logofătū și Crăciunū Aga și Gavrilū Mirca Vornicū și Dumitrașco Gheuca Vornicū și Neniulū Vornicū și Gorganū bivū Vornicū și alți boeri dinū Curte g[o]s[po]d“, pentru „Stanca, ăpăneas[a] lui Murgoci Toflea bivū Vornicū“, care vinde moșie la Păulești. Și partea lui Goianū Gangurū.

16. Iași, 15 Ianuar 7139 (1631). Moisei Moghila-Vodă, pentru Albulū și Frimulū, în ceartă cu Arsenie și Erina, pentru Zmiani, parte, luată drept un *крак съ телуц* și 4 taleri. Același Logofăt. Scrie Focea. — Slavon.

17. Iași, 17 Mart 7139 (1631). Moise Moghila, pentru „Dumitru bivū prăcălabū“, în proces cu Frimulū. Dumitru se da drept „fiū de suflet (сно душекни) al „Murgoșoaei“. Cellalt arată că i s'a dat prin botez. Iscălește Domnul. Uricar: Dumitru.

18. Iași, 12 Maiū 7139 (1631). Moisi Moghila-Vodă, pentru „Stanca Murgoșoae și fiul ei, Dumitru bivū prăcălabū, cu nepoții ei, Drăganū și Efrimū și Albul“. Pomenit „Constantinū Cimbala, Ionașco Patereale, Silăvestru, Frimulū (în loc de Efrim)... Ghianghea Velū Logol[ă]t uc[ilū] iscaal.“ Fără scriitor. — Slavon.

19. Iași, 30 Maiu 7140 (1632). Alexandru Iliiaș-Vodă, pentru „Ionașco de Zmiiانی și cu Ursul și Dumitrașco, fe-
 čorulul lui Buciumaș“, și „alte semenții lor“. „Căndu să va
 vâna peaștile, să fie cu știrea tuturor, și să-lu înparță fră-
 țeaște, să ia ei trei pești și ceialalți unul; iară cine va
 vâna într'ascunsu, să fie datoru porței 12 boi. . . [Crăs]tea
 Damiian“ scrie.

20. Iași, 5 Iulie 7140 (1632). „Simionu Gheuca Medelni-
 ceariulū-celū-Mare“ arată că s'a pirit cu Ionașco, Ursulū
 și alți „frați ai lor“. pentru o poiană „desupra Rumănilorū“. Gorgan Vornicul merge ca hotarnic, cu Mașteiū Roșca de
 Birladū¹. „Cine de intru noi va mai scorni pără prentu
 ačaste, să fie de gloabă porței 12 boi.“ Marturi: „Gheanghea
 Logofătulū-celū-Mare, Lupul Vornicul de Țara-de-ğosū,
 Iurașco Bașotă Hatmanulū, Ursu Varticū Vorniculū, Ga-
 vrilū Mirca“. Iscălituri. — Scrie „eū Dumitru uricariū“. Pe V^o, notiță slavonă a lui „Crăstea Damiianū uricariū“.

21. Iași, 11 Ianuar 7143 (1635). Vasile-Vodă, pentru Si-
 mion Gheuca Mare-Medelničarū, care a cumpărat „o parte
 din Băcani. . ., din toată partea lui Stanculū a patra parte“
 și parte din Polițani. „Pătrașco Bașotă Velū Log[o]l[ă]t is-
 calū.“ — Pecete mare, ruptă. — Slavon.

22. Iași, 6 Iulie 7143 (1635). „Simion Gheuca Medelni-
 ceariulū-celū-Mare“ arată că a lăsat „giupăineasii mele
 Măricăi, cu partea mea dinū bucate și dinū totū ce vomū
 avea, giumătate, ca să mă comănde cumū să cade, ca pre
 unū omū“. Dar se vor plăti întâiū datoriile. „Și de datorii
 după pamenți, ca să aibă a da pre la mănăstiri, să-mi
 facă slujbe și sărăcuste cu bucatele mele, iară giumătate
 dinū bucatele noastre și dinū totū ce vomū avea, să fie
 partea giupăineasii mele Măricăi, ca să să hrănească până
 unde va vrea Dumnedzăū, de va fi vie, iară după moartea
 ei să-ī fie și ei de comăndare și de pamenți. Așjdere de
 unū satū anume Băcanii, cu mori și cu totū vecinulū, ce
 ne iaste cumpăratură împreună cu giupăneasa mea, iarăși

¹ V. I. Antonovici, *Frații Gheorghie și Neculai Roșca-Codrianu*, Birlad, 1908, pp. v-vi.

soru-sa, cu Anghelina“, cari se judecă cu „cumnata lorū, Mărica, ȝupăneaasa lui Simionū Gheuca ce aū fostu Medelniceari-Mare, pēntru rămășițe ce aū rămasū de Gheuca Medelniceari, și pēntru ocine“. Arată zapise că a dat lui Dumitru Băcaniū, iar surorīi un sat cu numele lāsat în alb, „incă în dzilele lui Mironū Baņnovschi-Vodă, cându aū fostū vrāndu Simionū Gheuca să să înparțe de ȝupăneasaa lui, de Mărica, pēntru scrăbă ce aū fostū avāndu înpreună, iară dupā aceeaia ei s'aū împacatū și aū lăcuitū depreună de atunci până acmu, ce s'aū săvārșitū“. Ea arată zapis cu mărturiū, și de la „egumeni de la Svēntaa m[ă]n[ă]stire de la Uspeniia Preacistei și de la Sveataa Veneri“. Domnul hotărăște că zapisele fraților sint făcute la năcaz. Li se ieau. Învinșii dau „erāia în Vistiariulū Domniei Meale“. Iscălitura Domnului.

Pecete mare, ruptă. -- Cf. vol. VI, pp: 20-1, n° 34.

26. 17 Iulie 7151 (1643). „Tinasie și Hu . . . și Necula. nameasnicii de Brăladū, și Iani șoltuzulū cu 12 pārgari, și popa Ștefanū, domnescu, și Ionașco dinū G . . . , tij, i Ursulū, Vāntulū tijū, i Micro tijū, i Ilie Cotistarū (*sic*), i Necula Bārbo . . . , tijū, i Neagoe č-aū fostū șoltuzū, i Simionū Paticatulū, și mulți orașeani bunī și . . . și tineri, de orașū de Bār-ladū“ mărturisesc că „fratele lui Scrăctū și cu fečorulū Ili-safteiū, fata lui Breabiču Logofătū“, aū venit pēntru vin-zarea siliștei Negoeștii.

Pecetea orașului, ștearsă, și multe altele; una grecească, alta: . . . Vornicū“.

27. 1-iū Februar 7152 (1644). „Simionū Cernea (?) șoltuzulū, cu 12 pārgari, și popa Ștefanū celū domnescu și Ionașco Dinga neguțătorulū și Naculū tijū și Vāntulū tijū și Ciudinū tijū și Neagoe č-aū fostū șoltuzū și mulți oameni bunī, tineri și bătrāni, de tārgu de Br[ă]ladū, așijdere și Drăganū de Zmiiāni, slugă domnescă, și Bālanū Hulpe de Hulpășeani și Bālea tijū, și Petria de Banca, și Necoară de Suseani, și alți oameni bunū de ț[a]ră, ce ne-amū prilejitū“, mărturisesc pēntru Anghelina și fiul ei Vasilie, fata lui Simionū Miera, fiul Nastei, fata lui Ionū Fărămā de Fără-

mești, cari vînd „doi bătrîni din siliștea“ de acolo, „șu-pînului Scrălătî de Zorileanî“; pe 100 de lei bîtuți.

Pecete orașului; pecete cu „ermonahî Theodo [?]“.

28. 1-iu Decembre 7153 (1644). Vasilie-Vodă, pentru Neculaiu și Irimiica, fii Marfeî, cu rude, Irimiia fiul Aneî, Ionașco fiul Popei, Corniți fiul Agafiei, Gavril fiul Nastei, cu Drăgan, Ifrim, Albul: se invoiesc pentru Biliceanî și Zmiiianî. — Toderășco Vel Log[o]f[ătî] iscalî. — Vasilie Corlatî. — Slavon.

29. Suceava, 16 Iunie 7153 (1645). Vasilie-Vodă. Întărire pentru un Toderî. Scrie Larionî.

Pecete cu chinovar.

30. Iași, 8 Februar 7159 (1651). „Ursulî dinî satî dinî Zmiiianî, fiçorulî Irinei, nepotulî Vărvareî, strenepotulî Telei ce aî fostî Stolnicî“, dă moșie în acest sat, din „Romăni“, din Strâmba, „dumilor sale Enachi [i] lui Gavrilî Păl[a]di, și dumisale Toaderî Păladi, pentru sufletulî celora ce li-aî agonisitî aciaste moșii, și pentru sufletulî nostru“. Marturi: „Scrăletî dinî Zorilianî și Apostolachie de Zmiiianî și Bejanî Gheuca și Ionașco snă Drăganî otî Zmiiianî și popa Gavrilî celî domnescu otî Bărladu și popa Çhiriicî duhovnicu mieî de aco[lo] și Dumitrașco Bucumășî de Zmiiianî și Căzaculî, frate-mieî, de Zmiiianî și Antohie Costachie Armașî și Costantinî Bujoranulî și Necula Bujoranulî și Costantinî Țopa părcălabî și Ionașco Țopa și Pavălî Surtă otî Gherghești“. Iscăliturî și peceți.— Scrie Constantinî.

31. Iași, 5 Iulie 7159 (1651). Vasilie-Vodă. Aî venit la el „Paladiești“, cu zapis al lui Ursulî (v. n-l precedent). Întărire. „Az Gorghi Ștefanî Velî Log[o]f[ătî] iscal[î].“

— Dumitrașco.

32. 8 Iulie 7159 (1651). Măricuța Gheuca dă Băcanii „și curțile noastre, și cu besiarică în sat, și cu hălășteu, și cu moară ce iaste în mijlocul satului... , lui Toader Păladie s[ă]n Paladi Vistiarnic, Dumnădzău-lă pomeniască, ca să fie dreptu sufletulă meu și a ăpănu-meu, Dumnădzău-lă iarte. Iarū dumnialui Toderășco să aibă a mă griji și a mă socoti până ce voiū fi vie și a șădea cu mine înū curți. Iarū, după săvârșaniia mea, dumnialui să aibă a mă comănda și a-mă pune țar (*sic*), ca unii ăpăniase, cum să pune și altorū ăpăniase. Însă dinū bucatele meale ce voiū avia eū, să mă grijască și să aibă a da pentru sufletulū meu cui voiū lăsa eū cu limbă de moarte, acela să dea.“ Nimeni nu va strica „ăcsta danie și darovanie ce am dăruitū... Dinaintia a mulți oameni buni, bătrāni și tineri, și dana (*sic*) a neguțitorī de țargu de Bărladū, și dinainte a multe slugi domnești de la țară, și denaintia Grasulușoltuzulū, cu doispriace părgari, și denaintia Dabijeī Vorniculū de țargu de Bărladū, și dinaintea popei lui Gavril de la besiarica că domnească otamū, și dinaintia popei lui Chiriia cū otamū, și dinaintia popei lui Ionașco dinū Cočuba, și dinaintia dumisale lui Scărletū, și dinaintia Jopului bratū Scărletū, și dinaintia Dingăi bătrānulū țargulū, și dinaintia lui Simionū Cernaă c-ău fostu șoltuzū, și dinaintia lui Toaderū Davidesculū c-ău fostu șoltuzū, și dinaintia Ursului Vântulū, și dinaintia lui Hilofie fečorulū Vântulū, și dinaintia lui Micro, și dinaintia Cărstei c-ău fostu șoltuzū, și dinaintia Neculei Cučucū, și naintia lui Ifrimū c-ău fostu vamășū la Bărladū, și naintia lui Ionașco Precupū, și dinaintia Cărstei ziatū Vântulū, și dinaintia lui Costantinū Goianū și a fečorilorū Necului, Gavriilū și Iane, și dinaintia lui Hilipū Ciudinū, și dinaintia a mulți oameni buni și bătrāni, țargoveți de țargu de Bărladū, și dinaintia a slugi domnești dinū satū dinū Zmiiāni..., și dinaintia fečorilorū ai Arsānoae, anume Năstaculū și Vasilie bratū ego..., și dinaintia lui Bučocū, fečorulū Crețulū de Susiani, și dinaintia lui Ionașco șalarulū otamū, și dinaintia a oameni dinū satū de la mine, anume Năstaculū

și Irimiia și Ionașco Giurcanulū, și dinaintia a mulți oameni buni, slugi domnești di prin preğurū, ce s'au prilejitu de au fostu la ačasta danie a mia... Dăruire în viaci... Așijderia și eū, pără voiū hi vie, de voiū vrea să intorcu, să fiū trecliată și procliată și afurisită de 318 oteți, și să fiū cu Ariia, și să n'aibu locū în pământū.“ Pecetea Birladului. „Și eū Ionașco Zupco, marturū. Și eū, popa Istratie, duhovniculū dumisele, scriū și mărturisescu cumū mi au mărturisitū dumneaei la ispoveadanie. Eū Măricuța ęupăniaasa Medelniciarului Gheucăi (pecete cu două stele ș. a.); Dabijea Vorniculū; az pop Gavrilū gn [=domnesc], daiscalū; Scărletū; eū, Drăghici aprod, martorū.“

Punere de degete.

33. 8 Iulie 7159 (1651). Vasilie-Vodă, pentru urmașii lui Marmure, cu privire la Bălăceani. — Gavrilašū Velū Logof[ă]tū. — Dumitrașco. — Slavon

34. Iași, 7160 (1651-2; fără lună și zi). Vasilie-Vodă, pentru „Ursu neguțatoriulū“, care a pirit pe „Păladie Pitariulū, pentru nești rămășiți a ii Gheucoae“. Ciștigă Păladie. — Pecete cu chinovar. — Scrie Poiani.

35. Iași, 12 Februar 7160 (1652). Gheorghie Ștefan Vel Log[ofăt], Ghica Vel Vornic de Țara-de-jos, Gheorghie Hatman și pircălab de Suceava, Toma Vel Vor[nic] de Țara-de-sus, Costantinū Ciogolia Vel Spăt., Alixandru Vel Ceășnic, Iordachie Vel Vist., Grigorie Vel Comis, Matiaș Sturdzea Vel Med., Solomonū Vel Cluçar, Dumitrașco Vel Pitarū, Racovița Cehanū 2 Log., Stație 2 Vist., Prăjăsculū Cluçar, Neculai și Ilie Arapu, Vasilie Stroesculū, vornici de gloată, și alți boieri de Curte, pentru „Păladieștiū, ficoriū lu Păladie č-au fostū Vistiarnicū“, cari au căpătāt locuri la Zmiiani, Romăni, „din gura Geriului“, Strămba, „ce iaste pre apa Tutuvei“, prisacă la Mând zani. — Iscălituri.

36. Iași, 6 Ianuar 7161 (1653). Vasilie-Vodă, pentru pira dintre „sluga noastră Păladie Pitarū“ și „Gligorașco Gheuca, cumnatu lui Ursulū aprodū, pentru unū hălășteū de la Zmiiani, dzicândū Gligorașco, cumnatulū Ursului, că ține în hălășteū totū Păladie și cu sluga noastră, cu Iurașco

Fulgeru Şetraru . . . Să ţie Păladie in hălăşteu cătū aū ţinutū Ursulū Aprodulū in viaţa lui, atăta să ţie şi Păladie, iarū mai multū să nu să ameastei nici unulū, nici altulū, şi să nu să mai părăscă de acăsta pără niciodăniăoară in viaci“. — Pecete cu chinovar.

37. Iaşi, 8 Iulie 7161 (1653). Vasilie-Vodă, pentru „Toaderū Păladie Pitariul“, cu privire la Băcani, „ce-sū la Țănutulū Tutovei, dzăcāndu' Bejanu Gheuca că acelu satū aū fostū a unchiulū lorū, a lui Simionu Gheuca“. Cellat spune că-i dāruit de Măricuța. „Iarū, pentru scrisorile carile aū fostū avāndu Măricuța de la ȝupānu-sāū și aca mărturie de pără, aū datū samă Păladie Pitariulū precumū aū fostū intr'unū secriiū a ei, și l-aū fostū daatū la unū neguțatorū la trāgū la Bărladū, la Costantinū Goianū; și acelu secriū l-aū fostū pecetluitū Scrăletū și cu Bejanū Gheucaī (*sic*), ca să stea până va merge Păladie Pitariulū să caute ce va fi intr'acelu sicreiū, iarū Bejanū Gheuca fiindū dīregătorū acolo la Bărlaadū, elū n'aū așteptatū pre Păladie, č-aū mārșu de aū luatū sicreiulū, in tārīia lui, și aū scosū aceale scrisorī de le-aū luatū... I-amū ȝudicatū dupā leagea țārāi ca să margă Bejanū Gheuca să-și dea credința pre s[fān]taa Evanghīlie la s[fān]ta besearicā precumū n'aū luatū elū aceale scrisorī dentr'acelu secriū, și, deaca va ȝura precumū i s'aū socotitū ȝudețulū, elū să ţie ȝumātate de saatū... Iarū, deaca nu va ȝuraa Bejanū Gheuca pre dupā ȝiudețū, precumū i s'aū alesū ȝudețulū, să ţie totū satulū boiarenulū nostru carile mai susū iaste scrisū. Toaderū Păladie Pitariulū“. — „Azū Gorghi Ştefanū Velū L[o]g[o]f[ă]t[ū] iscalū. — Tironū.“

38. Iaşi, 7163 (1654-5). Ghiorghī Stefanū-Vodă, pentru [P]āntelei, Căpitanulū, cu privire la o pīrā relativ la satul Romāni, etc. Să facă semne. — Pecete cu chinovar.

39. Iaşi, 1-iū Iunie 7166 (1658). „Bejanū Gheuca č-aū fostu Pitaru și nepotulū meū Enachii ftori Cīaşnicū“ aratā cu privire la pīra cu Păladie Stolniculū, căruia-i cerea ȝumātate de Băcani. N'aū vrut ei doi să ȝure: „n'amū vrutū să ȝurāmū, și amū lāsatu să fie satulū totū a dumisale“.

Face și zapis, cu marturi: „Vasilașco Velu Vornicu, Neculaiu Răcovița Hatmanu, Stamatii Velu Postialnicu, Toderășco Velu Spătaru, Lupașco Velu Șătrarū, Alexandru Ramandi Velu Ușiarī, Gavrilița bivū Sărdarū, Nianiulū bivū ftori Logofătū, Costantinū bivū părcălabū hotinschi, Costantinū Cărăcașū bivū Postialnicū, Ștefanū Stolniculū, snă Darii Spătar[iū], Ionașco Bogdanū bivū Stolnicū“. Bles-tem. „Să hie lăcașū sufletului lui cu Ariia într'unū locū.“ Iscăliturile. Pecetea lui Bejanū are: Roxanda. „Gavrilū Costachi bivū Șărdar.“

40. C. 1660. Iași, 9 Maiu. „Solomonū Bărlădean[u] Velu Log[o]l[ă]t i Vasilie Velu Dvornicu vișneai zemlii“ scriu „la priiatinii noștri, la Vornicii de Bărladu“, pentru jalba lui „Ghiorghița Bogdanū ce aū fostu Comisū, pre Pascalū și pre Gavrilū fičorulū lui Gligorașco din Rusi“, pentru „hăleșteul la Zmiani“. „Cheltuiala nu vorū să-ī intoarci acei răziași și să le hie iazulū depreunī. Pentru acesta lucru să chemați pre acei răziași innaintea voastră și foarte pre dreptaate să le luați sama depreunī cu oamini bunī de acolo, cătă cheltuială să va afla că aū cheltuitū cu acelu iazū Bogdanū Comisulū, să puneți o dzi, să-ī intoarcă acei răziași pre giumātaate de cheltuială, și să le hie hăleșteul, depreună să-lū ție; iarū, de nu-ī vorū întoarce bani la dzi ce aū cheltuitū, să tocmască și să să invoiască ei in de ei, să-și ție Bogdanū Comisulū hăleșteulū. Foarte pre dreptaate și pre amănuntulū să luați sama și să-ī tocmiți acolō, și, precumū veți afla cu oamenī bunī, să faceți și o mărturie, să ne dați știri.“ Iscălesc, fără peceți.

41. Iași, 30 August 7169 (1661). „Mironū Bučocū bivū Sulgiarū“ mărturisește că a vîndut „moșie cumpărată“, „satulū Pobrăteștii, cu vecini, cu locū de hăleștiaū, cu locū de prisăci“, etc. Pomeniți: Ghiorghița Prăjăsculū, Neculai Strămbiaiu. Marturi: „Iorgachie Marele-Vistiarnicū, și denaintia frăține-mieū Neculai Buhușū Velū Medelnicearū, și denaintia cumnatu-mieū Păladietvori Jicniciarū, și dennaintia lui Gorovei Cămărașulū“. — Pecete cu monogramă a lui Bucioc.

1658 ?

42. Iași, 11 Iulie 1716 (1668). „Toaderü Păladie č-amü fostü Stolnicü“ arată că s'a tocmit cu „Bejanü Gheuca č-aü fostü Pitariü și cu Enachi Păharniculü alü doile“, pentru Băcani, „cum să daü eü dumisale lui Bejanü Gheuca Pitariulü o sutî de stupî bunî într'alesü, acmu în toamnî, iară dumisale lui Enachi Păharniculü i-amü datü toate părțile de ocină č-a avutü Gheuca Spătariulü și ăupăniaasa dumisaale Mărica la satü la Măndzați și la satü la Hălărești, la Ținutulü Tutovei“. În schimb, va avea în pace Băcanii. „Așădzătura“ se face cu acești marturi: „Vasilașco Velü Dvornicü vișneai zemli, Stamatie Velü Post., Tuderașco Iordachi Velü Spăt., Alexandru Ramandi Velü Ușieriü, Gavrilaşü Nianiulü bivü vtori Log[o]l[ă]t, Costantinü bivü părcălabü la Hotinü și Viatreșü, Silionü, Ghiarghilü, vornici glotni“. Scrie „Stritulatü“.— Păladie are pecete cu: П А П А și arme nelămurite.

43. „Suretü de pe condică pe satulü Băcanii. Satü întregü Băcanii, daniie dum. Velü Vist[ieriü] de la unchiulü său, Costandinü Palade, iarü lui Costandinü Palade i-aü fostü de la tată-saü, Toaderü Palade č-aü fostü Stolnicü; iarü Toaderü Palade arată unü zapisü dinü leatü 1716 [1667-8], Iuli 11, cumü că s'aü tocmitü și s'aü așezatü cu Bejanü Gheuca Pit[ariü] și cu Enachi bivü vtori Pah[arnic], și aü datü lui Băjanü 100 de stupî bunî și lui Enachi Păh[arnicü] i-aü datü toate părțile č-aü avutü Gheuca Spătariulü și ăupăneasa lui Marica la satü la Mănzati și la Hălărești...

Unü vadü de moară în apa Bărladului, dinü ăosü de Mamină și dinü ăosü de gura Horăețai, ce este pe loculü Fărămeștilorü, moșia fecorilorü Dabijăi, cumpăratură dum. Toaderü Paladi Velü Vist[ieriü] de la Mihălachi și Bejanü și Taculü, cu zapisü dinü letü 1739 [1731], Mai 15.“

44. 12 April 1717 (1669). „Dumitrașco Bučumașü dinü Zmiiianî și Postolachi Drăganü de acolo și Ursulü Babeșü de acolo și Ionașcuță Drăganü și Neculai Fulgerü de acolo și Stratulü Vornicelulü de Băcani“ arată că, „tămplându-să Panaite Grecul mărgändu la Iași cu nește vinü, cu

câteva buși, l-aș întunchinatú la gura Iapei, pe Bărladú, oste lui Costantinú-Vodă, cându l-aș gonitú Tătarăi, și i-aș spartu ei bușile, și le'ú bătú; apoi Panaite Greculú s'aș apucatú de satele de pre împreğurú, de Banca, și de Bujorení, și de Epureaní, și, dzicându că i-aș spartu ei bușile și le'ú bătú, și dzicându Panaite Greculú că aș găsitú la bușile lui și pe Năstaculú fiçorulú i Arsănoe dinú Zmiiianí, și apoi, prădându Panaite satele, și Năstaculú neavându ce-í lua, că murise, și luíndu bucatele noastre pántru dănsulú, noi amú luatú de grumadzí pe Chindie, femeaia Năstaculú. È, neavându ce dá să plătească 12 lei ce aș datú, aș cădzutú cu rugáminte la Ionășcușá Ifrimú, de-aș datú pántru dânsa, de o aș plătítú; și aș ínblatú Ionășcu[șá] cheltuindú pántru dânsa până o'ú mânduitú de acolo. Apoi eú, Chindie, femeae Năstaculú, neavându să dáu banii lu Ionășcușá, ce aș datú pántru mine, i-amú datú moșie bărbatului méu de la satú de la Bălăcen[í]. Degete cu fum.

Constantin Șerban se afla în Scaunul Domnilor Moldovei la 26 Ianuar st. v. 1661. În Februar, Tatarí, Turcí și Muntení îl scoaseră din țară, după o ciocnire între Cazacii Domnului și între Ialí-Agași tătăresc (v. vol. VI pp. cccix-x). Vedem din acest act drumul pe care l-a urmat Constantin în fuga sa.

45. Iași, 1-iú Iunie 7178 (1670). Duca-Vodă, pentru „Gavrilú, fiçorulú lui Gligorașco Gheucăi“, în piră cu „Păladie č-aú fostu Stolnicú-Mare“, pentru „hălășteul“ de la Zmiiianí. Vasile-Vodă a îngăduit. Întărire. — Pecete cu chinovar (din 7174 [1665-6], se pare).

46. Iași, 1-iú Iunie 7178 (1670). „Alecsandra ęupániasa rápoosatului Gavrilú Păladie Sulgiariulú și cu fiçorulú méu Toaderú“ se tocmește „cu cumnatu-méu Toaderú Păladie č-aú fostu Stolnicú“, pentru partea din hălășteul de la Zmiiianí, drept care íea în schimb „părțile miale dinú ocine“, de la Ursul. Apoi dá partea de hălășteu „cumnatu-méu lui Ghiorghie Bogdanú Șetrariulú, pentru să n'aibă triabă dumnealui la hălășteulú dinú Portiřești“. Marturi: „dumnealui cumnatulú Hăbășesculú Marele-Vornicú de Țarade-susú și dumnealui frate-méu Toaderú bivú Velú Spătarú și dumnealui frate-méu Ilie Velú Stolnicú și dumnealui

Chiriiacū bivū Velū Jicniciarū, și denaintia lui Enachii vtori Păharnic, și denainte lui Vasilie treti Logofătū, și denainte lui Scarletū Postelniculū, și dinainte lui Postolachie“, etc. Pecete cu *ал. жг.*

47. Aceiași dată. De la aceiași, pentru schimbul cu Ghiorghie Bogdan. Marturī: Gligorașco Hăbășesculū Velū Vornicū, Gavrilița Costachi Velū Spătarū, Ionū Răcoviță Velū Comisū, Enachie ftori Cîașnicū, Vasiliia treti Logofătū“. — Pecetea știută.

48. Iași, 3 Iunie 7178 (1670). „Gavrilū, fičorulū lui Gligorașco de Rusī, și Pascalū, cumnatu-mieū“, vînd jumătate din heleșteul de la Zmiiani lui „Ghiorgghi Bogdanū alū doile Șetrariū“ pe 100 de lei bătuți. Marturī; Ion Racoviță Marele-Comisū, Enachi vtori Păharnicū, Vasilie Gheuca Logofătū al treilia, Scărletū Șerbu Postelniculū, Zahariia č-aū fostū Cămărașū și Tănasie č-aū fostu Sulgiariū.“

49. [Iași], 15 Maiū 7179 (1671). „Ghiorgghi Bogdanū alū doilia Șetrarū“, pentru heleșteul din Zmiiani. Marturī: Ionū Racoviță Vel Comis, Enachi alū doilea Păharnicū, Vasili Gheuca Logofătulū alū treile[a] și Scărlatū Șerbu Postelniculū și Zahariia bivū Cămărașū și Tănasie bivū Sulgearū“. Iscăliturī.

50. Iași, 4 Mart 7191 (1683). „Aspra ăupăniasa lui Păladie Marele-Spătarū“, „hiindu eū totū bolnavă, și temându-mī de moarte grabnică“, face scrisoare „soțului meu Păladie Spătariului... ca să-l grijească după obiciaiulū ț[ă]răi, și moși și ce amū date la unchiulū meu Statie Cluciariulū, să fie a cuconului meu lui Costantinū —“, iar, după moarte, „dumisale ăupănului meu și cuconilorū dumisali carī vorū trăi.“ Blestem. Martur, „duhovniculū meu, popa Gavrilū otū Cetățue, și denaintia Svinții Sale lui Dosoftei Mitropolitulū“. Iscălește „Dosoftei Mitropolitū Sučavschi“ (pecete cu sf. Gheorghe: *печать етато георгие митрополиа. Έγώ ποπ. Γαβριήλ Πόλας μαρτυρώ τὰ ἄνωθεν [= Eū popa Gavril Polas mărturisesc cele de mai sus].*

51. Iași, 30 Decembre 7193 (1685). „Alixandru fičorulū Stratului de Băcanī“ vinde moșie „dumisale giupănului

Enachi Pălădie Postelniculă“ pe o sută de „lei bătuți“, la Păulești, Zmeiană și Greci, „partia i Belișoae“. „Și așe amă apucată eă cându m'a poftitū dumn[ea]luī ca să mărgū eă singurū să-mī alegū moșiile de spre alți răzeși, să știe ce va ține dumn[ea]luī . . . , pre apa Smilii ș'a Bogdăniū.“ Marturi: „dumn[ea]luī Mitre Căpitanulū și dumnealū Ghiorghii Aga și dumn[ea]luī Ionū Miliascalū Spătarū și dumn[ea]luī Stefanū Miliascalū Postel[nicū] și dumn[ea]luī Preada Sulgerū și dumn[ea]luī Vas[i]llachie Postial[nicū] și dumn[ia]luī Pavălū Bujoranū și Toaderū Bujoranū și Ionū Bujoranū și cumnatu-meū Marinū și vāru-meū Toderășū și Vas[i]llachi și Negruțū de Zmiană și Gligorașū Bucoă de Susiană.“ — Scrie „Dumitrașco Ghiarghilū“. — Și „Vas[i]llii Rojniț[ă]“ între marturi.

52. Băcani, 12 Iunie 7198 (1690). „Velicicu Costinū Velū Vornicū“ a „luatū sama între dumn[ea]lorū Scărlătești și între dumnialorū Bujărănești pentru nește săliști“ la Mastatic. Pomeniți: Tudor Chiriiachi Velū Căminarū, Ghermanū Postelniculū, Ghene Părcălabulū. Bujărănești se coboară din „Vas[i]llie ginerile Cărstii Vorniculū“. „Aū ținutū Scărlētū odae acolo în viața Buj[o]renilorū celorū bătrāni.“ „Buj[o]renii aū datū saam[ă] că n'aū avutū Prebici acolo moșie, numai i-aū fostū închinatū răzeșii . . . Fiind ei acolo moșeni și aū cumpăratū fără știre lorū. Decī Buj[o]renii vorū întoarce, însă a trie banū, de cumū scrie zapisulū, s'aū rădicatū, căci punū a triia banū mai multū, și Scărlătești să n'aibī triabi“. Și pentru Griju[livī. „Și încă și bătae mare aū avutū cu Horleştenii . . . Și s'aū pusū dză înū trei săptămāni să dē banii, iarū, nedāndū, să nu mai aibī a întorce.“

53. [Iași], 10 Novembre 7199 (1690). „Tănasie nepotū luī Bucumașū de Zmienă și femeaia mea, Nastasie“, daū „dumisale luī Ionū Pălad[ie] vtori Postelnicū“ jumătate de hăleșteu pe Smila, „în hotarulū Romānilorū“. Nicio rudă, nici „unchi“, să nu strice. Marturi: „dumnelu[i] Preda Pălade Velū Armașū și Toaderū Buj[o]ranulū Vornicū glodni și Ionū Buj[o]ranulū și Gavrilū preutulū de Bă-

cani și Iane Grosă snă Neculai Căpitanu ot Zmienî și Ionu diecū zetū Pavalū... și Manguțulu zetū Boloe și Gligorașu Năstaculū.“ Iscălește și „egumenū Zaharii otū Florești.“

54. Bărladū, 29 Mart 7199 (1691). „Alexandro fičorulū lui Costantinū Șoitulū dinū Băcani“ dă „dumisali lui Ionū Bujoranulū ȝumătate de bătrănū de moșie dinū satū dinū Vlădești de pre Bogdana.“ Avuse și la Cornești, la Ivășcani. Marturi „Alexandro Chirieicelū Vameșulū din Bărladū și Dumitrașco Cărstia dinū Bărlatū și Dumitrașco Covăsătū dinū Bărladū“. Scrie „Ionū diiaculū de Cămară“.

55. Iași, 13 April 7199 (1691). „Ionū Talăbăsculū thori Logofătū“ dă moșie la Zmeiani, „din parte Mărmureștilor“, „nepoatii miale Saftii, fiica dumisaale lui Velicico Costinū Velū Dvornicū“. Marturi: „dumnealui Lupulū Bogdanū Hatmanulū și dumn[ea]lui Preda Păladi Velū Armași și dumnealui Ionū Păladie thori Postialnicū și Merăuțū dinū Zmiiani și alți boiari și răziași de prinū preȝurū“.

56. Iași, 19 April 7199 (1691). „Tudose Dubău Velū Log[o]f[ă]t[ū], i Vas[i]lie Costache Velū Vornicū i Andronie Velū Spătarū“ dau zapis „fratelui nostru Ionū Tălăbăsculū vtori Log[o]f[ă]t“ ca să ție ocină la Bălăciani, Păulești, pe apa Smilei și a Boldanei, foaste „a i Murgočoeae, carele le ’u fostu datū Murgočoeae lui Dumitru Post[elnicū], tatălū lui Ionū Tălăbăsculū, luindu-lū fečorū de sufletū Murgočoeae“. Alții, rude, arată că ea „le’u fostu botezatū unū copilū“. Amindoi au *drese*. Împărțire. Să-și iea dijma din toate („de a dzăcia“).

57. 28 Ianuar 7200 (1692). Costantinū-Vodă, pentru pira între „Ștefanū Scărlētū ci-aū fostu Armașū-Mare și fratesăū Dabija ci-aū fostū Logofătū alū doile, fičorū lui Scărlētū, cu Bujoreanii, pentru . . . săleștia Mastaticii“, etc. Trimeterea lui Velicico Costin pentru a se alege. — „Tudos[e] Dubău Velū Log[o]f[ă]t[ū]. Vasili Niagulū ur[icarū].“

58. Bacău, 1-iū Iunie 7200 (1692). „Ștefana, fata Dumitrii, nepoata Angheniei Gheorghitoaei“, vinde „partia mia ce ce să va aliage dinū iazū, dinū ȝumătate de satū de Zmiiani, dinū partia de susū ce iaste pre Smila“, și parte din

Păulești și Bălăciani lui „Ionu Păladie Postelnicului“, cu 5 lei. Marturi: „Preda Armașulū-celū-Mare și Toaderū Bujoranulū Vorniculū și Ionu Bujoranulū și Negruți dinū Zmiiāni și Tānasi Bučumașū dinū Zmiiāni“. Iscălește: Ștefana Manguțoae.

59. Iași, 3 Iulie 7201 (1693). Costandinū Duca-Vodă, „lui Ștefanū Scărletū č-au fostu Armașū-Mari și Dabijeī Logofătulū“, ca să ia „de a dzeace dinū pâini și dinū fănați și dinū grădinī și dinū totū loculū cu totū venitulū“, la Mastaticī și la Iapa și la Negoești (Tutova). Pecete mare cu chinovar. „Velū Logofătū uč.“

60. Iași, 4 Septembrie 7205 (1696-7). „Io Antiohū Costantinū Voevoda b[o]ji m[i]l[o]stiiū g[o]sp[o]darū zemli moldavșy coi. Scriemū Domniia Mia la slugile noastre, la curtianii de țară și la cei de cămară și la aprodzii de târgu și cei de Divanū și la stolnicei și hānsari și călārași și ruptele și toți mișei noștri ț[ă]ranii de Ținutulū Tutuvii. Vă facemū știre pentru rândulū Sulgerii, care știți bine că fără cheltuială nu pote hi nici o dzi, viindu oaspeți Turci și Tātari ș'alții in toate dzile, și, hiindu și slujitorii a Curții, fără oboroace nu potū hi, și sulgu de cătāva vreme nu s'au scosū, nici la Avgustū, și s'au trimisū de s'au luatū câte o samā de ialovițe de pe la oameni de la Ținuturi, a cui s'au găsitū, de s'au cheltuitū la Sulgerie, și să li să dea cāndu a eși sulgu; și, hiendu datorii și la Sulgerū, č-au cheltuitu manainte la Sulgerie, intr'altu chipū n'amū avutū cumū face, č-amū socotitū Domniia Mia de s'au scosū sulgu, să dea cu toții, nime scutialnicū să nu hii, pentru ca s[ă] nu să scoțā iarāși curundu sulgu, și s'au pusū some pe la toate Ținuturile; [da]rā.. [pus]u-s'au ș'acolo la acelu Ținutū, — ialoviți să dați pe izvodū ce vorū socoti boiarii noștri [ce] sintu acolo socotitori, și-ți dā bani de ialovițe câte — lei, și rāsuri de ughī câte 2 bani; 1 pot[ronicū] va fi a strāngătorilorū, și 1 banū in sama Sulgerii; și a cui ialovițe s'au luatū mai dāunādzi, acmu li s'orū ținia in samā câte 5 lei, pecumū s'orū socoti sateli. Ačasta scriem. U Iasū, 7206 [1696], Săp[temvrie] 4.“

Pecete mică cu chinovar.

Acest act, de o excepțională însemnătate, arată tot rostul sulgiului. E darea de carne „pe picioare“ către Curte. Se culege după nevoie. Există și un sulgiu provisoriu, în graba unor sosiri de oaspeți. Se scriu „some“ pe Ținuturi, dindu-se bani, în loc de vite (bine înțeles, de la introducerea gospodăriei de Stat în bani), pentru fixarea sulgiului pe lângă *șferturi*, v. vol. XI, p. 71.

61. 7204 [1695-6] (fără lună și zi). „Nastasiia femeiaia lui Tănase Buč[u]maș“, cu fiii ei Oprișanū, Ioniță, Dumitrașco, vind la Romăni (și „Rumăni“). „Împărțarea fraților.“ Vinde lui Iuī Ionū Păladie bivū 2 Logofetū „gumătate de apă den Zmiiianī, ce să înpreună în apa Smiliī cu hotarulū Romînilor“. Marturi: „azū Gavrilū iscalū, otū Rusū; ereī Gavrilū martur, erodiiaconū Toaderū pisū zapisū; ereī Ștefanū marturii, Gheorghe Ap[o]stulū bivū Sardarū, Vasilie Velū Stol[nicū] marturū, azū Toaderū Bujanū Vornicū Părtă [= de Poartă] iscalū, ereī Ștefanū marturū, Anesiia Ap[o]st[o]loe Căp[i]l[ăneasa], Gavril Pescalū Armașū, Ionū diiacolū“ (foarte frumos).

62. Iași, 10 Septembrie 7205 (1696). Antioh Costandin-Vodă dă lui Ilie Enache Velū Stolnicū, unū vadū de mori ce iaste într' apa Bărladului, dinū susū de târgulū Bărladului, unde aū fostū vadulū celū bătrănū a târgului Bărladulū, care acestū vadū de mori aū fostū dreptū domnescū, și aū datū răpousatulū Domnu Ghica-Vodă cu acestū vadū de mori pre răpousatulū Ilie Șeptelicī č-aū fostū Vornicū-Mare; și dumneaei Anna gupăneasă lui Ilie Șeptelicī Vorniculū, înpreună cu fečorii ei Gligorașco Comisulū și Dumitrașco și cu alți fečorii a ei, vind „lui Enache č-aū fostū Clucerū-Mare“, pe lei bătuți. Are și act de la „Ștefanū Pătru-Vodă.“

Pecete mică octogonală, cu chinovar.

Iscăltura. Scrie „Mihai 3 Logofăt“.

63. 6 Novembre 7205 (1696). „Ștefanu, fečorulū Iliuțiī, fata Albului“, vind jumătate din Păulești „ce avemū cu Drăganū și cu Ifrimū și Albulū, moșu-mieū“, etc.; aiurea are „unū bătrănū“ cu aceiași; vind lui „Ionū Păladi bivū 2 Log[o]f[ă]l[ū] și gupăneasei dumisale Nastasi și cuconilorū

dumisale... Pentru căci amă cădzutū la o nevoe mare, omorându unū copilū alū mieū unū calū a Ușeriului Ivașco, și, luindu-mī copilulū de grumadzī, și nime denū răzeșii mieī neapucându-se să mă scoață dentr'aastă nevoe č-amū cădzutū, neavându putințe, amū aġunsu la dumnelui Logofătulū, cu voia tuturorū răzeșilorū, și dumnelui aū datū unū calū de m'aū scosū dentr'aastă nevoe, nevrându nime denū niamulū mieū să dea, și pozvolindu-mă ei cu toțiī, unde oi găsi, să o vāndzu; decī de acmu nime denū niamulū mieū, saū denū frați saū nepoți, să n'aibă a să amesteca, pentru căci la greulū mie[ū] nime n'aū stātutū“. Iscălesc: „Sandulū Bolatū, erei Gavrilū, azū Ioan (?) Bujor[ă]sculū“. Scrie „diiacnū Taderū“.

64. Iași, 22 Decembre 7206 [1697]. „Ancuța Scāntioae, fata lui Ionașco Bātlāgū“, și cu fiiī vinde „lui Vasilie Pleșca tretii Logofātū... unū locū de prisacā pre Bogdana, la sālīște la Horțești, la Ținutulū Tutovii, cu locū de fānāți pār în matcă... și cu voia nepotu-mieū, lui Ghiorghitā Hermeziu“. Marturi: „mulți boiari de Curte“. Scrie „popa Gheorghe de Vasluiū“, iscālind „iereū Ghiorghī“.

65. Iași, 30 Maiū 7205 (1697). Antiohū Costantinū-Vodā, pentru „Negruț și frațiī lui, fičori lui Neculai de Zmiiani, nepoțiī lui Ifrimū“, în pīrā cu „popa Ștefanū fičorū lui Ionāșcuța, nepoțiī lui Drāganū, frateri lui Ifrimū, pentru iazū din Bālociani“, cumpārat de la „nepoțiī ii Murgocōae“. —

Pecete mare.

66. 12 Decembre 7207 (1698). „Ancuța femeaia lui Dumitrașco Scāntiae“, cu fiiī, vīnd partea din Pāulești, Zmienī, Bālaciani „și denū iazuri cu vaduri de moarā, ce să fa (*sic*) afla partia mușului nostru lui Scāntiae, precumū vorū arāta uricele și isprisoacele ce avemū“, „lui Ionū Pālade Velū Sulgerū“; „fiindu-ne greū și nevoe, mers-amū pre la toți rāziași și niamulū nostru, și i-amū întreatū, fiindu-ne nevoe ca să cumpere, și nime n'aū vrutū; decī noi, vādzāndu că nime denū rāziași și niamulū nostru nu cumpārā, amū mersu de amū cădzutū cu rugāmintē la dumnelui

Sulgeriulă, fiindu-ne megiașă . . . I s'au făcută milă și ni-au făcută plată deplină“. Marturi, „mulți megieși și alți oameni buni“. Iscălește și „preotul Gheorghii, domnescu; Pičoraga părcălabă“. Scrie „Toaderă preută“. „Vasilie Rugină, Antohi Căpitiană Hirtopă (?), Enachi bivă Velă Stol[nică], Mirăuț răzeșu, Ionă Bojorianulă (?). „Vărulă Rugină Velă Șătrară, martoră; și amă întrebă, întrebătu-ș'au răzeși, și au dzăsă că e'ă întrebătu pe tăți, și au dzăsă că n'oră cumpăra, nice a iscăli n'au vrulă.“

Pe o copie din veacul al XVIII-lea, Ion (?) Păladı Spăt. spune că „răposatulă moșulă Ioană Păladı“, le-a dat „în parte răposatului neniă lui Toaderă Păladı“.

67. 1-iă Mart 7209 (1701). „Vasilie Nărocia, și cu fâmiea mia Floaria, și Gligorie nepotă lui Ștefană șlicariulă otă Podiană, cu fâmiea mia Vidra, gineriă lui Ionășcuță“, vind moșie lui Ionă Păladıe bivă Velă Sulgeră, „a patra parte denă bătrănulă lui Ifrimă, dină hotarulă Bălăcianiloră“, etc. „Întrebă-amă pre toți nepoți, veriă și alte seminți a socru nostru ca să cumpere . . . , ce'ă dzisă să vindemă unde omă găsi.“ Să nu-i facă deci nimeni „dodeială“; altfel, va fi „rușinată de la toate gudiățele, pentru că, fiindu-ne nevoe, pre toți i-amă întrebă, și tuturoră li-amă dată viaste că omă să vindemă“. Marturi: „dumnelui Preda Pălade bivă Velă Armașă și dumnelui Costantină Pălade 2 Spătară și dumnelui Ionă Abăza bivă Post[elnică] și preutulă Ștefană snă Ionășcuță Drăgană otă tam, și fecoriă lui Neculaă căpitană otă Zmienă, nepoți lui Ionașcuță Ifrimă, și Mierăuț s[i]n Ifrimă, i Nastasie Bučmășoe otă tamă, și Păscăloaie“. Scrie „preutulă Toaderă otă Băcană“.

68. 1-iă Novembre 7212 (1703). „Alecsandra, fata Dumitriă, nepota iă Gheorghioia“, dă moșia „maică-mea Dumitriă Alboloiaă“, lui Ionă Bojoreanu, „ca să mă grijască și să mă scrii pe la sv[i]ntele bisearici, cătu i-o dărui Dumnădzău dzăli, că eă fecori n'amă avută“. Martur: „dohovneculă miă, preutulă Gavrilă otă Băcană“. Scrie „Vas[i]lie

cumnatului preutului Ursului“. Iscălește și Apostulă Grămadă.

69. Iași, 15 Maiu 7212 (1704). „Ștefanu Măgurianulă, și înpreună cu fămeia mea Safta“, dă moșie „la siliște la Zmeiani și la Bălăciani și la Păulești, parte Mării Uricăriții, cia aria moșia draptă, fără parte de locu ă-au cum-păratu Strătulatu Uricariulu“, lui Ionu Păladiia Marile-Visternicu. Martur: Preda Pălad[i].

70. Iași, 5 Iunie 7212 (1704). „Facemă știre preacumu ni-au poroncitu Mării Sa Vodă să mergemă cu Gavrilu de Rusu să-l gurămă pentru a patra parte de hăl[e]șteau de Zmiiani, ă-au fostu vândutu elu lui Gheorghita Jitniciariulu, părintelu dumisale Vorniculu Bogdanu, până au fostu viu, preacumu n'au luatū elu nimicū prea acea parte de hăl[e]ștău, nici bani, nici altū fialū de bucate, nici i-au făcutū vr'unū bini Gheorghita Bogdanu Jitniciariulu, pentru acia a patra parte de hăl[e]șteu. Deci noi l-amū dusū la bes[ea]rică la S[te]ti Neculai și au guratu elu la sf[ă]nta Evangelie, denainte preuților de S[te]ti Neculai, innainte snă potropopulu Ursulū; la carea gurământū s'au tāmplatū și unū omū a dumisale Vorniculu Bogdanu, anumia Dumitrașco Muraitū, și așia, gurāndu Gavrilu de Rusu cu sufletulū lui cumū n'au luatū nici într'unū fialū plat[ă] de la părintele dumisale Ghiorghita Bogdanu Jitniciariulu, pe acea parte a patra dinū totū hăl[e]șteaulū, cari era să-i dea cu tocmală și cu zapisū, 8 lei, parte lui, osebitū de cumnatu-său Pascalū; deci noi, Vornici de Poartă, dacă văzumū c'au guratu într'acesta chipū, i-amū făcutū acastă marturie de la noi, și pentru încredințare amū pusū și pecete Porții, ca să să știe. U Iasū, leat 7212 [1704], Iu[nie] 5.

Ghiorghiașu Bejanu, Vasili[ie] Buhuiasculu Vornici glotniū.“

Pecete cu fum.

$$\frac{n}{n} \left| \frac{y}{p} \right.$$

71. Iași, 25 Maiu 7212 (1704). „Adecă eū, Anița gupă-niasa răpusatului Veličko Costănu ce aū fostu Vornicū-Mare, scriū și mărturisescu cu acestu adevăratū zapisū alū miiăū, pecumū, luīdu dumnialū Vorneculū nește banī de la dumnialū frate-mieū Ionū Pălad[ie], și după nunta dumisali și-aū luat d[u]mnialorū sama, care m'amū tănplatū și eū față, și s'aū aflatū datorū să-i dē dumisali frăține-mieū 250 lei. Osăbi de acești banī, aū datū dumnialū la mini nește brățări de aurū să i le ținū, și li-amū pusū zălogū pentru traba mē, și s'aū istovitū. Decī, după morte dumisali Vorneculū, alți datornici ce aū fostū, aū luatū ce aū găsitū, iarū dumnialū m'aū așteptatū, rugāndu-mă: cândū oi avē, i-oī da. Ce, neavāndu banī să-i daū, ne amū socotitū în de noi frățeste pentru satū, pentru Băcanī, dāndu părintele nostru satulū Băcanī cu cas[a] gata fratelū nostru celū mai mare, luī Enachi, iarū la alte moși să nu să amestici, cea sintu de spre maică nostră, ce să fiia a noastre amāndurora, precumū scriia diiata părintelū nostru; iarū Băcani, cu casă cu totū, să fiia a fratelū nostru. cumū scriia mai susū. Decī, tănplāndu-să morte fratelū nostru, luī Enachi, aū datū giudecata să împărțimū satulū Băcanī, căți frați aū rămasū, pe frate, parte; o parte să iā dumnialū, și o parte să eaū eū, și o parte să iā Costandinū. Decī, fiindu Costandinū frate mai micū, aū socotitū, casāle încă să fiie a luī, iarū casile dinū Iași să fiia a dumisali, a frăține-mieū, a luī Ionū Pălad[ie], ce mai susū scriū, rămāindū frate mai mari; că și aceste în diiata părintelū nostru scriia: să fiia a fratelū nostru, a luī Enachi. Ce acmū, murindu fratele nostru Enachi, așē aū socotitū judecata, casāle de la Băcanī să fiia a luī Costandinū, fiindū frate mai micū; iarū casāli dinū Iași să fiia a dumisali, cumū mai susū amū scrisū, căci că aceste să tragū de pe maică nostră; nu încapi Costandinū. Iarū loculū satulū, a Băcanilorū să-lū împărțimū înū trei părți; decī parte mē, a treia parte dinū totū satulū, dinū vatra satulū și dinū hăleșteū și dinū totū loculū, amū dat-o dumisali pentru acei banī, ca să fiia a dumisali, iarū frate-mieū Costandinū să

nu aibă nice o trabă cu parte mē, ce să fiia a frăține-mieū lūi Ionū Pălad[ie]. Și, pentru parte dinū satū dinū Orășeni, ce-ī la Ținutulū Cernăuțului, așijderi ce-ī parte mē, cumū scriia diiata părintelui nostru, încă amū dat-o dumisali, pentru acei banī ce mai susū scrie. Și, cândū amū făcutū acestu zapisū, s'aū tănplalū mulți boeri cari mai ȝosū aū iscalitū, și eū singurū mi-amū pusū pecete și iscalitura ca să fiia de credință.

U lasū, l[ea]t 7212 [1704], Mai 25.

Annița (pecete turcească), Lupulū Bogdanū Velū Vornicū, Preda Pălad[ie] iscalū, Ivanū Abăza Post[elnicū]. Și amū scrisū și zapisulū.“

72. 31 August 7212 (1704). „Lozenschi Duracū, fičorulū lūi Apostolū Duracū č-aū fostu Sărdarū, fičorulū Nastasii, fetiū Mirăi Uricarului“, dă ocină „ce amū de pe părintele miū, Apostolū Duracū, dinū Zmienī și dinū Păuleștiū și di[n] Bălăcenī, dinū parte Mirăi, fičorulū lūi Marmure Uricarului, moșilorū mei, dinū parte Mirăi, moșului meu, dintri a patra parte a cince parte“, „Mareluī Visternicū Ionū Păladi“. Iscalit: „Azū Lozenschi Duracū iscalū“.

73. Iași, 27 Septembrie 7213 (1704). „Tudosii, fata lūi Ionū Bolia și Anghinieī, fata lūi Marmuri, caria iaste vărū primari cu Mierea fičorulū lūi Marmure“, dă moșie, parte dinū Păulești, Zmīiani și Bălaciani, lūi „Ionū Palad[ie] Velū Vistiarnicū“. Iscălesc și: „Gheorgi Apostolū Vist[iarnicū], Ionū . . . bivū Agă“.

74. Iași, 26 Septembrie 7213 (1704). „Loghinū părcălabulū, ginerile Nastasiei, featiū Mierăi lūi Marmuri“, dă par-tea ei din aceleași moșiū aceluiași.

75. Bărladū, 29 Novembre 7213 (1704). Raport către Domn pentru alegerea acelei „bucăți de locū de a târgu-lūi Bărladului care tii-ai milostivitū Măriia Ta de ai datū dumisale lūi Ionū Păladi Marele-Vistiarnicū“. Merg, „cu oameni bunī și bătrāni, și cu preuți și cu orășiani dinū Bărladū, șoltuzulū și alți târgoveți“, începind a *stilpi* „dinū malū apii Bărladului, dinū ȝosū de gura Smilii și dinū ȝosū de unū iazū ce să chiamă a lūi Gavrilū Covrigū, č-aū

fostă Vornică în Bărlad, și amă pusă stâlp de piatră, și de acolo pe șes într'o movilă, lângă drumul cel mare, dină ȝosă de pod[ul] ce iaste peste Smila, lângă o cărșmă, s'aă pusă iarăși stâlp de piatră, și de acolo spre apusă dreptă la dială și în costișe, de spre Sohoduiași s'aă pusă stâlp de piatră, și de acolo dreptă la vale peste Sohoduiași și la dială spre Saca s'aă pusă stâlp de piatră, și de acolo dreptă la vale peste Sohoduiașă și la dială spre Saca, și în muchia dealului...Dreptă la vale și în matca Săcii, dină dială de drumă...Lângă drumul ce vine dină Tutova la târgu s'aă pusă iarăși stâlp de piatră, și di-acolo dreptă la vale, și peste vaea țariniă, în marginia crângului s'aă pusă stâlp de piatră, și di-acolo dreptă la dială pină crângu și pină prisaca ce să dzice a Gheucăi s'aă pusă buoră domnescu într'ună nucă, și di-acolo dreptă la dială în muchia dialului, lângă drumul ce miarge pe mijlocul crângului într'ună pără s'aă pusă iarășă buoră domnescă, și di-acolo la vale, în fundul văi Înpuțitei în matcă s'aă pusă iarăși stâlp de piatră și dreptă la dială penă crângu și penă groapa lui Epure..., și di-acolo peste crângu și în marginia crângului de spre Tutova... și di-acolo dreptă la vale și la dială, în vârvul coastei cei mari, unde să tâlniaște cu hotarul Biltiganilor..., și di-acolo în susă pe dială într'ună stejară..., și di-acolo la vale în matca vâlciali și în gura Văii Călugăriții..., și dreptă la dială pe piscă, într'ună stejară..., și di-acolo totă la dială și la drumă unde să tâlniaște hotarulă cu a Năvârniților..., și de-acolo dreptă în pisculă Corbului..., și de acolo la vale pe piscă și peste părăulă Cranganiloră, în gura unii vâlciale..., și di-acolo pe vâlcia la deală, penă tufe și'nă capulă tufeloră..., și di-acolo dreptă la deală pe drumă în susă, penă capulă hotarului Năvârnițiloră și lângă hotarulă Crețianiloră..., și di-acolo pe drumulă ce vine de la besiarica Năvârnițiloră și treace la Periiani, peste drumulă celă mare ce vine de la Tutova de triace la Perieni în marginia dumbrăvii..., și di-acolo totă la vale și în susă pe drumă spre Periiani și în matca văi lui Antonichi...,

și di-acolo totu pe drumu la dialu penu dumbravă . . . Și di-acolo totu penu drumbravă (*sic*) la dialu pe drumu și'nū marginia poenii Periiianiloru . . , și di-acolo pe marginia poenii însușu până unde să tálnescu hotarale cu a Roșcaniloru... și de acolo pe marginia poenii spre răsăritu dinu vale . . . și di-acolo la vale și în capulu unii săcături dreptu odaia Boulu . . . , și de acolo la vale înu matca văii Periiianiloru, dinu susu de odaia Năstaculu . . . , și di-acolo dreptu la dialu, în vârvulu dialulu, de spre Saca . . . , și di-acolo la vale spre răsăritu și peste Saca și în piscu ce iaste între Săci . . . , și di-acolo la vale în matca Săcii ceii mici și în capulu hotarulu Băcaniloru s'aū aflatu o groapă hotarū. și di-acolo la dialu și înu costișu, într'unu piscu . . . , și di-acolo dreptu și în vârvulu dialulu și penu capulu hotarulu Drujeștilorū, și înu marginia hotarulu dinu gosū. . . Și de-acolo dreptu la vale și peste Sohoduiașu și la dialu în vârvulu dialulu de spre Smila s'aū aflatu stălpu vechiu a Drujeștilorū, și di-acolo dreptu la vale și peste apa Smili de spre răsăritu, denu dialu de drumu . . . , și di-acolo dreptu la dialu spre răsăritu și în vârvulu dialulu între doai movițe . . . , și di-acolo dreptu la vale spre apa Bărladulu, lângă drumulu celu mare ce vine de la Iașu la Bărladu . . . , și di-acolo dreptu la țermurele Bărladulu s'aū aflatu stălpu de piatră vechiu a Drujeștilor, și de acolo pe malulu apeī Bărladulu în gosū, până în gura Smili, și dinu gosū de gura Smili, în piatra carea s'aū pusū stălpu în capulu hotarulu d'intăiu“. Pecetea Birladulu; iscălituri: „popa Ignatū, popa Ionū sinū Antonii, Toaderū preutū otū Susiani“. — Iscălesc hotarnicii: „Ionū Bătr. bivū Post[elnicu], Bejanū Hudici Vornicu glotni“.

76. Iași, 29 Novembre 7213 (1704). „Ștefanū și cu sorumē Mărie, fičori Tudoschi, nepoși Merăi Uricariulu denū Todirești“, vind moșie „denū trei hotarā“ cunoscute. „Nehiindu-ne parte hotărātă dispre alți frați, amū socotitū să luimū banī numai pe treidzăci de pământuri.“ Se vinde lui „Ionū Păladi Velū Visternicu“, cu 20 de lei, „pe tocmală câte unū zlotū de pământu, până cumū să va mai

alege la hotărâtă, și atunce, după hotărâtă, de să voră mai afla pământuri mai multe piste treidzăci, iarăși să ne mai dă dumn[ea]lui bani, totă câte ună zlotă de pământă, pe câte oră eși mai multă in toată parte noastră.“ Înaintea „Tomii neguștorului de Iași și a Radului Păharnicului și a lui Toaderă abăgeriulă de Iași și altoră fitori de boeri“. „Costatină Pălad[i] vt[ori] Sul[ğariu], Toaderă Mar., Θομάς παρόν..., Cocorăsculă bivă fitori Păh[arnic], eă Ilie Abăza Vor[nic] de Botoșani amă scrisă zapisulă.“

71. Iași, 11 Decembre 7213 (1704). „Costatină Părvulă č-amă fostă Șătrară-Mare, cu soșulă mieă Sanda, fata răpăusatului Ionă Tălăbăsculă č-aă fostă Logofătă ală doile“, dă pământă in cele trei sate lui „Ionă Păladi Marele-Visternic“. Iscălesc: „Pătrașcu bivă Stol[nic], Costatină Roșca bivă fitori Cluceră“.

78. Iași, 21 Decembre 7213 (1704). „Gligorașă Nuir, fečorulă Măricuții fata Nastasii, a fiatei Mării, nepoții lui Marmure uricariului“, dă moșia sa, din cele trei sate, ace-luiași. Marturi ca la n-l precedent, și „Toaderă Costachi(?) bivă vtori Med[e]l[niceri]“.

79. Iași, 26 Decembre 7213 (1704). „Neculai Lupană, fečorulă Duchii, a fiatii Merăi, fečoră lui Marmure č-aă fostă uricară“, dă moșie tot acolo ace-luiași. Marturi: Antiohie Jora Log[o]l[ă]l[ă], Lupulă Costache Hatmană.

80. Iași, 25 August 7214 (1706). Antiohă Costatină-Vodă către „Talpeșă č-aă fostă Vornică de Poartă“: s'a plins „Alexandra, fata lui Postolachi Drăgană de Zmeiană, fămeaia lui Manolachi“, pentru ună iaz cu moară la Bălăciană. Să stringă „megiași dină preğură și răziași de acolo“. — Pecete mică, octogonală.

81. 7215 [1706-7]. Aceiași către același, pentru altă plingere cu privire la iaz. Să cerceteze cu „oamenă bună, răzășă bătrăni și inpreğurași de acolo“. Înaintașii lor „aă ținută frățăște acială iază, și unulă ș'aă fostă făcută o moară într'ună mală și altulă într'altă mală, Postolache de spre Răsărită și Neculai de spre Apusă, și umbla moșile pe rândă: o moară într'o săptămână și alta într'altă, fră-

țeaște“. Pecete mare, cu chinovar. Ionu Buhușu Velu Log[o]f[ă]t[u] vă Divanü. Axintie Uricaru:“

82. 11 Iunie 7216 (1706), *фторогов гспдтва*. Mihaï Racovița Voevod întărește lui Ionu Păladie bivü Velu Vist[jieriü] moșia de la Birladü, după hotărnicia cunoscută. Iscălește Domnul. Antiohie Jora Velu Log[o]f[ă]t[ü], Ștefan Luca 3 Log[o]f[ă]t[ü]. Nu se scrie uricarul. Pergament. Miniatură. Nume domnesc cu aur, cuvinte cu chinovar; stele albastre-roșii și puncte numai roșii. Admirabilă pecete, atirnată cu șnur roșu. Pe ea; coroană, bour, soare și lună, sabie și topuz; data: 1703. *Ив Мнѣхана Раковица Воевода Бжю Матию Земле Молдави.*

83. 9 Septembrie 7218 (1709). „Alicsandra și cu soromia Mierî, fiatele lui Postolache fiçorulü lui Drăganü de Zmiani“, etc., spune că, „ağungându-ne mare greu și nevoe, și cădzindu la datorie la Turçi, și neavându cu ce plăti“, s'a îndreptat în zădar la „răziași“. Vinde lui Ionu Păladi Vistiarnic. „Însă pământulü de țarină amü tocmitü câte unü zlotü bätütü.“ Marturî: „dumnealui Costantinü Pălade bivü Sulgiarü și dumnealui Ionu Abăza 2 Păharnicü și Toaderü Bujoranulü č-aü fostü Vornicü la Poartă și Ionu Bujoranulü și Gligorie fiçorulü lui Neculai Căpitane Zmienî (*sic*) de Susiani.“ Iscăliturî. Scrie „preutulü Toaderü dinü Susiani“. Pe V°: „patru lei s'aü datü dinü tocma[la] acestui zapisü până să va aleage către pământurî să vorü veni la împărțală, parte lorü; și atunci, pe câte pământurî li s'orü veni parte lorü, li s'a face plată deplină:“

84. Iași, 12 Iulie 7218 (1710). Niculae Alicsandru Voevod, lui „Ionu Armașulü ginerili Golăias[i] și lui Păladie fiçorulü îi Golăias[i]“, ca să iea dijma la Liești (Vasluiü). Pecete mare cu chinovar.

85. 23 April 7224 (1716). „Chifanie, nepotulü Alecsandrii, featiü Dumitrii, nepoa[ă] îi Gheorghitoe de Zmienî“, vinde „Marelui-Spătarü Ionu Păladi“, „slujindü dinü copilăria mea până la moarte“. Pomènit „Simionü Fințulü dinü satü dinü Micești“. Marturî: „Costandinü Păladi bivü vtori Logofätü și Stamate părcălabü și Gligorie Negruțü snă Neculai Că-

pitanu de Zmienî și Ionu diiaconu nepotu lui Buçumașu de Zmienî și Enachi snă Negruțu“, etc. Scrie „Toaderu preutulă de Suseni.

86. 26 Octombore 7229 (1720). „Stamate parcălabulă, fiçorulă lui Gavrilă Vor[nic] glodni“, vinde ocină de la Romîni, „care înblă acastă p[o]lă sată prea cincî bătrăni; diaci 3 bătrăni sint anumea Acsinieî, moașe noastră, și Sohiica, sora moașii și Măricuța Fulgeroae, tijă sora“. Parte rămîne „a lui Ionu Cîorneî diaculă, ç-au ținută pe vară-mea Ancuța, fata unchiu-mieuă lui Pascală căp[i]t[anu]“. „Ună bătrănu ală Căzaculă, tijă frate moașii-mea.“ Nume: Chiealsia. Parte dină heleșteu e a Hatmanulă Bogdan. Marturi: „Gligore Negru[ț], Toderă B[u]j[o]ranulă bivă Vor[nic]... Iau Ștefană Dămiană amă scrisă.“

87. Iași, 3 Decembre 7231 (1722). Mihaî Racovița, pentru moșia din hotarul Birladulă a lui Ion Paladi. Iscălitură domnească. Pecete octogonală cu coroană, bour, soare, lună și inscripția: *Іѡ Михаи Раковица Боекод земле мол.*

88. 20 Mart 7233 (1725). „Antiohie Scărlētu“ dă zapis Spătariulă Pălade pentru că „m'amă rugată dumisale de m'aă luată 100 de lei banî vechi de la ună Turcu, înă trei luni, cu ună bașă, și eă i-amă pusă dumisale zălogă moșia denă Zorlenî ce amă, a opta parte, și a patra parte dină Bălăcenî, ce amă totă denpreună cu frate-mieuă Ștefană, și parte mē dină vecini ce mi s'orū veni.“

89. Iași, 10 April 7247 (1739). „Bejană, fiçorulă lui Ștefăniță Scărlētu bivă Velă Armașă“, dă zapis „nepotulă meuă Toaderă Pălade Velă Spătariă, ca să să știe că, înțânplăndu-mi-să patimi di spre femeia mea, di m'amă dispărțită, și, dăndu-mi gudecata ca să dăă femeii 20 lei și doi boî și o vacă și o iapă, aflăndu-mi eă la lipsă și la neputință, sprijinindă în casa dumisale nepotulă Pălade, despre carile avăndu toatî hrana și înbrăcăminte mea de cățiva anî, rugat-m'amă dumisale de m'aă plătită și de aceste măi susă arătate ce m'aă orănduită gudecata să dăă femeii mele, și, cu toate aceste, fiindă acumă și în vărstă de bătrăneță, și socotindă că după viață[-i] a plini și

opștasca datorie, și, dină vreme că-amă avutu multu bine și folosă di spre dumn[ea]lui, și cunoscându-lă cu mila asupra mea, neavându eă altu locu de sprijinială și odihna bătrănețelor mele, fiindă frații și nepoții mei neputincoși ca și mine, amă socotită singură pre mine . . . , și, cu niște părți de moșie ce mi-aă rămasă de la părinții, m'amă lăsată pre mână dumisale ca și în viața mea toată hrana și înbrăcăminteă mea să fie de la dumn[ea]lui, așjidire și la moarte mea să mă grijască precumă a socoti dumn[ea]-lui că mi să cade.“ Pomeniți: „verii mei, ficerii Dabijii“. Hotare: „din mamină în ăosă“. „Măcară că noi amă fostu cinci frați și trii surori, și, pe fratele celă mai mare, pe Ioniță, căsătorindu-lă părinții, i-aă datu parte dină moșii la Ghermănești la Fălciu; așjidire și, pe o soră, Tudosca, măritând-o părinții noștri, i-aă datu dzește ei ce s'aă cădzutu, iară pe 2 surori, anume Marie și Catrina, li-amu măritatu noi, frații, și Marii i-amă datu moșie Vălenii, ce este la Ținutul Fălciului, iară Catrinei i-amă datu parte în Săhănești, la Ținutul Tutovei, iară 2 frați că-amu mai rămasă, unul, Ianache, care este la Moscu, până aă fostu aice în țară, aă vândutu o parte de moșie dină Zorileni, parte Isăroae, și aă mai luată o moșie, Răzina, și o pivniță cu locu de casă dină târgu dină Bărladă, iară frate-meă Antiohie și cu Ștefană aă luată ăumătate dină parte de moșie dină Zorileni și ăumătate de parte de Bălăcenii, ce sintu la Ținutul Tutovei.“

90. 10 Maiă 7249 (1741). Grigorie Ghica-Vodă, pentru întăritură de moșie la Bălăcenii și Păulești. Pecete octogonală cu chinovar: armele aminduror țerilor.

91. 25 Decembre 7265 (1756). Costandină Mihailă Gihan Racoviță-Vodă dă Scoposianii lui Mihălachi Cheșcu vt[ori] Med[e]lniceră], care a schimbat cu Băra, și 60 de lei în bani, ai lui Ioniță Manole. Locuri: „Scoposanca . . . Bate hotarulă dreptă suptă ună readiă. . . Ună răduiașă ce să numește readiulă Fântănianiloră, pe ună drumă părăsită . . . Hotarulă Rădulețeloră și a Bărboșiloră și totă drumulă până într'o scursură“. Marturi: Ionă Bogdană Vel Logofăt,

Manolache Costache Vel Vornic de Țara-de-jos, Iordache Balșe Vel Vornic de Țara-de-sus, Dumitrașco. Pălade Vel Vistier, Vasilie Razulü Hatman și pîrcălab Suceviü, Antohie Geni Vel Postelnic, Vasilie Rusăt Vel Spătar, Ioniță Cantacuzino Vel Ban, Costantinü Sturze Vel Păharnic, Iordache Costache Vel Stolnec, Iordache Bălăsache Vel Cămănar, Iordache Hrisosculeo Vel Comis. Admirabilă pecete, cu stema ambelor țeri (vulturul la dreapta), încoronată. Sus: topuz și sabie; legenda: „Io Costandin Mih. Giñ: Rc. V[oe]vod, b[o]jiü m[i]l[o]stiiü g[os]p[o]dar zemli moldavscöi; 1756“.

92. 20 Iulie 7267 (1759). Hotărnicie la Mastatică și Iapa. „Pentru care pricină și mai înainte, la venire Mării Sale lui Vodă, dinü poronca dumilorsale Căimăcamilorü, amü mersu la acele săliști să le hotărămü“, în funii de 25 stînjeni, și aceștia de opt palme.

93. [7273=1764-5]. Cost[antinü] Sturze Stoll[nicü] către Vodă, pentru porunca, trimeasă prin omul „dum[isali] Vornicului Ioañ Păladi“, în judecată cu Vist[ierul] Iorga. „Locü de făcutü satü iaste oriunde arü vrea ca să facă, totü iaste bunü, că nu iaste picü de bahnă sau apă. Că, întâi, la capulü iazului aceluia ce se numește a. Bistricenilorü, de a vrea să facă satü, bine iaste, că vine pe capulü piscului ce vine pentre Smila și pentre Bărladu, și iaste podișü frumosü de satü. De a vrea să facă satü la malulü Bărladului, undi dä Smila inü Bărladü, bine iaste, fiindü-că acolo mai iaste și altü iazü asemenea cumü iaste celalaltü iazü, aproape de Bărladü ca vr'o 40, 50 stănjani, totü pe apa Smilii, și să cunoaște că acolo a mai fostü satü vechi și moară în iazü, că iaste și acmü săliște și gropi de pivniță, zămnice, și acolo încă iaste și mai bunü; încă și târgu dacă o. vrea să facă, are unde; și, mai în scurtü, Măria Ta, oriunde a vrea să facă satü pe acelu locü, totü bine iaste.“. — Pecete neagră ruptă.

94. 1766, Martie. „Împărțala între dumnelor fiii răpăosatului Toaderü Pălade Vist[ieriu]l[ü].

Parte Zoișii: 16.500 lei, odoarele, hainele și banii și

altile ce aũ mai luatũ; 900 lei tijũ aũ mai luatũ pe 3 moșii, însă 300 lei Holboca, otũ Lăpușna; 300 lei Glăvăneștii otũ Soroca, 300 lei Răcovățu otũ tamũ; 1.100 lei tijũ aũ rămasũ sã mai iã, însă 600 lei de la Marie, sora dum[neae]i, 500 lei de la Costandinũ, fratele d[u]m[neae]i; ce li-aũ trecutũ mai multũ la parte dum[neae]i de moșia, ce aũ luatũ; i polũ vasũ de vinũ sã iã.

Parte Zmãrandii: odoarã, haine și altele: 16.500 lei. 2.000 lei Hoisăștii, Cilireniĩ i Varticii i alte pãrți ce sãntũ prin preğurũ, otũ Cãrlegãturã...

Parte Marii: odoarã, haine i alte mãnunțușuri, 6.934; 1.500 lei Bãrleștii otũ Hãrlãu pe Bahluiũ, 100 lei unũ [locũ] de pivnițã otũ Gãlați, 1.000 lei Bãcanii cu pãrțile de penũ preğurũ i cu moara otũ Bãrladũ; 1.000 lei Urlații, tijũ cu pãrțile de pinũ preğurũ; 700 lei o pivnițã în Iași; 600 lei 15 pogoane de viia otũ Nicoreștii; 1.750 lei 1000 stupi; 750 lei, 500 oi; 1.726 lei, 40 epĩ, 4 vaci, 30 boi; 300 lei Țiganiĩ; 1.240 lei ce s'aũ încãrcatũ în datoriia.

Parte lui Costandinũ: 1.500 lei odoarãle; 20 lei Putrideniĩ otũ Ținutulũ Tutovii, 200 lei Dãnceniĩ otũ Tecuci, 200 lei Șãrbãneștii otũ tamũ, 100 lei parte de moșia otũ Naculũ otũ Tutova, 500 lei pivnița otũ Bãrladu, 500 lei Cierãștii, 300 lei mile otũ Greci, 1.120 lei 28 pogoane vii otũ Triponeștii i otũ Cuciũ, 1.500 lei moșia Brãeștii otũ Cãrligãturã, 1.500 lei Spinoasa cu pãrțile otũ Suroca, 2.000 lei orașanii otũ Cernãuți, 4.000 de lei casãle dinũ Iași, 1.400 lei, 2 pivniți otũ tamũ, 700 lei 7 sãlașe de Țigani, 1.726 lei 40 epĩ, 40 vaci, 30 boi, 7 vase de vinũ.

Ce e Mãriia Sa Domnița¹ dentr'a rãposatului soțulu Mãrii Sale, pentru chivirnisala vieții și a grijelor Mãrii Sale.

1 moșie, anume Ștefãneștii otũ Dorohoiũ, 11 pogoani de viia de la Cucoșũ, 15 epĩ mari cu mãnzũ, 11 cai telegari, 60 sãlașe de Țigani, 150 stupi; vite, boi ce sãntũ la Ciorãști, 6 vase de vinũ. [Dintre Țigani,] 7 sãlașe a lui Costandinũ și 7 sãlașe zestre dum[isali] Hat[manul] Razũ

¹ A lui Antioh Cantemir. V. și *Gen. Cant.*, pp. 119, 419.

și 3 sălașe a lui Ghiorghii Sturzea, tijă dină zestre ce au rămasă să mai ia“. Să se împartă, după declarație, — „cu bun, cu rău“. „Iară pentru niște Tiganii ungurenii, ce mai susu, iarăși să-î împartă frățeste; iară pentru epî, vaci, boi, bivoli, porci, scoțindu-să 15 epî ce iaste să ia Domnița, maica dumilor sale, 12 cai telegari, 150 stupi și 40 epî a lui Costandin și 40 vaci și 30 boi, celelalte câte oră rămâne, și boi, și vaci, epî, stupi, bivoli, porci, toate să le împartă frățeste, cu bun, cu rău, după ce s'oră inchie sama bucatelor. Și, pentru moșiile ce oră fi intunecate și moșiile ce au eșit de la mâna dumisale cu gudecată, iarășu cândă s'a tănpla ca să să poată scoate niscaiva moșii de acele, iarăși frățeste să le împartă. Cumă și pentru datoriile ce sânt, după izvodă ce au dată iscalit, iarășu după cumă s'a socotit, frățeste să să împartă; care să vine parte Zoiț[eî] 4.000 lei, și parte Zmărandaî 4.000 lei și parte Marii 4.944 lei, și parte lui Costandin 4.944 lei. Și așa s'au încheiată acastă împărțală.

Zoița Pălade, Zmar[anda] Pălade Vist[ierniceasa], C. Pălade Stol[nic] 'Αρ... Μπάνοϋς, Marie Pălade. Întărește Ionu Pălade Velu Vor[nicu].

95. 26 April 1771. „Ionița Scărletu și cu vărulă meu, Toaderu Dabija“, daă zapis nepotulu „Ianculu Grecianu bivă Velu Armașă“, căruia-î vind „trei săliști, anume Mastaticii și Pițiganiî dină gura Bălcii, cu vadă de moară, și Iapa și Negoestiî, di spre Răsărită“. Marturi: „boeri și negușitori oameni de cinste“; scrie Sandulu Hermeziu Logofăt.

96. 1-iu Iulie 1779. „Gheorghii Scurtulă, chetrară, dinpreună cu soșulă mieu, Paraschiva“, dă zapis „jupănu lui Andrii Haritonă, copilă din casă“, pentru că, „în anii trecuți, în vreme Muscaliloră, vânzândă ună frate a gupănu lui Andrii o casă unu Grecă, Dumitru, vieră, și Mičulu Filă, fiindă tovarășă, și, șăzândă iaî în casă cătăva vreme, și neputândă stăpăni casa ei, și scoțindă duoa casa de vânzare, m'amă sculată eă, Gheorghii..., amă cumpărată casa de la numiții Greci cu tocmală și cu prețu dreptă 45 lei, și, fiindă. casa ce au vândută fratele dum[neae]i, fără de

știre jupânului Andriiș Haritonu, fiindu casa driaptă a dum., și nefiindū nici dum. aicea, și acmu, viindū iarășî la moșîia dum[isale], și vrândū dum[nealu] ... ca să mă tragă la gudecată, aū stătutū oameņî bunî, m'amū invoitū cu dum., și i-amū vândutū casa iarășî dumisale cu prețū dreptū, 115 lei“. Marturi: „oameņî bunî și mahalagii“. Iscălește greū „chetrarulū“. Și Neculai Covrigū, Simionū Chetrarū, martur î

97. 26 August 1779. „Costandinū Suceveanu bivū Velū Med[elnic[eriu]“ către Domn, pentru casa ce a cumpărat în „Eșii, la mahalaoa Muntenimei de mijlocū“, cerind „îndreptare înpresurării“.

98. Aceiași dată. Țotarnica Vornicilor de Poartă. Megiași: Vasile Urșolianulū, Gheorghii Pușcașulū, Ștefanū Izmană bivū copilū dinū casă, Antonū sinū Doboșū, Toaderū Pantazi petrariū. Andriiș sinū Pavălū Haritonū, Neculaiū Brătulianulū, Marinū Muntianulū, Ștefanū a Tofaniî, Gafița Găguliasă femeî bătrâne: Andriiș Cațiche. Scrie „Tănas[e] Carpu, diiacū za Divanū“.

99. 1-iū Septembrie 1779. Judecata „dumnaei Marie Pălădoae Postelničasa cu Ștefanū Feștilă Med[elniceriu]“, pentru jumătate de Negoști.

100. 28 August 1785. Judecata lui „Ionițe Bantășū, fiindū vechilū și răspunzătorū dinū parte dum[neae]i Marii Păladi Postelničasa cu Iorestu Scărlatū monahulū, fečorulū lui Bejanū Scărlatū“

101. 22 Septembrie 1785. Judecată a Postelnicesei Marie Pălade cu Ionița Negruțū, pentru Bălăcenî.

102. „Izvodū de moșii și alte lucruri, vii și Țăganî și bani č-aū rămasū a boierilorū Pălădești, care s'aū săvărșitū stărpî, adică Costantinū Păladi, i Niculai Păladi, i Logofetiasa Marie, și aū luatū numai o samă dinū frați toate cele č-aū rămasū, mișcătoare și nemișcătoare; iarū unu nimicū, și — cerimū dreptate. 1787, Iunie 14.

Grămești și alte doi moșii la Țănutulū Suceviî, a lui Costantinū Păladi.

Negrești, la Vaslui, tijū a d[u]m[nealu], care i-aū răs-cumpăratū Hristoverghi cu bani.

Vii și Țăganî și bani, să scoată diata Vor[nicului] Păladi ce este la Păh[arnicul] Costandinu Păladi, c'au vândut 2 cirezî di boi la moarte, și alți bani care să știu.

Susăni și alte moșii la Tutova, a lui Nicolai Păladi.

Mărzăștii, tijă a dum., și vii și Țăganî.

Umbrăreștii, i vii i Țăganî, a Logft. Marii.

Care sântă arăt[ate] toate pi carte di blăstămă, ce este, și este să [facă] parte driaptă tuturoră fraților, înă frica lui Dumnezău.“

103. 1-iu Maiu —. Către „Costantină Velu Spăt[ariu]“, pentru moșia Cărstinicii (Fălciu), „cari o ține Bădroșu Iordachi și cu alți răzăși a lui“. Pomenit Andrei Hangheriu. „I-au schimbatu numile dinu Cărstenești, Popești.“

104. 12 April 1791. Diata Mariei Pălade = [Bostangioglu]. La Cirligătură are Voroveștii și Hărpășeștii, luați de la „mănăstire Sfântu Sava“. „Un locu de dugheni, ce amă în târgul Gălați, de baștină cu scrisori.“ Această parte o lasă „nepotului meu Spat[ariu] Ianculu Razulu, fiulu surorei Catrinii“. „Moșia de la Gura Strâmbei, cu iazăru“, un zăpis, un loc în Birlad, „lângă dughenile frăține-meu și lângă locul Boului“, 2 Țiganî, — „nepoati Mariuți, fiicii surore-mă Zoiții¹“. Un sălaş de Țiganî, „surorei Zmărandaei“; viile de la Nicorești, Dealul Sărbiloru, un sălaş, — „mănăstirii Sf. Savii“. „Dughenile din Bărladule lasu fiulu meu Costache Sturza.“ Urlații și Gușătai din Fălciu, Băcanii, viile de la Nicorești, „de la costa Lupei...“, viile de la Leiaști“, moșia Bărlești, casele din Iași „cu toată pojăjia“, viile de pe „Delul Nebunei“, Țiganî, — „fiulu meu Costache Sturza, că, nevrându Dumnezău ca să-mi de copii, din păcatele mele, amă luotu pe Costachi dreptu feçoră și clironomu, că înă toată viața, câtă oi trăi, să-mi porte de grijă, cumă și după morte mă, după obștasca datorii, toate grij[i]le să aibă a mi le purta“. Restul, la slugi și „oamenii săraci“, „Preotu Vasile, duh[ov]necul dumisale cucoană Marie, amă

¹ Ruset.

iscălită, fiindă dumnaei în totă minte și întru trezire minții. Erii Vasile, duh[ov]nică dm., otă Sfete Ilii.“

105. 28 Februar 1793. „Costandină Păladi Spatară încredințazu prină scrisoare ačasta a me că, fiindă hotărătă ca să mergu dină Moldova în Rosăia, și, scoțindă toati moșiile și acareturili dină Moldova la vânzare cu sultanămezată, aă rămasă di la mezată moșiia me Periiani, cu parte dină Crângulă-de-susă și cu toată parte me dină loculă târgului Bărladului, și cu satulă întregă Portărești, Drujăști, și cu părțile dină Păulești, pe carili moși săntă și în dooa locuri sati și o moară cu dooa roati înă apa Sămilii și cu iază mari; carili moși săntă toati la Țănutulă Tutovii; ci li avemă și eă de baștină, di la răposatulă tatălă meă č-aă fostă Logofătă-Mari, după cumă pre larg să arată dină scrisorili acestoră moși, ci s'aă dată cinst. dumisali Gavrilă Conachi bivă Velă Bană, dreptă 22.000 lei“. Se adjudecă acestuia. Cu „10.000 lei amă cumpărată o moși di la dum[nealu]i, dină Cordonă, anumi Rogoșăști, la Ținutulă Sucevi“. Pecetea lui și a lui Ivană Severină (consulul rusesc din Iași).

106. 18 Mart 1793. Costandină Mărzaculă Pitară se învoiește cu Păladi pentru moșie la Vulpești.

107. 22 Mart 1793. Schimb de moșie între Costandină Păladi Spat[ariu] și Gavrilă Conachi bivă Velă Bană. O moșie e Botoșința, în Cordon. — Pecetea lui Paladi are data de 1792 și coroană pe un scut susținut de doi cerbi. Martur, Ivană Severină, al cărui scut cu inițiale e ținut de un cavaler cu pene la coif.

108. 19 Decembre 1799. Diata Mariei Păladi. Lasă moși și dugheni în Birlad „fiului mieă Costache Sturza, ca să să vânză, și să gătiască casele din Eși, fiindă-că eă nu li-amă putută găti: măcară că în diată scrie că i-amă dată casă, dară n'aă fostă gata.“ — Lui îi lasă și „pojijia casii mele toată, lucruri ce ară fi mai statornice“. Restul, celor ce o aă slujit. „Zăci epă cu mănzi, cu ună armăsariu, cincizăci de oi, șasă boi, aceste le daă lui Todirică, fiindă-că l-amă luată de copilă mică ca să-lă crescu, să-mi

facu pomană cu dănsul; cumu și hrana și înbrăcăminte și plata dascalului de doi ani să să de dinu rămășițurile mele. Și, cu toate aceste de susu arătate, ilu lasu suptu episcopie și purtare de grijă a lui Ionița Bantășu, intru care i-amu lăsatu și blestemu, ca să-i fie milă de dănsul.

Viile de la Nârtești, din Ținutul Tutovii, ci sintu în doai ogrăzi, și doai epi le lasu lui Gheorghieșu Gafenco, fiindcă l-amu crescutu.

Cincisprăzaci epi cu mânzi, cu unu armăsariu, i doi cai tretini, optu boi, una sută oi, aceste le lasu lui Ionița Bantășu fiindu-că m'au slujitu dinu copilărie lui și până acumu. la vrastă de bătrâneță, și dinu pojijia casii să i să dea ceia ce să va socoti, ca unu omu vechiu a casii.

[Daruri la slugi.]

Iară pentru toate bucatele voru sta la locul loru, unde sintu așezate, ca să să erneză, și, la vreme liniștită, pe toate slugile mele cari mai susu sintu pominate, i-ai chema Costachi, și li-i da tuturoru după izvodu, ca să nu mă blasitime, ci încă să pominiască numile mieu,— că știu bine că n'amu avutu cu ce-i chivernisi, în viața trăindu.

Iară pentru o sută de oi ce mai rămănu afară de izvodu, și epi, acele să voru înpărți pe la casa săraci și scăpătate. Iară, pentru vacile câte voru mai rămăne, să să de Țiganiloru ce au Țigance și copii, cari m'au slujitu în ogradă.

Iară, cându dum. vei pricinui și nu vei urma în tocmă, îți lasu blestemu, iară, urmându la toate ponturile după cumu mai susu scrie, de mine vei fi ertatu și de Dumnezeu blagoslovitu.“

Iscălește „Στέφανος ἱερεὺς τοῦ Προφύτου Ἑλίου, ἐφ' ἡμέριως; ; erei Iordache duhovnicu cuc[oa]n]ii Marii, otu Sfete Ionu“. Scrie Ionu Trunchiu.

109. 1803. *Μαριόρα Μπανιάσσα Στουρζόγια* către Domn, împotriva lui Constantin Paladi Vornic, pentru Băcani.

110. 9 Novembre 1836. „Mardarii arhimandritu i starețu s. m. Niamța i Secula“, către Iacovache Paladi, „pentru prea-iubitul fiulul dumitale Costachi . . . : toată purtarea de

grijă amă avută, și, de s'ar fi purtată mai cu smerie și cu bună rînduială, precum să ceare postrigului monahicesc, până acum ilu făcem și călugăr: cu toate acestea nu-i vremea trecută; numai să pue început bun, și să fie ascultătoriu, după cum să va povățui, — că noi nu-i voim răul, să nu fie; mai vartos știind fameliia dumv. și pentru dragostea ce aveți cătră acestu sfintu sobor, oare să nu avem atita filotimie? Decit l-am lăsat ca să să mai ispitească, ca nu pe urmă să să căiască. Amă priimită și mila deplinu ce ne-ai trimis, 6 ir-milici, pentru rugăciuni, ca să scape „de toată supărarea“.

111. 19 Decembre 1837. Mardarii starețu către Iacovache Paladi, „pentru fiul dumatiale Costachi . . . , că să află petrecând în Săculu, supt privighierea unui duhovnicu, de unde nu poate a eși nicăiurea.“ Se fac rugăciuni după pomelnic.

112. Iași, 14/26 Maiu 1851. Pallady. „Pour le moment rien de nouveau ne se passe pas chez nous, excepté que les deux Nicolas Maurocordato je crois qu'ils iront à Czer-novitz comme envoyés de la part du prince pour assister à l'arrivée de l'Empereur d'Autriche. Monsieur Balanesko a été hier prié par le prince de quitter la ville, ce que j'aime à croire qu'il le méritait.“

XIV.

UN CATASTIF DE DAJDE AL ORAȘULUI GALAȚI (c. 1683).

I.

În hîrtille familiei Paladi am găsit, pe o foaie îndoită în două, cu o frumoasă scrisoare, acest catastif de dajde:

. . . oș căl[ăraș].

. . . vastriia căl.

Pavălū bratū Toma căl.

.
.

Păcurarū căp.

Ziatū chihaia căl.

[Is]tratii căl.

Coad[ă] căl.

[T]ănasie căl.

. . . ne căl.

Tofan căl.

. . . uluc căl.

[O]nofriia căl.

[N]eculaī căl.

3 ug. tu.

3 ug. . . . ca căl.

2 ug. [Ap]ostulū căl.

2 ug. . . pul chihaia.

3 ug. [Ni]culița, cia s'aū răspunsu păscarū Vorniculū
Balșū.

1 ug. Mihăilașcu diiacū.

12 pot. . . . țulū țaranū.

12 pot. [po]pa Ștefanū.

16 pot. . . . licū slug[a].

12 pot. [Ia]nculū țaranū.

8 pot. [Ni]ca grădinarū.

Tărgū Gălații:

12 pot. Zmăulū.

16 pot. Toadiarū.

16 pot. Liauștianū.

12 pot. Torpia.

12 ug. Zota.

16 pot. Piatre b. . .

1 ug. Balintu.

1 ug. Istratie.

2 ug. Mărcuță.

12 pot. Costantinū.

1 ug. Narta.

12 pot. Gligorie.

. . . . [*un rînd rupt*].

10 pot. Nistorū.

1 ug., 4 pot. Dima h[era]riulū.

1 ug. Necula bār[bi]iarū.

Slugile părălabi[lorū].

8 pot. Stih.

1 ug. pl. Vas[i]lie cla.

6 pot. Necula lug.

6 pot. Mihăilă lug.

8 pot. Andonie lug.

6 pot. măturī curte.

1 ug. cal. . .

[*număi jumătatea de jos*] [Slo]boziia ot Gălați.

. Ghiorghiiia.

. Stratie.

[Mahala]gū ot Gălați.

Ghiorghii pāzarliulū, miazilgiulū.

Simonū cezmarū.

Călărășii de Gălați.

4 ug. Vasilache vātavū.

6 . . . Itanū stegarū.

2 . . . [Lu]pulū chi[haia].

[idem].

[V°.

.
.

1 ug. pl. Chira.

3 ug. Arionu.

1 ug. Ghiprina.

[loc liber, jos.]

II.

Galațul oraș se ridică din satul de pescari al Galațului, al strămoșului, întemeietorului de neam și de sat Galaț, la sfârșitul veacului al XV-lea chiar, de bună seamă, pentru a înlocui, la Dunărea-de-jos, Chilia, care căzuse la 1484 în mâinile Turcilor. El ar fi deci o ctitorie a lui Ștefan-cel-Mare însuși.

Îl găsim îndată după încheierea Domniei lui.

La 1552 încă Brașovenii trimeteau spioni, în zile de primejdie turcească, până la Galați (*Galacinum*) și Chilia¹. Și, chiar înainte de aceasta, supt Petru Rareș, harta lui Reicherstorf are Galații (*Galacz*). Nu era numai un vad², ci un târg, un *oppidum*.

Despot-Vodă văzu Galații³; Turcii, în expediția lor din 1595, porniră și ei spre această trecătoare. În 1596 îl arseră Tatarii⁴.

La începutul veacului al XVI-lea, Galații sint pomeniți într'un act dela Simion-Vodă Movilă, care dă mănăstirii Bistriței un loc „începînd de la stîlpul Galaților (ГЛАТЪНЪМ) până la Dunăre“⁵.

Din călătoria Patriarhului Macarie de Antiochia, povestită de diaconul său Pavel de Alep, știm că în Galați se aflau la 1653 călărași gata a pleca spre Țarigrad ori a duce de la acest hotar veste Domnului din Iași; că mai mulți

¹ Hurmuzaki, XI, p. 784.

² În Papiu, III.

³ Hurmuzaki, II, pp. 424, 512.

⁴ *Ibid.*, Supl. II¹, 347, 401.

⁵ *Archiva istorică*, III, p. 69.

dregători, cu pîrcălabul în frunte, și mai mulți preoți locuiau acolo, că Vasile Lupu zidise o „măreață“ biserică a Sf. Dumitru, că biserica Sf. Nicolae de lângă oraș găzduise pe Atanasie Patelaros¹, că biserica Precistei, de piatră, avea trei turnuri și o mare clopotniță și că era încunju-rată de ziduri puternice, că se mai vedeau o biserică a Maicii Domnului, încă una a Sf. Nicolae și a Sf. Dumitru, care găzduia și aceia clerici străini, apoi biserici ale Sf. Mihail, Sf. Paraschiva și Sf. Gheorghe, de lemn. Alt călător socoate două biserici de piatră și cinsprezece de lemn².

Precista păstrează și astăzi o înfățișare de vechime: zidită de negustorul Teodor și prefăcută de Dia și Șerbul, din Brăila, feciorii lui Coman, ea păstrează o inscripție grecească de pe la 1650 și o carte a egumenului Gherasim din 1687, precum și o icoană a fiului ctitorului celui mai vechiu, a lui Constantin Teodor³. Sf. Gheorghe a fost făcută de piatră, de către un anume Mihalachi, care o închină Ierusalimului, la 1664; Sf. Paraschiva sau Sf. Vineri e cu totul înnoită; Sf. Voevozi-Mitoc și a doua biserică a Maicii Domnului, Vovidenia, nu mai păstrează niciun semn din vechime⁴.

Drumul spre Dunăre se zicea atunci: al Galaților⁵, și aici treceau caravanele polone⁶.

Gheorghe Ștefan, care făcuse o mănăstire în apropiere, cercetă Galații⁷. Supt Dabija-Vodă, peste cîtiva ani numai, cum văzurăm, la 1664, biserica Sf. Gheorghe fu făcută din nou, închinîndu-se Bisericii patriarhale din Ierusalim⁸. Corăbii din

¹ Cf. rectificarea d-rei Cioran, în ediția lui Pavel de Alep, p. 2, nota 1.

² Bandini, în *An. Ac. Rom.*, X, p. 203.

³ Cf. Melchisedec, *Notițe*, pp. 311-6; Iorga, *Inscripții*, II, p. 339 și urm.

⁴ *Inscripții*, l. c.

⁵ *Căl. lui Macarie*, pp. 57, 73-4.

⁶ *Acte și Fragmente*, I, pp. 50, 87.

⁷ *Căl. l. Macarie*, p. 132; cf. *Doc. Bistr.*, I, p. 73, n^o. xvii, dar și II, p. 45, n^o cxxlii.

⁸ *Inscripții*, II, p. 342.

Crimăa, Constantinopol, Trapezunt și Sinope, ba chiar din Egipt, din Barbaria africană, veniaū aici de două-trei ori pe an pentru a încărca grinedin țerile noastre¹, — negoț la care se adăugia acela cu lemne de construcție, cu miere, ceară și unt, cu sare și salitră, Pe lângă acest negoț mai nou, infloria cel vechiū, cu pești, din cari se trimeteaū în Polonia „peste o mie de care“ pe an². Pe lângă drumul de negoț al Moldovei, Galații mai erau la capătul unuia, care, prin Slobozia ialomițeană, Slobozia lui Ienachi, ducea la București³.

În Galați, „portul de toate mărfurile“⁴, erau „peste 15.000 de locuitori, între cari destui Armeni avindu-și episcopul⁵. Iscălituri grecești se în tîlnesc pe un act din 1683, și „Petre Mrto“, adecă Mirto, *bacalul* din 1690, nu era nici el un Român⁶. Găsim și o bisericuță, de cărămizi ne-coapte, a catolicilor. Ragusaniī se abăteaū une ori pentru afacerile lor pe aici⁷. Orașul nu era frumos, — o spune Dimitrie Cantemir, — dar bogăția lui îl punea între cele d'intăiū așezări orășenești ale țerii⁸.

Acte gălățene avem de tot puține. Dintre acelea pe care le cunosc, unul vine de la un particular din Brăila și de la „pircălăbii de Galați“⁹, ceia ce arată că prin veacul al XVI-lea orașul avuse întărituri de apărare, împotriva Turcilor din față, de la Reni-Tomarova, Alt act, din 1683, pornește de la „tîrgoveții de Galați“, cari, treisprezece la număr, — între ei un bărbier, care, cu atîția oaspeți răsăriteni, va fi avuț de lucru¹⁰ —, mărturisesc pentru un

¹ Căl. I. Macarie, pp. 250, 256, 261.

² Bandini, p. 204.

³ Căl. I. Macarie, pp. 255-6.

⁴ Bandini, p. 203.

⁵ Studii și doc., I-II, p. 430.

⁶ Studii și doc., I-II, p. 83, n° VIII.

⁷ Acte și fragmente, I, p. 79.

⁸ Cantemir, *Descriptio Moldaviae*, p. 13.

⁹ Studii și doc., VII, p. 371, b, n° 1. Un pircălăb Toader Ungureanul, în 1656, *ibid.*, IV, p. 50.

¹⁰ Zidarī, olarī romini în 1736 (*Studii și doc.*, I-II, p. 98, nota 1).

fugar care li-a lăsat „în spinare“ datoria lui: „dajde birului și banii săului și banii mezelgiului și banii năpăștilor“¹.

Un cîntec poporal cîntă prăpădenia Galaților în Noiembrie 1769 și îl înțățișează încă bine locuit și bogat².

III.

În socoteala ce tipărim aici, suma foarte ridicată a fiecărui contribuabil arată că nu poate fi vorba de banii ce se dădeau de orășeni, ca dare specială a lor, pentru săul său carnea cerute de Turci; la o „năpaste“ n'avem de ce să ne gîndim. Rămîne deci că acești bani sînt ai „dăjdii birului“³.

În ea găsim întâi pe călărașii de Galați — deosebiți de cei de Țarigrad, cari mai târziu n'aveau un căpitan și „chehăi“, ca Păcurar, Lupul și Ziat (?) din această însemnare, ci numai un vătav. Erau pe atunci cînzeci la număr — lista, fragmentară, dă numele a 22 dintre cei de pe la 1680 —, și primiau pentru dusul lor la Țarigrad, ori prin țară, mai ales, pe lingă scutirea de bir — cătătiful pomenește pentru vre-o dare extraordinară ori pentru o „dajde de bresle“, — zece lei pe an, pe cînd călărașii de Țarigrad aveau două zeci, iar *îmblătorii* din Soroca și Hotin, așezați pentru legăturile cu Polonia, vor fi avut aceeași leafă ca Gălățenii⁴. Nu știm plata călărașilor de Tirgu-Frumos, cari ființau supt Gheorghe Ștefan și plătiau dajdea lor osebit⁵. Călărașii de Galați erau între-

¹ *Ibid.*, p. 83, n° 6.

² *Conv. lit.* IX, pp. 326-9.

³ Mai sus, pp. 100-2, nu e o socoteală de lefi a ostașilor muntenii și, ca și aici, una a birului lor. Socotelile lui Gheorghe Ștefan prevăd, în adevăr, dajdea hotnogilor, a sinețarilor, a pușcașilor de Neamț, a vătășilor de hinsari, a păharniceilor și călărașilor (v. vol. IV, pp. 263-4).

⁴ *Descriptio Moldaviae*, p. 90.

⁵ *Studii și doc.*, IV, p. 264.

buințași și ei, ca și celelalte categorii de curieri, la alaiurile domnești în vremile fără oaste¹.

Dajdea călărașilor, cari, cînd se „rădeaă“, cînd erau rași din funcție deci, trecea în categoria de bresle a „curtenilor“, e însemnată, pentru aruncul de bir din Iunie 1654, cu suma de 11.060 de ughi². Aceasta înseamnă că pe atunci numărul lor nu era de o sută, ca supt Cantemir cel tînăr, ci mai mult decît întreit, între 300 și 400, fiecare dintre ei avînd a răspunde măcar trei ughi — țeranii aveau cîsla, „numele“ de 2 ughi³. La Tîrgu-Frumos, după această socoteală, erau vre-o 30.

Pescarul Vornicului Balș e un pescar al Vornicului Țerii-de-jos, care avea însă reședința — în teorie, căci era tot la Curte — în Bîrlad, unde se strămutase rostul lui de venituri de la Chilia⁴.

Vin apoi, fără rubrică deosebită, diaci — cu un „ug“ —, țeranî și popî, — cu cîte 17 potronici (fiecare potronic avînd 9 bani), slugî — cu 16 —, un grădinar — numai cu 8.

Tîrgoveții, „tîrgul“ propriu zis, 16 familii — cu un *herariu* și un bărbier —, aŭ a răspunde sume deosebite, care merg de la 2 ughi, cît călărașii cu dajde mai mică, pînă la cei 12 potronici ai țeranilor; ba unul plătește chiar mai puțin. Dintre ei găsîm în actul de la 1683 al tîrgoveților pe Nicola bărbierul, pe Zmăul, pe Zota, pe Costin Mărcuță, pe Istratie, pe Gligorie.

„Slugile pîrcălabilor“ vin în al treilea rînd, cu cea mai slabă dajde: dacā doi plătesc mai mult decît un galben, ceilalți sînt însemnați cu 6-8 potronici. Între ei sînt trei logofeți; „măturî curte“ pare să însemne: „măturătorii curții“.

¹ *Descr. Mold.*, p. 91.

² *Studii și doc.*, IV, p. 263, no xcix.

³ *Ibid.*

⁴ *Ibid.*, p. 78.

Lîngă tîrg era o slobozie, și din această „slobozie ot Galați“ se trec la izvod numai două gospodării.

În al cincilea rînd se cuprind doi „mahalagii“, un „miazilgiu“, care ținea caii de *menzil*, de poștă, și un cizmar.

Cum se vede, Galațul era împărțit în aceste cercuri fiscale, care corespund unor strate deosebite ale locuitorilor: cetatea, cu pîrcălabii și slugile; oastea de hotar a slujitorilor, cu căpitanul, vătavul, trei chihăi și stegarul; tîrgul, cu negustorii și unii meșteșugari; mahalaua de meșteri, deosebi de: popi, țeranî și felurite slugi și, în sfîrșit, *slobozia* adausă.

Știrile din acest catastif ni pot sluji astfel și pentru a a înțelege felul de formație și la alte orașe.

XV.

POMELNICUL ROMĂNESC AL MĂNĂSTIRII BISERICANŢI.

I.

În județul Neamț, nu departe de Bistrița lui Alexandru-cel-Bun, se află mănăstirea, astăzi mult prefăcută¹ și aproape părăsită, a Bisericanilor.

Inscripția din 1786 spune că întemeietorul acestui lăcaș a fost „Ștefan-Vodă sin Bogdan-Vodă“ la 7020²: are cineva deci alegerea între zidirea de Ștefan-cel-Mare *înainte* de 1512, ori la această dată, de Ștefan-cel-Tinăr, fiul lui Bogdan Orbul și nepotul de fiu al vechiului Ștefan: cead'întăiū părere e mai probabilă, Ștefaniță nefiind un ctitor de mănăstiri.

În *Istoria Bisericii românești*, ca și în *Istoria literaturii bisericesti a Rominilor*, am arătat însemnatul rost literar pe care Bisericanii l-au avut în veacul al XVIII-lea, în a două jumătate a lui. atunci cînd toate celelalte mănăstiri moldovenești decăzuseră supt acest raport. În aceste lucrări s'a mai arătat și legătura mănăstirii lui Ștefan-cel-Mare cu ierarhia rusească din vremea Țarului Petru.

Am găsit încă, într'un dulap din biserică, o parte din cărțile care erau mîndria călugărilor copiști și chiar traducători; dispăruseră însă acelea pe care le pomenia încă în 1885 episcopul Melchisedec³. Manuscriptele păstrate au fost analizate, cu toate lămuririle trebuitoare, de d. Al. Lăpădatu, în *Biserica ortodoxă* pe 1906⁴.

¹ V. Sate și mănăstiri, p. 137.

² *Inscripții*, I, pp. 42-3.

³ *Notițe istorice și arheologice*, p. 77 și urm.

⁴ Și aparte: „Manuscrisele de la Bisericanî și Rîșca“, Bucu-rești, 1906.

Să adăogim că încă din 1863 s'a încercat a se scrie o istorie a mănăstirii în broşura „Ochire istorică asupra fundării (originii) mănăstirii Bisericanii şi citeva cuvinte despre mănăstirile zise închinatē, cu un tablou al bisericii, bine litografisit de arhimandritul Partenie“, Bucureşti, 1863. Autorul, nepot al economului de Bisericanî, Serafim, a învăţat la 1821 supt acesta, ca „duhovnic copiilor“, în seminariul Socola.

Pomelnicul slavon al Bisericanilor, redactat pe vremurile de harnică muncă literară, în vechea limbă de cultură, la 1661, s'a publicat de d. Gh. Ghibănescu, în *Uricariul*, XXIII, p. 309 şi urm. E unul din cele mai interesante printre vechile pomelnice.

Am găsit la schitul Durăului, legat odată supt aceiaşi cîrmuire cu Bisericanii, un pomelnic românesc. El se deosebeşte de cellalt prin aceea că nu dă numai înşirarea ctitorilor şi a binefăcătorilor, ci şi o cronică, destul de bine alcătuită, a mănăstirii. Părţile cele mai folositoare se publică în paginile ce urmează:

Arătare pentru mănăstiria Bisericanii, de cine aū început a se zidi şi pe ce vreme şi de cine s'aū isprăvit de zidit şi pe ce vreme.

Aăastă bisearică ce se numeaşte în neşte scrisori vechi sârbeşt[i]: schitul lui Iosif, iară acum să zice mănăstirea Bisericanii, un stareţ cu numele Iosif ieromonah, acesta aū început a zidi bisearica, la anul 7060 [1551-2] (*sic*), în zilele] lui Ştefan Voevod cel Bun, carele aū domnit patruzece şi şapte de ani. Însă n'aū putut stareţul Iosif să zidească biserică, ci numai temelii aū pus. Iară Ştefan Voevod cel Bun, apropiindu-se de sfîrşitul vieţii, s'aū dus din viaţă aăasta, şi aū rămas în Domnie Bogdan Voevod, fečorul lui Ştefan Voevod cel Bun. Şi aū domnit Bogdan Voevod doisprăzece ani, şi s'aū dus şi el din viaţa aăasta, şi aū luat Domnia Ştefan Voevod cel Tînăr, fečorul lui Bogdan Voevod. Acesta s'aū înştiinţat pentru stareţul

Iosif, și pentru biserică, cum că iaste de atita vreamă urzită, și nu poate starețul Iosif să o zidească; și, îndemându-se din răvnă d[u]mnezeiască, aū zidit biserica și aū isprăvit-o de zidit, și aū dat multă bogăție starețului Iosif, ca să o împodobească cu cărți și cu veșminte, și cu de toate ceale trebuincoase, dupre cum singur zice într'un ispisoc ce l-aū dat starețului Iosif, de stăpinire pe braniște împrejurul mănăstirii, la anul 7028 [1519-20]. Iară fericitul ctitor Ștefan Voevod cel Tinăr, care aū zidit biserica, numai 9 ani aū domnit, și, tinăr fiind, s'aū dus din lumea acastă deșartă la lăcașurile ceale veačnice, pentru că l-aū otrăvit pe el pizmașii lui. Iară după Ștefan Voevod cel Tinăr aū luat Domniia Petru Voevod Raleș, fratele lui Ștefan Voevod celui Tinăr, însă nu frate bun, ci cu altă femeie il făcuse Bogdan Voevod. Iar Raleș i se zice lui dipe o fămeae, Răleșoae, ce o luasă el mai nainte, pină a nu fi Domn.

Deč Petru Voevod Raleș, fugind el odată pe la tirgul Pietrii, ca să scape de vrăjmașii lui, carii il gonii din urmă, și viind pe la mănăstirea Bistriții, aū apucat pe un pičor de deal care să zice Pičorul lui Petru-Vodă pină în zioa de astăz, și aū eșit la mănăstirea Bisericanii, și aū găsit pe starețul Iosif și cu alți călugări, și s'aū făgăduit acolò lui D[u]mnezeu și Maici D[o]mnului cătră starețul Iosif, zicînd că, de-î va ajuta lui, D[u]mnezeu, ca să mai vie el D[o]mn în Moldova, va mai zidi și va mai întări biserica. Decî Petru Voevod aū apucat de la mănăstirea Bisericanii pe apa Bistriții în sus, și aū găsit nește păscaři, și s'aū schimbat în haine proaste, și s'aū amestecat cu pescarii acii, și aū trecut în Țara Ungurească. Deč aū prins de veaste străjile Craiului Unguresc că Petru Voevod aū trecut în Țara Ungurească, și l-aū gonit pe dînsul, dară nu l-aū ajuns; pentru că Petru Voevod aū mers la un un boiariū priiatin al său, și pe boiariū nu l-aū găsit acasă, dară i-aū dat cocoana butca și cai, și aū scăpat în cetatea Ciceu, iară Doamna lui era acolò în cetate. Pentru că avea Domni din Moldova în vremea aceia doao cetăț în Țara

Ungurească, de-ş Ținea acolo bogăȚiia și odoarăle lor, pentru răutăȚile și răzmiriȚile ce se întimpla adeseorî aiȚa în Moldova. DeȚ Petru Voevod șidea în cetatea Ciceu și nu putea să iasă să-ş caute de trebî, pentru că era învrăjbit cu Craiul unguresc și să temea de dinsul. Iară de la o vreme s'aũ împăcat el cu Craiul unguresc, și aũ început a-șî căuta de trebî ca să vie iar[ă]ș Domn în Moldova, și aũ mers la Țarigrad, pentru că țara era inchinată la Țarigrad de tată-său Bogdan Voevod. Și, întru al treisprăzecelea an de la eșirea lui din Domnie, iarăș aũ venit Domn Petru Voevod în țara Moldovii, și ș'aũ adus aminte de făgăduința lui care să făgăduise lui D[u]mnezeu cătră stareșul Iosif cînd aũ trecut pe la Bisericanî. Acesta aũ mai zidit și aũ mai înfrumuseșat sf[ă]nșntă biserică, după cum singur zice într'un ispisoc vechi sîrbesc ce l-aũ dat călugărilor de la schitul lui Iosif, de stăpînire pe branește împrejurul schitului, la anii 7043 [1534-5], pentru că stareșul Iosif să dusăse cătră D[o]mnul. Iară ce fealiu de zidire aũ făcut Petru Voevod aiȚ la Bisericanî, nu arată.

DeȚ aũ fost biserica acea zidită de Ștefan Voevod neîngrădită cu zid împrejur, o sută și șapte ani, adecă din zilele lui Ștefan Voevod cel Tinăr, de la anii 7028 [1519-20], pînă în zilele lui Miron Barnoșchi Voevod, la anii 7135 [1626-7]. Iară în zilele lui Miron Barnoșchi Voevod era egumen în Bisericanî Parthenie iermonah. Decî acest egumen Parthenie cunoaște că aũ fost om cuvios, avînd și călugări pe lingă dinsul oameni cuvioș și vreadnici. Pentru că dovedesc daniile cite s'aũ dat și lucrurile cite s'aũ lucrat aiȚ la Bisericanî, în zilele aceluî rînd de călugări care aũ fost în zilele egumenului Parthenie.

[Din vremea pînă atunci sînt numai patru ispisoaice domneș[ă] date de stăpînire pe branește împrejurul schitului: cel d'întîi ispisoc iaste de la Ștefan Voevod..., la anii 7028 [1519-20], al doilea... de la Petru Voevod Raleș, întru care scrie că l-aũ dat călugărilor de la schitul lui Iosif, pentru că stareșul Iosif murise, și iaste din anii 7303 [1792-3] (*sic*), al treilea... de la Eremia Moghila Voevod, din ani 7104

[1595-6], al patrulea... de la Simeon Moghila Voevod, din ani 7115 [1606-7]... Deč mănăstirea Bisericanî pînă în zilele egumenului Parthenie aŭ fost un schit sărac, [care avea braniștea] și nește poeni supt Cîahlău, care le dîdese arhiepiscopul Nicolae¹, pușintel mai nainte de egumenul Parthenie. Iară, în zilele egumenului Parthenie, din schit s'aŭ făcut mănăstire..., pentru că s'aŭ îmbogățit cu moșii și cu Țigani, și s'aŭ îngrădit biserica cu zid împrejur, și s'aŭ făcut pridvorul biserici, și s'aŭ făcut pivnița și trapezarea, și clisernița, și toate una după alta. [Erau și călugări mulți], pentru că vedem că la biserica pustie și lipsită de oameni nu dă nimeni nimică.

Și, pentru ca se cunoască fieștecine cum s'aŭ făcut ctitori Domni și boiari Moldovi din vremea aceia aicea la mănăstirea Bisericanî, unul după altul, în pușină vreme, iată că-î punem aicea de față:

Costantin Moghila Voevod aŭ dat moșia Bicazul în locul poenilor celor de supt Cîahlău, la ani 7119 [1610-1].

Ștefan Voevod Tomșa aŭ dat moșia Troița la anul 7120 [1611-2].

Giupineasa Dumitra și cu Cristina aŭ dat o a patra parte din moșia Orbicul, la anul 7120 [1611-2].

Radul Voevod aŭ dat moșia Popcești, la anul 7127 [1618-9].

Cocoana Mariia Pöstelničasa aŭ dat moșia Vinătoriî la anul 7128 [1619-20].

Miron Barnoțchi Voevod aŭ dat Vadurile, 7134 [1625-6].

Parthenie egumenul din Bisericanî aŭ cumpărat moșia Tortorești și o bucată de loc de la Vilcești pe Putna, la ani 7140 [1631-2]... Și nu numai atîta, ci și zidiul împrejurul biserici tot pe vremea aceia s'aŭ făcut, și odoarale în biserică ceale mai multe tot din vremea aceia sînt: veșminte și cruci și potirile și mulțime de cărți sirbești, scrise de părinți cariî lăcuia aița pe vremea aceia, și unile din odoară sînt date de boiari, iară unile de călugări cariî lăcuia aița, sînt făcute, pe care sînt numele lor scrise,

¹ Nicanor.

precum iaste petrahirul cel cu chipuri, pre unde iaste scris: Iosif ieromonah și veleatul 7146 [1637-8], și pe tochița cea de fier iară iaste scris: Iosif ieromonah și Petronie, și veleatul 7139 [1630-1], și pe v'o cîteva cruci de ceale ferecate cu argint iară sînt scrise numele părinților ieromonaș, și altele multe sînt pe carele sînt numele lor scrise, și tot pe o vreme, nu departe una de alta...

Iară pentru facerea zidului împrejurul biserici, așa se cunoaște: [Partenie] aŭ pus silință să îngrădească biserica cu zid împrejur . . . S'aŭ îndemnat mulț din boiari ca să se facă ctitori ai. . . , să dea ajutoriŭ ca să se îngrădească biserica cu zid împrejur. Decî cel d'întiŭ îndemnatoriŭ aŭ fost Pătrașco Bașotă Marele-Logofăt și cu cocoana lui, Grozava. Acesta aŭ zidit turnul cel de spre miiazinoapte, în zilele lui Miron Barnoțchi Voevod, la anii 7135 [1626-7], după cum adeverează titulușul care iaste scris de-asupra uși, întru care sînt scrise numele lor cu slove în piatră. Al doilea ctitor iaste Toma Postelnicul și cu cocoana lui, Eftimiia. Acesta aŭ zidit turnul cel de spre Răsărit, tot în zilele lui Miron Barnoțchi Voevod, și întru acelaș an 7135 [1626-7], după cum adeverează titulușul care iaste scris de-asupra uși, cu slove de piatră, întru care sînt scrise numele lor. Iară de pe vremea aceia cînd să zidea zidul să afla în pomealnic mulți ctitori scriș că aŭ dat cîte o sută de galbeni și mai bine uni. . . Iar zidul cît iaste de la un turn până la altul, și cît iaste pe din dosul biserici de spre pîrău, și turnșorul cel mic de spre Apus, și zidiul pe di la vale, până în turnul cel de spre Amiazăzi, și zidiul pe din fața mănăstiri pină iarăș în turnul cel de spre Răsărit, acestea toate le-aŭ zidit egumenul Parthenie. . . , cu sutele aceale de galbină, care să dă de la alți ctitori, care sînt scrise în pomealnic, -- iară mai ales doi boiari: Dumitrașco Buhuș și cocoana lui, Ileana, și Dumitrașco Șoldan și cocoana lui, Safta; aceșta au făcut zidiul împrejur, afară de turnuri, după cum adeverează scrisoarea ce iaste pe o piatră, întru care sînt scriș amîndoi boiari aceșta. Așișderea și în pomelnicul cel sîrbesc i-am găsit

scriş pe amîndoi la un loc, şi arată că ei au făcut ograda împrejur şi pivniţa cea de desupt cliserniţă şi cliserniţa. Iară turnul cel mare care iaste de spre Amiazăzi l-au zidit iarăş un boiarîu, cu numele Dumitraşco Ştefan Marele-Logofăt şi cocoana lui, Mariia, la anul 7139 [1630-1], şi tot acesta aŭ zidit şi biserica la Bučuleşti, şi aŭ şi murit întru acelaş an amîndoi, şi i-aŭ pus egumenul Parthenie la pomelnic, după cu n singur scrie într'o Evanghelie sirbească ce aŭ dăruit-o el mănăstiri, la anul 7139 [1630-1]. Iară egumenul Parthenie şase ani aŭ lucrat la zidiu, adecă l-aŭ început în zilele lui Miron Barnoţchi Voevod, la anul 7135 [1626-7], în luna lui Aprilie 30 de zile, şi l-aŭ săvirşit la anul 7141 [1632-3], în luna lui Iulie 27 de zile, în zioa de Sf[ă]ntul Panteleimon, după cum singur cu mîna sa scrie într'o evanghelie sirbească, la sfîrşit, ce aŭ dăruit-o el mănăstiri, şi arată acolo că aŭ avut multă osteneală pînă aŭ isprăvit zidiul, şi să roagă să li pomenească părinţi cariî vor fi pe urma lui întru această mănăstire petrecători.

... Apoi, cînd au fost în zilele lui Vasilie Voevod, la anul 7145 [1636-7], alţ doi boiarî s'aŭ îndemnat a să face ctitori...: Toma Sulgeriul şi cocoana lui, Eftimiia, şi Iordache Vistearnicul şi cocoana lui, Ecaterina. Aceştia aŭ zidit pridvorul biserici şi pivniţa şi trapezarea, după cum adevereaze tituluşul care iaste scris de-asupra uşi trapezerii, întru care sînt scrise numele lor cu slove în pîiatră. Şi iarăş, tot întru aceiaş vreme, un Toderaş Ba otă s'aŭ îndemnat şi el să se facă ctitor..., şi aŭ făcut cinč chilii de lemn durate, ceale de spre Apus, iară, cînd s'aŭ lucrat aceastea toate..., aŭ fost ostenitori şi cheltuitoriu şi chivirnisitoriu un călugăr cu numele Andonie ieromonah, după cum adevereaze scrisoarea ce iaste pe o pîiatră scăjască (*sic*; sirbească), ce s'aŭ găsit pe mormîntul lui Andonie, şi mormîntul era zidit cu cărămidă, şi de-asupra era puse o leaspide mare, şi peste leaspide era pîiatra cea scrise; iară, cînd s'aŭ prefăcut biserica, s'aŭ mutat pîiatra de pre mormînt, pentru că aŭ venit temeliia biserici pe acolo.

Și zece ani au ținut lucrul zidiri, pînă s'au isprăvit toate; adecă s'au început zidirea în zilele lui Miron Barnoțchi Voevod, la anul 7135 [1626-7], care iaste de-asupra uși turnului celui de spre Miazănoapte, și s'au sfîrșit în zilele lui Vasilie Voevod, la anul 7145 [1646-7], care iaste de-asupra uși trapezeri. Iară egumenul Parthenie au mai trăit vr'o cițva ani după săvîrșirea lucrurilor acestora, și s'au dus cătră D[o]mnul. Iară după Parthenie au fost egumen Mitrofan ieromonah, și după Mitrofan au fost egumen Iorest; și așa, cu curgerea vremi, s'au trecut toț călugări din vremea aceia, și s'au săvîrșit acel rînd de oameni, și s'au împuținat călugări foarte, dară tot n'au fost mănăstirea pustie de tot. Și tot pe vremea acestui egumen Iorest de mai sus pomenit un boiariu anume Statie Vistearnicul și cu cocoana lui, Cristina, au răvnit și ei ca să se facă ctitori . . . , și au dat moșia Dăianî și Ursești, la anul 7187 [1678-9]. Și iarăș o cocoană, cu numele Mariia Hăbășasca, care din călugărie s'au numit Magdalina, și ačasta au răvnit ca să se facă ctitoră . . . , și au dat partea ei de moșie din moșia Poiana, la anul 7225 [1716-7], în vremea egumenului Sarafim ieromonah.

Iară, cînd au fost în zilele lui Ioan Nicolae Voevod, la anul 7250 [1741-2], au luat egumenia în Bisericanî un Misail ieromonah, călugăr din Bisericanî fiind și acesta; pre acest Misail l-au trimis într'o vreme Mitropolitul Gavriil Calimah, cu trebuința Mitropoliei, la Rosiia, și, după ce au venit de acolò, pentru slujba lui l-au făcut arhimandrit. Acesta au egumenit aici în Bisericanî patruzeč de ani neschimbat, și în vremile acelea era veniturile moșilor foarte micî, pentru că nu să căuta moșile și nu le cumpăra nimenea, și bani era foarte puțini, dară, arhimandritul Misail, fiindcă nu era om cheltuatoriu, au strîns în vremea egumeniei lui, din veniturile moșilor mănăstiri, trei mii și cinč sute de lei, cu gînd ca să prefacă biserica, fiindcă biserica cea zidită de Ștefan Voevod era foarte mică. Deč arhimandritul Misail nu-î da mîna ca să se apuce de zidirea biserici, și bani încă să temea

să-î ţie la el, şi aŭ dat bani la doi boiari, ca să şază la păstrare, adecă o mie şapte sute cinzeč de lei aŭ dat la Spătariul Ioniţă Canta de la Şărbeşt[î], şi o mie şapte sute cinzeč de lei aŭ dat la Marele-Logofet Nicolae Roset, şi după aceea, peste puţină vreme, s'aŭ dus arhimandritul Misail din viaţa acasta, şi n'aŭ apucat să zidească biserica.

Deci după arhimandritul Misail aŭ luat egumeniia în Bisericanî un Ioil ieromonah, călugăr din Bisericanî fiind şi acesta, şi ucenic arhimandritului Misail. [Mitropolitul Gavriil îi porunceşte] să zidească biserica... Şi, apucându-se, au răsipit biserica cea mică, care era zidită de Ştefan Voevod, pînă în temelie; dar pridvorul nu l-aŭ răsipit, ci numai biserica. Iară biserica cea mică era zugrăvită pe dinlăuntru, şi era zugrăvit şi chipul lui Ştefan Voevod cel Tînăr, şi era în tinda biserici neşte pietri mari şi scrise, supt care pietri era îngropate trupuri de ale ctitorilor; dec' s'aŭ mutat pietrile de la locurile lor, şi unile le-aŭ pus în zidul biserici, iară altele s'aŭ pus în pridvorul biserici, şi acum nu sînt trupurile acelora acolo supt pietri, unde sînt pietrile aşezate acum. Deci egumenul Ioil aŭ început a zidi biserica, şi în patru ani aŭ zidit biserica, şi aŭ mai înălţat şi pridvorul. Iară întru acei patru ani cît aŭ ţinut zidirea biserici, le era părinţilor nevoe pentru biserică, că nu avea unde să slujască liturghie, măcar la praznice, şi, luînd blagoslovenie de la Mitropolitul, aŭ sfîîntit biserică o chilie ce iaste în turnul cel de spre Amiazăzi, şi aŭ pus hramul sfîntul mucenic Gheorghie, şi slujia acolo sfînta liturghie, până s'aŭ isprăvit de zidit biserica. În zilele lui Costantin Dimitrie Moruz Voevod, la anul 7290 [1781-2], s'aŭ dus la Iaş, şi aŭ arătat Mitropolitului Gavriil Calimah cum că s'aŭ isprăvit de zidit biserica şi trebuiaşte să se sfîîntască. Iară Mitropolitul Gavriil aŭ făcut pe ieromonahul Ioil egumenul de Bisericanî arhimandrit şi i-aŭ poruncit lui ca să cumpere ceale pentru trebuinţa sfîîntiri, şi să sfîîntască el biserica. Şi așa arhimandritul Ioil, cum-

părănd ceale pentru trebuința sf[i]nțiri, aū sf[i]nți. biserica. Și după aceia, peste puțintică vreme, aū scos pe arhimandritul Ioil din egumenie, și n'aū apucat să zugrăvească catapeteazma, și aū pus egumen în Bisericanî un Paisie arhimandrit, și acesta aū zugrăvit catapeteazma, la anul 7298 [1789-90], cu bani ce rămăsease strînș de arhimandritul Ioil de pe veniturile mosiilor mănăstiri. Iară după moartea arhimandritului Paisie iarăș aū luat arhimandritul Ioil egumeniia în Bisericanî, și aīca s'aū săvirșit și s'aū îngropat și arhimandritul Paisie și arhimandritul Ioil... Am scris eū, Mitrofan iermonah, la anul 7320 [1812], Fevroarie 15.

Iară la biserica cea veache pusease starețul Iosif cu părinții acei de de mult o pravilă grea, pentru că făcea de doao orî priveghiiare în septămină, adecă Simbătă noaptea spre Duminecă și Miercuri noapte spre Joī, iară în care săptămină să întimpla vre o sărbătoare, atunci mută priveghiiarea cea de Miercuri noaptea, spre zioa serbători aceia. Iară priveghierea o făcea cu cetire multă, pentru că ceriia zăce cathizme și punea și cuvinte pintre cathizme; adecă cetiia trei cathizme și apoi canonul lui Is[us], și iară trei cathizme, și și canonul Precești și un cuvînt din cărțile sf[i]nților părinți. Apoi, deaca era spre Duminecă, cînta troicicicul, și zicea preotul ecteniile ceale obiĉnuite ale polonoșniți, apoi psalmi de utriane și ecteniia cea mare după obiceiă, apoi cînta „D[u]mnezeū iaste D[o]mnul“ și troparele, după rînduiala lor. Apoi cetiia cathizma 17: „feriĉ, cei fără prihană“, iară alte cathizme nu mai cetiia aīca, fiindcă cetise destule mai nainte; apoi: „bine ești cuvîntat, D[oa]mne“, soborul űngeresc și celealalte ale utriani; de-aciiia űnnainte ca și la alte biseriĉ.

Așjdirea și Miercuri noaptea spre Joī tot aĉastă rînduială era: numai cathizmele űncepea a le ceti de la cathizma 11 űnnainte, și iarăș pitre cathizme cetiia cuvinte și canoane, după cum am arătat mai sus, afară de celea care sînt ale űnvieri; și s'aū űnut aĉastă rînduială pînă

s'au prefăcut biserica de arhimandritul Ioil la anul 7290 [1781-2], iară, după ce s'au prefăcut biserica și au sf[i]nțit-o, apoi au pus pravila la biserică, ca și la alte biserici. Iară părinți cariî au pus pravila la biserica cea veache au fost venit de la locuri depărtate aiç pe locurile acestie, adecă de la Iordan, pentru că scrie într'o carte sârbească: „noi“, zice, „am fost la un schit pe lângă apa Iordanului, și noao acolò așa ne-au fost pravila la biserica, de făceam de doao orî priveghiiare în săptămînă și cu zăce cathizme și cu cetire multă, și, după ce am venit aiç, pe locurile acestea, așa am ținut și aiça, și cariî vor fi petrecători pre urma noastră aiç la acest loc, și vor voi să ție așa, să le ajute D[u]mnezeu.

Am auzit și ačasta povestindu-se de părinți cei vechi cariî i-am apucat noi aiça, cum că starețul Iosif mai nainte, pînă a nu se apuca el de zidirea biserici, au vrut odată să se ducă de aiç, de la locul acesta, și au mers pînă acoloa, la stejari cei mari, unde iaste lavița lângă drum, și acoloa i s'au arătat Maica D[o]mnului, și i-au zis să nu să ducă de la locul acesta, că și aici iaste grădina Sf[i]nții Sale, și așa starețul Iosif au rămas la locul acesta, și acolo unde i s'au arătat Maica D[o]mnului, au pus o iconița a Maici D[o]mnului într'un stejar mare, de la deal de drum, în dreptul laviți, și au așăzat acolò iconița multă vreme, iară, trecînd mulți ani la mijloc, s'au învechit stejarul și au căzut jos, iară iconița au luat-o un părinte de aiç din mănăstire.

Pomelnic al fericitorî ctitorî și făcătorilor de bine și miluitorilor al sf[i]nței mănăstiri Bisericianiî, unde iaste hramul Buna Vestire al Preasf[i]nței stăpînei noastre, Născătoareî de D[u]mnezeu și pururea-Fečoareî Marieî.

Care pomealnic mai nainte s'au fost scris de pre limba cea veche sîrbească prin silința arhimandritului Misail, la anul 7270 [1761-2], iară acum a doo oară s'au înnoit și s'au prescis în zilele bine-credinčosului marelui Împărat de Rosiia Alexandru Pavlovici, fiind Mitropolit și exarh

Moldaviei, Vlahiei și Basarabiei chirio chirio Gavril, și s'au scris prin silința egumenului de Bisericanî chir Dosoftei ieromonah, la anul de la Zidirea Lumii 7320 [1821-2]. Și s'au scris de mine, Mitrofan ieromonah, în sf[ânta] mănăst[ire] Bisericanî.

Stihuri făcute în viersuri poeticești pentru viața ticălosului om, într-o această lume plină de deșărtăciuni.

Omul în lume născînd	În cinste, în slavă, în bogăție
Să naște gol și plîngînd,	Pururea dorit să fie;
Și cît anî viețuiaște	Care sint amăgitoare,
Tot deșărtăciuni pottește,	Schimbate și trecătoare, etc.

Cuvînt către cuvioșii părinț de la sf[ânta] mănăstirea Bisericanî.

[A găsit „cartea“ de mai sus] învechită foarte și stricată..., și, fiind sîrbească și fără înțelegere, am răvnit cu inima mea cu mare dorință, și am pus în gîndul mieu ca să prefac această carte pomelnic și, înnoindu-o, să o tîlmăcesc pre limba noastră, moldovenească, spre înțelegerea și îndămîna fieștecăruia frate, fiindcă acum, în zilele noastre, a început sîrbia cea veache și înțelegerea ei a să părăsi și a nu să băga în samă de mulți, pentru neînțelegerea ei. Deci iată că cu îndemnarea și ajutoriul lui D[um]nezeu o am prefăcut și o am tîlmăcit din sîrbiia veache pre limba moldovenească cu mai bună orînduială, precum să vede. [Îndemn spre pomenire. Iscălește: Misail arhimandrit.]

Învățătură în ce chip să face pomenirea acestor fericiți și vreadnici de pomenire ctitorilor și făcătorilor de bine și miluitorilor acestui sf[ânt] și d[um]nezeesc lăcaș, cari s'au lăsat, numele sale scrise aici într-o pomelnic, spre veačnica lor pomenire.

[Pomelnicul e împărțit după serbători și începe cu Septembrie. În linia întăiu se află serbătoarea și numele, în a doua titlurile la pomenire. Se înseamnă astfel — titlurile

se pot vedea din introducere: Iosif starețul, Ștefan-Vodă, Petru-Vodă și Maria, Dumitrașco Buhuș și Ileana, Dumitrașco Șoldan și Safta, Toma, Eftimia, Iordache și Ecaterina, Miron și Marica, Zmaragda, Miron, Dumitrașco, Andronic, Grigorie, Maria, Ana, ieromonahii Parthenie și Andonie, Pătrașco și Grozava.] Ioan Voevod¹, Theofana, Doamna lui: acesta au dat 100 de galbeni de aur și un felon. [Toma și Eftimia.] Petru, Pătrașco, Anușca, Nicoară, Tueodosie ieromonah, Dometian, Daniil; aceștia au dat aceștii sfinte mănăstiri 200 zloți și au făcut hăleșteu la Troița, la anul 7123 [1614-5]. Dometian, Daniil, Irina, Mariia, Cornilie, Gavriil, Cozma, Tiron, Iosif ieromonah Canănău, egumen de Bisericanî; acesta au dat opt sute de lei de aur făcut hăleșteu la Troița; 7294 [1785-6]. Enache, Maria: acesta au dat 4 iape și 4 vaci, o căldare mare și bani 50, lei. Evstratie, Pascalina, Penteli, Bogdan. Aceștia au dat acestui sfânt lăcaș 100 de matce, Cristina, Anghelina, Ioan, Mariia, Parthenie ieromonah; aceștia au dat acestui sfânt lăcaș o presacă cu 100 de matce; Ioan, Floarea, Stana, Dumitrașco Logofet Ștefan, Mariia: acesta au zidit turnul cel gros de cătră Apus, la anul 7140 [1631-2], au dat și o prisacă de stupi; iereii Vasile ș. a.: aceștia au dat... 54 boi și 2 vaci și 2 bivoli și bani 20 lei; Varlam ieromonah ș. a.: aceștia au dat... 50 matce și 20 oi. Radul Voevod: aceștia au dat moșia Popcești, la anul 7127 [1618-9]. Doroftei monah ș. a.: aceștia au dat un felon de ștofiță și 2 boi și o vacă și 100 de lei la acoperemîntul chitiilor, la anul 7303 [1794-5]. . . Ștefan Voevod Tomșa, Axanina, Doamna sa: aceștia au dat acestui sfânt lăcaș moșia Troița și un rînd de veșminte, 7123 [1614-5]; Pătrașco, Antimiia, Costantin: de la aceștia au luat Ștefan Voevod moșia Troița și au dat-o mănăstirii, fiind domnească; Lazar ieromonah ș. a.: aceștia au dat o cruce ferecată și cu scaun de argint și o păreache pothale de argint; Dumitrașco Ștefan, Ziniica: aceștia au dat potiriul cel mijlociu, cu discu și cu zvezda lui și o cruce

¹ Cel Cumplit. Doamna lui, Marica, s'a călugărit după moartea lui.

ferecată și poleită cu aur, la anul 7119 [1610-1]. Alexandru, Mariia, Ramandi Postealnic. Aceșta a dat potiriul cel mic, cu discu și cu zvezda lui, și o cruce ferecată, 7118 (1609-10); Coman, Tudura: aceșta a dat moara Mușatul pe Cuiajdiu. Ioan, Ecaterina; Adam, neguțatoriul de la Șorogrod. Aceșta a dat 100 galbină de aur și 12 linguri de argint și un covor mare, frumos, la anul 7158 [1649-50]... Gheorghie. Mariia, Vasilie, Ileana, Irimice, Magdalina, Ioan, Parascheva, Tofan, Gavriil, Caterina, Safta, Parascheva, Gavriil, Ciolpan. Aceșta a dat... satul Luțcani la Siret, și un sălaș de Țigani, iară mai pre urmă s'a schimbat cu o bucată de loc la Jidești. Grigorie, Safta, Ionașco, Mariia, Dumitru Prăjescul. Aceșta a dat... 14 iape..., Alexiia, Petrina..., Hariton monah ș. a.: aceșta a dat... a patra parte de satu Orbi și 10 iape și 40 matce; 7120 [1611-2]... Vasilie ș.a.: aceșta a dat o bucată de loc între vaduri, la anul 7210 [1701-2]. Dumitru, ș.a.: aceșta a dat poiana peste vad... Vartholomei arhimandrit Măzărean: aceșta a dat un epitrahir și un cal; 7270 [1761-2], Theodosie, ș. a. ... Covrig... Ionichie episcop, ierei Tudur, Ioana: acesta a dat 72 de lei la acoperimintul chiliilor.... Evstratie Voevod, Ecaterina Doamna: Dabija: acesta a dat o prisacă stupi și un sălaș de Țigani, anume Grigore Pădure, la anul 7160 [1651-2]. Miron Voevod Barnoțchi, Dimitrie, Safta; acesta a dat poiana între vaduri și 10 boi și 40 stupi, 7137 [1628-9]... Ierei Zaharia ș. a.: acesta a dat 60 lei de a zugrăvit tretapodul; 7298 [1789-90]. Anastasie arhiepiscop, Nil, Athanasie, Mitrofan, Pahomie, Gavriil, Leon, Iacov, Nicolae episcop, Ioan, Euloghie, Dosoftei, Daniil, Iorest, Ghedeon. Aceșt[i] arhieriei, unii au dat cîte ceva la mănăstire, iară cei mai mulț n'a dat nimică, numai pentru că i-am găsit scriș în pomealnicul cel vechi, i-am scris și eu aicea, ca să li se facă pomenire... Isaia ierodiiakon, ș. a.: acesta a dat o crîștealniță de argint; 7287 [1778-9]... Methodie monah ș. a.: acesta a dat... un triod rumînescu..., Petru, Sofroniia, Nicolae, Gheorghie Ciolpan. Aceșta a dat un stog de

grîu, ş. a. Vasilie, Irina, Gavril: Hatman: aceştă aŭ dat 100 galbeni de aur. Ionaşco ş. a.: aceştă aŭ dat bani 100 galbeni de aur şi 70 zloţ... Varlam ieromonah ş. a.: aceştă aŭ dat... o cetelnă; 7270 [1751-2]. Acesta au dat 250 lei, şi s'aŭ rădicat catapiteazma; 7270 [1761-2]. Misail arhimandrit ş. a. Acesta aŭ fost egumen la această mănăstire 40 de ani, şi aŭ dat 60 de stupi; 7280 [1771-2] . . . Lazar ş. a.: aceştă aŭ dat 2 vaduri de moară la Obrejeşti, cu pământuri în frunte, din apa Putni până în hotarul Milcovului... Evstratie Logofet: aceştă aŭ dat a treia parte de sat în Fiţingheşti... Eremiia, Dumitraşco Vornic. Acesta aŭ dat jumătate de hotar în Vilceşti. Eremiia, Todosiia, Nădăbaicu. Acesta aŭ dat un vad de moară în Vilceşti... Ioil arhimandrit, egumen de Bisericanî; . . . aŭ dat şi el şase sute de lei la prefăcutul bisericii, 7290 [1711-2]. . . Pahomie arhiepiscop, Lazar ieromonah, Marco monah: de la Bisericanî. Acesta aŭ dat... 300 taleri şi o Evanghelie şi o cruce [ferecată] şi un petahir şi un cal şi 3 iape şi pânza measii şi 3 ştergare şi o prisacă preoţilor bisericii. Alexandru Voevod bătrân, Stefan Voevod bătrân, Petru Voevod, Bogdan Voevod, Stefan Voevod tinăr, Petru Voevod, Mariia Doamna, Stefan Voevod tinăr, Alexandru Voevod, Ruxanda Doamna, Bogdan Voevod, Radul Voevod, Ioan Voevod, Theodosiia Doamna, Eremiia Moghilă Voevod, Mariia, maica lui, Elisaveta Doamna, Costantin Voevod, Simeon Voevod, Melaniia Doamna, Miron Voevod Barnoţchi, Costantin Voevod, Antioh Voevod, Dimitrie Voevod, Duca Voevod, Nastasiia Doamna, Nicolae Voevod, Pulheriia Doamna, Costantin Voevod, Ecaterina Doamna..., Safta ş. a.: aceştă aŭ dat 100 de galbeni de aur şi aŭ făcut catapiteazma; 7125 [1616-7] . . . , Gheorghie Chiriţa Paliolog, Mariia, Costantin, Soltana: Postealnic. Aceştă aŭ dat moşiia Vânătorii..., la anii 7128 [1619-20]... Mitrofan ieromonah..., un poias de argint... Mitrofan episcop: din Bisericanî. Acesta aŭ dat 200 lei şi un cal. Gheorghie, Evdochiia: părinţi mai sus numitului episcop... Mihalça, Despina, Neagoie, Despa, Neagul, Stanca: biv Ban,

Muntean... Ionichie ieromonah ș. a. Acesta a dat o moară în Pingărăcor... Sarafim ieromonah ș. a. Acesta a dat... 12 Menie ruminești și o sută de lei la pardositul bisericii... Nicolae arhiepiscop: acesta a dat poenile supt Căhlău și 200 de taleri, iară la anul 7119 [1610-1] s'a dat schimbat cu moșia Bicazul. Eremia Voevod, Maria, Elisafita... Vasile Spătariu Cantacozin, Costantin, Safta, Mihail, Marga, Șarban, Maria, Ilie, Safta: acesta a dat potiriul cel mare și 4 candile și 2 cruci ferecate și un sălaș de Țigani, anume Grigore Gunoiu: 7260 [1751-2]... Ioan, Maria, Ilie, Safta, Toader, Ileana: Cantacozinești: acesta a dat... 100 stupi. [Meletie Istrati, Gavriil, Agafia monahia, Veniamina monahia „Istratie, sora numitului episcop.“] Costantin, Ilinca, Costantin, Cantacuzinești: acesta a dat 30 de oi și 30 de lei și 8 nerță de grâu; 7217 [1708-9]... Magdalena monahia Hăbășasca, Grigorie Hatman, Safta. Acastă maică a dat... moșia Poiana, pe Tazlău; 7225 [1716-7]... Ștefan Voevodă [Tomșa], Magdalena Doama, Ruc-sanda, Nastasia, Gănavra, Livian Voevod: acesta a dat... 100 galbină de aur... Vasile, Maria: Spătariul. Acesta a dat... 1.300 de lei; 7317 [1808-9]... [Pomelnicul monahilor. Al boierilor fără nume, dar între ei:] Pătrașco Boldescul, Petru Bașotă, Iordache Vistear, Dimitrie Postelnic, Ioan Crimca, Pătrașco Logofet, Dumitru Șoldan, Gheorghie Catargiu, Nicolae Catargiu, Vasile Neagoe, Cristea Buhuș, Toader Pitariu, Costantin Postelnic, Gheorghie Bașotă, Ionașco Bașotă, Eftimie Spătariu, Toader Șoldan, Costantin Stîrca, Toader Șoldan, Grigoră Pistochi, Racovița Cehan, Gavriil Logofet, Petrea Bun, Nastasia Nădăbaico, Nicoară Prăjăscul, Ionașco Botăș, Nicolae Ciolpan, Simon Mălaiu, Miron Buhuș, Mihail Furtun[ă], Pătrașco Bașot[ă] Logofet, Toma Postelnic, Grigorie Hatman.

Stareții: Ierothei, Efrem, Mihail, Ierothei, Varnava, Pomelnic al egumenilor Partenie 7117 [1608-9], Parthenie 7140 [1631-2], Mitrofan 7158 [1649-50]. Iorest 7170 [1661-2], Ghedeoan 7213 [1704-5], Nicolae 7215 [1806-7], Tofan 7219 [1720-1], Sarafim Baronu 7235 [1727-8], Iorest 7238 [1729-30],

Anthim Creţul 7230 [1721-2], Theodosie 7243 [1734-5], Misail 7250 [1741-2], Ioil 7290 [1781-2], Paisie 7299 [1791-2], Chiril, Theodosie 7354 [1845-6], Veniamin Velićcu 7366 [1857-8], Nicon 7372 [1863-4], Partenie Pupăscu 1865, 25 Septembrie.

Pe legătură: Pomelnicul fericiţilor ctitori a sfinteî mo-nastirî Bisericanî.

PARTEA A II-a.

INSCRIPTII ȘI ÎNSEMNĂRI.

I. BUCUREȘTI.

Pe o piatră, acum în Palatul Artelor de la foasta Expoziție, comunicație a d-lui Al. Lăpădatu:

Aceaste case den temelii lor sânt înălțate de luminatul Domnă Io Costandin Basarabă Voevod fiului său Costandin Brâncoveanu, începându-le și și sfârșindu-le la leat 7206 [1697-8] și la al zeacelea an al Domniei sale, ispravnic fiind Mihaï vt[ori] Post. Corbeanul.

Mihaï Corbeanu e pomenit ca al doilea Postelnic la 1690 (Radu Greceanu, ed. Șt. Greceanu, p. 29), apoi la 1699 (*ibid.*, p. 101), în legătură cu complotul urzit de familia sa. Era Postelnic la 1713 (*ibid.*, p. 274). Pentru familia lui, v. *ibid.*, tabla. Mormîntul lui Constantin Corbeanu, fiul lui Vintilă, Banul, și al unei Cantacuzine, în *Inscripții*, I, pp. 120-1, n° 10. Neamul cel adevărat s'a stîns cu alt Constantin, numai Sluger, la 1748 (*Genealogia Cantacuzinilor*, pp. 79-80). Cred că Mihaï era fiul lui Vintilă și botezat de Mihaï Cantacuzino Spătarul, fratele mamei lui. E pomenit încă la 1719 de Matei Crețulescu, care-î zice „neanea“ (*Documentele Cantacuzinilor*, p. 205).

II. BISERICA DE SAT DIN —

Aăastă s[făn]tă și dumnezeiască biserică s'au rădicat întru cinstea și slava sfinților ierarhi, zidită cu toată cheltuiala dum[nea]lui boerului b[i]v Vel Clucer Ioan H[agi] Moscu, Saponichiu (?), epistat cnirov (*sic*), în zilele Domnului Ioan Alexandru Moruz V[oe]v[o]d, cu bl[a]gosl[ov]eniia Mi[t]r[o]p[ol]it[ului] Dositeu i episc[o]p chir Costandie, și s'au săvârșit cu toată podoba ei de numitul boer la liat 1803, Oct[ombrie] 1.

III. HUȘI.

1. Biserica episcopală.

1. În dosul ușii de intrare:

S'au înnoit această sfântă biserică de Sfinție Sa chiru Veniaminū Costachi episcop Hușului, la anulū 1793.

2. De-asupra ușii spre pronaos:

Благочестивын и хустолюбивын Іу Стефанъ Воевода бжеію млстію гспрь земли молдавскон, снъ Богдана Воеводи, нача и създа съи храмъ въ имѣ стыхъ славныхъ и въсехвалныхъ аптль Петра и Павла иже въ Гвсо цю на Дръсланици, и съ врьшисъ като љг, а гсва его лѣто ли текълцее, мсца ное. д.

Adecă:

Bine-cinstitorul și de Hristos iubitorul Io Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țerii Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, a început și a zidit acest hram în numele sfinților slăviților și a tot laudaților corifei Apostolii Petru și Pavel, care e la Huși ce este pe Drăslivța, și s'a isprăvit în anul 7003 [1494-5], iar al Domniei lui anul curgător 38, în luna Noiembrie 4.

3. Pe un mormint afară, pomenirea polcovnicului Ioan Vasilie Ivanovici Mașlichenū, mort la 11 Decembrie 1790.

4. Pe altul:

Această piatră a înpodobit-o chir Necolachi pentru Zanfirachi, și a Zmarandii, soția lui Necolachi, cu îndemnare maicii sale, Zanfira, ca să fie spre večnica pomenire, aminū; 1808, Mar[ție] 15.

5. Pe un al treilea:

Supt această piatră odihnește roaba lui Dumnezeu Anasztasia, soția lui Anastasie Panu, născută Hurmuzachi, răpos[ată] la 1820 (?).

E poate mama cunoscutului om politic din vremea Unirii.

6. Pe un al patrulea:

Supt această piatră odihnesc robii lui D[u]mnezeu Dimitrie și soția sa Ecaterina și fiul acestora, Spăt[ariul] Elefterie, cu soție sa Casandra, cari a fost după trup cei întâiu, părinți și cel al doile, frate Preosfințitului episcop a Romanului chirio Meletie, și cari a răpăosat în anii 1825 și până la 1830; večnica lor pomenire!

Tot supt această piatră și a d. Spat. Enachi, fiul d[umi]-s[ale] V. V. Dima și a Elinii; 1834.

Meletie Brandaburul, Bucovineanul, fost episcop la Huși, de la 1803, a trecut la Roman în 1826; ajunse la Mitropolia Moldovei în 1844. Mort în 1848.

Cf. „Cronicile” lui Melchisedec.

7. Pe un al cincilea:

Acestă piatră a înfrumusețat-o chir Iacov episcopul Hușului răposatului chir Inochentie ep[is]c[o]p Hușului[î]; 1782, Oc[tomvrie] 30.

Melchisedec, *Cron. Hușilor*, I, p. 332, cetește „în loc de „; deci la el data morții lui Inochentie e: 1-iū Octombrie. Chipul lui împodobește această Cronică a eparhieî.

2. Biserica Sf. Dumitru.

1. Crucî din 1850 și 1854.

2. Pe o *Evanghelie* din București:

Să să știe că această sfântă Ivanghelie este a preutului Simionu otū Tăurele, cumpărată pe bani drepți a' lui [Blestem]; 1793.

3. Alta, de la „Dimitrie dascalu”.

4. Antimis de la Mitropolitul Veniamin.

5. Pe uși:

Dobre, Hristina, Stoian, Vasilie.

3. Biserica Sf. Nicolae.

La intrare:

Robii lui D[u]mnezău titori bisărici Sfântului Necolai: Zaharie, cu soție dumisali Rucsanda, la anul 1837.

4. Biserica Sf. Voevozi.

1. Pomelnic:

Răposații Ghiorgii Ciole, Davina, Zoița, Eleana, Parascheva, Smaranda, Teodor, Vasile, Daniil, Dimitrie, Sofie, Vasile, Teodosie, Smaranda și tot niamu lor; 1831, Iulii 10.

2. Icoane din 1842 și 1855.

3. Frumoasă catapeteazmă veche.

4. Cruce din 1836.

5. Pe alta:

Мастеръ ф. Ченѳовъ сѣн к., лѣтъ въ 1821 [= meșterul F. Cengiovă a făcut această cruce, la 1821].

6. Pe un mormint:

Erei Adam, prezv[iterea] Marie, erei Grigorie, ș. a.; 1853; anu 1855, Maiu 31.

5. Biserica Sf. Gheorghe.

1. Mormint al lui Dimitrie Zaharia: 1838.

2. Cruce din 1850.

3. Antimis:

Antimis, adecă sf[i]nțita masă spre aducerea jertvei ceî fără de sînge la sf[ă]nta și d[u]mnezeiasca liturghie, s'aũ sf[i]nțit cu darul și puterea preasf[ă]ntului D[u]h de Preosfinția Sa chirio chir Veniamin Roset, episcop Romanului; pentru aceia s'aũ dat voe și putearea a să săvîrși ceale sf[i]nte pe dînsa, în biserica cu hramul — din —; 1840, —.

4. Pe o *Evangelie* din 1723:

Acastă sfântă *Evangelii* esti a bisericii cu hram[ul] sfântul marilea mucenică Gheorghii, și s'aũ merimitisitũ acumũ la letũ '830, cu cheltuiala tãrgului și cu osteneala preuțalorũ, și amũ umblatũ și eũ, și amũ iscalitũ și eũ; Aprilie 23. Erei . . . , . . . Log.

6. Biserica Sf. Ioan.

1. Crucî din 1839 și 1856.

2. *Anthologhion* de Iași, 1806.

3. Pe un *Ceaslov* de Iași, 1817:

Acest Ciasoslovũ s'aũ cumpăratũ de mine, și s'aũ afierositũ la monastirea Pîngărațului; cine să va ispiti a-lũ înstreina de la acastă monastire, să fie blestemat . . . ; 1830, Ian[ua]r[ie] 28.

Athanasie arhimandritũ i egumenũ s. mon. Pîngărațului și eclisiarhũ s. Mitropolii.

4. Pe un *Octoih* de Buda, 1811:

Cu așutoriulũ lui Dumnezăũ și cu cheltuiala și sãrguinta mē s'aũ făcutũ acastă sfântă biserică și acastă

sfântă carte Ohtocū, ce să prăznuește și să păzești în sfânta biserică cu hramulū Sfântului Ionū Botezătoriuulū din acestu satū, moșie bi[sericii] Broșteniī, satul Părău-Bouluī, Țanutulū Vasluiuluī... Ioniță...; 1830 velet.

IV. TÎRGU-NEAMȚULŪ.

1. Biserica Adormirii.

1. Pe o *Evanghelie* din 1682:

Să să știi de cândū s'aū cutremuratū pământulū, Marți sara, în săptămăna cē luminatā, la doo cesuri și gūmătate din noopte, Martii în 26, letū 7298, iarū de la H[risto]s 1790, di la Adorme[re] Precistiī.

Acastā sv[ă]ntā Iev[an]ghelie amū rāscu[m]păratū noi, preutulū Vasilie și cu soțu-mieū Marie, Matheiū, cu soțu-seū, Măriuța, i Ilii cu soțo-seū, Eftimie, și Ion cu soțu-seū, Anna. Amū datū 3 lei ca să ne fie pomanā sufletelorū noastre și coconilorū noștri și părințilorū noștri și a tot niamulū nostru; noi cātū ni-aū agiusū putință; decī ne rugāmū luī Is[us] H[risto]s să ne primascā sufletele noastre Înpăriție Ceriuluī, unde s'orū veseli sufletele dreptilorū. Alta, noi lu Ilii cu Ionū și Mafteiū învoimū și o dāmū aciasta svintā Iiva[n]ghelie în mână preutulū Vasile, ca să fie unde va fi și elū. Iară cine să va scula ca să o iā de la dānsulū, să fie blāstāmatū de Dumnezāū și de Maica Precesta și de toți svinții. Această carte spunū Tătarei cā aū luatu din Țara-Rumīniascā, cā, d'arū fi fostū dinū țara noastră, nu ar fi adusū la noi, pentru cā să aude de scosū. Și este robitā dinū robie d'a trie oară, și aū vinitū un Tatarū și amū rāscu[m]părat-o.

Mes[e]ța — 30 de dzile, vleatū *свѣданіе мира* [= de la Facerea Lumii] 7225 [1716-7].

2. Pe legăturā:

Maftei argintar o făcutū aceasta sfin[t]ă [E]vanghelie, făcutā la Adormire Prece[s]ti, de Stefanū vel ctitor; 1810. Andrunache, Ionicā, Todoricā, — Greci.

3. Pe o cruce:

Acestă s. cruce și icona Maici Domnului și Testamentu s'au dăruit de m[onahul] Gorgonie la biserica S. Adormirei Maicii Domnului din Târgu-Neamț; Sep[temvrie] în 14 [adaus: 1874].

2. Biserica Sf. Gheorghe.

1. La intrare:

Acestă sfântă biserică s'au făcut din timilii, cu toate ale ei, de reposatulū Chiriiac Brașovanu, iară pridvorul estī făcut denū timilie cu toată [cheltuiala] psaltului Ioan numai, cum și aciastă închipuire înfricoșată și anvonul din lăuntru biserici și, de-asupra biserici, acope[remintul], sint făcute asemenea cu cheltuiala psaltului Ioan, împreună și... [ctitori], lor celor vechi și a unora dinū poporāni, prin îndemnare numitu[luī] . . . Smaranda Brașovanca, Costache, fiul său, ctitoriī vechi; Dumitrachi Sfetcu și altora, spre a lorū večnică pomeniri; la anul 1832, Avgust 31. [Iscălitură neînțeleasă.]

2. Pe piatra care duce la amvon: 1868.

3. Pe o candelă:

Acestă ca[n]dilă s'a făcutū numai să stā la mormintulū luī chir Enache Brașovanu. Cine va lua-o, va să fie neertat. Aū făcut-o spre pomana sa Zmāranda, fiica Brașovanului. Mateiū argintaru, meșter . . ., Iordaca, Ion; 1819.

4. Cruce din Ianuar 1834.

5. *Ceasoslov* din Iași, 1817.

6. Pe o *Evanghelie* strălucit îmbrăcată cu argint:

Aū cheltuitū Mihail ieroshimonah; 1806.

7. *Octoih* de supt Alexandru-Vodă Ipsilanti.

V. MĂNĂSTIREA VORONA.

Mănăstirea Vorona, căreia i se atribuie o obirșie de pe la 1600, e pomenită încă din 1795, cind Gavril Conachi, tatăl poetului, obișnuia a petrece une ori aice, în chiliile mănăstirii, — căci i se zice „mănăstire“, și nu schit¹. Ba

¹ *Doc. Callimachi*, I, p. 468, n° 139.

chiar în 1793 ea adăpostia, ca proigumen, pe un Eftimie Cananò, fratele lui Șerban și al lui Ioniță, și deci al treilea fiu, până acum necunoscut, al lui Gheorghe Cananău cu Maria, sora lui Ioan-Vodă Callimachi¹: el dăruia atunci mănăstirii două sălașe de Țiganii. Erau de față acolo un călugăr tocmai de la Atos, din Vatoped, Antonie, și Paharnicul Vasile Crupenschi. Antonie pare să fi fost statornic la Vorona, căci îl întâlnim și în 1794, cu doi călugări ruși, dintre cari unul poartă neobișnuitul nume de Elpidifor². În 1795, apar cei doi Ruși, Antonie, un Conon și un Teofilact Danovicî, dintre cari cel din urmă nu pare a fi Român nici el; în fruntea soborului stă Agafton: la această dată mănăstirea dădu lui Șerban Cananò Țiganii luați de la Eftimie și căpătă în schimb vie la Nicorești³.

Vorona ținea hramul „Nașterii Maicii Precistei“⁴, și, avînd ca „stareț“ un „ieroshimonah“, făcea parte din acele lăcașuri de viață călugărească în care se primiseră normele de „viață-împreună“, de *obștejitiie* ale lui Paisie. Crescuse prin venirea de călugări bucovineni pe cari-i gonise din țara lor măsurile de prigonire ale Guvernului austriac. „Moldovenii“ însă și Bucovinenii erau biruiți până târziu de Ruși, precum se vede și din această pagină, pe care întimplarea a păstrat-o, dintr'un registru nimicit:

No. 27. Soma urmiî.

1. Lavrentie monahă, Slovia, dină Malorosiia, aū venitū la ačasta monastire de 17 ani. Aice s'aū călugăritū de 15 ani, cu vîrsta de 52 de ani [1844, Mart 25, aū muritū].

1 Iachinf, monahă, slovia, dină Malorosiia, s'aū călugăritū la schitulū Oniaga de 21 de ani, și la ačasta monastire aū venitū de 13 ani, cu vîrsta de 60 de ani. [S'aū dus la '838, Sept[emvrie] 26.]

Gavriil monah, Muntian, aū venit la ačasta monastire de 13 ani;

¹ Cf. *ibid.*, II, p. ix și urm.

² *Studii și doc.*, XVI, p. 87, n° 6.

³ *Ibid.*, pp. 87-8, n° 7.

⁴ *Ibid.*

aice s'aũ călugărit de 11 ani, cu vârsta de 65 de ani. [Aũ muritũ la 1841, Mart 18]

1. Theodosie monah, Moldovanũ, aũ venitũ la aãasta monastire de 9 ani, și aice s'aũ călugărit de 7 ani, cu vârsta de 80 de ani [Aũ muritũ ... din Tudura.]

1. Nechita monah, Moldovanũ, aũ venitũ la aãastă monastire de 10 ani, aici s'aũ călugăritũ de 5 ani, cu vârsta de 67 de ani.

1. Calinic monah, Moldovanũ, aũ venitũ la aãasta monastire de 9 ani, și aice s'aũ călugăritũ de 7 ani, cu vârsta de 46 de ani.

1. Macarie monahũ, Bulgarĩ, de trei ani pitrecătorũ, și la aãasta monastire s'aũ călugăritũ, cu vârsta de 70 de ani [murit].

1. Visarionũ monahũ, Moldovanũ, s'aũ călugăritũ la schitulũ Tarcăului de 3 ani, și intru acestũ anũ aũ venitũ la aãasta monastire, cu vîrstă de 62 de ani.

1. Neofetũ monahũ, Moldovanũ, dinũ Țara Banatului, s'aũ călugăritũ la monastiria Zagaviia de 27 de ani, și la aãasta monastire aũ venitũ de 5 ani, cu vârsta de 86 de ani: aũ muritũ la 840, Avgustũ 25.

1. Isaiia monah, Moldovanũ, aũ venitũ la aãasta monastire de 8 ani; aice s'aũ călugăritũ de 4 ani, cu vârsta de 48 de ani [s'aũ dusũ la 1841, Avgustũ 20].

1. Nazarie monahũ, Moldovanũ, aũ venitũ la aãasta monastire de 2 ani, și aice s'aũ călugăritũ, cu vârsta de 30 de ani [aũ muritũ la 1838, Noem[vrie] 10].

1. Ilarionũ monahũ, Sloviañũ, dinũ Malorosii, s'aũ călugăritũ la schitulũ Tabora, de 11 ani, și la aãastă monastire aũ venitũ de 7 ani, cu vârsta de 60 de ani [aũ muritũ la 839, Dech[emvrie] 22].

1. Isaiia monahũ, Sloviañũ, dinũ Bucovina, aũ venitũ la aãasta monastire de 8 ani, și aice s'aũ călugăritũ de 4 ani, cu vârsta de 29 de ani.

1. Veniaminũ monahũ, Sloviañũ, dinũ Bucovina, la aãastă monastire aũ venitũ de 8 ani, și aice s'aũ călugăritũ, cu vârsta de 28 de ani [dusũ; zugravũ].

1. Amvrosie monahũ, Sloviañũ dinũ Bucovina, aũ venitũ la aãasta monastire de 8 ani, și aice s'aũ călugăritũ, cu vârsta de 71 de ani.

1. Dimitrie monahũ, Sloviañũ dinũ Malorosii, s'aũ călugăritũ la schitulũ Deleniĩ de 45 de ani, și la aãastă monastire a venit intru acestũ anũ, cu vârsta de 72 de ani [1841, Dech[emvrie] 18, aũ muritũ].

1. Ghenadie monahũ, Sloviañũ, dinũ Bucovina, aũ venitũ la aãasta monastire de 4 ani, și aice s'aũ călugăritũ, cu vârsta de 25 de ani.

Din această listă se vede că, dacă „Slovenii“ erau din Malorosia ca și din Bucovina, Românii veniau și din Principatul muntean, ba chiar din așa de depărtatul Banat. Cîrculația între mănăstirile paisiene se deslușește și de aici; Vorona avea firește legături mai strînse cu schiturile botușănene mai apropiate: Coșula¹, Oneaga, Delenii — Sf. Nicolae dintre Lacuri, cu biserică de la Iordachi Cantacuzino, din 1724, și cu chiliile în care a trăit Iordachi Spătarul, fiul ctitorului, care Iordachi al doilea era în 1793 călugărul Gherasim, iar în 1795 muria și se îngropa aici ca schivnicul Ghenadie²; Zagavia — schitul lui Zagavie —, Agaftonul — schitul lui Agafton sihastrul³ —, iar, în județul Iașului, schitul Tabăra, în plasa Țuria de astăzi.

Însemnarea ce am tipărit, e de pe vremea cînd era numai, pe locul vechii biserici de lemn a „Rușilor“ din „1600“, cea de piatră a Hatmanului Ilie Jora și a soției lui, Teofana, din veacul al XVII-lea. O nouă biserică, a Uspeniei, se înalță de Păharnicul Iordachi Panaite, la 1803. Peste treizeci de ani, arhimandritul Rafail adăugia, la 1835, o a doua biserică. În noua lor formă, chiliile sînt din 1850-3, iar la 1869 Iorgu Virnav Liteanu, fiul lui Ioan Postelnicul, înnoia biserica lui Rafail. Nu știu data cînd s'a făcut bolnița de îngropare, cu o icoană din 1808, și n'am văzut schivnicia din pădure, care nu lipsește niciodată la „obștejițiile“ paisiene —, cum nu lipsește nici biblioteca. Toate vechile neamuri botușănene se află în rîndul ctitorilor la pomelnic.

1. Biserica cea Mare.

1. Pe zid:

Cu ajutorul preasf[î]nteii Născătoarei de D[u]mnezeu

¹ Pomenită la 1820, cu egumenul Irinarh; *Studii și doc.*, V, p. 262, n° 157. V. mai departe, inscripțiile de acolo.

² *Inscripții*, I, pp. 8-11.

³ *Studii și doc.*, V, pp. 233-4, n° 107; p. 243, n° 107; p. 252, n° 134; p. 259, n° 153: schitul apare în 1736. La 1822 erau acum maice; *ibid.*, p. 262, n° 159. V. și p. 270, n° 169; pp. 285-6, n° 188.

aastă sf[ă]ntă monastire Vorona s'aū început la anii 1600, de cătră părinții ruși veniți din Rosiia, fiind o biserică de lemn, dând și odoară și cumpărând parte de moșie Icușeniū, apoi a' doilea ctitorū [la] schit, Hetmanu' Ilie Jora cu soția sa Fteofana, care încă aū dăruit o parte de moșiia Icușaniū, iară această sf[ă]ntă biserică de piatră cu hramul sf[i]nței de D[u]mnezeū Născătoarei s'aū zidit la 1835 prin osirdiia Precuvioșiei Sale arhimandrituluū Rafail și cu ajutoriul mai multor făcătorū de bine. Iară la anul 1869 dumnealor Vornicul Iorgu Vărnăv Litianu, cu sora dumisalei, shimonahia Eupracsia Vărnăv, și soția sa, Anastasia, aū acoperit această biserică cu tinichê, și tot cu a dum[i]-salei cheltuială o aū zugrăvit și înlăuntru, precum și aū îmbrăcat icoana Sf[ă]ntuluū Nicolai cu argint, din catapitiazmă, de cele mari, înpărâtească; anul 1870, Ghinari 14, fiind stariț aceștii monastiri Preacuvioșiia Sa arhimandritul Iosif Vasiliu.

2. Pe o cruce:

Petru, Anastasie Vărnăv.

3. Pe o icoană:

Ruga robuluū lu D[um]n[e]dzăū Felaret [șters alt nume], eromonah.

4. Pe o icoană aurită:

Gheorghie fon Vărnăv, fiul Mareluū-Post[elnic] Ioan Vărnăv.

5. Pe potir din 1841:

Ierom[onah] Nathanail, monah Mercurie.

6. Chivot de la Maria Beldeman, născută Mavrocordat.

7. Pe o icoană din altar:

Aăasta sf[ă]nta icona s'aū îbrăcat cu toată cheltuiala c. c. Elenco Suțu, născută Manu, pentru pomenirea dumisale și a tot neamul d[u]m[nea]luū (?); 1851 (?).

8. *Aghiazmatariū* din 1853.

2. Chiliile.

Pe chiliū:

Monastirea Vorona. Aceste chiliū în No[iemvrie] 16 s'aū

începută, la anul 1850, Mai 16 (*sic*), și s'aă sfârșită la 1853, Iunie 20, cu toată cheltuiala aceștii monastiri.

3. Biserica cea veche.

1. La intrare:

Hramă Uspenie preasfin[te]i Născătoare de Dum[n]e-z[e]ă cu așutoriu Domnului nostr[u] Is[us] H[risto]s și a Maică[ri] Precești această sfântă mănăstire s'aă făcută de ctitori: dum[n]ealui Iordache Panaite Păharnicu i sora dumisale Safta, și cucoa[na dumisale Maria Costachii Păhărnică]să aă săvârș[it]-o cu toată cheltuiala dumesale: а почало са [însă s'aă început] Septemvrie 1, а сконькал са [și s'aă sfârșit] 1803, Avgusta 28 числа.

2. Icoană îmbrăcată cu argint, din 1859, de la „monah Gherasim Costea“.

3. Chivot din 1845.

4. Sfășnic cu inscripție rusească din 1852.

5. Artofor din 1845, cu inscripție rusească.

6. Litieriă din 1851, de la „monah Pafnutie“.

7. Pe o cruce cu filigrană:

Иеромона[х]ъ Никаноръ кѣпиль сѣи креть за 10 червончовъ [= ieromonahul Nicanor a cumpărat această cruce cu 10 lei roșii].

3. Alt litieriă din 1850.

9. Cățuie din 1857.

10. Pomelnic:

Neamul lui Ilie și a Tofaniă Jora, Pitară. Neamul lui Iordache și Mariia Panaite, Păharnic. Neamul dumisale Iordache fonă Vărnăv. Neamul dumisale Agă Constantin Botez. Neamul dumisale Elencu Donică Ban. Anania Vornic din Botoșani. Neamul dumisale Vasilie Crupenschi Spatară. Neamul dumisale Theod[o]r Mustață baron. Neamul dumisale boeriului Dracachi Roset Marele-Vornic. Neamul dumisale cc. Iorgu Ghica. Neamul dumisale cc. Niculaă Canta. Neamul shimonahiei Marthă, stareții de la schitul Oroșani. Neamul dumisale Dimitrachi Ursachi Cluceră. Neamul ierodiaconului Andreă Ciolac. Neamul ierodiaconului Chesarie de la mon[a]ș[tirea] Frumoasa. Sta-

rețul Neonil, monastiri Neamșului. Neamul protosinghelului Ignatū de la Coșula. Neamul dumisale cc. Dimitrache Sturza Marele-Logofăt. Neamul d[umi]s[ale] Ecaterina Ne-grea Ban. Neamul lui Ioanū Dobrovolschi. Ioan Varlaam. Scarlat Miclescu Mare-Vornic. Costache Roset Mare-Vornic. Elenco Ciornei. Anica Pandelea. Medelniceasa Elenco Așam. D. Cantacuzino. Costachi Canano Postelnic. Grigorie Costin. Ianachi Musteață. Gheorghie fonū Vîrnav. Arhimandrițul Grigorie Crupenschi. Safta shim[onașia] Brancovenița. Maria Cananō Vel Vornic [dă un „aier de Rosia“, o candelă, moșia Vicolenii]. Maica Eupraxia Virnav. Marghioala Beldiman, născută Mavrocordat. Maica Minodora Mavromati. Zoi Pogor. Ruxanda, soția lui Chiriac Ghica. D. Mirza Căminaș. Ruxanda Soltuz.

11. Pe un antimis:

Antimis adecă sf[i]nțita masă, spre aducerea jărtvii ceii fără de sînge la sf[ă]nta și d[u]mnezeiasca Liturghie, s'aū sf[i]nțit cu darul și ... a preosf[i]nțitului D[u]h de Preasf[i]nție Sa chirio chirio Sofronie episcop Hușului; pentru aceaia s'aū dat voe și puteare a să săvîrși și ceale sf[i]nte pe dînsa, în bes[e]rica din satul —, unde iaste hramul —; 185—.

12. Pe un antimis:

Antimisū sfințitū de innalt preaosfințitulū nostru Mitropolitū dd. Veniaminū, și s'aū datū la biserica cu hramul Adormirii M[aiței] Domnului diņū satū Chiscovața, Ți-n[utul] Botoșani, cari acumū de nou s'aū făcutū și s'aū sfințitū astăzi de gos-iscălitū Veniaminū arhimandritū; 1841, Augustū 24, în zi de Duminică.

13. Piatră de mormînt din 1838.

14. Pe *Cazania* lui Gherontie și Grigorie:

Acastă sfântă carte Chiriadromū iaste cumpărată de mine smeritulū. încă aflându-mă în mirăniie, precumū să arată la sfârșitulū aceștii cărții scrisū, la ani 1808, Martie 25; apoi, voindū milostivulū D[u]mnezeū și priimîndu cinulū monahicescū în sfânta mănăstire Vorona la anu '826, Avg[us]t, amū afierositū acastă sfântă carte sfinții

mănăstirii Vorona, să fie spre mângăere celoru ce voru citi cu toată smereniia, spre a înțelege cele scrise și să urmeze, nevoindu-să a păzi cele poruncite, spre a-și căștiga ertarea păcațelorū și să pomenească întru rugăciunile smeritū numele mieū, shimonah Misailū; 1832, Ghen[a]r[ie] 5.

Acastă sfântă și dumnezeiască carte amū cumpăratū de la preoți bisericii satului Sinihău cu optsprezece lei, cu care bași, și cu altū Triodū alū biserici ce era, s'aū datū și unū Triodū bunū și bogatū, dreptū patruzeci și patru de lei; aū socotitū la ani 1808, Martie 25, în Sinihău. Ma[. . .] Logof[ă]t.

15. *Evanghelie* din 1821.

16. *Octoih* din 1816.

17. Pe un *Rasofor* din 1815:

Acasta iaste întru care să cuprinde rânduiala tunđerii chipului monahicescu: am aferosăt-o sfintei mănăstirii în veci, șă toț acei ci să vor noroci [cu] acestu sfântu cinu, să să roagă șă pentru mișe păcătosul; 1832, Fevruarii 7. Grigorie Cananō Agă.

18. *Tipicon* din 1816.

4. Biserica bolniței.

Pe o icoană:

Схиโมนахъ Іоаннъ сина иконе црковнаѣ; 1808, мѣца септем. [= shimonahul Ioan a făcut această icoană de biserică; 1808, luna lui Septembrie].

5. Biblioteca mănăstirii, acum în parte la Casa Bisericii.

A. TIPĂRITURİ.

1. *Psaltire* slavo-romină. Pe p. 2: „Să adunară depreunī spre Domnulū“.

2. Pe o *Evanghelie* de Lemberg, 1636:

Acasta sfântă *Evanghelie* amū dat-o preutului Ionū

până cându îi trebui, la beaserica Mării Sale Domnii, la Hărlău, iarū nu de totū; numai să să ție cu dânsa pân' ș'a însăma alta, și i-amū datū eū, ermonahū Vasilie ot Gălata, ca să să știe, cândū aū înblatū veletū 7228 [1720], Fev[ruarie] 23 dni.

Ačasta svântă Vanghelie aū adusū dinū susū, cându aū fost Tătarai în pradă, și amū răscup[ă]rat-o eū, Chirița Simanū¹, și cu soțulū mieū, Safta, și amū datū la Sveati Neculai otū Izirenī; letū 7225 [1727], M[a]r[ție] 1, ca să fie pomană părinților noștri și cuconilor, înū veci. Eū, Lupulū, amū scrisū [c. 1650].

Ačastă sfântă Evanghelie aū dat-o Chirița Lăcătușū dinū Eșū pentru sufletulū lui la biserică noastră ce este [în] codru la Stavnicū, ce este săhăstria, și este hramulū Vovideanie; iarū cine arū lua-o, să hie blăstămatū de Domnulū Dumnedzăū; leatū 7236 [1728], Martie 5.

3. Pe o *Evanghelie* din Lemberg, 7178, însemnare rusească din 169—, apoī:

Ačastă svântă Evanghelie amū cumpăratū eū, Gavril Arhipū căpitanulū, dea la unū preautū anumea Alicuxii, č-aū fostu la biserică Banulū în Eșū, dreaptu șese lei bătuți, și amū dat-o pomană dreaptu sufletele părinților și ale nostre la biserică noastră la Buzeni, la veletū 7233 [1725], Martie 1.

Și amū afierosit-o iaū la schitu ce este la moșie Băloșani otū Ținutulū Hărlăului în spre večnica pomenire noastră; I[ea]t 1784, Aprilie 26. [Iscălitură neînțeleasă.]

Inscripții și însemnări de la biserică Banulū, în *Inscripții*, II, pp. 189-92. Azi nu se mai află. în zidirea Mitropolitulū Iacov Stamate, nimic din vechea ctitorie a Banulū — Savel credem —, ctitorie care, precum se vede din notița de mai sus, ființa, cu preotul Alexie. la 1725

4. *Biblie* din 1688.

5. Pe o *Evanghelie* rusească din 1695, însemnare de la Ilievici Logofăt, 7240 [1731-2].

5. *Mineii* de Buzăū, Novembre.

¹ Seimenul.

7. Carte de cîntări slavonă, tipărită în veacul al XVIII-lea. Cu adausuri manuscripte.

8. *Faptele Apostolilor*, în grecește. Ediție venețiană din veacul al XVIII-lea.

9. Girolamo Pagliano. *La medicina per i padri di famiglia*.

10. *Liturghie* de Iași, 1715.

11. Pe un *Molitvenic* rusesc:

Aăastă svântă carte, anume Molităvnică, este a svinte mănăstiri otă Onofrei de la Bradzi [Sînt' Onufrie], otă Tărgu-Siretului, cumpărată de egumănul Andreiană, în zile[le] lui Mihaî Racovița Voevodă, Domnă țării Moldovii; iară cine s'arū ispiți să o è, sau să o fure, sau să è cu săla, de la svanta mănăstire, fără voe a lui Dumnedzău, unulă ca acela să fie afurisătū și anaftema, proclētū și trecletū și maranafta; lemnele și herulū și petrele și tote căte sântū, să putredzască, darū trupulū unuia ca aceleia să nu mai putredzască în veci vecului, și să aibă părăși la vreme giudețulu pe Svetii Onofrei, a căruia este hramulū aice; aminū. Vletū 7225 [1717], Fev[rarū].

12. Pe un *Triod* tipărit:

...Și l-amū datū sfintei biserici la Hă[rlău] dinū dialū unde este hramulū Tuturorū Sfinți[lorū]; decī nime din preuți să n'aibă trabă, căci noi amū dat-o sfintei biserici, ca să-ī hie stătătore, neclăti[tă] în veci; și amū și iscălitū. 'Αναγίας Βόρ[νικος] Μ[πο]το[σσανίου]; l[ea]t 726, εις τοὺς ἁγίους πάντας τοῦ εἶναι: [= la Toți Sfinții, care e] εις τὸ Χικ. (Χικλ ?).

13. Pe un *Triod* din 1727:

Aesta Triodū posnicū amū cumpăratū eū, Lupulū Arhipū, și l-amū datū la biserica noastră la Budzeni, să fie pomană pentru sufletele părinților și a nostri; 7244 [1736], Martie 22. [Iscălitură neînțeleasă.] Cu ostenala preutului Olimbie săhastru. [Apoi se dă la Băloșeni, la schit, în 26 April 1784.]

14. Pe un *Triod* rusesc:

Aăastă carte ce să chiamă Triodū țveatnii, o amū cumpăratū aș смиреннi много грешннi ермонах [= eū smeritul, mult-greșitul ieromonah] Lazarū, cu ai săi derepți

banî, pentru ertatū păcatelorū mele și ale părinților mieî, și mă rogū celorū ce vorū căuta slujba besericî pre dānsă, să nu uită nici pre noi păcătoșii la svānta rug[ăciune], ca să nu vă uite și pe Frățile Voastre H[risto]ls întru 'părăție sa; aminū. Numele părinților mieî: Chir[i]ța и подржте его [= și soția lui] Antimiia и все род иχ [= și tot rodul său], în zilele lui Grigorie Ghica-Vodă; letū 7240 [1732]. Ermonahū Lazar.

15. *Proschinitariū* grecesc al Sf. Munte, de Ioan Comnenul; 1745

16. *Evangelie* rusească din 1748.

17. Pe o *Liturghie* grecească din Veneția:

Neofit Mitropolitulū Ugrovlahiei.

Apoî iscălitura călugărului Nicon.

18. *Apostolū* de Iași, 1756.

19. *Evangelie* slavonă din 1759 (Rusia).

20. *Liturghierii* rusesc, cumpărat cu 4 lei de la diaconul Andronic de la Curnū. Pomenit și Sărașimū Botăjanulū; 7271 [1763], 13 Mart

21. *Simion Tesalonicul*, Bucureșți, 7273.

22. Pe un *Chiril de Ierusalim*, Moscova, 1772:

Acastă sfântă carte esti Învățeturile aceluî dintru sfinți părintelui nostru Chirilū arhiepiscopulū Erusalimului, și ești cumpărată de mine, načalnicu iermonahū s. f. r., cu prețū 4 lei, și la părintele načalniculū Mihailū arhimandritulū di la Schitulū, la anulū 1701, Ghenari, și aū fostū la cumpărătura cărții și părintele Mamanū, care esti acumū načalnicū la schitulū Orguești ciî vechi, și acū se numești Macarii, și s'aū întâmplatū la tocmală noastră, și încredințându-mă cu iscălitura ce s'aū scrisū în carte acastă.

23. *Deniū* rusești, cumpărate de „Veniamin ermonah“ cu „tri ruble“, la 4 Decembre 1777. Scrie ieromonahul Sila, martur fiind „monah Eusăvii“.

24. Scrisoarea rusească a lui Ieronim, episcop de Vjađimir, 1778:

Книгъ иеромонаха Амвросія мнштира гамалтевскаго.

25. Pe un *Triod* grecesc din Veneția, 1778:

Καὶ τοῦτο τὸ ἐγγλίζιον εἶναι τοῦ Διονυσίου ἱερομονάχου ἐκ Τυρνάβου τῆς Ἑλλάδος [= și această carte este a lui Dionisie ieromonahul din Tyrnabon al Greciei].

26. Pe coperta unei *Liturghii* rusești, sfârșitul porunciî de plățā

tipărite a „vectigalului de vamă“, din partea comitelui de Auersperg (Lemberg, Ianuar 1778); în românește.

Această ultimă pagină e 67; pe cealaltă parte, o anexă: „numirea ofițierilor sau caselor de vamă celorlalte neguțătoarești“, etc.

27. Πέτρα Σκανδάλου de Ilie Miniati; Viena, 1783.

28. *Cuvintele lui Teodor Studitul*; Rîmnic, 1784. Cumpărate de la „preutu Ghiorghii, proinū protopopu dinū Herța, cu 5 lei“, pentru cetire. Și adaugă: „cuī i-ī dragu ca să aibă cărți să-și cumperi, precumū eū păcătosulū, mai ȝosū numitulū Savinū Volcinschi bivū Velū Șetrarī dinū satulū Noosălița, Țin[u]t[ul] Herții, mi-amū cumpăratū cărți, să citescu cātū oī trăi în viața acastă trecătoare, iarū după moarte mē va rămānē la fii mei care Dumnezăū îi va rāndui și care dintr'ānși va avē evlavie la citire sfintelorū cărți, aceluē să rămāi; și oricine aceste să zică: Dumnezăū să-lū erti, — că eū voi muri, iar carte va rămānē; 1802, Săpt[emvrie] 12. Și acumū amū socotitū și amū dat-o la mănăstire Vorona, spre zăbava și cetire preoților de acolo, prin părintele Macarie de 'colo, spre pomenire numelorū acestora cari s'au în-sămnatū înaintē: răpăusați monahū Sarafimū, Marie, Costachi, Ilinca, Ștefanū, Dumitrachi, Paraschiva, Tarsița, Stavrachi, Ștefanachi, Anastasachi și totū niamulū lorū; 1827, Iuli 19.

29. *Sf. Efrem Sirul*. Ms. rusesc din 1786.

30. *Atîrnare în loc de scrisoare asupra tarafului ocheliștilor pentru firea a toată lumea* [de Clucerul Ioan Geanetul].

Originalul a ieșit la 1787, în Viena. V. titlul în *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, II, p. 28, nota 5.

„S'au tălmăcit și s'au adunat de înțeleptul dascal Petru Stamatidi“; pp. 447-8. Pentru traducere, *ibid.*

31. *Liturghie* de Iași, 1794.

32. Ἀσφαλῆς ὁδηγία εἰς τὴν γνώσιν τῶν ἀνθρώπων, ἕτοι Θεοφράστου ἡθικοὶ χαρακτήρες; Viena, 1795.

Însemnare:

Αὕτη ἐστὶ τοῦ ὑπογραφθέντος: Σάνδουλος Μικλέσκος [Aceasta e a celui mai jos iscălit: Sandul Miclescu].

33. Χρησμός ἕτοι προφητεία τοῦ Ἱερονόμου Ἀγαθαγγέλου. Ms. Isprăvit la 25 Mart 1799.

Însemnare de la Teodor Peloponesianul, ἐν Ῥομᾶνῳ [= în Roman].

La urmă, după tipar, manifestul împărătesei Ecaterina a II-a din 19 Ianuar 1769.

Notiță a unuia din proprietarii cărții: Căsătorie, în 1796, cu „Mărioara, fiica căpit[anu]lui Vasile Marcu din Bucovina, iarū celū adevăratū nume dinū botezū îi iasti Anastasiia“. Nașterea, la 1798, a fetei Casuța, botezată de „dum[nea]lui bade Ioniți Thomă“; 1800, fiica Raluța; fiū n. 1804, botezat de „dumnaei Stol[ni]c[asa] Mărioara Codriasca“; alt fiū, botezat de „vărulū Ionū Bărsănescu“.

La urmă, adresa lui Gavriil de Vatoped, ce se află la Sf. Dumitru (σπητι). în mănăstirea Sf. Gheorghe (Noū, din București).

34. *Evangelhie* grecească din 1795. La începutul *Psalmilor* tipăriți, cari urmează:

Καὶ τὸδε σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τῶν φίλων: Στηρμπέη.

Pare a fi a boierului Barbu Știrbei, asupra căruia v. vol. VIII, tabla; *Un boier oltean la Karlsbad*, în „An. Ac. Rom.“, XXIX și *Viața și Domnia lui Barbu Știrbei*, *ibid.*, XXVII.

La urmă: μερτικιά, ἡρῖου, κλίματτα. Despre zodiī, apoi descendența scriitorului, din mai mulți arhieriei; el era: ἐκ χώρως Μανδρία τούρκικοι, παῖς Κυλάς (*sic!*).

35. Γνωμικά μονόστιχο ale lui Chrysoloras; Veneția, 1801.

36. *Alfavită sufletească*; Sibiiū, 1803. Prefață de „Ioanu Popovicī, vicariș clerului neuniților“.

37. *Înfruntarea Jidovilor*, Iași, 1803.

38. *Terpsitea*, de Neofit Duca, arhimandrit din Ianina; Viena, Vendoti, 1804.

39. *Penticostarion* din Sibiiū, 1805. Luat pentru Vorona în 1833.

40. Ioan Damaschin, *Descoperire cu amăruntulū a pravoslavniciī credințe*; Iași, 1806.

41. *Polunoștința* de Neamț,

42. *Chiriacodromionū* de Neamț, 1811.

43. Λυρικῆ τοῦ εὐχ. ἄρχ. Καμηνόρη κυρίου Ἀθωνασίου Χριστοποῦλου; 1811.

44. Pe un *Orologhiu* de Veneția, 1812:

Aciaștă carte este cupărată cu 24 le[i] di la preutu Ion din Hērța. Vasile Manoilū; 1843, Mai 8.

45. *Scara* lui Ioan de Sinaī; Neamț, 1814.

46. Pe un *Checragarion* de Neamț. 1814:

- 21 lei micatonu¹.
 7 „ 20 astariulū.
 6 „ cosutul.
 30 par. găitanulū.

30,10.

47. *Adoleshia filotheos*, Iași, 1815.

48. Pe o *Acolutie* grecească a Sf. Manuil, Pavel și Ismail ; Lipsca. 1815:

Νῦν δὲ ὑπάρχει Μανουήλ Ἀντωνίου Καλογράφου τοῦ Κρητός, ὃ μοι δεδωρήται παρὰ Μηγαλάκη Κότζου Σερδάρου, ἀνεψιοῦ τοῦ ἀνωτέρου. Καὶ τόδε Μανουήλ Κρητός [= Iar acum e al lui Manuil Antoniu Calograchi Cretanul, care mi s'a dăruit de Mihalachi Coțu, sau Cociu, Serdarul, nepotul celui de mai sus. Și aceasta e a lui Manuil Cretanul.]

49. *Octoih* de Neamț, 1816

50. *Chiriacodromion* grec de Iași, 1816; vol. I.

51. *Rânduiala sfințirii apēi ceii mici*; Buda, 1816. Prefață de Ioann Theodorovicī. Text grec, sîrb și românesc.

52. La sfîrșitul *Noului Testament* de Neamț din 1818, ms.: Regule pentru cetirea Evangheliilor.

53. Pe *Biblia* din Petersburg:

Aastă sfîntă carte a Testamentului Vechiū și Nouī fiindū a mē, a Vor[nicului] Dracachi Rosătū, amū afierosit-o sfintei mănăstiri Vorona, spre a mē veșnică pomenire...; 1833, Martie 15, Iași.

Pentru Drăcachi Roset, din neamul Răducanu, Vornic încă din 1821, fiū al Catrinei Costachi, v. Hurmuzaki. X, p. 575, nota 3.

54. *Efrem Sirul*; Neamț, 1818. Însemnare că e dat de un călugăr tuns la Vorona și așezat la Măhașăști; 1837, August

Și ediție din 1823.

55. *Liturghii* de Iași, 1818.

56. *Carte folositoare de suflet*; Iași, 1819. Luată de la „dascalulū Vasile“, cu 5 lei; 1835.

1839, April 8, Sămbătă, a dooa săptămână după Paști, aū venit Vlădica Athanasie egumen la monastire Mogoșăștilor. Ieronomahulū Silvăstru amū scris.

Mănăstirea e lingă Mihăileni; azi nu mai are chiliī.—Pentru moșie, v. și *Doc. Callimachi*, I, p. 56, nota 1, 66.

¹ *Demi-coton*.

La anul 1834 (2?), Ghenari 13 zile, noaptea, la 6 căsurī, aū fostū o furtună mare cu huet, care n'aū mai apucat niciodată.

...Iaste a mea, a preutului Ioanū Vasilovicī din Crătești, pre care o amū luatū de la Eși, dinū tipografia Sfintei Mitropolii în Moldavia, cu preți 4 lei; 1825, Fevru[ar] 1.

...Iaste dreaptă a mea, luată dinū sf[ă]nta Mitropolie când m'amū herotonit preut de mir, numindu-mă atuncea, Ioniță preot și iconomū, iarū acumū dinū călugărie Ioilū păcătosulū ieromonah, načalnicū schitulū Oniaga; 1848.

Schitul e în comuna botușăneană Slobozia-Secătura.

57. *Isaac Sirul*; Neamț, 1819.

58. *Molitvenicū*, Chișinău, 1820.

59. *Penticostarion* din București, 1820.

60. *Anastasimatarīul* lui Petru Efesiul, tipărit de Grigore Băleanu, București, 1820.

61. Pe un *Ermologhiu* al lui Petru protosaltul (din Efes) pe legătură: Stefan Ilchi, psalt; '837.

Pentru familia bucovineană Ilschi, v. tabla la *Doc. Callimachi*.

62. *Geografie* rusească din Petersburg, 1820.

63. Βησσαρίωνος, etc. Prefață de Polizois Lampanitziotes din Ianina. Frumoasă legătură.

64. *Iermologhionū și Anastasimatarīū* ale lui Macarie.

Un exemplar din cea d'intăiū carte are numele lui Alexandru Tăutulū și data de 30 August 1837.

65. *Doao cuvinte ale Sf[ă]ntului Cassian Rimleanul*; București, 1825. Frontispiciu iscălit: ieromonah Costantie.

66. *Irmologhiu* grecesc, Constantinopol, 1825. Din ale lui Mavrogheni.

67. *Nevăzutul războiū*, Neamț, 1826.

68. *Pateric* de București, 1828.

69. *Noă cuvinte rusești și rominești*, București, 1829. Titlu romîno-rusc.

70. *Psaltire* din Veneția, 1830. Iscălitura călugărului Nicon.

71. Pe un *Octoih* grec, Veneția, 1830:

Αὐτοῦ Νίκωνος ἱερομονάχου [= a aceluiași Nicon ieromonahul].

72. *Aritmetică saū învățătura socotelilor, acum întia oară întocmită în cest chip pentru folosul tinerilor din Seminariul Socolei*

Iași, Tipografia Mitropoliei, 1830. Autorul e A. Theodorescul. „Supt inspectia d. Ghermano V[ida] arhimandrit.“

Vida e acela care a scris o gramatică francesă și a editat pe Șincai.

73. *Ἀναστασιματάριον νέον*, Constantinopol, 1832.

Dat de „Sard[a][riu] Costachi Mavroiani, din ale răp. fiu Comisul Dimitrie“.

74. *Triod* de Neamț, 1833.

75. *Împărțirea de griu*, Buzău, 1833. Dăruită de Mitropolitul Veniamin prin Ioan economul, protopop al Ținutului Botoșani.

76. *Psaltichie* din 1834. Se înseamnă la 13 Novembre moartea unui Brăescul.

77. *Capul VIII din Regulamentul Organic*; Iași, 1835.

78. *Psalmi* de Neamț, 1836.

Și o cârtică fragmentară despre *Rânduiala cântării Psalmilor*.

79. *Προσκονητάριον* de Κυμαράσης τοῦ... Ἁγίου Τάφου, Hrisant ἐκ Προύσης [din Brusa]; Moscova, 1837.

80. *Slujba Sf. Manuil, Savel și Ismail*, tipărită cu cheltuiala lui Manuil Manu Vizantiul; 1836. Prefață a acestuia și a călugărului Iustin.

81. Dialoguri grecești. Dăruite la 1837 de „cc. Costachi Velisarie“.

82. *Didahii*, Iași, 1837. Cumpărat de la ieromonahul Epifanie pentru mănăstirea Vorona, în 1868.

83. *Hronograf*, de Neamț, 1837 și 1847.

84. *Theodoret*, 1840, Buzău.

85. *Chirtacodromion* de Iași, 1840.

86. *Viețile Sfinților* de Neamț, volumul pe Maiu. Dat de monahul Cliopa „di la tipografie, bisericii dinu satulū Chiscovațū, di pi moșia Voroniū“; 2 Maiū 1841.

87. *Istoria bisericească* de Meletie din Arta, tradusă de Mitropolitul Veniamin.

88. *Epistolii* de Filaret Scriban; Iași, 1843. — Și *Învățăturī*, de același.

89. Copia unei „Poeme la prăznuitoarea puneri temeliei cathedralei din Cernăuț, la 3/15 Iulie 1844, alcătuită de ieromonahul Theoctist Blajevici, epitropul eparhialnicii Seminăriei, interimal catehet gimnaziei Cernăuții, tipărită la Ioanū Echard tipograful Ținut Bocoviniū“. Sînt versuri ca acestea:

Sus, preste a lui Salim ziduri
să innălța cu mândra frunte
Mărețulū templu cătră nourulū
di-asupra lui, din munte.

90. *Povățuitorii la Împărăția ceriurilor*, tradus după Enochentie episcop de Camciatca de Alexandru Pangal, „la 1843, în Odesa“; tipărit de Marele-Logofăt Dimitrie Sturza, la Iași, în 1846.

91. Pe o *Liturghie* din Iași, 1845, pomenirea ieromonahului Iezechiel, 1853.

92. *Evangelie* de Neamț, 1845.

93. *Alta* din 1858.

94. *Molitvenic* bogat din Neamț, 1848.

95. *Slujba Sf. Modest*, 1848.

96. *Tălcuirea Psaltirei*, I, Iași, 1850.

97. *Apostol* de Neamț, 1851.

98. *Legea rurală moldovenească*; Iași, 1851.

99. *Slujba Sf. Horalambie*, Neamț, 1853.

100. *Legiuiri în ramurile administrativ și judecătorească votate de generalnica obicinuită Adunare în sesiunile de la 1834-1849, întărite de Domnii*; Iași, 1853.

101. *Prologuri* de Neamț, 1854-5.

102. *Darul cerescii* de Filaret al Moscovei, tradus de Aga Nicolai Bibiri, Iași, 1855. Bibiri fusese în Rusia la 1854.

103. *Slujba Sf. Sofronie*, Neamț, 1858.

104. *Liturghii* de Neamț, 1860.

105. *Tedeum* de Neamț, 1862.

106 *Slujba Sf. Pantelimon*, de Logofătul Gheorghe Beldiman; Iași, 1865.

107. *Prohodul Maicei Domnului*, luat din *Ceaslov*, de Costachi Mikléscu; 1866.

108. *Liturghii* de Iași, 1868.

B. MANUSCRIPTE.

1. *Lestoiță rusească*. Ms. Începutul sec. al XVIII-lea.

2. *Pateric, Molitfe, Petru Damaschin, Grigorie Sinaitul, Dimitrie de Rostov, Simion Metafrastul, Tilcul Evangheliilor, Despre moarte, Sf. Simion cel nou, Teognost, Rânduiala Diaconiei, Cuvinte ale Sf. Vasilie, Ioan Zlataust, Atanasie de Alexandria, Viața Sf. Teodosie de la Schit, Teodoret, Viața Sf. Vasile celui Nou, Sf. Doro-tei, Ioan Pustnicul, Nil de la Zorsca*.

3. *Calist* de Constantinopol. Ms. rusesc.

4. *Floarea Darurilor*. Ms. sec. al XVIII-lea.

5. *Mărturii doveditoare de la dreptul Sîth, de la proroci, de la Iisus Navi și de la înțeleptul Solomon asupra celor ce cred și filosoficesc că pămîntul să învîrtească, iar soarile și luna stau pe loc*. Ms. sec. al XIX-lea.

6. „Cătră duhovnic învățatură.“ Ms. Veacul al XVIII-lea.
7. Molitve din veacul al XVIII-lea. Ms.
8. *Psaltichie* rusească din 1709. Dată de Gheorghe Caraiani la 1832.
9. *Pravilă* rusească din 1720.
10. *Vieși de pustnici*. Ms. rusec, copiat în 1721.
11. Pe un *Molitvenic*:
Aici s'au născutū fiī Nicolai; leat 1750. Popa Ioanū otū Benderū.
Să să știe cându s'au născutū fiica noastră Ștefana; letū 7251 [1742], Oct[omvrie] 28, Gîoi.
- Să să știi cândū s'au născutū fiica noastră Irina; leat 7252 [1744], Ghen[arie] 28, asămine.
- Să să știe cândū s'au născutū fiulū nostru Irimie, letū 7256 [1747], Ghen[arie] 13, Duminică.
- Să să știe cândū s'au născutū fiica noastră Irina; letū 7255 [1747], Ap[rilie] 21, Marți.
- Să să știi cându s'au născutū fiica noastră anume Zănoviica; în luna . . . zile.
(Dia alt rînd, șters:)
În 9 lei di la po[pa]. . .
12. Miscelaneū din Sf. Vasile, Maxim, etc., 7250 (1741-2).
13. *Psaltire* cu însemnări grecești din 1759.
14. Istoria Ierusalimului. Ms. rusec din 1777.
15. Pe un *Acaftist* rusec:
Acest acafthist esti a meū, rămas di la părinte erămonah Misail . . . , la biserica Mițălești. . . ; velet 1780.
16. *Petru Damaschin*, ms nemțean din 1781.
17. *Viața Sf. Ignatie*; 1784. Iscălește proegumenul de Hilandariū, aflător în Iași, la 1806.
18. Ἐμάρτολῶν σωτηρία. Ms. sec. al XIX-lea.
19. Secretariū rusec; partea a 4-a. Ms. sec. al XIX-lea.
20. *Cuvintele* lui Teodor Studitul. Ms. sec. al XIX-lea.
21. *Canoane* acefale. Scrisoare rusească nouă.
22. Cărtică de închinăciuni, latinește și grecește. Ms. sec. al XIX-lea.
23. Pe o *Învățatură cătră duhovnic*, etc.:
Din cărțile mele, Nicon ieromonahū.
24. *Acaftistul Sf. Paraschive*; sec. al XIX-lea.
25. *Catavasieriū* românesc ms.; c. 1800.
26. Ms. in 12°, de musică în notație apuseană. Sec. al XIX-lea.

27. Pe alt *Anastasimatariū* grec, ms. :

Acestū Anastasimatariū este dreptū alū mieū, celū iscălitū, și este scrisū din singură păcătoasă mână a mè: Theofilū, ieromonahū Socola; 1821, Fev[ruarie] 3.

28. *Irmologhion* manuscript din 15 Mart 1827. La 15 Iunie 1830 era al Voronei. Blestem pentru cine l-ar lua. „Să fie suptū canonile sfinților părinți până ci o va aduĉ-o înapoi.“

29. Pe un exemplar din Vendoti, Ἱστορία τῆς Ἀμερικῆς:

Νίκωνος ἱερομονάχου [= a lui Nikon ieromonahul].

30. Pe un *Anastasimatariū* grec ms., 1832:

Din cărțile fiului Dimitrie, de Comisul Costachi Mavroiani.

31. *Psaltirea* proroc-împăratului David, prefăcută în poezii în zilele prea-înnălțatului Domn Mihail Grigoriu Sturza Voevod. . . , prin osîrdie și rîvna mai micului între cîntăreți Nicolae Licîu, dindu-mî toată liniștirea și curajul cinstitul și de bunū neamū dum[nea]lui boeriul Costache de Miclescu, la moșiia dum[nealu]și Băloșanii.

[Versurile sint bune, cum se poate vedea din această probă:

Doamne Dumnezeul mîntuirii mele,
Te-am rugat eū ziua și nopțile mele,
Să între 'nnainte-ți rugăciunea mea:
Pleacă urechea ta spre ruga mea.]

32. Viață rusească a starețului Paisie, cu chipul său. Ms. Și alta din Neamț, 1836.

33. „Rînduiala chipului celui mare alū ingerilorū, adecă alū schimniciei.“

E o carte ascetică foarte rîspîdită.

Iscălește: „ieroshimonahū Grigorie dohovnic“. Pecete cū „Ghenadie ieromonah“ și un vultur (1836).

34. Pe o *Psaltichie* grecească din veacul al XIX-lea, ms.:

1838, Ghenarie 11, la 4 ĉasuri noapte, s'aū cutremuratū pămăntulū.

Acest Ermologhionū este dreptū alū mieū, celū iscălitū; 1819, Sept[embrie] 20. Theofil ieromonahū, Socola.

E acel care în 1821 se afla tot acolo, iar cu citva timp înnainte la schitul din Zagavie.

Și:

Καὶ τὸδε σὺν τοῖς ἄλλοις: Κοστάκης Μικλέσκος [= și aceasta cu altele: Costachi Miclescu].

E pomenit la 1816 în Botoșani; *Doc. Callimachi*, II. p. 150.

În anexă, un *Trepetic*.

35. Pe *Tesaurul* lui Damaschin, grecește, ms.:

Și această carte este a iscălitului pre margine Theofilu ieromonahu Zagaveii; 1842, Mart[ie] 25.

36. Pe o *Psaltichie* grecească din veacul al XIX-lea, ms.:

Και τότε πρὸς τῆς ἄλλης, Θεόφιλος ἱερομόναχος Ζαγαβίας [= Și aceasta pe lângă celelalte: Teofil ieromonah de la Zagavia].

37. Mănăstire lîngă Hirfău, numită după intemeietor, Zagavie. Acolo a stat la sfîrșitul veacului al XVIII-lea Amfilohie, episcop titular al Hotinului.

38. *Litia mică*. Ms. al mănăstirii Coșula, luat supt egumenul Visarion, la 1842.

39. *Minunile Sf. Modest*. Ms. sec. al XIX-lea. Dăruit pentru iertarea păcatelor „Mariei Rosset, ficeii dum[nealui] Marele-Vornic Costandin Rosăt dinu Botoșani; 1846, Decembrie 22, Botoșanii. Κωνσταντῖνος Ῥωσέτος Βόρνικος.

Costachi Roset, ca Spătar (1826), și soția lui, Maria Gheuca, au zidit biserica „Roset“ din Botoșani, unde e îngropată și această fiică, Maria, moartă la 12 ani, în ziua de 15 Iunie 1846. V. *Inscripții*, I.

40. Concept de scrisori. Ms. 1848.

Miscelaneu. Cuprinde: un inventariu al bisericii celei vechi din Vorona; rugăciuni cu titlul rusesc; rețete; desemnuri; versuri religioase; un vocabulariu de neologisme (ex: „ministri l. dregători a unui Stat, secretariu de Stat; misionari l. trimis cu vre o însărcinare religioasă în țări streine, păgîni“); caligrafie; „titlurile pe adrese la tot soiul de familii; 1853, Mai“; „doftoriile mai bune de făcut“; explicări de cuvinte grecești și slavone; note de cheltuieli din Vorona, 1860.

41. Condica de cheltuieli pentru otelul mănăstirii Vorona în Botoșani; 1856.

VI. BOTOȘANI.

1. Biserica Păpăușilor.

(Aduș la *Inscripții*, I.)

1. Pe o icoană:

Ioanu iereii otu Dan[cu]; Marie Vărnăvü.

2. Pe altă icoană:

Χριστ Ἱεροθέου ἱερομονάχου πελοποννησίου ἀφνθ/φ. [= Mina lui Ieroteiu ieromonahul, din Pelopones; 1752.]

3. Pe alta:

ἔτος αψξζ' [anul 1767].

4. Grafit în altar:

Să să știe de cândü a' venitü Mo[scaliu] în Moldova,
vltö 7 —.

5. Altul:

1691.

6. Altele:

Gabryel Krosnopolski; 1693. . . rulü, Andrei, feçorul lui
M[a]th[e]i.

7. La strana dreaptă:

Ocsana. Crilosü. Odochia.

8. Tot acolo:

УТ БОГОШАН.

Апої:

Ștefan Pop.

9. *Ibid.*:

ИГ ГИ. ВТОРИ. [Domnia lui a doua.]

прѣстав... Петра [Воевода]... [ras] и [= a răposat Petru
Voevod, și i-a urmat Ilie Voevod, care a părăsit Scau-
nul la Iunie 19.]

Ca și la Tirgu-Frumos s'a suprimat aici ceia ce privește pe Ilie-
Vodă turcitul.

В ЛТО ЗНА, МСЦА ЮНІЕ АІ 8 ЧЕТКОК (?) НА ГСПДВ. Стефан, и к
ЛТО 733 ІІІеѣа... [= La anul 7059 = 1551, luna lui Iunie 11,
Joi, a început a stăpîni Ștefan și la anul 7060 [1551-2] Alexan-
dru Voevod.]

В ЛТО ЗНА, ЮН. . . . ВОЕВОДА8 (v. mai sus).

10. Pe strana din față:

В ЛТО ЗНА, СІП. Г, ВТОР[НИК?] прѣставис Іо Петръ Воевода
и ста . . . вЛТО. [= La anul 7054 [1546], Septemvrie în 3,
Marți (?), a răposat Io Petru Voevod și a stat Ilie Voe-
vod, la anul —.]

11. Pe o carte:

Μὲ ἀφιέρωσε αὐτὸ τὸ βιβλίον διδάσκαλος μου νὰ ἐυθιμήσω, ὁ
παπᾶ Λεόντιος, διὰ τὰ ἐνθιμούμαι, καὶ ὅπως τὰ πάρη ἄνευ τοῦ
ἐμοῦ θελήματος¹ νὰ εἶναι ἀφορησμένοι· ἀψμ'. Μὲ τὸ ἐχάρησε ἐμένα

¹ A căzut *Vineri*. Poate fi însă și: „la ceasul al doilea“. Data e a
cronicii.

τον Κονσταντῖνο· [= M'a dăruit, pe această carte, dascălul mieu, ca să-mi aduc aminte de el, popa Leonti, ca să-mi aduc aminte; și care o va lua fără voia mea, să fie afurisit; 1740. Mi-a dăruit-o mie, Constantin.]

Acastă svântă carte mi-au dăruit-o dascalul Leontie întru pomenirea lui; ce, cine ar fura-o, să fie suptă blăstămălu lui.

A fost și a Ruxandei Bașotă, născută Ventura.

Aiurea:

Τῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ ἐκδοθέντων Κυριακοδρομίων τὸ παρὸν δέδοται τῇ εὐγενεστάτῃ ἀρχοντίσση κυρία Ἀλεξάνδρα Σούτζη . . . κῆμοῦ τοῦ ταπεινοῦ καὶ θερμοῦ αὐτῆς εὐχέτου Δωροθέου ἱερομονάχου. [= Dintre Cazaniile scoase pe tot anul, cea de față s'a dat prea-nobilei jupănese doamnei Alexandra Suțu . . . , și e a mea, a celui smerit și călduros rugător al ei; Dorothei ieromonahul.]

2. Mănăstirea Coșula.

1. La intrare:

† ИЗКОЛЕНІЕМ ОУЦА И СѢ ПОСПѢШЕНІЕМ СНА И СЪВРЪШЕНІЕМ СТОГО ДѢА ПРОИЗВОЛИ ПАНЬ МАТІИШЬ ВЕЛИКІН КИСТЪРНИКЪ СЪЗДА ХРАМЪ СТЬМЪ НИКОЛАЕ ВЪ МОНАСТІРІ СВОЕИ НА МИЛКТИНѢ; НАЧКЪ СѢ АПРИЛ КИ И СЪКРОШИ СѢ ТОГОЖДЕ ЛѢТА, В ЛТО ЯЗМГ, СЕПТ. И ДНЬ. [Cu vrerea Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvîrșirea Sfintului Duh, a binevoit dumnealui Matiaș Marele-Vistiernic și a zidit hramul Sf. Nicolae la mănăstirea sa, pe Miletin; s'a început la 23 April și s'a săvîrșit în același an, anul 7043 [1535], Septemvrie 8 zile.]

2. Pe potir:

ПОМАНИ ГОСПОДИ РАБА СВОЮ ВАРВАРЪ. ИС. ХС НИКА. [Pomeniște, Doamne, pe roaba ta Varvara; Isus Hristos biruiește.]

3. Pe o icoană:

В ЛТО ЯЗСКГ, ГЕН. К, АРАВАМ (sic) ГАВНИ И ИЛЕАНА. [Savin și Ileana în anul 7223 (1714-5), Ianuar 2 . . . ?.]

E o icoană rusească, dăruită de tovarășul de fugă peste Nistru al lui Dimitrie-Vodă Cantemir, Savin Banul Zmucilă.

4. Pe o cruce:

Gheorghe, Drăghici; 1817.

5. Pe alta:

Să așirosăști s. er[ar]h N[icolae], Coșula, de robii lui D[u]m[ne]zău Necolae Stroja, Gheori, Dumitriu; 1840.

6. Pe altă cruce, înscripție rusească din 1776, pomenind pe episcopul Dosofteiu de Rădăuți și pe egumenul Dosofteiu ieromonahul.

7. Potir de argint rusc,

8. Pe o tavă:

Τὸ παρὸν ἀφιερθεὲν παρὰ τοῦ κὺρ Δήμου Τζοκὰν ἐκ Μέγα Τουρνόβου εἰς μοναστήριον Κοσοῦλας, εἰς μνημόσυνον τῆς ψυχικῆς σὺ-τοῦ καὶ τῶν γονέων σοτηρίας, Θεοδώρου καὶ Σοφίας; 1767, Ἰου-νίου. [= Aceasta s'a dăruit de dumnealui Dimu Ciocan, din Tirnova cea Mare, la mănăstirea Coșulei, spre amintirea sufleteștii lui mîntuirii și a părinților, Teodor și Sofia; 1767, Iunie.]

9. Pe o mușamă, copia (din 1876) alteia cu chipurile ctitorilor, soțul, soția și patru copii.

10. Icoane din 1835.

11. Pomelnic de pe vremea egumenului Marchian, 8 August 1859, scris de monahul Iustin din Vorona. Morți: Ioana, Mariia, Maștei, Anghelina, Ieremia, Elena și tot neamul lor.

12. *Evangelie* din Iași, 7270.

13. *Octoih* din Neamț, 1836.

14. *Anthologhiu*, partea a 2-a, București, 1827.

15. *Efrem Sirul*, ms.

16. Pe alt ms. se spune cum s'a scris în anul cînd

(и изрѣчал; șters) книжа и туркоуъ выизрѣчал Константинъ Кокеодѣ, князъ къ лто, зрд. [= Cu vrerea Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvîrșirea Sf. Duh... a... și a soției lui Nastasica din Dobrotești, pentru iertarea păcatelor lui și ale părinților lui și ale tatălui lui Ostafie și ale mamei lui Vasca... în zilele bine-credinciosului și de Hristos iubitorului Domn, Ștefan Voevod, cînd la anul 7104 (*sic*) a fost gonit Constantin-Vodă [Movilă] de Turci și a eșit din țară.]

17. Pe alt ms.:

Бѣто ꙗви мѡнахъ Іωаннь изколѣнїемъ ѡца и съ поспѣшенїемъ и съ дѣнствѡ стго дха пожелѣнїемъ и с дѣканїемъ прѣкосцендагъ митрополнта Григорїа се азъ желаетелно вѣжделѣхъ ѡт срдца и дадохъ ѡт пракагъ моегъ иманїа и сътворихъ сїа книга на речна стѣнѣ Ѣфремъ и дадохъ ѿ къ монастырѣ коронещѡмъ, идежъ

ест храм стго велкомчнка Хва Георгіа и идеж wt младих
 нуктен и здѣства wtвѣщахъ сѧ вси съ оумсленіем стго
 шца нашег Даніила новаг и зде късприят сты и сппніи агг-
 льскыи вераз и идеж мнwg потрѣдіем дшекнѣи оутверди
 сты монастыр при късем своем животѣ съ своим вродан-
 ным и правым стѣжаніем, да ест емоу баскеніи вѣчнѣи
 помѣн, вѣчнаа емѧ памѧт, и дадохъ ен въ мѡлѣжъ себѣ и ро-
 дітелеи моухъ; аще ктос покѡснт порѡшннѣиое дааніе или
 къзати или продати wt стго монастырѣ и wt стѣи цркки,
 да бѣди прокѡлт и wtмѣщѣт от стго закона и wt дог-
 маати сты отцин иже въ Никен и wt стго мчннка Хва Георгіа
 амин. [= În anul 7058 [1549-50], monahul Ioan cu vrerea
 Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu ajutorul Sf. Duh, cu
 învățătura și cu fapta preaosfințitului Mitropolit Grigorie.
 Iată eu am dorit din inimă și am dat din dreapta mea ago-
 nisită, și am făcut această carte, anume a Sf. Efrem, și
 am dat-o la mănăstirea Voronețului, unde este hram sf.
 marele mucenic al lui Hristos Gheorghe, unde din frageda
 tinerețā și din copilărie m'am făgăduit lui Dumnezeu, cu
 rugăciunile Sf. părintelui nostru Daniil cel Nou, și unde am
 primit măntuitorul și îngerescul cin, și unde mult s'a trudit
 cu toată osîrdia lui sufletească să întărească această mă-
 năstire în toată viața lui, cu a lui de Dumnezeu dăruită
 și adevărată avere, ca să-î fie binecuvîntată și veșnică po-
 mană, veșnica lui pomenire; și am dat-o ca să se facă
 molitve pentru mine și pentru părinții miei; și cine ar
 îndrăzni să strice dania mea sau să o ie sau să o vînză
 din sfînta mănăstire și din sfînta biserică, să fie proklet
 și lepădat din sfînta lege și din dogmele sfinților pă-
 rinți, celor de la Nicheia, și de sf. mucenicul lui Hristos
 Gheorghie; amin.]

I.

CÎTEVA ACTE DIN CATEGORIÎ RARE.

O poruncă a lui Vasile Lupu.

Părintele paroh din Molnița (Dorohoiu) îmi trimete o poruncă a lui Vasile Lupu către unul din pircălabii de Neamț pentru o judecată de pământ. E destul de interesantă prin persoana proprietarului, diacul Luchian, prin numele celor ce avuseră stăpînire în acel sat Munteni — David, Rodna —, pentru a i se face loc aici în întregime:

Io Vasilie Voevoda. . . , scriemû la sluga noastră pircălabulû otû Niamțu. Dămu-ți știrea că s'au jeluitû înaintea Domnii Meale sluga noastră Luchianû diaculû și cu oamenii săi pre toți seteanii dinû Munteani, dzicândû că are o parte de ocină înû satû înû Munteani, cumpăratură de mătușe-sa Sofica č-au fostû după Davidû Armașulû, de la Rodna celû bitrănû, iarû zapisû de cumpăratură de la Rodna č-au avutû Davidû Armașulû, acela aû arsu înû focû, cândû aû arsu casele lui Miteiașû dinû Bătrînești, č-au țanutû pre Iona, sora ăupăneasei lui Davidû č-au fostû Armașû; decî acmu ei tăgăduescu acea parte și nu vorû să li o arate. Pentru acă, deaca vei vedea cartea Domnii Meal[e], iarû tu să strângi oameni bunî, și dinû susû și dinû ăosû, dinû preăurû megeiași, și depreunî cu toți seteanii dinû Munteani, și să aveți [a] alege cu toți partea Rodnii dinû ocin[ă] dinû Munteani, de cătră frați lui și de spre alți răzeși; iarû, de nu vorû vrea să o aleagă, saû de le va părea cu strămbulû, să le dați dzi să stea de față înaintea Domnii Meale, și să aibî a facé măr-turie cumû veri afla acolo, și să o dai la Luchianû.

Ačasta scriemü. Într'altü chipü sä nu faci innaintea
cărți Domnii Meale.

U Iasü, leat 7155 [1647], Iulie 9.

ГсДІНЬ РЕЧЕ.

Velü Logofetü uculü.

Ionü.

[Pecete cu chinovar.]

Tot odată părintele paroh Dubău mi-a dăruit un act slavon de la același Domn, act al căruî resumat e acesta:

Iași, 2 Februar 7145 (1637). Vasilie-Vodă către „Larionü otü Porcești, Larionü otü Stolniceanî din Ținutul Neamțului și Toma din Piticeanî din Ținutul Romanului“, în ceartă cu Apostolü Velü Pitarü pentru „părți de ocină din satul Băloșești“ (Roman). Nume: Mierea din Băloșeni, Ionașco Sorăč[e].

Gavrilaș Velü Logofätü. — Șaidirü. — Slavon.

*Catastihul de plată a unui ostaș român în oastea
polonă.*

Adese ori în a doua jumătate a veacului al XVII-lea găsim ostași români, mai ales Munteni, în rindurile Polonilor cari veniau în țerile noastre să se luptă la hotarele ei. Ni s'au păstrat de la ei scrisori particulare, zapise de invoială, dar ni lipsia până acum un *catastif*, din care să se vadă cum și cit erau plătiți acești mercenari ai unui Craiü străin.

De aceia actul ce urmează are un interes puțin obișnuit.

Șferturi ce amü zlaslujitu în Țara Leșască înü 5 ai fără unü șfertü, facü 19 șferturi; 15 șferturi câte 3 cai, 4 șferturi câte 4 cai. Cändu amü fostu stegarü, ce amü lutü dintr' aceste șferturi: 1 șfertu după ce ne au scosü dinü Cănpulungu și amü mărso înü Țara Leșască, 1 șfertu amü luatü cändu amü mărso cu stiagulü la Agapie, 2 șferturi amü luatü cändu amü fostu la mănăstire la Putna, de au adusü Vasilie Isăcesculu și cu Toderü Budaculu; 2 șferturi amü lu[a]tu că[n]du i-amü dusü eü în Țara Leșască.

în zile lui Costandinu Duca-Vodă, în Domnie întâiu, și amă mărsu cu rotmistrulu la Lioû; 4 șferturi aŭ adusŭ Toderŭ Budaculu, și le'ŭ luto rotmistrulu, și, cându aŭ vinitu rotmistrulu, în zile lui Antiohi-Vodă la Eși, m'amă socotitu cu dănsulu innainte Logofătului Pleșcăi, în casă la Butculeas[a], și e'mŭ fostu eŭ cu 40 lei de pe niște martarii ce le adusesemŭ eŭ cu vărulŭ Mironŭ dinŭ susu, și mi-aŭ ținutu în samă acei 40 lei, și mi aŭ mai datu și unŭ contășu de canevață; 1 șfertu amă dăruitŭ eŭ rogmistrului pentru ce aŭ fostu la robie. Facŭ luate 11 șferturi, și aŭ rămasŭ neluate 8. Dintr' aceste aŭ mai adusŭ 4 șferturi Vasilie Chemetu, și mi-aŭ făcutu rogmistrulu răvașu la Vasilie să-mi dè bani; Vasilie aŭ datu samă cumŭ i-aŭ lu[a]tu rogmistulu și că aŭ și ăuratu denainte vărului Duracu, pecumŭ i-aŭ luto bani rogmistrulu, și aŭ mai adusŭ Pisarulŭ nu știŭ câte, și Pătrașcu căpitanulŭ încă aŭ mai adusŭ, și bani totu rogmistrulu i-aŭ luto, și, căce aŭ mai rămasŭ ciferturi neluate, s'aŭ dusŭ rogmistulŭ sânguru la deputatulŭ dumnului Hatmanului Coron[i], la Mariosche, și le'ŭ scosŭ tâte șferturile până la unulu. Giure Pătrașcu păpatanulu (*sic*) că nu aŭ scosŭ rogmistrulu tote șferturile: eŭ să fiŭ păgubașu.

20 lei mi-aŭ mai datu cându aŭ-purcesu dinŭ Eși, să-mi fie de cheltuială la nu[n]tă, și, mărgându frate-meŭ păună cu rogmistrulŭ în Țara Leșască, cându s'aŭ întosŭ innapoî, mi aŭ adusŭ 4 ug. de auru. Atăta știŭ cu suf]letulŭ meŭ, și oi și ăura pecumu că nemică nu s'aŭ pusŭ cu năpa[s]te.

Pentru unŭ zapisu ce amŭ eŭ la dănsi, pentru șeptedzăci de lei, i-amŭ datu unŭ calu suru inŭ buestru și 2 boi, și m'amŭ soco[ti]tu totu în casă la Butculasă, innain[te] Logofătului Pleșcăi, și aŭ datu samă că zapisulu nu-î la dănsulu. Și de ačasta încă oi ăura.

Țigani ce aŭ vădutu, să să știe: Timușu Țiganulu l-amŭ vându[tŭ] eŭ lui Neculaiŭ Post[elniculŭ], fičoru lui Iordachie Vorniculŭ, în Țara-Muntenască.

Sandulu Țiganulu l-amŭ vândutu Bănarului, și l-aŭ adusŭ

Banarulü de la Orhäiü. Stanü și cu Mărie, fiçoriî lui Toderü Țiganului, i-amü vândutu Vornecului Iordachie, însă acești Țiganî sântu dinü parte më.

Marie, fata Sandului Țiganului, amü vândut-o lui Ilie otü Vist[ierie].

Iona, tijü fată Sandului Țiganului, aü vândut-o Ursachie lui 3 Log[o]fätü.

Marie, fata lui Toderü Țiganulu, aü vândut-o tijü Ursachie și cu Mățacu lui Toderășcu Bașotă, și bani i-amü împărțitu cu toșil.

Atăța Țiganî s'aü vândutu.

II.

DOCUMENTE AMESTECATE.

I. Acte privitoare la moșia Dolnicei (Dorohoiu).

1. 7—. Petru-Vodă, pentru Dolniceanî. Foarte mică formă și literă. Frumoasă pecete ruptă. Niciun loc de dată. Cu creionul, nou: 1575.

2. Iași, 7083 (1574-5). Petru-Vodă, pentru Drăghici fiul lui Romașco, Vasilca fata Măriicăi, sora lui Romașco, nepoții lui Birtalanu, strănepoții lui Ghedeonă Papa, și pentru Ionașco Dinga diiac și fratele Petria și sora Măriica, fiii lui Dinga diiac, nepoții lui Isaico, strănepoții lui Miroslavu, pentru Dolniceanî. Actele li s'aũ distrus de Tatarii veniți asupra lui Ion-Vodă. вл лог. 84. — Crăstea.

3. 15 Maiu 7112 (1604). Eremiia Moghila-Vodă, pentru „Gligorie Bobenu și Gorcea și Nicoară și popa Ionu și Eremiia și Șiptelici și Măriica și Ionu și alt Ionu și Toma și Todosiia și Sorica cu sora ei Elinca, de o parte, și Chirila“, cu zapisul „lui Văscanu Vătagu și a oamenî bunî“, cu privire la moșia vindută de Drăghici Birtalanu, fiul lui Romașco, la Dolniceanî. — Stroici. — Pecete de inel.

4. Iași, 12 Iulie 7118 (1610). Costantinũ Moghila-Vodă, lui „Drăghici snă Romașco și rudeniei lui, Vasilcăi, fetei Mariichi, surorii lui Romașco, nepoatei lui Birtalanu, strănepoatei lui Ghidionu Papa, și niamului lor, Ionașco Dinga diiac și fratele lui, Petria și sora lor, Măriica. fiica Dinghi diiac, nepoții lui Isaico, strănepoții lui Miroslavu“, pentru Dolniceanî. — „Iară altu vechi ce aũ fostu avându moșulu lorũ, ce s'aũ scrisu mai susũ, Ghedeonũ Papa, și Miroslavu de la bătrănulũ Stefanũ-Vodă, li-aũ pierdutũ cândũ aũ venitũ Tătarăi asupra lu Ionũ-Vodă și cândũ și singuru

aŭ peritŭ“. „**Бѣлицѣ волѣхѣи сѣилѣ**“ [boierii ceŭ marŭ aŭ spus]. Pecete mică.

5. Iași, 12 April 7128 (1620). Gașpar-Vodă, pentru Frăsina, Ileana, fetele lui Vasco și mătușile lor, Minta, Năstasia, fetele Gafei, care vind la Dolniceanŭ lui Grigorea (?) Păh[arniculŭ]. — Borăleanulŭ. V^o: **въ небытность егъ маст. пнь гѣхѣкъ логофетъ с двора** [în lipsa dumisale jupin Gheanghea Logofătul la Curte].

6. „În diiata fiçorilorŭ ș'a ginerilorŭ lui Dumitrașco Șoldanŭ ș'a frașilorŭ lui cari scrie pe ġum[ă]taate de satŭ de Dolniçianŭ, cândŭ s'aŭ împărțitŭ dinŭ văletiułŭ 7145 [1637], Iunie 8, — care iaste a lui Bașotă Vist[ieriuł].

Cumpărăturile Saŭtei Șoldăniaș[i] č-aŭ cumpăratŭ mai pe urmă, și sintŭ scrisia și într'un ispisocŭ de la Vasilie-Vodă, din văletiułŭ 7154 [1646], Iulie 19.

[Nume: Hilcia, Gaftina, Bălmujelŭ.]

7. **Ѹ рѣдъ вт Ѵефѣнѣци**, 25 Maiŭ [c. 1640]. „Gaftona, fata lui Andronicŭ Harlă de satŭ de Dolniceanŭ, nepoata lui Bălmojelŭ otŭ tamŭ“, vinde moșie acolo „Vorniceași Șoldăneași“, cu 15 lei, „denaintea Tomiței căpitanului și lui Pătrașco Brăteaŭ și denaintea lui Dămitrașco de Buneași și denaintea lui Ionașco Liavuluŭ și denaintea lui Ionașco otŭ Budești și denaintea Gligorcei de Pleșăști și denaintea lui Tofanŭ de Găleșeanŭ“.

8. F. d. C. 1650. „Medelianŭ și Irina și Toderŭ, fiçorii lui Bobeiŭ“, vindŭ la Dolnicenŭ, Șoldăneșei. Marturi: „popa Vasilie de Albești și popa Partenie otŭ Mihăilășianŭ și Vasilie snă pop Nechiforŭ otŭ Dobărcenŭ și Pavălu feçorulŭ Vasilcei de Ungurași.“ Scrie „Neculaiŭ snă Tofilŭ“.

9. C. 1650. „Gorghie, feçorulŭ lui Șeptelič“, vinde ocină la Dolniceanŭ „ġupăneasei îi Șoldănease, inŭ 20 de lei“. Marturi: „Cucoranulŭ Ghiorghie și Ionașco Rodna și Istratie de Dolniceanŭ și preutulŭ Mihăilă de Mihăilășeanŭ și Nistorŭ denŭ Dolniceanŭ“.

10. C. 1650. Vinzare de ocină a Chilsiei. Marturi: „Pătrașco Prătenulŭ, și Gheorghie Cucoranulŭ, și Chirila denŭ Botășeni. șe Gogulŭ tiġŭ denŭ Prăteni, și Gărligŭ denŭ

Prizcani, și Ionașco Sasulă denă Buhușești, și Simionă denă Dolniceni, și Gligorie de acolo, și alți (*sic*) omeni buni denă susu și denă giosă“.

11. C. 1650. Boban pune zălog moșie la Dolniceani lui Ștefană Șoldană Postelnică, „ca să-î daă dumisale baniă la lasatulă Săculă de postulă Crăcunului, iară, de nu voră hi baniă la dzi, să aibă dumneală a o plăti cu bani, cum ne vom putea tocni.“ Marturi: „Irimiia Murguleț și Moțocă Jicniciariul și Vălculă Armașulă și Ghiorghiță Cămarășulă de Visterie“. Scrie „Vas[i]lie Corlată Uricariulă“.

12. C. 1650. „Ștefană fečorulă Grăbence“ vinde ocină lui „Istratie de Dolniceani, dereptu ună boă și 2 saci de săcară“. Marturi: „Nistoră de Dolniceani și Grigoriță și Focșea de Șătrăreani“.

13. C. 1680. „Zapisulă Chelsii, fetă Gorciă, cuprinde 51 de stănjăni și gumătate... stălpulă lui Beleă... Medelianu.“

14. Iași, 20 Mart 7239 (1731). Grigorie-Vodă Ghica. „Pentru multă pără č-aă fostu avută la Domniia Sa Mihaă-Vodă și denainte a toati boiarime, mară și mică, Neculaă Bașotă č-aă fostu Visternečă-Mare, cu Marie, fata lui Nistoră Holbană, și cu fečoriă ei, anume Andronache Călimană și cu soru-sa Paraschiva, fămeia lui Ștefană Homoranulă, pentru niște părți de ocină dină sată dină Dolniceni, de la Ținutulă Dorohoiului. . . Stămoașă lor Mărica, fata Dingăi diiaculă. . . Findă dreselă loră perite de cindă aă iarnată Țitară în țară... S'aă părătă de față Ștefană Șoldană cu Nistoră Holbe și cu Toaderă Bobenă și cu Mîrgelușă fečorulă lui Grumadzu și cu alți răzeși de Dolniceni... Stălpulă lui Beleă. . . Apoi și de al triile rindu stindă față la Divană, și mai luindu-li-să sama, avindă Domniia Sa prepusă pe aceă zapisă cumă să nu fie vr'ună mețtersugă, iară Neculaă Bașotă și aă luată asupra sufletulă săă și asupra cinulă săă, fiindă călugără, pecumă elă altu meștersugă nu știe, fără cită cu adevărată acestu zapisă l-aă apucată și dumnală de la moașă dumisale Șoldanias[a], cu altu zapisă č-aă mai avută... Numă la acă vreme, fiindă Logofătă Catargiulă, cu greșală aă pusă

înă ispisoacele de ȝudecati ce s'au datu și la o parte și la alta, ca să ție Călimineștii unū stîlpu întregū, care face dinū totū satulū a patra parte; care lucru s'au cunoscutū că pinū greșală aū pusū și Logofătulū Catargiulū ca să ția Călimăneștii un stîlpu întregū, cumū în ispisoculū acela a lui Mihaî-Vodă mai susū alege, — că dintr'acelū zapisū s'au adeveritū pecumū Călimăneștii atăta moșia li s'au alesū cu schinbătura č-aū luatū și cu parte lorū de moșia č-aū avutū, să ție eī ȝumătate dinū stîlpulū lui Belei.. Și, luîndu sama, nu numai Velū Log[o]f[ă]t, ce și alți boiarī, aū cunoscutū ȝreșala, și, arătându-ne dumn[ea]lui Velū Logof[ă]tū, și noi amū adeveritū c'aū fostu greșală, ș'amū ruptu ispisoculū Domnii Sale lui Mihaî-Vodă, ș'amū datū și amū întăritū și amū înnoitū de la Domniia Mea cu acestū ispisocū după cumū amū aflatū dreptate, ca să ția Bașotă Vist[ieriu]l trii stîlpī și ȝumătate și cu hăleşteiale cute patru dintr'acelū satū... Așjdere și alți razeși de s'orū mai afla să ceia moșia înū satū înū Dolnicenī, toți să aibă a merge la acē ȝumătate de stîlpu care s'au alesū de s'au datū Marii... Darie Donici V[e]l Log[o]f[ă]t. Tănasie diacū.“

15. Iași, 20 Mart 7239 (1731). „Antonie arhiepiscopū i Mitropolitū sučavschiei, Daniilū episcopū romanschiei, Misailū episcopū radovschiei, Ghidioanū episcopū hușschiei. Darie Donici Velū Logofătū, Ionū Pălade Velū Vornecū de Țara-de-ȝosū, Costantinū Rusătū V[e]lū Vor[nicū] de Țara-de-susū, Costantinū Costache Hatmanū, Iamandī Velū Post[elnicū], Iordache Catacuzino Velū Spăt[arū], Toaderū Pălade Velū Banū, Iordache Catacuzino Velū Pah[arnicū], Sandulū Sturdzea Velū Vist[ierū], Toaderū Costache Velū Stol[nicū], Aristarho Velū Comisū, Mihălache Sturdzea Velū Clucerū, Vasilie Sturdzea bivū Velū Med[elnicerū], Mironū Donici Velū Jit[nicierū], Lupulū Gheuca Sărdariū, Lupulū Năstase Velū Armașū, Neculai Hrisoverghie Velū Șet[rarū], Costantinū Cucoranulū Velū Pit[arū], Ionū Sturdzea trete Logofătū, Cucoranulū Vor[nicū] i Stărce i Anghe-

lache i Pilatū Vorneciū de Poartă“, daū mărturie în același proces.

16. 2 April 7267 (1759). Ioan Theodor Voevod, pentru „Paraschiva pre care aū ținut-o Vasile ficiorū lui Ilii ce aū fostū Pitariū-Mare“ cu privire la hotarele Dolnicenilor. Marturi: Domnul, fii, Ștefanū Rusătū Vel Log., Iordache Balșe Vel Vornic de Țara-de-jos, Mihălache Șturdza Vel Vornic de Țara-de-sus, Vasile Razul Hatman, Enache Vidali Vel Post., Ioniță Cantacuzino Vel Vist., Ion Cantacuzino Vel Spat., Andronache Vel Ban, — Vel Cămănar, Ienacache Guliiano Vel Comis, Lupul Costache Vel Pah., Ștefan Rusăt Vel Stol. [Și numele boierilor cu chinovar.]

II. *Acte privitoare la Țigani.*

1. Iași, 20 Maiū 7094 (1586). Petru-Vodă, pentru cneaghina Drăgăneasa, văduva lui Drăgan Vel Logofăt, cu fii Teodorū și Iurașco și Anna, cari aū ca Țigani pe One, Gliga, dați soțului ei de Alexandru și Bogdan-Vodă; сам Дръган логофет покойниин из ладжанскои земли [= care Drăgan Logofăt a murit în Silesia]. Iscălesc Andrei Hatman, Stroici. Damiiianū.

2. Iași, 20 Decembre 712—. Ștefan Tomșia Voevod, pentru Pătrașco Bașotă, cu privire la Țigani Cocoș, Horușco, Melintie, Cașucea, Țonța, Măguța, Negreaiū Frănculū, Luca, Șimonū, Vărvara. Ghianghea Velū Logofăt, Dumitru.

3. C. [1630.] Eū Gavrilū Tăutulū mărturisimū cu această scrisore a noastră cumū eū de bună voia noastră amū tocmitū cu dumnealū cu Gheorghie Roșca Vistiiarniculū, și i-amū vândutū ai noștri de moșie Țigani, anume Tecla cu feçorii săi Costantinū și Lupulū și cu fetele ei Catrina și Vasilca și cu feçorii lorū, dereptu doidzeçi de lei bani gata, ca să fie dumisale direaptă cumpăratură de la noi, ca să-și facă și deresū domnescu pre dinșii. Eū însumi cu mâna mē amū scrisū, ș'amū pecetluitū, ș'amū iscălitū, să să știe. Pisū u Iasū, F[e]v[ruarie] 20 dni.

[Iscălitura. Pecete cu o stea.]

4. Iași, 5 August 7139 (1631). Moisi Moghila, pentru Pătrașco Bașotă, Vistearnicu-Mare, cu zăpis al lui „Iurașco Bașotă ce a fostu Vornic, și de la Roșca Vistearnicu, și de la oameni buni și bătrâni“, pentru o vânzare, de la „fîciorii Tudorii“; se vinde Țiganul Platon, pentru „doao-dzăci de galbeni, bani buni“ și o iapă. — Pecete peste hîrtie ruptă.

5. Ispisocă sîrbescu de la Vasile-Vodă, dină vleațu 7144 [1635], Noe[m]v[rie] 18.

† Adecă a venit denainte noastră și denainte a tuturor alorū noștri moldovenesți boiari, a mari și a mici, Dumitru Hromă, feçorulū lui Năstase, nepotulū Doamnei Măricăi¹, de a lui bună voie, cu nime nevoitū, nici silitū, și a vândutū ai siai drepti șerbī țigani, anume Pepelea feçorulū lui Gavrilū și cu fîciori lui. Aciăști a vândutū alui nostru credinçosū și cinstitū boiarinū Pătrașco Bașotă Marele-Logofātu, dreptu zăci ughi roșii. Și întru aceiași iară a venitū denainte noastră și denainte boiarilor noștri Nastasiia și soru-sa Greaca, fiati ali Angheliniī Bărboae, tijū nepoti ali Doamnei Măricăi, de a lorū bună voie, de nime nevoite, nici asuprite, și a vândutū iarăși ai sei drepti șerbī Țigani, anume Nastasiia, tijū fata lui Gavrilū, soara Pepealei, ce scriemū mai susū, și cu feçori ei; care acești Țigani a fostu drepti de moșia Doamnei Măricăi. Decī iale a vândutū tijū credinçosulū și cinstitū boiarinulū nostru lui Pătrașco Bașotă Velū Logof[ă]tu dreptu 8 ughi roșii. Și, sculându-să alū nostru credinçosū și cinstitū boiarinū Pătrașco Bașotă Velū Log[o]f[ă]tu, și a vânditū deplinū cu acei bani ce scriemū mai susū, 18 ughi roșii, în mănuli lui Dumitru Hromă, feçorū Nastasiī Cîolpănias[eī], și în mănuli Nastasiī și Greaciī, fetiali Angheliniī Bărboae, toți nepoții Domniī Măricăi, denainte noastră și denainte boiarilor noștri. Dreptu aceia, dacā amū văzutū de a lorū bună voie, tocmală și deplină plată, iarū noi înșășū amū datū ș'amū întăritū alui nostru credinçosū și

¹ A lui Ion-Vodă, fata lui Lupea Huru.

cinstitū boiarinū, lui Pătrașco Bașotă Velū Logof[ă]tu, prea acei de mai susū numiți Țigani, pecumū ca să-î fie și de la noi drepti șerbii țigani și cumpăratură și uricū și înțaritură cu totū venitulū, neclătitū înū viaci.

Amū talmăcitū eū, Axinte Uricariulū, să să știe. — U Iaș, I[e]t 7216 [1708], Iun[ie] 9.

Pe dos:

Pepele Țiganu.

Feçori Pepeli ce să află la mănăstria (*sic*) Bărboi:

Ghiorghî, feçorū lui Dumitrașco Pepeli.

Ionița bratū Ghiorghî.

2 surori, tijū a lorū.

Păstrat în originalul, datat: Iași, 18 Novembre 7144 (1635). Vasile-Vodă, pentru Dumitru Hromū, fiul Nastasiei *вншк гспжда марика*, care vinde pe Țiganul Pepelea, fiul lui Gavril, — lui Pătrașco Bașotă Marele-Logofăt, pentru *sr жвати*. „Nastasiia și sora ei Greaca, fetele Anghelinei Bărboae, *тиж вншквке гспжда марики*“, vînd aceluiași pe Țiganca Nastasiia, fata lui Gavril, sora lui Pepelea, „cari Țigani aū fost drepti de danie (*дѣдѣнн*) Doamnei Maricai (*марикки*). Mai jos: „Dumi ru Hromū fiul Nastasiei Ciolpăneasa“.

Iscălitura Domnului. — Dumitru.

6. Iași, 9 Februar 7144 (1636). „Savinū Prăjesculū Velichi Dvornicū“ vinde un Țigan lui „Petrașco Bașotă Velichii Logofetu“.

7. Iași, 28 Mart 7144 (1636). Vasile-Vodă, lui Toaderū Moțocū, pentru un Țigan. Slavon.

8. 28 Mart 7144 (1636). Vasile-Vodă. Pentru vînzarea, de Toderū Moțocū, a Țigancei Mărica, soția „Pepealii Țiganului“, de la „părintele lui Moțocū č-aū fostū Vornicū“. Se vinde lui Pătrașco Bașotă Mare-Logofăt, cu 15 ughi, „banī bunī“.

Tradus de Axinte Uricarū la Iași, 9 Iunie 7216 (1708).

9. Iași, 7148 (1639-40). Vasile-Vodă, pentru Ghiorghie Corosteanulū în proces cu „Bălșoae“, pentru Țigani. Ea nu se presintă, și pierde. Era Țiganul lui „de moșie“. „Iarū

de unu'calū ce dzice Bălşoae c'au datū pentru acestū Ţiganū orecuī, să-şi čară calulū de la cine l-au datū.“

10. Iaşi, c.1640. Vasilie-Vodă. Pentru Ţiganī, lui Gheorghie Corosteanulū: Bălaia, Ştefulū, Petrea, Maghiţa, Tiionū, Radulū, Calina, Fântăna, Urco, Drăghina, Simziiiana, Ciorrăia, Toaderū Dudulea, Vasiica, Sora, Buzuca (bărbat), Măriica, Ihnatū, Dolca, Căţa, Nistorū, Petrimanū. — Gavrilašū Velū Log. Dumitraşco.

11. Iaşi, 31 Mărt 7153 (1645). Vasilie-Vodă, pentru „Ghiorghie Roşca bivū Vistiarnicū“, dindu-ī Ţiganī: Stan, Mărica, Andonie, Griul, Măriia, Odochia, Furnica, — cum-păraşi supt Radul-Vodă de la „Necoară Moţocū Dvornicū“, pe sr жолти. Toderaşco Vel Logofăt.

12. C. 1650. Vasilie-Vodă. Lui Ghiorghie Corosteanulū, pentru Ţiganī „č-au avutū părintele său Drăganū Logofătulū de la Pătru-Vodă“. Nume: Bălaia, Piatrea, Maghiţa, Ivanū, Calina, Slavū, Fântăna, Dumanū, Urco, Drăghina, Agafliia, Simdziiiana, Ciorrăia, Toaderū Dudulea, Vasiica, Uzuca (bărbat), Toaderū Vişină, Dolca, Tomşea, Colţea, Căţa, Nistora, Piatrimanū, „doi copile“. Traduce, („srie“) Vasiliū Uricarū.

[Pe dos, listă:] „Bătogū, Ianoşū, Raţū, Lupaşco, ača fie ce o ţine Negoş[i]ţă Carăiman Ţiganulū, ce-ī bucătarū la Vas[ile] Logof[ă]t, Brodana.“

13. Iaşi, 16 Maiū 7166 (1658). Ghiorghie Ghica-Vodă cătră „părcălabī şi la slugile Domniei Meale cariī veţi inbla pentru Ţiganī şi la giudzī şi la vătaşi de Ţăganī“, pentru ai lui „Toaderū şi lui Zosimū, fičorii răpousatulū Pătraşco Başotă ce-a fostū Lugofătū-Mare.“

14. C. 1680. Izvodū de Ţiganīi cariī pe unde sântu... Dinū susū de Rămnicu în satu..., Vasilie Pane..., Pavălū fratele Sandulū alăutarū..., Anca fata İftincăi, nepoţa lui Marcu, la Căpitanulū; Aniţa fata Ilinciī, nepoţa lui Onū, la Faraoanī, în Ţara Munteniască...; fičiorulū lui Gligoraşū Săvati Ia Zlătariulū, şi Vasilie în Focşeni la Maca Ţiganū, Simionū sinū Costandinū Negrulū alăutariulū..., Cărstăna, la Buhuşu.

Izvodü de Țiganî carii sintu pe la boerî, să să știe... Geferü sin Anghelinii, Albicü fiçoru lui..., Romășcanü fratele lui Albicu, Grue..., Macsin, snă Badului, 4 fiçori, tijü la Visterniculü Toderășcu, Iona ce o ține Bonculü, fata Crețului..., Necșe fata Stoicăi..., Lazor fiçorulü Ionii ce aü ținut-o Șoșü..., fiçori Ioani, Beiulü..., Ionü nepotü lui Lazorü de soră..., Nene sin Eșencii..., Trätadie fiçori Slavniî, nepoți Drăgălinii; Istratie, fata lui Dumitru, după purcariü.

Izvodü de vecinî dinü Vorântărești. Solomonü, Ilie sinü tăbăcariului; Dumitrașcu fiçorulü Mironese și Neculaiü fiçorii Tangăi, Năculaiü și Gavrilü și Ștefanü, fiçorii Nacăi, fiçorii lui Bărna Ionașcu.

15. C. 1680. [Fragment de scrisore:] Întru totü cinstitü dumn[ea]ta nene, părintele mieü, să fii dumn[ea]ta sănătösü, depreună cu iubitü soțulü dumitale, și poftimü de la milostivolü Dumn[e]dzăü acastă puțină scrisoare a noastră să afle pre dumn[ea]ta cu bună sănătate. De vei osteni dumn[ea]ta a întreba de sănătatea nostre, să știü dumn[ea]ta că ne aflămü cu sănătate, denü mila milostivului Dumn[e]dzăü. Alta, tämpländu-să dumisale fratelui Toderășco a merge în țară, înțelegändü că i-ai poruncitü dumneata, prilejendu dumn[ea]lui aice la nuî, amü scrisü la dumn[ea]ta părintelui mieü pentru dumnealui fratele Toaderü, ca să-lü erți dumn[ea]ta după greșala č-aü greșitü, ca unü părinte milostivu; să nu te îndurî dumneata de dănsu. Fie-ți dumitale milă, părintele mieü, că blagoslovenie părintelui îi de mare folosü fiçorului, ca și . . . La dzestre, de aü luatü mai multu, așe va läcomi si è și din moșie... cu noi, de care lucru ne rugămü dumitale, părintele nostru, de împărțială driaptă ca să ni faci dumn[ea]ta, să mulțemimü dumitale ca părintelui nostru milostivü. Că dumnealorü frații încă să pomenescu c'amü luatü și eü dzestre ca și soru-mé Marie, iarü dumneeî sora Marie adevăratü c'aü luatü acee ce i-aü fostu voe și ce i-aü plăcutü, iarü mie mi-aü datü ce și s'aü . . . Ș'aü luatü trii părți, iar mie mi-aü datü a patra parte, și dintr'aceste mi-aü datü mie

ce nu i-aŭ trebuitŭ dumisale; pân mǎrgăritarŭ ce s'aŭ fostŭ înduratŭ de mi s'aŭ fostŭ datŭ, încă, pre urmă, cu rugă-minte plângându să e-l împrumutŭ, și l-aŭ luatŭ ș'acela, ș'o păreche de sarje, care până astădzî nu le potŭ scoate. De care lucru să știî dumn[ea]ta, neno, c'amŭ făcutŭ dumisale fratelui Toderŭ... mi-aŭ opritŭ... câtŭ amŭ datŭ eŭ, și să fie tocmală frățască între noi și dumnealorŭ... [Știî] dumneata, părintele nostru, că este viață, dar este și moarte: decâtŭ pre urma dumitale să ne tragemŭ pre la gudețe și la Devanurî, mai bini dumn[ea]ta, precum-î mai bini și mai cu dreptate, că toți dentr'un părinte și dintr'o maică sântemŭ născuți, cariî, vădzindu că este cu strănbulŭ între frațe, n'oi putē să tacŭ nice eŭ pentru șapte cai, č-amŭ avutŭ dați de la mușe-mē, ce în... [du]mitale. Și, cu atăta obărșindu, să fiî dumneata sănătoș.

A dumitale mai mică și plecată fiică, Anghelușe Armășoe, mă 'nchinŭ dumitali și dumisali maicăi noștră, și nepoata dumilorŭ voastre Rucsanda încă să închină dumilorŭ vostre de sănătate.

Întru cinstită mâna dumisali nenii părintelui nostru cu cinste și cu sănătate să să dea."

16. C. 1680. Venit-aŭ nepotulŭ Toaderŭ de n'aŭ întrebătu pântru oameni otŭ Tomești; decî noi știmŭ pe Andronicŭ fičorŭ Pintî, cu frate-seŭ, precumŭ sântu vecinî din Doroșcanî.

Fičori Iosipoeî, Samsonŭ și Gavrilŭ și Gheorghie.

Fičorulŭ Petresi, Mihăila.

Alecsandru aŭ fostu prisăcarŭ la Bălănești.

Tudorŭ.

Iuteșŭ, vecinŭ de Vercești.

Bologŭ, țijŭ vecinŭ, otŭ Vercești.

Pe acești oameni amŭ apucatŭ la părinți noștri vecinŭ, și ei nu să tăgăduia că nu-sŭ vecinî.

Mărturisăscu cu frica lui Dumnedzeŭ la mana Maraei (?).

[Vo:] Mărturie pentru vecinî, de la Răcovațoia.

17. Nînești, 17 Iunie 7200 (1692). „Gor[o]veiŭ, zetŭ Lupașcu de Nănești“, vinde pe Țiganca Mărie, cu „unŭ co-

pilă“, fata „Păscălinii Gherghiciniții“, „de la socru-meu Lupașcu Bočomă“, — cu 20 „lei bătuți“. Marturi: Ionu Sturdzea C: iscalu (în act: „Postenicolă“), erei Gorghii Focenco („popa Gherghi“), Costantină bivă Căușă, Nicola Antohie Velu Șetraru, și eu Pavălu sinu Ștefanu otu Tutova m’amă întâmplat: azu Pavălu iscalu (foarte frumoasă caligrafie), azu Costantină iscalu, azi Mihăilachiia, Chirița, Apostulu, Naculu, Dosoftei egumenă iscalu, Dragomiră (și „popa Bosie“ în text)“.

18. Iași, 4 Novembre 7201 (1692). Mihaî Răcovița, pentru Gavril Leaca Postelnicul și Iordachi Cantacuzino cu privire la Țigani. Leaca-î are „de pe maică-sa Cărstana, fata lui Bucumă č-aŭ fostu Stolnică-Mare“. Iordachi arată că are *drese*, dar nu le aduce. „Giudecă cu dreptulă după leagia țării.“ „Iară până atunci să aibă Medelniciarulă a-î da Țiganiî pe ispisocă ce ni-aŭ arătată“. Pecete mare.

19. „Cinstite al mieu frate mai mari, dumn[ea]lui cumnatulă Teodoră Pălad[e] Velu Vist[ieriū], cu fericita sănătate mă ’nchină dumitale. Nu supără mai multă pe dumneata, fără cătă facă știre dumn[itale] pentru o Țigancă de pe Căurești, cari aŭ fostu după un Țigană a dum. Pitariului Iliia, care aŭ făcutu depreună 4 copii, și eu amă împărțită copii cu Pitariulă: 2 amă luată iaŭ și 2 dum. Pit[ar]u Iliie. Și așeșu atunci i-amă schimbată cu vărumeiă Neculai Șoldană, avându doi Țigance după 2 Țigani ai miei, și vărumeiă Șoldană iarășu i-aŭ vândutu Pit[ariulă] Iliie, fiindu-î și cumnatu de pră Bașotă Vist., precumă arată scrisorile la mâna Pit[ariului] Iliie acmu. Niște gudză ai dum. cari împlă de strângă Țiganiî de pe Căurești, îi facă gălčavă, și voră să-î ia Țiganiî, cu poronca dumitale. La care acmu n’amă putută să staŭ să vorovăscă cu dumn[ea]ta pentru ačasta. Dară poftescu pe dumn[ea]ta să n’aibă supărare dum. Pit. Iliie să i să ia vr’ună Țigană până oi veni eu de la Ținutu, și atunci, dacă va fi să iaŭ dum., eu m’oi așeadza cu dumn[ea]ta. Ačasta poftescu, și mă rogă dum. și fii dum. sănătos. L[ea]t 7208 [1699], Oct[omvrie] 13.

A dum[itale] mai micu și plecatu frate și slugă

Nicol[ae] Cost[inu] “

20. C. 1700. „Cu părintescă [d]ragosti mă închinu dumitali, iubită fiica me Marii. Iată ca amu trimesu pi Luca și pi fiçorulü bucătarulu[i]; doră-i avè o Țigancă, orî dumnata orî nepotulü Iordachi, să însurați pi fiçorulü bucătarulu[i]; că niinsuratü nu-î nădejdi a-l ține. Iară pentru Luca au vinitu aice o Țigancă; să răspundi că-i a unui Buzni; dumnata, dacă-i socoti, să vorbe[și]ti cu Buzne: poti-i pute să o ei di la dănsulü c'un felü di tocmală, și l-omü însura și pi dănsulü și pi urmă după morte me și pi dănsulü și l-oï da. Și poftescu, Mario, să mă în[și]tiințiz cu adivăratü pentru bucătarü, cununatu-i cu bună samă, orî nu-i cununatü. Și, orice-i faci, sălești di-i insoră, di țivoe să nu ti păgubești di dinșăi; că eu, di-i avè niști copii, și i-ași da, și acü, după morte me, și-i oï da și pi acie. Sântu a dumitali mamă: Ghenar 8.

Catrina Donici Stolnicasa.

Iubitiți mele fiică Marie Stolnicasa Hronicasa Irae (*sic!*) [Prunculeasa?], cu păritescă dragosti să de.

21. După 1700. †Neculai Costănu viitori Logofătü facemü știre cu această scrisoari a mia la mâna varu-meü lui Neculai Șoldanü Postelniculü, precumü ni-amü invoitü amândoi și amü făcutü schimbu cu niște Țagance ce are varu-meü di pe Șoldanü după nisti Țiganü alü mei, anume —, sora lui Cașuchi, ce o ține Ionosü Țiganulü și pe fata ei Iliana, care o ține Costantinü Țiganulü, și cu copii ç-arü veni înu parte lor, și unü copilü a lui Vas[i]lie Țiganulü, feçorulü gudelui. Acești Țiganü mi-au datü varu-meü Șoldanü, și eu amü datü varu-meü unü Țiganü holteiü, anume Toaderü, și pe Ștefăniia, fată mare, sor[ă] lui Toaderü, feçorii lui Ștefanü Grosulü Țiganulü, — Țiganca ç-au ținut-o Grosulü, care Grosulü Țiganulü au fostu a lui Ilie de Visterie, iarü Țiganca Grosulü au fostü a noastră de pe Căurești, și, făcând patru copii cu Grosulü, ni-amü înpărțitü cu Ilie de Visterie, și înu parte dumisali s'au venitü Apostolü Mavrichi și cu Nechita, iarü înu parte

noastră Toaderu și Ștefăniia, pe cari i-amu datu vāru-meu lui Șoldanu, făcādu schimbu. Decī, de s'ar scula cineva den Cīaurești ca să gālcevască pentru acești doi Țigani, eū să aibu a da samā, iarū vāru-meu Neculai Șoldanu să-i stāpāniască cu pace, iarū, sculāndu-sā cineva dinū Cīaurești, și, de arū lipsi acei doi Țigani de la māna vāru-meu lui Șoldanu, să aibu a-i da“, etc.

22. C.1700. Alū nostru de bine voitorū, dumneata cumnate Ilie, sānātate și totū fericitulū bini îți poftescū dumitale de la milostivulū Dumnedzāū. Cinstitū rāvașulū dumisali uncheșulū Bașotā și unū omū cu o luminatā carte Mării Sale lui Vodā mi-au venitū, în care scriū pentru Bălăcanu Țiganulū, să-lū daū. De cari lucru eū Țiganulū nu-lū poprescū dumitale; numai iatā că și eū, nezābāvindū, voi să vinū la Eșū, și oī aduce și Țiganulū cu mini la Eșū, și, dacā ne vomū putē așāza amāndoī, eū oī dā dumitali bănișori gata. Ce poftescū pe dumneata să nu-mī faci mai multu zulumū, că, precumū îți scriū dumitali, întru adevārū așā a fi, oī aduce Țiganulū la Eșū, de ne omū putē tocmi bini: de nu amū datū tal., a rămāni (*sic*). Iarū pentru unū copilū a lui Ionū Țiganulū, aceia nu-i nimicū: eū amū izvodū iscālitū de dumnelorū, și la dumnelorū este izvodū iscālitū de mini, și nu-i nimicū aceia. Ionū Țiganulū au avutū nișt[e] copii cu aca Țigancā ce zicū dumnelorū, darū au muritū și Țiganca și copii aceia cu totulū. Iarū Ionū Țiganulū au luatū acmu de curundū o Țigancā a noastră, și cu aceia are vr'o 2 copilași mititei. Iarū, pentru Bălăcanu, i-amū spusū și frate-meu Scarlatache că i l-au datū uncheșulū Zbiere lui, dzicāndū c'a da elū altu Țiganū dumitale, au ce poveste a hi avāndū, nu știū eli (*sic*). Eū aceia nu puī la socotialā. Dumneata vei întreba și pe frate-meu Scārlātachi, iarū eū, cumū zicū, oī aduce Țiganulū la Eși, și'n ce chipū a hi, a hi. Ačasta poftescū pe dumneata, și să fiī dumneta sānātosū.

Alū dumitale cumnatū și gata spre slujbā:

Costandachi Velū Cluș[erū].

† Dumisale cumnatulă Ilie de Visterie cu bună sănătate să să dē.

23. C. 1700. Scrisoare către „Ilie Catar[giu] Hatman.“ Pomenit „părintele Ieremie ce era dechiu la Mitropolie“. „Țiganca Bărdăniasa.“

24. C. 1700. Cinst[itei] a noastră ca o soră, dumi[sale] cumnată Marioară Prunculieseei, cu frățască dragoste și cu fericită sănătate mă închină dumi[sal]i. Mai multă n'amă către dum[neata], făr' de cătă, fiindcă din vrere și pronie lui Dumnezeu amă căsătoritū pe fiica noastră Marie după dumn[ea]lui Toaderū Joă Pit., n'amă lipsitū a înștiința, pentru doi copii de Țig[an], parte dinū Ioana Țiganca, după înpărțială ci amă avutū cu dum[nealui] înainte dumisali Velū Logof[ă]tū, — iată acei doi copii ce sintū la dum[nealui], i-amū datū de zestre ficii noastre Marii. Viindu dumn[ea]lui ginerele la dum[neata], poftescu să-ī dai copii acī de Țiganū fără de nicio smintială. Și sintū alū dumi[tal]i ca u[nū] frate

Iuni 6.

Ilie Sandul Stol[n]ic.

[Pe Vo:] Țig. de la Spat. Costinū Catargiu, u[n] copilū ce are să dē dinū Paraschiva fata Chimingeriții, soră cu Costantinū și cu Ionū, pre carē o ține Preda Țig[anulū] Spat[arului] Costinū Catargiulū.

Răvașū pentru Țiganī, de la mătușa Marie Pruncules[a].

25. Înaintea de 1700. Adecă eū, Apostolū Catargiulū, scriū cu căstă scrisoare a mē pāntru o tocmală ce amu cu dum[n]ialui Mironū Stărce pāntru niște direse a Corăstanului ce-sū la mine; decī dum[n]alui mi-aū datū doo sălași de Țiganī, care mi-or plăcē, dintr' acești Țiganī a Corăstanului, iară eū să-ī dau dumisale toate zapisăle și urice[le] căte vorū hi a Corăstianului la mine. Și această tocmală o amū făcutu dinnainte a mulți fičori de boeri, anume Gligorașū Rusulū Velū Spătarū și Alecsanu (*sic*) Buhușū Velū Pitariū și Toderū fteri Spătarū și Vasili Urechi și alți fičori de boeri. Și pentru credința amū iscălitu. — Apostolū Catargiulū bivū Postelnicū iscalū, azū Gheorghie bivū Postū.,

azū Alexandru Buhușu Velū Pit[ariū], azū Toaderū Rusulū ftori Spăt[arū].

26. C. 1700. Țiganiū de pe Pătrașco Bașotă Logof[ă]tū. . . . Dumitru Pepee..., Ličulū..., Cheșco și Horușco și Vasilie și Melinte și Cașuchi și Ghiorghii Frāncul..., Țunța..., Leca, Măguța, Platonū fečorulū Todoei..., Bădica ġudele dum. Pāladi Velū Vist., Mălai Chingiolū, fečorū Saftiū otū Eșū;... aū făcutū 2 fete și unū copilū..., fečorulū Lacătușulū, tijū Țig. a Is[ă]cesculū; Varticū fečoriulū lui Larionū aū făcutū pe Urāta cu o Țigancă a Domniū Saftiū..., Tofanū, Damaschinū, Horușco Țig. aū muritū inū Băcani, și fečorii lui inū Băcani aū rămasū. Fečorii lui Negriū Frānculū să aflā la Lățăști. Titia, sorā lui Mălai, Gavrilū corueriū, tijū fečorū Saftiū, ce-ī cārșmariū inū Bor (*sic*). Costantinū fečorū lui Vas[i]lie Mișco, a Pășcan[uluī], cu toată sāmînție lui... Pentru acești s'aū făcutū carte de blestemū, cine i-a tăġadui. Toderū fečorulū Măriuțiū, fata lui Vas[i]lie Nartei, ce iaste la Gălata, și mai sântu 2 Ți[ganī] la Gălata, fetele lui Gligorii Nartii sfetitorū, și o Țigancă, Marie magopața.

27. C. 1700. Listā de Țigani: „Sava, Ilena, Sofronie, Halunga (Halungăi), Floar[e], Țica, fata Floriū, Flore fečorū Savăi, la Sărdăroae Cărstiū, Dochița, Cărstāna fata Radulūi, č-aū ținut-o Bărnă Țiganulū, a lui Buhușu, Calie, fata Radulūi...

28. La alū nostru de bine voitori dumnelui Gavrilašco Post[elnic], sănātaate și totū fericitulū bine poftimū dumitale de la milostivulū Dumnezeū să-ți dāruiascā: întāmplarea aceștiū scrisori către dumneta nu iaste de altā fără de cătū facū ștīre dumitale pentru unū Țiganū alū dumitale, Temușū; vei ști dumneta că iaste la noi căsātoritū, după o Țigancă a nostre, și, înțelegāndū că vei să-lū vezi domneta, ce pohtescu prea domneta, mai bine să fie la noi decâtū la alțiū, că iaste păcatū să să despartā de Țigancă. Numai domneta mie-ī scrie pre cătū i va fi prețulū, și eū voiū tremite dumitale banii. Pe cine vei tremete domnata cu scrisoarea, și, făcāndu-mī dumneta

acestă bine ca să fie la noi, și noi de ce ne vei pohti, gata vom fi a sluji dumitale, ori de ce. De acașt[a] să avem, domneta, răspunsul dumitale. Acașta mă rogă dumitale. Și mila lui Dumnezeu să fie dumitale de ajutoră.

Iunie 18 dni, leat 7212 [1704].

De bine voitoră dumitale

Ἰωάννης . . . αρ., Κλωτζάρης τῆς Ἄρας.“

29. 6 Iunie 7217 (1709). Mihaï Răcoviță, pentru pira lui Ștefan Hăbășescul pircălabul cu „Ionă Buhușă č-aă fostă Logofătă-Mare“, pentru Țiganca „Măria, fata lui Gavrilă Nevriga“, vindută lui „Rugină Jitniceriu“. Ar fi *plătīt* tatăl Hăbășescului pe Gavrilă Nevriga „de la perdzare, pentru nește furtușaguri“. O iea și o vinde din nou fiul. Se hotărește a da lui Buhuș „o Țigană cu copii de potriva acei Țigance“. Decī „s'aă aședzată“. Iscălitură Domnului. Pecete mică.

30. Iași, 17 Iunie 7217 (1709). „Antohie Jora Velă Log[o]f[ă]tă“ dă zapis „lui Ștefană Hăbășesculă pircălabulă“ pentru datoria „nepotu-mieă Costantină Scărlată“. Frumoașă iscălitură: „Antohie Jor[a] Velă Log[o]f[ă]tă“.

31. Zapis al lui „Ștefană Hăbășesculă č-aă fostu pircălabă“ pentru „Marga Buligiasa Țigană, cu fiul Budza“; îi avea de la Antohie Jora și nepotul Costantină Scărlată. Și o Țigană, „fată a Gherghecianii“. „Goroveiă, ginerile lui Lupașco Bučumă“. Iscălesc: „Dimitrașco Velă Hat[mană], Vasilie Popa ur[i]cară“.

32. Iași, 7 Iulie 7217 (1709). Mihaï Răcoviță, pentru judecata lui „Gavrilă Leaca Postelniculă“ cu „Simionă fečorulă lui Neofită“. Pomenit „Pavălă Țiganulă, tatălă lui Vasilie Țiganulă“. „Vădzindă Domnie Mea că s'aă scăpată și n'aă venită la dzi precumă i s'aă poroncită, l-amă dată Domnie Mea rămasă pe Simion dină toată leage țărăi, ca să nu mai aibă triabă, nici să mai scornească pără, saă să-i mai stăpănească.“ — „Dimitrașco Velă Hat[mană] къ дикан.“

33. Iași, 21 Septembrie 7218 (1709). „Gavrilă, fičorulă lui Mironă Stărcea“, „fiindă eă datoră lui Suleimană Tur-

culu u patruzăci de vedre miiare, i neavindu să-i da mierea, i avindu nevoia marea de sprea Turcu, am scosu un igan al mie dreptu de moia, la vndzarea.“ Alții „in parte fmeii lui, fiindu iganci a dumisali Log[o]ftiasi, de Valea-Saci... i am ntrebat de fraii miei, i nime n'a vrut să cumperea. Deci, fiindu-m dumnealui Ilie de Visteriia nepot, am cdzut la dumnealui cu rugminte ca să priimască dumn[ea]lui prea acel igan... i să mntuiasc de sprea Turcu. Deci, neavindu nicia dumnealui mierea, a pltit Turcului cu bani, cte cinc ori de vadr, pecum mbl mierea acmu... Nencpindu alții să cumperea, a cumprat dumnealui, fiindu-m nepot.“ Să-i fac i „ispisoc domnescu“. Marturi i „slujitori“. „i iganul să i-l aduc cu feor cu tot, de astdzi, Sp. 21 de dzile, pn în 2 sptmni; iar, de n'ar hi la dzi, ct cheltuial s'ar faci, toată să fie de spre mine. i e, Axintie Uricariul, am scris cu dzisa lui Gavril Srcia, să să tie.“ Pune pecete i iscălește. „Cogoloaia, Ion Balu biv Vel Stol[nic], Sandul Crupenschi Vor[nic] (?), tefan Hbescul prclab, Bejan Hudeci Vornic de glot, Costantin Roca Clucer, Andrei ot Vist[ierie], Gligorie diac.“

34. C. 1709. „Izvod de oam[eni], de țigani, cu slova uncheului lui Miron Strcia Clu., de igani lui Gheorghii Corostianul, cari-i a apucat i uncheul Miron Strce, 'a i stpnit pr' a nu pribegi in ara Lesc cu Petriceico-Vodă, i acestu Ghiorghii Corostanul a fost vr primare i cu moul me, Andronic Prvul, i, la acești țigani de s'ar afla undeva, are triabă i moul me Prvul.“ „Climintie, Olecsa Bobori, tefan Horbatii Grosul, Vas[il]ii Cutului, Larion, Ionașco buctar, Nechita viz[i]ti.“

Alt min: „Pentru acești miri (?) de țigani am dat izvod anume la Toder Niagul, vt[aful] de țigani dum. Plad[i] Vel Vist[ieri], caril[e] este vtav de igani ot Foceni... 7250 [1742], Iuli 22.“ Alta: „Va-

s[il]lie Coca, gudele Hat[manului] Costache, să să întrebe pentru aceste niamuri de Țiganî.“

35. C. 1710. Listă de Țiganî. „Țiganulă Macsănū Chi-migerî, a mănăstirii Dobrovățului, ține o Țigancă a noastră a Săcului, anume Ștefăniia, fată lui Totoiū.

Unū Țiganū Ionū, cari să află la noi, îl facū că iaste dintr'unū Tărcanū, darū noi cu această pricină îlū ținemū, că iaste dintr'unū neamū de Țiganî Țunghelești, și elū iaste feçorū unui Țunghelū, dintr' acei Țunghelești; iarū, arătându dovadnici cum că este fiçorū lui Tărcanū, noi nu l-omū popri.

Ghedeonū episcopū Romanschii.“

Nume: Țuțui, Mătei Jitariulū.

36. 29 Iunie 7218 (1710). „Ștefanū Hăbășesculū bivū păr-călabū“ dă zapis „nepotului Ilie otū Visterie“, pentru vin-zare de Țiganî (și Budza), de la Antiohie Jora Hatma-nulū (pomenit „nepotulū dumisale Scărlatū“). „Deci eū încă i-amū vândutū dumisali dreptū cindzăci de vedre de miera ca să dē dumnelui pentru meni unui Turcu ce-i sântu datorū, și aça miere ca să o dē dumnelui la toa[m]nă, la vreme mierei, și să mă scoată pe mine dentr' aça da-torie... La acesta zapisu s'aū tănplatū dumnelui cumna-tulū mieū Duracū și dumnelui Bijanū Vorniculū.“ Iscă-lesc „az Losenschi (?) Duracū, Bejanū Hudeci Vornicū glotnii, marturū; Ursulū otū Vist[ierie], marturū; Vasili Popa, uricarū, mart[urū]“.

37. Iași, 15 Maiū 7219 (1711). „Alexandra ce amū fostū soțū a lui Dumitrașco Drăgușesculū bivū ftori Comisū, fata lui Toaderū Prăjăsculū denū satū denū Oncești denū Țanutulū Niamțului, denpreună cu fiçorii miei, anume Ionū și Iliie și cu fiica mea Anița“, dă zapis lui „Sandulū cupețulū snă Manii, ginerile a răpăusatū Mihăi ce aū fostū cupețū, precumū să să știe, cândū aū fostū în dzilele Domnului nostru și oblăduitoriū țărăi Moldovei Dimitrie Cantimirū Voevodū, de nime siliți, etc., cu toți fii miei și cu fata mea, amū vândutū dumisale unū Țiganū dreptū 40 de lei..., căci i s'aū cădzutū dumisale să-lū cumpere, fiindu-mi

nepotă de vară primare“. „Antiohie Jora Hatmană, Casandra Prodănesă, Ionă sină Prodană, eroddiaconă Ghedeonă Arapulă; marturi; Ilii Prodană, Toderă Arapulă bîvă Armașă; și eu Stătie, diacă Hatmană Antiohie Jora, amă scrisă.“

38. Iași, 26 Mart 7220 (1712). „Costantină snă Scărlată“ dă „a mē draptă șarbă, o copilă de Țigană, anume —, fata lui Arsăniia Țiganulă, nepoată Macarii . . ., ginere-meă lui Iliia și nepoata-me Iriniă, fata lui Duracă, ca să-î hîia dumiloră sale draptă șarbă și Țigană, și cuconiloră dumiloră sali și nepoțiloră și strenepoțiloră dumiloră sali, careli îi voră alege Dumnădzău . . . Denainte Sfinții Sali Mitropolitului, a boeri mară și a mică.“

39. 23 Iulie 7221 (1713). „Vasili Medelniciarulă“ vinde „șerbă Țigană“, luați de la Gorovei, lui Ilie de Visterie, cu 22 de lei. Marturi: „Leca, Bejană Hudeci Vornică glotniă, Andrei Log[o]f[ă]tă otă Vist[ierie], Ghiorghie Dzărulă“.

Cf. și „suretă ce s'au scosă pentru nește Țigani de pe ună ispisocă ce s'au scosă de la Ștefană-Vodă, dină veliată 7122 [1613], Dech[emvrie] 22, iscălită de Beldimană č-au fostă Logofătă-Mare, pentru ună Țigană anume Gămba . . . Iară într'ună izvodă carele-î cu slova lui Andrei Răcoviță, feçorulă lui Neculai Răcoviță Logofătă . . . Și într'altă izvodă, cu slova lui Ionă Răcoviță, fratele lui Andrei Răcoviță, iară feçoră lui Neculai Răcoviță Logofătulă.“

40. 1714. Adecă eu Ilie otă Visterie, care amă ținută pe fiica dumisale socră-mi Aniții Durăscesăi, și, tămplându-să de s'au săvărșită soțu-meă, fiica dumnisale, avăndu noi viață bună, amă făcută și multă cheltuială la plinintele soțului meă Iriniă, fiicii dumnisale, de la pogrebanie până la patrudzăci de dzile, cum s'au luată sama innainte Sfinții Sale părintelui chiră Ghedeonă Mitropolitulă, cu izvodă încredințată, care izvodu cusută l-au iscălită Sfințiia Sa părintele Mitropolitulă și boeri mară; pentru care avăndu pricină cu dumneci, cu socră-me Durăciasa, pentru multu puțină ce ni-au fostu dzăstre, ca să întorcemă după obiceiulă lumii, decă noi altele toate li-amă întorsu, fără nu-

mai doi boi și doă vaci și doăzăci de stupi dumneei ni li-au lăsat, cuprindzindu puțuntelū dinū cheltuială. Și, vădzându dumneei socră-mē Durācijas[a] silința mē č-amū nevoitū cu toată inima mē, socotindu c'amū făcutū mare cheltuială, precumū arată și izvodulū dumneei socră-mi Durācijas[ei], încă s'au înduratū de mi i-au datū danie unū Țiganū anume Iorga, cu copiii lui, și o fată de Țiganū, anume Oprina, care s'au măritatū după unū Țiganū alū nostru, care acē Țigancă este fata Langăi Țiganului. Aceste ni i-au datū danie pentru acee, și eū i-amū mai dăruitu dumisale socră-mē o cămeș[ă] cu sirmă, de prețū. Pentru acee și eū, dinū toate socotelile ce amū cheltuitū, amū lăsatū și m'amū învoitu într'cesta chipū, să nu mai avemū gălčavă, nici să-mi čară dumneei de la mine, nice eū de la dumneei. Iarū cine arū mai scorni vr'o gălčavă, și nu s'arū ținē de ačasta socotială, să fie blăstămatū de Domnulū Dumnedzăū și de luminata Maica Precista și de trei sute și optsprădzăce oteți ce au fostū la Nechie și să hie afurisitu: herulū, oțelulū să putrediască, iarū trupulū acelue să stē întregū. Și ačasta așădzare s'au făcutū denainte Sfinții Sale Mitropolitului ș'a boeri mari, care s'au iscălitu mai ęosū, și pentru mai mare credința amū iscălitū. Leat 7223 [1714], Oct[omvrie] 21.

Ilie otū Vist. iscalū. Vas[i]lie Hăbășesculū Velū Med. iscalū. Cs. Părvulū Șătr. Azū Ștefanū... ș... iscalū.

41. 21 Octombore 7223 (1714). Contra-zapis de la „Anița giupăneasa lui Lozenschie Duracū, fata răpăosatului Toderășco Rusulū č-au fostu Jicnicerū-Mare“, pentru „Ilie otū Visterie“. Iscălește ea, „Anița Durācijas[a]“, puind pecete cu [a]и. А§., „Ghedeou Mitropolitū, Vas[i]lie Hăbășesculū Velū Med., Costandinū Roșca.“

42. Iași, 20 Iulie 7224 (1716). „Costantinū Scărletū“ dă zapis „cumnatului Ștefanū Hăbășesculū“ pentru Țiganul Ursulū Bătogū, „care Țiganū imi este mie șerbu de pe maică-mē Safta Scărletoi, fata lui Mironū Bučocū, și acelū Țiganū l-amū vândutū dumisali badei lui Ionū Buhușū Hatmanului, dreptu 50 lei. Apoi s'au fostu tănplatū de aū

fostu ima Ursului Bătogü a dumisali cumnatului Ștefanü Hăbășesculü, ača Țigancă. Decî, vrändu dumnilui să înparță fičorii Ursului, eü m'amü rugatü dumisali să nu-î înparță, ce să-î daü altă Țigancă cu copii de potriua Țigancei Ursului. Și eü m'amü rugatü dumisali badei lui Antiohie Logofätü, și mi i-aü datü o Țigancă cu toți copii ei, anume pe Marga Buliğas[a], și amü dat-o dumisale, decî, ca să-î fie dumisali dereaptă șarbă și Țiganca, și toți fičorii ei.“

43. 1717. † Bejanü Hudicî Vorniculü de Poartă mărturisăscu la dare sufletului meu, cătră diiată ce amü făcutü inü viața, soțu-meü, Paraschiviü, să i să dia patru boi și 2 vaci și 20 stupi. Acmu încă îi mai daü doi copili de Țiganü, fetele lui Strätulü, anume Nedealia și Safta, să fie a Paraschiviü; iarü călți (*sic*) Țigani să fie toți a fiü-meü lui Antiohie. Și ačastă scrisoare amü făcutü de naintea protopopa Toaderü și Ghiorghie Hermeziu și altorü oameni bunî; și pentru mai mare credința înpreună cu mine s'aü iscalitü. U Iasü, leat 7225 [1717], Ghen[arie] 4.

Bejanü Hudicî Vornicü.

Toaderü protopopü marturü.

Gheorghie Hermeziu iscalü, marturü.

44. Iași, 14 Iulie 7225 (1717). Ghedeonü arhiepiscopü i Mitropolitü Sučavschii i Dumitru Macrii Velü Banü facemü știre cu ačastă scrisoare a noastră pentru multă pără č-aü avutü Antohie fičorulü lui Bejanü Hudicî Vorniculü și cu maștihă-sa Paraschiva, trăindu Paraschiva optusprädzeaci ai cu Bejanü Vorniculü, și aü făcutü Bejanü Vorniculü pără la trei diiași fiü-săü lui Antiohie. Însă a treia diiată aü fostu făcutü Vorniculü diiată fămeai sale Paraschivei, rămăindu lucrulü aproapi să-și dia sufletulü său de pe iastă lu ne. Decî acmu, jeluindü Antohie Mării Sali lui Vodă că avea strămbătate despre maștihă-sa, i-aü oränduitü Marie Sa Vodă iarăși să-î gudecămü și, pecumü omü afla dreptu, să-î aședzăm. Și așia li-amü luatü sama, și i-amü gudecatü, și amü socotitü și noi pe diiata care aü fostu făcutü Bejanü Vorniculü rămăindü lucrulü

să-și dia sufletul de pe iastă lume: să aibă a-i da Antiohie patru boi și doao vaci și doaozăci de matcia cu roi lorū și doao copile de Țiganū, anume Nedialea și Safta, feateli Stratului Țiganū. Și, macarū că înū diiata lui Antiohie că d'intăi nu scrii de copilelea ciali de Țiganū să i să dia, iară acmu noi amū socotitū să le dia Antohie: una, că-sū scrise și în diiata Paraschivei, a doaoa amū socotitū că i să cade, că-sū cumpărași Țigani depreună cu fâmeaia lui, Paraschiva. Așia amū gâdecatū și li-amū alesū, și pentru creadința ni-amū iscălitū, să să știe. Ghedeonū Mitropolitū Moldovlahiiei. Dumitru Macri Velū Banū. U Iasū, l[ea]tū 7255 [1717], Iul. 14.

45. Iași, 1-iū Decembre 7226 (1717), въ дни трѣтѣго гвдства. Mihaï Răcovița, pentru „dumnealū Ilie de Visterie“, cu privire la Țiganī de la „Gavrilū fičorulū lui Mironū Stărciī“, care fusese „datorū lui Silimanū Turculū cu 40 de veadre de miera, și, neavāndu de unde dā miera, s'au rugatū lui Ilie de Visterie, și au datū pentru dānsulū 50 de lei, câte 5 orți pe vadrā, și l-au plătitū de Turcu; iară elū i-au datū pentru acei 50 de lei pe Ștefanū Grosulū Țiganulū, fičorulū Angheliniī, nepotū lui Vasilie Năbreagāi, și cu trei copii ai lui —, fără alți trei copii ce au mai avutū, cariī s'au vinitū în parte Țiganciī. Acestū Țiganu i l-au vāndutū dreptū acei 50 de lei: fiindu-i nepotū Ilie n'au pututū încāpē alții să-lū cumpere.“

46. 27 Iulie 7227 (1719). Mihaï Răcovița. Carte pentru ca un boier să poată „a să apăra“ de spre altul care-i cerea niște Țiganī. „Iarū, pentru cibotele oamenilorū celorū domnești, să aibă a le da Gheorghitā Perjulū, pentru că au triimisū fără de ispravā.“

47. Iași, 30 Iulie 7227 (1719). „Gavrilū Leaca, Post[elnic]“, pentru Țiganī. „Deci ačastă fa:ă de Țiganū, mārğāndu după unū Țiganū a nepotului Ilie, n'amū pututū să o ținū la casa mia, cia amū vāndut-o dumisali, dreptū șiasăsprādzeci lei, banī bunī.“ Marturī: „Ursachi . . . , Toaderū Bașotā bivū Velū Șet[rariū], Stroici Spăt[ariū], Ursulū otū Vist[ierie] Vasile Stărce“.

48. C. 1720. Listă de Țigani: Porhira.

„Acestu Țiganu îmi este de cumpăratură de la unchiulū meu Gavrilū Leca Post[elnic], și amū înțelesū că să află acolo, în Țara Munteniască, la mănăstire la Ungureū pe Buzău, și, mergândū Sandulū Buhușū pentru Țiganii, săi inū Țara Munteniască, așe amū înțelesū ca să-lū fie vândutū Sandulū Buhușū pe acestu Țiganū, pe Vas[i]lii, cu Țiganca și cu toți copi[i] lorū egumănuilū de la Ungureū. Ce să cauți, Vas[i]lii, fătulū meu, să afli, și, dacă a fi așe, să-i tragī la gudecată, și să ei pe Țiganī, că-sū drepti alū (*sic*) noștrii.

Alți Țiganī, tijū de pe unchiū-meū Gavrilū Leca, ce e-mū oblicitū iarū inū Țara-Romāniască, în Gherghiț[a], la Preda Căpitanulū..., să-i ei de grumadzi, că-sū drepti alū (*sic*) noștrii.

Os[e]bitū să grăești cu Ilie Conțăsculū Căp[i]t[anū] pentru 2 pogoane de vie, locū stărpū, care lângă viile noastre în Părieți, carele să știe că nici să cunoscū ca să fie fostu vie sau vr'o viță sau butucū: nu-i nemicū, fără de cătū numai pământulū este stărpū, și pe aicia așe să vinde pogonulū de loculū stărpū, câte 3 lei. Darū să-i dzăci dum. să-și aducă aminte, la Domnia lui Mihaī-Vodă, cându ilū închisiasse la temniță, și apoi mulți boerenași l-amū luatū în chizeșie, și cu o somă de bani: de a fugi, să dămū noi bani; și dum[neata] știe bine cumū aū făcutū, și noi amū datū bani; și pe mine încă m'aū așunsu 25 lei, și e-mū datū. Acmu nu mai dzicū altū nimicū: să-mi dē aceste 2 pogoani de locū stărpū, fiindū lă[n]gă a noastră vii, și oi lăsa și eū acei bani; darū, de n'a vrē, să-mi faci știri. Și, pentru acestu copilū, să-lū cauți și să-lū miluești, că-i copilū bunū; după cumū me'i scrisū, să-ți trimitū și ni,te iconițe, le-mū triimisū: ți le'i grij[i] cumū Ț'a plăcē.“

49. Iași, 12 Novembre 7229 (1720). Mihaī Răcoviță Voevod dă voie lui Ilie Catargiulū Velū Logofătū a-și căuta (*cerca*) oriunde pe Țiganul Costantin și alții, „care acești Țiganī s'aū fostū luatū de la Perjulū cu gudecată, și săntū

înpărțitori cu Gavrilu Leca“, „orî în Țiganî gospod, orî boerești, orî călugărești“. Pecete mică cu chinovar.

50. Iași, 27 Ianuar 7230 (1722). Mihaî Racovița-Vodă către Ionu Sturdzea Velu Vornicu și Sandulu Sturdzea Velu Banu, pentru jalba lui Gavrilu Leca bivu Postelnicu, în piră cu „gineri-său Gligori Moțocu și Ursachi sinu Davidelă“, cu privire la niște Țiganî, dintre cari unii „sintu împrăstieți pinu țară“. „Așijderile s'arū jelui Leca cumū, slujindu elū înu Țara Leșască cu Davidelū, aū fostū luatū de la Davidelū niște borfe, și i-aū fostū făcutū zapisū de 70 lei. Și dedea Leca samă cumū c'aū plătitū acei banî, aū datū doi boi și unū calū în vremili nepăcii, cându era Davidelū în Țara Leșască, și, viindu Davidelū cu solie la Domniia lui Antiohū aicia înu țară, s'aū socotitū pentru aca datorie denainte Logofătului Pleșcăi, și-aū făcutū și răvașū Davidelū, cu iscălitura lui și cu slova Pleșcăi, cumū s'aū plătitū Leca, nefiindu zapisulū față să i să dea. Și mai scrie într' acelu răvașū și pentru patru cforturi c-aū slujitū Leca, scrie la Vas[i]le Chemitū, să-i dē acei banî, cariî facū cățiva banî. Și, apucându Leca aicia pe Vasili Chemitū cu răvașulū lui Davidelū, aū datū sam[ă] acelu Vas[i]le cumū aū luatū Davidelū acei banî de la dānsulū, și 'ncă și dintr' alte cforturi dzis[e] cumū i-aū māncatū Davidelū banii. Așijderia mai jelui Leca și pentru o moșie ce aū de pe maică-sa acolia la Siretū și alte moșii ce aū de pe māsă și de pe tată-său pe aiure, neînpărțite, cumū îi facū acește mare supărare Lecăi, și gālcāvă, și cuvinte proaste.“ Să-i *așeze*, „să-și margă cine la moșie“. Pecete mare. „БЕЛНИЦН БОЛЖРН СЧНЛ.“

Pentru pretendentul Davidel, v. *Doc. Bistriței*, tabla.

51. 15 April 7230 (1722). Împărțire de Țiganî între „Gavrilu Leca Postelnic, Gligori Moțoc, Ursache sin Davidel... Sintu de pe maică nostră, Cārstana, fata Stolnicului Bucumū: în viața dumisale ni-aū datū câte doi sălașe pe frate, anume Toderū și Vasile snuve lui Pavālū Țiganului mi i-aū datū mie, lui Gavrilu Postelnicu sinu Lecăi, iarū sorori-mē Saftēi i-aū datū pe Vasile Parne și pe Neculai,

fratele lui Vasile, fiul Radului Țiganului, iară frățene-miaă lui Păunū i-au datū pe Gligori Țiganulū și pe o soră a lui Gligori, anume Calie, iară feçori Radului Țiganului... Nepoților mei, feçorii sorori-mia Saftii.“ „Acestu Țiganū este al miaă, Gavrilū Lecăi, cari l-amū scosū dinū temniță; i-amū datū pentru dăns[ulū] 16 lei lui Toderū Stolniculū, pentru unū calū ce i-au prăpăditū Țiganulū acesta.“ S'a făcut deci „aședzătură“ innaintea „dumisale Sandulū Sturdzii V[el]ū Banū“. Iscălesc „Sturdzea Velū Banū, Alixandru Sturdzea“.

52. Iași, 15 Maiū 7230 (1722). „Neculai Bașotă bivū Velū Vistier[iū]“, dă zapis „nep[ot]u-mieū, lui Vasilia, fiulū ginere-mieū lui Ilie de Vist[ierie] și fiică-mē Tefani (*sic*)“, pentru „doi fiçori de Țiganū, care mi-sū depe mușo-mieū Pătrașcu Bașotă Velū Logofătū“. Un alt Țigan: Solce. „Care sântū fiçori lui Toaderū Băi, cari aū fustū tatulū lorū dreptū vecinū dinū Șuldănești... Acești eū de a mē voe i-amū dăroitū nep[ot]u-mieū lui Vas[i]llia care mai susū să pomeneștea, să-ī fie dreptū vecin[ī] înū veci, și să nu aibă a dzăci nim[e] nimeni (*sic*) dinū fi miei, saū oricine: că lasū blăstāmū aceluī ce arū amesteca ceva, să fie neiertatū de Dumnulū Dumn[e]dzăū și de Maica Precista și de tusū (*sic*) sfinții, și să aibă parte cu Iuda și cu Are; ce să aibă a-ī stăpăni câtū i-a lungi Dumn[e]dzăū viața, și pe urmă odrasla č-arū eși dinū nep[ot]u-mieū Vas[i]llie.“ „Vasilie Uricarū mart., az Pătrașco Bașotă, Costantinū Zbier[ea] bivū Velū Șet[rariū] iscalū, azū Toderū Bașotă Post[elnicū](?) iscalū, Gligor[e] Purece bivū Cluč[eriu] iscalū, m'amū tāmplatū; azū Toderū Stărça iscalū, m'amū tāmplatū; Ursulū otū Vist[ierie], m'amū tāmplatū; monahū Ghenadie, az erei popa Toaderū, m'amū tāmplatū УТ РОЖДЕ-СТВѢ БУДЕ, să să știe.“

53. 15 Maiū 7230 (1722). „Safta, fata lui Ghiorghie Hăjdăū č-aū fostu Ar.mașū-Marī ș'[a] Anghilușii č-aū fostu fata lui Mironū Stărçii Cluceriulū“, dă zapis „badi lui Ilie Log[o]fătulū de Visterie“, pentru vînzare de „șărb1 Țiganū, Gligorii Cobzarū“, și „o copilă a lui“, de la „maică

noastră Anghelușe, fata lui Mironu Stărcii ș'a Rocsandii, dinpărțală cu unchiu noștri, și cu mătușă noastră, fiçorii lui Mironu Stărcii ș'a Rocsandii, anume Gavrilašū, Toderășco și Marie Ciog[o]loae“. Vinde, „fiindu-mi mie nevoe“. Prețul: 25 „lei bit“ (bătuți). „Pentru căci, fiindu dumn[ea]-lui noaă niamu, n'au pututu să încapă alții să cumpere, fără numai dumn[ea]lui.“ Marturi: „dumn[ea]lui Visterniculū Bașotă și dumn[ea]lui Postelniculū Gavrilašū Leca și dumn[ea]lui Sandulū Manele (*sic*) și alți feçori de boeri și oameni buni“. Ea pune degetul, ca și „Angheluși, fata Marii Ciog[o]loae“. Iscălește și Toderu Stărce, „ș'amū scrisū și zapisulū, cu dzisa nepotă-mē“.

54. 21 Septembrie 7231 (1722). Mihaï Racoviță Voevod îngăduie lui Gavril Leca Postelnic a-și căuta Țiganiu ce are „de pe maică-sa, Cărstăna, fata lui Buciumū Stolniculū“.

55. Iași, 20 Maiu 7231 (1723). „Marie, ȝupăniasa Sandulū Mani neȝuțoriulū, împreună cu ficeli meli Safta și Ilinca“, vind lui „Iliu de Visterii“ un Țigan, „anume Andrii Tărcanu, fiçorulū Lozaniū Țigancii, care acestu Țiganū l-au cumpăratū soțu-mieū Sandulū Mane de la Alexandra fata lui Toderu Prăjăsculū, ȝupăniasa lui Dumitrașco Drăȝușăsculū č-au fostu Comisū, și dinpreună cu fiçorii săi Ionū și Iliu“, cu 40 „de lei, bani vechi... Iarū femeia lui esti Moldovancă... Însă Țiganulū nu l-amū datū fațā, ce așē mi-au fostu toȝmala cu dumn[ea]lui, să și-l caute, și, ce arū cheltui pără l-arū ȝasi, dā spre dumn[ea]lui să fie cheltuiala. Iarū, de s'arū scula ciniva cu vr'o ȝălçavā asupra acestui Țiganū, ca să avemū noi a da samā, căci noā ne este driaptā cumpăraturā“. Să-l caute cumpăratoriū.

Pecetea Mariei, copiată dupā a Domnilor munteni, cu $\epsilon\tau$. $\mu\mu$. și 1716.

Iscălesc: „Ștefanū Miha, Monahū Necodimū Bașotă, Gligori Pureci Clugerū, Costandinū Zbier[e] bivū Velū Șet[rarū] . . . , Leca . . . , Stărce, și amū scrisū și zapisulū cu dzisa dumisali Marii“. Pe altā formā iscălesc: „Ghior-

ghiță Mani bivū Post[elnicū], Gligorii egumenū otū Rășca, Ursulū ot Vist[ierie]“.

56. Iași, 15 Mart 7232 (1724). „Alexandra, fata lui Ilie Pleșcăi, gupăniasa răposatului Ionașco č-aū fostu Stolnicū, dinpreună cu fii mei Ilie și fiică-mē Iliana“, daū zapis „lui Ilii de Visterie“, pentru vinzare de Țigancă. „Dinpărțală cu Toderașco Stărce, fičorulū lui Mironū Stărce... Decī eū amū vāndutū numai gūmātate de Țigancă, cu parte ei č-arū fi avāndū dinū copiii, dreptu cinsprādzeci lei, banī vechī. Decī eū, de spre parte nostrā, pre cine amū avutū rudā mai aproape amū întreatū, și pe Toderașco Stărce iarāși amū întreatu, ca să cumperi parte mē, și dumn[ea]lui n'aū vrutū; mie, fiind[u]-mī nevoe, amū mārșu la dumn[ea]lui Ilie de Visterie, fiindū niamū lui Toderașco Stărce, de l-amū întreatū. Dumn[ea]lui mi-aū dzisū că, decātū alții streinī, mai bini dumn[ea]lui o cumpāra, și mi-aū făcutū deplinā platā.“ Iscălesc: Leca și Zahariia Lepădatū.

57. Iași, 15 Iunie 7232 (1724). „Costantin Zbierea Șetra-riulū și Necudimū Bașotā ce amū fostū Vist[ieriū] și Andriū Balșe Spāt[ariū] și Gavrilašū Leca Postelniculū“ daū zapis lui Ilie de Vist[ierie], „precumū să-i daū unū copilū de Țiganū saū Țigancă, ca de doīsprādzāci ai, pentro socotiala ce amū avutū la inpărțală de pe Balșe Vorniculū, pentru Țigani lui ce-i sātū de pe Murgești. Cari, nefiendū Țigani față, fiendū la casa Lupulū Vorniculū, și vorovindu-ne noi cu toți să trimitemū omū g[ospo]dū, să-i aducā aice și să-i inpărțimū, și, mergāndu omulū celū dumnescu să-i adocā, no aū vrutū fičori lui să-i . . . să-i dē. Și, venindū copilulū celū dinū casā fără Țigani, aū rămasū să dāmū nuī cibotele cupilulū celū dinū casā, și, n'avāndū nuī de undea da cibutele, ni-amū socotitū să dāmū unū copilū orī cupilū de Țiganū pentru pricina cibotelurū, iarū, nefiendū acelū cupilū dinū Țigani Bālșeștilorū, să fie de la nuī ca să-lū dāmū, căci dumn[ea]lui aū luatū banī cu camātā de aū datū la nevoe nostrā.“ Iscăliturī.

58. „Izvodū de Țigani lui Ionașcu Balșe č-aū fostu Vor-

nicu-Mare, căți îni săntu de pe Murgești, și săntu înpărțitori cu fratele lui Balșe, cu Costantinū Zbierē, iarū Țiganca aū fostū a lui Balșe. Decī s'aū socotitū să să înpartă pe feçori și pe gineri, lui Balșe, ce li s'aū venitū parte lui Balșe; iarū parte Zbierii s'aū scosū deosăbi, care s'aū pusū mai ăsusū. U Iasū, leat 7232 [1724], Iu-[ie] 19.

Ionū fiçorulū lui Ghiorgișosū săbieriulū, cu o cupilă..., Bălăcanū și unū cupilū de a lui . . . , Șchiupa Lopolū snă Drăgușesculū. . . A Spătăroe Dediulū Spăt[ariū]. . .

Necudimū Bașotă. Costandinū Zbierē bivū Velū Șet[rariū], Andrei Bașotă.“

59. 20 Octombore 7233 (1724). „Zahariia Lep[ă]datū, înpreună cu soșulū meū, cu Rucsanda, fata lui Gheorghii Hăjdău č-aū fostu Armașū-Mare și Anghelușii č-aū fostu fat[ă] lui Mironū Stărcii“, dă zapis lui Ilii de Visterii, pentru o vînzare de Țigancă, „de înpărțală cu dumneeii Alicsandra fata lui Ilii Pleșcăi, jupănes[i] l.ii Ionașcu Stolnicū, și cu fii dumisale, Ilii și Ilena... Parte dumisale, acē ăumătate de Țigancă.“ Vinde „parte nostră dintr' acē Țigancă, ăumătate, și cu parte ei dinū copii“, cu „doisprece lei, bani bunī“. Amindoi iscălesc. Pecete neînțeleasă, cu negru. „Necodimū Bașotă.“

60. 3 Novembre 7233 (1724). Mihaī Răcovița-Vodă. Pentru luarea unor Țiganī (și un „Agerū“). „Care și giudzăi gospod i-aū mărturisitū.“

61. 15 Novembre 7233 (1724). Mihaī Răcovița-Vodă, către „Nicodimū Bașotă č-aū fostū Vist[ieriū]“, pentru „a căuta și a cerca, și, orici-a arī afla de a Marii, fetii Sandii, č-aū ținut-o Mirulū sănū lui Andronicū Vorniculū, orī bucate, orī Țiganī, orī mo ii, să aibă a-și plini, pentru unū Țiganū, Penteleiu, și pentru doi copii, ce să viine înū parte lui. Pentru căci pe acestū Țiganū l-aū fostū vândutū Mirulū sănū lui Andronicū, cu soșu-său, Marie, fata Saulei, părintelū Necodimū Bașotă.“ Scrie „Neculai Axinte“.

62. „Țigancele dumisale, č-amū făcutū schimbu înnapoi, și pentru credința amū și iscălitū, și 'n tocmala

noastră s'au tămplatū și alți boiari, carii mai ȝosū s'au ȝscălitū, ca să fie de credință.

U Iasū, leaț 7233 [1725], Mai 5 dne.

Nicol[ae] Cost[inū] vt[ori] Log[o]fătū, Nicolae Șoldanū Ștefanū..., marturī.“

63. Iași, 15 Maiū 7233 (1725). „Neculai Șoldanū Post[elnicū]“ arată „cumnatului Ilie de Visterie“ că i-a vîndut Țiganī. „Iarū Țiganca Grosului, anume —, aū fostu a dumisali vărului Neculai Costan vtori Logofătū, de pe Ciaurești. . . Sora lui Cașuchi, ce o ține Ionosū Țiganulū. . . Vas[i]lie Țiganulū, feçorulū ȝudelui. . . Zapisulū de schimbari. . . Deci și eū încăși, scoțindu-ī la vândzari, iarăși i-amū vîndutu. . . , dreptū 27 lei polū bani vechi, căci, fiindu și frații acestorū Țiganī totū la dumn[ea]lui . . . Nicolae Costan Velū [= vtori] Log[o]f[ă]tū m'amū tămplatū . . . , Vasile Stârce, Ursulū otū Vist[ierie].“

64. Mihaī Racovița Voevodū . . . Scriemū Domnie Mē la credinçosū boeriulū nostru dumnealui Iordachi Costachi Velū Cluceri. Facemū știre dumitali pentru Bălăcianū Țiganulū și pentru unū copilū a lui Ionū Țiganulū, nepoți lui Gheorghită săbierilū, care, la împărțala ce ați avutū între dumneavoastră, acestū Țiganū și cu acestū copilū s'au venitū în parte dumisali lui Bașotă Visterniculū, care vâdzumū și izvodū de împărțală cu iscăliturile dumilorvostre, care ești și dumneata iscălitū. Și acești Țiganī care s'au venitū în parte lui Bașotă, sântū la casa dumitali. Deci, viindu-ți carte Domnii Meli, să cauți să dai pe Bălăcianū Țiganulū cu femeie lui, și pe acelu copilū a lui Ionū, măcarū că Ionū cu o copilă a lui s'au vinitū în parte dumitali, iarū copilulū s'au vinitū în parte lui Bașotă. Deci, pecumū îți scriemū, să dai Țiganii la mână cuī arū veni de la Bașotă Visterniculū, cu carte noastră, fără de nemicū pricină. Căci așe v'ați aședzatū, că, puindū dumneata vr'o pricină, apoi ț'a vini omū domneascu, și carte de la mână omului dumisali să nu es[ă]. Ačasta scriemū.

U Iasū, letū 7233 [1725], Mai 25.

Dumitrașco Velū Hat[manū].

[Pecete mare.]

[Pe dos:] 3 lei amă vândutū pe Tudora Țiganca, cu parte ei dinū feçori; leat 7253 [1745], Iuni 3, lui Toderū Log[o]f[ă]tū.

65. 6 Septembrie 7234 (1725). „Iordachi Costachi Velū Cluciarū, dă zăpis „cumnatului Ilie de Visterie“, pentru o Țigancă.

66. 1-iū Mart 7234 (1726). „Toderū Stărce și Ilie snă Ionașco Mustiață Stolniculū“ vînd lui Ilie de Visterie Țiganī (nume: Găli, Floca, Dumitrașcu Lăutariulū), „de în-părțală cu Stolnicasa lui Ionașco, îma lui Ilie snă Mustiață“. Un Țigan costă 20 de lei bătuți.

67. 5 August 7235 (1727). „Monahū Necudimū Bașotă, č-amū fostū Visternicū-Mare“, dă zăpis „ginerului mieū lui Ilie Logofătū de Vist[ierie]“, pentru Țiganii Țiculū, Andrei, Oașca, Vasilie, fii Lupii. Îi dă lui Ilie „și ficii mele, Tufani“. Iscălesc și: „Ursulū otū Vist[ierie], Ștefanū Hermeziu, Toderū Vist[ieriū]“.

68. „Țiganī de pe Pătrașco Bașotă Velū Log[o]f[ă]tū. L[ea]t 7237 [1729], Oct[omvrie] 17. Dumitru Pepele..., Vicolū Giosia..., Liciulū..., totī feçorii lui Negrii Frānculū..., Luca Șimonū..., Vārvara și Tita și Vania..., Vișe Țiganca, Piruda Țiganca..., Bandorū Țiganū.“

69. „Izvodū de Țiganii mei, carili sântū toți scriși anume. L[ea]tū 7238 [1730], Ghen[arie] 7. Iacobu . . ., Chiriacū. . . Fămeia lui, Moldovancă; 2. copilū Iftimie . . . Nene Bașotă Vist[ieriulū]. . . Maică-mē de vitregu meū Bejanū Hudici Vornicu.“

70. Iași, 19 April 7238 (1730). „Ilie bivū Log[o]f[ă]tū otū Vist[ierie]“ dă zăpis „Sfinții Sale părintelui Varlamū egumenulū de Rășca și a totū săborulū de la sf[ă]nta mănăstire“, pentru Țiganul său „Gligori Cobzarū, fiçorulū Saftii Țigancii, nepotū de fata Anghelinii“, care *a luat* pe o Țigancă a mănăstirii, „nevrîndū să să despartă“. Rī ca are „unū Țiganū holtei“, născut dintr'unul al „Liacăi Post.“ și alta a mănăstirii („fata s'aū vinitū în partea Leacăi, iarū fătulū în partea m[ă]n[ă]stirii“). Ilie dă Rișcei pe Gligori, „de

urică în veciū“, iarū Rîșca pe Constantin, „fiindū și răz-lețū, și fiindū și soru-sa la mine“. „Și, cândū s'au făcutū acestū zapisū, s'au tāmplatū boiari și alți oameni de Curte.“

71. Iași, 19 April 7238 (1730). „Ermonahū Varlamū, egumānulū de la sv[ă]nta m[ă]n[ă]stire Rîșcāi, împreună cu totū sāborulū nostru“, „dumisali Logofātului Ilie otū Vis-t[ș]ierie], pentru un „Țiganū holtei“. Iscălesc încă doi călugări și „Toaderū Bașotă bivū Șet[rariū]“.

72. „Otū Rășca“, 25 Maiū 7238 (1730). „Monahū Nico-dimū Bașotă č-amū fostū Visternicū-Mare“, „pentro soco-tială č-amū făcutū pentru vecini de Șuldānești, pe car[i] i-amū făcutū parte ginere-meū, lui Ghiorghit[ă] Mana Postelniculū, și fiică-mē, Catrini“ (și un Simionū Bucătariulū, Costantinū Corālariulū, Ursulū Văcariulū, Ștefanū Olariulū)... Pentru că-sū omeni vecini, aū rămasū la Șuldānești, să nu să mai ameestici nime, să rămāe fiiū-mieū, lui Toderāscu, afarā dintr' acești omeni și de alți cari amū făcutū parte ginere-mieū, lui Ilie de Visterie, și fiică-mē, Tofani.“

73. Io Grigorie Ghica-Voevod... dat-amū carte Domnii Meale boiariulū... și pe cine arū trimite, să fie volnicū cu cartea Domnii Meale a căuta și a cerca pre ai săi drepti robī Țigani, ce dzisā că are de moșie și de cumpărăturā pe drese, unde i-arū afla, orī în Țigani domnești, orī boiarești, orī călugărești, să aibā a-i lua, cu totū č-arū avē ei, să-ī ducā la casa sa, și nime să nu știa în potri-va cărții gospodū. Iară cine arū avē mai multu a răs-punde, să vie față. L[ea]t 7239 [1731], Martie 14.

74. Adecā eū, Marfta, călugărița, care amū fostū giupānias[a] lui Dumitrașco Ursachi ce aū fostū Stolnicū-Mare, împreună cu ginere-meū, Toaderū Carpu Sulgeriulū, carele aū ținutū pe nepoată-mē, fata lui Ghiorghitā ce aū fostū Spătarū-Mare, facemū știre cu ačastā scrisoare a noastră, să să știe că, tāmplāndu-sā de aū botedzat soru-mē Catrina Spătāroe, giupāniasa lui Gheorghitā Spăt[ariū], soacra lui Carpu Sulg[eriū], pe o cucoanā a rāpāusatului Sandulū Crupenschii Med[elniceriū], anume Catrina, aū datū soru-

mè danie acei cucoane unŭȚiganŭ, anume Vasili Prună, și i-aŭ făcutŭ și zapisŭ, și acmu îmi spusă dumnealŭ Lupulŭ Crupenschii Comisulŭ, fratele acei cucoane, cumŭ că acelŭ zapisŭ, de la soru-mè, s'aŭ răsăritŭ. Decî eŭ, știindŭ poveste pentru acelŭ Țiganŭ, căci Țiganulŭ acela iaste de pe părinții noștri, eŭ mărturisescu cu sufletulŭ meŭ cumŭ că iaste datŭ danie de soru-mè Spătaroe acei cucoane ce-aŭ botedzat-o, și pentru credința amŭ și iscălitŭ eŭ cu mâna mè. Și cu această scrisoare a noastră să aibă a-lŭ stăpăni pecumŭ l-aŭ datŭ, căci că și cu voe noastră iaste această danie.

U Iasŭ, vletŭ 7240 [1732], Iuli 22.

Marfa Ursăchioe. Carpŭ Sulgerŭ.

75. Iași, 27 Iulie 7241 (1733). Carte de judecată a lui Constantin Nicolae-Vodă, „pentru Ilie bivŭ Logofătŭ de Visterie“ care s'a pirit cu „Costache Purice Velŭ Căp[itănŭ]“, pentru Țiganul Vasilie, „feçoru Cobuzariulu“. Tatăl lui Costache era Gligorașŭ Clucèrul. „Și, fiindŭ unŭ Țiganŭ fugarŭ peste doi, trii săptămăni, l-arŭ fi plătitŭ Ilie și de țigănăritŭ, și apoî aŭ fugitu Țiganulŭ, iară, mai pe urmă, peste câțiva ani, viindŭ Ionŭ Purice Post[elnicŭ] dinŭ Țara-Romăniască, unchiulŭ lui Costachii Velŭ Căp[itănŭ], fratele tatăne-său, și aflându pe acelŭ Țiganŭ, l-aŭ vândutu răpoosatuluî Ilie Catargiu ç-aŭ fostu Logofătŭ-Mare, și Ilie nimicŭ n'arŭ fi știutŭ. Acmu, aflându Ilie pe Țiganŭ la Logofătiasa Catargioae, și trăgându să-lŭ ia, fiindŭ a lui de cumpăratură . . . , și Ilie apucându pe Costachi . . . , și cerându ca să-l dè Țiganulŭ și acei dzăce lei, datorie tatăne-său cu zapisŭ . . . , i-amŭ orânduitŭ cu gudecata la . . . dumn[ea]lui Costandinŭ Rusătŭ Hatm[an]u. . . Și, dzicându Costachi Purece Velŭ Căp[itănŭ] cumŭ că elŭ aŭ fostu de copilŭ micu dusŭ în Țara-Romăniască, de aŭ slujitŭ răpoosatuluî părinteluî nostru, Mării Sale lui Neculaî-Vodă. și acolo aŭ crescutŭ, și de această poveste elŭ nu știe nimică. a tatăne-său aŭ fostu dreptŭ acelŭ Țiganŭ, aŭ a unchiu-său, aŭ de împărțală; murindu tată-său și unchiu-său, nu știe a răspunde nimicŭ; numaî, trăindu mătuși-sa,

pe care au ținut-o unchiu-său Ionu Purice, ș'au pus dzile astăzi, Iuli 27, până la Sântă-Mărie Mică, să cheme Costachi pe mătuși-sa față, să o întrebe... și să-și caute și în scrisori.

76. Io Costandinu Necolae Vo[evo]da... Dat-amu carte Domnii Miali boiarilor... și, pri cine voiu trimete, să fie volnici cu carte Domnii Miali a căuta în țara Domnii Meali pre alii săi drepti șerbii Țigani, ce dziseră că au de pe Pătrașco Bașotă... , pre zapisu și pre ispisoci ce au pre acei Țigani: anume pre izvodu ce voru arăta; deci, oriunde aru găsi de acei Țigani, și dinu săminție lorū, ori în țiganiile domnești, ori boierești, sau călugărești, sau prinu țarguri, sau slobodzii, să aibă a-i lua, cu totu ă-arū avē, și să-i ducă la cas[ă]le lorū. Iarū, de arū avē cineva a răspunde, să vie să stē de față la Divanū. Așijderili și pentru 2 fete de Țiganu... , iarăși undi le'rū găsi, să aibă a le lua, și nime să nu cutedză a sta împotriva cărții Domnii Miale. Iarū, de i-arū avē ceva a răspunde, să vie față.

U Iasū, 7242 [1734], Iuni 1.

Proč. 3t. Log[o]f[ă]tū.

77. 17 Octombore 7243 (1734). „Nico Greacă călugărulū și cu fiçorii mei, Proca și Vasile și Marta“, dau zapis lu Toaderu Jora, pentru vnzare de vie, „și o hirtă de locu stărbu dinu dialu de vie să fie dumisale de căsoe și de ograda“. Marturi: „gupanulū Costachi bivū Velū Spat[ariu] și dumnealū Costantinū Păladi Cuparū și dum[nealū] Ghiorghiță Logofătū otū Visterii“.

78. 1736. Izvodū de Țigani de pe Pătrașcu Bașotă Velū Log[o]f[ă]t carii să află prinu Țiganiile boierești și pe la mânăstiri și pe aiurile, să să știe; leat 7244 [1736], Ap[rilie], precumū arată și dresili de acești Țigani. Gligori feçorū Petrii și Părascăi... S'au aflatū la Gheorghii Hănculū, vândutū de Velișcu Panaitachi... Tudosca... , care este după un Țiganu anume Colibarū, a Visternicesii lu Ilie Cantacozonū, la Șerbești... Au ținut-o unū Țiganū muntenescu, Sava lautarū... Acestū Savă ține o Țigancă a Botianului... Costantinū Cucoranulū Pit[ariu], Titiana..., nepoată de soră

lui Gavrilu Cucosu, care este la Cetate . . . Griaca Calie . . . , Costachi este chimingeru . . . , zlotaru . . . Postolachi ficoru lui Dodau, ce iaste la Margineani, iaru Safta este la Băcani, vadu, in curte slujește, și are unu ficoru cizmaru in Eși. Pașcalina, sora lui Cucosu, au vandut-o Patrașco Stolneculu Bănariulu, cu doi feși și o fată, și, fiindu bărbatul Țigancii a lui Iordachie Vorneculu, au întorsu banii bănar[iu]lui Iordachie Vo[r]n[i]culu, și sintu ficori față la Roznovu, insurați, anume Coca și Pulenü și Marie ce o ține ficorulu lui Calotonu, cu ficori. Ficorii lui Vasilie Balig[ă] ce-amu scrisu la trătăju. Apostolu și Ilinca, fecorii lui Ștefanu Ursariulu, fratele lui Gavrilu Cucosu. Vas[i]lii și Tănas[e], fecori lui Andrei Cibotarü, tijü frate lui Gavrilu Cucosu.

Ilie Velu Pitaru.

Toaderu Bașotă Post[elnic].

Ionu Naculu Țig[anu], ce-au ținutu pe Durca Țiganca . . . , și Ionu Naculu iaste frate lui Mății Jitariulu.

Dodanu și Agapie . . . Ioana, fata lui Mătei Jitariulu: iaste la mănăstire lui Cărligü.

Vasilica, fata lui Mătei Jitariulu, iaste după unu Țiganu anume Orheianulu, a Hatmanulu Rusätü.

. . . Dançulu Țig[anulu] g[o]s[po]d, inu Orheiü, și c'unu fecoru a lui, anume Ștefanu Țig[anulu] de ferü.

Eșanca, fata lui Mătei Jitariulu, ce-au ținut-o Mărza Țig[anul], cibotarü a Vor[niculu] Lupulu, și cu fecorii lorü, Ștefanu i Romanu, la Orhei târgu, ce i-au scosu Coca Țig[anulu], Masinu Brumarü cel mar[e], moșu Cocăi, și Coca fecoru lui Costinu Liahulu, și Costinu au ținutu pe Pașcalina, sor[a] lui Gavrilu Cucosu.

Pulanu, frate Cocăi.

Vas[i]lie fecoru lui Andrei gude, frate lui Cucosu, și frate și lui Ștefanu Ursariulu.

79. Catastivü de Țigani mei, carii santu față, precumü arată anume mai gosü și precumü arată și zapis[e]le; leat 7244 [1736], Iuli 25.

Apostolul Mavrichi . . . Oprina, fata Langăi și cu copii lui, anume Sofrine . . . Ionu Bărsanu, fechoru lui Bascalu..., Toderu Chirtifu . . . , Ursulu Bărcă . . . Dămiianu . . . , Axinia Țiganca, fata lui Botocdanu Țiganulu..., Ionu Ciocărlanu..., Andrei Tărcanu . . . , Ștefanu celu șchiopu, fechorulu lui Banduru și înma (АИМА) lor Acsana . . . , Dumitrașco Țacul...

Vecinii moldoveni ce avem, precum arată anume.

Vecinii otu Călinești, ce mi-au venit la împărțală cu veri mei Păunești, Onofrii sin Bianco, cu fechorii lui, anume —, Ionu bratu Onofrei Bianco . . . , Dumitru sinu Ionu Gumu, au fostu duvalu la mine vecinu, dinu Costăna..

Vecinii dinu Dolnicanii, cari sintu față, și dinu Șoldănești, ce n[e] sântu dați de dum[nealui] socrulu meu Bașotă bivu Velu Vist[jieriū] . . . Ștefanu Dolnicănu, cu 3 fechorii lui, anume Toderu și —. [se înseamnă printre rinduri cei morți] [la toți, se adauge: Dolnicănu], Lupulu fechoru Cornii . . . , Gligorie fechoru lui Costănu. . . Acesta iaste frate de pe tată cu Gligorii și cu Chiriiaču, făcutu cu altă fămeia. . . Costantinu fechoru lui Andrieșu Maga, vecinu dinu Șoldănești, cu copi lui, Leontii . . . , Niculai fechoru lui Toderu a lui Vas[i]lii Abăi, care-i făcutu cu Ilinca fata Magăi, cu copii lui, otu Șoldănești; Iacobu, frate lui Lupașco, fechoru lui Simionu Căzaculu, cu fechorii lui, anume —, otu Șoldănești; Donici, de niamulu lui Răvoeșu, cu fechorii lui, tijū otu Șoldănești; Ghiorghia Tohilu . . . , Vasilii Andonii [de altă mină: dați Manii].

* 80. 2 Iulie 7245 (1737). Scrisoare particulară pentru Țiganii. „Că Țiganca lui Ursache este călugărască... Țiganca domnască. . . Să fie tineri și omeni făcutu... Ursache debè merge de bătrănu.“

81. Antonie arhiepiscopu și Mitropolitu Sučavschii, precum să să știe pentru niște Țiganii ce amu avutu d'împărțală cu dumnalui Ilie bivu Velu Pit[ariū], anume Iorga Țiganulu sănū lui Dănilă, care Iorga este a Pit[ariulu] Ilie, iarū Țiganca lui, Floare, este a noastră, a mănăstirii Putni; deci ni-amu învoitu cu dumnalui Pitariulu Ilie, și ni-amu împărțitu fichorii acestorū Țiganii precum arată anume mai

gosu, și pre împărțala ce amu făcutu, să aiba dumn[ea]lui a-și face și ispisocu domnescu, niciodată să nu să mai schimbe, ce în veci să stăpăniască. Însă și ačasta să să știe că acești Țigani s'aú tãmplatú de au [a]prinsu o arie cu pâne și au făcutu multă pagubă Pitariului Ilie, și dum-nalui, pentru voia noastră, au iartatú acé pagubă, și noi încă, mai vinindu-să giumatate de Țagancă dinu Paras-cava, și giumatate de copilú, care să fač[e] unú sufletú, l-amú lăsatú și noi în parte dum[i]sale Pitariului Ilie.

Leat 7245 [1737], Iul[ie] 3.

Parte dum[i]sale Pitariului Ilie.

Chiriiacú, cu copii luí.

Paraschiva, sora lui Chiriiacú, cu parte iaí denú copii. Parte Sviții Sale părintelui Ursulú, cu doi copii, Vas[i]lie și Ionú, car[i] acești doi copii sântú făcuți cu o Țigancă a Pitariului Ilie.

[Iscălește:] Antonie Mitropolitú Sučavschiei.

Sturdzea V[e]l Log[o]f[ă]tu.

Iordachi Cantac[u]z[i]no Vor[nicú].

82. 28 Iulie 7245 (1737). Grigorie Ghica-Vodă către Ilie bivú Velú Pitaru pentru Țigancă Vázdoaga, „fiindú măritată [mama ei] după unú Țiganú domnescu, de moșia, care s'aú trasú Domnii Sale lui Mihaí-Vodă di pe moșulú Domnii Sale, Toma Vorneculú. . . S'aú aflatú vânduți de Iordăchiuță Păh[arniculú], fičorulú Tomii Vorneculú. . . Amú poroncítú și vechililorú Domnii Sale lui Mihaí-Vodă ca să-í de alți Țigani de niamulú acelora, în loculú cestorú č-au íașitú rái.“

83. După 7246 (1737-8). Izvodú de Țigani carii au fostu împărțitori cu Mărie Sa Mihaíu-Vodă, de pe Toma Vor[niculú Cantacuzino]: Melinte, Dafina, fată mare, ce iaste la Țarigradú, la Mihaíu-Vodă¹. Anița, ce i-au zisú iarú Dafina, pe nume ceilalte; iarú este măritată după unú Țiganú, anume otú Fe-rești... Vasilie Ciurcă Țig[anulú]..., Isacú..., Ursulú Țig[anulú] holt. [holteiu?], dinú čata lui Gorganú ğudile..., Gavrilú Țig[anulú] herariú.

84. Gălata, 28 Iunie 7247 (1739). Grigorie Ghica-Vodă

lui Ilie bivū Velū Pitar, pentru ocină în „Galbină, de la Ținutul Niamțului“, foastă „a lui Gligorie Purice Cluț[er]u, și Gligorie Purice cându aū fostu aice în țară i-aū fostu vândutu lui Ilie Pit[ar]u pe unū Țiganū . . . la văletu 7230 [1721-2]... Ducându-să și Purice în Țara-Romăniasci, aū rămasū Ilie Pit[ariulū] păgubașū, și, negăsându altă nemică pe urma lui Purice, fără acasti moșie, s'aū fostū datū și alti carte a Domnii Mele, încă înū Domnie noastră d'intăiū, ca să popriasci Ilie Pit[ar]u acasti moșie și să o stăpăniasci. Iarū cariī dinū niamulū lui Purice, saū din frați, i-arū da Țiganulū saū banii č-aū datu Ilie Pit[ar]i pe acelu Țiganū, să-și ia moșie înapoi la stăpănire lorū, și până acumū nici Țiganulū, nici banii nu i-a mai datu nime. Pentru aceia iată acumū s'aū pusū dzi, până la șase lunī de vorū da frațiī saū niamulū lui Purice bahiī, saū Țiganū lui Ilie Pit[ar]u, să-și ia moșie, iarū, nedādu până la dzi, să rămāe moșie de istovu la stăpănire lui Ilie Pitaru.“

Adaus autograf al lui „Velū Log[o]f[ă]tu“.

85. Crucerū Mărdare, sănătate iți poftimū. Alta, pentru niște Țiganī cari s'aū datū, ai dumisali Pitariulū Ilii, dinū Țiganii Mării Sale Mihaī-Vodă, cari știī poveste, și, mār-gandu acolò, i-aū luatū pe Țiganī și-aū dusū la casa dumisali; dar ei acumū s'aū sculatū și aū fugitū iarū acolo înapoi. Pentru care, viindu omulū dumisali acolò, să-ī dai pe mână omulū, ca si-ī aducă iarāși la dumnalū; căci știī poveste cumū i-aī datū, că și carte gospodu și răvaș[ulū] nostru este la dumnata. Ci dā Țiganii după cumū s'aū hotărātū atunci! Acasta, și fiī dum[neata] sănātos.

Iunie 18 [c. 1740].

De bine voitori

Iordachi Cantac[uzino] Vor[nicū].

86. Milostive și luminate Doamne, să fiī Mării Ta sănātosū. Jeluescu Mării Tale pentru rândulū unorū Țiganī ce aū fostū avutū amestecați socru-mieū Bașotă Vist[ieriulū] cū răpāosatulū Iordachi Toma [Cantacuzino] Pāh[arniculū], că,

¹ Atunci mazil.

după ce a murit Păh[arnicul] Iordachi Toma, neavându feçori, și fiindu-î Măriia Sa Mihaï-Vodă niamu mai aproape¹, a rămasu Măriia Sa moștenitoriū, și acumū, la a treia Domnie a Mării Sale, cerșindu socrulū meu parte denū Țiganī, a stătutū Măriia Sa la împărțalā, și nește Țiganī ce era de față la Olănești, i-aū luatū în parte Mării Sale, iarū socru mieū i-aū datū niste Țiganī cariī nu era de față, anume unū Ștefan Țiganulū și o Țigancă Văzduaga, precumū amū și carte Mării Sale; pre cari Țiganii, dacā i-amū aflatū acumū, să aflā vânduți de răpăosatulū Toma, și eū amū rămasū fără Țiganī; și mie mi să pare că așū avea cali să iaū parte dinū Țiganii cești ce sintu față, — că aceștie să tragū dinū Țiganii socru-meū. Ce mă rogū Mării Tale să mă orânduiești la dumn[ea]lū Iordachi Velū Vor[nic] și la altū boeriū, la cine o fi mila Mării Tale, să le ia sama și să-mī facā dreptate pecum a fi mila Mării Tale. Robulū Mării Tale: *Ilie bivū Velū Pit[ariū]*.

Dum[nata] Velū Logofătū și dum[nata] Vor[nicū] Iordachi, să luați sama și să faceți dreptate, de vreme că acei Țiganī ce i s'aū datū în parte sa, de Domniia Sa Mihaï-Vodă, cu împărțalā, ș'aū eșitū răi, să è dinū alți Țiganī din niamulū acelora, în loculū acelorū răi.

[La 18 Iulie 7247 (1739), poruncă a i se da „Lupulū Buraga, Țiganulū Mării Sale Mihaï-Vodă“.

O scrisoare particulară vorbește de Țiganī „cu meșteșugū: unulū de herū, unulū cibotarū“.]

87. Iași, 24 Octombree 7250 (1741). Mărturie pentru judecata lūi „Ilie bivū Ve[lū] Pitaru cu Neculaī Buciumū bivū Post[elnicū]“, pentru un Țigan. S'aū arătat acte. „S'aū gudecatu să aștepte Buciumū Post[elnicū] până va veni dumn[ea]lū Neculaī Jora Med[elniceriū], fiindū la slujbā domniascā... Așe s'aū gudecatū, și s'aū pusū și protocolū...“

Ionū Neculcea bivū Vor[nicū], Aristarhū Banū, Io[anū] vt[ori] Log[o]f[ă]tū. [Vo:] Aū trecutū la protocolū.“

88. Precumū s'aū împărțitu fiçorii lūi Ștefanū Grosulū

¹ Mihaï Racoviță era fiul unei fete a lūi Toma Cantacuzino (*Genealogia Cantacuzinilor*, p. 42 și urm.).

Țiganului, care i-au făcută dinpreună cu Cărstăna Țigancă, ce i-amă împărțitu cu dumn[ea]lui Toaderu Păladi Velu Vist[ierū], fiindu Ștefanu Grosulu Țiganulu alu meu, iarū Cărstăna Țigancă fiindu a dumisale Velu Vist[ieriu], de pe Căurești; leatū 7250 [1741], Oct[omvrie] 25.

89. Iași, 2 Februar 7250 [1742]. Învoială pentru Țigani, cu carte de blestem de la Mitropolit. „S'au ruptu, și de acmū innainte să nu mai fie niciodată.“

90. Iași, 3 Octombrie 7251 (1742). Carte de luat Țigani de la Costandinu Nicolae-Vodă. „Iarū care Țigani s'orū afla cu pricinī, avāndū cineva a răspunde, să aibă a merge la gudecătoria de Ținutū, la care Ținutū să vorū tāmpla, să le ia sam[a], și, cumū s'o cădē cu drep-tate, să le hotărască pricina.“

Proč[i]t Velu Pit[ariu].

[Pecete cu chinovar, avīnd armele amīnduror țerilor.]

91. Izvodū de împărțală..., carele s'au tŃiimisū cu carte Mării Sale lui Vodă, pe unde s'arū afla, să-i ia...; 7251 [1742], Oc[tomvrie] 3. Țigani ce să aflā la Țara-Romāniască, cariī pe unde s'au răspunsu că sintu, s'au scrisū carte Mării Sale lui Vodă la dum[nealu] Dumitrașco Suci Velu Agă, ispravniculu Țanutulu Putniī, să să aḡungă cu dum[nealu] ispravniculu marginii Ț[ă]răi-Rom[ă]nești, de la Focșeni, de ceia parte, pe unde s'arū găsi de acești Țigani, să dē carte dum[isale], să aibă a-i lua. Apostolū Mavrichi, gudele... Safta Țigancă aū fostu a dumisali Șărbănu Botianulu Păh[arnicū], de pe ḡupāniasa dum[isale]. și, mergāndu după Țiganulu nostru, m'eū vāndu[tū] și Țigancă mie, avāndu și 4 fete și unū fičorū, carele s'au răspunsu la mănăstire la Ungureu, pe Budzeu... De pe unchiu-mieū Gavrilū Leca Post[elnicū] ... Marco, Opre ... Cariī acești Țigani sāntu la Gherghița, la casa Predii Cap[itanulu], și, aflāndu-să dentr'acești Țigani vru-unū, orū spune și pe alții, că-sū multe sālașe de Țigani duși în Țara-Romāniască. Dinū Țigani de pe rāpāusatulu dumnelui socrulu meu Neculai Bașotă č-aū fostu Visternicū-Mare..., Ștefanū Ciuntu..., Anița, torcătore la dum[nealu] Andreș

Rusătü Velü Banu, vândută de Toderü Zosimü Post[elnicü], Timuşü, Grădina, Eladii Țig[anulü] . . . , la dum[nealü] Vas[i]lii Sturdzea Stolnicü, Gligore Măte, Climü bratü Măte, Pința soră luî Climü, Cozma, Dudana, Grunzulü, Toaderü Ursulenco, Mărdarie, Clemente; feçorulü Baju-luî, Olecsa Boborii, Luca, Ștefanü Horbacei (și: Horbatei), Vas[i]le Cutulü, Costănü. — Iscălește Ilie bivü Velü Pit[ariü].

92. Acestu izvodzâl de acești Țiganî . . . , cari Țiganî imî săntü de pe unchiulü meü Gavrilü Leaca Post[elnicü], unde i-arü găsi, să aibă a lua și să ni aducă la casa mē, iarü, de arü avē cineva a răspunde, să ne facă știre; l[ea]t 7252 [1744], Ghen[arie] 25 . . . Radulü fiçorü luî Ionü lucreadză la firü la Pătrașco Catargiulü . . . , Ioana Țiganca, muma feçorilorü, sora Anișii torcătoriai, fetele luî Horușco . . . Dumn[ea]ta, nepoate Gligoriță Hăjdăü, pof-tescū pe dumn[ea]ta să-ți fie aminte pentru acești Țiganî, și, orî la cine ți afla, și neputându-i lua, poftescū să-mi faci știre, și cu ce pricină i-arü opri.

A dumitale ca unü părinte

Ilie bivü Velü Pit[ariü].

93. C. 1750. Listă de Țiganî „ce sintü la d[u]m[nealü] Vor[nicul] Ionü Sturza“. Vasile Bandorü, „și acumü îi zicü Bărdanü... Fata luî Vasile, care este cărșmăriță înü Tărgulü Frumosü.“

94. C. 1750. Listă de Țiganî. Mai mulți „Ursariulü“. Un „cibotarü“. Unul se chiamă Roman.

95. C. 1750. Listă de Țiganî. „Lazorü Minčună . . . , Nastasie Băta . . . , cine sintu dintr'acești Țiganî, să să știe. Toderü care țini Țiganca a Catargiulü, Vorniculü Ilie, cari dzici că țini Țiganca Perjeștilorü, care este la Perjulü; Sandulü cari țini Țiganca mănăstirii Rășcăi. Iftimii č-aü ținutü Țiganca luî Șoldanü, și este la Bărlici . . . Costantinü, ce țini o Țigancă a luî Ghiorghiță Moçocü, și aü trii fi: s'aü vinitü Catargiulü. Ionü bratü Costantinü; ține o Țigancă a luî Iordachi Vor[niculü], fată luî Beliboü, și n'aü çoșii. . .

Cine sintu dinū Ilie i bratū Toderū, dzicū că nu știū, că sintu la Tutosie (*sic*), fata Berjeștilorū, la Munteni.

. . . Andrieșu Miculū.“

96. C. 1750. „Iordachi Rusătū Log[ofătū].“ „Izvodū de Țiganī care me-aū datū nenea de zeastre, și Țiganī de cu[m]-părătură“ : Agapie, Coca, Fonie.

[Vo:] „Izvodū de vecinī de Vercești, care pe unde săntū, să să știe: Sandulū nepotū lui Todoșū otū Răcațunii, Andrei otū Faraonii, snă lui Măncășū, Nica snă lui Gligore Bolog[a], Gavrilū snă lui Gheorghită Bolog[a].

Vecinī ce me-aū datū nenea de la Doroșcani. [Patru la număr.]

97. C. 1750. Împărțeață de Țiganī. „Părce Țiganulū, Dănilă, Dodulū, Antimie . . ., și o copilă, și o fată este măritată la Olănești, și 2 fete la Dobrovățū . . . Neculaī celū de la Vintilă, fečorū Saftii ce aū ținut-o Bădica, și o fată tijū a Saftii, inū Bărladū măritată. Ionū lăutarū, Radulū sinū Ionū, lucriază la herū; Sandulū cobzarū, Trifa ce o ține Ciope, Ioana Țiganca, muma fečorilorū, soara Aniții torcătoare . . . Ilie Pit[ariū].“

98. 6 Maiū 7262 (1754). Carte de judecată a lui „M., bivū Velū Cluč[erū], is[pravnicū] Pu[niū]“, arată că înaintea lui a venit Ioniță Pruncul Șăt[rarū] cu carte de la Domn, pentru Țigance ce are „la dumnealorū Toma și Ionū, fečorii dumnealūi Pătrașco Catargiulū“. Se aduce un act de 42 de ani, „de la muma dumnealūi Șăt[rariulū] Ioniță la mâna dumneei Saftii Costinoae, socra dumnealūi Pătrașco Catargiulū“. „După acē vânzare aū mai trăitū Safta Costineas[a] 32 de ani, și muma dumnealūi Șăt[rariulū] Ioniță Prunculū aū trăitū 25 de ani. . . Fără de cale să acolisescu dumnealorū Catargieștii de dumnealūi Șăt[rariulū] Ioniță . . . Șapte suflete de Țiganī ce s'aū prăsitū denū Țiganca dumnealorū Catargieștilorū, și s'aū venitū dumnealorū Catargieștilorū după Țiganulū dumnealorū 3 suflete, și dumnealūi Șăt[rariulū] Ioniță 4 suflete, fiindcă Țiganca dumnealūi aū slujitū Catargieștilorū până č-aū

muritu, și dumnealui Șăt[rariul] Ioniță aũ fostu păgubașu de slujba ei.“

99. 2 Iunie 7262 (1754). Înpărțala Țiganiloru, ce amũ avutu cu dumnalui Costandinu Cant[a]lcuzonò bivũ Velũ Pah[arnicũ], cumũ aratã anume.“ Nume: „Moisãi și Sandulũ ce are poreclã Galaiță . . ., rãzleții de de multũ, trãitori în parte Nistrului: nicio slujbã n'aũ facutu niciunul denũ stãpani . . . Moisãi, feçorulũ celũ mai mare, însuratũ, ține Țigancã omeneascã . . . Sandulũ Galaiță, însuratũ, ține Țiganca dumisale Med[elniceriului] Vasile Buhãesculũ. Sanda, sora lorũ, mãritatã dupã unũ Țiganu, și aũ 3 copii, și cu muma lorũ sã facu patru suflete. De care, pe Sanda Țiganca, cu unũ copilũ a ei, s'aũ datũ în parte stãpanului Țiganului, iarũ doi copii ce rãmãnu inũ parte Țigancii, unulũ sã fie a dum[nisale] Pãh[arnicului], și unũ copilũ a feçorilorũ lui Ilie Pit[ariului] . . . Din nainte dum[i]sale Dumitrașco Pãladie Hat[manulũ].

100. C. 1760. Listã de Țiganiũ lui „Cost[an]d[i]nũ Log[o]-fãtũ. . . Ștefanũ Gabãrũ, datũ mamii de la moșulũ Ionũ Sturza Vorneculũ; Ursa, fata lui Ștefanũ Pelinũ, pe care aũ ținut-o Alexandru, feçorulũ lui Vicolũ. . . Acẽ Țigancã sã rãspunde cã este dinũ Țara Muntenescã.“

101. Cinstite al miũ mai mare, ca unũ pãrinte, dum[neata] bãdiță Sandule, cu multã plecãciune sãrutũ cinstitã mãna dum[itale]. Iatã, bãdiță, c'amũ triimesũ acãstu pãntãrũ la dum[neata] sã-mi dai Țãganulũ sã mi-l aducã; numai mã rogu dum[itale] sã pui sã-l pui la mare pazã, cãndũ mi l-a aduș[e]. Açasta. Sã fii dum[neata] sãnãtosũ.

Alũ dumitale micũ și plecatu

Vas[ile] Velu Pah[arnic]ũ Velũ Cãp[i]t[anũ].

Mã rogu, badi, sã nu-mi umbli pãntãrulũ jaba, — sã mi-lũ dai, cã mi-ĩ trebuitorũ; sã miluiascã milostivulũ Dumnãdzãũ sã vã vedemũ cu sãnãtate.

[Vo:] Viindu Vasili Bilețchi, pãntãrũ otũ Ropce, cu acestu rãvașũ de la Vasili cãpitanulũ de Ropce pintru unũ copilũ de Țiganũ ce aũ avutu la dum[nealui] Jitneceriulũ

Sandulū, ca să i-l trimită cu panțirulū acesta, și, întămplându-ni și noi la gazda dum[isale] în Botășeni, amū fostu față cându l-au datū dum[nealui] pe mână panțirulūi să i-lū ducă. Și amū datū această mărturii ca să-ī fii de credință pecumū ni-amū tāmplatū și noi față.

Leatū 7270 [1762], Ghen[arie] 22.

Grigori Balșu Log[o]f[ă]t m'amū tāmplatū.

Calistru egumenū Cușulūi m'amū întānplatū.

Εὐθύμιος ἱερομόναχος ἡγ. Δόμνης μαρτυροῦ.

... — Al dum[itale]: Jic[niceriū] Sandulū Ilii, care ești dum. Vist. Catargiulū. Dumitrașcu Branū Com[isū]... Co... Blebe m'amū tāmplatū.

102. August 7273 (1764-5). „Împărțală de Țiganī.“ Andrei Bandurū are „trei feți și o fată“. „Ionū Buliță, Lupa, Costandinū copilū.“ „Mai rămānū trei să să împartă în dooi.“ „Sava holt[eiū], stricatū de fulgerātuṛă... Giumătate să vine în parte Post[elniculū] Mih[a]lach[e] Jora..., Ionū Bulici, Catrina Țigancă, fata Guzii . . . Iarū, pentru ġum[ă]tate de sufletū ce s'arū mai veni în parte dumisale, această parte s'au datū pentru meștersugū Catrinii Țigancii, fiindu învāțatā a toarce [la roatā; șters] bunbacū cu roata, și, luind-o Post[elniculū] Jora, rămāne Jic[niceriulū] Sandulū pāgubașū de la meștersugū Țigancii. Și pentru aceia să rămāe aca ġum[ă]tate de copilū în parte Jic[niceriulū] Sandulūi.“ Țiganul Șova. O Țigancă „fără meștersugū“.

103. 4 Mart 1765. „Costandinū Post[elnicū], fičorulū răpuusatulū Ioniță Prunculū, bivū Velū Șat[rariū]“, dā zapis „cumnatulū Sandulū Ilii bivū Velū Jic[niceriū]“, cā, „dupā moartea tatāni-meū, tāmplāndu-să de aū muritū soru-mea Safta mai innainti, i-au rāmasū doi copii și o fată, și, trăgāndu-mā dumnalūi cumnatulū ca să puī zāstrilea ce aū luatū cu sorī-mea la mijlocū, și să împărțimū toate rămāșiturile în doio, fiindu numai doi frați la părinți, amū stātutū la învoială cu dumn[ea]lūi, și amū făcutū așezarea, di i-amū mai datū și dinū vii și dinū Țiganī și dinū moșii.“

Apoi Costandinu cere judecată la „veliții boeri“. „Ni-aŭ luatŭ sama, și ni-aŭ hotărătŭ că așezarea și invoiala ce amŭ făcutŭ noi mai innainti, nu poate nime ca să o străce, ce să fie stătătoare și nielătită, și, dându-m[ă] gŭdicata ca să mă ții de așezarea ce amŭ făcutŭ, di iznoavă amŭ stătutŭ cu dumn[ea]lui cumnatulŭ la așezare și la invoială, și, dintr' acele ce i-amŭ mai datŭ la așezarea d'intăi, dinŭ bună voe dumn[i]sale aŭ priimitŭ di aŭ datu doio sutea lei așutorŭ la biserica ce estea rânduită de tată-meŭ să să facă în Focșani, di piatră, și aŭ mai datŭ și o crășmă la ulița târgului dinŭ Focșani, iarŭ bisericii, ca să-i fii vinitŭ pentru sufletulŭ răpăusatŭ suroru-mea, fiindŭcă la moartea surori-mea aŭ lăsatŭ cu limbă de moarte ca să i să vânză mărgăritariulŭ ci i s'aŭ datŭ di tată-meŭ zestri și să i să facă o biserică cu acei bani, pentru sufletulŭ ei, și, socotindu-să că estea mai bini să dea așutorŭ la biserica părințască, aŭ datŭ și dumn[ea]lui cumnatulŭ acestea doi sute lei di mai susŭ arătatea, dinŭ patru sute lei ce sântŭ să-i daŭ pentru cheltuiala unorŭ mori ce aŭ făcutŭ dumn[ea]lui înŭ gărle, și aŭ datŭ și crășma, ca să fii și soru-mè, dinpreună cu copii săi, citoră la svânta biserică. Decŭ, di aice innainte, să aibŭ a-i da dumisale acele doio sute lei pe cari i-amŭ datŭ zapisŭ, să-i daŭ bani cu vadè, după hotărârea dumilorsale boerilorŭ și după așezarea noastră ce amŭ făcutŭ. . . Să nu mai fiŭ eŭ volnicŭ a mai găsi chipuri de pricinŭ.“

104. August 7273 (1765). Împărțala lui „Mihălachi Jora Post[elnicŭ]“ pentru Țiganŭ: „Ionŭ Buliță . . . Fata Guzii Țig[anŭ].“

105. 11 Septembrie 1766. Grigorie Alexandru Ghica-Vodă, pentru Țiganii lui Sandul Ilie către Ionŭ Catargiu bivŭ Velŭ Stol[nicŭ]. Se judecase „la Domnie Mării Sale lui Matei Ghica-Voda, innainte starostelui. Și, triimețându în iastă primă-vară omŭ domnescŭ ca să è Țigan[iŭ] dam[itale], ai eșitŭ în timpinare omului g[o]spod și ai luatŭ Țigan[iŭ] înŭ tărie dinŭ mâna armășăluŭ, zicându că ai giudecată pentru acelŭ Țiganŭ, și la giudecată n'ai venitŭ; care nu ți să

cădè să faci unŭ lucru ca acela. Ce, iată, scriemŭ, luîndu cartè Domnii Mele, să cauți să dai Țigan[ii], sau, de ai ceva a răspunde, iată te sorocimŭ la 20 zăle a lunii lui Oct[omvrie], să te afle aice să răspunzi la giudecată ce ai pentru Țiganŭ, că, neaflându-te la sorocŭ, să știi că-ți va veni omŭ g[o]spodŭ de va lua Țiganu, cu cele ce are și va împlini, și ȃobotile omului g[o]spodŭ de la-dum[nata]. Și, citindu cartè, să o lași iarăși la mâna omului Jic. Sandului.“

106. 16 Iulie 1767. Judecata lui Grigorii Ioanŭ Calimah-Vodă pentru Țigani. Pomeniți: Tăbărtaștii (boieri), „Berbece Țiganŭ“. Se reclamă unul de la Ioan Sturză biv Vel Vornic. A arătat Ioan „condica părintelui dum[isale], înŭ care să află scriși și alți Țigani. . . Iată scriemŭ dum[itale], și îi punemŭ sorocŭ până înŭ 2 săptămăni, negreșitŭ să scoți d[um]neata scrisori incredințați asupra Țiganului acestue ce l-au aflatŭ la-dum[neata], ori că l-ai cumpăratŭ, ori că l-ai luatŭ cu împărtașă, ori cu vre-o danie că l-ai luatŭ de undeva. . . Cetindŭ dum[neata] cartè ačasta, pe urmă să o dai la mâna Jic. Sandului.“ Poate trimete și *vechil*.

107. C. 1770. Cu bună dimineță mă închinŭ dum[itale] iubitŭ fiulŭ meŭ Antohe. Ačastă dată mai multŭ n'amŭ fără de cătŭ pentru zapisăle celi de Țigani de la Ursachi și de la Ursăchioia și pentru izvozalulŭ tatăne-meŭ de Țiganii de la Răchitoasa, că, mergândŭ Toderŭ acmu, Mihălachie au datŭ samă că le-au datŭ toate la dum[neata]. Și te poftescŭ să mi le trimeți, ori de-ți putè vini dumnastră (*sic*), ori a veni Toderŭ. Și rogŭ pre milostivulŭ Dumnedzău să vă vădzŭ sănătoși. Maiŭ 20.

A dum[itale] maică

Safta Stol[niceasa].

Și eŭ, mai micŭ fratele dum[itale], cu plecăciune sărutŭ mâna dum[itale], și mă rogŭ să nu bănuști că n'amŭ pututŭ să viŭ, darŭ mai de apoi doară oi putè să viŭ,— că dorescŭ să vădzŭ pe dum[neavoastră] sănătoși. Fiindŭ dum[itale] mai micŭ fratele dum[itale]. Toderŭ.

† Cu plecăciuni sărutŭ cinstita mâna dum[itale], mamă.

Pentru scrisorile de Țigani ce-mi scrii dum[neata] că li-amă luatū de la frate-meū Mihălachi și să li trimetū le dum[neata], vei ști dum[neata] că eū numai unū suretū de pe unū uricū sărbescu, pentru Țigani jorăști ce scrie, acela l-amū luatū, și unū ispisocū domnescū ce s'aū gudecatū unchiū-meu Neculaiū Jora cu Ținteștii, iarū, pentru niște Țigani jorăști, și unū izvodū de parte unchiului Costantinu Jora,— aceste li-amū luatū. [I]arū acele ce-mi scrii dum[neata] n'aū vrutū să mi li dē, și nici eū nu l-amū silitū să le dē, dzicāndū că a căuta dum[nea]lui, și, de aū dzisū că-sū la mini, rău aū dzisū, că în credințe nu mi li-aū datū, că nu li-așū tăgădui, că ce amū luatū nu tăgăduescū. Și sântū plecatū

Maiū 20.

Fiiulū dumitale:

Antohie Jora Sulgerū.

Lui Toderū și cumnat[i] mă închinū cu frățască dragoste. Și pohtescū să vie.

108. 28 April — [c. 1770]. Ilie Cat[argiu], Hat[man], către —. Pentru o fată de Țigan. „Deci, fiindcă fata camū șchiopătiază puținū, măcarū că nicio pricină nu-ī dā nici la slujbă, nici la măritatū, nici la făcutū copii, nici la nimicū, dar cu toate aceste eū amū scrisū vărului Costandinū Canano, căruia vrea să o dai ca să o priimască, cumū și părintelui Iftemie.“

109. 18 Iunie 1770. Împărțire de Țigani între Sandulū Ilie Stol[nic] și Maria Prunculiasa, „ce aū ținutū Costandinū feçoru Pruncului. Bădița Țiganulū și cu Anița Stoinias[a].“

110. Pentru o Țigancă ce m'aū rânduitū dum[nealui] Pah[arniculū] Grigorie Crupenschii să eū de la dum[nealui] Jic[niceriul] Sandulū Ilie, amū luatū pe Marie Țiganca, fata Nechitii Țiganū, și amū iscălitū.

Ionū Ghindă Log[o]ș[ă]t. — 1772, Iuni 5.

111. 25 August 1772. Schimbare de Țigani. „Nefindū copilulū de slujbă, aū dat și pre mumă-sa.“

112. Maiū 1775. Listă de Țigani ai lui Ioan Cantacozinō Vistier. „Ghiculețu Țig[anulū], ce să numește a Păș-

canului . . . Toaderu Opări Milai (*sic*).“ Altul „ce umblă răzlețu“.

113. Izvodu de Țig[aniu] ce avemu de împărțală cu mănăstire Răchitoasa; letu 1777, Fev[ruarie] 27. Dandorò, Vasile Vlaico zlataru, fiçoru lui Mihăilă ce au ținutu pe fata Șoicăi, Costinū . . . , Sandulū feçoru lui Vasile Vlaico, ține pe fata lui Păladi Țiganū a Răchitosii, iarū frateră (*sic*) Costinū ține Țigancă catargiască . . . , Bănte zlataru, Mărgărinta . . . , Ilieșu Țig[anu], fiçoru Sauli otū Răchitosa, Costinū fiçoru lui Vasile Vlaico, sintū la Cruce-de-susū, în gura Răpedii; ține o fată a Vanii (Varii?), a-nume Catrina . . . Sandulū este în Țiganiu domnești . . . Mărgăritū este la Cruce . . . Dochța este la Ceucani, înū Țiganiu dum[isale] Spăt[ariu] Bogdanū.

114. 22 Iunie 1778. „Monahie Casăndra [așa și iscălește], fiica lui Crupenschi“, arată „nepoatele mele Catrinii Stolnicesăi . . . că, crescându-o, amū și măritat-o și i-amū datū zestre patru suflete de Țigani, pe feçorii lui Prună. . . Și, întâmplându-să de au muritū unū feçoru holt[eiū] dintr'acele patru suflete, mai rămăindu-mi unū copilū de Țiganū, totū feçoru lui Prună, anumi Luca, decī eū, pentru multa căutare și așutoriū ce amū avutū eū la neputința mea de la nepoata-mea, cu altă nu amū avutū cu ce să o mulță[me]scū, i-amū mai datū zestre și pe Luca holt[eiulū], feçor[ulū] lui Prună, în loculū celui ce au muritū . . . De spre alte rude a mele n'amū avutū nicio căutare, și tuturorū le-amū făcutū parte dinū Țiganiu ce amū avutū. Iarū pentru acesta așa amū socotitū, fiindcă nepoată-mea Catrina mi-au răsplătitu cu asupră de măsură zestrea ce i-amū datū, cu mila și așutoriulū ce amū avutū într'atăta vreme; care și după moarte mea iarășū nădăjduescū să-mi grijască sufletulū mieū . . .“

115. Precumū să să știa că, luindū unū Țiganu alū mieū, anumi Lupulū, feçoru lui Iliia Țăganu, pi Paraschiva, fată mari, fată lui Ionū Daidă, Țăg[anu] a dumisale badii Sandulū Iliia bivū Velū Stol[ni]cū, și pentru Țiganca acesta ni-amū învoitū cu dumn[ea]lui, și amū făcutū schi[m]bă-

tură, di i-amū datū Țăgancă pentru Țăgancă, pi Iftica văduvă, fata lui Simionū Toronilă, care aū luat-o unū bucatărū a dum[i]sale, anume Gheorghîță bucatărū Țăg[anu]; deci, după învoiala și așăzare, ce amū făcutū cu domnalui, să aibă dom[na]lui a stăpăni pe Iftinca Țăganca ca pe o driaptă roabă a dumisale. Și spre încredințare ni-amū datū scrisoare unulū la mână altuia.

. . . .

1778, Dech[e]m[vrie] 2.

116. 27 Iulie — (c. 1780). „Ilie Cat[argiu] Hat[manul].“ Pentru o Țăgancă. „Țăganca nu esti nici oarbă. nici schioapă, nici cu o patimă.“

117. C. 1780. „Izvodū de Țăganiī sfintii mănăstirī Floreștii, ce să află acumū, anume.“ Unul ține o „Țăgancă fără de pricină“. Nume: Mălina, Cățălū. „Copii n'are, darū are nădejde.“ „Antohi fičorū Olărișii.“ „Toader Ponegre.“ Iscălește: ὁ ἡγούμενος Φλορεστίου Ἰγνάτιος.

118. 10 Iunie 1781. Schimb de Țăganī. „Ștefanū bratū lui Mih[a]lachi čobotariulū . . . Solomiia fata lui Toaderū Țig[anulū] . . ., driaptă roaba dumisali . . . Iașū pe urmă, de arū eși Țăganca cu vre o pricină, orī să o tragă cineva cu niscaīva scrisorī și dovezi la stăpănire sa, orī să aibă vre o patimă de boală, atunča să aibă dum[ne]a[lui] Hat[manul] a triimitea pe Țăgancă înapoi și să iă pe Toaderū fratele lui Gheorghī, fečoriī lui Ștefanū Țăganū, dum[ne]al[ui], cu totū rodulū ce va avē eșitū dintr'ansulū, și să-lū stăpăniască ca pe unū dreptū robū al dum[ne]al[ui].“ Iscălește și „Balasū Pit[ariū].“

119. 19 Mart 1782. Țăganī ce sântū drepti alū miei . . . Ionū văcarū, Țig[anū] stărpu . . ., Ioana Morsăias[a], cu unū copilū, bezū parte Țăganului, Pricopi sănū Ionū Prună pentru parti mănē-sa, Nastasăia Crăčunias[a] cu 1 pl copilū, Toaderū chiot[or]iulū, gumătati de sufletū dinū Bărdănias[a] Țăg[an]ca de la Hat[manul] Catargiu, Ștefanū Mutulū, Toaderū Chiorulū.

[Împarte Sandul Iliia între fiice, Nastasăica și Maria, și fiū, Filip.]

120. 6 Iulie 1784. Schimb de Țăganī. „Zamfira, fata lui

Ignatū Dorulū, ce esti fată mare . . . , driaptă roabă a noastră. . . De s'a întâmpla să măritū eū pe Marie Țiganca după vre unū Țiganū, și a face copii, să rămăie schimbulū dreptū, adecă Țigancă pentru Țigancă, iarū, cândū Marie Țiganca după măritare iaī a eși stiarpă, atunce să rămăie în loculū Zamfirii, pentru slujba iaī. Saū, neputându ca să o măritū, și a face copii în sărăcie, la aceia să nu aibă dum[nealū] Pit[ariul] a trage parte. Iarū, pentru căți copii va face Zamfira Țiganca, aceia să-ī împărțimū dreptū, și pentru slujba Zamfirii să nu aibu eū a mai cere parte, fiindcă mi-aū datū pe Mărie Țiganca, care, de s'a întâmpla să aibă vre o patimă de boală, să aibă dum[nealū] Pit[ariul] a răspunde cu altă Țigancă înū locū. Așijdere și de s'a întâmpla să fugă de la mine la dum[nealū] Pit[ariul], să aibă a nu o tăinui, ci să o dia pe mână triimisulū meū. Cumū și pentru Zamfira Țiganca, de s'a întâmpla cu vre o patimă de boală, să avemū a răspunde, așijdere și de a fugi la mine, să aibu a nu o tăinui, ci să o daū pe mână triimisulū dumisale Pit[ariulū].“

121. 15 Iunie 1787. Proces de Țiganī. „După obiceiū și rânduiala ce iaste, Țiganca trebuie să margă după bārbatulū său.“

122. 20 Iunie 1788. Petiție către Domn a lui Toderū Jora Pit[ariū]. „Dinū luminată poronca Mării Tale aū mersu armășelū ca să rădice pe Țiganū dinpreună cu Țiganca lui și cu toți copii lui și cu toate ale Țiganulū ce va avē, și să-lū aducă la casa mē. . . Dumneei Marie Prunculesă aū datū numai pe Țiganū pe mână armășelulū, iară pe Țigancă și pe toți copii și toate ale Țiganulū le aū popritū, zicându că are a răspunde... Acelū Țiganū, holteiū fiindū, aū fugitū la Țara Muntenească, și, furându o Țigancă dinū Țara Muntenească, a cuī o fi nu să știe, aū trecutū iarășū la Moldova, și aū făcutū unū copilū, care Țigancă muntencă mai pe urmă, la vreme răzmirițiī, bejenārindu-să toți omenii dinū Țara-de-șosū, s'aū rădicatū și Țiganii Prunculū toți și aū mersu la Bălănești, înū Țiganii dum[isale] Log[o]f[ă]tū Costantinū Ru-

sătü, și acé Țigancă străină, muntencă, aü lăsatü pe Ionü Țiganulü și copilulü, și aü fugitü cu altü Țig[anü] a dum. Log[o]f[ă]t. Mai pe urmă, Ionü Țig[anulü] aü furatü o Țigancă dinü Țiganii dum[isale] Logof[ă]t[uluï], de la Bălănești, și, înpăceluindu-să vreme, aü mersu iarășu la Putna, în Țig[anii] Prunculuï, și are cățiva copii, precumü și însușu dum. Log[o]f[ă]t aü șpusü la Divanü această pricină. Milostive Doamne! Țiganulü acesta este dreptü alü meü; copilulü celü d'intăi este făcutü cu Țigancă streină, muntiancă; ceelaltï copii sântü făcuți cu Țiganca dum[nealuï] Log[o]f[ă]t Costandinü Rusetü; apoi Marie Prunculias[a], ce dreptate găsăște de poprește Țiganca și toți copii și toate căte le are Țiganulü, puindu-s[ă] și înpotriva poroncii Mării Tale... Mă rogü... să margă de alü doile omü g[o]sp[od]dü ca să-mi è Țiganca și copii și cu toate ce va avè Țiganulü. Iarü, pentru cibotele oamenilorü domnești și chelt[uiala] me de 2 luni, rămăne la driaptă giudecata Mării Tale....

[Rezoluție:] Merge la dum[nealuï] Hat[manulü].

123. 26 Iulie 1792. — Jora către Toaderü Jora Pitariü, fratele său. E bolnav. „Acmu sântu trei rânduri de oameni de cândü nu ni-aü datü mâna să ni căutămü de Țigani ce avemü de pe niamulü nostru, și vädü că aü rămasü să să prăpădiască cu totulü. Amü socotitü, așă bolnavü cumü mă aflu, să mergu la Eși să mă giudecü, și, după datoriia frățască, nu lipsăscü a înștiința și pe dum[nea]v[oastră] ca de acmu într'o lună să vă aflați și dum[nea]v[oastră] la Eși, să stămü să căutămü de Țigani să nu rămăi să să prăpădiască. Iarü, de nu va da mâna dum[n]eavoastră], și îți socoti că poate nu s'orü putè scoate cu tãrfãloagele ce avemü, dacă îți priimi du[mnea]v[oastră] să mă giudecü eü cu cheltuiala și osteniala me, și, din căți oi scoate, să daü dum[itale] zăci doi, ori, dacă nu-ți priimi, să veniți la Eși, să-ı împărțimü după scrisorile ce avemü, și fiișticini să caute și să giudeci pentru parte sa, cari o găsi ceva a lua. Căci după datorii înștiințezi pe dum[nea]v[oastră], că apoi, pe urmă, căți oi putè scoate, să nu cereți, că nu v'oi da.“

[Eraŭ și Țiganii de-ai lui Ștefan Luca. La 1793, învoială pentru a cheltui „pe giumątate“.]

124. Cu frățască dragosti mă închină dumitali, cucoană Mariio.

Fiinducă pe acestŭ Dumitru Țăganŭ l-au cunoscutŭ copilulŭ dumi[sal]i Banului Iamandiiŭ că esti Țăganŭ alŭ dumi[sal]i, cari arŭ fi fugitŭ de multă vremi, și, prinzându-lŭ, iată că-lŭ triimisăiŭ la dum[neata] cu acestŭ armășalu anumi Vasăli Zmău, de cari poftescŭ pe dum[neata], luindu-lŭ, să aibu și răspunsu. Și, deosăbitŭ, poftescŭ și dum[itale] ca să mulțamești pe armășalu cu cibotile lui, după obiceiŭ ce aŭ. Și săntŭ, alŭ dumi[tal]i ca unŭ frate.

Vasili Raz[u] Velŭ Armașu. Ghen[arie] 7, '95.

Cibotile armășalului pār la Țorohoiŭ săntŭ șasă lei; poftescŭ pe dum[neata] să le dai armășalului, căci eŭ amŭ făcutŭ o faceri de bini dum[itale], și de acumŭ voiŭ sluji dum[ital]i.

125. 5 Octombree 1797. Schimb de Țigancă „ce-mi este baștină“.

126, 29 August 1798 — Pit[ariul] către —. Să i se aducă o Țigancă de schimb, dacă e „sănătoasă și fără vre o patimă. . . Iaru pentru copilulŭ ce ai zisŭ d[u]m[neata] că are, trăindŭ, ne vomu învoi“. E vorba și de hotărnicia mai „eftiorŭ“, cu prilejul alteia, a unei moșii. „Darŭ, cândŭ a vini înadinsŭ numai pentru moșia mea, atunce mi-aŭ hotărătŭ că mai ȝosŭ decâtŭ cu o suță galbină nu poate vini. Apoi lasŭ să gidici buna înțelepcine dum[itale], perzândŭ aastă vremi de îndămăna (?), altă dată a da o așa somă?... Că mi-i îndatori să-ți slujescŭ în toată viața mea; încă ȝ'a fi și pomană.“ Cere și „o state de saçi“.

127. C. 1800. „Cu părintiască dragosti mă închinu dum[itale], iubită fiica mē, Mario. Mă rogu, pitru senătati lui Costachi, si nu bați pi Știtanu, că pi viața mē aŭ fostŭ bolnavu, iară Țiga[n]ca pi josŭ nu poate să vii, că-i bolnavă tari. Pitru Pricopi Țiganu, si nu mai dai nimică lui Ioniți, că ȝi-lŭ dăruesc dum[itale]; șă pi cielați Țiganii totu ai mai iarută, că-șî forti spărăeți. Mă rogŭ pri milostivu

Dumnăzu si ti ții senătoasi, aminū. Maică: *Catrina Stolnicăsa*. [Autografă.]

128. 1-iū August 1800. Schimb de Țiganī. Și „o fată de Țăga[nu] mare, de măritatū, să fi de trisprăzăce, pasprăzăce anī“.

129. 4 Februar 1802. Se dă „o Țăgancă cu schimbū“, pentru alta „luată cu schimbū“. „Să-mī dei o fată orī unū băetū, să fi de unsprezăci anī.“ Scrie un Chieșco, cu „voia moșului Andreiū Cazacliū“.

130. Cu părintească dragos'e mă închinū dumitale, iubită fiica mē Mariio.

Cu părintească scrisoari mē întâi cercetezū pentru bună și fericită sănătate dum[nea]lorū: înțelegându că să află diplinā, să mă bucurū. Iată că amū trimesū pi Armașulū să videmū, n'ăi mai găsitū niscaiva Țiganci să însurāmū pi fiōrii bucātariulū, că nu-i cu putinți a-i mai ținē niînsurați. Ț'amū mai scrisū în v'o câteva rânduri, și nici răspunsū n'amū luatū, și amū zisū și nepotulū Iordachi, di ari vr'o Țăgancă, să însoari pi vr'unulū, și să i-lū daū după sfârșitulū mieū, cu totū, și di la dum[nea]lui iarū vādū tăceri... Îți scriū cu hotărāre, de ți-i voe să ți-i dāruescu dumi[ta]le, după sfârșitulū meū, caută de-i însoară, să nu-i prăpădescū; dacă nu-ți trebuescū, eū îți scriū adivāru: că e-oī dārui unde oī găsi Țăgancă; mai multū n'oī aștepta, că așteptū acū di [că]țva anī, și acū nu mai poci, că mi-i și păcatu. Poftescū să amū răspunsū disāvărșitū.

Și rogū pi milostivulū D[u]mnezeū să te ții sănătoasi.

A dumitale maică:

802, Iuliu 10.

Catrina Donici Stolnicesa.

131. 5 Februar 1804. S'a dovedit la o judecată „că are să tragă jumătate dintr'unū sufletu de Țăganū de la casa răposatului Stolnicū Sandulū Ilie . . . Și, după hotărārea săbornicesculū hrisovū, la asăminea pricinī neîncăpāndu a să face altă înpărțalā, s'au hotărātū să plătească dumniei Păh[ă]r[ni]c[esei] prețulū acei gumătate de sufletū, adică 35 de lei, și, deosăbitū, fiindcă acestașū hrisovū hotărāște ca

Țiganulū ce va fi cu meșteșugū, să să socotiască diosăbitū prețulū lui, și Țiganulū acesta la împărțalā aū arătatū că are meșteșugulū vezătii, însușū jăluitoriulū s'aū priimitū să-i mai dē dumnei Păhrē. 5 lei înprotiva meșteșugului, care, nefiindū vre unū prețū cu asuprialā, aū rămasū să-i dē dumnei Păhărcs. acești 40 de lei, și, să fie nesupăratā mai multū.“

În petiție: Avea dreptul din 1783. „Care acelu Țiganū ce avemū a împărți în doai, însurāndu-lū dum[n]iaī, are și copii, dinū care cerāndu-mi parte ce mi să cuvini, pricinoești și nu vra ca să-mi dē.“

132. 16 Mart 1806. Împărțire de Țiganī (Vasāle Șoricū, Rădoiū, etc.) „Și, fiindū-cā acestū Toaderū Rădoiū și cu Țiganca lui Safta, fiindū bătrāni, ceremū ca să-mi dei unū sufletū mai multū; darū pentru ačastā pricinā amū stātutū la învoialā, și m'amū priimitū ca să-mi dei dum[nealuī] Spat[ariulū] una sutā lei“. Într'un adaus se vorbește de „cheltuiala... cu idiclii“.

133. 7 April 1806. „Logofăția cē Mare“ către Pah[ărni-ceasa] Maria Joroae. De ce nu dā actele unor Țiganī, supt cuvint că nu-i plac cei dați din porunca Domnului? „Dupā care jalubā a dum[i]s[ale] era acum să să triimatā omū domnescū, să te ducā la Divanū ca, de mai ai ceva a răspunde, să stai la gudecata cu d[u]m[nea][ui] Spat[ariul], darū amū iconomisātū eū de nu s'aū triimisū orī hirtiiile orī vechil... Însā smintealā să nu faci, căci apoī negreșitū vei fi supăratā cu omū domnescū.“

134. Prē-iubitā fiica mē Mario, cu părintească dragoste mă închinū dumitale.

Fiiască scrisoare dumitale amū luatū, și că te afle sănătoasă foarte m'amū bucuratū, dāndū laudā milostivului Dumnezāū, pentru a căruē milā vei ști dumnata, și eū mă aflū sănătoasă. Pentru armașū, mie nu-mi trebui, și triimite de-lū ia, numai mă rogu, pentru sănătate copiiloru, să nu-lu bați. Iarū, pentru Ioanu Țiganulū, triimete unū armășālū de-lū ia și-lū țini, nu-lū cunună până me-a veni răspunsū, de la Miclesculū, și pe urmă mi-i vedē dumneta răspunsu, și apoī vei ști ce vei face. Iarū pentru Arapulū

scrii unŭ răvaşu la Căminariulŭ Enăcachi, doarŭ Ț'a da Țiganca, și oi puni eŭ de l-oi cunună, că mi-î de mare slujbă Țiganulŭ acela, și mii altulŭ nu-mi mai trebui. Pentru calepe, foarte îți mulțămescu. Și rogŭ pre milostivulŭ Dumnezău să te Ții sănătoasă. Alu dumitale maică.

1808, Iunie 26.

Catrina Doniçu.

Iubitii fiicei mele Mariei Păhărnicesăi Joroai cu părintească dragoste să să dè.

135. Adecă noi, oamenii dinŭ satulŭ Chilișoia, care mai giosŭ ne vomŭ pune numeli și degitili, dat-amŭ mărturiia noastră la cinstita mina dumisali cucoaniŭ Mariei Joroaei Pah[arnicesii], că, viindŭ o Țăgancă, anume Catrina, de la Andrei Cazacliu, la satulŭ nostru Chilișoia, la răposata cucoana Catrina Chilișanca, ce aŭ fostŭ stăpîna noastră, și îndrăgindu-să cu unŭ Țiganŭ a stăpîinii noastre, aŭ scrisŭ carte cucoaniŭ Mariei Joroai ca să facă invoială cu Cazacliu, și, viindŭ carte de la Cazacliu, au și cununat-o, apoi aŭ începutŭ a-șu arăta răuteșile ei: bețivă, tâlhăriță și altele, care pi noi ne trimite stăpîna noastră de o aducemŭ dinŭ alte sate, di pi la crășme, și, văzîndŭ stăpîna noastră că nu poate să se slujască cu dînsa, aŭ trimis-o pi Țăgancă împreună cu Țiganu la dum[ne]ei cucoana Mariia Joroia. Care de atuncea orŭ fi optŭ ani. Așa știmŭ și așa mărturisimŭ. 1814, Mai 5.

Eŭ Romanŭ Carte-Rè, eŭ Iacobŭ Domonŭ, eŭ Nechiforŭ Șăitanŭ, eŭ Ioanŭ sinŭ Vasile Hergheligi, eŭ Toma vătavŭ, eŭ Axinte Țurcanu, eŭ Ioanŭ Rusulŭ, eŭ Tănasă Hergheligi.

[Cu privire la Țiganî (v. și Prefața) dăm și analiza a două documente păstrate în colecțiile Academiei Romîne:]

C. 1550 (283/XX). Echivalare a unui vad de moară cu două Țigance.

Supt Antioh Cantemir (69/X). O Țăgancă e poprită pentru datoriile soțului și vindută lui Constantin Cantemir, „pre cându aŭ fostu înŭ boerie Cluciar-Mare, pre doai iape cu mândzi“.

PARTEA A III-a.

V A R I A .

A. NOTIȚE.

I.

O scrisoare botușăneană.

Cu greū am putut desface de pe un act din colecția d-lui Fotea din Iași un vechiū răvaș, cu totul șters, care nu s'a putut desluși nici într'un chip.

Se vede doar, din ce se poate ceti, că acel ce scrie e „jupînul Gheorghe pîrcălab de Hotin“. El e pomenit la 1599, ca Gheorghe Izlozeanul (de Izlaz), soțul cneghinei Crestina, dăruitorî amîndoi ai bisericii Maicii Domnului din Hotin (Melchisedec, în *Rev. p. ist., arch. și fil.*, I, p. 266).

„Fiul său prea-iubit, pan Pătrașco“, căruia-i scrie, e „urednic de Botoșani“, — urednic al Doamnei, căreia-i era dat orașul. El nu e cunoscut de aiurea. Stătea la Dolniceni. Scrisoarea vorbește de „pecetea lui“, de un zăpis, apoi de bani „gata“ și încheile cu o salutare. Data e Suceava, 8 Maiū, și cred că trebuie să se adauge 1600, înainte de intrarea în cetate a lui Mihaï Viteazul.

II.

O prefață a lui Daponte.

Se știe că vestitul scriitor grec Constantin, în călugărie Chesarie, Daponte, a dedicat episcopului de Rîmnic Chesarie, cu gîndul la care-și va fi luat și numele monacal,

prefacerea în grecească modernă a Dialogurilor Papei Grigorie I-iū, zis și Dialogul.

Nicio bibliotecă românească nu posedă această carte. Găsind-o la un anticvar din Iași — astăzi e în stăpînirea mea —, cred de folos a-î da titlul și prefața (aceasta numai în traducere românească).

Lucrarea e astfel intitulată:

Πατερικὸν τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου πάπα Ῥώμης, ἐν ᾧ περιέχονται Βίοι τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ὄσιων πατέρων ὑπ' αὐτοῦ μὲν λατινιστὶ συγγραφέντες, παρὰ δὲ τοῦ μακαρίου Ζαχαρίου πάπα Ῥώμης εἰς τὸ ἐλληνικὸν μεταφρασθέντες, νῦν δὲ εἰς τὸ κοινὸν παρὰ Κωνσταντίνου Δουπόντε, τοῦ μετονομασθέντος Καισαρίου, τοῦ ἐκ τῆς νήσου Σκοπέλου, πρὸς χρῆσιν κοινόν, καὶ ὠφέλειαν τῶν ἀναγινωσκόντων. Ἀφιερωθὲν δὲ τῷ θεοφιλεστάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐπισκόπῳ Ῥημνίκου τῆς ἐν Κραγιόβῳ, κυρίῳ κυρίῳ Καισαρίῳ, ὁδτινος δαπάνῃ νῦν πρῶτον καὶ ἐτυπώθη. αψπ', Ἐνετίησιν, 1780. Παρὰ Νικολάῳ Γλυκεὶ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. Con licenza de' superiori. 31 + 608 pp. in 8°.

Prefața:

„Preaenerate al mieū părinte și Domn.

Cred că e un lucru propriu lui Dumnezeu să lucreze și să săvîrșească cele ce vrea, el singur, ca unul ce este singur atotputernic, după cum zice Scriptura: toate ce le-a vrut Domnul, le-a făcut în cer și pe pămînt. Iar lucru propriu al omului este să pornească cele ce trebuie și să facă cele plăcute lui Dumnezeu, ci toate să le îndeplinească el cu ajutorul lui Dumnezeu, și prețuiește și ajutorul aproapelui, cu binecuvîntarea lui Dumnezeu. Deci și eu, smeritul, am dorit și am făcut (precum cred) lucru dintre cele trebuincioase și plăcute lui Dumnezeu, începînd cartea *Pateric*, a celui întru sfinți părintelui nostru Grigorie Dialogul; dar, singur neputînd s'o isprăvesc, chem ca ajutător și rog ca împreună-săvîrșitor al celor bune pe cel de Dumnezeu (de la care e tot binele și toată frumuseța) dăruit în chip bun și pentru cele bune, pe unul și prea-bunul păstor al oilor cuvîntătoare și arhieru, pe Preasfinția Voastră. Tiparul e sfîrșitul care îndeplinește cartea acestei nouă tălmăcirii, căci prin tipar se face răs-

pîndirea; altfel sînt ca o grădină închisă și ca un izvor pecetluit: și, grădina fiind închisă și izvorul pecetluit, care e folosul? Prin tipar se face deci răspîndirea, prin răspîndire folosul, prin folos prețul și pomenirea sfinților, iar prin pomenire slava lui Dumnezeu, care se slăvește în pomenirile sfinților lui. Iar din slava lui Dumnezeu ca din izvor izvorăște și se revarsă bogat și slăvita răsplată pentru acel care dă tiparul, și trecătoare și veșnică. Ci tiparul nu e lucrul mieu, e lucru de oameni bogați și de suflete iubitoare de Dumnezeu, lucru de boieri, lucru de arhierie. Și care dintre arhieriei de acum e acum mai iubitor de Dumnezeu decît Mărirea Ta arhieriească? Și cine mai ajutător și îndeplinitor-împreună al faptelor bune și plăcute lui Dumnezeu decît Preasfinția Ta? Și marturi, pe lângă altele, sînt Rimnicul și Craiova, Scaunul tău, în care aș curs îmbielșugat și neconținut curg rîurile bunătății tale, ce imită pe a lui Hristos. Înnoirile bisericilor, întemeierile tipografiilor, așezările școlilor, îngrijirile orfanilor, cîrmuirile celor lipsiți, căutările celor bolnavi, și, ca să nu înșir una cîte una toate, voi spune că toate sînt după voia lui Dumnezeu cele ale sufletului tău iubitor și gînditor de Dumnezeu. Pentru acestea, prea-iubitorele de Dumnezeu, și eu cel smerit închin accastă sfîntă carte cu încredere Ție, ca să se învrednicească de tipar, scopul pentru care a fost făcută. Și, învrednicindu-se de el, va avea după vrednicie și Sfinția Ta această carte ca un crainic al binefacerii Tale, ca o trîmbiță a celei spre obștescul folos aplecări a Tale, pentru cele din ea cuvinte, în care se unește folosul cu plăcerea. Căci Dumnezeu n'a dat în de obște nimic mai cinstit decît omul, în om decît mintea, în minte decît cugetarea, în cugetare decît înțelepciunea, în înțelepciune decît literele, în litere decît adevărul, în adevăr decît folosul și plăcerea. Acestea două de o potrivă de scumpe, o tu cap scump și sfînt, de o potrivă se coprind în această carte Patericul, în această carte, ca într'un cinstit loc casnic, cu cinste se închid. Și vei avea în de obște pe sfinții ce se adăpostesc în acest

volum, ca într'un cort sfânt, solitori de mulțămire, ca să zic așa, pentru darul ce li-ai făcut, tipărirea acestei cărți, și Sfinția Ta arhierească te vei învrednici a stă în cortul lor, și cu ei și cu toți sfinții vei slăvi pe Domnul slavei, căci lui i se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea în vecii vecilor, amin. În anul Mîntuirii 1777, Iulie 1.

Al Preasfinției Tale de Dumnezeu iubite

Rob supus:

Chesarie Daponte.

III.

Un act municipal al orașului Piatra.

De curînd ni s'a dăruit actul care urmează, privitor la vînzarea unui loc la Piatra. El are un interes deosebit prin raritatea lui și prin anume lămuriri istorice precise ce se pot scoate din el.

Pecetea cu Sf. Ioan — hramul bisericii domnești —, bine săpată, e cunoscută: Dacă nu e o greșală, „Ștefan-Vodă“ cel pomenit într'însa nu este cel Mare, ci Tomșa, eare domnește în adevăr de la 1611 la 1615.

Iarăși se știe că privilegiu domnești se dăduseră orașelor Bîrladul și Botușanii (acestuiua supt Mihaî Suțu, cel din preajma Eteriei). Acum însă întâiu iese la iveală că Piatra a fost și ea organizată cu drepturi orășanești în 1797 (nu 1779, cum se zice, greșit, în mărturia noastră), de Alexandru-Vodă Callimachi, al cărui privilegiu pentru Pietreni a fost apoi întărit de fiul acestuia, Scarlat, între 1812 și 1818.

Epitropul bisericii Sf. Ioan stătea în fruntea orașului; la 1816 el era un Mare-Căpitan în funcțiune; o parte din fruntașii negustorimii sînt Greci.

Șchele pentru plute¹ la 1813, Piatra avea în fruntea ei, deci, după hrisov, pe epitropul de la Sf. Ioan, care e iscălit și supt un act din 5 Septembrie 1816². La întărire se

¹ *Doc. Callimachi*, I, p. 504.

² *Ibid.*, p. 527, n° 236.

făcuse „plata stîlpilor“ cari slujiau pentru hotărnicie. Orice schimbare de proprietate era lăsată încuviințării „ne-
gușitorilor târgoveți i a mahalagiilor“. Între locuitori erau
și boierinași, precum Dimitrachi Feștilă Medelnicer, Slu-
gerul Ianachi Adam, Stolnicul Dumitru Săcară¹. La 1819
găsim și pe preotul Ioan Blaga, și în document se spune
că „pecete bisăricii, a Sfântului Ioan g[o]spodu“, e „a tăr-
gului“².

„Stănjini 18, adică optusprizăci stănjini gospod, locul lui
Ioniță a Nazarii, ci-l are di la baba Romăniasă, însă doi-
sprezeci stănjini și jumătate lungul, și latul cincî stănjini
și jumătate, pi care, după analoghie ce aũ făcut, aũ plătit
unsprizeci lei și zeci părăli. stare întăi, căte doozeci și
cincî de părăle pe stănjăn, pentru cheltuiala ci s'aũ făcut
la înnoire hrisovului gospod ci-l avemu noi, târgovețăi,
de miluire di la Măriia Sa Alixandru Ioanu Călimah
Voivot din 1777, cari hrisovu înnoindu-să acomu la fiii lui
[=fiul] Mării Sale Domnul nostru Scărlatu Alixandru Cali-
mah Voivot, ci ni l-aũ făcutu, la 1814, iarăș miluire, la toți
târgoveții și lăcuiitorii ci ni aflăm șazătorii pi această moșii
a noastră de aița, din târgu Petrii, pentru disbatire și în-
prășurările ci și urmă în parte de sus, la hotarul acestii
moșii, din care megiesăi înprăjuras[e], — pentru că aũ plătit
numitul bani de sus arătați, i s'aũ datu această adiverință
la mâna sa, cu pecete târgului și cu iscăliturile noastră a
târgoveților fruntași, după hotărire luminatului hrisov.
Cari locu s'aũ stălpitu cu petrii hotare, și de acum în-
nainte să stăpăniască cu bună pace, ca o moșii și ocină
de veci, dinpreună cu urmasii săi. Și spre credință pu-
indu-să și pecete târgului, și aũ iscălitu și dumnalui
Hagi Dima ipitropul bisăricii gospot, din preună cu noi.
1818, Mai 23.“

Pecete cu fum, cu Sf. Ioan și: Ačasta pecete târgului
Pietri de la Ștefan Voevod. 7127.

¹ *Ibid.*

² *Ibid.*, p. 556, n° 284; cf. și *ibid.*, II, p. 130.

H. Dima Vel Căp[it]an] și epatrop (*sic*): Grigoraș. (Is-călitură românească nedescifrabilă.) Ἐπιστάσις Ἀποστολ., μαρτ.; Νω...που μαρτηρῶ; Διμίτριος Νικολάου μαρτηρῶ. Σταθρί Ζανε...

Pe margine: 222. S'aũ trecut la condică.

IV.

Probe de graiũ prahovean.

Din arhivele foastei administrații a Teleajinului scot aceste două acte care aũ însemnătate și pentru limbă ca și pentru moravurile prin anii 1830-40, cînd se mai păstra toată rînduiala „vechiului regim“ românesc:

1. Cî. supt.-ocărmuirî de Teleaj[ă]nu, plecată jalbă.

Facu cunoscut cin. supt.-cărmuirî de Teliajnu pentru unu Costache dascălu ce este logofătũ în satũ nostru. Noi, fiindu cărauși, amu plecatũ cu carile la ocna Slănicu ca să încarcămu sare la Oltelnăȝă¹, și noi amũ deshămatũ înũ țarna nostră ca să pășcunămu vitele, amu lăsatũ trei feçori ai noștri în paza a cailorũ, și așa s'aũ pomenitũ cu feçori și cu mumă-sa mai susũ pomenitului, și ne-aũ bătut feçori de morte cu paru, și noi aamu mersu cu sfatu satuluĩ ca să vaza strică[ciune], și noi, sfatu satuluĩ, n'amu dovetitu stricăçune nimică. Deacei plecatũ supuș rogăm... la cinstiti suptcărui să facă punere la cale asupra dre[p]tăȝi.

2. C. 1840. Jalbă a lui M. Pandelescu. „D[umnea]lui Costandinũ Stavărũ, răzorîndu-să cu mine la o finiaȝă dinũ Rizănești, în lipsă m[è] de acasă, la băile de la Balta Albă, dumniului, puindu-și oamenii la coasa finuluĩ, nu și-aũ păzit numai driapta stăpînire, ci aũ pus de aũ cositũ și dinũ trupu fineȝi mele giumătate.“ Plîngere.

¹ Oltenița.

B. INSCRIȚII.

I. MĂNASTIREA SINAIA.

1. La poarta de intrare prin zidul mănăstirii:

Aciastă poartă și cu toate înnoiturile câte să vădu acii
aū făcutu părintele Dionisie proin Tiruloī [= Tirului] înu
zălele lui Ionū Nicolae Voevoda, înu anulū de la Adamū
7228, Maiū 26. 1720.

2. La intrarea 'in biserică:

Zugrăvitu-s'aū această sf[ă]ntă biserică în zilele prea-
luminatului Domnū Io Alecsandru Costandinū Muruzū
Voevodū, fiindū Mitropolitū preaosf[i]nțitul Dosithei, și s'aū
săvirșitū prinū toată ostăneala și cheltuiala părintelui egu-
menū Damaschinū; ano 1795, Sept[emvrie]-16.

3. Chipurile ctitorilor:

Neagoe Basarabū Voevod (ca tinăr fără mustăți). Șerban Basarabū
Voevodū (coroană, haină de brocard, fond de aur). Costandinū Basa-
rabū Voevodū (coroană; aceleași haine de brocard). *Мариа и Теодора*
жена (= soțiile lui Mihaī Cantacuzino; Maria poartă calpac, cu postav
roșu la o parte; are haină verde pe roz, blană la mineci. Teodora
poartă scufie albă; dolman roșu pe haină de desupt verde; la git
o legătură albă. Lingă cea de-a doua, șese fete în roz, vinăt și alb
(trei din ele aū pe cap calpace). Mihaī Cantacuzino и чинь его (=
și fiii lui); nouă băieți cu haine: .albastru pe roș, roz pe albastru,
roșu și alb pe verde; toți aū gulere de altă culoare. Mihaī poartă
mustața lungă, barbă rotundă, părul destul de mare. Poartă dol-
man albastru, blănit cu cacom și avind brandenburguri; dedesupt,
haină roză cu nasturi, minecar cu roșu și nasturi; briū verde. El
ține mănăstirea, cu înfățișarea de acum; două turnuri, dintre care
cel din mijloc are două coperișuri. Costandinū Cantacuzino (Stol-
nicul; haină roșă cu cacom pe albastru); Maria (soția sa; scufie
albă; haină verde cu blană albă). Urmează — pe partea în care
zugrăveala a fost schimbată — încă un boier, cu trei băieți: la
urmă, pare să fie un *d* — decî: „Ștefan Voevod“; femeie cu scufie albă
și haină roșie (Doamna Păuna?). Vine la rind un bătrîn, cu haină
albastră, dolman vinăt, briū violet; lingă el patru fete (Con-
stantin Cantacuzino Postelnicul?). Urmează doi la cari se scrie
„Toma“, „Matei“: Toma e fără barbă, poartă dolman verde

și haină roșie; Matei, un dolman roz pe haină albastră. În capăt, „Șerban Cantacuzinò Voevod“ (coroană, haine de brocard, gulere de samur, briu roșu).

4. Pe două icoane de la catapeteazmă:

ⲁⲫⲒ, ⲡⲒⲤⲐⲗ ⲐⲘⲘⲀⲛⲂ ⲑⲒⲒⲒⲁⲔⲂ ⲘⲂⲐⲛⲒⲑⲂ [= 1703; a scris Tihan zugravul Ivanov].

Paraclisul.

1. La intrare: „1792, Mai 7“.

2. „Damaschin mon[ah] Sinait“, zugrăvit ca întemeietor.

3. Icoanele de pe catapeteazmă sînt din 1806, făcute de „Mincul zug[ravū]“.

Museul.

1. Pe un *Molitvenic* rusesc din 1698, de mai multe ori iscălitura „Mihaî Cantacuzinò Vel Spăt[ariū]“ și pecetea cu patru inițiale și vulturul bicefal — cunoscută — a lui Mihaî. — Pe altă foaie:

Acestu Molitvenicū iaste alū sfintei mănăstiri Sinaii de suptū muntele Buceaciului; Iul[ie] 22 d[ni], l[ea]t 7213 [1705].

2. *Evanghelie* rusească mare, din 1689.

3. *Mineie* din Buzău.

4. Pe un patrafir:

Ⲉⲕⲉⲛⲧⲓⲑⲏ ⲡⲁⲗⲁ ⲧⲟⲩ ⲓⲉⲣⲟⲓⲁⲕⲟⲛⲟⲩ ⲑⲉⲫⲁⲣ [= s'a înnoit de ierodiaconul Zefar]; 1748.

5. Pe fundul unei cutiuțe de metal cu flori în relief, lucru apusean:

† Artofor dat sfintei măn[ă]stiri Sinaei otū Buceču de Mihaî Cant. Com[i]s, leat 7235 [= 1726], Dich[emvrie] 3 dni.

Mihaî al II-lea se găsea la Brașov, de unde trimese și această cutiuță, între 1716 și 1720; v. *Brașovul și Romîni*, p. 239 și notele.

Antimise din expoziția Museului.

(V. mai sus, pp. 123-5.)

1. Antimis slavon al Mitropolitului moldovenesc Antonie (1730-9), apoi:

Acestū tabtū (*sic*) de antimisū s'aū făcutū precumū să veade, cu toată cheltuiala Sfinții Sale chirū Antonie Mitropolitū sočavschiî и всѣа Moldoviî, сотворения мира [=

de la Facerea Lumii] 720—, *от ржѣтва жѣ хрѣва* [= iar de la Nașterea lui Hristos] 17—.

E pe o pinză de colorare albăstrie.

2. Cel d'întăiū antimis al Mitropolitului Neofit (v. p. 126, n° IV):

Acestū d[u]mnezeescu jertvenic pre carele se săvîrșaste d[u]mnezeiasca cea făr de sînge și sf[i]nțita slujbă, s'aū blagoslovitū și s'aū sfințitū cu mîna preaosf[i]nțitului Mitropolitū alū Ungrovlahiei chir Neofit; leat 7248 [1739-40].

Este și un exemplar din antimisul, publicat în vol. XII, l. c., de la anul 7253 (1744-5).

3. Antimis, fără dată, al lui Filaret de Rimnic (acela pomenit mai sus, p. 127, n° VIII; aici am cetit însă: Preaostinții Sale). Și un exemplar din cel de la 1781; v. *Istoricul eparhiei Rîmniceului*, p. 216.

4. Antimis al Mitropolitului muntean Dosofteiu Filitis:

Cu mîna prasfințitului Mitropolitū alū Ungrovlahiei chirū Dositheī, leatū 1793.

5. Antimis al lui Veniamin Costachi, ca episcop de Roman:

.... Care s'aū sf[i]nțitū de iubitorulū de D[u]mnezeū chiriu chirū Veniaminū, episcopū Romanului, la anulū 1796, luna —.

6. Antimis al Mitropolitului muntean Nectarie:

.... S'aū blagoslovitū și s'aū sf[i]nțitū de smeritulū Mitropolitū alū Ungrovlahiei chiriu chirū Nectarie, luna lui —, 1800.

.... S'aū tipărit de Dimitrie Mihaī mon[ah] Pop[o]vicī, tip[ograf], Răm[nic].

7. Alt antimis, al lui Dosofteiu al Ungrovlahiei, din 1809, cu pomenirea Țarului ca stăpînitor al Principatului. Cf. *Inscripții*, I, p. 288, n° 6.

8. Cel d'întăiū antimis al episcopiei de Argeș:

.... S'aū blagoslovit și s'aū sfințit la smeritul episcop al Argeșului chir Iosif, și s'aū dat la bisearica din —, hramul —, sud —, 18—.

II. RÎMNICU-SĂRAT.

Mănăstirea.

1. La intrare, de-asupra ușii:

Io C[ostandin] B[răncoveanu] V[oevod].

Mihaï Cantacuzino V[e]l Spat[arū].

Acestă sf[ă]ntă și dumnezeiască mănăstire, al căruia hram să prăznuiaște Adormire de Dumnezeu Născătoarii și stăpâniî noastre Feçoarii Marii prè-înnălțatul și blagocestivul Domnu Io Costandin B[asarab] B[răncovanu] Voevod, mișcându-se den răvna și multa evlavie carea către sf[ă]ntul de dumnezeești minuni arătătoriu Muntele Sinaii, den temelie, în loculū acesta, unde mai nainte o mică biserică de lemnu era, și închinată aceluî sf[ă]ntū munte Sinaia, o aū rădicat și o aū înfrumusețatū și o aū înzestratū cu ceale ce s'aū căzutū, noū ctitor făcându-se; începându-se a să lucra la anulū Domnului H[risto]s 1691, și s'aū isprăvit la leat 1697; la cheltuiuala facerii aceștii sfinte mănăstiri aū dat și Mihaï Cantacuzino Spăt[ariū], ca și el să s[ă] chiami. Aceste dar s'aū făcut în slava și lauda numelū Domnului și veačnicului D[um]nezeu și în buna pomenire și ertarea păcatelor lor și a' părinților lor; leat 7205 [1697].

2. Chipurile ctitorilor:

'Αβέρκιος ἱγούμενος, μόναχος Σιναιτης [= Averchie egumenul, monah sinait]. Io Mateiū B[asarab] Voevod [haină de brocard de aur]. Jupan Preda Vornicul Brăncoveanu, jupanița Păuna [haine de brocard roșu la amîndoi]; jupan Papa snă Preda Vornicul, tatul lui Costandin Voevod [capul gol, ras; haină verde cu două brandenburguri de aur; haină de desupt, roșie]; jupanița Stanca Cantacuzino [cu scufie albă, prelungită printr'un vâl alb încrețit în jurul gitului]; Io Costandin B[asarab] Voevod, Doamna Maria; [fiicele lor:] Doamna Ilinca, Doamna Safta, Doamna Ancuța, Doamna Safta, Doamna Mariia, Doamna Bălașa; [fiii:] Io Costandin Voevod, Io Ștefan Voevod, Io Radul Voevod. [Bălașa vine după dinșii.]

3. Pe păriletele din stînga și pe cel stîng:

Io Șerban Bas[arab] Voevod [coroană, veșmînt de brocard roșu]; Costantin biv Vel Post. Cantacuzinò, Elina, jupanița ego; Mihaï Cantacuzino Spăt., jupanița Marga; [fiū mic:] Mihaï snă [e viitorul

Mihaï Comisul]; [fete:] Maria, Ancuța, Păuna, Ilinca [rochiî roșii și vinete].

4. Pe o icoană:

Acastă s[*f*ân]tă icoană S[*f*ân]ta prap[a]d[o]mna Parascheva s'au înbrăcat [cu] cheltuiala dum[ne]a[lor] Panait Se . . . [prins într'o floare de argint nouă], Hristodor Nicolescul, Eleni, soția [lui]; spre večnica pomenire; 1813, Iule.

5. Pe alta:

S'au plătitu acastă icoană de zugrăvitu și de av. (?) cu argintu de Tocalogaru (*sic*) i Ma[ria], soția sa, i Neculae fiu-său, spre a lor pomenire; 1835, Iunie.

6. Pe catepeteazma de zid:

Costandie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscopu sfântului și de D[um]nezeu îmblatū Munte Sinai. Ἰσαΐας Συναΐτις; 1806, Septembrie 7.

7. Pe un artofor:

Διονύσιος ἱερομ. μ. κτήμα τοῦ ἐξάρχου [e darul-mieū, Dionisie ieromonahul].

8. Pomelnic nou, începînd cu Brîncoveanu.

9. Grafite, ca: Jakob Wlodarski, 1792 și altele.

Cu privire la întemeierea mănăstirii din „tîrgul Rîmnicului“, cronica lui Radu Greceanu cuprinde la data de 1696 aceste însemnări: „însă mănăstire mare și cuvioasă, cu chiliile de piatră și cetate împrejur, pentru că, fiind și în loc ca acela de este în calea oștilor, și mai mult a Tătarilor, drept aceia Măria Sa au pus nevoință împreună cu unchiul Mării Sale ce s'au zis mai sus, de o au făcut cu țarie, ce multora scăpare și apărare să fie.“

În toamna anului 1706 se spune în același izvor că Brîncoveanu a venit la Rîmnic. La 14 Septembrie stă acolo, „veselindu-se cu toți boiarii Mării Sale“; a doua zi merge la Sărata.

III. BISERICA DIN PAȘCANI (Suceava).

1. De-asupra ușii de intrare:

Acast[ă] svîntă biserică, unde să prăznuiește hramu sfi[n]-ților arha[n]gheli Mihail și Gavriil, ani de la zidire Lumi 7172 [1664], Mart 31, s'au ziditū dinū timelie de fericiti întru pomenire Iordachi Catacuzino Marele-Spatari și soție sa, Alexandra, apoi, după întă[m]plări, așungînd a să afla și întru stricăciune și în lipsă de podoabile cuviincoasă,

de iznoavă prifăcându-să, s'aă înnoit cu adăogire și s'aă înpodobitū inlăuntru cu toate cele după cuviință de Iordachi Balș Marele-Visternic, fiul fericitilor întru pomenire Lupu Balș Marele-Logofăt și soție sa, Safta Catacozini, spre pomenire acelor care după aceia o aă păzitu și aă privighietū pentru bună stare ei și spre pomenire a tot niamul ctitorilorū ei, la anii de la Mintuitoriulū Hristosū 1807, Mai 1.

2. Pe clopotniță, sus:

ИЗКОЛЕНИЕМ ОТЦА И ПОСПѢШЕНИЕМ СНА И СЪВРШЕНИЕМ СТОГО ДѢХА НАЧА СѦ И СЪЗДА СѦ, СЪТВОРИ И ШРА[СИ] СѦ ЦРКВИ ИДЕЖ ЕСТ ХРАМ СТОГО СЪ В... АРХИСТРАТИГА И АРХАГЛА МИХАНА И ГАКРИЛА ІОРДАКІЕ ВЕЛ КИСТАРНИК И КНѢГИНА ЕГО АЛЕЖАНДРА ВЪ БЛАГОЧЕТНИКОМЪ И ХУЛЮБИКОМЪ ГПР. ИШМЪ ІОУ ЕСТРАТИА ВОВЕКОД ГПАР ЗЕМЛИ МОЛДАВСКОИ, КЛАТЪ ЗРѢКЪ, МЕСЦА ЮЛ. 1 ДНЬ [= Cu vrerea Tatălui și ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sfintului Duh s'a început și s'a zidit și s'a făcut și s'a înpodobit această biserică, la care este hramul Sfintului... arhanghel Mihail și Gavriil Iordachie Vel Vistiernic și jupâneasa lui Alexandra, supt blagocestivul și de Hristos iubitorul Domnul nostru Io Eustratie Voevod, Domn al țerii Moldovei, în anul 7162 [1664], luna lui Iulie în 10 zile.]

3. Pomelnic slavon :

ПОМЕН ГА ДША РАБ СКОИ БЛЖИИ КТИТОРИ СТОИ ШЕНТЕЛН СЕНО [= pomenește, Doamne, sufletele robilor săi, cucernicii (?) ctitori ai sfintului lăcașului acestuia]: ІЛЕНА, ІОУН, ПАЛАДИН, НАСТАСІЕ И ЧАД ИХ, ІОРДАКІЕ КАНТАКУЗНИНО, КАТЕРИНА И ЧАД ИХ, КОСТАНТИН, ІОРДАКІЕ, ІОУН, ИЛИНКА, ГАДА, НАСТАСІЕ, МИХАН, КТ. [Cantacuzinii], ЗМАРАНДА И ЧАД ИХ, ІОРДАКІЕ КТ. [Cantacuzinii], АЛЕЖАНДРА И ЧАД ИХ, ГАКРИЛ, ГІРКА И ЧАД ИХ, ГЕВРГИЕ, АНТИМИЕ И ЧАД ИХ, ПЕТРАШКО, АННА И ЧАД ИХИ, АПОСТОЛ, КАТРИНА И ЧАД ИХ, ГРИГОРИЕ КТ. [Cantacuzinii], ИЛЕНА И ЧАД ИХ, МАРИЕ, ІЛЕНА, ТОАДЕР, МАРИЕ И ЧАД ИХ, ШЛЕСАДА, ІОУН.

4. Pe potir:

Μνησθήτι, Κύριε, τὸν δοῦλον σου, Γεωργίου καὶ τῶν τεκνῶν. 1802,

Ἰουλίου [= Adă-ți aminte, Doamne, de robii tăi, Gheorghie și fiii; 1802, Iulie].

5. *Octoih* de Lemberg, 1644.

6. *Rânduiala diaconiei* (acefală).

7. Pe o *Cazanie* din veacul al XVII-lea:

Această carte mi-au dăruit-o Ioniță Beldimanu în cursul anilor 7253 [1745], Mart. 20.

Vasile Cantacuzino bivu Velu Stol[nicu].

Denu mila lui Dumn[e]dzeu și dinu silința dascălului meu.

8. Pe o *Evangelie* din 1697:

... Marichi Vist[ernicesei]; dat-o la s[fan]ta bisearică ot Băneasa. [Pecetea Cantacuzinilor.]

9. Pe un *Triod* grecesc:

Acest numit Triodă este al dunisale Visternicului Gheordache Balș, și l-au închinat sfinti bisericii Pășcani, ci este hramul Sfinți mai mari. . . Și amu scrisu eu cu mâna dascălu Ștefanu Muntianulu.

10. Pe un *Triodion* de București. 7208:

Carte de la Pășcani: această sf[an]tă carte ce să numește Triodă, să să știe că iaste a părintelui popei Oprii snă popei Radului otu Herăstrău, ginerile popei Nanu otu mahalao popei Crăcunū; 7245 [1736-7].

A fost și la „săhăstrie den Ciahlău“ (Durăul), la 4 Ianuar 7149 (1741).

11. *Chiriadromion* de București, 1732.

12. *Triod* de București, 7244 (1736).

13. *Liturgie* de Petersburg, 1732.

14. *Mineie* grecești din veacul al XVIII-lea.

15. *Mineie* de Rîmnic.

16. *Ecteni* pentru Țarul Nicolae Pavlovici.

17. *Tipicon* de Iași, 1816.

IV. BISERICA DIN OLTENI (Îngă Rîmnicu-Vîlcii).

1. Veche însemnare de-asupra ușii (astăzi dispărută):

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfintului Duh, amin. Ziditu -s'au această sfântă biserică, unde să prăznuște hramul sfintului arhieru Nicolae, de ctitorii părinți arhierii Eftimie Vlădica și Mihail episcopul, iar această

tindă, cu clopotnița, zidită, înfrumusețată cu zugrăveală, după cum se vede, cu toată cheltuiala robilor lui Dumnezeu preotu popa Marin, cu soția sa, Vasilca preoteasa, și Constandin cu soția sa Păuna, și au mai ajutat și alții, care cu ce au putut: Preda, Ioana, Nicolae, Sora, Dobrea, Floarea, Dima, Catrina, spre večnica pomenire; 7389 [1830], Septemvrie 15.

După Ghenadie Enăceanu, *Visite canonice*, p. 5.

2. Zugrăvit în altar (astăzi nu se mai vede):

S'au zugrăvit acest altar cu cheltuiala robilor lui Dumnezeu popa Ioan, diaconu Gheorghe, ca în veci să aibă pomenire; 7303 [1794-5].

Ibid.

3. Afară, de-asupra ușii (iarăși șters):

Nicolae preasfinte,

Caută spre noi cu milă fierbinte!

1835, Sept[emvrie] 15.

Ibid.

4. Chipurile ctitorilor (azi îngrozitor prefăcute):

Eftimie Vlădica; Mihail episcop.

Ibid. Reproduse în *Istoricul eparhiei Rîmnicului*, p. 8. Țin pe mină biserica fără turn. Pentru vremea cînd au păstorit acești arhiereși, v. *Floarea Darurilor*, II, despre cartea citată mai sus.

5. Zgîrietură în cărămida aparentă a părășilor laterali:

Прѣстакн се Дѣмитра ерница, лѣт ѣзскѣ; Мнѣхань снѣ его, ѣзскѣ [= a răposat Dumitra preoteasa, la anul 7212=1713-4; Mihail, fiul ei. 7225=1716-7].

6. Alta:

Пом[ени] гди Юникѣ, влѣт ѣзскѣ [= pomenește, Doamne, pe Ioanichie; anul 7260=1751-2].

7. A treia:

Помени гн ерен Статѣ, ѣзскѣ, мсца Н[оемврия] д [= pomenește, Doamne, pe preotul Statu; 7209 = 1700, luna Noiembrie 4].

8. A patra:

Лѣт ѣзскѣ, Данїла м. [7307=1828-9; Daniil monah].

9. A cincea:

Căndu au luatū Nemți Țara, la 7225 [1716-7].

10. Pe o cruce (c. 1650-700):

Stanca, Iona, cu fii lor, cu neam[ul] lor.

11. Pe un potir de cositor:

По́мни гсди Поп[а] Ghiorghie i Stanca, Rista, Rusa, Marga, Tănas[e], Conda, Chira, Mariia, Aspra; 7227 [1718-9].

12. Pe un *Mărgărit*, întâia ediție:

Leat 7270 [1761-2] de la Facerea Lumii, m'aū făcut Măriia Sa Costandin Nicolae Voivod Log[o]f[ăt] za Visterie. D[u]mitru.

13. *Cazanii* din 7246.

14. Pe un *Penlicostariu* din 1743:

Acest sfânt Penticostarū, acestū sfântū Penticostariū (*sic*) l-amū dăruitū la schitulū sfintei episcopii ce să numește Oltenii, unde să cinstește și să prăznuiască hrumulū sfintului ierarhū Nicolae, ca să fie pentru treaba sfintei biserici stătătorū, ca în veaci să amū pomenire; Fev[ruar] 26 dni, 7254 [1746].

În două locuri, pecetea cu negru a episcopului Climent.

Și în *Istoricul eparhiei Rîmnicului*, p. 328, nota 2.

V. CRUCE DIN ȚIGĂNIA RÎMNICULUI-VÎLCII.

Cu vreaarea Tatălui și cu ajutoriul Fiiului și cu săvrășirea Sf[ă]ntului Duh rădicatu-s'au această sf[ă]ntă și de viiață făcătoare cruce întru lauda sf[ă]ntului și de ciude făcător[iu] Nicolae în zilele bunului creștin Io Duca Voevod, cu toată userdia și cu nevoința preasfințitului părinte chir Stefan arhiepiscop Răimnicului, Noul-Severin, meseța... 20, leat 7183, 1673 [fals, de fapt, 1675].

Pe altă lature:

Această sfântă cruce s'au mutat de Andrei, Ecaterina, Vasile, Mihaî, Ioan, Maria, Măria.

MISCELLANEA

I. Scrisori ale lui Ienachi Kogălniceanu cronicarul și ale altora.

I.

Vornice dinū satulū Ponceștii i voi, lăcuitoři săteni de acolò, dintr' acestū satū dinū Țin[u]tu Eșului, sănătate vă poftescū. Mai multū n'avuiū cătră voi, fără de cătū aice m'amū înștiințatū că ați fi cumpăratū venitulū moșii dumisale Stol[nicului] Tomii Iamandī, a Punceștilorū, care moșie este de iasta parte de Prutū, și șideți pe dānsa. Are moșie în ceia parte de Prutū, numai cu unū medianū de boi treci la malulū Prutulū, iarū nu mai multū, iarū de acolo încolò, de ceia parte, este moșie mē, Vale-lui-Rangu, cu altele, după cum știți cei bătrāni ai voștri. De care iată vă scriū, în hotarulū mieū, în ceia parte să nu vă întindeți. Iarū, de are stăpānu care v'aū vāndutū, în aceia parte mai multū de cătū v'arātū, să-și iā dumnelui scrisorile și să vii, la Eși, și-și va căuta cu mine cu Divanul, ș'atunce,— după hotărāre Divanulū, căci eū sātū de a purure la Divanū față. Iarū voi să nu vă întindeți; că pentru una ca ācāsta vā dāu de știre ca să știți, căci, pe urmā, cătū de puținā pagubā mi s'a pricinui, din capitile și casāle voastre să vorū plini. Și să nu ziciți că nu v'amū datū de știre pentru toate. Cā mai multū decātū v'arātū, Iamandieștii [n'aū] în ceia parte. De care datoria imi facū; în alta parte cumpărați: niminī nu vā oprești, că-i a dumisale; iarū în ceia parte, curgi după cumū vā arātu. Faciți-i știre, și, dacā va avē moșie, va veni și-și va căta-o cu gudecata. Căci eū amū datū poruncā la o[mul] mieū, ș' pe Toader Iamandī să nu-lū îngāduiască a stăpāni în Colonești, căci sātū baștinā

ale meli, și Coloneștiu ci i-au datū frati-mieū zestre, aū eșătū să-și caute cu soacră-sa, până este vie. Iarū la aceștie treabă n'aū. Și, după cumū vā arătū, căutați ca să nu cum-părați cu banii voștri gălčavă, că pe urmă v'a cādē cu greū. Și eū datorie imi facū de vā arătū pre amărunt[ulū]. Ačasta, și fiți sănătoși. 1791, Iulie 12.

Enachi Cog[ă]l[niceanu], Stol[nicū].

[V°:] Cătră Vor[niculū] i sătenii di satulū Ponceștiu, di pe Prutū, de la Țăn[ulū] Iașulū, să să dē lângă Zberoi.

II.

Vornice Ioniță Lupașcu, sănătate. Iată că aici m'amū înștiințatū că ai fi vichilu a Sto[lni]c[ulū] Tomei Iamandi acolo, la Poncești; de care ai fi invitāndu pe oamenii dinū satu Poncești ca să triacă Prut[ulū] în cee parti, ca să-mi stropșască moșie mē Vale lui Rangu, ce amū acolo cu alți răzăși di acolo. Di care mi-aū fostu di merari, că ești omu sluj[i]tu, și de ce nu vei să socotești ce va să zacă urma, aciastă îndemnare țaranilor ca să triacă în tărie, să ē dejmă lui Iamandi? Care nu poți să socotești că poate să să bată cu răzăși? Și nu-i o nimică dacā s'a face și moarte! Că Vornic[ulū] a da samă, saū Iamandi îi va apăra, ca unū mare puternicū ce esti în Moldova, — socotindu că atunce s'a tragi, și a da pe Vornicū de grumaz, apărāndu-să că nu știe nimică. Iar, di sântu scrisorile lui Iamandi în mână ta, ca la unū vechilu ce ești, și scriie într'ansăle că moșie Ponceștiu trece Prut[ulū] înū Vale-lui-Rangu, chiamă pe răzăși, și le arată ce scie, macarū și mie, și atunci trece sănătosū. iară nu cu sopile (*sic*), că nu ț'orū da! Și ț'arătū că nu te porți bine. Și, pentru ca să lipsască aceste, iată că amū trimesū carte domniască că să ē răzăși di pe Vale-lui-Rangu di a zăce din toate, după cumū arată carte g[os]p[o]d. Iarū, cāndu nu v'eți mulțumi, să va opri toată dejma, și vei da știre Stolnic[ulū], și a veni, și vomū sta, și ne vomū judeca, fiindu Domnie, și a cui scrisorī vorū fi mai buni, acela va lua

și pâne. Că așe să cadî, fiindu că-î stăpâniri aici; și nu cu bătae și cu bățul, că nu ședi bine. Că te numeri omu sluj[i]tu, și cu sămțari, și să cade, pricinî ca aceste, câtă vii putê, să le potoli, iară nu să le ațățî. Și, ca unū vechilū, poțî să dai di știre și Stol[nicului] Iamandî. Și eū iată că datorie îmi facu; și apoî te socotește să nu-ți cadă mai cu greū. Aciasta. [1790], Avgust 11.

Bunū voitoriū:

Enache Kog[ă]l[niceanu], Stol[nicū].

Cătră Ioniță Lupașcu Vornicelu de la satu Ponceștiî, de iastă parte, să să dè la Prut.

Pecete mică, roșie, cu scut și arme; ruptă.

III.

Vornice și voi, sătenî, sănătate. Aducăndu-mî Andreî Ruzmecî, săteanu de acolò, o scrisoare a voastră, ce-mî scrieți ca să vă vândū venitulū aceî moșii, decî, fiindū-că înū estu anu nu esti vândută nimăruî, nicî voi nu o vândū. Ci să căutați voi să o stăpăniți, totū hotarulū aceștiî moșii, după cumū aū înblatū din vacū amândoi părțile: peste Prutū pân în părău Ranguluî, după cum știți voi moșii pă unde merge cu hotaru. Ce nîmi pe alți răzășî, de să vor scula, să nu-î îngăduiți. Iarū cine va avè ceva, să cauti la Divanu. Și voi, ce-ți fi cu lăcuința pe aciastă moșii, veți da obiçnuitu adetu la acestu anu, atătū lei de casă, și dejma pânei și a fânuluî, și a stupiloru,— veți da după obicei. Și poroncă și tu, Vornice, să aibî, a-mî purtari de griji moșii, a nu să păgubi ceva dinū veniturile sali. Și voi, de veți fi supărați de cătră cineva, să veniți la mini, și eū, la celi ce voi putê, mă voi săli în spre odihna voastră. Pentru oameniî ce-mî scriî că aū fugitu dinū satū la alte satî dinū pân preġuru, să mergî, Vornice, la dum[nea]lor boeriî ispravnicî, și vei arăta fugiți, pe unde săntū, și d[u]m[neal]o[r], după poronca domniască, îi vorū aduce la locū. Aciasta. 1793, Iuni 8.

Enachi Cog[ă]l[niceanu], Stol[ni]c.

IV.

Cu plecăcuni sărutu cinst[ită] mâna dum[itale], arhonu Log[o]f[ă]t.

Cu voe lui Dumnezeu și blagoslovenie dum[itale] amu venit și eu astăzi acasă, arhonu Log[o]f[e]te. În vreme cându amu fostu la Eși, câtu ti-ai pusu pentru mine, eu știu. Milostivulu Dumnezeu să lungească viața dum[itale] cu fericire! Daru amu luatü fägăduință dela dum[neata] că te vei sili și pentru isprăvnicie Sucevei, că amu avutü și fägăduință, după cumü și însuși dum[neata] știi. Acumü văzuiü într'altü chipü, și, cât pentru vărulü Mateiü, cu numele lui Dumnezeu de nu-mi pare bini, și dorëmu să fiü tovarășü cu dum[nealu]i. Dar ce să facü? Ačasta este din neinnorocire, iarü, câtü pentru voința dum[itale], după bunătate care o porți și dragoste č-amü cunoscutü dela dum[neata], săntü încredințatü că vei fi fostü bucurosü ca să fiü. Cu toate acestea mă rogü, arhonu Log[o]f[e]te, din partea dum[itale], ca să scrii dum[neata] unü răvașü cătră vărulü Mateiü, ca să mă aģute la puținei oameni ce amü aicea. Și mă rogü să scrii și Banului Vărnăvü, că destulü amü pătimitü de isprav[ni]ciü č-au fostü mai înainte, că, câte rândueli au fostü, nici-una nu m'au trecut: au adaosü la čvertu și cu 4 lei; au mai venitü niște Țiganü aicea, de au furatü și au jăcuitü oamenii, că furas[ă] și cai, și, dacă au săritü după dănșii, și i-au prinsu, isprav[ni]č[i]ü au găsitü eftirale (*sic*), și au venitü aicea și li-au mai luatü 36 lei. În credința lui Dumnezeu îi zicu, arhonde, că, pușini oameni ce amü, au rămas să să spargă. Căci nu-i satü vechiü, îi numai de vr'o patru ani; amü [s]trănsu niște bejenari calici, și, pușinü să li să dë pricină, s'orü sparge. Și Dolhasca este știută și de dum[neata], că mai înainte, până a nu veni eu într'ansa, nu trecë anü să nu se facă ucideri; de cându amü venitü aicea, s'au tăet aceae. Acumü, dacă s'orü duce acei doi-trei oameni ce amü, întâi eu voi fi jărtvă tălharilorü. Pentru ačasta mă rogü, arhonu Log[o]f[e]te, după

bunătate care o porți, chivernisește-mă să nu vină la o stare ca aceea. Eū la vărulū Mateiū amū toată nădejde, și mai vartosū de-ī scrii și dum[neata], că dinū copilărie dumisale bini amū trăitū. Osăbitū, arhonda, nu știū de mi-or da ceva dinū venitulū boerii, iarū, prinū bunătatea dum[nealu]i de a fi ceva, mă rog, arhonū Log[o]f[e]te, să nu mă uiți, măcarū că amū toată nedejde, știindū cătū ești de bunișorū. Osăbitū ieatā și unū zapisū a lui Costandin Cernovodianulū, ce l-aū datū la desatinā pentru rupta Pășcanilorū; care l-amū datū rămășiță 20 lei. Osăbitū, cândū eramū astā varā la Eși, mi-ai fostū poruncitū d[u]m[neata] pentru niște dohotū curatū: iatā acumū trimisaiū dum[itale] cincī vedre de dohotū foarte curatū. Și sântū a dum[itale] plecatā slugă,

Iord[achi] Cananò Pah[arnicū].

Dumisale cucoaneī Catrineī Log[o]f[e]t[esei], p̄rē-iubitū soțului dumitale, mă închinū cu multā plecăciune, și mă rogū, celebī, să-ī zici să-ți fie havalē dum[itale] cu aducere aminte, ca să nu mă uiți.

Cinst[itului] și al mieū mai mare, dum[nealu]i Ghiorghii Sturdza Vel Log[o]f[ă]t, cu multā plecăciune.

Pecete neagrā cu: „Iorūdachi Cananò; 1779“.

V.

Cinstiti dum[itale] Iordachi Vărnay, vt[ori] Post[elnicū], fericitā sănătate îți poftescū dela Dumnezăū ca să-ți dăruiască. Răvaș[ul] ce ai triimis cu Vornicu dinū Liveni, amū luatū. Pentru cercetare ce avē să ē Vornicu în loculū cărăușului, fiindū-că nu s'aū adusū, după pofta dum[itale] s'aū trecutū cu vedere, și i s'aū plătitū și bani pe acelū carū, la 9 cetfertī, 14 lei, 69 bani. Bezū 5 lei ce aū luatū cărăușului di la Divanū. Pentru supărările oștenilor, ce-mi scrii că tragū biețai lăcuiitori, la ačasta piste totū loculū tragū supărări, iarū pentru că le-aarū fi cerândū frânghiī saū orzū, nice de cumū să nu li să dē, fiindū-că i-amū triimisū și la maiorulū, ca să arāti supărările lorū. Pentru

doi cai ci ai triimisă, cari cai sântu la dum[nealu]i de astă toamnă prinși, i-aă adusă Vornic[ulă] aice.

91, Ghen[a]r 26.

A dum[ital]i frate.

Răvașu că s'aă priimită cai la Botoșani de dum[nea]lui Spat[ariulă].

Lichini, Ivană, Ostafi . . .

II. Catastiful și diatele Marelui-Vistier Nicolae Bașotă.

La 1701, se întăriaă moșiile Șoldănești — viitorul tîrg și oraș al Folticenilor —, Broșteni și Pădurenii lui Nicolae Bașotă Vel Vistier (*Doc. Callimachi*, I, p. 559, n° 293). Avea moșii multe și aiurea, și dădea bani cu împrumut (*Doc. Cantacuzinilor*, p. 123, n° LVIII). Această avere-î venia de la înaintașii săi, căci, de și familia Bașotă nu era din cele mari (numele e însă foarte vechi; cf. Balotă, Hociotă, Còcotă, Dobrotă, etc.), Gheorghe Bașotă jucase un rol politic în veacul al XVII-lea (v. vol. IV, tabla), începînd de la Cămărășia domnească aducătoare de ciștiguri bune (vol. XI, p. 91, n° 193; p. 276, n° 22), iar Hatmanul Zosin un rol militar ridicul către sfîrșitul veacului (*ibid.*, p. 157. Fiul lui, Petrașcu, Neculce, p. 269).

Bașotă fu, după Paladi (Neculce, p. 289), Vistiernicul lui Mihai Racoviță. în a doua Domnie, vestită pentru lăcuste, foamete, desetină țărănească, și pe Mitropolit, episcopi, mănăstiri și toți boierii, pe lingă breslele scutite, apoî pentru pogonăritul crescut — un galbăn de pogon, de „oftaă și se văitaă“ cei cu viile, — pentru „vedritul“ adaus la cules, după ce „uitase pogonăritul“, pentru fumărit, 2 ughi de horn, care a făcut „de și-aă stricat căscioarele, de le aă răsipit din temelie“, sau măcar hornurile (N. Costin, pp. 56-7).

Cînd urmă în Domnie Nicolae Mavrocordat, mulți fură loviți de urgia lui, ca Rugină și Ștefan Luca Vistiernicul, „pentru banii nepăștilor“; cei ce înaintaseră bani Vistieriei rămăseră păgubiți (N. Costin, pp. 74-5; Neculce, p. 295). Zlotașii aveau poruncă să dea, înapoî „mojicilor“ banii de pe năpăști și „pecetluintele“ de un leu (Neculce, l. c.). Ilie Cantacuzino, noul Vistiernic-Mare, se arată neînduplecat.

Bașotă căzu la închisoare, și rămase un an acolo (cf. N. Costin p. 80), și averea i se mistui în descurcarea Vistieriei lui Mihai-Vodă.

Bașotă avea, din căsătoria cu jupăneasa Axinia, un fiu, Toader

care ajunsese abia Spătar-Mare până pe la 1720. O fată a lui luase pe Spătarul Stroici, alta, Catrina, pe Gheorghită al Manii, boierinaș, o a treia, Alexandra, pe un „fecior de boier mare“, Dumitrachi, care o lăsă muritoare de foame și fără adăpost; alta, Maria, merse după fratele vestitului viteaz moldovean din oastea lui Sobieski, Costașco Turculeț, după Medelnicerul Andrieș; iar cea din urmă, Tofana, se mărită cu Ilie de Vistierie.

Față de acești urmași ai săi Bașotă își arăta starea averii la 10 Iulie 1721, precum urmează¹:

Socotiala ă-amă făcută eă, Neculai Bașotă bivă Vist[ieriū], dinū moșii ă-amă datū fiilorū și ginerilorū mieī, dinū câte mi-aă rămasū, fără câte amă vândutū, di-amă datū datornicilorū, cari m'amă îndatoritū în dzilele Mării Sali lui Mihaī-Vodă, pentru poruncili Mării Sali, cândū amă fostu Visternicū, și nu mi-aă mai orânduitū; fără alte datorii ce staū neplălite; iarū, câte mi-aă mai rămasū, l'amă datū, precum scrii mai ăosū; lt. 7229 [1721], Iușie] 10.

† Fiiului mieū, lui Toderū Bașotă bivū Velū Șătrari, amă socotitū și i-amă datū satulū Șoldăneștii, cu vecini, și altă săliști ce să hotăriaști cu Șoldănești, anume Broștenii, iarū dintr'alte zestre saū bucate nemică nu i-amă datū, socotindū că mai pe urmă i-oī da. Încă elū, vădzindu-mă c'amă cădzutū la mari greū, aă datū pentru mini la datornici cari-s însămnași anume: 250 lei la Măimutū Dervișolu otū Romanū, ș'aă mai datū lui Husainū-Sărdari 40 lei, și 34 stupi lui Toderășco snă Ursăchioae Stolnicesii, iarū pentru mini. Ș'aă mai datū 20 lei la moarte maică-sa. Aceste câte l'aă datū pentru mini, li-aă datū din dzestre

¹ Încă la 18 Maiū 1720, Bașotă se îngrijia de moșiile lui, și i se făcea, la această dată, hotarnica satului dorohoiian Brătenī:

18 Maiū 7228. Hotărnice pentru „Neculai Bașotă, ce aă fostu Visternicū-Mare“, la Brătenī (Dorohoiū). Se întrebă „Andreī Balșū vtori Spăt., Ursulū părcălabulū, Pascalū Hoștenū părcălabū, Ionū Călimanū, Ștefanū Iorga otū Dorneștii“. Se hotărește „denū semne înū semne“: „O muchișoră de delū . . . Peste o ședzetură pāntr'un dānbu . . . Pentr'o răpșoră . . . Vale ce să chemă Hodoroē . . . Hotariulū Bordelorū.“

Și la 29 Octombree 7231 (1722).

ce-au avut de pe ȝupăniasă; măcară că i-amă dată această moșie ce mai sus scrii, ce, cătă aă dată elă pentru mini la acea datorii, tottușă o ară hi cumpărată cu acești bani, fără alte cheltueli ă-au făcută cu mini la neăgunsulă mieă,— măcară că elă aă fostă scosă dină casă mai înainte di ce amă încăpută eă la datorii.

Iară ginerelă mieă Stroici Spătarulă, fiindă de multă vreme căsătorită, până amă mai avută prilejă di-amă mai putut griji căte orici, amă socotită și dumisali Căbicieni la Hărlăă, fără vecini. Căci că doi-trii vecini ă-amă avută la Șoldănești, amă ruptu cătă s'a alege dintr'acii vecini, care amă fostă dată fiului mieă Toderă, ș'amă făcută parte ș'acestoră doaă fiice mai mici, anume Catrinei și Tofanii,— cari mărturisescu anume mai ȝosă, niavăndă cu altă, cu ce le aȝutori, rămăindă la ăa cumplită datorii. Dici așă să ție.

Iară gineri-meă Gheorȝița Mani și fiică-mă Catrinii amă socotită și i-amă dată a patra parte de Berești, la Ținutulă Niamțului, și dină Popșăști ce să va alege, și i-amă dată și patru vecini dină Șoldănești, anume Tudosii, căsașă, și Ionă a vătamanului, tijă, Ștefană Olariulă, tijă, Andoniasa cu trei copii și Vasili snă Simionă, bucătară holt[eiă], și așă să ții.

Iară pentru gineri-mieă Ilie de Visterii, cari aă luată pe fiică-mă, pe Tofana, mai pe urmă, la neputința mă, și neavăndă cu altă cu ce o griji, amă socotită și i-amă dată ȝumătate de sată de Dolniceni, cari aă fostă și cu vecini, de a pută afla pe cineva; și, dină vecini de Șoldănești, amă făcută parte de trei oameni căsași, anume Toderă snă Bălană, Ștefană snă Istratii și pe Andrieșă snă Magăi, ș'așă să ție. Și a patra parte s'aă mai dezbătută, — care s'aă făcută 3 părți de sată.

Pentru ginere-meă Dumitrachie, cari aă ținută pe fiică-mă Alecsandra, care, căsătorind-o mai înainte, ș'avăndă prileji, i-amă îndzăstrată bini cu de toate, din destulă, cu bucate și cu odoră, fiindă fičoră de boeri mare, amă nedăjduită c'oă avă pomană pe urmă, iară dumneală, nu ș.imă în ce

chipă, că nice ș[i]-o ținè cumă să cade, ca pre o femeie, ce era izgonită și șādè mai multă la casa mè decâtă la casa lui, și 'ndatā aū începută a-i prăpădi č-aū avutū dela mini, și bucate, și odoară. Că numai unū lanțuhū ce l-amū fostu cumpăratū eū înū patru sute și doaădzăci de lei, și l-aū vāndutū dumnealū Tomiū neguțitoriului înū trii sute lei. Iarū dintr'altele nu știmū cui li-aū mai vāndutū, că li-aū prăpăditū toate, și fiică-mè totū aū fostu izgonită, până i s'aū tāmplatū și morte ei la casa mè. Iarū pentru doă cupe de argintu, careli aū fostu dela mini, li-aū pusū dumnealū singurū zălogū dreptu patruzăci de lei, di-aū plătītū patru sārindare. Iarū alte pamenți, până la anulū, toate li-amū grijitū eū, precumū știū megieș[iī] și preuți cari s'aū tāmplatū atunce, pecumū amū grijit-o. Și, tāmplāndu-să cinci șaraguri de mārğaritari, iarū ce-aū fostu dela mini, de l-amū fostū pusū eū zălog la unū Turcu, — cari s'aū prețaluitū dreptu o sută și treidzăci lei, cari mi-au făcutū fiică-mè diiată la moarte ei, — să rămāe acelū mārğaritari pentru grijāli ce s'aū grijitū până la anulū. Iarū unū raftu ce l-amū fostu scosū eū de demultu, ș'acmu mai pe urmă i l-amū datū, ș'acela și unū inelū č-aū fostu datū fiică-mè Alicsandra ficii meli Catriniū, l-amū luatū dela Catrina și l-amū datū iarāși, ca să li dè nepotă-mè Saftiū, ficii dumisali. Și, deosābi de ācasta, mi-aū fostu mii datori Dumitrachii cu șes[ă]dzăci și trii de lei, cu zapisū, și cu triidzăci și optū de galbeni dinū dājdile dumisali, ce l-amū plătītū cândū amū fostu Visternicū, fără cātū i-amū rădicatū de la Māriia Sa Vodā cu pecitluituri, și patru-dzăci și patru de galbeni č-aū luatū dumnealū asupra dumisali, oamenī dinū Dinsālești (*sic*), din orānduele și dinū păpușoritū, dzicāndū că mi-a da pe urmă, și nu mi i-aū mai datū; și cincidzăci și trei de galbeni desetina dumisali de pe stupi și de pe mascuri, cândū aū eșitū desetinili întâi, cari mi-aū fostu tocimala cu desetnicii, cātū arū cuprinde desetina dumisale, să fie în dobānda mè. Cari aceste toate mi s'aū rugatū dumnealū la tārgu, la Romanū, să i li ertu dumisali toate, și să nu mai ames-

tece dumnealui nici la moșii, nici la nemicu. Și eu încă i-amu făcutu de la mâna me răvașu, să nu mai aibă nici-o nevoe de aceste de toate, și i-amu datu și zapisulu cu ce mi-au fostu datori, și diiata de la fiică-me; ș'așe rădicu cu sufletulu mieu, că ni-au fostu tocmala, iarū, pentru năcazul č-au făcutu fiică-me, în doaădzăci și unulu de ai, ce, di-au fostu pricina de spre fiică-me, Dumn[e]ldzău să-lu erte, iarū, di-au fostu pricina di spre dumn[ea]lui, să de samă la înfricoșetulu ġudețu, pentru (că) năcazulu č-au avutu fiică-me într'atâte ani, și pentru crămăluiala (*sic*), č-amu avutu noi, părinții ei.

Iarū pentru fiică-me Marie, č-au fostu după Andrii Turculeți, cari după moarte lu trăindū fiică-me acolo, și tâmplându-să de s'au pogorātu mai încoci, mai în ġosū, și năș[ă]lindu-i-să să să călugăriască, și mii tâmplându-să în dzilele Mării Sale lu Neculai-Vodă, în Domnie d'intăi, di amū fostu totū închisū într'acelu anū, de datori, numai č-amu audzitu că s'au călugăritu la mănăstiri la Topoliți, și, dinū vite ce i-au fost rămasū după moarte soțu-său, au datū moarte vitelor ča mare, cândū Moscalii, cândū au peritu în toată țara. Cari puțani vite i-au rămasū, cumū și pe la alții, și, oile iarășū fiindū acolo, pe lângă dănsa, la Topoliți, cari eu nici cu ochii nu li-am vădzutu. Cari eu la aceli vremi amū fostu închisū, de nu-mi eramū bucurosū sufletulu, fără cătū încă li-au prăpăditū toate; cari eu nu le puteamū să cercu de aceli, că stamū de capulu mieu.

Și, deosăbi de aceia ce eramū închisū, înbla zapcii de la Domnie, cu datornicii împreună, pe unde ce găsă e[ī], îm[ī] lua totū, cătū eu nici de casa me nu putē[m] sta să-mi cautū. Iarū, dinū epe și cai, č-au fostu frănte, li-au luatū Turculeți Medelniceriulū, dzicându că-i datori, și, dintr'alte č-au rămasū acasă-i, č-au fostu mai buni, au datū samă c'au luatū totū dumnealorū: rafturi, sabii, săhăidaci, č-au fostu,— așe au datū samă c'au luatū totū dumnealui. Iarū, dinū epe č-au fostu mai rămasu bracu (*sic*), unsprădzeci vite mari și unū străjnicū și doaă străjnici, care arată

într'ună izvodă scrisă de atunci, cu slovă, de acolo, de câte vite au fostu rămasă,— iară, până a sosi aice, a rămasă 6 epe mari și un armăsar cu zgaibă la picor, cari de aca zgaibă a murit, și doi tretinași, cari pe unul l-au vândut lui Vasili Hăbășăscul¹. Iară câte vite a mai rămasă, fiindu în epile lui Gheorghită Mani, dându prada Tătarilor, la vreme cătanelor, a luat Tătari și epile lui Gheorghiti, și aceli ș'altora, a tuturora, cându a fostu într'acelu Ținut a Niamțului. Iară, dintr'altă c-au avut e dinu casă, nu știu c'au făcutu, că nici cu ochii n'amă vădzut, — că e de la Topoliți s'au mutat la mănăstiri la Orbic, și acolo a șădzut până la o vreme, și de acolo s'au rădicat de s'au dus în sus, fără știre mē. Că eu eram pe aceia vreme trimis de Marie Sa Neculai-Vodă la Câmpul Lungu; care amă fostu bolnav acolo ună an, precum mă știu toți. Fără o blană de patcă de jderu, ce o purta e suptu ună habaci de postav: dându e tamberul unu preut, pe ună sārândari, amă luat eu blana dă la acelu preut, veche cum era, cari este ș'acmu față. Iară alte c-au avut, haine, li-a luat cu sini cându s'au dus în sus, nu știm ce li-a făcutu. Iară eu, avându o ciriadă de boi acolo, în sus, și neputând-o vinde eu, și rămăind în sama dumisali lui Andri Turculeți, i-a vândut dumnelui, și mi-a rămasă la dumn[e]lui o sută și cincidzaci de taleri, cu șapte boi c-au vândut mai pe urmă, bracă. Și dintr'acești bani a fostu să dē dumnelui fratelui dumisali, lui Costașco Turculu, cindzaci de lei, care îi luasă dumn[e]lui Andrei împrumut de la fratele dumisali Costașco cu zălogu, c'unu raftu al mieu, și mi-a scos dumn-

¹ Cu privire la Vasile Hăbășescul, aceeași colecție dă actul ce urmează :

26 Mai 1723 (1725). Mihaî Racovița-Vodă, pentru hotărnicia Lescanilor, „Vasale Hăbășăscul s'au sculat și a dat gumătate dintru aceste sălește sîntii mănăstirii Trisfetitelor, pentru sufletul lui, iară gumătate a vândut mănăstirii, și i-a dat egumenul de Trisfetitele 200 lei bătuș”. Egumen e acum „Ezachiil... Pe vreme răsboalelor pustiindu-să moșia mănăstirii.”

n[e]lui zalogulū, și mi l-aū datū. Nu știū, datu-i-aū banii aū ba, iar mii aū rămasū aca sută și cindzăci de taleri la dumnealui, ca să dē dintr'acei bani. Și, deosăbi de ačasta, amū datū pentru stupi č-aū avutū ei la Cernăuți la desetinici patruzăci de galbeni, și treidzăci de lei goștina, de vreme č-aū muritū Andrii Turculeți, și treispădzeci galbeni pentru stupi, č-aū avutū ei la Dăncăuți la Hotinū. Fără cātū, dinū toate bucatele č-aū avutū ē, știū că s'aū vāndutū o iapă pagă dreptū dzeci lei și patru boi tineri dreptu doaădzăci de lei. Și dintr'aceste ș'aū făcutū ē o rochii și unū habaciū cu blanī negre, și slujnicii haine, ș'aū datū și simbrie unū argatū, ș'aū plătītū și desetină pe puțanei stupi č-aū avutū acolo la Orbicū. Ș'acești bani totū la trebili ei aū mārșū, iarū eū de nemică nu o amū păgubitū; numai ē, fiindū o femee fără minte, ș'aū prăpăditū totū. Iarū pentru o nepotă č-aū fost făcută cu Andrieșū, știindū că o țani dumn[e]i cuscra Medelnicroai l.ī Turculețū, spuindu-mi Istratiī, sluga dumisali, aice, la Eșū, precumū s'aū adevēritū dumneii că ș'a faci pomană cu dānsa de a o cāsători, fiindu-i și moșii de pe tatāsău acolo la Cernăuți, și adevērindu-mi sluga dumisali Istratie, cu adevērat amū datū și eū dresăli și zapisăli unū satū de la Hotinū, anume Dăncăuți, ce să hotărăște cu țargulū Hotinulū,— cari gūmātate de sat este alū mieū, iarū altă gūmātate de satū este a nepoților mii, a Manoleștiloru. Cari li-amū datū la mână lui Istrate, de li-aū dusū la mână dumisali Medelnicroai Turculesii să li dē, făcāndu-și dumneii pomană cu aca copilă, ca să ție aca gūmātate de satū; iarū cialaltă gūmātate să o ție nepoții miei, precumū ni-i socotiala, di-a milui Dumnedzāū să mai iasă aceli locuri din mână Turcilorū.

† Izvodū de bani č-amū datū lui Tălpizū Neculiī, de pe negoțū č-amū luatū di-amū cheltuitu-le la Visterie, și i-amū datū banii, cari pecumū sintu însămnăți mai gōsū, și pecitluiturili aū rămasū totū la dānsulū. Ș'aū totū pusū prețulū negoțului inū dosulū pecitluiturilorū: bogasiile li-aū pusū prinū Dima Musali, și alte negoățā li-aū pusū

preșulă totu susu; și i-amu datu bani di-a mână, și de pe la feșori încă au apucatu bani fără știre me, și pecetluiturile totu li-au ținutu. Și, după moarte lui, rămăindă pecetluiturile mele la ginere-său, la Chiriacu Găndulu, l-amu pofitū de câteva ori, să margă la Mitropolitulu, să facemū socotala acelorū pecetluituri, ca să rădicu eu cu sufletulu mieu cum c'acești bani i-amu datu toți până la unu banu, și pecetluiturile nu mi i-au datu, ca să să ție.

180, 40 pl i-amu datu până la Ghenăari în 5.

40 lei i-amu datu, Ghen[ăari] 7.

48 lei i-amu datu, Ghen[ăari] 24.

40 lei mai dalu, Fev[ruarie] 13.

46 lei pl mai dalu, Fev[ruarie] 24.

50 lei mai dalu, Mart[ie] 10.

55 lei mai dalu, Mart[ie] 17.

46 lei pl mai dalu, Ap[rilie] 15.

141 lei amu datu lui Hagi-Ală pentru dănsulu.

100 lei amu mai datu lui Umeru Turculu, fără alți bani ă-au mai fostu elu datoru lui Umeru, cari au avutu elu zalogu; nești mărgăritari la Umeru, deosebī de bani ce i-amu datu eu.

5 lei ă-au trecutū la dănsulu dinu socotala cē d'intăi, și pecetluiturili au rămasu la dănsulu.

68 lei, ă-au luatū elu de la Rotă și de la Iordachii, dinu niște orândueli ă-au strănsu la Eșu.

91 lei, 4 pot., ă-au mai luatū de la Ștefanu Ploșniți și de la soșiile lui, tijū dinu niști orândueli de la Eșu.

80 lei, 2 pot., ce i-amu mai datu pe rândū, cu bani ă-au luatū de la Vas[ă]lie fișorulū, dinu fumăritū, cu niști mascuri și cu niște brândză.

13 lei tijū i-amu mai datu într'unu rândū.

30 lei tijū i-amu mai datu.

25 lei tijū mai daū.

60 lei tijū i-amu mai datu cu 30 lei, la o chizășie cu Tăbărță.

72 lei tijū mai dalu.

40 lei ȕ-au luatŭ Necula de la Ionŭ Săp[unariulŭ] Armanulŭ, de pe niște boi alŭ miei.

2 lei, ce i-au datŭ Acsinie, să-î cumpere niști mătasă, și nu i-au mai cumpăratŭ.

1 talerŭ tijŭ.

2 bucăți pl firŭ, ȕ-au luatŭ de la Acsinie.

3 ug., ug. de'urŭ ungurești, tijŭ i-amŭ mai datŭ.

19 ug. amŭ datŭ pentru Necula, și pentru fiĉorulŭ lui, și pentru argații lui, la pecitluiturile cele negre, ce li-au împărțitŭ Lupulŭ Vorniculŭ¹ la ferți (*sic*) și la năpăști.

1 leu i-amŭ datŭ tijŭ în Lune Paștilorŭ.

6 lei i-amŭ datŭ la Eși, în doaă rânduri.

5 lei au mai luat dinŭ niști bani ce trimis[es]ă lui Crupenschii.

2 boi i-amŭ datŭ cândŭ au venitŭ la nunta lui Gheorghii Mani, de ș'au adusŭ niște mieri de la fiică-mê Marie, și nu i-au mai adusŭ.

30 lei i-amŭ datŭ unŭ calŭ șargu, la Eșŭ, cari l-au vândutŭ unui Grecŭ înŭ 40 lei.

3 zloți tijŭ dalŭ atunci.

1 vacă cu vișal, ce i-amŭ fostu datŭ mai înainte vreme.

14 merți grău și 2 saci fânină de grău, tijŭ, i-amŭ datŭ atunci.

Postavŭ ce mi-au datŭ dumn[e]lui Vorniculŭ Iordachi, carili mi l-au adusŭ Sandulŭ Goe, cari i-au fostu prețulŭ câte 2 lei, 5 pot.; cari facŭ 201 lei plŭ.

17 coți postavŭ la giverdu.

13 coți pl postavŭ roșu.

13 coți postavŭ negru verde, 4 coți, 2 rupi postavŭ fistichiŭ.

20 coți postavŭ naramgiŭ.

15 coți, 5 rupi postavŭ verde, — cari facŭ peste totŭ:

83 coți, 3 rupi.

Ce s'au datŭ de pe acestu postavŭ.

¹ Pe timpul Căimăcămiei lui, după fuga lui Dimitrie Cantemir.

50 lei aŭ luatŭ Goe otŭ Iordachii Celibiulŭ, dinŭ niști orânduile č-aŭ strănsu la Eșŭ.

53 lei plŭ facŭ 22 coți postavŭ, č-aŭ luatŭ dumn[e]lŭi Vorniculŭ Iordachi cu 4 peci, unulŭ de 13 coți și unulŭ de 9 coți: celŭ de 13 coți esti fați, iarŭ celŭ de 9 coți nu-lŭ pocŭ afla; iarŭ puŭ pe Dumn[e]dzăŭ marturŭ că l-amŭ pierdutŭ.

40 lei č-amŭ datŭ Sanduŭi Goe, carei i-amŭ fostŭ cumpăratŭ de la Vasilie Hăbășăsculŭ.

4 lei, 1 carŭ, cari aŭ poftitŭ Sandulŭ Goe de i l-amŭ datŭ, cari mi-lŭ făcusă unŭ datornicŭ, și să-mŭ ție Goe în samă.

50 ug. mi-aŭ popritŭ dumn[e]lŭi Vorniculŭ Iordachi dinŭ doaă čferturŭ č-aŭ strănsu dumn[e]lŭi de la Cămpulŭ Lungu, cari trecŭ la dumn[e]lŭi mai multu 29 lei p[o]lŭ.

Cuŭ č-amŭ mai rămasŭ datorŭ de cândŭ amŭ fostu Visternicŭ în dzilele Mării Săle luŭ Mihaŭ-Vodă.

470 lei luŭ Hagi-Smailŭ.

200 lei luŭ Mehmetŭ Murtaza-Olu.

100 lei luŭ Hasanŭ otŭ Vasluŭ: i-amŭ plătitŭ 50 lei luŭ Hagi Halălŭ-Olu otŭ Romanŭ.

70 lei la doŭ Jidovi, la unulŭ 50 lei, și la altulŭ 20 lei, pentru cositorŭ ce s'aŭ luatŭ de s'aŭ făcutŭ č-aŭ trebuitŭ Craiulŭ Șfedzăscŭ¹, cândŭ aŭ fostu la Tighine.

100 lei Tomii negușitorulŭ.

Iarŭ altorŭ bresle, čubotarilorŭ și cizmarilorŭ și blănarilorŭ și cojocarilorŭ și băibărăcarilorŭ, căți bani li-amŭ fostu eŭ rămasŭ, decŭ s'aŭ luatŭ de la dănșii pentru trebili Curții domnești,— li s'aŭ orânduitŭ la dumn[e]lŭi Lupulŭ Vorniculŭ și la Costantinŭ Zbere, de li-aŭ ținutŭ în samă, dinŭ pecituliturili celi negre, carili li-aŭ înpărțitŭ dumn[e]lorŭ aici, la Eșŭ, precumŭ arată și izvodulŭ dumilorsali, anume cuŭ č-aŭ ținutŭ înŭ samă,— cari este izvodulŭ fați, iscălitŭ de dumnelorŭ, și izvodulŭ cari ce s'aŭ

¹ Carol al XII-lea.

luatū de la dānșii este fați, și pecitluiturili meli de la dānșii nu li-aū fostū luatū.

Nec[u]lăi Bașotă bivū Velū Vist[feriū].

Bașotă avea o soră, Safta, care se mărită cu Manul Hasan Păharnicul —, cum il arată numele, un Grec curat. Cu dînsul are Safta mai mulți fi, dintre cari unul Toderășcu Manul.

Aceasta se vede din actul ce urmează în resumat:

23 Octobre 7228 (1719). „Safta Păhărnicasa a răpăusatū Manului Hasani Păharniculū“ împarte „moșiile și vecini fiilurū miei“: celui mai mic, Toderășcu, îi dă Hulpășești (Roman), parte din Șofrănești (Neamț); între vecini și fiul lui „Bălăcelū. . . Și dinū vecini ce-sū înprăștieți, car[e] s'ur afla, iarū să le fie împărțitură pe 4 trați, și dinū Țigan[i] car[i] s'urū afla, iarū să le fie frățește împărțitură pe 4 frați, și gūmătate desatū de Dancuți, ce sântū înū Țanutulū Hotinului. car[e] ne este împărțitură cu frate-mieū, cu Neculai Bașotă bivū Velū Vist., iată i-amū datū fie-mieū, lui Toderășcu, pentru căci elū aū avutū mai puțintē parte dinū agonisăta noastră, fiindū mai micū, pentru căci cei mai mari aū apocatū de aū luatū; care elū nu aū luatū . . . Cumpăraturī de vii și de lucrī de presăci, care le-ū cumpăratū dumn[șea]lui Suțulū Banulū, Păharniculū, împreună cu mine.“ El s'o și cominde.

Iscălește ea și fratele ei.

Peste cîțiva ani, la 3 Mart 1728, stînd în Iași, dar purtînd numele călugăresc de Nicodim, Bașotă face o diată, prin care întregește partea de zestre, mai mică, a fetei lui, Tofana, măritată cu Ilie de Vistierie:

Iași, 3 Mart 7336 (1728). „Necudemū monah Bașotă ē-amū fostū Visternicū-Marea“ arată că, după ce amū rămasū la multă lipsă, dinū tāmplarea Visterie, în dzilelea Mării Sale lui Mihai-Vodă, și loindo-mī datornici toată agoniseta ce amū fostū avāndū încă din tenerea[te]le mele, pentru bani ce amū fostū loatū, și negoțū de-mū datū la trebilea Visterie, și nerămāindū cu nimicū, dumnelui ginerea-meū Ilie otū Visterie m'aū grijitū de toate căte mi-eū trebuitū, și până amū fostū mirianū, și dopă ce m'amū călugăritū. Și, aģungāndū la adāncă bătrānețe, iată imī așteptū sfărșitulū viaț[i]. Și, rămāindū o moșie, trei părți de satū de Gîorgești, ce sântū în Ținotolū Hărlăului, cu

hăleștie, fără a patra parte ce a fost a răpăusată Iordachi cel bătrân, ce a fost Visternic-Mare, și mai este o parte din Căbicenă, iar ce să hotărască cu Giorgești, cât s'a alege..., am socotit dintr' a mea socotială, și le 'mă dată dumisale ginere-mie, loi Ilie Logof[ăt] de Visterie, și fiicăi mele, Tofana, și fiilor domelor sale, deosăbi de moșie ce i-am mai dată dzește, precum am dată și celuralalți feçori. Și ceste părți le 'mă dată, pentru că la slăbăçoni și nepotința mea de spre dumn[ea]lu am [a]votă căutare la cele ce mie 'u treboit, a dooa iarăși, așteptându-mi firșitul viețai dopă morte me, cu ce le a fi putinți și prilejul să mă grijască. Macar că și alți fiçori ară avē dreptate să aģutorescă la grija me, căci că sătu do. Când eram mai în statul meu, cu ce mi-eu fost prilejul, i-am îndzăstrat, iar pe fiecă-mē Tofana, rămăind cāsatorie după ce am rămas la nepu[ti]nța, poțină dzește a avotă de la mine; ce încăși, cum a fost, la nepuțința me de la dumnelor am avută mai multă folos. Decă aceste moșiei ce mai susă sânt pomenite, le am dată domilur sale, în veci neclătite, macar că de pe soço-mie Acsenie sânt, dar eu, câte moșii mi-eu rămas de pe părinții miei, și câte am cum-părat, toate dzește le am dată fiçurilur; și aceste părți de spre fimei le am poprit de grija morții mele. Decă nime din fiçori mei să nu să amestece, că care s'ar mes-teca, să fie neerta de Domnul H[ri]s[os] și Maica Pre-cesta, și de mene, de om păçatos. Și, pentru ca să fie de credință, am iscă[li]t și alți, cine s'a mai tāmplat.“

O nouă orînduială în folosul fetei Maria, soție a lui Turculeț, o face el în August 1733:

Necodim Bașotă, ç-am fost Visternic-Mare, facă știre cu această scrisoare a me pentru rândul fiică-mē Marii, care am fost cāsătorit-o după Andreeș Turculeț Med[e]lniceriū, carei sânt de atunce 27 de ani, și, atunce când me 'u fost prilejul, cu de toate am grijit-o ca pe o fiică a me, și din moșii încă i-am fost dată un sat Dancăuți, la Ținutul Hotinului, și o samă de vreme l-au

și stăpănită până au dăscălecată Turcii Hotinul¹, și, după aceasta, tâmplându-mi-se și mie dinău tâmplare Visterii, fiindă Visternicū-Mare la a doa Domnie a Mării Sale lui Mihaï-Vodă, de 'mă cheltuită mai multă 7.000 galbeni, bani vechi, în trebile țării ș'a Visterii, precumă arată socotiala și cu iscălitura Mării Sale lui Mihaï-Vodă, și nici-ună bană nu mi s'au orânduită, și, dinău furtuna č-au dată piste mine, mi s'au stănsu casa, că, după mazilie Mării Sale lui Mihaï-Vodă, au venită Marie Sa Neculaï-Vodă Domnă, și m'au dată în mână datornicilor, și m'au pusă la închisoare, de amă șezută ună ană închisă, și au mersu datornicii cu omeni domnești, și, č-au găsită la casa mē, au luată totă, și fără de prețu; cătă amă fostă rămasă de n'avemă putere să-mi chivernisescu viața dinău zi înău zi, și 'ncă și datorie au mai rămasă neplătită pe la unei și pe la alțai. Și că, mai rămăindă și cu doo fiate mari în casă, și neavăndă cu ce le mai grijii, și dentr'altă nemică n'amă avută să le mai daă sau să le grijescu, pecumă amă grijită pe fetele č-amă căsătorită întâi, fără de cătă, mai rămăindu-mi vr'o doao petece de moșai, și câte doi, trei vecini, li-amă datu-le, și rămăindă și eă numai cu trupulă și cu sufletulă, și ne mai avăndă aiuri popreliște, amă rămasă iară asupra loru de m'au grijită de cele ce me 'u trebuită, și, măcară că de la u vreme m'amă și călugărită, iară hrana mē și altă ce me 'u trebuită, totă de la dănsale me'ă vinită, dănr'alte părți n'amă avută nicio căutare. Și acmu, la fărșitulă vieții mele, la dănsale au rămasă să mă grijască dinău ce li-a hi putere, iară, încăși mai rămăi[n]du-mi o parte de locă la Ținutulă Romanului, la Ciuturești, care arată zapisile și împărțala care au fostă între părințai noștri, ș'acea amă dat-o nepoată-mē Dochităi, care au rămasă denă fiică-mē Marie. Măcară că pe măsă amă înzăstrat-o, ce, denă cătă mi s'au tâmplată, i-amă făcută să eă părțicē, câte să va alege, că altă pu-

¹ V., pentru ocuparea de Turci a Hotinului, în 1713, *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 246.

tere n'amū mai avutū. Iarū altă să n'aibă a zice nemicū.

Pentr' ačasta amū făcutū ačastă scrisoare a mē de la mene, ca să să Ńtie. *Monahū Nicudimū Bașotă.*

Ilie de Vistierie, ajuns la sfirșitul carierei sale Ilie Pitarul, un cunoscut boierinaș, nu mai era în viață la 1749, și atunci soția lui, Tofana, fata lui Nicodim Bașotă, care și el se odihnia acum după lunga lui rușine și sărăcie, făcea la rindul ei socoteala de avere, care e în legătură cu aceia a răposatului fost Vistier:

Izvodū de datorii ce s'au aflatū rămasă a soțu-mieū Ilie Pit[ariulū] la unii și la alții după moartea dumisale. precumū arată anume în ęosū, leatū 7257 [1749], Martie 29.

430 lei la Hasan-Agă de la Romanū, fără doao sute de lei ce s'au făcutū dobānda acestorū banī, neputāndu-ī da banii inū grabă, cari acele 200 lei s'au datū pără a nu muri soțulū mieū Ilie Pit[ariulū].

200 lei, la Dumitrachi Hudici Med[elniceriū] i 86 lei la Mihālachi Cheșco Med[elniceriū], cu cindzaci și patru de lei ce-au luatū asupră de la Iordachi L[o]g[o]f[ă]tū.

50 lei la Ali, fečorulū lui Mahmutū dinū Iași.

25 lei la Gavrilū diiaculū de Visterie.

14 lei la Fote neguțitoriulū.

18 lei, 6 pot. la Andrii Hermeziu.

8 lei la Toaderū Naculū.

13 lei la unū Turcu dinū Iași, ce-au fostū chizeșū Coste Sărbulū.

12 lei, 6 pot. la Căracașū Armanulū.

5 lei, 6 pot. la Sandulū Hăjdăū.

5 lei, 6 pot. la Ioniță Movila, bivū ispravnicū de copii.

6 lei la Costandinū Cogălniceanulū otū Vist[ierie].

2 lei, 6 pot. la Ioniță Blănariulū.

3 lei la Gavrilū neguțitoriulū.

120 lei la dum. Filipū Catargiu, ce s'au luatū la moarte dumisale, cu dzăce lei ce-au luatū soțulū mieū mai inna-
ante nește vinu.

899 lei, 5 pot. facū toate datoriile.

Tofana Pităroae.

Ce s'aũ plătitũ dintr' aastă datorie, cu ale 'casăi.

330 lei la Hasanũ-Aga de la Romanũ, care amũ vãndutu o moşie a mia, de la pãrinţii miei, Lupuluĩ Balşe, anume Giurgeştii, de la Dorohoiũ, însă treidzãci de lei s'aũ datũ la aastă datorie, dinũ 120 lei ce s'aũ luatũ de la Filipũ Catargiu; care aastă datorie sã sã ştie cã aũ fostu a fiuluĩ nostru, luĩ Vasile, cã, dupã moarte luĩ Vasile, gãsãndũ noru-mẽ Paraschiva nişte terfeloage de a luĩ Vasile, cu cinci şesã anĩ innainte pãrã a nu sã însura, în care scrie c'aũ cheltuitũ cu casa noastrã, şi, eşindu noru-mẽ la gudecatã, aşẽ ne-aũ gudecatũ dumnealorũ boierii ceĩ mari, Iordachi Canta[cuzi]nò Hat[manũ] i Andriĩ Rusãtũ Log[o]f[ã]tũ i Manolachi Costachi Vor[nicũ], de ne-aũ datũ platnici, ca sã plătimũ detorie feçoruluĩ nostru.

150 lei la Dumitrachi Hudicĩ Med[elniceriũ], ce s'aũ vãndutũ casãle dinũ Iaşi, iarã Lupulu Balşe, care s'aũ fostũ datũ Sanduluĩ.

70 lei s'aũ vãndutũ triĩ cai, şi baniĩ s'aũ datũ la Mihãlachi Cheşco Med[elniceriũ].

12 lei, 7 pot. s'aũ datũ la Cãrãcaşu Armanulũ, iarãşi denũ baniĩ ce s'aũ luatũ dela dum. Filipũ Catargiu.

120 lei dumisale Filipũ Catargiu Velũ Comisũ, i s'aũ datũ neşte pãrţi de moşie dinũ la (*sic*) Dumeştĩ otũ Cãrligãturã, zãlogũ.

685 lei facũ plătitũ cu aceste ce aratã mai susũ, şi mai rãmãnu asupra fiilorũ miei, Sandulũ şi Necolai, sã plăteascã la datornici.

214 lei, 6 pot. noi.

Tofana Pitãroae.

Ci-amũ socotitũ de amũ lãsatũ pentru aastă datorie, şi pentru grije soţu-mieũ, şi pentru grije mẽ:

Bãlãşeniĩ otũ Cãrligãturi (*şters*).

Corneştii, satũ întregũ, la Ţinutulũ Lãpuşnei.

Giũmãtate de satũ de Chilişoai, de la Ţinutulũ Cãrligãturi, sã poianiţa otũ Beresculũ i parte dinũ Todereştĩ.

Patru sãlaşe de Ţiganiĩ anumi:

Ionũ Bãrsanũ Ţig[anulũ], fiçorulũ luĩ Pascalũ, care ţine o Ţigancã a feçorilorũ Tomiţei: copii sãntũ de împãrţare.

Costantinū Țig[anulū], cu Țiganca lui și cu copiii lorū.
Lupulū Buraga Țiganulū, cu Țiganca lui și cu copiii lorū.
Ursulū Burcă, cu o fată și cu unū fićoru.

Vite ce-aū rămasū la casă după moarte soțu-mieū:

6 boi.

2 vaci.

3 cai, bezū 3 cai ce s'aū vândutū, banii s'aū datū la datorie, precumū arată anume unde s'aū datū.

3 epi.

30 de stupi a copeilorū, care le-amū datū noi cândū era micī, câte 2 stupi, și le-aū datū și Vasil[e] 3 stupi pentru schimbulū unui calū a fiiū-mieū, lui Necolaī, ce i l-aū datū nanașu-săū.

40 mascuři aū rămasū, și aū muritū toți de iarnă.

Tofana Pităroae.

Părți ce-amū socotitū di-amū făcutū fiilorū mieī, lui Vasil[e] și Sandulū și lui Necolaī, dinū cele ci-aū rămasū dinū moșii și dinū Țiganī, precumū arată în ȝosū anumi; leatū 7257 [1749], Mart 29.

Parte fiiū-mieū, lui Vasili, Dolniceniī, satu întregū, la Ținutulū Dorohoiului, trei părți, iarū a patra parte aū cumpăratū Vasile.

Dumitru Langa Țig[anulū], fećorulū lui Pascalū și a Oprinei, cu Țiganca lui și cu copiii lorū; carele Țiganca aū fostū a Vorniculū Ionū, și amū făcutū schimbătură cu dum[nealui], de i-amū datū altă Țigancă, anume Eftinca, de or trăi copii.

Toaderū Chertifū Țig[anulū], frate lui Dumitru Țig[anulū]; Țiganca iaste omenească.

Neculaī Cărcei Țig[anulū], fećorulū Stoicăi; Țiganca omenească.

Ionū, fećorulū lui Vasil[e] Panco, vecinū.

115 dramuři argintū, ce amū datū și noi la făcutulū unui raftū a lui Vasil[e].

1026 de grăunță mărgăritarū, de prețulū 1. . . lei, și i-aū pusū la 12 nastuři a tāmbariului, cu cuvântū că ace-ta,

ca să aibă socoteală în împărțal[a] între frați: acesta aŭ lăsatŭ la parte lui Vasile, de orŭ trăi copii.

Patru pogoane vie la Cruce otŭ Putna.

Tijŭ s'aŭ mai socotitŭ de i s'aŭ mai datŭ un Țiganŭ, anumi Toaderŭ, feçorŭ Grosului, cu o fată.

Tofana Pităroae.

Însă pentru aceste doao sate, anumi Dolniceniŭ și Brăteniŭ, care s'aŭ pusŭ la împărțală: Dolniceniŭ lui Vasile și Brăteniŭ Sandului, fiindu-că acele doao moșiŭ săntŭ dela părinții miei, și săntŭ într'unŭ hotarŭ, fiindu moșiile la câmpu, și avându și pădure întru hotarŭ, amŭ datŭ ca să aibă parte amândoao moșiile câte în ȝumătate la pădure. Căci așe amŭ socotitŭ că iaste dreptu, de vreme că acele moșiŭ s'aŭ hotărătŭ de spre alte moșiŭ megieșești, darŭ pentre dânsăle nu s'aŭ hotărătŭ, fiindu-că aŭ fostu amândoaa a tătăne-mieŭ, și, după cumŭ amŭ socotitŭ, să le fie pădure împărțitoare și hotarŭ, cu locŭ, cu totŭ.

Tofana Pităroae.

Parte Sandului fiçorului alŭ doile.

Satulŭ Brăteniŭ, la Dorohoiŭ, pe Bașăŭ.

Guze Țiganŭ, cu Țiganca lui și cu copii lorŭ.

Ionŭ Ciocărlanŭ, cu Țiganca lui și cu copii lorŭ.

Nechita Țigan; Țiganca iaste omenească, cu doi copii cu altă Țigancă.

Andriŭ Bandurŭ; Țiganca iaste a lui Toaderŭ Jorăi Stol[ni]c.

Doi vecini ruși, Pănculeștiŭ, anumi Ionŭ, cu fiçorii lui, și Onofreiŭ, cu fiçorii lui.

O sabie ferecată cu argintŭ.

Tofana Pităroae.

Parte lui Necolaiŭ, fiçorului celui mai micŭ.

Satulŭ Scobințeniŭ, gata, cu pivniță de piatră și cu biserică gata, otŭ Ținutulŭ Cărligăturiei.

Chiriacŭ Țiganŭ, feçorŭ Iorgăiŭ, cu copii lui; femeia iaste Moldovancă.

Apostolū Mavrīche, cu Țiganca lui și cu copiii lorū.

Nistorū Țig[anū], fiċorulū Stoicāi Țig[anū], cu Țiganca lui și cu copiii lorū.

Vasile Țig[anū], feċorū lui Apostolū Mavrīchi; Țiganca iaste a dumisale Sandulū Jorāi.

Andronache bratū Pānculeștilorū, cu fiċorii lui.

Unū cobomū (?) de argintū și cu patru lingurī mari de argintū.

Tofana Pităroae.

Însă pentru Țigani carele n'aū fostu de faċă acmu la aċastă împărțare, ce sântū rāsipiți, care nu sã știū unde sântū, cându sã vorū afla, sã-ī împartă pe trei părți, pe frați Vasile, Sandulū, Neculaī și după dreptate, cumū amū socotitū, aċastă aședzare și împărțalā a mē sã sã păzască întru fii miei și întru altū niamu: nime întru altū chipū sã nu o strāmute; iarū cine va strāca-o, sã fie neertatū de Domnulū Dumnedzāu și de precurata Feċoarā maica Sfinții Sale și de toți sfinții, și de noi încă . . . ertați sã fie.

Tofana Pităroae.

† Pentru nește mărgăritari alū mieū de la părinți, ce amū avutū pricinā cu noru-mē Paraschiva, pentru acelu mărgăritarū după moarte fiiū-mieū, lui Vasile, mărturisescū că mărgăritariulū l-amū vāndutū și amū făcutū unū schitișoru la o moșie a noastră, Iocușeniī. la Ținutulū Sucevii, ca sã fie pentru pomenire sufletelorū noastre, și parte acea dinū moșie unde amū făcutū mănăstioarā, iarășu amū datū mănăstirii, sã n'aibă treaabă feċorii miei a o trage la parte acea moșie.

Tofana Pităroae.

Eū preutū Ionū m'amū alăt[uratū].

Enachi Vam[eșū] m'amū tāmplatū cândū aū făcutū aċastă împărțalā, cu zisa dumisale Pităroae Tofanei, la boala dumisale.

Letū 7257 [1749], Mart[ie] 30.

Eșind la giudecata noastră cu poronca g[ospo]d feċorii lui Ilie Pitarū cu cumnata lorū, Paraschiva, s'aū aflatū driapt[ă]

împărțare ačasta cu moșiile, numai o a patra parte de satü au luatü mai multü unü fečorü denü cei necăsătoriți și o a patra parte alü doile frate celü mai micü; darü aü rămasü și grijile morțilorü asupra lorü, și 200 lei detorie s'o plătasčă frați cei mai mici. Iarü, dinü Țiganü, să-i mai dè doi copii, fiindü sterpü unü Țiganü, ce-i datü cum-natu-sa, și așè vinü tocma. Ș'așè s'aü priimitü și o parte și alta. Iordachi Cant[acuzino] Velü Log[ofätü].

L[ea]tü 7257 [1749], Iun[ie] 20.

Din neamul lui Bașotă întilnim în veacul al XVIII-lea pe Ioan, pe Vasile, pe Constantin (*Doc. Callimachi*, tabla). Un Grigore Spătarul, mort pe la 1800, lăsă o parte din averea neamului unui ginere rus, polcovnicul Bulhațcov (vol. XI, p. 6, n° 91).

Genealogia familiei până la stingere ni-o dă, chiar în această carte, ultimul ei represintant (v. mai sus).

III. Împărțirea averii lui Neculaï Donici¹.

Socoteala ce amü avutü noi frații între noi pentru moși ce ni-aü rămasü di la părinții noștri dum[nea]lui Neculaï Donici č-aü fostü Log[o]f[ă]t[ü]-Mare și di la maica noastră Lupa, č-aü fostü fată lui Gligorașcu Jora, și ni-am învoitü cu toți frații noștri, și ni-amü împărțitü ca să să știi cine unde va ține, precumü însămnează acestü izvodü mai gosü, și de cătă moși ni-aü rămasü, și care frate unde va ține; iarü care frate dintru noi arü eși dintr'ačastă socotală ce amü făcutü, să fii de rușine, orü la ce gudecată vor merge; letü 7227 [1719], Fev[ruar] 25.

Ocinü ce ne-aü rămasü di la părinți anumi, să să știi.

Satü întregü Slobozie lui Dușco, la Orheiü, cu vecini.

Satü întregü Ișnovățulü, tijü la Orheiü, cu vecini.

Satü întregü Zăhăicaniü, pe Cïuhurü, la Țăn[ul]t[ulü] Iașii, cu vecini, însă gumătate de vecinu s'aü venitü lui Macri Velü Banü, iarü gumătate de vecini s'aü vinitü surorii noastre Tasăii.

¹ Colecția d-lui avocat Fote, din Iași.

Satū întregū Pivnița, pe apa Ivancei, ce este la Țăn[u]-
t[ulū] Orheiului.

Gîmătate de satū dinū Hrușova, pe Ichilū.

Gîmătate de satū dinū Făurești.

Părțile dinū Tețcani ce orū coprinde zapisăle tijū.

A trie parte dinū Căbești, tijū la Orheiū, pe Băcū.

Părțile dinū Scurtești, tijū ce orū cuprinde zapisăle.

Părțile dinū Hărtopū, tijū ce orū cuprindi zapisăle.

Gîmătate de bătrănū otū Băloșăști, pe Răutū, tijū la
Orheiū.

Părțile dinū Crivulenī pe Nistru, tijū la Orheiū.

A patra parte dinū Clișova, pe Răutū, la Orheiū tijū.

Părțile dinū Șătrăreni, la Țăn[ul]t[ulū] Hărlăului.

O parte de locū, parte Danului otū Onișcani, otū Orheiū,
ce să va alege.

Părțile dinū Pittușca ce să vorū alege, tijū.

*Darie Donici Velū Vor[nicū]; Dimitrii Macrii Velū
Banū; Ștefanū Căpotici vt. Post[e]lnicū.*

Părțile de ocini ce s'aū vinitū dumisale lui Darii Do-
nici Velū Vor[nicū] de Țara-di-șosū.

Gîmătate de satū dinū Slobozie lui Dușcă, cu vecini
ce s'or veni pe acē gîmătate de satū ce esti pe Nistru,
la Țăn[ul]t[ulū] Orheiului.

Gîmătate de satū Hrușova, pe Ichilū, cu gîmătate de
iazū dinū parte de susū; și părțile dinū Tețcani și dinū
Curtești s'aū vinitū dum. lui Darie Donici Velū Vornicū.

[Aceleași iscălituri.]

Părțile ce s'aū vinitū lui Mironū Donici văt[avū] de
stolnicei și fraților săi, lui Postolachi și lui Neculai,
ficorii lui Gavrilū Donici parcălabū.

Gîmătate de satū Slobozie lui Dușcă, pe Nistru, cu
vecini ce i s'orū vini pe această gîmătate de satū.

Gîmătate de satū dinū Hărtopū; la ispisocū să numescū
Cotelnicii.

Giumătate de bătrân otū Băloșăști și a trie parte dinū Căbești pe Băcū și cu o parte dinū Onițcani, de danii di la Danulū; acești s'aū vinitū lui Mironū Donici văt[avū] și fraților lūi, nepoților lūi Darii Donici Vor[nicū].

[Iscăliturile.]

Părțale ce s'aū vinitū surorii noastre Marii, ȝupănesiī dumisale lui Dumitru Macrii Velū Banū.

Zăhăicaniī, satū întregū, cu vecini ce s'arū afla, cu iazū, și cu vadū de moară în Ciuhurū, și părțile dinū Crăulenī, pe Nistru, la Țăn[ulț[ulū] Orheiului, s'aū vinitū dumisale Marii, ȝupănesei dumisale lui Macrii Velū Banū.

[Iscăliturile.]

Părțale ce s'aū vinitū surorii noastre Nastasăi, ȝupănesăi lui Ștefanū Căpotiț bivū vt[ori] Post[elnicū].

Pivnița pe apa Ivanciī, la Țăn[ulț[ulū] Orheiului, cu iazū și cu vadū de moară, ce este dreptū satū, și a pa'ra parte dinū Clișova ce este pe Răutū, și cu parte ce să va alege dinū Pitușca pe apa Băcului, și cu părțile dinū Șătrăreni ce-sū la Țăn[ulț[ulū] Orheiului, tijū ce s'orū alege, — acești s'aū vinitū surorii noastre Nastasăi, ȝupănesăi lui Ștefanū Căpotici vt[ori] Post[elnicū].

[Iscăliturile.]

Iarū pentru satulū Ișnovățulū, cu vecinū, satū întregū, și cu iazū, ci este în apa Ivanciī, dinū susū dinū drumulū celū mare, și pentru ȝumătate de satū dinū Făurești, și cu vadū de moară înū Ichilū, înū parte di ȝosū, încă n'amū pututū lăsa să nu însămnămū, ca să să știe pentru ce pricină nu s'aū pusū la împărțala fraților.

Satū întregū Ișnovățulū, cu vecini, cu moară, dinū șliahulū celū mare, l-aū datū părintele nostru, dum[nea]lui Neculai Donici bivū Velū Log[o]f[ă]tū, fiulū dumisale lui Darie Donici Velū Vor[nicū], osăbitū de alți frați, pentru căci că, tămplându-să căsătoritulū dum[isale] pe urma altorū frați, nimică zăstre di la părinți n'aū luatū, nici la căsă-

toritulă dumisale nimică n'au cheltuită părinții, ci sângur d'um[nea]lui, cum s'au putut, ș'au rădicatū cheltuiala la căsătoritulă dumisale, adevărindu-î părinții pentru acestū satū precumū însămniază mai susū.

Iarū pentru ȝumătate de satū de Făurești, cu vadū de moară în Ichilū, ačasta s'au socotitū să fii pentru comandulū dumisale maicăi noastre, Lupi Log[o]f[e]t[e]s[e]i; decī, după datorie cē de obștii, la care frate i s'arū tāmpla și săvărșanie vieții dumisale, acela să o îngrijască, precumū să cadī, și acele să rămăe ačastă ȝumătate de satū dinū Făurești.

Pentru împărțala Țiganilorū č-au rămăsū di la părinții noștri, încă să să știi că la acești Țiganī fratele nostru Gavrilū Donicī n'au avutū treabă, căci au fostū făcutū cu altă ȝupăneasă, cu fata Apostului bivū Velū Jăc[niceriū].

Pentru Țiganī s'au socotitū, cu voe frațilorū, s'au datū dumisale lui Darii Donicī Velū Vor[nicū] 2 fičori a Surdului, anume Ștefanū și Trifanū, și cu surorile lorū ce s'orū afla, și Leontei, fičorulū lui Istrate, cu surorile lui, și Lupanū, fičorulū lu Potorache; iarū 4 Țaganī: trei fečori a lui Dumitrașcu fratele lui Potorache, anume Ionū Brănză și Vasăle și altū frate a lorū mai micū, cumū l-arū fi chemândū, și cu surorile lorū s'au datū înū parte surorilorū noastre, Marei, ȝupănesăi dumisale lui Macrii Velū Banū, și Nastasăi lui Ștefanū Căpoticī vt[ori] Post[elnicū]; și Ștefanū fičorulū lui Potorache.

Darii Donicī Velū Vor[nicū]; Dimitrii Macrii Velū Banū; Ștefanū Căpoticī vt[ori] Post[elnicū].

Donicī înseamnă fiul lui Done (alte familii cu acest nume, vol. XI, p. 280, no 37). Familia era băsarăbeană, precum dovedește așezarea moșiilor ei, așa cum se vede din chiar actul ce se publică mai sus.

Darie Donicī e începătorul familiei boierești cu acest nume. El trăia în jumătatea d'intăii a veacului al XVII-lea.

Darie porni din rîndurile slujitorilor de la cetățile de hotar, se

pare. Cea d'întăiu soție a lui a fost fata lui Apostol, care ajunsese Mare-Jicnicer¹,

Ea pare să-i fi adus averea, și putem urmări alcătuirea acestei averi după aceeași condică a d-lui Iuniu Lecca, din care am scos și împărțeala moșiilor.

Lăsăm să urmeze actele în resumat :

7145 (1636-7). „Anghelina, fata lui Sămionu Codău otu Bezănu“, dă „un locu de casă fratelui nostru, lui Apostolul Aprodulă, cu locu de ocolu și de arie și cu locu de grădină, ce este triaba casăi omului“. Cine va călca, „să fii trecletu și proclētu și anaftima și în locu cu dracii“. Marturii: „popa Bălanu dinu Bizinu și Ionașco ginere otu tamă și Ionașcu Bățu otu tamă și Costin și Ivanco otu tamă. Petre otu Turburești, Ionașco Popăsculu otu tamă și Albulu otu tamă și Moga otu tamă și Bosai otu Gârblești și Iosăpu otu tamă“ „și Vasăle fečorulă lui Grozavă de Tulburești“.

14 Maiu 7146 (1638). „Toaderu și Bălanu și Costin, fičorulă lui Crăcună Gălbenianulu, nepotăi Petrii lui Codău“, vind partea lor din Bezin, „undi să chiamă parte lui Nicoriță“, lui „Apostolul Aprodulă, fečorulă lui Măteiașu de Tulburești“, pe 14 taleri.

1-iu Iulie 7156 (1648). Vasile-Vodă lui „Ionașcu Meleşanulu dinu Țăgănești“, Să măsoare la Bizin „helășteul lui Bățu.“ „Și cătu va hi dela de lungu să li măsoari toate, să fi așa de lungi, și să puț și sămne, precum le va fi fostu tocmla . . . , a slugii noastre, a lui Apostolul părcălabulu de Orhei și altoră răzeși, și să le măsoari aceli patru hălăștei, să fi toate ca cela din șosă“

„U Orhei“, Iunie 7159 (1651). „Grăjdianu sən Gavrilu di Bizinu, nepotulu Fătulu di acolo“, vindă din Bizin a opta parte, „care ocină mi-au rămasă di la părinții mei“, lui „Apostolul bivă Velu Pit[ariu], părcălabu orheiscoi“, pentru 70 de lei. „Și un hălășteu ce este împreună cu dumnealui și cumnatulu dumisale, și eu amă gūmătate într'acelu hălășteu.“ Marturii: „Ionașcu Rusulu bivă Velu Medelniceru și Gheorghii Catargiu bivă Pah[arnicu], părcălabu orheiscoi, popa Istrate celu domnescu, de tãrgu de Orhei, Vasăle celu Mare, Bătu de Bezin, Costin și Andrunachi de acolo.“

Bizin, 28 Septembrie 7163 (1655). „Lupulu de Bezin, fečorulă Anghelini, nepotu lui Codău de Bezin“, vindă lui „Apostolul č-au fostu Jăc[niceriu]-Mare“ parte din sat, și „hălășteulu carele au fostu a moșu-meu, lui Codău, și a tătăne-meu, și alu meu, pe 150 de taleri.“ „Că sântu cuconii noștri veri primari cu a dumisale . . . Cum iaste hălășteulu lui Bătu di la vătăștină.“

1 Se pomenește (p. 30 în Condică) o vânzare făcută „lui Măteșu dinu Tulburești, tatălu lui Apostolul Vor[nicu] de Poartă, dinu bătrănu Căzanu“, și lui Ștefan fiul lui Măteș.

Marturii: „dum[nea]lui Apostulă părcălabulă de Orheiă, fiăorulă lui Ionaşcu Rusulă Log[o]f[ă]tă-celă-Mare, şi dum[nea]lui Gheorghii Catargiu č-aă fostă Paharnică, dum[nea]lui Todosaă părcălabulă de Orheiă şi dum[nealui] Vas[i]le Vor[nică] de gloată din Poşşăşti şi Ionaşcu Bătu de Bezină şi frate-săă Costantină de-acolă şi Andrunachii de Bezină şi Coşulă, feăorulă popii lui Bălană, şi Badiulă şi Merăuă, fiăorii lui Bătu, şi Andriă Săpotianulă de Tulbureşti şi Ionaşcu Popăsculă de-acolă şi Dumitru, feăorulă Andreichii de-acolă şi alăi oameni bună megieşi“.

La 7165 (1657) pomenit el şi „Mătieşă Sturză părcălabulă“.

La 24 Ianuar 7171 (1663) se judecă la Domnie „Luchiana, ău-păneasa lui Apostulă č-aă fostă Jăcniceră, şi cu feăorulă ei, Toaderă, cu Apostolachii părcălabulă, feăorulă lui Ionaşcuă č-aă fostă Log[o]-f[ă]tă-Mare“, pentru vadul de pe Răut, „maă ăosă de tărgu de Orheiă şi di ună sată ce să chiamă Piatra-din-ăosă, ce să ţane de ocol[ulă] tărgului“, cumpărate „di la popa Gligorie č-aă fostă popă domnescă în tărgu în Orheiă, şi di la fiăorii săi, di la Ghiorghii şi di la Vasăle şi di la Chiriiă“, cari o aveă de la Iliana Lelicoaia, „ăumătate lui Buzescu Armaşulă, şi di la fraăii ei“, „hăleşteulă totă, în hotarulă Furceniloră şi maă susă de toate hăleşteile, până unde să înpreună cu hotarulă tărgului, cumă ne-aă arătată şi zapisă“. „Iară Apostolachi părcălabulă aşă aă dată samă. . . Cândă s'aă vândută acelă heleşteu, n'aă ştiută nimică răzăşii, şi aă dusă să întoarcă Postolachii cu acei răzăşi banii înnapoi Apostoloae.“ Se decide: „Nu potă să întoarcă, de atăta somă de vremă“.

La 15 Septembrie 7197 (1688). „Dumitraşcu Hanghelă şi Ursulă şi Mirăuă şi Gheorghii şi Gavrilă şi Mateiă Năvodari“ mărturisesc, pentru acelaşi vad cumpărat de la „Gligorii Rospopă“, că l-aă ăinut Apostolă şi acum fiiă lui, nu răzăşii de Furcenă. Marturii: „Sava părcălabulă şi popa Costantină potropopulă şi Andriiă Buze şi Arionă coteăii (= cupeăii) şi alăi oameni“.

Din această căsătorie Darie Donici are un fiă, Gavrilă, care ajunge pircălab la Orheiă şi el, în locul pe care mult timp îl avuse bunnicul săă după mamă¹.

Întăia oară-l înfăăşează un act din 1689, al cărui resumat urmează:

„Tăste (*sic*), fata Tudorii, şi Aritonă, fiăorulă lui Gheorghii“, daă parte din Bezină „lui Nistoru dină Bezină“. Marturii: Apost[olă] părcălabulă de Orheiă, Lupulă de Bezină, Ionaşcu Bătu, tijă otă tamă, Sămionă Mihuleă de Orheiă, şi alăi oameni bună megieşi. El încă i-aă dăruită-i cu cincă lei bătuă şi tocmiă ca nişte fraăi.“

¹ Acesta maă e pomenit cu alăi Orheieni într'un act fără dată.

Alt zapis fără dată se referă la încă o cumpărătură a lui. „Bălanu și popa Costin și Andrieșu, fișorii Gălbineanului“, vînd „dumisale Apostului părcălabului de Orhei și trii părți ale Costioai, dinu heleșteu, în parte dinu șosă, dreptu 60 lei“. Vînde partea sa din sat „Toaderu, feșorul Gălbiniianului, frate celorlalți frați“, pentru 20 de lei. Marturi: „dum[nea]lui Jăcniceriu Sturză și Vasilie celu Mare dinu Popșăști și Bățu dinu Bezănu și Lupul diacul, Bălanu și Costin și Andrunachii.“

Și în Lopatna vînde „Lupul fișorul Anghelinii nepotulu lui. . . , lui Codău, dumisale Apostului părcălabulu de Orhei“, pentru 13 ughî (p. 32). Marturi: „Ionașcu Rusulu bivă Velu Medelniceru, Gheorghii Catargiu, părcălabulu de Orhei, Vasăle celu Mare dinu Popșăști, Pavălu Stancă dinu Tulburești, Ionașcu Bățu dinu Bezinu“, etc., pe lingă un „Sturză“ (f. dată).

Hotarnica heleșteielor lui, pe p. 33 (nume: Negre Zatiču, vâtaștina, heleșteulu lui Bățu).

Apostol, Postolachi, era nume obișnuit între acești răzeși de margine.

Bizin, 29 Decembre — „Toaderu sãnu Lupulu otu Bizini“ dă „lui Vasăle, vãru-meu, dintr'unu pãmãntu a mãne-mè a trie parte dinu totu pãmãntulu . . . , denainte lui Bãrdarie și dinainte Badiulu și dinainte lui Postolachi Bățu și dinainte lui Postolachi sãnu Ivancu“. Iscălesc: Gligorča, Andrii.

Iași, 24 Octombore 7198 (1689). Costandin-Vodă către „Gavrilu Donici părcălabulu, nepotulu lui Apostulu č-au fostu Jăcniceru“, ca să-și caute „în țara Domniei Meli, unde aru afla, ai săi drepti vecini cari i sãntu di la moșă-său, di la Apostolu Jăcniceru, dinu satu dinu Bizănu, anume Vasăle Gribince și Bălăbanu, cu frate-său Sãrghei, și feșorii Coluneții și Gavrilă cibotariulu și Gheorghie Bezmãnariulu, feșorul Petrii, și alțai, carei oru mai hi, hie unde i-aru afla, ori în satu domnescu, sau boerescu, sau călugărescu, sau în țãrgu, sau în slobozii, sau hieunde i-ar afla, să aibă a-i lua de grumază, cu totu ce voru avè, și să-i ducă la urmă, de unde s'au dusu; și nime să nu stè înpotriva cărtii Domniei Meli“.

La 7 Novembre următor, același Domn scrie lui „Ionu Costin Sãrdaru, că Gavril Donici a pirit pe „Toderașcu biv Postelnicu fișorul lui Apostulu“, pentru vadul de la Răut și bălțile ce vinează cel din urmă. „Domnie Mè nici pre unulu nu l-amu crezut, ce i-amu triimesu acolo la dum., să le ei sama“, cu „oamenii buni, megieși di din preșuru. . . Să iă brazde în capu.“

Răspunsul vine la 30 Novembre, de la „Ionu Costin Sãrdaru“, care „sãrută poala Mării dumisale“.

„Gavrilu Donici, pircălab de Orhei“, a adus scrisoarea domnească. E vorba, cum s'a spus, de iazul de la „Grigorie Rășopolu, č-au fostu

preotŭ domnescŭ în târgu în Orheiŭ“ și „lovește pără în hotarulŭ târgului“. Iocanoschi (*sic*), „unŭ bătrânŭ“ „care au fostŭ răzășŭ de acelu locŭ, de Furcenŭ“, spune că „acelu ispisocŭ făcutŭ di la Duca-Vodă nu-î dreptŭ, ce-î făcutŭ pre mită; deci și elŭ sângurŭ acelu Iablanoschii, au mărturisitŭ cumŭ elŭ sângurŭ au fostŭ, părășulŭ heleșteului înainte Ducăi-Vodă“. Se află dreptatea lui Donici. Toderășcu dă hîrțiile. Marturi: „Dumitrașcu, Gavrilă, Sava Țurcanulŭ, Gheorghii Năvodarŭ, Merăuță, Miculŭ otŭ Sălește, Iablanoschii“.

La 12 Maiŭ 7232 (1724), Gavril era mort. Fiul său, Miron, pîrcălab de Soroca, lua, de la „Carpu Armașulŭ, fișorulŭ —, nepotŭ Chirițoae dinŭ satŭ dinŭ Bezinŭ“, o parte din acest sat „și dinŭ Lopatna“, pentru 15 lei, înaintea lui „Toma părăcalabulŭ și Andreieșŭ sãnŭ Bartholomei și Andrunachi vameșŭ, bratŭ Andrieșŭ, și alți oameni bunŭ, bătrâni, și dinŭ răzăși“, cari pun degetele (iscălesc și „Mărdarii bivŭ vt[ori] Sulger, Neculai sãnŭ Toaderŭ Orheianulŭ, diiaculŭ de Cămară, Andrii vătavŭ, Ionŭ bilŭ sotnicŭ, Iordachi sãnŭ Misirii otŭ Romanŭ“, frunțașii de atunci ai Sorocăi“.

Peste cîțiva ani, Miron Donici face apoi următoarea însemnare a pămînturilor ce are de la vechiul Apostol:

Moșiile căti avemŭ dinpreună cu uncheș[ulŭ] Ștefanŭ, di pe moșulŭ nostru Apostulŭ Velŭ Jăc[nicerŭ], letŭ 7238 [1730], Iulie 15.

Părți dinŭ Bezinŭ, cu 4 iazuri, 2 iazuri întregi, cumpăratură otŭ Lupulŭ otŭ Bezanŭ, otŭ sãnovei popa Bălanŭ, și unŭ iazŭ de împărțală cu Andronicŭ, ășumătate a nostru, otŭ Grăjdianulŭ fătulŭ, iarŭ ășumătate d'împărțală și altŭ iazŭ de împărțală, cu totŭ satulŭ.

Părțile otŭ Lopatna, cu ășumătate de bătrânŭ di la unŭ moșŭ a nostru, Ștefanŭ Mătieșășculŭ, danie otŭ Lupulŭ.

Părțile otŭ Tulburești, otŭ Telișăș, otŭ Poeni, cu părțile ce avemŭ tijŭ de pe moșulŭ nostru, Ștefanŭ Mătieșășculŭ, cu locŭ de vii și părți pin heleștei.

Parte de moșii cătă s'o alege otŭ Prisăcina (*sic*), dinpreună cu Andrunachi și cu preutiasa, fecorii lui Enachi otŭ Bezinŭ, dinŭ preuteasa.

Părțile dinŭ Miclești, tijŭ cu Andrunachi și cu preuteasa.

Băloșăștii, pe Răutŭ, numai cu uncheș[ulŭ] Ștefanŭ.

Părțile otŭ Ciofeni, tijŭ cu uncheș[ulŭ] Ștefanŭ.

Părțile otū Răspopeni pe Dobrușa, tijū cu uncheș[ulū] Ștefanū.

Iazulū di la Furcenī, tijū cu uncheș[ulū] Ștefanū.

Satulū Popești, pe Ișnovățu, la Lăpușna, cu Andrunachi și cu preuteasa.

Mironū Donici Velū Jăc[niceriū].

Părțile otū Brătceni, pe Răutū, cu uncheș[ulū] Ștefanū.

Părțile otū Hăjdeni, pe Răutū, cu uncheș[ulū] Ștefanū.

Părțile otū Sărăteni, cu uncheș[ulū] Ștefanū.

Mironū Donici bivū Velū Jăc[niceriū].

Țiganiī ce avemū, tijū împreună cu uncheș[ulū] Ștefanū.

Mazăre Ionū i Iordachi, fečorulū lui Fățică, tijū fečorū lui.

Titiana, fată care este după unū Țiganū a nenii Vorniculū Donici, și amū luatū altă fată de Țiganū, și aū muritū.

Ileana, tijū fată lui Mazăre, care este măritată după unū Țiganū turcitū.

Chilie Hurueniasă, fata lui Gavrilū Țiganulū, care o țini Horuianū.

Mărie, tijū fata lui Gavrilū, care o ține Bursa Țiganulū g[ospo]d.

Unū pogonū și ăumătate de vii la Beziņū, tijū împreună cu uncheș[ulū] Ștefanū.

Miron Donici bivū Velū Jăc[niceriū]; Apostulū Donici părcălabū; Neculaī Donici.

Deci la 1730 Miron era acum, urmînd cariera buniculū, Jicnicer-Mare. Un frate al lui Apostol e intitulat pîrcălab: la Soroca, în locul Orheiului, iar un al treilea, Nicolae, poartă numele bunului de spre tată.

La 20 Ianuar 7239 (1731). „Ioniță Giosanulū și cu frate-meū, Postică și cu mătușă-mè, Anița“, vînd „ăupănulū Mironū Donici Velū Jăc[niceriū] i părcălabū Săroccăi (sic)“, parte din Făurești, care era în bătrînul Mărzoae și al Mironeștilor. Marturī: „Andrunachi Post[elnicū], Gheorghii, șoltuzū otū târgulū Soroca, Neculaī, Ștefanū, Loghinū Sfeciă, Gheorghii, Macsănū sănū Mitula otū Miclești, Onofrei sănū popa Timușū, Neculaī Cočorvă, Costandinū Mafteiū, Iordachi Ciohian“. Scrie „Neculaī diiacon“.

Tot în Soroca, la 1-iū Maiū, se vinde lui Miron, de „Toaderū

fečorulü Agafițăi, nepotulü Sävienesăi, surorii lui Aftonii“, parte din Făurești. Pomenit Chipriianü. Marturî: Neculaî, Vasăle Aftoni. Postică, Gligorașü, nepotü Cozmii otü Cotijăni, Gheorghită popa, Ilie sănu Ioniță“; scrie același.

La 23 Iunie, în Chișinăü, „Sandulü Bățü, fečorulü lui Andriiü Bățü, nepotulü Mironescului“, din același sat, vinde altă parte din acest sat de pe Ichil, pe 10 lei. Marturî: „Vas[i]le vam[e]șü, Agapii șoltuzü, Vărlanü Popescu, Ștefanü sänü Aftini, Toaderü Onașcu, Dumitrașcu Budulü, Vas[i]lachi bivü Vor[nicü] otü Turburești, Adamü Vor[nicü] otü Turburești“; scrie „Vicolü Varticü hotnogulü“.

La 7250 (1742), 3 Iulie, Miron nu mai trăia. Domnul poruncește lui Pavel Vel Sărdar și lui Carpu biv Vel Medelnicer, precum și Postelniculü Veličco Cuza, să cerceteze împresurarea de care se plînge „dum[neae] Catrina Cluceroae, ăpăniasa răpousatului Mironü Donici Velü Cluč[eriu]“, din partea lui „Mihne, nepotulü lui Ionășcuță“ la Bezin.

Peste un an, la 18 Iunie 1743, „săteniü otü Bezinü“, cu „Ioniță sotnicü de Căzaci de Soroca“, „Andriiü Tătarulü, Stăvilă Mărcă. răzăși otü Bezinü“, „Maftעיü sänü Savinü“, „Toaderü Condra“, alți răzeși, ca marturî și cu „Pavălü Cireșü otü Soroca“, scriitor, arată cu privire la partea care „inblă în Bezinü și în Vale Lopătnei“ și pe care „Vărlanü, unchiulü Budeseștilorü“, a dat-o lui Miron. Apostol și Neculaî Donici, cari „l-au grijätü la moarte lui“. Acum Neculaî ceruse mărturia lor pentru că „acmu, în vreme Moscalilorü, tämplându-să de aü datü dumneei ăpăniasa lui Mironü zapisulü la Horodincea, împreună cu alte zapisă s'aü răsăritü acelü zapisü și altele“.

Încă de la 9 Octombrie 7254 (1745) „Catrina Cruceroae, a răpousatului Mironü Donici“, stă la socoteală cu „Ștefanü nepotulü lui Apostulü Jăc[nicerulü], fečorulü lui Toaderü Armașü“, pentru „unü satü anume Băloșăștiü și o moară dinü Rătütü, dinü susü de Furcenü“; zapisele fiind neimpărțite, ieău fiecare „șapte zapisă și unü ispisocü“. Altfel se împart pe din două. Martori: Lupulü Donici 3ti Spat[ariü], Neculaî Donici, cumnatul.

Moara dă loc la o dezbaterie între Constantin, fiul lui Miron, și alți răzeși:

„Înștiințămü cu această scrisoare a noastră, după luminată porunca Mării Sale lui Vodă și a dumisale Velü Sărdarü, viindü dum[nea]-lui Vist[jeriu] Costantinü Donici, și aducändü și pe preutulü Ilie Corețchii, și luindü sama, amü aflatü că aü avutü tocmală preutulü Ilii cu dum[nea]lui Vist. Costantinü Donici cu așăzare ca, după ce a găti moara, să o ții preutulü Ilii doi ani, ca să-și scoată cheltiala morii, și di la acei doi ani să între în moară și Vist[jeriu]l

Costantinū Donicī, darū, fiindū pricinā la mijlocū și neavāndū scri-soare la mână de așāzare, nicī o parte, nicī alta, amū socotitū ca să mai lasā Vist[ieriul] Costantinū Donicī să fii vadeaoa moriī pe trii anī, și așa s'aū priimitū și dum[nea]luī, iarū, di la trii anī încoace, cātū aū mai trecutū, să să înpartā vinitulū morei in ăumătate; și preotulū Ilie nicī cu ācasta nu s'aū priimitū, nicī poronciī n'aū vrutū să să supui, ca să stē la dreptate, și noi așa amū cunoscutū că-i dreptū, că dila sfārșitulū lunei luī Iulie, la veletū 7272 [1764], s'aū înplinitū vadeoa, pe trii anī, și di la zi întâi a luī Avgustū să între și dum[nea]luī Vist[ieriulū] Costantinū Donic in moară pe ăumătate de moară, parte dumisale, după cumū aū țānut-o și mai nainte; și după cumū amū aflatū cu dreptulū amū datū ācastă scrisoare a noastră la mână dumisale Vist[ieriulū] Costantinū Donicī. L[ea]t 7273 [1765], Fev[rUAR] 11. Vasāle Carpu Șātr[ariū], Neculai Toaderū Post[elnicū].“

Abia la 20 Februar 7274 (1766), „preotulū Ilii Coreschiī“ se împacă. Fusesse tocmeala, „fiindū moara stricatā, să o țiiū eū trii anī, să facū casa moriī, și herāle și iazulū să fii toate bune . . . , cumū și petriile moriī să fii cu peatra č-amū luat-o acmu, după cumū sântū și la alte mori, și amū ținut-o acești trei anī, luindū vinitulū totū eū“, ba chiar încă doi anī. Se judecă la „Pāunū bivū Velū Pah[arnicū], Velū Sārdarū“. „Și după cumū i-o daū acmu grijitā cu toate celi trebuinčoas[ă], așa să mi-o dē și dum[nea]luī la înplinire acestorū doi anī.“ La 1-iū April intrā Donicī Marturi: „Pārintele potropopolū Vasāle otū Chișinăū și dum[nea]luī Post[elnicū] Enachi Hermezāulū și vātavulū Enache Zamși, și Manole Stāvilā, mazilū“.

O hotārīre domnească din 1764 (*sic*), 3 August, de la Grigore Alexandru Ghica-Vodā, se ocupā de afacere. Preotul își scosese cheltuiiala îndată. E timp ca Donicī să iea „vinitulū, atātū dinū uimul moriī, cātū și dinū heleșteū“. Vel Sārdarul va cerceta cu „2, 3 mazilī și oameņi bātrāni di pinū preğurū“, „in frica luī Dumnezāū“. „Așijdere să mai jālui Costandinū Donicū că are o moșii Bāloșeștiī otū Orheiū, cu scrisori și ispisoaace g[os]p[od], și oameņii ce-sū pe moșii sa nu-și daū cāte acei 6 potroniciī pe anu de casā pe moșie sa, nicī aū făcutū aceli 6 zāle pe anū boerescū, 3 zāle de varā, 3 zāle de iarnā, după hotārāre testamentulū“. Sā cerceteze de nu-s „moșinași“ și să dea „cāte 6 potroniciī pe anū, ce n'or fi datū, supuindu-i să-și dē dijma pe obiceiū, cumū și vinitulū moșii de casā, după hotārāre testamentulū“.

Urmașul luī Ghica, Grigore-Vodā Callimachi, se ocupā, la 3 Octombore 1767, printr'o poruncā datā luī „Gheorghii bivū Velū Med[elnicerū], Velū Sārd[a]rū“, de această afacere. „Nețindu-sā elū de cuvāntū, pe de altā parte aū mersu și aū stricatū moara ca să

nu încapă moara la stăpânire Vist[ieriului] Costantină Doniç, și cu acé pricină de stricăcuni aū rămasū de iaste acmu moara iarășī la stăpânire aceluī popă Ilii“. Să cerceteze. Nicī oamenii din Băloșești nu dau dijma. Să facă „după hotărâre ponturilor Domnii Meli“. „Osăbitū aū jălăitū pentru că i-aū ucisū înpregurașī câteva vite de mascurī, arătândū eī că aū pagube dinū țarină, dinū păpușoi, dispre mascurii Vist[ieriului] Costandinū Donicī“. Să judece, împlinind pe cei vinovați, „până la aceluī puținū, odihnindu-lū acolo cu dreptate“.

Zapisele Băloșeștilor, aflăm dintr'un act din 1774, le-a pus apoi Costantin zălog, „amanetū“, la „Pah[arniculū] Ilii Rus[e]t“, pentru 60 de lei cu dobândă. Ginerile său, autorisat anume, le reclamă la acea dată. Donicī le pusese zălog acestuia „cu dobânda dinū zăce unsprăzăcea“. Zapisele privesc pe „Ivașco dinū Izbești, Ștefanū otū Coțicu“. Două iepe = 17 galbeni. Se vede de aici că „Apostul“ a fost și „părcălabū de Hotinū“. Apoi aflăm pe Buhușū Grebencea, Inhatoschii, Călina Bălăniasa, Cuculū, Mațencu, Drahna, Rughina (bărbat), Isaia, Parasca, Marta, Uliiana, Dumănesculū, Vasăle Măzărachi, căp[î]t[anulū] Carpū otū Furcent“. 2 boi bunī = 15 lei.

La 18 August 1766, o hotărîre domnească menționează pîra lui „Costandinū Donicī bivū treti Vistier asupra vāru-sāu, lui Andriiū nicī Post[elnic] și asupra altorū răzășī, de moșie Făureștii otū Ordoheii“. Andrei „urnește“ pe omul vārului său, „la Vădeni și la Pășcani, unde nu-ī răspundū zapisāle.“

Hotarulū pomenește:

„Vale Vădăniī, la un părū îngemănatū, Vălceo Epurașului, Fântāna lui Mironū, în gura Hărtopului, costișa Vălcelii Cănipii, fundul Dorocucăi, pără în prăvalū, în costișa Văii Scurtii, care acolō dau de samă Vasăli Aftoni, etc., drumulū ce merge pe Ichilū, gura Văi Vălcelii.“

La 1766 stătea în Bezin „Marie, fata lui Gavrilă Doniç, ce l-aū (sic) ținutū Ioniță Leca“. Era o femeie bătrînă, care avea un fiū, Costandin, și o fată măritată cu „ereī Gavrilă otū Sănești“, care mărturisește și el alăturī de „socră-mē, mama Marie“. Murise, nu numai fratele eī Miron, dar și mama lor, Catrina. Casa lui Miron era clădită pe un loc de la „Ștefan Coreschii, fecorulū lui Tudorū, nepotu Apostului de Bezinū“, căruia i se dase în schimbul acesteī „baștine“ părțile lui Miron din Bălănești. Un „Ion Căp[î]t[anulū]“, un „Ilie Pah[arniculū]“ întăresc și eī mărturia făcută pentru Costantin fost al treilea Vistier, fiul lui Miron.

La 19 Iulie 1777 (1769), același Donicī din Bezin, care trăia în obscuritate, pe cînd neamul lui Darie Donicī, născut din a doua căsătorie a tatălui lor, se ținea în rîndul boierilor mari ai Moldovei, cumpără loc de la „Toaderū, fiçorulū lui Andriiū și a Gafii,

nepotul lui Savinū dinū Bezinū“, și de la soția lui, Aritoana (Haritoana), — locul fiind în bătrînul Andrunachie, și în bătrînul „bă-țasc“. Sînt marturî „Filipū Vor[niculū] otū Bezinū, răzășū, Vasăle sǎnū Andrii Prǎjǎscu, răzășū otū tamū, Ioniță Pănuțū, răzășū otū Tilișăū, Vasilii prot. otū Orhei, Macriiū“ — deci și neamul pornit din căsătoria fetei lui Nicolae Donici cu un Macri rămăsese în părțile orheiene —, „preotulū Trohinū otū Steșcani, Costantinū sǎnū preutulū Gheorghieșū, nepotū de soră Vor[nicului], răzășū otū tamū“.

Hotărnicia locurilor lui Costantin · Donici se face încă de la 1-iū Septembrie 1764, în ființa răzășilor din neamurile: Ignat, Mercă, Andronachi, Sîrghii, Gălcă, Răculū, Bosăiucū, Bădiculū, Moga, Buzulū, Pantiulū, Erhanū, din Bezin, Tilișăū, Camince, Borzești, Cobălca, Țigănești și Persăcina (unul e căpitan, altul stegar, un al treilea vătaf, alții preoți). Vin și rudele lui Constantin Miron Donici, „Constandinū Doniĉ Velū Șăt[rarū], fiulū rǎpousatului Postolachi Doniĉ ĉ-aū fostū vt[ori] Log[o]f[ă]t, Andriiū Doniĉ Post[elnicū], cu frati-sǎū Vasăle, fii rǎpousatului Neculai Doniĉ ĉ-aū fostu Pitarū-Mare, și Dumitrașcu sǎnū Ștefanū Corețchi, protopopolū de Orheiū“ — al doilea protopop orheian din neamul Doniceștilor, care dădea pircălabi cetăților¹. Pămînturile sînt în bătrînul Andrunachi, „care sǎ înparte în doi cu bătrînul Bățū, și bătrînulū Lupulū este sǎngurū pe gūmătate de satū“. Măsură cu „odgonulū de triūzeci de stǎnjāni, și stǎnjānulū de optū palme“. Se înseamnă locurile: „Valea Sǎmbului lǎngă șliahū, șliahulū vechiū, Podulū vechiū“. „Hotarulū Bezānului s'aū cuprinsū înū hotarnica Telișăului, fiindū dinū vechile vremi totū unū hotarū, după cumū aratǎ uriculū celū vechiū di la Ilie-Vodă și Ștefanū-Vodă, ĉ-aū fostū frați, fii rǎpousatului Alexandru-Vodă celū bătrînū, dinū veletū 6944 [1436], Mai 4.“ (Nume: Isac, Terchilă, Armina Popșoia, Hǎrlǎū — *bătrîn* în Prisăcina —, Șandre — alt bătrîn).

Vinzare către Costandin Miron Donici se face și de „Aftenii, fiĉoralū lui Moissai dinū Bezinū“, pentru „2 vaci cu vițai buni, prețǎluite cu oamei buni și răzăși, cari mai gōsū s'aū iscălitū, dreptū 24 de lei și șasă lei bani de argintū“ (p. 39. Marturî erau, „Vasăle Coreschii, Vasăle Budigū, Sandulū Sofronii, Toaderū Voziianulū“, de un alt sǎtean, pentru „doi boi buni, prețǎluiți cu oamei buni megieși și Bezāneni vechi și răzăși de Bezinū și de Lopatna, dreptū 30

¹ *Se mai pomenesc surorile lui Miron, Postolachi și Neculai Donici:* „Catrina ĉ-aū ținut-o Ionū potropopolū“, „Ilinca ĉ-aū ținut-o Toaderū Negruțū, Marie ĉ-aū ținut-o Iōniță Leca, Ilinca ĉ-aū ținut-o Toaderū Loghinū, Tasie ĉ-aū ținut-o Andrunachi Vartholomei Post[elnicū]“, „Darie Donici Sǎrdariū“, care a luat loc de la „Lazorū bivū Cǎp[i]t[anū], feĉorulū călugǎrului dinū Sǎngurenī“.

de lei“ (Martur și un Miclescu, un Bătcă, „Agachi Hriza, Ioniță Loghinu diiaconu, răzășu, Vasăle sănū Ghiorghii Olariulu otū Camence, Ioniță Pănuță“).

„Cuconășulū Ilii, fiulū dum[nealu] Vist[jeriu] Costandinū Donici“, al lui Miron și Catrinei, apare în Iulie 1782 (p. 43). (Martur : fiul lui „Vasăle meșterulū din Țăgănești“). Alt act îi zice Iliș (se pomenește „Dănilesculū ce aū fostū vătavū la casa dum[nealu] rāpousatulu Mironū Donici dinū Bezinū“. Vier era Maftעיū Rusul. Vinzătorul scrie: „Acumū înū vreme răzmerițălorū, robindu-mi-să fimee și copii, și prāpādinu-mi-să toate, s'aū prāpāditū și zapisulū acesta“. V. p. 46: „s'aū răzlețit la vreme răzmirițilorū, cu alte neamuri“).

Constantin, tatăl său, trăia încă. El cumpără neconținut locuri, ba chiar și „ezăște cu puțintē ezăturā de răzăși și sătenii de Bezinū, de li-aū fostū pentru adāpare vitelorū și topitoare rāurilorū“, precum făcuse și Miron, „fiindū și stāpānulū satulu și răzășū în preună cu sătenii de Bizinū“, durind și moara, ce o stāpīnește: „până ce s'aū și săvārșitū dum[nea]lu în Soroca“, iea venitul de la dīnsa. Martur: „Ștefanū Schirașū, dascalulū otū Camince“, care și scrie ; p. 51. „Preotul Ștefanū Gane otū Cobālca“; p. 52. Alexandru Borālā ; p. 52 „Lupa preuteasa a popii lui Ionū din Chișānā“; p. 53.

La 1783 un Darie Donici Pāharnicul, alăturī de lordachi Erhanulū, cereaū măsurătoarea vechilor iazuri ale lui Apostol cel d'īntāi (pp. 44-7). (Odgon de 30 de stīnjenī. Sate vecine: Lohanești, Pelinei, „margine Codrulu“, Beleuza, Camence, Sambola.

Nume: Pantiul, Frate, Trofin, Aritoana, Cobālca, Armena Popșoia, Ștefa, Bozul, Zamā, Frāțianū, Otavā, Dānielescul, Moga, Petre Stolnicelū, Iane Pah[arniculū], Vasāle Ciolaculū. Un „Mihālachi dascalulū“, p. 48. — Nepoții Nazarii, „postrānepoții Gligorcii“: și „postrāmoșulū“. — De notat: „zālojătura Antemii“. „Darii Cārlanū“; p. 50).

Rāzeși nu se lāsaū ușor „anexați“, și ei o și spun la 1784 cu prilejul unei „dani“. „Care zapise sântū în mână dumisale Spātariulu Costantinū Donic, fiulū rāpousatulu Apostolachi Donici dinū Telișāū, cā, fiindū noi răzăși totū la unū bătrānū cu boeri Donicești, și avāndū dum[nea]lu pricinā de judecatā cu Sārghiești, ni-aū rugat ca să dāmū zapisāle, ca să să îndreptezi, și iarāși să le dē la mână noastrā, care zapisā sântū, și unū ispisocū di la Vasāle-Vodā și zapisulū cu suretū pentru aceste părți de moșie. Și, cerāndū noi ca să ne dē scrisorile noastre iarāși la mână noastrā, dum[nea]lu ne-aū rāspunsū ca să-ī dāmū cheltuialā ce aū cheltuitū cu hotārātulū moșiiilorū, și, cāndū ni-amū priimītū noi ca să-ī dāmū cheltuialā ce a fi cu dreptulū, dum[nea]lu ni-aū rāspunsū ca să le vindemū dum[i]sale. Și, vāzindū noi cā dum[nea]lu

umblă să ne înstreinează dinu moșiile noastre ci ne sântu baștină și moștenire moșilor și a părinților noștri, și cunoscându noi că dum[nea]lui umblă cu înșălăcuni ca să ne rătăcăscă dinu moșiile noastre, și fiindu noi oameni săraci și lipsiți dinu întâmplare vremilor, și, cunoscându multu bine di la dum[nea]lui cuconulă Costantină 3-ti Vist[eriu], li-amă datu danii dumisale, după cumu să arată mai susu. Căci, fiindu noi lipsiți și rătăciți dinu toate părțile noastre de moșie ce avemu și pi la alte locuri, și eramu întocma ca niște streini, lipsiți dinu moșiile noastre, dum[nea]lui nu s'au înduratū de noi și ne-au luminatū dreptate noastră, dându-ne la mână însămnare după condică ce este la mâna dum[i]sale, în care sântu arătați toate ispisoacele și zapisăle a tuturoră răzășilor, cu veleturile lor și cu soma stănjănilor. Și, neavându noi cu ce mulțămi dumisale pentru acastă facere de bini, amă datū și noi danii, care amă și rugatū noi pe dum[nea]lui de aū priimitū. Și acastă moșie să înparte pe doi feçori a lui Ștefanū sǎnu Mătieșū dinu Tulburești, anume Savinū i Gheorghită șoltuzulă de Chișinău, și parte lui Savinū este dată danie dumisale, iarū parte lui Gheorghită șoltuzulă aū rămasū suptū stăpănire niamului sǎu.“ Și actul de meșteșugită hrăpire urmează: „Și, cându s'au făcutū acestū zapisū, s'au tǎmplatū mulți oameni de cesti mazilī, tǎrgoveți chișioneni, cum și alte săminții a noastre, ce să tragū dinu Gheorghită șoltuzulă, fratele moșului nostru Savinū, totū dinu Chișinău.“ Iscălesc „Alexandru Borălă, feçorū Măriuței, Nastasie fata Irinii Hilotoai, Toaderū Jânbei, Ștefanū Bățu, Darii Jânbei, starostele Ștefanū, de blănarī, otū Chișănău, răzășū, în parte lui Gheorghită șoltuzū; Năstase Spănu tijū răzășū, Năstase Popa, mazilū, Simionū Bocanū, Paraschivū Sărbulū, Lupulū Batcu“. Scrie „Vasăle sǎnu Bățū, nepotū de frate lui Ștefanū Bățū dinu Chișinău“. Încă din 1795 Constantin Donici era acum Vel Stolnic: Sărdariī de Orheiū căpătaū poruncă pentru a-l restitui în drepturi la Făurești.

Vinzarea din 5 Septembrie 1799 se face „dumisale cucoanī Theodosăicāi Costachi Stolnicas[a], ăupăniașă dumisale cuconului Costandinū Donic Stol[ni]cū, feçorū răpousatului Mironū Donici Clucerū“. „Făcându atăta cercetare“, spune răzășul, „mi s'au plinītū și mii păcatulū, ca unulū č-amū umblatū să facū viclesugū, știindū și vǎnzind dinu toată săliște č-amū arătatū mai susū, și m'au aflatū c'amū luatū eū vinitulū di pe părțile de susū aratate. Pentru care dum[nea]lei, după zapisulū meu de vǎnzare, după ce m'au doveditū că amū luatū eū vinitulū di drepte părțile dumisale ce i-amū vǎndutū eū, aū vrutū să iaū deplinū vinitulū totū di la mine, ca di la unulū ce sântū dreptū vǎndutū dumisale Stol[nicului], răpăusatului Costandinū Donici, boeriulū dumisale. Și eū, încă neavându cu ce răspunde pentru acelu vinitū, amă căzutū și m'amū rugatū

cumă amă pututū. Și s'au pusū pentru mine la dum[nea]ei, și. făcândū și eū rugămintē, dumniei nu s'au înduratū de sārăcia mē, și m'au ertatū. Și eū încă amă datū acestū zapisū la mânia dumsale precumū să să știi că de acumū innainte m'amū ġuratū pe sufletū și pre toată credința mē, ca unulū ce sântū vândutū de bună voe mē, cu zapisū ce amū iscălitū erī cu mânia mē, ca, de acumū innainte de m'oi mai rădica asupra vnzării mele, orī eū, orī fečorii mei, saū alții de ai mei. să fiū de mare plată și urgii, după cumū amū vândutū cu bună priimire dintru începutū, și amū luatū și plată deplină în mănule meli, cândū amū vândutū. Cumū și această scrisoare iarū amū făcutū de bună voe mē, ca unulū [ce] sântū vândutū de atăta vreme". (Marturī: „Mironū Ninacu, Sārgħii Vor[nicul]otū Camince..., carii totū noi amū stătutū cu rugămintē la cucoană de aū făcutū milă cu diiaconu, de l-aū ertatū...; Axinte Băranū, Toma Croitorulū otū Camince; Dimitrachi Donici m'amū întāmplatū.)

Și alte acte sīnt în legătură cu acestea. Astfel, la 1-iū Ianuar 7230 [1722] se face cercetare pentru moșīile Pășcani, Făurești, Scurtești, în care se tăgăduia unuia însușirea de „moșan“. Pomenit și „Doniĉ de Pășcani“. Jură cel contestat „precumū este totū dintr'unū moșū moșanu împreună cu dānșii, moșāni și răzāși“. E hotārit deci „rāzāșū“ de judecātor.

La 12 Mart 7210 (1702), „Iordachi sin Mogāldii dinū Dișcova“ vinde „unū iazū cu vadū de moarā înū Vatici, ce-i mai josū de gura Hulbočucului, ce vine de spre Puțuntei; care iazū aū fostū ezitū Stratulū de Cučoa: fiindu-i lui cu greșalā acela iazū, l-amū vāndutū eū dum[nealu] lui Loghinū parcālabulū dreptū treizāci de talerī, banī de argintū“. Marturī: „Vasāle Cojanū, Costinū, Andriiū zātū Costinū, Costantinū Potlogū. Luchiiianū dinū Lucaciuca, — însă izindū Stratulū acestū iazū răū, neștiindū“: și-l aflā aiurea. Iscălesc: „Andreiū Buza, Dumitrașcu Harghel, Savinū sānū Andrunachi“.

„Eū, Toaderū Bālanū, cu 12 pārgari dinū tārġulū Orheiului. Adicā aū vinitū innainte noastră Iliana Lelicoia, fata Buzii denū Furcenī, și aū vāndutū unū vadū de moarā în Rāutū, dinū ġosū de piatrā, popii celui domnescū Gligorie, dinū tārġu dinū Orheiū, de nime nevoitā, nicī asupritā, nicī sālītā, și aū datū doi rohatince de miare și stupi și o vacā cu vițālū și postavū, pānā aū inplutū optzāci de lei prețū, cā atāta aū cerutū,— sā-i fii a lui moșii in veci, și fečorilorū lui, și nepoțilorū lui. Și într' această tocmalā s'au tāmplatū oamenī bunī, Grigore Drāghiniță și fečorulū lui Vasāle vātavulū de sinițari și Radulū cupețulū și Mihulețū și Vasāle vātavulū de sinițari și Radulū cupețulū și Mihulețū și Vasāle inblātoru și Șahānū și Vasāle Cručanū și mulți oamenī bunī dinū orașū. Deci noi,

dacă amă văzută a loră de bună voe tocmală, noi am pusă pe-cete oraşului într' acestă zapisă, ca să să ştii; 7135 [1727], Ghen[ari] 10. — Locul pecetii tãrgului Orheiului.“

Lelicoaia are apoi un proces, împreună cu ginerele ei, Gligorice, cu Gligorie din Orheiă. „Acumă aă vrută să întoarcă“, ea, „şi aă zisă că aă vândută numaiă ġumătate de vadă“. Se hotăreşte: „de i-aă vândută întâiă, acumă nu încape să întoarcă“ (15 Septembrie 7144=1635).

12 Martie 7165 (1657). Gheorghe Ştefan-Vodă pentru „Pintiliă Căp[i]t[anul] dină Băloşăşti“.

IV. Privilegiile cele mai vechi ale Slănicului Moldovei.

Între hirtilele D-rei Mălinescu din Iaşi aflu două acte domneşti care dau cea d'întăiă rinduială vestitelor băi din Slănicul Moldovei.

Privilegiul lui Ioan Sandu Sturza e din 26 Iunie 1824.

Bunul Domn bătrîn spune că, „rîvnitoră fiind de a înmulţi facerile de bine cele spre opştească folosinţa Patriei, socotit-amă, şi, fiindcă la Ţănutul Bacăului, lângă Ocnă, la părăul Slănicului, s'aă aflat izvor di apă, care, după cercările noastre ce s'aă făcut, s'aă găsit a fi folositoare pentru feliuri di slăbiciuni a sănătăġii şi de patimi, şi acum, de căţiva ani, s'aă şi obicinuit de a merge acolă mulţi pentru facirea de ferede, dar, din pricina că la locul unde esti izvorulă, casă nu sînt di şidere, cei ci merg, şi mai vartos săraci, pătinesc multă nevoia, şi nici vre o folosinţă nu pot să dobăndească, nigăsînd loc di adăpostire, unde să poată face ferede, am găsit a fi de trebuinţă şi lucrul cel mai creştinesc, de a să faci acolă oarişcare punire la cale de înlesnire pentru oaminiă acei nevoiţi şi săraci, care nu aă chipul de a-şi faci iăi singuri îndemănările cele de trebuinţă. Şi dar, spre un asăminea sfărşit, trebuinţa cerînd de a fi un număr de oaminiă innadins însărcinaţi ca să slujască în trebuinţile borvizului, precum şi deosăbit purtătoriă de grije, care să povăţuiască lucrul şi slujba

lor, spre o alcătuire încit s'ar putè, de îndemănare,— iată prin acest al nostru domnesc hrisov hotărîm și însărcinăm cu această trebuință pi credincîos boeriu nostru, dumnelui Mihail Spiridon, biv Vel Sărdar, căruia îi dăm și cînc-sprezăci oamini, din oaminiî streini ci i-aũ avut dum[nelui] mai d'innainte aduși și scutiți, în prejma borvizului . . . , numai pentru trebuința borvizului . . . Îndatorindu-să dum[nelui] cum mai întăi să pui să facă zăci odăi, la locul ci să va socoti mai bun lângă borviz, odăi di lemn, dar bine lipite și vărute pi din lăuntru și pi din afară, șindilite, podite pi ġos, lipite în pod, cu ferești și cu uși bune; și să facă și cîte doi feredei în fiiștecare odae, ca să fie numai pentru săracii cei ci vor merge să facă feredei, care nu vor avè chip de a-și face singuri înlesnire de adăpostire și de feredei. Să aibă apoi orănduiți în toata vreme facirii de feredei cîte pătru sau cinci omini din aceștia ce i să dau, care să stè nelipsit să slujască, sau cu zioa, sau cu săptămîna, la cărătura de apă, și la încălzire feredeelor pentru cei săraci, supt îndatorire de a-și agiuta pe acii slabi și nevolnici, ca să-i pui în feredeu și să-i scoată, precum și de a li sluji la orice alti trebuință, cînd să va găsi careva lipsit, și de chipul acesta, ca să nu aibă pi alt cineva să-i slujască. Și pentru toată slujba acești orînduiți oamini să nu poată cere dela cariva niciun feliu de plată. Iar, pe lângă acesta, să îndetorește d[umnelui] Sărd[ariu] di a avè adusă cu oaminiî aceștia și lemne de foc, de agiuns, acolò la borviz, pentru încălzirea feredeilor di la acesti patru odăi și pentru alti trebuință ale săracilor, precum și însuși pentru încălzirea odăilor, cînd vor merge și în vremi mai răce, primăvara sau toamna, ca să facă cineva feredei, pentru ca să aibă și dispre aceasta toată înlesnirea, și iarăși fără nicio îndatorire pentru iaî, de plată. Sirguindu-să dum[nea]lui Sărd[a]-r[iul] de a o face aceasta înlesnire de lemne și oricărora alții din acei ci vor merge acolò, precum și de celealti lucruri trebuinčoasă ale hraniî, ca să le poată

găsă aceste fiștecure cu plată dela dănșii, să nu păti-mească lipsă și nevoie.“

Copie.

Iscălit și de C. Conachi.

La 30 Octombree 1836, Mihaï-Vodă Sturza întărește privilegiul pentru „Sărdariul Mihalachi Spiridon“, care a arătat „că are 27 liuzi de la Domnii Calimah și Sturza, așazați pe părțile sale de moșii din munții de lângă târgul Ocniî, de pe apa Slănicului, Ținutul Bacăului, unde, fiind izvoară de ape minerale, are alcătuite înadins feredeii spre lecuirea patimilor“. Spiridon mai vrea să aibă bejenari, până la cinzeci. Se acordă, fiind spre folosul țerii, „ca unile ci eli urmiază a scoti [= scuti] mult, și de cheltuială, și de ostinială, pe cei supuși patimilor, cari, pentru firșitul lecuirei lor, era' siliți a năzui la celi mai depărtate feredeii piste hotar“. I se dau 36 de liuzi. „Și apoi, în privire unei asăminea miluirii, datoriū va fi dum-n[ealui] Sărdariū ca, pe tot anul, la vreme cuvenită, să dei încăperii fără plată de chirii, până la număr[ul] de 30 bolnavi săraci, ce s'ar rindui acolò spre lăcuiță și căutare.“

V. Cîteva acte privitoare la moșia dorohoiană Hilișăul ș. a.

(Colecția d-rei Mălinescu.)

1. 17 Iunie 1735. Proces al lui „Iordachi, fiulū Med[elniceriului] Constandinū Vărnăvū, și cu Pit[ariulū] Vașile Iamandi, arătându Iordachi că maică-sa, Mariia [Medelnicereasa], aū fostū fată Jăc[niceriului] Ioniță Iamandi și soră cu Sulgeriulū Toma și cu Iordachi și Safta, mai avându Jăc[niceriulū] Ioniță Iamandi doi frați, anume Ștefanū și Cărste; i Ștefanū aū muritū holteiū“.

2. † Pren carte ce ne aū trimes dumnalor boerii căimăcamii amū luatū sama lui Ionichie ermonahū cu Athendule [= Afenduli] neguțatoriulū, ginerile lui Mironū Gafencu, pentru moșia Șilișăulū de la Țăn[u]ț[ulū] Dorohoiulū, și dinū

gudecata noastră au rămasă călugărulă să-și ia totă venitulă cătă vară (*sic*) fi pe gămătate de satu de Șileșău, cu niamulă lui, și pe gămătate să ia Athendule, iarăși cu niamulă lui, de vreme că așe ne au spusă Athendule, cumă că gămătate de satu are, și o parte și alt[a],— până la venire Mării Sale lui Vodă, și, după ce să va așeza Domniia, să-și ia carte de hotărătă moșia, și, după hotărări, cini cătă îi va fi parte de moșii, va stăpăni, și va lua și venitulă moșii.

Ačasta inștiințămă.

L[ea]t 7265 [1757], Apr[ilie] 26.

Ilie Costachi Pah[arnic]¹.

3. 10 Iulie 7268 (1760). Cercetare pentru ispășire la Șilișău și Pomirla. Doi rotari țerană, marturi. „Șă Vasăle Homivca, tijă de acolo, șă Andreuță... Au plătită pe acă sută de fălci de iarbă ce au stricată.“

Iscălește un Vornic de Poartă.

4. Adică eă Gorghii sãn popa Vasăli din satulă Dănileniă dat-amă adivărată și încridințată zapisulă meă la cinstită mână dumisali cuconulă Iordachi Pot. (*sic*), precumă să să știi că, prinzându-mă dum[nealu]i 2 cai în țarina dumisali, și dum[nealu]i apoi trimețându cai la dum[neal]lor Vorniciă di Botoșană, și întâmplându-să di s'au prăpădit cai, că nici eă niputându mergi ca să-mă scotă cai, și trecându doi ană și gămătate, și acumă amă făcută invoială cu dum[nealu]i, și mi au dată 38 lei, adică triizăci și optă di lei, să fii nisupărată dină spri mini, și, oră la ci judicată di m'așă mai scula eă, să nu mi să țai în samă. Și pentru mai adivărată cridința m'amă iscălită cu mână meă.

Gheorghe Dascalu.

Adeverescă.

'92, Iuli 31.

5. C. 1800. „Iordachi, fiu Med. Costandin Vărnăv“, se plînge că nu s'a dat tatălăi său partea soției lui, fata Jig[niceriului] Ioniță Iamandă, că toată „perusia“ a trecut la frații eă, Pit[ariul] Vasile, Sul[geriul] Toma și Iordachi Post[elnicul], „și la alți veri a' dum[i]s[ale]“. Se află pre-

¹ Ieșise din Domnie Constantin Racoviță, și era să vie Scarlat Ghica.

texte „ca să ne urnească“ și să păstreze averea. Cere Domnului judecată, pentru a se înlătura „urnirea“.

6. C. 1800, 10 Iulie. Scrisoare a unui Gafenco către „badiu Costantine“, pentru o cercetare în Sălișău, la moșia, „Jicnecerului Macrii“. „Să ferescu de locul Săleşăului ca focu, atăta câtu nice 'nū imașu nu-și lasă bucatele lor, șă să năcăjăscu, de herbu ca într'o olă, fiindu-că li-i locul străntu, și așe nădejudescu că, de aice înainte, câtu a fi Pomarla șă Săleşeulū, n'omū avē ni cio supărare de dānșăi. Darū vei ști d[u]m[neata] că, măcarū că s'au găsitū locū stricatū de 100 de falcī, darū, chiarū să nu fi călcatū mai multă iarbă decâtū de vr'o 7, 8 stoguri de fānū, nu s'arū fi gāsātū; numai aceasta aū fostū o învățatură. Darū mai trebuie să isprăvești carte gos[po]d ca nimene să nu fie volnicū a-și muē cānepile șă inațale inū bālțale Săleşăului, pentru să să omorā peștele, șă mai alesū inū Orbeja (*sic*), care să numește Pās[ă]reca,—măcarū că eū amū zāsū Jācniceriulū Macrii să dē poroncā omenilorū dum[i]sal[e] pentru această pricinā, șă dum[nealū] înainte mē ți-aū poroncitū, darū totū trebuie șă carte.“

Adresa către „Costantinū Logofātū, vātavulū dum. Logofātulū Rāducanulū“.

7. Botoșani, 27 Ianuar 1833. „Toadir Vezeteu, cu Cartrina, soția lui Toadir“, vīnd Spat[arului] Costachi Rosātu „o casă... la mahalao Vrabienii, pe moșia sântului ierarh Nicolai, a sfinti mănăstirii Popăuți, cumpărată di la Ghiorghii vezăteu Herțanu“. „Avāndū a plăti d[umnealū] și bezmānu obișnuit a sfintei mănăstiri, cincī lei pe an.“

Scrie Vasiliu.

Cu voia egumenulū Inochentie Iliupoleos.

K. Πώσοστος o vinde, la 16 Mart 1836, „vātavulū Ștefānachi Pleșescu“, întārind același egumen¹.

¹ Pentru Păpăuți, *Inscriptii*, I, 1. Tot acolo, la Botoșani, *Biserica Roset*, despre Roset. Cf. și cuvintarea la îngroparea Mariei Roset, în *Cuvintări de îngropare și pomenire*, Vălenii-de-Munte, 1909.

VI. Un act de la Alexandra Buhuș.

(Colecția Fote).

Adică eu Alexandra Hătmăniasa răposatului Buhușu
 ă-au fost Hatmanu, facem știre cu acestu adevăratu
 zapisu alu meu precum eu, di nime sălită, nici asuprită,
 ci de a me bună voi, m'amă tocmitu și m'amă învoitu
 cu dumnealui Vasăle Hăbășăsculu ci au fostu Armașu-
 Mare, și mi-au datu dumnelui unu rădvanu cu șasă cai,
 cu hamuri, cu șale cu totu, și cu postavu nou necroitu, și
 cu bobou, de amă datu zăstre fiicăi mele Catrinei, și eu
 i-amu [datu] dumisale satulu Lețucanii, ce sântu în Țănutulu
 Hărlăului, pe apa Jăjăei, cu vadu de moară în Jăjăe, și
 cu gumătate de hăleșteu în Buhăiceni, și cu toți vecini care
 au fostu în satu în Lețecani, și cu totu locul și hotarul
 catu amă stăpănită noi dinpreună cu răposatul Buhușu
 Hatmanu. Care satu este driaptă moșia mea de pe mo-
 șulu meu Urechea Vornicu¹. Pentru aceia ca să-i fie du-
 misale driaptă moșii și cumpăratură, și cuconiloru dumi-
 sale, în veci neclătită, și pe acestu adevăratu zapisu alu meu
 ca să aibă a-și face dumnelui și dresu domnescu. Așaj-
 derea i-amu mai dat dumisale și un Țăganu, anumi pe
 Neculaiu Lumănare, iară dinu Țăgani mei de pe Urechea
 Vornicu. Și pentru mai mare credința mi-amu pusu pecete,
 dinpreună cu fii mei, și acești boieri toți, cari s'au is-
 călitu mai gosu, ca să-i fie de mare credință. U Iasă,
 leatū 7207 [1699], Iunie 3.

Alexandra Buhășoe.

Dimitrii iscalu. Ionu Buhușu iscalu. Neculaiu Buhușu
 iscalu. Gheorghii iscalu. Neculaiu Doneșii (*sic*: Donici)
 Velu Log[o]f[ă]tu iscalu. Gavriilū Balsu Velu Ciașnicu is-
 calu. Ilii Cantacuzino Velu Comisu, Dariu Doniciu Velu
 Sulgeru, Macri iscalu, Ștefanu Sălionu Cluče]riū, iscalu.

Cu privire la actul Alexandrei mai găsim:

F. d. Socoțirea lui „Alexandrul Buhușu Marile-Pitariu“

¹ Nistor. Pentru aceste legături de familie, v. vol. V, pp. 574-5.
 Pentru Lețcani, aici mai departe, p. 421.

cu Jora Constantin, pentru heleșteile de la Lețucani și de la Buhuiceni și de la Bursumeni... Ună țermure a Lețucanilor... Ună iazu vechi, carele a fostu a lui Neculaiu Urechi, socru lui Alexandrul Buhuș, și a avut toc-mală pentru acelu iazu Neculaiu Ureche cu Ghica Voievod, precum să țae Neculaiu Ureche heleșteul Bursumenilor, iar Ghica-Vodă să țae heleșteul Buhuicenilor; decă Ghica-Vodă a înălțatu heleșteul Buhăicenilor și a înecat hăleșteul Bursumenilor peste totu, și acum acelu hăleșteu este înecat, nici de o triabă nu este." Marturi: „Grigore Cărlig, Ionașcu Meica, Davidu, Gheorghii Rodca, Andrunache Dediul, Vasăle Gască".

Copie.

VII. Carte a episcopului de Roman, Leon, pentru scutirea unui preot.

Leon, cu mila lui Dumnezeu episcop românescii.

Molitva Ta, prot[opope] de la Țănutul Tutovei, i voi, slugile noastre, cari veți strânge poclonul episcopiei de la acelu Țănut, pentru un preot ce va sluji la biserică din satul Tomeștii, a dum[i]s[ale] Pit[ariu] Toaderu Jora, să-i dați pace la bani poclonului, iar bani școalei și a cutii să-i dea. Ačasta. 1783, Mai 14 dni.

VIII. Acte privitoare la Dolniceni și la alte moși vecini.

(Colecția d-lui avocat Fote, din Iași.)

Dolniceni, 29 Octombrie 7231 (1722). Cercetare la Brăteni (Dorohoiu). Marturi: „Andreș Balșe vtori Spăt[ariu] și Ursul parcălabul de Ștefănești și Pascalu Hotinul parcălabul și

¹ Episcopia Romanului.

Ștefanu Iorga de Durnești și Ionu Călimanu Căp[itanu] și Ștefanu săn Antonache Căp[itanu] și Ștefanu Căp[itanu] Homoranulu și Pavălu Năcuțulu otu Oncești“. „O așezătură.“

2. 12 April 7246 (1738). „Andronachi Călimanu, cu femeia mē, anumi Nastasiia, și cu toți feçoriloī (*sic*) mei, anume Toaderu și alții“, dă zapis „Sanduluī Jora, fiulu dumisale răpoosatuluī Gligore Jora č-au fostu Visternicu-Mare“, pentru vînzarea Dolnicenilor, partea „în capulu Cărpenișuluī dinu susu. . . Care ačastă a patra parte de satu îmi este miia de pe maica mē, Mariuța, fata luī Nistoru Holbanu. . . Amu întreatu pe nepoții mei, feçoriī Homorianuluī ș'a frăține-meu, ca să dē ei baniī. . . , și amu întreatu și pe Vasile, fiulu Pitariuluī Ilie, fiindu dum[nea]loru razeși într'acelu sat. . . Decī eu, fiindu la închisoare pentru o datorie a unu Turcu, și neavăndu cu ce plăti, amu vândutu ačastă moșie dumisale acestuī boerū maī susu numitū, căci și dumnalū încape, fiindu razeș și dumnalū cu satulu Buhăiceniī, cari să hotărăscu cu Dolniceniī. . . Șii-amu datu dum[nea]luī ispisoculuī g[o]s[po]dū de la Măria Sa Mihaī-Vodă, care amu pe acē moșie, și alte scrisori.“
Marturī: Monahū Tudor Crup[enschi], Andrei Balș.

3. 24 Februar 7250 (1742). Împărțirea moșiilor „ce ni-au rămasu de la moșulu nostru Andronicu Părvulu“. Parte din Costina, „pe păraulu Ilișasca“, luī Andreiū și surori-sa, Aniții Anghelăchioae, și luī Necolae Med[elniceriū] și surori-sa, Măriuții, preutiasa popi luī Pănteleiū, — feçoriī luī Toaderu Părvulu, nepoți de fiçoru luī Andronicu Părvulu“; parte din Cornești (Lăpușna), Iucșani pe Siretiū, „în partea luī Ilie bivū Velū Pitariū, fiçoru Paraschivi, sora luī Toaderu Părvulu și a luī Costantinū Părvulu sinū Velū Șetrarū, nepotu de fată luī Andronicu Părvuluī“. „Iarū acumū, stăndu noi, veriī ceī primari, cu toții la socotială. . . , să să dea Raduluī și surorilorū luī, feçoriī Aniții, fetei ceī maī mici a luī Andronicu Părvulu. . . Călineștiī (Cernăuți), pe păraulu ce să chiamă Brusnița. . . , în partia luī Gheorghie Med[elniceriū] și a luī Vasilie și a Ilenei,

feçorii lui Costantinü Părvulü bivü Velü Şetrariü, nepoţi de feçoru lui Andronicü Părvulü“. Radu era Radu Burghilea. „Iară pentrusatulü Cotela, ce să chiamă Soloniuca, cu heleşteu şi cu alte cumpărături în Cutela, şi cu partia dinü Melentenţi, ce sintu înü Ținutulü Hotinuluï, — cându a milui Dumn[e]dzău să rămie acelu Ținutulü la stăpînirea Domnuluï de Moldova, după cumü aü şi mai fostü¹, avându volnicie ceï cu moşiile a-şu stăpîni moşiile lorü, atunce şi noi să avemü a stăpîni moşiile acelea cu toţiï, orï iarăşi să le împărţimü frăţeaste, să ție fieştecarele partea sa, unde i s'a vini.

Cine va vrea să-şi ia parte sa de vecinï, ca să-ï mute pe parte sa de moşie, unde i s'aü venitü, saü şi aiurea, unde va vrea, — volnicü să fie a-ï lua şi a-ï muta.

Iară pentru o părţicea, iarăşi dinü Costîna, partia Țicîï, şi pentru vecinï, ce s'orü afla din parte Țicăï, care moşie o şinü dumnealorü Gheorghie Med[elniceriü], cu fraţiï dumisale, feçorii Şetrariuluï Părvuluï, pentru 40 lei, preţulü unuï calü şi a doï boï, care ştimü noi cu toţiï c'aü datü răpăosatulü unchiulü nostru Şetrariulü Costantinü Părvulü, de aü plătitü o datorie a Țicăï, — acmu aü învoitü dumnealorü să priimască dzeace lei la aça datorie, să fie din partia dumilorsale, şi treïdzăci de lei să dămü noi: dzeace lei Ilie Pit[ariü], dzeace lei Andreiü, cu fraţiï lui, feçorii lui Toaderü Părvulü; dzeace lei Radulü Burghilea, cu surorile lui.“

4. 7262 (1753-4) (fără lună). Mateï Ghica Voevod, către „dum[nealü] Filipü Catargiu bivü Velü Banü, isprav[nicü] de Ținutulü Hărlăuluï, Neculaï Cucoranulü bivü vt[ori] Jit[niceriü], Vasile Balşea bivü Velü Căp[i]t[anü]“, pentru Brăteni. „În trecutulü anu cerşindü Paraschiva, cumnata Sanduluï Cămăraşu, hotarnicü pe dumneluï Iordache Cantacozino Velu Pah[arnicü], poftindü să-ï aliagă hotarulü satuluï Dolniceniï, aü mersu numitulü boeriü acolo, şi, uitându-să mai multu la arătare Paraschiviï decât

¹ Se luase de Turci la 1713.

a cerca sămnele ce sintu pusea în hotarnicu, jăluește Sandulū că i-au înpresu[ra]tū de spre costișa Bașcului o bucată de locū.“ Să se facă cercetare.

5. Noi Costandinū Mihaī Gehanū Racoviță Voevoda, bojiū m[i]l[o]st[i]iū g[os]p[o]darū zemli moldavscoi. Credinčosū boeriulū nostru, dum[nealū] Ioniți Iamandi bivū Velū Jic[nice-riū]. Îți facemū știre că, mai în trecute zile, după ġudecata č-au avutū aice la Divanu Paraschiva Sturzoai, nora lui Ilie Pit[ariū], și cu Călimăneștii, pentru pricina a opta parte denū satū Dolnickeni, de la Țin[u]t[ulū] Dorohoiuluī, de la care ġudecată s'au hotărătū ca să stăpăniască Paraschiva Sturzoaie numai parte lui Andrunache Călimanu, ce i-au vândutū, iară cu alti doi părți, a doi frați a lui Andrunach[e], părinții acestorū ce au stătutu la ġudecată, să nu să amestece Paraschiva, după cumū arată în anaforaoa ce este la mână Călimăneștilorū,— și atunce, la ġudecată, au cerutū Paraschiva să i să hotărască parte sa dintr' a țaranilorū, și s'au fostu scrisū dum[itale] ca să i-o alegi osăbită, și, pe poronca cărții aceia, au ales-o. După aceia viindu aice oameni aceia, au datū jalobă Domnii Mele cumū că le-au făcutū strămbătate, căci li-au datū locū unde nu-i bunū de nemică, nici este locū de fânațe, nici săliște, ce li-au datū nește locū de sārături, și, pe jalba țaranilorū, iarăși amū fostū scrisū dum[itale] ca să faci dreptate, să le dai și lorū unde va fi locū, și bunu, și rău, adecă și înū fânați și înū săliște și înū pădure, după obicei: unde va fi bunū, să dei locū bunū, și, unde a fi rău, să dei și rău. Darū acumū iarășū s'au văzutū de d[u]m[nealū] Velū L[o]g[o]f[ă]tū o scrisoare a dum[itale] la mână lui Iordach[e] Balșū vt[ori] Vist[ieriū], ce scrii cumū că parte țaranilorū iaste aliasă și hotărătă mai d'innainte, de alți hotarnici, și n'ai hotărăt-o dum[neata], și zăci că nu pocī a străca hotărătura vechi, ce este făcută mai denainte. Pentru care acumū iată de iznoavă iți scriemū dum[itale]: luindū carte Domnii Mele, să cauți, și, de vremi că parte țaranilorū zici că-i aliasă mai denainte, de alți hotarnici, și acolo au stăpînitū pără acumū, iarășī acolo

să le dai și acum. Însă de este după cum zici, iară, de este pricina într'altu chipu, să cauți să nu să faci strămbătate, nici la o parte, nici la alta. Și, după cum scriem, să urmez. Ačasta scriem. L[ea]t[ă] 7264 [1756], Iulie 11.

[Pecete cu chinovar.] Proct. Velu Log[o]f[ă]t[ă].

6. Făcut-am scriore m[ă] la m[ă]na dumisale ȝupănesi Paraschivi Med[elnicesei] precum m'au venit[ă] un[ă] răvașu a dumisale Păharnic[ă] Iordachi, ca să e[st]e sama cu Homoreni, pentru niste dijmă și pentru alte pagube, și ei de bună voe s'au apucat[ă] să dei c[ă] de ȝrău și, pe 9 stoguri f[ă]n[ă] și 5 zoți (*sic* i zloți), adet[ul] moșii, s'au dovedit[ă] cu omi[n]i c[ă] s'au dat[ă] în[ă] m[ă]na lui Enachi Homoran[ă] c[ă]ndu era Vornic[ă]. Și au mai cerut[ă] dumnea[ă] c[ă]te un[ă] leu de casă pe 3 ai, și ei n'au trimis ačasta cu casile; dar[ă] e[st]e am[ă] socotit[ă], ș'am[ă] luat[ă] sama c[ă]-i cu dreptul[ă] să le deia aceste tote, c[ă] dumnea[ă] încă, den c[ă]-au fostu dreptu, încă au mai l[ă]sat[ă], dar[ă], pentru omi[n]i, nu s'au putut[ă] așadza, ȝur[ă]nd[ă] și unul ș' altu. Și e[st]e, pentru credința, m'am[ă] isc[ă]lit[ă].

Iulie 24, let[ă] 7267 [1759].

Vasili biv[ă] Căp[itan]u[], sin[ă] Ursul[ă].

7. 15 Decembre 7274 (1765). Hot[ă]rnicie la Buhăiceni, a lui Ștefan Donici. „Cu hot[ă]rătura noastră ce am[ă] fost[ă] din parte hot[ă]r[ă]t[ă] Dolniceni[ă] în[ă] Domnie Mării Sale Matei[ă]-Vodă¹, — fiind[ă] atunce toate moșile pustii, și neav[ă]nd[ă] cine să răspunz[ă], s'au făcut[ă] ȝreșală, și s'au fost[ă] luat[ă] o bucată de loc[ă] din[ă] Dăngen[ă], și s'au fost[ă] dat[ă] la Dolniceni... Și alte moșii mergu tot[ă] într'ac[ă] protivă...“

8. 25 Iulie 1809 „...Al doile, pentru o giriadă di f[ă]n[ă], ci s'au aprinsu di pojar[ă], carile f[ă]nu au fost[ă] a dumisali Pah[a]r[nicesei] Joroai, și după carte de bl[ă]st[ă]m[ă] au mărturisit[ă] oam[ă]ni[ă] din[ă] Brăteni c[ă] ar[ă] fi fost[ă] de 18 stoguri ac[ă] giriadă, însă numai f[ă]nul[ă] au fost[ă] vechi, de

¹ Gbica.

doi ani, și pojariulū dinū carile s'au aprinsu giriada, au fostū datū de oamenii vechilulū Mihălășanilorū, vrändū ca să-și pãrliască moșia, și, fiindū giriada aproape, lângă moșia Mihălășaniū, dintr'acelū pojarū s'au aprinsu și au arsu giriada, nici, cândū au datū pojariulū, n'au mersu ca să dei de știre dumisali Pah[a]r[nicesei] Joroai sau oamenilorū dum[neae]i, ca să-si păzască fãnulū di pojariulū ce au să dea iaī moșii Mihălășaniū.

Al triile, pentru 38 căpiță fãnū, ce au arãtatū vechilulū Mihălășanilorū cã s'au ispășitū, carile s'au furatū și s'au mãncatū cu vitele lãcuiitorilorū di Brãteni, pentru cari s'au îndatoritū satulū Brãteni cã vorū plãti, dacã vorū mãrturisi acia ce au plãtitū acẽ strãcãciune.“

9. 19 Maiū 1782. Diata lui Sandul Ilie Stolnic, fiul lui Ilie otū Vistierie (v. mai sus). Fiiceī, Maria Jora, i-a dat douã pogoane de vie la Ţifești, „ce le amū de la pãrintele Leonū, episcopulū de Romanū“. I-au fost revindute lui de fiicã, pe bani. Ū dã „pãmãnturi de moșie“. „Și moșie dinū Dorșcanī, care mie imi esti danie de la cãlugãrulū Movila, pentru facire de bine ce au avutū de la mine, trãgãndū pentru dãnsulū multã supãrare și cheltuialã, și puținū de nu m'amū primejdutū și cu urgie domnescã, pentru o pricinã ce au avutū elū în vreme Domnii rãposatului Costantinū-Vodã Racoviță, și au scãpatū cu fuga, luindū unū calū alū meū și unū emurlucū dẽ postavū, și amū rãmasū eū inū urgie inū loculū lui; din care pãnã m'amū îndreptatū și amū scãpatū, nu puținã cheltuialã amū fãcutū. Decī scrisorile le avẽ lãsate la mine, și cã, viindū la Eșū, imi va da scrisoari de danie. Darū n'au apucatū sã vie, sã-mi dẽ scrisore, cãci i s'au tãmplatū moarte la mãnãstire lui Adamū.“

Fiulū, Filip, ū dã Brãteniū. Fiiceī, Nastasiica, Chilișoae. Și banii de la Hatmanul Ilie Catargiul,—„care bani sã sã dẽ numitei fiicii meli pentru sã-și facã ceva odorașã, și pentru alte chiertueli de gãtire cãsãtorii sale“. Trãiește „soțul“, Catrina. Sã i se lase trei Ţiganī, „în cãtū i-a lungi Dumn[e]dzãu viiața“. Pomenit și „soțulū meū celū d'in-

tăi“. Via de la Odobești rămîne lui Filip. „Nepotă-mă Catrina, fiica frăține-meu Neculaiu.“ Mamă-sa „zălojise“ moșie la „răposatul Vistieriū Filip Catargiu“. „Poiana de Beresculū.“ „Și fiuū meu Filipū să fie datorū a păzi cătră maștihă-sa toată cinste și supunere ce să cade, dāndu-ī ascultare ca însăși maici sale, și ia încă să-lū aibă pe dānsulū la aceeașū dragoste și bună povățuire ca pre însuși fii săi. Așjdere și fiică-mă Nastasiica, ce rămāne moștenitoare pe casa mē, cu toată așezare, să fie detoare, atāt ea, cātū și soțulū ei, ce i-a rāndui Dumn[e]-zāū, a ținē pe maică-sa în casă, înū toată viiața, și a-ī da toată cinste și ascultare, după datorie fiului cătră părintele său. Iarū, de nu vorū urmā fii mei după rānduiala ačasta ce le 'mū făcutū, să fie lipsiți de blagoslovenia mē și suptū blāstemū...“

Gavriilū Mitropolitū Moldavii, Ioanū Cant[acuzino] Vel Lōg[o]f[ă]t, Ștefanū Sturza Velū Vor[nicū], Lāscārachi Rusetū Velū Vor[nicū], Ilie Cant[acuzino] Hat[manū], Costantinū Pāladi Spāt[ariū].

Iacovū, dichiū otū Mitropolie¹.“

IX. Acte privitoare la sate din Ținutul Dorohoiului și la Șoldan Vornicul.

(Colecția d-lui avocat Fote, din Iași.)

1. Iancul-Vodă, pentru Nechita, în proces „cu Lupanū vatagū, Crăciunū, Mihăilă și Cercelū“, pentru o bucată de sat. 12 zloți ⚡⚡⚡⚡. Pomenit Prăvulū Velū Vatajū. Stroiici iscălește și cu litere latine, și adauge: „a^o 1581.“ (Cirilic e: 11 Iunie 7088=1580).

2. Adecă noi, egumenulū Ghidion, și cu totū săborulū de la svāntaa mănăstire Dragomirna, scriemū și mărturisimū cu častă scrisoare a noastră pentru rāndulū a patru oameni, anume Isacū Coticū și Goga și Alexa și Latulū, ce acești oameni ne-aū fostū noo vecini dinū satele svintei

¹ Viitorul Mitropolit Iacov al II-lea (Stamati).

mănăstiri, dinū Nicșeanī și dinū Tăistreanī, și aū fugitū de cătăva vreme dinū satele noastre prinū slobodzii și într'alte părți, mărs-aū și s'aū aședzatū în satele dumisale Vorniculū Șoldanū, la Dorohoiū: la Dolniceanī și la Budești. După aceaia amū mărșu la dumnealūi, la Vorniculū, și l-amū dodeitū pentru acești vecinī, să ni-ī dea. Dumnealūi, ca unū boiarinū bunū, nu ni i-aū opritū, țe aū dzisū să ni-ī luomū, însă să le luomū și cislă ce vorū avea dinū satele dumisale. Iarū noi, vădzându că nu ni-ī apără, ce dzici să ni-ī luomū cu cislă cu totū, socotit-amū cu totū săborulū și i-amū lăsatū să fie dumisale vecinī, numai să ne fie dumnealūi de dvorbă pentru destule nevoi și greutateți ce vinū asupra altorū vecinași ce aū rămasū. Dumnealūi Dumitrașco Șoldanū Vorniculū-celū-Mare, ca unū boiarinū bunū, și multu milostivū, ne-aū făcutū multu bine, altorū sātceale ce amū avutū, și le-aū scădzutū dinū cislă, și cu altă milostenie ne-aū socotitū la svāntaa mănăstiri. Derept acea și noi încă i-amū lăsatū să-ī fie dumisale vecinī, și mai pre mare credință pus-amū și pe catea svintei mănăstiri, să-ī fie dumitale (*sic*) de credință. Să să știe. U Iasū, l[ea]tjū 7146 [1638], mșța Av[gust] 20.

[Pecete cu ПЕЧАТЪ В . . . ГОМНИНА (cu fum).]

3. Iași, 2 August 7150 (1642). Vasile-Vodă, pentru pira lui „Ștefanū Șoldanū cu Nistorū Holbea și cu Toaderū Bobenū și Mărgelușū, fičorulū lui Grumadzu și cu alți răzeași dinū Dolniceanī“, pentru moșie „împresurată“ acolo. Șoldan arată acte de la „АѦА егw (bunul lui), Pătrașco Logofătul“. Răzeași „aū rămasū d'innaintea noastră și din toată leagea țării“ : li se ieaū și zapisele.

4. Suceava, 24 Iunie 7152 (1644). Vasile-Vodă, pentru ca Vasile Balșe și Tomița să cerceteze la Brăteanī, Hănești, Dolniceanī.

5. Adecă eū, Vasile Șoldanū Vistearnicū și Gheorghite Șeptilicī și Toaderū Bașotī ē-aū fostu Stolnicū, scriemū și mărturisimū cu cestu zapisū alū nostru, cumū noi, frați, de bună voia nostrī ne-amū voitu și ne-amū tocmitu și ne-amū împărțitu sateli, și s'aū vinitu lui Toaderū Bașotī

Șoldăneștii, satu întregu, vlostu Sučava, și Plotuneștii, satu întregu, tijü vlostu Sučav[a], și Holpășeștii, satu întregu, volostu Neamțu, și Dolniceanii, volostu Dorohoiü, și Dancăuții, vlostu Hotinü, și o săliște anume Broșteanî, volostu Sučav[a], și Brăteanii volostu Dorohoiü, și Joldeștii, tijü otü Dorohoiü, și unü vadü de moarı ce iaste la Bistrițe, înü hotarulü tîrgului Bacăului, și o parte dinü Tihulești, și cu o poiănă de-acolea, și a treia parte dinü Cîtuturești, și cu o poiănă pe Tutova, și o jireabie dinü Giurgești, și așijderea și vieli de la Cotnariü, le-amü împărțitü; și i s'aü vinitu o falce de vie înü Dealulü Măndru, pre ulița Rășcanilorü și trei falci de vie, tijü înü Dealulü Măndru, și o falce de vie și trei fărtae înü Piscopü. Dică, de să va scula cineva cu pără asupra acestorü sate, ce să avemü noi a sta cu toți frații la pără, iară, de ne va rămănea cineva și ni va lua vr'unü satu, saü niscare vii, ca să avemü noi a sta cu toți frații de pări. Iară, de ne va rămănea cineva și ni va lua vr'un satu, în niscare vie, ca să avemü noi, frații, a plini dinü părțile nostre. Dică pentru acestü lucru ne-amü făcutü zapisü împreună, ca să să știe; și pintru credința amü și iscălitu.

U Dulcești, vleatü 7163 [1655], mța Iuni 1 dni.
(Iscălituri.)

X. Inscipții ieșene.

Lîngă mănăstirea Socolei s'a clădit — tradiția spune că de un călugăr Atanasie — o bisericuță pentru cimitirul satului. Fără turn, avînd o umflătură la strane, cu un coperiș de șindilă lung în streșini, ea chiamă în minte vechile bisericuțe din veacul al XV-lea, până la Ștefan-cel-Mare și în cei d'întăiu ani ai Domniei lui.

Clopotul poartă însemnarea:

Anul 1809.

Pe o piatră de mormînt din cimitir se cetește:

Supt această piatră să odihnește roaba lui Dumnezeu Anastasăia, soția d[umnealu]i Sulgeriului Ioanü Dumitriu, Suigibașa, în vîrstă de 35 ani; s'aü săvărșitü dinü viața la 1846, Sept[emvrie] întăe zi, Duminică. Cu această roagă

pe tot cetitoriul care va ceti, să zică: D[u]mnezău să-
erte . . . părație. Vasăli, Ma...

Un alt mormint are data de 1825. Mi s'a spus că ar fi al unei
Semacopol.

XI. Inscripții din Dobrovăț.

Lingă pietrele de mormint ale Racovițeștilor (v. vol. II, *Do-
brovăț*) se află una, cu totul ștearsă, pe care se poate recunoaște:

. . . . МЕДЕНИЦЕР. . .

Pe alta:

Гѣи гробъ сътвори и украси (?) благочестиваго и хстолю
бикаго (?) Іоу Богдана Воеводѣи а кнѣгини его Настаси, и
прѣставилса ея (?) въ дни (*Sic*) его вато ,зка, мѣца вк.
дѣ, къ вѣчнѣи шбитѣи.

Deci:

Această groapă a făcută și împodobit-o bine-cinstitorul
și de Hristos iubitorul Io Bogdan Voevod, însă Doamnei
lui Nastasia, și s'a strămutat ea, în zilele lui, la anul
7021 [1512], luna lui Octomvrie 14, la veșnicele lăcașuri.

Însemnătatea acestei inscripții cere lămuriri.

Piatra o văzusem de mai înainte, dar, la lumina soarelui, in-
scripția mi se părea nedescifrabilă. La a doua vizită ce am făcut
mănăstirii, parohul mi-a vorbit de un Bogdan Voevod ce ar fi în-
gropat supt dinsa. Cercetind piatra la lumina luminării și fără
piedeca pe care o aduce la cetire lumina de zi, prea tare și egală, am
deslușit lesne pe muchea, mai îngustă, de sus a ei trei cuvinte
de la început: în locul literelor șterse am adaus, după formulariū,
и украси. A șeselea cuvint e aproape întreg legibil; iarăși după for-
mular am adaus: и хстолюбикаго, care s'ar potrivi și cu rămășițele
de litere. Іоу nu se poate ceti; în schimb e dat numele domnesc:
Богдана Воеводѣи. Acesta — și, fiind la 1512, avem a face cu Bogdan
Orbul, fiul lui Ștefan-cel-Mare, — e, fără îndoială, nu cel înmormintat,
ci ctitorul mormintului. Că numele e pus în genetiv, poate trei mirare,
dar mai găsim un exemplu, la mănăstire a Argeșului, unde, iarăși,
pe o piatră de mormint, numele ctitorului, Mitropolitul Anania, e
pus în genetiv. а, care urmează, poartă de-asupra un semn arcuit,
ca și cum ar fi ѧ. Кнѣгини его Настаси e neîndoielnic, ca și прѣста —, cu
care se ajunge la capătul liniei de pe laturea cea mare a pietrei ce vine
spre dreapta лнса, formă neobișnuită — trebuia: прѣставилса — se ce-
tește limpede; ея e presupus, în legătură cu urmele de slove.
ѣни în loc de дни, de și neașteptat, se află pe piatră, încheind cea-

laltă lature mică. Iar data și cele trei cuvinte de la sfârșit sint cu totul sigure.

Piatra e de o calitate foarte inferioară, care contrastează cu frumoasa marmură, albă, lucie, de la mormintele familiei Racoviță. Literalele nu au fost săpate adînc; ele sint înalte și înguste. Lipsese meșteșugul de impleticire artistică a lor, care deosebește alte morminte domnești; fiecare se desface deosebit, strins lipită însă de celelalte.

Cît privește această Doamnă Nastasie, necunoscută pînă acum, — pețirea fetei de rege polon Elisabeta s'a isprăvit pentru uritul Bogdan-Vodă la 1509. Ureche, după izvoarele lui slavone, adaugă: „După aceia și-au luat Doamnă din țeară, și au făcut pre Ștefan-Vodă cel Țînăr.“ Ștefăniță pomenește, după cum spune o piatră de mormint din Rădăuți, ca mamă a lui pe o Stana, care nu e „Doamnă“ (înainte de Ianuar 1518). Decî notița lui Ureche ar fi greșită. Înainte de a se căsători cu Ruxanda, fata lui Mihneacel-Rău, adusă anume pentru dînsul din Ardeal, Bogdan a luat decî pe Nastasia, care muria în 1512.

. 2. Pe un potir de argint suflat cu aur:

Сън потир сътворн Аспна Кочі вел дворник и кнѣгинѣ его Тодосіа и даде ихъ въ црков до търгѣ Еласію, ист метохъ монастыренъ Зсграваши до Ста Гора, идеже есть храмъ сто великомъченика Гевргіе, ꙗкото ѡр. лд.

Adecă:

Acest potir l-a făcut Lupul Coci, Marele-Vornic, și jupâneasa lui Todosia, și l-a dat la biserica din tirgul Vasluiului, care este metoh al *monastirei Zugravului*, la Sfînt' Agura (Atos), unde este hram Sfîntul marele mucenic Gheorghe; anul 7139 [1630-1].

Au fost, cum se știe (v. vol. IV, p. CLXXI, nota 1), doi Lupu Vornici-Mari în Moldova pe acest timp. Cel ce apare întâiu e însă viitorul Domn. Tot el are de soție pe Tudosia sau Tudosca, fata lui Bucioc. Tatăl lui Lupu acesta, viitorul Vasile-Vodă, se chema însă, precum spune inscripția bisericii Stelei din Tirgoviște, Nicolae Aga, Agă al lui Radu Mihnea (*Inscripții*, I, pp. 112-3). Un Coce a fost însă boier mare supt Mihaî Viteazul, și numele său era Coci, Kotzi, grecesc.

Biserica din Vasluiu ar fi a lui Ștefan-cel-Mare (Melhisedec, *Notițe*, p. 133), dar aceasta avea hramul Sf. Ioan Botezătorul. O alta a fost făcută apoi de Vasile-Vodă în apropierea tirgului (v. *Buletinul Comisiunii monumentelor istorice*, I, pp. 47-8, '96). E aceasta: Sf. Gheorghe Zograful.

Pe potir mai e și această însemnare a argintarului, poate Sas din Ardeal: n. 90.

Inscripția e cuprinsă în trei rinduri, care se încep cu cite o cruce.

3. Pe un portret de călugăr:

Ἀκάκιος ἀρχιμανδρίτης Δομπροβετζίου. [= Acachie, arhimandrit de Dobrovăț].

XII. Biserica din Lețcanii-Noi.

Pridvor deschis, cu coloane fantastice; bune icoane, dintre care una, pe fond de aur, arătînd să fie din veacul al XVII-lea.

Cărți:

1. *Cazania* lui Varlaam.

2. *Apostol* din 1743.

3. *Apostol* Mitropolitului muntean Neofit (cu o însemnare de la familia Paladi).

4. *Penticostariu* din 1751.

5. Pe o *Evangelhie* din 1760:

Antiohū Carageā Post[elnicū].

Între cel d'întăiu cuvînt și celelalte este o pecete elegantă, mică, ovală, cu un scut și penaj de coif; puse fiind însă cu cerneală ștearsă, armele n'au ieșit. La începutul volumului este aceeași pecete fără iscălitură.

Antioh Carageā a fost Vel Agă în Domnia a doua a lui Gri-gore-Vodă Callimachi (Ienachi Kogălniceanu, p. 254). Cf. *Doc. Cal-limachi*, tabla.

El a fost deci stăpînul moșiei Lețcanilor și al satului Lețcanii-Vechi, din apropiere, unde mai dăinuiește o biserică de lemn, cu icoane vechi.

Ea a trecut apoi la familia Paladi, cum se vede din notița de mai sus.

6. *Evhologhiu* din 1764.

7. *Penticostariu* din 1800.

8. *Trtod* din Buda.

9. *Octoih* din Buda, 1814.

10. *Evhologhiu* din Iași, 1834.

TABLA NUMELOR.

Numele au fost culese de d. profesor D. Munteanu-Rimnic.

A.

- Aadil-Ghirai (Calga), 133.
Abaza-Paşa, 105.
Abăza (familie), 64, 202, 205, 208-9.
(Ilie, polcovnicul), 105-9. (ace-
laşi, ca monahul Ilarion), 105,
108-10.
Adam (mănăstire), 415.
Adam (familia), 105-9, 246, 351,
397.
Adrianopol, 112-6, 122.
Afenduli (negustor), 406-7.
Aga Nicolae, tatăl lui Vasile
Lupu, 420.
Agafon (schit), 261.
Agapia (mănăstire), 165, 286.
Agarici (Agărici) (familie), 64, 67.
Albania, 123.
Albeşti (sat), 292.
Alecsandri (familia), 54-6.
Alep (Paul de), 225-6 n. 1.
Alexandria (Atanasie, patriarh
de), 51.
Alexandru I-iu (Țar), 243.
Alexandru-Vodă cel Bun, 181-2,
233, 400.
Alexandru-Vodă Callimachi, 350-1.
Alexandru-Vodă Coconul, 140.
Alexandru-Vodă Ghica (din 1834),
35-7.
Alexandru-Vodă Iliaş, 33-4, 159,
186.
Alexandru-Vodă Ipsilanti, 151,
258.
Alexandru - Vodă Lăpuşneanu,
278.
Alexandru-Vodă Mircea, 78.
Alexandru-Vodă Moruzi, 90, 162,
253, 353.
Alexandru-Vodă Suţu, 81, 279.
Amira (cronicar), 133.
Anastasia (Doamna lui Bogdan
Orbul), 419-20.
Anastasia (Doamna lui Duca-
Voda), 130, 247.
Ancuţa (Doamna. fiica lui Radu-
Vodă Şerban), 31, 33-4.
Andrassy (cancelariu), 176-7.
Aninoasa (mănăstire), 72
Antioh-Vodă Cantemir, 161, 199-
201, 208, 213 n. 1, 287, 314, 344.
Antiohia (Macarie, patriarh de),
225.
Antonie-Vodă din Popeşti, 125.
Antonie-Vodă Ruset, 64.
Apelevianu (Dan Logofătul), 74.
Arapu (familia), 85-6, 88, 90, 131,
309.
Arcani (sat), 85.
Ardeal, 117-9.
Ardeal (vicariul Ioan Popovicide),
270.
Argeş (Iosif, episcop de), 355. (Ghe-
nadiu, egumen de), 143. (ne-
gustori din), 144.
Aristarh (Ban), 328. (Comis), 294.
Armaşi (Anghel), 68. (Dumitra-
chi), 87. (Popăscul), 66. (Năs-
tase Lupu), 294. (Vilcul), 293.
Asachi (Lazăr), 162.
Aslan (familia), 57.
Aslan (Vornicul), 140 şi n. 1.
Atanasie (Patellaros, patriarh
de Constantinopol), 226.
Auersperg (contele de), 269.
Avrămeşti (sat), 68.
Axanina (Doamna lui Ştefan
Tomşa al II-lea), 245.
Axintie Uricariul (cronicar), 181,
209, 297, 307.

B.

- Băbicenii (moșie), 93.
 Băcanii (sat), 184, 186, 190, 192, 194, 196-8, 202, 204, 207, 213, 216, 218, 305, 324, 418.
 Bucău, 198, 418.
 Bagdatliu (Ștefan căpitanul), 101.
 Bahluiii (r). 213.
 Băa (oraș), 157.
 Bălăceanu (familia). 77-8.
 Bălăcenii (sat), 182, 187. 189, 191, 195, 198-9, 201-3, 205 208, 210-1, 215.
 Balacii (sat), 140.
 Bălăneștii (sat), 300, 339-40, 399.
 Balașa (Doamna lui Constantin Cîrnul), 356.
 Bălăsachi (Iordachi, Căminar), 212.
 Băloșanii (sat), 56-7, 276, 286, 384. (schit), 267.
 Baloșeștii (sat), 286, 389-90, 395, 317-9, 404.
 Balș (familia), 89-91, 134 5, 212, 223, 229, 295, 297-8, 307, 317-8, 333, 358, 371, 384, 409, 413-4, 417.
 Balta-Albă, 352.
 Bălteștii (sat), 159.
 Banariul (Pătrașco Stolnicul), 324.
 Banca (sat), 195.
 Băneasa (biserica din) 359.
 Banilovschi (familia), 89.
 Bantăș (familia), 58. 64, 215, 218.
 Bărbăteștii (sat), 144, 149.
 Bărboși, 211.
 Bărca (sat), 29, 31-7
 Bărcuța (sat), 35.
 Barnovschi (Miron-Vodă), 158, 184, 188. 236-40, 246.
 Bașău (r.), 386.
 Bașca (r.), 73.
 Bașcenii (sat), 73
 Bășineștii (sat) 72.
 Bașotă (familia), 56-8, 102, 104, 186, 238-9, 248, 279, 288, 293-4, 301, 303, 305, 312, 315, 320-9, 330, 388, 418.
 Bătrâneștii (sat), 285.
 Beldiman (familie), 183, 262, 264, 274, 309, 359.
 Beldy, 177.
 Beleza (sat), 401.
 Belgrad, 119.
 Bender. V. Tighinea.
 Berescul (sat), 384.
 Bereștii (sat) 147, 151-2, 372.
 Berheciu (r.), 68.
 Berivoieștii (sat), 90
 Besack (consul rus), 96.
 Beșicuța Călugărului, 75.
 Bețejanii (sat), 78.
 Bezin (Bizin, sat), 392-7, 399, 400-1.
 Bicăz, 237, 248.
 Biltigani (sat), 206.
 Bielgorod, 111.
 Bira (sat), 211.
 Birlad, 63, 68, 161, 181-2, 184, 186, 188, 193, 197-8, 200, 205-7, 209-11, 213, 216-7, 229, 336, 360. (Gheorghe, protopop de), 65, (popa Chiriac din) 189.
 Birlădeanu (Solomon ; Logofat), 193.
 Birleștii (sat), 91, 213, 216.
 Birlicii (sat), 330.
 Bărsăneștii (sat), 89, 92.
 Bisericanii (Antim Cretul, egumen de), 245, 247, 249. (Andonie ieromonah), 239, 245. (Chiril, egumen), 249. (Dosofteiu, egumen), 244. (Efrem, egumen), 248. (Ghedeon, egumen), 248. (Ioil, egumen), 241-3. 247, 249. (Ieroteiu, egumen), 248. (Iorest, egumen), 240, 248. (Iosif, egumen), 234-6, 238, 242-3. 245. (Mihail, egumen), 248. (Misail, egumen), 240-1, 243-4, 247, 249. (Mitrofan, egumen), 240, 247-8, (Nicolae, egumen), 248. (Nicon, egumen), 249. (Partenie, egumen), 236-40, 245, 248 (Serafim, egumen), 234, 240, 248. (Teodosie, egumen), 249. (Teofan, egumen), 248. (Varlaam, egumen), 245. (Varnava, egumen), 248. (Veniamin, egumen), 249.
 Bistriceii (jaz), 212.
 Bistrița din Ardeal, 128.
 Bistrița (mănăstire în Moldova), 78, 225, 231, 235.
 Bizin (sat), 395, 400.
 Blajevicii (Teoctist, episcop al Bucovinei), 273.

- Bogdan-Vodă Orbul, 233-6, 419-20.
 Bogdan (familia), 66, 68, 193, 195-6, 198, 203-4, 210-1, 337.
 Bogdana (r.), 197-8.
 Bohotin (r.), 100.
 Bor (sat), 305.
 Borcești (sat), 63.
 Borileanul (uricariu), 159, 185, 187.
 Boriște (sat), 182.
 Borzești (sat), 450.
 Boșeani (sat), 159.
 Botoșani, 83, 86-7, 89, 90, 92-3, 95, 98, 208, 263, 276-9, 292, 333, 347, 350, 370, 407-8 n. 1. (biserica Roset), 277. (biserica Sf. Dumitru), 58. (Vovidenia), 58. (Anania, Vornic de), 263. (Ioan, protopop de), 273.
 Botoșința (moșie), 217.
 Boul (Pătrașcu, Spătar), 185.
 Brăiești (sat), 213.
 Braila, 226-7.
 Brașov, 225.
 Brătășani (sat), 73-4.
 Brătășanu (familia), 35, 73-6.
 Brățeni (sat), 396.
 Brăteni (sat), 371 n. 1, 386, 410, 412, 414-5, 417-8.
 Brîncoveanu (Constantin-Vodă), 73-5, 143-4, 199, 253, 287, 353, 356-7. (Doamna Marica), 245 și n. 1, 296 și n. 1, 297. (Domnița Ancuța), 356. (Ralu), 356. (Ștefan), 346.
 Brîncoveanu (familia), 142, 264, 356.
 Brîncoveni (Anania, egumen de), 73. (Ghenadie, egumen), 74. (Inochentie, egumen), 75.
 Broșteni (sat), 370-1, 418.
 Bruckenthal (și Museul său, în Sibiu), 9 și n. 1, 10, 12-3.
 Brusa, 115-6, 273.
 Brușnic (sat), 165.
 Brusnița (riu), 411.
 Buciniș (vale), 75.
 Bucioc (familia), 161, 190, 193, 197, 310, 420.
 Buciulești (sat), 239.
 Bucium (familia), 301, 314, 316, 328.
 București, 72, 76, 126, 139, 141, 174-5, 227, 253, 359. (biserica Crețulescu), 76-7. (mănăstirea Sf. Gheorghe), 270. (Sf. Gheorghe Vechiu), 78. (egumenul Atanasie de la Mihai-Vodă, din), 73.
 Buda, 117, 176, 256.
 Budeni (sat), 72.
 Budești, 86, 89, 93, 292, 417.
 Bufalora, 55.
 Bugeac, 133.
 Buhăiceni (sat), 409-11 și urm.
 Buhăiescu (Medelnicerul Vasile), 203, 332
 Buhuș (familia), 100, 129-30, 158, 193, 209, 238, 245, 248, 298, 304-6, 310, 313, 399, 409-10.
 Buhușești (sat), 293.
 Bujoreanu (familia), 180, 197-202, 209-10.
 Bujoreni (sat), 183, 195, 197.
 Bulhațcov (polcovnic), 388.
 Bulucbași, 151.
 Bunenii (sat), 292.
 Bursumenii (sat), 410.
 Buzăianii (sat), 72.
 Buzău, 266. (Mitrofan, episcop), 126 (Ștefan, episcop), 73.
 Buzeni (sat), 266-7.
 Buzescu (Armașul), 393.

C.

- Căbești (sat), 389.
 Căbicieni (sat), 372, 381.
 Caffa, 112-4 și n. 1, 115, 117 n. 1, 123.
 Calamita, 113.
 Căldărușani (mănăstire), 53.
 Calea Judecilor, 75.
 Călimănești, 144, 294.
 Călinești, 325.
 Călinești-Cernăuți, 411.
 Callimachi (Gavriil). V. Mitropoliți.
 Callimachi (Ioan-Vodă), 134, 259, 295, 335, 398, 421.
 Callimachi (Scarlat-Vodă), 12, 164, 350-1, 406.
 Calmuțchi (familia), 57.
 Călugărenii (sat), 72.
 Cămărași: Andronachi, 65. Ilie Stupu, 69.
 Căminarii: Ienacachi, 344.
 Camince (sat), 400-1, 403.
 Cananău (familie), 48, 83, 86, 96, 245, 259, 264-5, 336, 369.

- Canta (cronicarul), 134-5, 241, 263.
 Cantacuzino (Șerban-Vodă), 77, 142-3, 353-4, 356.
 Cantacuzino (Maria Doamna), 247, 356.
 Cantacuzino (Ștefan-Vodă), 353. V. și Păuna Doamna.
 Cantacuzino (familia), 31, 61, 77, 87, 94, 134-5, 139, 143, 148, 163, 212, 248, 253, 261, 264, 294-5, 301, 323, 326-8 n. 1, 332, 336, 353-9, 370, 384, 388, 409, 412, 416.
 Cantemir (Constantin-Vodă), 198, 344, 394.
 Cantemir (Dimitrie - Vodă), 99, 105, 107 și n. 1, 142, 227, 270, 308, 378 n.
 Căpitani, 74, 86, 100-2, 142-3, 152, 160, 197, 287, 293, 313, 329, 351-2, 371 n. 1, 400 n. 1, 404, 414.
 Caplan-Ghirai (Han), 133.
 Capuchehăi: Nicolae Panaite, 90.
 Caragea (Antioh, Postelnic), 421.
 Cara-Hisar, 115.
 Caraiani (Gheorghe), 275.
 Carapoton (șoltuz de Bîrlad), 183.
 Carăvan (măgură), 32.
 Carducci, 122.
 Cariagdi (D.), 27.
 Cărpenișul-din-sus, 411.
 Cărstinici (sat) 216.
 Castilia, 123.
 Catacal (Postelnic), 148.
 Catargiu (familia), 248, 293-4, 304, 313, 322, 330-1, 333-4, 336, 338, 333-4, 392-4, 412, 415-6.
 Cătunul (sat), 72.
 Ceahlău (munte), 237, 248
 Ceășnici: Iliș, 157.
 Ceăurești (sat), 301-3, 319, 329.
 Ceauși, 73, 101, 142, 145. (agești), 102.
 Cerechez (Stolnicul C.), 161.
 Cernătescu (P. I.), 27.
 Cernăuți, 128, 136, 158, 175, 204, 213, 219, 273, 376.
 Cernica (sat în Ț. Tecuci), 68.
 Cetatea-Albă, 112, 115-6, 122-3.
 Cetățuia (mănăstire), 32, 196, 324.
 Cheșcu (Mihai Medelnicerul), 211, 383-4. (familia), 305, 342.
 Chicerea-din-jos, 61.
 Chiev, 105, 107 n. 1, 108. (Pecersca), 105, 108-10
 Chihăi, 184, 187.
 Chilia, 396.
 Chilianca (sat), 70.
 Chiojdul (sat), 72.
 Chios, 111-6, 123.
 Chiscovaț (sat), 264, 273.
 Chișinău și Chișioneni, 397-8, 402. (Gheorghită, șoltuz de), 402. (Ion popa din), 401. (Vasile protopop de), 398.
 Chișla, 63.
 Chiva, 142.
 Christopulo (Atanasie), 270.
 Ciceu, 235-6.
 Cihac (familia), 53.
 Cilirenii (sat), 213.
 Cimpina (căpitani de), 101.
 Cîmpulung, 288, 375, 379.
 Cioara (măgură), 32.
 Ciofeni (sat), 395.
 Ciogolea (Constantin Spătar), 191. (Maria), 307, 316. (alții: Nicolae, Gheorghe, Nastasia), 246, 248, 296-7.
 Ciolpan (Drăgan), 181.
 Cîrligătura (sat), 213, 216.
 Cîrnu (localitate), 73.
 Cislău, 72-3.
 Ciuhur (r.), 388, 390.
 Ciuta (măgură), 32.
 Ciuturești, 382, 418.
 Clinceanu (tipograf), 22.
 Clișova (sat), 389-90.
 Clocociov (r.), 80.
 Clopotestii (sat), 182.
 Cluceri: Năstase, 99. Slatie, 196.
 Cobenzl (ministru), 9, 10.
 Coblca (sat), 400-1.
 Coce (boier), 420.
 Coci (Lupu, Vornic), 420
 Cociuba (sat), 190.
 Cogălniceanu (familia), 41-7, 161-2, 170, 177, 365-7, 383.
 Colnicul Secei, 147.
 Colonești (sat), 365-6.
 Comiși, Pană, 139. Radu, 139. Șerbu, 64.
 Como (lac), 55.
 Conachi (familia), 69, 135-6, 217, 258, 406.
 Condoratu (familia), 148, 195.
 Constantin - Vodă Șerban, 141, 195.

- Constantinopol, 112-3, 115-6, 225, 227, 236, 278. (Patriarhul Atanasie). V. Atanasie.
 Coțescu (Ilie, capitan), 313.
 Copăcenii (sat), 17, 21.
 Copoii (Sf Atanasie de la; Ezechii, egumen de), 162.
 Coppă, 113.
 Corbeanu (familia), 253.
 Cordun (= Bucovina), 90, 217.
 Corețchi (preotul Ilie ș.a.), 397-400.
 Corlat (uricariu), 64, 189, 293.
 Cornești (sat), 198.
 Cornești-Lăpușna (sat), 384, 411.
 Cornii (sat), 90, 95-6.
 Costachi (Mitropolitul Veniamin), 254-5, 264, 273, 353
 Costachi (familia), 91, 131 și n. 1, 132-4, 147, 183, 193, 196, 198, 208, 212, 254-5, 263, 271, 294-5, 308, 319-20, 384, 402, 407.
 Costăforu (Gheorghie), 27.
 Costandachi (familia), 303.
 Coșești (sat în T. Botoșani), 90.
 Costin (familia), 64, 99, 197-8, 204, 264, 302, 304, 319, 331, 394, 403.
 Costina (sat), 325, 411-2.
 Coșula (mănăstire), 261, 264, 277, 279-81. (Calistru, egumen de), 333. (Irinarh, egumen), 261. (Marchian, egumen), 280. (Visarion, egumen), 277. (Ignat, protosinghel), 264.
 Cotela (sat), 412.
 Coțicu (sat), 399.
- Cotijani (sat), 397.
 Coțucani, 132, 140.
 Cotnari, 418.
 Covasna, 129.
 Cozmești, 131.
 Craiova, 349. (Hagi-Ienuș, negustor din), 35.
 Crângani (pirău), 206.
 Crătești (sat), 272.
 Cringu (sat), 72.
 Cringu-de-sus (sat), 217.
 Cretani, 271.
 Crețeni (sat), 206.
 Crețești (sat), 147.
 Crețulescu (familia), 27, 253.
 Crimca (familia), 248.
 Cringul-Ursului, 140.
 Cristești (sat), 57-8, 62, 64, 272.
 Crivești, 100, 172.
 Crleni, 389-90.
 Crucea-de-sus (Putna), 337, 386.
 Crupenschi (familia), 87, 91, 259, 263-4, 307, 321, 336-7, 378, 411.
 Cuci (Postelnic), 139. Cf. Coci.
 Cuci (sat), 213.
 Cucioaia (iaz), 403.
 Cucoranu (familia), 292, 294, 323, 412.
 Cucuiați (sat), 160.
 Cujești (r.), 246.
 Cuibul Corbului, 32.
 Cupești, 393. (Sandul), 308.
 Curn (sic) (sat), 268.
 Cuza (familia), 55, 93, 397. (-Vodă), 25, 175-6.

D.

- Dabija-Vodă (și familia), 160, 183, 190-1, 194, 198-9, 211, 214, 226, 246, 358. (Dafina, Doamna lui), 129-30, 246
 Dăiani (moșie), 240.
 Dăncăuți (sat), 376, 380-1, 418.
 Dănceri (moșie), 213.
 Danciul Vornicul, 139.
 Dancu (sat), 277.
 Dăngeni (sat), 414.
 Dănileni (sat), 407.
 Danovici (Petru, Logofăt), 161.
 Daponte (Chesarie), 347-50.
 Dascăli: Costantin, 78. Costăchi, 352. Evloghie, v. Evloghie. Leontie, 1740, 278-9. Mihalachi, 401. Ștefan Munteanu, 359. Ștefan Schiraș 401. Petru Stamatiași, 269.
 Dășiratele (sat), 32.
 Dăsnățui (r.), 32.
 Davidel (pretendent), 318.
 Dediul Spătarul, 318.
 Deleni (schit), 260-1.
 Despot-Vodă, 225.
 Diacul (Mihailașcu), 223. (Simion), 183. (Zaharia), 185.
 Dilga (sat), 140-1.
 Dintr'un lemn (mănăstirea), 77.
 Dișcova (sat), 403.
 Dobirceni (sat), 292.
 Dobrești (sat), 37.

Dobrotești (sat), 280.	Dorohoiu, 83, 85, 213, 341, 385-6, 416.
Dobrovăț (mănăstire), 163, 308, 331, 419, 421. (Acachie, egumen de), 412. (Serafim, egumen), 163.	Doroșcani (moșie), 300, 331, 415.
Dobrun (sat), 74-5.	Dracachi (familia), 22.
Dobrușa (sat), 396.	Drăghici (familia), 85, 90, 141, 191, 279.
Dobruteni (sat), 72.	Dragomirna (mănăstire), 410. (Ghedeon, egumende), 412, 416.
Dolești (sat), 162.	Drăslivța (r.), 254.
Dolbâsca (sat), 73.	Drujești (sat), 207, 216.
Dolhasca (sat), 368.	Dubău (familia), 198.
Doljești (mănăstire), 165.	Duca-Vodă, 195.
Dolniceni (sat), 291, 295, 325, 347, 385-6, 410-4, 417-8.	Dudescu (familia), 34, 76.
Domnești (moșie), 89.	Duhamel (general), 173-4.
Donici (familia), 263, 294, 341-4, 388, 404, 409, 414.	Dulcești (sat), 418.
Dornești, Durnești (sat), 371 n. 1, 411.	Dumești (sat), 384.
	Dumușeni (sat), 86.
	Durac (Lozenschi), 287, 308-10.
	Durău (schit), 234, 359.

E.

Ecaterina a II-a (Țarină), 270.	Euclid, 52.
Eckhard (I., tipograf), 273.	Euripid, 52.
Edinzadè (Teodor, Spătar), 92.	Evloghie (Gheorghe, dascălul), 181.
Eliina (fiica lui Radu-Vodă Șerban), 31.	Evstratie Logofătul, 247.
Eliina (Doamna lui Matei Basasarab), 124.	

F.

Fălcoianu, 145, 147-9.	Florența, 111-3, 121.
Făraoani (sat), 298, 331.	Florești (mănăstire), 65-7, 198, 338. (Ignatie, egumen), 338. (Mogildea, egumen), 68. (Zaharia, egumen), 198.
Fărimești (sat), 188, 194.	Focșa (cetate), 115.
Făurești (sat), 389-91, 399, 402-3.	Focșa (uricarui), 62-4, 183, 185.
Federighi (Matteo), 122.	Focșani, 298, 307, 329, 334. (Spitalul din), 165.
Ferești (sat), 326.	Franța Spătar, 169.
Ferștina (sat), 157.	Frumoasa (mănăstire), 263.
Festilă (Ștefan, Medelnicer), 215, 341.	Fuad-Efendi, 174.
Filișanul (Sluger), 72. (Filișanca), 153.	Fundeni (moșie), 68.
Filipescu (familia), 27, 79, 82.	Furcenii (sat), 393, 395-7, 400, 403.
Fintina Ciofului, 68.	Furtună (Comis), 285.
Fintina Țiganului, 298.	
Fintinenii (sat), 211.	

G.

Gafenco (familia), 218, 406, 418.	Galați, 134, 166, 213, 216, 221, 224-30. (biserica Precista), 226. (biserica Sf. Dumitru), 226 (biserica Sf. Gheorghe), 226. (bi-
Găgenii (sat), 70.	
Găiești (sat în Vlașca), 182.	
Galala (mănăstire), 266, 305, 326.	

- serica Sf. Mihail), 226. (biserica Sf. Paraschiva), 226. (mitocul Sf. Voevozi), 226. (Vovidenia), 226.
- Galbeni (sat), 327.
- Găleşeni (sat), 292.
- Galenus, 52.
- Galipoli, 114, 116.
- Găneşti (sat), 61-2, 66.
- Găodzeni (sat), 161.
- Gărbleşti (sat), 392.
- Gărcuvul (schit), 77-8.
- Geamenii (sat), 32.
- Geanetul (Ioan, Clucer), 269.
- Geani (familia), 212.
- Geanoglu (familia), 85.
- Geracu (moşie), 78.
- Gheanghea (Logofătul), 62, 184-6, 292, 295.
- Gheorghe Ştefan-Vodă, 105, 189, 191-2, 226, 228 și n. 3, 404.
- Gherghel (Vornic), 194, 197.
- Ghergheşti (sat), 189.
- Gherghița, 313, 329.
- Ghermăneşti (sat), 211.
- Gheuca (familia), 64-5, 184, 188-92, 194-6, 206, 277, 294.
- Ghica (Gheorghe-Vodă), 298, 361.
- Ghica (Grigore-Vodă I-iu), 131-3. (Grigore Matei), 211, 268, 293, 321, 326-7. (Grigore Dimitrie), 35, 152. (Grigore Alexandru II, al Moldovei), 169-75. (Matei-Vodă), 334, 412, 414 și n. 1.
- (Scarlat-Vodă), 65, 134, 149-50, 407.
- Ghica (familia), 22, 37, 63, 65, 75, 163, 169, 191, 200, 263, 269.
- Giers (consul), 173-4.
- Ginevra (Gianavra, Doamnă), 248.
- Gioan (Sulger), 88.
- Giosanu (familia), 396.
- Giugni (Domenico), 117.
- Giurgeşti (sat), 380-1, 418. (fn Drohoiui), 381, 384.
- Glava (lac), 32.
- Glavacioc (mănăstire), 125.
- Glăvăneşti (moşie), 213.
- Golescu (familia), 26-7, 79, 82.
- Goroveiui (familia), 193, 300, 306, 309.
- Goția, 115-7.
- Grămăticii, 139, 162.
- Grămeşti (sat), 215.
- Gratiani (Gaşpar-Vodă), 292.
- Greceanu (familia), 76, 134, 148, 214, 357.
- Greci (sat), 184, 187, 197, 213.
- Grenada, 123.
- Grigorie I-iu (Papa), 348.
- Grijulivii (sat), 197.
- Gulianò (familia), 295.
- Gura Marincii, 68.
- Gura Strimbei (sat), 216.
- Gura Vadului (sat), 68.
- Guşăţei (sat), 216.

H.

- Hăbăşescu (familia), 195-6, 240, 248, 306-11, 375 și n. 1, 379, 409.
- Hagi-Moscu, 253.
- Hăjdău (familia), 315, 318, 330, 383.
- Hăjdenii (sat), 396.
- Hălăreşti (sat), 114.
- Hăneşti (sat), 417.
- Hărpăşeşti (sat), 216.
- Henţeşti (sat), 72.
- Herăstrău, 389.
- Hermeziu (familia), 201, 214, 311-2, 383, 398.
- Herta, 269-70.
- Hesiod, 52.
- Hilandariu (mănăstire), 275.
- Hilişău (sat), 406-8.
- Hilița (sat), 41.
- Hirlău, 157, 185, 213, 266-7, 277, 372.
- Hirtop (sat), 389, 399.
- Hlăpeşti (sat), 181.
- Hodoroaie (vale), 371 n. 1.
- Hoiseşti (sat), 213.
- Holban (familia), 91, 96, 293, 411.
- Holboca (sat), 213.
- Holpăşeni (sat), 187. V. și Hulpăşeni.
- Holpăşeşti (sat), 418.
- Horaița (r.), 194.
- Horleşteni (sat), 197.
- Horodincea (sat), 398.
- Hortestei (sat), 201.
- Hotin, 132, 162, 193-4, 228, 319, 376, 381-2 n. 1. (biserica Maicei Domnului), 347. (Amflohie, episcop de), 277. (Gheorghe, pirc-

călab de), 347. (Pascal, pîrcălab de), 410.
 Hotnogî; Lupu, 184, 187. Ursul, 160. Vicol Vartic, 397.
 Hrisoscoleu (familia), 212.
 Hrisoverghi (familia), 215, 294.
 Hristopol. V. Christopulo.
 Hrușova (sat), 389.
 Hudici (familia), 207, 307-9, 311, 320, 383-4.
 Hulbociuc (r.), 403.
 Hulpășeni (sat), 184, 188, 380.
 Hurmuzachi (familia), 254.

Huru (familia), 185, 296.
 Huși, 163-4, 254-5. (Episcopia), 254. (Biserici : Sf. Dumitru), 255. (Sf. Gheorghe), 256. (Sf. Ioan), 256. (Sf. Nicolae), 255. (Sf. Voivozi), 255. (episcopul Gheorghe de), 130. (episcopul Ghedeon de), 294. (episcopul Iacov de), 255. (episcopul Inochentie de), 255. (episcopul Meletie Istrati de), 248. (episcopul Mitrofan de), 158. (episcopul Sofronie de), 264.

I.

Iamandî (familia), 68-9, 193-4, 294, 341, 365-7, 406-7, 413.
 Iancu-Vodă Sasul, 158, 416.
 Iapa (sat) 183-4, 212, 214.
 Iași, 89, 107, 123, 129, 155, 159-61, 163-4, 173-4, 181, 184-7, 191-3, 196-200, 203-8, 210, 213, 215-7, 219, 225, 241, 256, 258, 266, 272, 286-7, 291-8, 300-1, 303, 305-6, 308-9, 311-9, 322-4, 328 9, 340, 347, 376-80, 394, 415-7. (mahalaua Vrăbieniî), 408. (Biserici : Banu), 266. (Bărboi), 297. (Sf. Sava), 182, 216. (Sf. Spiridon), 163, 165. (Treî-Sfettele), 175. (egumenul Ezechii de), 375 n. 1. (biserica catolică), 53. (Academia Mihăileană), 41. (Societatea de medici și naturaliști), 53.
 Ichil (r.), 389-91, 399.
 Icușeni (sat), 262.
 Iepurenî (sat), 195.
 Ierusalim, 226. (Chiril, patriarh de), 268.
 Ilie-Vodă, fiul lui Alexandru-cel-Bun, 182, 400.
 Ilie-Vodă Rareș, 278.
 Ilie (Logofăt de Vistierie), 321-2, 372, 380-1, 383.
 Ilie (Sandu, Stolnic), 87. (Ienachi,

Stolnic), 200, 202, 304, 332-6, 338, 342, 412, 415.
 Ilinca Doamna (nepoata lui Mihaî Viteazul), 31. 33-4, 71-72, 356.
 Ilișasca (r.), 411.
 Ilschi (familia), 272.
 Iocușeni (schit și moșie), 387
 Ion-Vodă cel Cumplit, 245 și n. 1, 291, 296 n. 1.
 Iosif al II-lea (Împărat), 35, 162.
 Ipotești (sat), 63, 68-9.
 Ipsilanti (Constantin-Vodă), 102-4, 152. (familia), 9, 10, 12.
 Isăcescu (familia), 286, 305.
 Isăroaia (moșie), 211.
 Ișnovăț (r. și sat), 388, 390, 396.
 Itovatești (hotar), 68.
 Iucșani (sat), 411.
 Iuzbași, 31-3, 72-3, 139, 141-5. 246.
 Ivanca (r.), 389-90.
 Ivășcani (sat), 198.
 Ivești (sat), 183.
 Izbești (sat), 399.
 Izirenî (sat), 266.
 Izlozeanu (Gheorghe, pîrcălab de Hotin), 347.
 Izmană (familia), 215.
 Izvoarele (sat în Basarabia), 58.

J.

Jalova (sat), 128.
 Jicniceri : Apostol, pîrcălab, 391-2

și n. 1, 394-5, 399-400. Miha-lachi, 86

K.

Kalnoky (de), 177.
Kotzebue (consul), 96.

| Krosnopolski (Gavril), 278.
| Künzer, 53.

L.

Lacuri (Sf Nicolae dintre, schit), 261.
Lăpușna, 160, 213.
Lătescu (familia), 91.
Lătești (sat), 305.
Leccio, 122.
Lemberg, 266, 287.
Lențești (sat), 158.
Leon-Vodă, 140.
Lețcani și Lețcanii-Noi (sat), 375, 409 și n. 1, 410, 421.
Leurdeanu (Stroe), 124.
Licu (N., cîntăreț), 276.
Liesti (sat), 209, 216.
Liveni (sat), 369.
Livian (fiu de Domn), 248.
Loewenstein-Wertheim, 53.
Logofeți: Andrei, 139. Gavrilaş, 286, 298. Grigorașcu, 153. Is-

trati, 185. Lăpădatu, 35. Petru, 32-3. Pavăl, 185. Pleșca, 201, 287, 314, 317. Radu, 35, 72. Răducanu, 408. Toderașcu, 187. Vișan, 140. Vlad, 74.
Lohănești (sat), 401.
Lopatna (sat), 394-5, 397.
Loviște, 144. (Lică, căpitan de), 101, 143.
Lozenschi (Durac), 205, 308. V. și Durac.
Luca (Ștefan și alți membri ai familiei), 107 și n. 1, 108, 160, 209, 341.
Lucaciuca (sat), 403.
Lupu (Vasile-Vodă), 63, 95, 129, 186-7, 189, 191-2, 226, 239-40, 285-6, 292, 296-8, 392, 401, 417, 420. V. și Todosca Doamna.

M.

Măcescu (Serdar), 35-6.
Macin, 171.
Măcinești (sat), 183.
Macri (familia), 311-2, 388, 390-1. 400, 408-9
Magdalena Doamna, 248.
Magenta, 55.
Măgura Furciturilor, 75.
Măgura lui Sfește, 75.
Măgura Stoinii, 75.
Măgura Strezii, 75.
Măgura Turcului, 75.
Mahăcești (sat), 771.
Mălaiu (Vistierul Dimitrie), 161.
Mălici (drum), 32.
Mamina (sat), 194, 211.
Manu (familia), 262, 273, 321, 380.
Mărculești (sat), 37.
Marea Neagră, 112, 116.
Mărgineni (sat), 170, 324.
Mărișeni (sat), 161.

Marmure (uricariu), 63.
Mastatică (sat), 181, 183, 198-9, 212, 214.
Matei-Vodă Basarab, 31, 35, 71, 105, 124, 141, 356. V. și Elina Doamna.
Mătești (sat), 181.
Mătienii (moșie), 41.
Mavrocordat (Nicolae - Vodă), 132, 145, 162, 209, 322-2, 329, 353, 361, 370, 374-5, 382. (Pulheria Doamna), 247. (Constantin-Vodă), 322-3, 329, 361. (Ioan-Vodă), 240.
Mavrocordat (familia), 3, 51, 104, 219, 262, 264.
Mavrogheni (familia), 272.
Mavroiani (familia), 273.
Mavromati (familia), 58, 264
Măzăreanu (Vartolomei), 246.
Medelniceri: Andrieș. 371, 381.

- Nicolae Pîrvul, 411. Gheorghe Pîrvu, 411-2.
 Mée (castel), 169.
 Melenteuți (moșie), 412.
 Meșteri : Cengiov. 256.
 Micești (sat), 209.
 Miclescu (familia), 264, 269, 274, 276, 343, 395, 401.
 Micleşti (sat), 396.
 Mihaï-Vodă Viteazul, 29, 31-2, 33-4, 61, 70-1, 139, 141, 347, 420. (fiul lui Nicolae-Vodă Pătrașcu), 31.
 Mihăilășeni (sat), 292.
 Mihăileni, 271.
 Mihălășeni (moșie), 415.
 Mihalcea (Comisul Radu). 34.
 Mihnea-Vodă cel Rău, 139, 420.
 Mihnea-Vodă al II-lea, 33.
 Milan, 55.
 Milescu (familia), 197.
 Miletin (r.), 135, 279.
 Milo (familia), 89-90.
 Mintitele (sat), 191, 194.
 Mircea-Vodă Ciobanul, 78
 Mirceștu (sat), 54-6.
 Miroși (sat), 72.
 Mirzești (moșie), 216.
 Mițălești (sat), 275.
 Mitropolii. Ai Moldovei : Grigorie, 280-1. Anastasie. 158. Nicanor, 237 și n. 1. Varlaam, 129. Dosofteiu. 17, 196. Ghedeon, 309-12. Antonie, 294, 325-6, 354.
 Gavriil Callimachi, 240-1, 243-4, 416. Leon, 86. Iacov Stamati, 266, 416 și n. 1. Ai Terii-Românești : Anania, 419. Eftimie, 360. Teofil, 72. Ștefan, 125-6. Teodosie, 126. Antim Ivireanul, 126. Neofit, 126, 268, 355, 421. Dosofteiu Filitis, 253, 353. Nectarie, 355. Grigorie al III-lea sau al IV-lea, 77, 124, 126.
 Mogoșești (sat și schit), 70, 271. (Atanasie, egumen de), 271.
 Moldovița (mănăstire), 157.
 Molnița (sat), 285.
 Moruzi (Constantin-Vodă), 241.
 Moruzi (familia), 17.
 Moscova, 108-9, 211
 Moscuțeni (sat), 159.
 Moțoc (familia), 161, 293, 297-8, 314, 330.
 Movilă (Ieremia - Vodă), 181-2, 185, 236, 291. (Elisaveta Doamna). 247. (Constantin - Vodă), 237, 280, 291. (Moise-Vodă), 185, 196. (Simion-Vodă), 225, 237. (Melania, Doamna lui Simion), 247. (Gavril-Voda), 141.
 Movilă (familia), 105, 383, 415
 Munteni (sat), 285.
 Murgeshți (sat), 317-8.
 Murguleț (familia), 90, 293.
 Murteză-Pașa. 4
 Mușatul (localități), 246, 320.
 Mustață (familia), 263-4.

N.

- Nacul (sat), 213
 Nănești (sat), 300-1, 306.
 Napoleon al III-lea, 25.
 Napoli, 122-3.
 Nărtești (sat), 218.
 Năsturel (familia), 148.
 Navărniți (sat). 206.
 Neagoe-Vodă (Basarab al IV-lea), 353.
 Neamțului (cetatea), 285.
 Neamțului (mănăstirea), 57, 165, 173-4, 218, 258, 264. (Mardarie, egumen de — și Secu), 218-9. (Neonil, stareț de), 264
 Neamț (Tîrgul), 257-8. (meșteri), 257-8. (epitrop), 352.
 Neculce (Ioan, cronicarul), 107, și n. 1. 328.
 Negel (familia), 68.
 Negoiești (sat), 140, 181, 183, 188, 199, 214-5.
 Negre (P., Agă), 68.
 Negrea (familia), 264.
 Negrești (moșie), 215.
 Negri (familia), 175.
 Negruț (familia), 197, 199, 209-10, 400 n 1.
 Nicolae - Vodă Pătrașcu, 31, 33, 141.
 Nicopol, 166.
 Nicorești, 68, 88, 213, 216, 259.
 Nicșani (sat), 417.

Niculitel (sat), 166.
 Notara (familia), 76.
 Novaci (moșie), 149

Novoselița, 269.
 Nucet (moșie), 139-40, 145-6, 151.

O.

Obirșia (moșie), 75.
 Obreja (sat), 147.
 Obrejești (sat), 147.
 Ocna (sat), 85.
 Ocna-Mare, 32.
 Odobești, 416.
 Olănești (sat), 328, 331.
 Olmutz, 53.
 Olteni (Vilcea), 359.
 Oltenița, 352 și n. 1.
 Omer, 52.
 Oncești (sat), 160, 308, 411.
 Oniaga (schit), 259, 261, 272.
 Onișcani (sat), 389-90.
 Orășcu (Al.), 27
 Orășeni (sat), 205.
 Orbeja (r.), 408.

Orbic (sat și mănăstire), 237, 375-6
 Orbî (sat), 246.
 Orczy (baron), 177.
 Orguești-Vechi (schit), 268.
 Orheiu și Orheieni, 160, 163,
 183, 288, 388, 389-90, 392-6,
 398-404. (pircălabul Todosăi),
 393. (protopopul Ștefan Coreț-
 chi), 399-400. (Gligore, popa
 domnesc), 393, 403-4. (Istrati,
 popa domnesc), 392.
 Oroșani (schit), 263.
 Orsano (Giovanni), 117.
 Osiris (revistă), 53.
 Osmachi (D.), 86.
 Otetelișanu (familia), 35.

P.

Paclian, 27.
 Pădurenii (moșie), 370.
 Păharnici: Iliăș, 131. Grigore,
 292 Iane, 401. Manta, 139. Marco,
 35. Neagoe, 72. Iordachi Pa-
 nait, 261, 263.
 Păladie (familia), 63, 66, 189-210,
 212, 214-9, 223, 294, 301, 305,
 307, 323, 329, 332, 358, 370, 416,
 421.
 Palin (general rus), 95.
 Paliolog (Chirița), 247.
 Pâncești (sat), 157.
 Pânculești (sat), 386-7.
 Panu (Anastasiu), 254.
 Păpăuți, 58, 408. (egumenul Ino-
 chentie Iliupoleos de), 408.
 Părieți (sat), 313.
 Pașcani, 357-9, 369, 399, 403.
 Pătrășcani (moșie), 56.
 Pătrașcu-Vodă cel Bun, 31.
 Păulești (sat), 185, 197-200, 203,
 205, 211, 217.
 Păuna, Doamna lui Ștefan-Vodă
 Cantacuzino, 353.

Păvăluțești (sat), 68.
 Pazvantoglu, 102 n. 1.
 Pelinei (sat), 401.
 Pelopones (călugari din), 277.
 Pencicov (familia), 27.
 Pera, 111-2.
 Periani (sat), 206-7, 217.
 Persăcina (sat), 400.
 Petricico (Ștefan-Vodă), 200, 307.
 Petru-Voda al Mușatei, 182.
 Petru-Vodă (1448), 157.
 Petru-Vodă Șchiopul, 105, 291,
 295.
 Petru-cel-Mare, Țar, 233.
 Piatra-Neamțului. 336, 350-2. (bi-
 serica Sf. Ioan), 350.
 Piatra(-din-jos), 393.
 Piatra (moșie), 22.
 Pindar, 52.
 Pingărăciori (sat), 248.
 Pingărați (mănăstire), 256. (Ata-
 năsie. egumen de), 256.
 Pirăul-Boului (sat), 257.
 Pircălabi: Dumitru. 185. Gher-
 man, 181, 184-7, 197. Ghinea, 183

n. 1, 184. Ionașco, 141. Petru, 117, 184. Picioroga, 202. Sava, 393. Stamatii, 209-10. Tudor, 147. Toma, 395. Toța 189.
 Piscop (sat), 418.
 Pisoschi (familia), 248
 Pitari: Apostol, 187, 286. Costandin, 35. Ilie, 301, 325-8, 330-2, 387-8, 410-3. Manole, 73. (-ă-roaia, Tofana), 383-7.
 Piticeni (sat), 286.
 Pițigani (moșie), 181, 214.
 Pitușca (sat), 389-90
 Pivnița (sat), 389-90.
 Pleșești (sat), 292.
 Pleșoianu (familia), 74.
 Ploscuțeni (sat), 159.
 Plotunești (sat), 418.
 Pobrătești (sat), 193.
 Podul Doamnei, 153.
 Poenaru (Gheorghe, ofițer), 101.
 Pogor (familia), 264.
 Pohribeni (moșie), 128, 163.
 Poiana (moșie), 240, 248.
 Poieni (sat), 395.
 Polcovnici, 254.
 Polihroniadi (Hr.), 27.
 Polțani (sat), 186.

Pomirla (sat), 407-8.
 Poncești (sat), 365-7.
 Popa (Vasile, uricar), 306. 308.
 Popcești (moșie), 237.
 Popești (Lăpușna) (sat), 396.
 Popești (moșii), 62, 216.
 Popșești (sat), 372, 393-4.
 Porcești (sat), 286.
 Portărești (sat), 195, 217.
 Postelnici: Andrunachi, 396, 400
 n. 1. Mihai, 139. Neculaiu (T.), 287, 398. Pătrașcu, 141. Simion, 140. Stamate, 193. Stan din Dilga, 140.
 Prăjescu (familia), 158, 191, 193, 246, 248, 297, 308, 316, 400.
 Prăteni (sat), 292.
 Predescu (Eugeniu), 27.
 Prisăcina (sat), 395, 400.
 Prizeni (sat), 293.
 Protopopi, 168, 203.
 Pruncu (familia), 302, 304, 331, 336, 339-40. - 1
 Putna (sat), 237.
 Putna (mănăstire), 128, 186, 325.
 Putrideni (moșie), 213.
 Putrosa (sat), 142.
 Puțuntei (sat), 403.

R.

Răcăciuni (sat), 331.
 Răchitoasa (sat), 335.
 Răchitoasa (mănăstire), 337.
 Racovăț (moșie), 213.
 Racoviceanu (familia), 74.
 Racoviță (Mihai-Vodă), 109 și n. 2, 131, 133, 145, 147, 209-10, 267, 293-4, 306, 312-4, 316, 318-9, 326-8 și n. 1, 370-1, 375 n. 1, 379-82, 411.
 Racoviță (Constantin - Vodă), 211-2, 407, 413, 415.
 Racoviță (Ștefan-Vodă), 76.
 Racoviță (familia), 64, 158, 161, 187, 191, 193, 196, 248, 300-1, 309, 419.
 Rădăuți, 420. Episcopi: Anastasie, 129-30. Dionisie, 158. Dosofteiu, 280. Misail, 294.
 Rădeni (sat), 63, 69.
 Radoslav (Logofătul), 141.
 Radu-Vodă Mihnea, 70, 140-1, 184, 237, 245, 278, 420.

Radu-Vodă Șerban, 31, 33-4, 141.
 Rădulețe (moșie), 211.
 Ragusa, 122, 227.
 Ragusanul (Sava), 106 și n. 1, 107 n. 1.
 Ralet (familia), 92.
 Rareș (Petru-Vodă), 181, 225, 235 6, 245, 278.
 Răspopeni (sat), 396.
 Rast (sat), 19.
 Răulei (Fintina), 158, 163.
 Răut (r.), 389-90, 393-5, 397, 403.
 Răzina (moșie), 211.
 Razu (familia), 212-3, 216, 295, 341.
 Reicherstorfer (scriitor), 225.
 Reni, 227.
 Rîmnic, 32, 124, 269, 349. 359-61. (episcopi de, în ordine cronologică): Varlaam, 125-6. Damaschin, 126. Inochentie, 126. Climent, 127, 361. Chesarie, 127. 347-50. Filaret, 78-9, 127, 355.

- Galaction, 127. Nectarie, 127.
 Ghenadie Enăceanu, 360. Atanasie Mironescu, 124-7.
 Rîmnicu-Sărat (mănăstirea din), 298, 356-7. (egumenul Averchie de), 356. (călugări), 357.
 Rinuccino (Alamano), 121.
 Rîșca (mănăstire), 165, 187, 233, 317, 320-1, 330, 333. (Grigorie, egumen de), 187, 317. (Varlaam, egumen de), 320-1. (călugări), 321.
 Rizănești (sat), 352.
 Rodos, 113, 121, 123.
 Rogoșești (moșie), 217.
 Roman (oraș), 100, 165, 371, 373, 379. (mănăstirea Precistei), 163, 165. Episcopi: Atanasie, 158. Daniil, 294. Dosofteiu, 129. Gheodeon, 308. Ioanichie, 246. Leon, 410, 415. Meletie, 254. Melhisedec, 233. Pahomie, 247. Veniamin, 256. (Turci din), 377, 379, 383-4.
 Românești (sat), 160.
- Romîni. V. Rumîni.
 Ropce (sat), 332. (căpitanî de), 332.
 Roșca (familia), 130, 161, 186 și n. 1, 208, 295-6, 298, 307, 310.
 Roșcani (sat), 207.
 Roșienî (sat), 73-4.
 Rudeanu (familia), 174.
 Rugină (familia), 182, 184, 202, 306, 370.
 Rumîni (sat), 181, 185-6, 189, 191-2, 194.
 Rusănescu (familia), 74.
 Ruset (familia), 68, 174, 212, 216 n. 1, 241, 256, 263-4, 271, 277, 294-5, 322, 324, 329-31, 339-40, 384, 399, 408 și n. 1, 416.
 Ruși (sat), 193, 196, 200, 203.
 Ruși-de-Vede, 152.
 Rusu (familia), 304-5, 310, 344, 392-4, 401.
 Ruxanda (Doamna lui Bogdan Orbul), 420.
 Ruxanda (Doamna lui Alexandru Lăpușeanu), 247

S.

- Saca (r.), 206-7.
 Săcară (Stolnic), 351.
 Săcărești (sat), 140
 Săcuieni (judet), 70-1.
 Săcuieni (sat), 160.
 Sadova (mănăstire), 35.
 Safta (Doamna lui Gheorghe Stefan), 356.
 Săhănești (sat), 211
 Săliște (sat in Neamt), 56, 87, 395.
 Sambola (sat), 401.
 Sanpiero (castel), 123.
 Sărata (sat), 72, 357.
 Sărăteni (sat), 396.
 Șarbești (sat), 241, 323.
 Sarde (Nectarie, Mitropolit de), 163.
 Șătrari: Antohie Nicola, 301. C. Pîrvul, 208, 411-2.
 Șătrăreni (sat), 293, 389-90.
 Scandia, 122.
 Scarlet (familia), 198-9, 210, 214-5, 306, 308, 310.
 Scheletî (familia), 174.
 Scobințeni (sat), 386.
 Scoposeni (sat), 211.
- Scriitori: Larion, 189. Tiron, 192.
 I. Trunchiu, 218.
 Scurtești (sat), 389, 403.
 Secărești. V. Săcărești.
 Secu (mănăstire), 165, 218-9.
 Secuî, 117-8.
 Seneșli. V. Sion.
 Șeptelici (familia), 200 291-2, 417.
 Serbia rasciană, 120
 Serdari: Gh. Apostol, 200. Gheorghe Medelnicerul, 398. Păun, 398. M. Spiridon, 405-6.
 Severin (Ivan de, consul rus), 217.
 Sf. Ștefan (Ordinul), 12.
 Silion (familia), 194, 409.
 Șilișău (sat), 406-8.
 Șiliștorî (sat), 78.
 Sinai (Costandje, arhiepiscop de Muntele —), 357.
 Sinaia (mănăstire), 25, 353-5.
 Sinaitul (Isaia), 357.
 Șincai (Gheorghe), 273.
 Șinești (sat), 399.
 Singurenî (sat), 400 n. 1.
 Sinihău (sat), 265.

- Sinope, 227.
 Sintonufreiu (mănăstire), 267.
 (Andrian, egumen), 267.
 Sion (familia), 47-8, 164.
 Siretiu (oras), 267.
 Șiștov, 166.
 Sitna (r.), 56.
 Slănic (r.), 400, 406.
 Slănic (Bacău), 404-6.
 Slănic (Clucele), 352.
 Slatina, 79-82.
 Slobozia lui Dușco (sat), 388-9.
 Slobozia-Secătura, 227, 272.
 Slugerii. V. Sulgerii.
 Smederevo, 118.
 Smila (r.), 181, 185, 197, 212.
 Sobieski (regele Ioan), 371.
 Socol (Clucerul), 34, 72.
 Socola (mănăstire), 164-5, 276,
 418. (Seminariul de la), 234.
 Șofrânești (moșie), 380.
 Șohoduiăș (r.), 206-7.
 Soldaia, 113-4 n. 1.
 Șoldan (familia), 158, 238, 245,
 248, 292-3, 301-3, 319, 416-7.
 Șoldănești (sat), 315, 321, 325,
 370-1, 418.
 Soloniuca (sat), 412.
 Șoltuzii, 63, 158, 188, 190.
 Șopirliga (sat), 70, 72, 75, 160.
 Șopot (deal), 80.
 Șorgorod, 246.
 Soroca (cetate), 161, 213, 228,
 395-7, 401. (șoltuz de), 396. (sot-
 nic de), 395, 397.
 Spătari : Apostol, 64. Ienachi, 255.
 Gligorașco, 130. Preda, 34.
 Spătăroaia (măgură), 32.
 Spinenii (moșie), 64.
 Spinoasa (moșie), 213.
 Star-Chiojd (sat), 73.
 Staroștii, 157-8, 402.
 Stavnic (sat), 266.
 Steege (ministru), 176-7.
 Ștefan-Vodă al lui Alexandru-
 cel-Bun, 400.
 Ștefan-cel-Mare, 68, 111, 113-23,
 181-2, 225, 233-4, 240, 245, 254,
 291, 418, 420.
 Ștefan-Vodă cel Tinăr, 157, 233-6,
 241, 245, 420.
- Ștefan-Vodă Rareș, 278.
 Ștefan-Vodă Tomșa, 62, 295.
 Ștefan-Vodă Răzvan, 157.
 Ștefan-Vodă Surdul, 139.
 Ștefan-Vodă Tomșevici, 237, 245,
 350-1.
 Ștefan (Dumitrașco, Logofăt),
 184-5, 239, 245.
 Ștefănești (sat), 213, 292, 410.
 Ștegarii, 101-2, 161.
 Șteșcanii (sat), 400.
 Știnca (sat), 94.
 Știrbei (familia), 270.
 Ștircea (familie), 294, 304, 306-7,
 312, 315-20.
 Ștoinești (sat), 183.
 Ștolniceii, 184, 401.
 Ștolnicenii (sat), 286.
 Ștolnicii : Dima, 139. Dumitrașco,
 72. Mihălachi, 89. Pătrașco,
 208. Trohin, 130.
 Ștrimba (sat), 189, 191.
 Ștrimbeanu (familia), 74, 193.
 Ștroici (familia), 181-2, 291, 295,
 312, 371-2, 416.
 Ștroiescu (familia), 90. 191.
 Ștrozzi (familia) 111, 122.
 Ștubeienii (sat), 61.
 Ștuditul (Teodor), 269.
 Șturza (Ioan-Vodă), 404, 406.
 (Mihai-Vodă), 41, 170-1, 174,
 276, 406.
 Șturza (familia), 46, 64-5, 69, 91,
 104, 161, 163, 173, 191, 212, 214,
 216-8, 301, 314-5, 326, 330, 332,
 335, 369, 393-4, 413, 416.
 Șubin (Elena), 169-70.
 Șuceava, 96, 99, 181, 189, 191,
 215, 217, 347, 368, 417-8.
 Șuedia (Carol al XII-lea, rege),
 379 și n. 1.
 Șuigibașii, 418.
 Șulenii (moșie), 163.
 Șulgerii : P. Aslan, 140. Manoli,
 88. Mărdarie, 395.
 Șusenii (moșie), 188, 190, 197, 207,
 209, 216.
 Șuțu (Mihai-Vodă), 163, 350.
 Șuțu (familia), 262, 380.

T.

- Tabăra (schit), 260-1.
 Tăistreni (sat), 417.
 Talaat-Efendi, 171.
 Tarcău (schit), 260.
 Târșcurenii (sat), 86.
 Tătărenii (sat), 73, 141.
 Tatarii, 133-4, 195.
 Taurele (sat), 255.
 Tăutu (familia), 62.
 Tecucel (r.), 68.
 Tecuci, 213.
 Teleajen (plai), 352.
 Telinești (sat), 183.
 Telișău (sat), 395, 400-1.
 Teodosia (Doamna), 247.
 Teofana (Doamna), 425 și n. 1.
 Tepe (sat), 61, 63, 67-8.
 Tețcanii (sat), 389.
 Țica (moșie), 412.
 Țifeștii (sat), 415.
 Țigănești (sat), 72, 400.
 Țighinea, 275, 379.
 Țihulești (sat), 418.
 Tilișău (sat), 400.
 Țipografi: Mihael Dimitrie Popovici, 355.
 Tir (Dionisie de), 353.
 Țirgoviște, 71-2, 140-1. (biserica Stelea), 420.
- Țirgu-Frumos, 228-9, 278, 330.
 Țirgu-Ocnei, 404, 406.
 Țirnova-Mare, 280.
 Țirzii (sat), 182, 184.
 Toderești (sat), 207, 384.
 Todoro (castel), 115-6.
 Tomeștii (sat), 164, 300, 410.
 Topliceni (sat), 159.
 Topolița (sat), 374.
 Tortorești (moșie), 237.
 Trano, 122.
 Trapezunt, 227.
 Triantaphyllos, 95.
 Triponești (sat), 213.
 Trisocca (moșie), 135.
 Troița (moșie), 237, 245.
 Troțuș, 85.
 Tulbureștii (sat), 392-3, 397. V. și Turbureștii.
 Tulești (sat), 62, 69, 182.
 Tupilați (moșie), 135.
 Turbure-ți (sat), 392 și n. 1, 393-5, 397, 492.
 Turci, 371, 377, 379, 383.
 Turculeț (Costașco și familia), 371, 375-6, 381.
 Turia (plasă), 261.
 Tyrnabon (Dionisie, Țăcălugăr), 268.
 Tzigara (familia), 6.

U.

- Umbrărești (moșie), 216.
 Ungurași (sat), 292.
 Ungureanu (Toader, pircălab), 227 n. 1.
 Ungureii (sat), 141-2, 144-51.
 Ungureii (mănăstire), 313, 329.
 Ureche (familii), 183 și n. 1, 304, 409 și n. 1, 410, 420.
- Uricari: Dumitru, 63, 185-6. Mierea, 185, 187-8, 205, 207. Vasile Neagu, 198. Pătrașco, 159. Strățulat, 64, 194, 203.
 Urlați (sat), 213, 216.
 Ursești (moșie), 240.
 Uzun-Hasan (Șah), 111, 115.

V.

- Văcărescu (Ienăchiță), 7, 9.
 Văcărescu (familia), 22, 74, 76-7, 79, 148.
 Vacota (sat), 158.
 Vădastra, 75.
 Vădenii (sat), 399.
- Vadul-lui-Isac (sat), 164.
 Vadul Miculeștilor, 73.
 Vaduri (moșie), 237.
 Vaillant (J., profesor și scriitor), 170.
 Valea-lui-Rangu, 365-6.

- Valea-Seacă, 307.
 Văleni (Fălciu; sat), 211.
 Văleni (sat), 69, 147-9, 151.
 Văratec (mănăstire), 165.
 Vartică (sat), 213, 403.
 Vaslui, 157-9, 161-3, 169, 201, 215, 379, 420. (Turci din), 379.
 Vatoped (măuăstire), 87-8, 259, 270.
 Veisa (familia), 48.
 Veliciovski (Paisie), 242, 249, 259.
 Veneția, 111, 117, 121.
 Ventura (familia), 58, 279
 Vercești, 300, 331.
 Vicoleni (moșie), 264.
 Victor-Emanuel al II-lea, 55.
 Vida (Gherman), 273.
 Vidal (Ienachi, Postelnic), 295.
 Vidin, 31. (Meletie, episcop de), 31, 35.
 Vișoreanu (Barbu, Clucer), 17, 22.
 Vilcești (sat), 247, 337.
 Vîrnav (familia), 86, 160, 261-2, 269, 277, 368-9, 406-7.
 Vistier: Gheorghe Apostul, 205.
- Duca, 158. Iorgachi Ruset, 193, 358. Isac, 181. Istrati, 31. Mateiaș, 279. Statie, 191, 240. Stroie, 34, 72. Tuduri, 99.
 Vlădeni (moșie), 90.
 Vlădești (sat), 198.
 Vladimir (episcop de), 268.
 Voinescu (familia), 67.
 Voinești (sat), 62.
 Volcinski (familia), 269.
 Vorintărești (sat), 299.
 Vornici: Andronic, 318 Gavrițaș, 185, 187. Iordachie, 287-8, 378-9. Lupu, 185-6, 378 și n. 1, 379. Gavril Mirca, 185-6. Mitrea, 139. Savin, 100, 130. Radu, 140. Ursu, 186. (de gloată), 194.
 Vorona (mănăstire), 87-8, 95, 258-77, 280. (Eftimie, egumen de), 87, 80. (arhimandritul Iosif Vasiliu), 262. (călugăriță), 263.
 Voronești (sat), 216.
 Voroneț (mănăstire), 280-1.
 Vulpești (moși), 217.

W.

- Wittgenstein (generalul), 164. | Wlodarski (Iacob), 357.

Z.

- Zagavia (mănăstire), 260-1, 276-7.
 Zăhăicani (sat), 388, 390.
 Zahoreni (sat), 86-90.
 Zătreni (sat), 140.
 Zirnești (sat), 160.
 Zmiană (sat), 181, 185-7, 205, 208-10.
- Zmuncilă (familia), 135, 279.
 Zograf (mănăstire din Atoș), 159, 220.
 Zorileni (sat), 183, 189, 209-10.
 Zugravi: Mincu, 354. Vlaico, 337. Tihan, 354.

ONOMASTIC.

A.

Aftemia, 183	Anisia, 181, 200.
Afteni, 400.	Antimia 245, 268, 401. Antohie,
Aftoni, 397.	301, 338.
Agachi, 401.	Antonachi, 411.
Agafna, 248.	Apostol, 352.
Agafon, 261.	Apostolachi, 62.
Agapia, 323, 397.	Arghirie, 101.
Albic, 299.	Arhip, 267.
Albotă, 62.	Arie, 147,
Albul, 70, 184-5, 187, 200, 202.	Arion, 77, 225, 393.
Alexa, Alexea, 246, 416.	Aritoana, 400.
Alexandra, 358.	Armina, 400.
Alexanu, 304.	Arpaș, 181.
Andonie, 325.	Arsănie, 309.
Andrieșan, 181.	Arsănoaia, 195
Andrunachi, 400, 403.	Arvanitachi, 94.
Anghelachi, 411.	Asinefta, 58.

B.

Băbălaica, 68.	Balas, 338.
Babeș, 194.	Bălea, 188.
Bădica, 305	Baligă, 324.
Bădicul, 400.	Balint, 224.
Badiul, 393.	Bălmujel, 292.
Bădros, 216.	Băltescu, 159.
Badu, 299.	Bănaru, 287-8.
Bahrin, 158.	Bandur, 325.
Baia, 315	Bănte, 337.
Băisan. 70.	Băran, 403.
Băju, 330.	Bărboia, 296.
Bălăban, 394.	Bărdăneasa. 304.
Bălăceanu, 303.	Bărdarie, 394.
Bălăcioiu, 35.	Bărna, 299.
Bălăia, 298.	Bascal, 325.
Bălan, 188, 393-5, 403.	Baștu, 139.
Bălăneasa, 399.	Băta, 330,

- Bălcă, 401.
 Bălcu, 402.
 Băilăg, 201.
 Bătnar, 162.
 Batog, 298.
 Bătu, 392-4, 397, 400, 402.
 Beu, 299
 Bejan, 68, 189, 203.
 Beleiü, 293.
 Belboü, 330.
 Berbece, 335.
 Berigan, 70.
 Bezmănariu, 394.
 Bibiri, 274.
 Bilețchi, 332.
 Bîrsan, 64, 325.
 Bîrsănescu, 270.
 Bîrseanu, 73.
 Rirtalanu, 291.
 Bizea, 141.
 Blaga, 62, 351.
 Blebe, 333.
 Boban, 293.
 Bobe, 72.
 Bobeiü, 292.
 Boben, 290, 417.
 Bobin, 157.
 Boboriciü, 307.
 Bobric, 158.
 Bobru, 18.
 Bocan, 402.
 Bogatul, 70.
 Bolat, 201.
 Boldescu, 248.
 Bolia, 205.
 Boloe, 198.
 Bolog, 300.
 Bologa, 331.
 Boncu, 299.
 Bora, 182.
 Borcea, 182.
 Bord, 85.
 Borilă, 401-402.
 Borileanul, 292.
- Bosăiuc, 400.
 Bosfe, Bosie, 301, 392.
 Bostangioglu, 216.
 Botăianu, 268.
 Botăș, 248.
 Boleanu, 323, 329
 Botez, 56, 263.
 Botocdan, 325.
 Botoiü, 61-3, 70.
 Bourean, 70.
 Brăiescu, 273.
 Brandaburu, 255.
 Brănișteanu, 54-6.
 Brașovanu, 258.
 Brăteaiü, 292.
 Bratul, 52.
 Breabici, 188.
 Brehențe, 70.
 Brodana, 298.
 Brumar, 324.
 Bruștuș, 159.
 Bucă, 142.
 Buciumaș, 185-6, 189, 194, 197,
 199-200, 202, 210, 215
 Buculea, 70.
 Budac, 286-7.
 Budig, 400
 Budu, 397.
 Buganu, 69.
 Bujeniță, 66.
 Buliga, 248, 306.
 Buliță, 333.
 Bun, 248.
 Buraga, 328, 385.
 Burcă, Burciu, 385.
 Burculachi, 152.
 Burghealea, 66, 161, 412
 Bursă, 396.
 Butculeasa, 287.
 Buțoca, 32.
 Buza, Buze, 393, 403.
 Buznea, 302.
 Buzucă, 298.
 Buzul, 400.

C.

- Căciul, 141.
 Calie, 305.
 Căliman, 293, 371 n. 1, 411, 413.
 Călinescu, 76-7.
 Călmățuianu, 160-1.
 Calotă, 72, 160.
- Caloton, 324.
 Candrea, 62.
 Căpățînă, 183.
 Căpotici, 61-2, 389-91.
 Căprariul, 32.
 Caracaș, 187, 193, 383-4.

- Cărăiman, 91, 160, 298.
 Caras, 70.
 Cariomfil, 57.
 Carp, 70, 215, 321-2, 395-9.
 Cărstăna, 298.
 Carte-Rea, 341.
 Cașuchi, 295, 302.
 Casuța, 270.
 Căța, 398.
 Cătărigă, 17.
 Cățel, 338.
 Cafiche, 215.
 Căzănel, 70.
 Cehan, 61-2, 64.
 Cilibiu, 379.
 Cercel, 416.
 Cernat, 70.
 Cernea, 188, 190.
 Cernovodeanu, 369.
 Chelsia, 210, 292-3.
 Chemetu, 287, 314.
 Cherescu, 93.
 Chertif, 325, 385.
 Chicoș, 187.
 Chiçuș, 70.
 Cihale, 223-4.
 Chilia, 225, 229.
 Chimingeriș, 308.
 Chimingerița, 304.
 Chinciul, 68.
 Chindia, 195.
 Chiriac, 182, 197.
 Chiriciul, 185.
 Chiriță, 266.
 Chiscop, 68.
 Cînde, 125.
 Ciocan, 280.
 Ciocirlă, 67.
 Ciocîrlan, 109 și n. 1, 325.
 Crohian, 396.
 Ciolac, 263, 401.
 Ciole, 255.
 Cionsu, 159.
 Ciople, 331.
 Ciorăia, 298.
 Ciorneiș, 210, 264.
 Ciorogîrleanu, 76-7.
 Creș, 397.
 Ciudin, 19, 188, 190.
 Ciuhul, 61.
 Ciuntu, 329.
 Ciurcă, 326.
 Ciută, 150.
 Clim, 330.
 Clopăt, 182.
 Coandă, 73.
 Cobilcea, 401.
 Coca, 308.
 Cociorvă, 396.
 Cocoranul, 158.
 Cocorăscu, 79, 208.
 Cocoș, 295.
 Codău, 392, 394.
 Codrescu, 270.
 Codzea, 160.
 Cojan, 403.
 Colibar, 323.
 Colțea, 298.
 Coluneța, 394.
 Comănescu, 148.
 Condra, Condre, 61-2, 64, 397.
 Cornea, 325.
 Corniță, 189.
 Corosteanu, 297-8, 304, 307.
 Coșteanu, 100.
 Costan, 182.
 Costăn, 325.
 Cotic, 416.
 Cotîstar, 188.
 Coțu, 271, 393.
 Covăsit, 198.
 Covrig, 205.
 Coznița, 86, 174.
 Cracale, Cracalie, 136, 158.
 Crăciun, 185.
 Crăciuneasa, 338.
 Crilos, 278.
 Cristina, 240, 347.
 Cristescu, 57-8.
 Croitoriu, 403.
 Crucian, 403.
 Cuciuc, 190.
 Cucuiș, 85.
 Cucuș, 213.
 Cumpănă, 70.
 Cupcea, 62.
 Curdăș, 159.
 Curoiș, 70.
 Cutu, 307.

D.

Dafina, Dăvina, 255, 326.	Doroș, 70.
Daidă (masc.), 337.	Dorul, 339.
Damian, 86, 186, 210, 295.	Dracea, 158.
Dănaîlă, 325	Drăcșan, 159.
Dandoro, 337.	Draga, 184.
Dăniilă, 67.	Drăgăilă, 61.
Dănilescu, 401.	Drăgan, 295, 298.
Danovici, 88.	Drăghilă, 62.
Dărdără, 70.	Drăghina, 298.
David, 285.	Drăghiniță, 403.
Davidescu, 190.	Drăgoiaș, 140.
Dediul, 410.	Dragoș, 184, 187.
Dia, 226.	Dragosin, 181.
Dima, 139, 224.	Drăgușan, 181.
Dinga, 63-4, 159, 183, 188, 291,
293.	Drăgușescu, 308, 316.
Doboș, 215.	Drăgușin, 72.
Dobra, 61.	Drăguțul, 62-3, 70.
Dobrea, 139, 360.	Drahnă, 399.
Dobrin, 139, 141-4.	Dublea, 62.
Dobrovoschi, 264.	Dudana, 330.
Dochița, 337.	Dudulea, 298.
Dodan, 324.	Duma, 68.
Dolniceanu, 325	Dumănescul, 399.
Domon, 344.	Dumenică, 142-3.
Dorobăț, 69-70.	Durca, 324.
	Dzărul, 309.

E.

Eftinca, 385.	Ervasia, 183.
Eladie, 330.	Ezereanul, 70.
Erhan, Erhanul, 400-1.	

F.

Farcovici, 157.	Fote, 383.
Fărimă, 188.	Frăia, 160.
Fățică, 396.	Frate, 401.
Fătu, 392.	Frăteiū, 160.
Ferțul, 67-8.	Frățian, 401.
Filcea, 158.	Frățița, 86.
Fintreanul, 157.	Frendzea, 160.
Fințul, 209.	Frimul, 185.
Focenco, 301.	Frincul, 295.
Focșea, 293.	Fulger, 192, 194.
Foilă, 70.	Furnica, 298.
Foloca, 320	Furtună, 248.
Fonie, 331.	

G.

- Gabăr, 332.
 Gafa, 292.
 Gaftina, 292.
 Gafton, 67.
 Gaftona, 292.
 Găguleasa, 215.
 Gaida, 85.
 Galaiță, 332.
 Gălbeneanu, 392, 394.
 Găle, 320.
 Gămba, 309.
 Gandzu, 158.
 Gane, 401.
 Gătin, 184.
 Gătina, 182.
 Gavrilaş, 68.
 Gavrilaşco, 305.
 Gavrilcea, 160.
 Gefer, 299.
 Gheațiu, 160.
 Ghenea, 197.
 Gheorghitoș, 318.
 Gherghicenița, 301.
 Ghicu, 152.
 Ghiculețu, 336.
 Ghindă, 336.
 Ghiprina, 225.
 Gilcă, 400.
 Gîndul, 377.
 Giosca, 321.
 Gîrlig, 292.
- Giscă, 410,
 Giumătate, 333.
 Giurca, 32-3.
 Giurcan, 191.
 Gliga, 295.
 Gligorcea, 292, 394.
 Goe, 378-9.
 Goga, 67, 160, 416.
 Goian, 185, 190, 192.
 Golinschi, 128.
 Gorbăasca, 73.
 Gorcea, 291, 293.
 Gorgan, 326.
 Gorghiş, 70.
 Grăbina, 130.
 Grădina, 330.
 Grăjdianu, 392, 395.
 Grama, 185.
 Grămadă, 203.
 Grasul, 190.
 Grebencea, Gribincea, 293, 329,
 394.
 Griul, 298.
 Grosu, 302.
 Grozava, 187.
 Grumadzu, 293, 417.
 Grunzu, 330.
 Gumu, 325.
 Gunoitul, 248.
 Guroaia, 70.
 Guzea, 333-4, 386.

H.

- Halunga, 305.
 Hanghel, 393.
 Hangheriul, 216.
 Hapău, 91.
 Harap, 86.
 Haragrij, 181.
 Hăre, 183.
 Harghel, 403.
 Hariton, 68, 214-5.
 Harlă, 292.
 Hartenie, 160.
 Hasan, 380.
 Herghelgiu, 344.
 Herțanu, 324, 408.
 Hilcia, 292.
 Hilofie, 190.
- Hilotoae, 402.
 Hîncu, 323.
 Hîrlău, 400.
 Hîrtop, 202.
 Holbe, 293, 417.
 Homă, 160.
 Homivca, 407.
 Homoranul, 293, 411, 414.
 Horbatie, 307, 330.
 Hortolomeiș, 136.
 Horuian (și -easa), 396.
 Horușco, 295, 305.
 Hoșten, 371 n. 1.
 Hranace, 70.
 Hristu, 27.
 Hriza, Hrizea, 147, 401.

Hrom, 296-7.
Hroniceasa, 302.
Hulpe, 188.

Hulubesa, 69-70.
Hura, 181.

I.

Iablanoschii, 395.
Iapotă, 68.
Iarali, 160.
Iepureanu, 175.
Ieșanca, 324.
Iftinca, 298, 338.
Ihnat, 298.
Ihnatoschii, 399.
Ilevici, 266.
Iocanoschi, 395.
Iona, 64, 70, 285.
Ionos, 302.
Iordăcuță, 87.

Iorest, 215.
Iorga, 69, 101, 212.
Iosipoaia, 300.
Irae, 302.
Irimica, Irimice, 161, 246.
Isac, 400.
Isaico, 298.
Isar, 140.
Iștoc, 181.
Istrate, 248.
Iurașco, 295.
Iuteș, 300.

L.

Lăcătuș, 266.
Langa, 310, 385.
Lăpădatu, 35, 317-8.
Larion, 189, 286, 305.
Latul, 416.
Lazea, 183-4.
Lazie, 70.
Leca, 301, 305-6, 309, 312-7, 320,
329-30, 392, 399-400 n. 1.
Lelicoaia, 393, 403-4.
Leontie, 87.

Liahul, Liavul, 292, 324.
Lică, 101, 143.
Loghin, 205, 400 n. 1, 401, 403.
Lohan, 70.
Lozana, 316.
Luchian, 285, 403.
Luchiana, 393.
Luminare, 409.
Lupa, 333.
Lupan, 208, 416.
Lupașco, 193, 300-1, 306, 366-7.

M.

Maca, 298.
Macsin, 299.
Maga, 325.
Maghița, 298.
Măgirdea, 62.
Magopața, 305.
Măguța, 295.
Măgureanu, 203.
Mălăiü, 248, 305.
Mălina, 338.
Mănălachi, 89.
Măncaș, 331.
Manguț, 199.
Manoli (familia), 376.

Manovicî, 22.
Manu, 125.
Mănzoiul, 73.
Mara, 189.
Marga, 248, 306.
Mărgărinta, 337.
Mărgeluș, 293.
Marmure, 184-5, 191, 198, 205,
208.
Mărunțelul, 147.
Mătaacu, 288.
Mătăsaru, 73.
Matencu, 399.
Mătieșescu, 395.

Mavrichi, 302, 325, 329, 387.
 Măzărachi, 399.
 Medelian, 292-3.
 Meica, 410.
 Melentie, 161.
 Meleşanul, 392.
 Merăuț, 198, 202.
 Mercă, 397, 400.
 Mercuță, 393.
 Micro, 188, 190.
 Micul, 331, 395.
 Mierea, 185, 187-8, 205, 207.
 Miha, 318.
 Mihăilă, 158, 416.
 Milea, 70.
 Minciună, 330.
 Mincu, 354.
 Minta, 292.
 Mira, 142.
 Mirăuță, 160.
 Mirca, 185-6.
 Miron, 396-7.
 Miroslav, 291.

Mirto, 227.
 Mirul, 318.
 Mirza, 264, 324, 396.
 Mirzacu, 217.
 Mișco, 305.
 Misir, 395.
 Miște, 330.
 Mitulă, 396.
 Modruz, 68.
 Moga, 73, 392, 400.
 Mogildea, 65, 181, 403.
 Mogoș, 85.
 Moisei, 70.
 Moisescul, 158.
 Molodeț, 185.
 Morsăiasa, 338.
 Moșanu, 90.
 Munteanu, 215, 248.
 Murait, 203.
 Murgoci, 182-5, 198, 201.
 Mușa, 141.
 Musali, 376.
 Mușat, 35, 101.

N.

Năbreagă, 312.
 Naca, 299.
 Nacul, 188, 383.
 Năcuțu, 411.
 Nădăbaicu, 247-8.
 Nărocea, 202.
 Narta, 224.
 Nartei, 305.
 Nasta, 188.
 Nastacul, 190, 195.
 Neagoe, 248.
 Năvodaru, 395.

Nega, 70.
 Negreai, 295.
 Negrul, 298.
 Nene, 299.
 Neniul, 185, 193-4.
 Nenovic, 27.
 Nevriga, 306.
 Nica, 142, 224, 331.
 Nicoară, 70.
 Niculescu, 357.
 Ninacu, 403.
 Nuor, 183, 208.

O.

Oașca, 320.
 Oatu, 160.
 Obreja, 61, 64, 70.
 Ochiu, 70.
 Ocsana, 278.
 Odochie, 277, 298.
 Olărița, 338.
 Olariul, 401.

Olexa, 307.
 Olîmbie, 267.
 On, 298.
 Onașcu, 397.
 One, 295.
 Oniu, 158.
 Oprina, 310.
 Ostafie, 280.

P.

- Pădescu, 73.
 Pădure, 246.
 Pagul, 160.
 Pahomie, 100.
 Paul, 85.
 Pălaga, 65.
 Panco, 385.
 Pancratie, 139.
 Pandelea, 264.
 Pandelescu, 352.
 Pane, 298.
 Pănhil, 66.
 Pantea, 85.
 Păntelei, 192, 411.
 Pantiul, 400.
 Papa, 145-7, 291.
 Păpărea, 183.
 Parasca. 323, 399.
 Părce, 331.
 Parne, 314.
 Pascal, 203, 210.
 Păscăloaia, 202.
 Pășcanu. 305.
 Patereale, 185.
 Păticatul, 188.
 Patriche. 67.
 Păzarliul, 224.
 Pelin, 332.
 Pentelhe, 245.
 Perjul, 330.
 Petriman, 298.
 Petrina, 246.
 Petriul, 184.
 Piața, 101.
 Picioraga, 202.
 Pilat, 161, 295.
 Pința, 330.
 Pinteia, 300.
 Piruda, 320.
 Platon, 296.
 Pleșca, 318.
 Ploșniță, 377.
 Plust, 183.
 Poiană, 191.
 Polas, 196.
 Ponegre, 338.
 Popa, 402.
 Popăscu, 392-3.
 Popiciu, 32.
 Popșoaia, 400.
 Portărescu, 35-6.
 Portase, 67.
 Postică, 376.
 Potlog, 403.
 Potorache, 391.
 Prătenul, 292.
 Prăvălie, 187.
 Preabicî, 183.
 Precup, 190.
 Pricochi, 70.
 Prodan, 309.
 Prună, 322.
 Pulen, 324.
 Purice, 315-6, 322-3, 327.
 Pușcașu, 215.

R.

- Răciul, 400.
 Rădoi, 343.
 Răducanu, 271.
 Rânbaș, 160.
 Rango, 183.
 Raț, 298.
 Răvoieș, 325.
 Ripa, 140.
 Rista. 361.
 Rodca, 410.
 Rodna, 285, 292.
 Rojniță, 197.
 Roman, 161, 324.
 Romănescul, 68.
 Romășcan, 299.
 Româneasa, 351.
 Romașco, 67, 69, 291.
 Rome, 121.
 Rospop (Răspop), 393-4.
 Rotă, 377.
 Ruzmeciū. 367.

S.

Săcu, 308.
 Sada, 358.
 Sadoveanu, 74.
 Sahaidacu, 133.
 Şahin, 403.
 Şadir, 187, 286
 Şăitan, 344.
 Şapoteanu, 393.
 Săpunariu, 378.
 Sărsăliă, 70.
 Sasul, 74, 293.
 Săvatie, 298.
 Savieneasa, 397.
 Savin, 400, 402-3.
 Scarlat, 197.
 Scintioaia, 201.
 Schiupa, 318.
 Scrălet, 188.
 Scrăletoaia, 183.
 Semacopul, 419.
 Şendre, 400.
 Şerban, 67.
 Şerbaşcă, 61-2, 64.
 Şerbu, 196, 226.
 Şieclă, 396.
 Sfetcu, 258.
 Simanu, 266.
 Şirbăneasa, 159.
 Şirghie, 394, 401, 403.
 Slav, 298.
 Slavna, 299.
 Smărandiş, 67.

Sinescu, 22.
 Siva, 70.
 Sofronie, 400.
 Sohiica, 210.
 Şoica, 337.
 Şoitul, 198.
 Şolce, 315.
 Solomia, 338.
 Şoltuz, 264.
 Şopirleanu, 191.
 Şora, 360.
 Sorăcia, 286.
 Şoric, 343.
 Soroceanu, 90.
 Şoş, 299.
 Şova, 333.
 Şpănasie, 70.
 Spinu, 402.
 Stamate, 184, 194.
 Stănislav, 70.
 Starpă, 70.
 Statie, 309.
 Statu, 360.
 Stavăr, 352.
 Stavilă, 397-8.
 Ştefca, 401.
 Ştihi, 224.
 Ştirbeţ, 141, 157.
 Ştratul, 67, 194, 196, 403.
 Ştrătul, 311.
 Stroja, 280.
 Suceveanu, 215.
 Surtă, 189.

T.

Tăbiriţă, 335, 377.
 Tacul, 67, 194.
 Tacul, 325.
 Talabă, 198, 208.
 Talpeş, 70.
 Tălpiz, 376.
 Tămpăn, 160.
 Tanga, 299.
 Tărcan, 308
 Taţea, 157.
 Tătarul, 397.
 Tecla, 295.
 Telea, 185.
 Teleagă, 183-4.
 Teodorovicî, 271.

Teologu, 94.
 Terchilă, 450.
 Tetul, 182.
 Ticu, 320.
 Timuş, 287, 396.
 Tion, 298.
 Tiron, 160.
 Tiştiban, 184.
 Tita, 320.
 Titiana, 323.
 Tocalogaru, 357
 Todoaia, 305.
 Todoraşco, 161.
 Todoş, 331.
 Tofan, 233, 246, 292.

Tofana, 321.
 Tofil, 292.
 Tohil, 325.
 Tolea, 70.
 Țomșea, 298.
 Țonța, 295.
 Țopală, 87.
 Torpia, 224.
 Totoiu, 308.
 Tovichiș, 70.
 Țrănoschi, 159.
 Trătădie, 299.
 Trifa, 331.
 Trifon, 157.

Trischi, 160.
 Trohin, 400.
 Tuchel, 68.
 Tudosca, 211.
 Tuduri, 99.
 Tule, 183.
 Țunghel, 308.
 Țunța, 305.
 Țurcanul, 344, 395.
 Țutelea, 70.
 Tutu, 183.
 Țuțuiș, 308.
 Țuțur, 70.
 Țuțurman, 70.

U.

Uescu, 143.
 Ungurel, 147-9.
 Urco, 298.
 Urita, 305.
 Ursa, 332.

Ursachi, 161, 263, 288, 312, 314,
 221-2, 335, 371.
 Urșolianu, 215
 Ursulenco, 330.

V.

Vania, 320.
 Varlaam, 264.
 Vărlan, 66, 85, 397.
 Vartic, 305.
 Vasca, 280.
 Văscan, 291.
 Vasco, 292.
 Vasițașco, 193.
 Vasilovici, 272.
 Veatreș, 194.
 Vede, 63.
 Velisarie, 273.

Velișcu, 323.
 Verga, 70.
 Vilcul, 293.
 Vîntul, 188.
 Vișe, 320.
 Vitol, 160.
 Vîzdoagă, 326.
 Vlaico, 337.
 Vlăsan, 139.
 Vozianu, 400.
 Vrabie, 62-4.
 Vremeș, 181.

Z.

Zăharca, 160.
 Zamă, 401.
 Zamși, 398.
 Zane, 352.
 Zănoviica, 275.
 Zaticiuș, 394.
 Zavol, Zavul, 68.

Zberoiș. 366.
 Zbere, Zbiera, 303, 316, 318, 379.
 Zepruescul, 74.
 Zimbă, 114 n. 1.
 Zmăul, 229, 341.
 Zosim, 330.
 Zupco, 191.

TABLA LUCRURILOR.

A.

Abă, 325.	Aprozi, 185, 191-2.
Abăgeri, 208.	Argintari, 257-8. V. și tabla numelor.
Alăutari, 298.	Armași și Armășei, 285, 341.
Analoghion, 167-8.	

B.

Băcanu, 227.	Blănari, 383.
Balgii, 141-2.	Bobou (rădvan cu), 409.
Bătrîn (de moșie), 68.	Bogași, 376.
Bejănari, 32.	Bulibași, buluchași, 99, 103, 152.
Birăi, 85.	Buruilțu, 5.

C.

Canevață, 287.	*Copii de casă, 214-5.
Căpuie, 263.	Crământulială, 374.
Cazaclii, 342, 344.	Croitori, 140.
Chirigii, 305.	Cupeți, 403.
Cibotari, 91.	

D.

Dechiu, 130, 304.	Dirstă, 73.
Diaconi, 160, 401.	Doftorilor (Casa), 167.
Dieci, 183, 285, 291, 293. (de Vistierie), 383.	

F.

Felon, 245	Filer, 68.
Fierari, 324.	Firtă, 68.

G.

Gherdan, 130.

Giverdu (postav la), 378.

H.

Habaciù. 375.
Hotnogi, 160.

| Huium, 67.

I.

Ialoviță, 199.

| Idiclii, 343.

J.

Juzi de sate, 182, 305, 308, 326.

L.

Lefegii, 100.

-Levenți, 4.

M.

Mertă, 152.
Mezil, 398.
Mezilgiu, i, 224.
Mication (demi-coton), 271.

Moștean, eni, 70.
Mumbașir, i, 151.
Musaip, i, 132.

N.

Năim, 129.
Năpăști (banii — ilor), 370.

| Negustori, 108, 191, 316, 383.

O.

Oboroc, ace, 99.

P.

Pamente, ii, 186
Panțir, i, 332.

| Patcea (de jder), 376.
Pietrari, 214-5.

Ploscă, 32.	Polunoștință, 242.
Ploștecă, 160.	- Posadnic, 157.

R.

Raiă, ele, 4.	Rohatincă (de miere), 403.
Răsurilor (Casa), 165, 167-8.	- Roși de țară, 72-3.
Ratoș, 56.	- Rotmistru, 287.

S.

Sagnă, 200.	Sleah, 400.
Șalgău, 85.	Șlicar, 200.
Șărăcustă, 185.	State (de saci) 341.
Scatușcă, 92.	Ștofiță, 245.
Serdenghești (ostași turci), 4.	Sulgiu, 199.
Sinețari (vâtaf de), 403.	

T.

Tămbar, 375.	Tretapod, 246.
Țircovnici, 160.	Troicic, 242.
Tochiță, 238.	Tult, 99.

U.

Uim, 378.	Ușeri, 201.
Uleaiu, 201.	

V.

Vădrărit, 164-5.	Vătaștină, 392.
Vameși, 387.	Vechilimeă, 48.
Vătafi, 70, 72-3, 158, 181, 291,	Vecini, 325, 331. (ruși), 386-7.
307, 395, 403, 412, 416.	Vinațe, 166.
Vătămăni, 159.	

Z.

Zlătari, 61.	Zvezdă, 245.
--------------	--------------

GLOSARIU.

A.

Acolisitoare (cerere), 94.
Aferosi (a), 265.
Aghialet (aialet), 4.
Arcă, ale, 79.

Arunc (de bir), 229.
Ascherliu, i, 102.
Astariu, 271.

B.

Bahnă, 212
Baş, 210.

Bătrîn (de moşie), 68.
Brac (a vinde), 375.

C.

Catahrisi, 167.
Cetelnă, 247.
Chinisiş, 18.
Chite (de cînepă), 159.
Ciobăneasă, 63.

Ciocli (căpitan de), 101.
Cliserniță, 237
Cnejî, 31.
Coboc, oace, 130.
Cobom, 387.

D.

Darovanie, 190.
Deres, e, derease, 183, 198, 295.
Dodei (a), 417.

Dodeială, 202.
Doriată (pîne), 161.

G.

Gospodar, 3.

H.

Harz. 133.

I.

Îma, 320.
 Ingonat (cal), 66.

| Ismiclic, 103.
 | Ispisoc, 163.

L.

Lanţuh, 110.

M.

Martariî, 287.
 Medean, 365.

| Metahirisi (a), 94.
 | Muşa (moaşa, bunica), 300.

P.

Podvid, 21.
 Pojiie, 216-7.
 Postrig, 219.

| Pozvoli (a), 201.
 | Presadè, 18.

R.

Răşlui (a se), 94.

S.

Scumpăra (a), 143.
 Sfetitor, 305.
 Siguripsi (a), 168.
 Sistisi (a), 82.

| Sistiha, 51.
 | Şmiri, 307.
 | Şpiganare, 18.
 | Şilpi (a), 205.

T.

Teoritre, 45

| Troian, 68.

Z.

Žalogătură, 401.
 Zătienre, 6.

Zgaibă, 19.

ERATĂ.

A se suprima la p. 279 cifra 2 înainte de titlul «Mănăstirea Coșula». La p. 425 după Chilianca a se adăugi Chilișoia (sat), 344, 384, 415.

